

รายงานการวิจัยประเมินผล
การกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา
ให้เขตพื้นที่การศึกษา
(ฉบับสมบูรณ์)

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา
กระทรวงศึกษาธิการ
สิงหาคม 2549

คำนำ

การบริหารและการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มุ่งที่จะปฏิรูประบบการบริหารจัดการศึกษาของไทย โดยยึดหลักความมีเอกภาพด้านนโยบายและความหลากหลายในทางปฏิบัติ มีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาไปสู่เขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาโดยตรง เพื่อให้สามารถบริหารจัดการได้อย่างคล่องตัวตามอำนาจหน้าที่ที่กฎหมายกำหนด

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ได้ดำเนินการวิจัยประเมินผลการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาให้เขตพื้นที่การศึกษา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อติดตามความก้าวหน้าการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาให้เขตพื้นที่การศึกษา รวมทั้งจัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบายและข้อเสนอแนะต่อผู้รับผิดชอบและหน่วยงานการศึกษาที่เกี่ยวข้องให้มีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาด้านต่างๆ ให้กับเขตพื้นที่การศึกษาอย่างเหมาะสม โดยได้รับความร่วมมือจากรองศาสตราจารย์ ดร.วรรณดี แสงประทีปทอง และคณะ เป็นผู้ดำเนินการวิจัยประเมินผล

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ขอขอบคุณคณะผู้ประเมินและผู้เกี่ยวข้องที่ทำให้รายงานการวิจัยประเมินผลการกระจายอำนาจการบริหารการศึกษาให้เขตพื้นที่การศึกษาเสร็จสมบูรณ์ เพื่อใช้ประโยชน์ในการจัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบายให้บรรลุผลตามเป้าหมายและหวังว่ารายงานฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ต่อองค์กร/หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาต่อไป

(นายอรุณ จันทวานิช)

เลขาธิการสภาการศึกษา

กิตติกรรมประกาศ

การบริหารและการจัดการศึกษาของชาติ ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มุ่งที่จะปฏิรูประบบการบริหารจัดการศึกษาของไทย โดยยึดหลักความมีเอกภาพด้านนโยบายและมีความหลากหลายในทางปฏิบัติ มีการกระจายอำนาจไปสู่เขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาโดยตรง ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการบริหารจัดการด้านการศึกษาจากเดิม โดยมีการแบ่งส่วนราชการใหม่ในส่วนกลาง และในส่วนภูมิภาคมีการยุบรวมหน่วยงานทางการศึกษาเข้าด้วยกัน และแบ่งเป็นเขตพื้นที่การศึกษา 175 เขตทั่วประเทศ และมีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาไปยังคณะกรรมการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาโดยตรง เพื่อให้สามารถบริหารและจัดการศึกษาได้อย่างคล่องตัวตามอำนาจหน้าที่ในกรอบที่กฎหมายกำหนดไว้

การวิจัยประเมินผลการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาให้เขตพื้นที่การศึกษาจะทำให้ได้ข้อมูลสภาพของการดำเนินงาน และผลการดำเนินงานของเขตพื้นที่การศึกษา ในช่วงเวลาที่ผ่านมา เพื่อนำไปสู่ข้อเสนอแนะในการพัฒนานโยบาย และแนวทางปฏิบัติ เพื่อให้การปฏิรูปการศึกษابรรลุผลตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

การวิจัยประเมินผลการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาครั้งนี้ได้รับความร่วมมืออย่างดียิ่งจากผู้ทรงคุณวุฒิ ประธานกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ผู้อำนวยการสถานศึกษา และบุคลากรอื่นในเขตพื้นที่การศึกษารวมทั้งบุคลากรจากสำนักประเมินผลการจัดการศึกษา สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา คณะผู้วิจัยขอขอบพระคุณทุกท่าน และหวังว่าทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องจะนำผลการประเมินไปใช้ประโยชน์ต่อไป

คณะผู้วิจัย

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร

การวิจัยประเมินผลการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาให้เขตพื้นที่ การศึกษามีวัตถุประสงค์เพื่อติดตามความก้าวหน้าในการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาให้เขตพื้นที่การศึกษา และประเมินผลการดำเนินงานของเขตพื้นที่การศึกษา รวมทั้ง ปัญหา อุปสรรคในการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาให้เขตพื้นที่การศึกษา ข้อมูลในการวิจัยได้มาจาก 4 วิธีการ คือ 1) การศึกษาเอกสาร 2) การสอบถามประธานกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา 96 คน ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา 126 คน และผู้อำนวยการสถานศึกษา 423 คน 3) การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก ประธานกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา 8 คน ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา 8 คน และผู้อำนวยการสถานศึกษา 18 คน และ 4) การสนทนากลุ่มของผู้ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา 13 คน และ ผู้อำนวยการสถานศึกษา 14 คน การวิเคราะห์ข้อมูลใช้ การวิเคราะห์เนื้อหา การแจกแจงความถี่ ร้อยละและฐานนิยม

สรุปผลการวิจัย

1. ความก้าวหน้าในการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาให้เขตพื้นที่การศึกษา

ความก้าวหน้าในการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา ซึ่งพิจารณาในเรื่องรูปแบบการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาให้เขตพื้นที่การศึกษา ความก้าวหน้าในการดำเนินงานด้านกฎหมาย อำนาจหน้าที่ที่กระจายให้เขตพื้นที่การศึกษาตามกฎหมายการศึกษา ความเป็นอิสระและคล่องตัวในการบริหารงาน รวมทั้งปัญหาอุปสรรคของการกระจายอำนาจ สรุปได้ดังนี้

1.1 รูปแบบการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาตามกฎหมายการศึกษามี 2 รูปแบบ ได้แก่

1) การแบ่งอำนาจเป็นการแบ่งอำนาจการบริหารราชการส่วนกลางจากกระทรวงศึกษาธิการไปยังคณะกรรมการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาโดยตรง โดยแบ่งเป็น 4 ด้าน ได้แก่ (1) ด้านวิชาการ สถานศึกษาสามารถจัดทำหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่นนอกเหนือจากหลักสูตรแกนกลาง (2) ด้านงบประมาณ การจัดตั้งและรับงบประมาณ

ของสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา ต้องดำเนินการผ่านสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา โดยสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเป็นผู้พิจารณาและดำเนินการต่อไปยังสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (3) ด้านการบริหารงานบุคคล การพิจารณาแต่งตั้ง โยกย้าย และการพิจารณาความดีความชอบของบุคลากรที่ปฏิบัติงานในเขตพื้นที่การศึกษาให้อยู่ในอำนาจของคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา (อ.ก.ค.ศ.) เขตพื้นที่การศึกษา และ (4) ด้านการบริหารทั่วไป สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานแบ่งอำนาจให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาดำเนินการบางอย่างได้ตามที่กำหนดในกฎหมาย

2) การมอบอำนาจ เป็นการมอบอำนาจการตัดสินใจจากกระทรวงศึกษาธิการไปสู่เขตพื้นที่การศึกษา โดยมีคำสั่งมอบอำนาจด้านวิชาการ 11 เรื่อง ด้านงบประมาณ 52 เรื่อง ด้านการบริหารงานบุคคล 28 เรื่อง และด้านการบริหารทั่วไป 13 เรื่อง รวม 104 เรื่อง

ผู้ให้ข้อมูลเห็นว่า ส่วนกลางควรมอบอำนาจให้เขตพื้นที่การศึกษาเพื่อให้เกิดความคล่องตัวในการปฏิบัติงานมากยิ่งขึ้นในเรื่อง 1) การรับบริจาค 2) การอนุมัติให้เด็กที่มีอายุอยู่ในเกณฑ์การศึกษาภาคบังคับมาเรียนการศึกษานอกระบบได้ 3) การอนุญาตให้ข้าราชการในเขตพื้นที่การศึกษาเดินทางไปต่างประเทศ 4) การเปลี่ยนแปลงชื่อสถานศึกษา 5) การขยายห้องเรียนเพิ่มลดชั้นเรียน การกำหนดจำนวนนักเรียนต่อห้อง และ 6) การบริหารการศึกษาเอกชนที่เป็นการศึกษาพื้นฐาน

1.2 ความก้าวหน้าในการดำเนินงานด้านกฎหมาย

การดำเนินงานด้านกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการบริหารและการจัดการศึกษาของเขตพื้นที่การศึกษา ส่วนใหญ่มีความก้าวหน้าในระดับมากที่สุด กล่าวคือมีการประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว แต่บางส่วนอยู่ระหว่างการดำเนินงานยังไม่ได้ประกาศใช้

จากการบริหารจัดการของเขตพื้นที่การศึกษา มีปัญหาเนื่องจากการออกกฎหมาย 2 ประการ คือ 1) กฎหมายรองบางเรื่องยังไม่ออกทำให้การดำเนินงานของเขตพื้นที่การศึกษาทำได้ไม่เต็มที่ และ 2) ความไม่ชัดเจนในการตีความตามบทบัญญัติของกฎหมายซึ่งทำให้เกิดปัญหาในทางปฏิบัติ

1.3 อำนาจหน้าที่ที่กระจายให้เขตพื้นที่การศึกษาตามกฎหมายการศึกษา

จากกฎหมายการศึกษา มีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาให้เขตพื้นที่การศึกษาเพื่อนำไปกำหนดกิจกรรม หรือวิธีการปฏิบัติ ได้แก่ ด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป โดยสถานศึกษามีบทบาทหลักในการปฏิบัติ ส่วนสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามีบทบาทในการส่งเสริม สนับสนุน และประสานงานเป็นหลัก

1.4 ความเป็นอิสระและความคล่องตัวในการบริหารงานหลังจากมีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาให้เขตพื้นที่การศึกษา ปรชชานกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา และผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาส่วนใหญ่เห็นว่าการบริหารงานด้านวิชาการ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไปมีความเป็นอิสระและคล่องตัวในระดับมากแต่ผู้อำนวยการสถานศึกษาส่วนใหญ่เห็นว่ามีความเป็นอิสระและคล่องตัวในระดับปานกลาง ส่วนการบริหารงานด้านงบประมาณ ผู้ให้ข้อมูลทั้ง 3 กลุ่ม เห็นว่ามีความเป็นอิสระและคล่องตัวในระดับปานกลาง

1.5 ปัญหา อุปสรรคของการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาให้เขตพื้นที่การศึกษาที่สำคัญ มีดังนี้

1) กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา ยังไม่มีการประกาศใช้ ทำให้การดำเนินงานตามบทบาทอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายของเขตพื้นที่การศึกษา ไม่มีกรอบและแนวทางการดำเนินงานที่ชัดเจน

2) ความไม่เพียงพอของทรัพยากรทางการศึกษา ทำให้เขตพื้นที่การศึกษา ไม่มีความพร้อมทั้งด้านบุคลากร และอาคารสถานที่ของสำนักงาน

3) คณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษาไม่มีความมั่นใจในบทบาท มีบทบาทน้อย ไม่มีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทาง นโยบาย และยุทธศาสตร์การบริหารจัดการของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

4) วิธีการสรรหาและคัดเลือกและกรรมการของเขตพื้นที่การศึกษายังไม่เหมาะสม มีอำนาจทางการเมืองเข้ามาแทรก

5) การปฏิรูปการเรียนรู้ ขาดแนวทางและวิธีปฏิบัติที่ชัดเจนที่สามารถนำไปปฏิบัติได้

6) การจัดตั้งศูนย์เครือข่ายไม่มีกฎหมายรองรับ และมีงบประมาณสนับสนุนน้อยทำให้ไม่สามารถดำเนินงานได้เต็มที่

7) ความไม่ชัดเจนเรื่องการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่นอกเหนือจากการจัดการศึกษาของสถานศึกษา

8) การจัดสรรเงินอุดหนุนการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของบุคคลทั่วไป ครอบครัว องค์กร และสถาบันอื่นยังไม่มีแนวปฏิบัติ การจัดสรรงบประมาณสำหรับผู้เรียนที่มีความสามารถพิเศษ ยังไม่มีแนวทางที่ชัดเจน

2. ผลการดำเนินงานของเขตพื้นที่การศึกษา

2.1 ผลการดำเนินงานด้านวิชาการ

ประธานกรรมการเขตพื้นที่การศึกษาและผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เห็นว่าผลการดำเนินงานด้านวิชาการส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก แต่ผู้อำนวยการสถานศึกษาเห็นว่าผลการดำเนินงานด้านวิชาการส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง

2.2 ผลการดำเนินงานด้านงบประมาณ

ประธานกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา และผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามีความเห็นว่าการดำเนินงานด้านงบประมาณส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก ผู้อำนวยการสถานศึกษาเห็นว่าผลการดำเนินงานส่วนใหญ่อยู่ในระดับมากและระดับปานกลาง

2.3 ผลการดำเนินงานด้านการบริหารงานบุคคล

ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเห็นว่าผลการดำเนินงานส่วนใหญ่อยู่ในระดับมากที่สุด แต่ประธานกรรมการเขตพื้นที่การศึกษาและผู้อำนวยการสถานศึกษาเห็นว่าผลการดำเนินงานส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก

2.4 ผลการดำเนินงานด้านการบริหารทั่วไป

ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเห็นว่าผลการดำเนินงานส่วนใหญ่อยู่ในระดับมากที่สุด แต่ประธานกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา และผู้อำนวยการสถานศึกษาเห็นว่าผลการดำเนินการส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก

3. ปัญหาอุปสรรคของการกระจายอำนาจให้เขตพื้นที่การศึกษา

3.1 ปัญหา อุปสรรคด้านวิชาการ สรุปได้ดังนี้

1) ครูขาดความรู้ในเรื่องการจัดทำหลักสูตร การจัดการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล การวิจัย

2) ขาดสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา

3) การนิเทศการสอนไม่ทั่วถึง

4) ศึกษานิเทศก์มีน้อย โดยเฉพาะช่วงชั้นที่ 3 และ 4

5) ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาไม่ชัดเจน ไม่สามารถนำไปปฏิบัติ

3.2 ปัญหา อุปสรรคด้านงบประมาณ สรุปได้ดังนี้

1) การจัดสรรงบประมาณไม่เพียงพอในการดำเนินงานตามภารกิจ

2) การจัดสรรและการอนุมัติงบประมาณล่าช้า

3) ระเบียบการเงิน การคลังบางประการยุ่งยาก ล้าสมัย

4) บุคลากรในโรงเรียนไม่มีความรู้เรื่องการจัดซื้อจัดจ้าง

5) การติดตาม ตรวจสอบ การเงิน/บัญชีของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา/สถานศึกษาไม่ทั่วถึง

3.3 ปัญหา อุปสรรคด้านการบริหารงานบุคคล สรุปได้ดังนี้

- 1) ครูและบุคลากรไม่ครบตามกรอบอัตรากำลัง ครูขาดแคลนมาก
- 2) การคัดเลือก การบรรจุครู ไม่ตรงกับความต้องการของโรงเรียน
- 3) บุคลากรขาดความรู้ ความสามารถที่เหมาะสมกับงาน
- 4) การบรรจุโยกย้าย ปรับเปลี่ยนตำแหน่งล่าช้า

3.4 ปัญหา อุปสรรคด้านการบริหารทั่วไป สรุปได้ดังนี้

1) การติดต่อประสานงานระหว่างสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากับโรงเรียนไม่คล่องตัว

2) ระบบการติดต่อสื่อสารในภาพรวมยังไม่มีประสิทธิภาพ

3) งานธุรการมาก บุคลากรขาดความรู้ ความเข้าใจในเรื่อง e-office, e-filing การสั่งงานมีขั้นตอนมากเกินไป

4) ขาดอาคารสำนักงานและวัสดุสำนักงาน

5) ไม่มีการประสานงานกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และการบริหารการศึกษาระดับต่าง ๆ

4. ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความสำเร็จในการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา

ปัจจัยที่เอื้อต่อความสำเร็จ และ/ หรือเป็นอุปสรรคต่อความสำเร็จในการกระจายอำนาจการบริหาร และการจัดการศึกษาให้เขตพื้นที่การศึกษา ได้แก่ 1) กฎหมาย 2) การเมือง 3) โครงสร้างขององค์กร 4) งบประมาณ 5) บุคลากร 6) เทคโนโลยีและการสื่อสาร 7) สภาพทางกายภาพของเขตพื้นที่การศึกษา 8) ความพร้อมของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา/ สถานศึกษา 9) ภาวะผู้นำของผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา/ ผู้อำนวยการสถานศึกษา 10) วัฒนธรรมองค์กร และการมีส่วนร่วมในการบริหารและการจัดการศึกษา

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 รัฐควรเร่งรัดการจัดทำกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาโดยเฉพาะการบริหารงานบุคคล

1.2 รัฐควรมีนโยบาย และมาตรการที่ชัดเจนในการจัดสรรทรัพยากรบุคคลงบประมาณ เพื่อลดความเหลื่อมล้ำระหว่างเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา

1.3 รัฐควรสร้างระบบและกลไกที่จะทำให้เกิดการประสานเชื่อมโยงเครือข่ายการดำเนินงานระหว่างสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาเพื่อให้ผลการดำเนินงานมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

1.4 รัฐควรปรับปรุงและพัฒนาระบบการติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผล และการรายงานผลการพัฒนาการศึกษาของเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา ให้สอดคล้องกับการประเมินคุณภาพที่นำไปสู่การพัฒนาผู้เรียน

1.5 รัฐควรใช้สื่อทั้งภาครัฐ และเอกชนในการประชาสัมพันธ์ ความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการกระจายอำนาจ การถ่ายโอน และการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ต่อครู ผู้บริหาร ผู้ปกครอง ชุมชน และผู้ที่เกี่ยวข้อง

2. ข้อเสนอแนะผู้รับผิดชอบและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

2.1 กระทรวงศึกษาธิการควรเร่งรัดการออกกฎหมายเพื่อให้เกิดการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาให้เขตพื้นที่การศึกษาอย่างแท้จริง

2.2 กระทรวงศึกษาธิการควรปรับปรุงโครงสร้างเขตพื้นที่การศึกษาที่เอื้อต่อภารกิจการกระจายอำนาจ ให้สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างสมบูรณ์

2.3 กระทรวงศึกษาธิการ ควรมีนโยบายและมาตรการที่ชัดเจนในการจัดสรรทรัพยากรเพื่อชดเชย หรือลดความเหลื่อมล้ำระหว่างเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา

2.4 กระทรวงศึกษาธิการ ควรจัดสรรงบประมาณให้เขตพื้นที่การศึกษาอย่างเพียงพอและรวดเร็ว ทันต่อระยะเวลาการใช้ตามแผนยุทธศาสตร์

2.5 กระทรวงศึกษาธิการ ควรจัดอัตรากำลังหรืองบประมาณ เพื่อให้เขตพื้นที่การศึกษาสรรหาบุคลากรและควรกำหนดหลักเกณฑ์การเกลี่ยอัตรากำลังจากเขตพื้นที่การศึกษา เขต 1 ไปยังเขตพื้นที่การศึกษาที่ขาดแคลน

2.6 กระทรวงศึกษาธิการควรพัฒนาความพร้อมของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา รวมทั้งบุคลากรในเขตพื้นที่การศึกษา

2.7 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา/สถานศึกษาควรพัฒนาภาวะผู้นำ ของผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และผู้อำนวยการสถานศึกษา รวมทั้งศึกษานิเทศก์ ทั้งด้านความรู้ ทักษะและเจตคติ

2.8 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา/สถานศึกษา ควรส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการบริหาร และการจัดการศึกษาขององค์กรต่าง ๆ ในเขตพื้นที่การศึกษา

สารบัญ

หน้า

คำนำ.....	ก
กิตติกรรมประกาศ	ข
บทสรุปสำหรับผู้บริหาร.....	ค
สารบัญ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ฉ
สารบัญภาพ.....	๗
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความสำคัญและที่มาของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	2
ขอบเขตของการวิจัย.....	3
กรอบแนวคิดการวิจัย.....	4
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	5
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	6
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	7
แนวคิด หลักการเกี่ยวกับการกระจายอำนาจ.....	8
การบริหารและการจัดการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา.....	43
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	55
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	75
แหล่งข้อมูล/ กลุ่มตัวอย่างผู้ให้ข้อมูล.....	75
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	77
วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	78
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	79
เกณฑ์การประเมิน.....	79
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	87
ตอนที่ 1 ความก้าวหน้าในการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา ให้เขตพื้นที่การศึกษา.....	88
ตอนที่ 2 ผลการดำเนินงานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา.....	175
ตอนที่ 3 ปัญหา อุปสรรคในการดำเนินงานเขตพื้นที่การศึกษา.....	215

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
ตอนที่ 4 ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความสำเร็จในการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาให้เขตพื้นที่การศึกษา.....	241
บทที่ 5 สรุปผล อภิปราย และข้อเสนอแนะ.....	257
สรุปผล.....	259
อภิปราย.....	278
ข้อเสนอแนะ.....	285
บรรณานุกรม.....	294
ภาคผนวก.....	300
ก. รายนามผู้ให้สัมภาษณ์.....	301
ข. รายนามผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่ม.....	304
ค. แบบสอบถาม.....	306
ง. แบบสัมภาษณ์.....	316

สารบัญตาราง

หน้า

ตารางที่ 3.1	กรอบแนวทางการติดตามและประเมินการกระจายอำนาจการบริหาร และการจัดการศึกษาให้เขตพื้นที่การศึกษา.....	81
ตารางที่ 4.1	อำนาจของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มอบให้เขตพื้นที่การศึกษา..	89
ตารางที่ 4.2	อำนาจด้านวิชาการที่มอบให้เขตพื้นที่การศึกษา.....	90
ตารางที่ 4.3	อำนาจด้านงบประมาณที่มอบให้เขตพื้นที่การศึกษา.....	92
ตารางที่ 4.4	อำนาจด้านการบริหารงานบุคคลที่มอบให้เขตพื้นที่การศึกษา.....	96
ตารางที่ 4.5	อำนาจด้านการบริหารทั่วไปที่มอบให้เขตพื้นที่การศึกษา.....	98
ตารางที่ 4.6	ความก้าวหน้าในการดำเนินงานด้านกฎหมาย.....	101
ตารางที่ 4.7	อำนาจหน้าที่ของเขตพื้นที่การศึกษาตามกฎหมายการศึกษาในด้านวิชาการ.....	118
ตารางที่ 4.8	อำนาจหน้าที่ของเขตพื้นที่การศึกษาตามกฎหมายการศึกษาในด้านงบประมาณ....	125
ตารางที่ 4.9	อำนาจหน้าที่ของเขตพื้นที่การศึกษาตามกฎหมายการศึกษา ในการบริหารงานบุคคล.....	129
ตารางที่ 4.10	อำนาจหน้าที่ของเขตพื้นที่การศึกษาตามกฎหมายการศึกษา ในการบริหารทั่วไป.....	138
ตารางที่ 4.11	ความเป็นอิสระและคล่องตัวในการบริหารงานด้านวิชาการ.....	169
ตารางที่ 4.12	ความเป็นอิสระและคล่องตัวในการบริหารงานด้านงบประมาณ.....	170
ตารางที่ 4.13	ความเป็นอิสระและคล่องตัวในการบริหารงานด้านการบริหารงานบุคคล.....	170
ตารางที่ 4.14	ความเป็นอิสระและคล่องตัวในการบริหารงานด้านการบริหารทั่วไป.....	171
ตารางที่ 4.15	ผลการดำเนินงานด้านวิชาการ ตามความคิดเห็นของประธานกรรมการเขตพื้นที่ การศึกษา.....	175
ตารางที่ 4.16	ผลการดำเนินงานด้านวิชาการ ตามความคิดเห็นของผู้อำนวยการสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษา.....	180
ตารางที่ 4.17	ผลการดำเนินงานด้านวิชาการ ตามความคิดเห็นของผู้อำนวยการสถานศึกษา....	184
ตารางที่ 4.18	ผลการดำเนินงานด้านวิชาการของเขตพื้นที่การศึกษา.....	188
ตารางที่ 4.19	ผลการดำเนินงานด้านงบประมาณ ตามความคิดเห็นของประธานกรรมการ เขตพื้นที่การศึกษา.....	189

สารบัญตาราง (ต่อ)

	หน้า
ตารางที่ 4.20 ผลการดำเนินงานด้านงบประมาณ ตามความคิดเห็นของผู้อำนวยการสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษา.....	191
ตารางที่ 4.21 ผลการดำเนินงานด้านงบประมาณ ตามความคิดเห็นของผู้อำนวยการ สถานศึกษา.....	193
ตารางที่ 4.22 ผลการดำเนินงานด้านงบประมาณของเขตพื้นที่การศึกษา.....	195
ตารางที่ 4.23 ผลการดำเนินงานด้านการบริหารงานบุคคล ตามความคิดเห็นของ ประธานกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา.....	196
ตารางที่ 4.24 ผลการดำเนินงานด้านการบริหารงานบุคคล ตามความคิดเห็นของผู้อำนวยการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา.....	198
ตารางที่ 4.25 ผลการดำเนินงานด้านการบริหารงานบุคคล ตามความคิดเห็นของผู้อำนวยการ สถานศึกษา.....	201
ตารางที่ 4.26 ผลการดำเนินงานด้านการบริหารงานบุคคลของเขตพื้นที่การศึกษา.....	203
ตารางที่ 4.27 ผลการดำเนินงานด้านการบริหารทั่วไป ตามความคิดเห็นของ ประธานกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา.....	204
ตารางที่ 4.28 ผลการดำเนินงานด้านการบริหารทั่วไป ตามความคิดเห็นของผู้อำนวยการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา.....	207
ตารางที่ 4.29 ผลการดำเนินงานด้านการบริหารทั่วไป ตามความคิดเห็นของผู้อำนวยการ สถานศึกษา.....	211
ตารางที่ 4.30 ผลการดำเนินงานด้านการบริหารทั่วไปของเขตพื้นที่การศึกษา.....	214
ตารางที่ 4.31 ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะด้านวิชาการ ตามความคิดเห็นของ ประธานกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา.....	215
ตารางที่ 4.32 ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะด้านวิชาการ ตามความคิดเห็นของ ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา.....	217
ตารางที่ 4.33 ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะด้านวิชาการ ตามความคิดเห็นของ ผู้อำนวยการสถานศึกษา.....	219
ตารางที่ 4.34 ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะด้านงบประมาณ ตามความคิดเห็นของ ประธานกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา.....	223

สารบัญตาราง (ต่อ)

	หน้า
ตารางที่ 4.35 ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะด้านงบประมาณ ตามความคิดเห็น ของผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา.....	224
ตารางที่ 4.36 ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะด้านงบประมาณ ตามความคิดเห็น ของผู้อำนวยการสถานศึกษา.....	226
ตารางที่ 4.37 ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะด้านการบริหารงานบุคคล ตามความคิดเห็น ของประธานกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา.....	229
ตารางที่ 4.38 ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะด้านการบริหารงานบุคคล ตามความคิดเห็น ของผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา.....	230
ตารางที่ 4.39 ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะด้านการบริหารงานบุคคล ตามความคิดเห็น ของผู้อำนวยการสถานศึกษา.....	232
ตารางที่ 4.40 ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะด้านการบริหารทั่วไป ตามความคิดเห็น ของประธานกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา.....	235
ตารางที่ 4.41 ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะด้านการบริหารทั่วไป ตามความคิดเห็น ของผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา.....	237
ตารางที่ 4.42 ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะด้านการบริหารทั่วไป ตามความคิดเห็น ของผู้อำนวยการสถานศึกษา.....	238

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดการประเมิน.....	4

บทที่ 1

บทนำ

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหา

บทบัญญัติตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 (มาตรา 81) กำหนดให้รัฐจัดการศึกษาอบรม และสนับสนุนให้เอกชนจัดการศึกษา อบรมให้เกิดความรู้ คุณธรรม จัดให้มีกฎหมายเกี่ยวกับการศึกษาแห่งชาติ ปรับปรุงการศึกษาให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม สร้างเสริมความรู้และปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข สนับสนุนการค้นคว้าวิจัยในศิลปะวิทยาการต่าง ๆ เร่งรัดพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเพื่อการพัฒนาประเทศ พัฒนาวิชาชีพครู ส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปะและวัฒนธรรมของชาติ โดยผลของบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ทำให้มีการตราพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 อันเป็นกฎหมายแม่บทสำคัญในการกำหนดทิศทางการจัดการศึกษาของชาติ โดยมุ่งที่จะปฏิรูประบบการบริหารจัดการการศึกษาของไทยให้ยึดหลักความมีเอกภาพด้านนโยบาย และมีความหลากหลายในทางปฏิบัติ มีการกระจายอำนาจไปสู่เขตพื้นที่การศึกษา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและให้ประชาชนมีส่วนร่วม (มาตรา 9) ในการจัดการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการมีอำนาจหน้าที่ส่งเสริม กำกับ ดูแล การศึกษาทุกระดับ ทุกประเภท กำหนดนโยบาย แผนและมาตรฐานการศึกษา สนับสนุน ทรัพยากรเพื่อการศึกษา รวมทั้ง ติดตาม ตรวจสอบและประเมินผลการจัดการศึกษาตามที่กฎหมาย กำหนด (มาตรา 31) และกำหนดให้กระทรวงศึกษาธิการกระจายอำนาจการบริหารและจัดการศึกษา ทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไปไปยังคณะกรรมการ และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาโดยตรง (มาตรา 39) ซึ่งทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการบริหารจัดการด้านการศึกษาจากเดิมโดยมีการแบ่งส่วนราชการ ใหม่ในส่วนกลางของกระทรวงศึกษาธิการ ดังนี้ (1) สำนักงานรัฐมนตรี (2) สำนักงาน ปลัดกระทรวง (3) สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (4) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้น พื้นฐาน (5) สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (6) สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา และในส่วนภูมิภาคมีการยุบรวมหน่วยงานทางการศึกษาเข้าด้วยกัน และแบ่งเป็นเขตพื้นที่

การศึกษา 175 เขตทั่วประเทศ โดยในการบริหารและการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้ยึดเขตพื้นที่การศึกษา โดยคำนึงถึงปริมาณสถานศึกษา จำนวนประชากร วัฒนธรรม และความเหมาะสมด้านอื่นด้วย และให้มีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาไปยังคณะกรรมการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาโดยตรง เพื่อให้สามารถบริหารและจัดการศึกษาได้อย่างคล่องตัวตามอำนาจหน้าที่ในกรอบที่กฎหมายกำหนดไว้ และจากรายงานการติดตามและประเมินผลการปฏิรูปการศึกษาด้านการบริหารและการจัดการศึกษาพบว่า การจัดทำกฎหมายเพื่อกระจายอำนาจไปยังเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาค่อนข้างล่าช้า การแบ่งบทบาทอำนาจหน้าที่ระหว่างหน่วยงานส่วนกลาง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษา ยังขาดความชัดเจน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาบางแห่งไม่มีความพร้อม นอกจากนี้บุคลากรยังมีความเข้าใจเกี่ยวกับกฎ ระเบียบ และแนวปฏิบัติไม่ชัดเจน (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา 2548 : 98)

ดังนั้น สำนักประเมินผลการจัดการศึกษา จึงเห็นควรมีการติดตามประเมินความก้าวหน้าในการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาให้เขตพื้นที่การศึกษา เพื่อนำผลการวิจัยเสนอสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา เพื่อประกอบการพัฒนานโยบาย และเสนอแนวทางการปฏิบัติต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยประเมินผลการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาให้เขตพื้นที่การศึกษามีวัตถุประสงค์เพื่อ

2.1 ติดตามความก้าวหน้าในการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาให้เขตพื้นที่การศึกษา รวมทั้งปัญหา อุปสรรคของการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาให้เขตพื้นที่การศึกษา

2.2 ประเมินผลการดำเนินงานของเขตพื้นที่การศึกษาตามอำนาจหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย รวมทั้งปัญหา อุปสรรคในการดำเนินงานของเขตพื้นที่การศึกษา

2.3 จัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย และข้อเสนอแนะต่อผู้รับผิดชอบ และหน่วยงานการศึกษาที่เกี่ยวข้องให้มีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาด้านต่าง ๆ ให้แก่เขตพื้นที่การศึกษาอย่างเหมาะสม

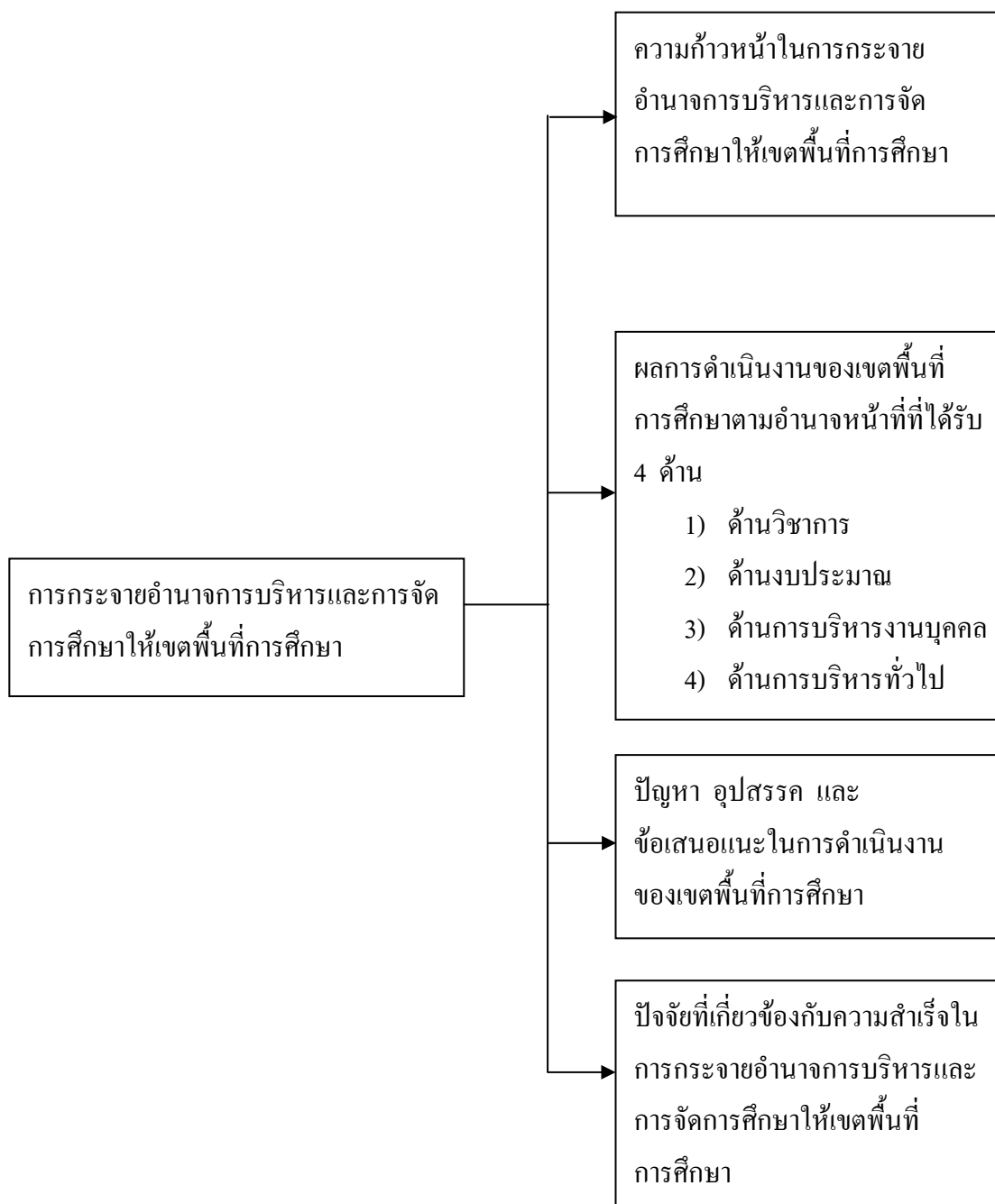
3. ขอบเขตของการวิจัย

3.1 การวิจัยครั้งนี้เป็นการติดตามและประเมินการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในเขตพื้นที่การศึกษาใน 4 ด้าน คือ ด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารทั่วไป ตามกรอบพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545

3.2 กลุ่มผู้ให้ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ผู้อำนวยการสถานศึกษา และประธานกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา แต่ไม่ได้เก็บข้อมูลจากคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาประจำเขตพื้นที่การศึกษา (อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษา) เนื่องจากในช่วงที่ดำเนินการวิจัย อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษาเพิ่งมีการแต่งตั้ง

4. กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยประเมินผลการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาให้เขตพื้นที่การศึกษา มีกรอบแนวคิดในการวิจัยดังภาพที่ 1.1

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดการวิจัย

5. นิยามศัพท์เฉพาะ

5.1 การกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา หมายถึง การกระจายอำนาจในการบริหารและการจัดการศึกษาทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป จากกระทรวงศึกษาธิการไปยังคณะกรรมการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาในรูปแบบการแบ่งอำนาจ และการมอบอำนาจการบริหารจัดการและการตัดสินใจในบางส่วนเท่านั้น เป็นการกระจายอำนาจที่ไม่ได้ขาดจากส่วนกลางทั้งหมด

5.2 การบริหารงานวิชาการ หมายถึง การดำเนินงานด้านวิชาการ มีขอบข่ายเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา การนิเทศการศึกษา การพัฒนาระบบประกันคุณภาพการศึกษา และการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับหน่วยงานอื่น

5.3 การบริหารงบประมาณ หมายถึง การดำเนินงานด้านงบประมาณ มีขอบข่ายเกี่ยวกับการจัดทำและเสนอขอประมาณ การจัดสรรงบประมาณ การตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผล การใช้งบประมาณ การบริหารการเงิน การบริหารบัญชี และการบริหารพัสดุและสินทรัพย์

5.4 การบริหารงานบุคคล หมายถึง การดำเนินงานด้านบริหารบุคคล มีขอบข่ายเกี่ยวกับการวางแผนอัตรากำลังและกำหนดตำแหน่ง การสรรหาและบรรจุแต่งตั้ง การเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ การประเมินผลการปฏิบัติงาน และงานเลขานุการ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษา

5.5 การบริหารทั่วไป หมายถึง การดำเนินงานบริหารงานอื่น ๆ ที่ให้บริการส่งเสริมประสานงาน และอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ในการปฏิบัติงานของเขตพื้นที่การศึกษา มีขอบข่ายเกี่ยวกับการจัดระบบการบริหารและพัฒนาองค์กร การพัฒนาระบบเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ การดูแลอาคารสถานที่ และสภาพแวดล้อม การระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา การส่งเสริม สนับสนุนประสานงานทางการศึกษาของบุคคล ชุมชน องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา

5.6 กฎหมายการศึกษา หมายถึง กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของเขตพื้นที่การศึกษา ดังนี้

5.6.1 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545

5.6.2 พระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับ พ.ศ. 2545

5.6.3 พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546

5.6.4 พระราชบัญญัติสภาครู และบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2546

5.6.5 พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2547

6. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

6.1 ได้ทราบความก้าวหน้าของการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาของหน่วยงานการศึกษาในส่วนกลางให้กับเขตพื้นที่การศึกษา รวมทั้งอำนาจทางการบริหารและการจัดการศึกษาที่เขตพื้นที่การศึกษาควรได้รับเพิ่มเติม

6.2 ได้ทราบผลการดำเนินงานของเขตพื้นที่การศึกษา ในการดำเนินงานตามอำนาจหน้าที่ที่กฎหมายกำหนดในช่วงระยะเวลาที่ผ่านมา รวมทั้งปัญหาอุปสรรคของการดำเนินงาน

6.3 ได้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์สำหรับผู้รับผิดชอบและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในส่วนกลางในการกระจายอำนาจการบริหารการศึกษาให้กับเขตพื้นที่การศึกษาอย่างเหมาะสม

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยประเมินผลการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาให้เขตพื้นที่การศึกษา คณะผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร หนังสือ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยนำเสนอเรียงตามลำดับดังนี้

1. แนวคิด หลักการเกี่ยวกับการกระจายอำนาจ
 - 1.1 ความหมายของการกระจายอำนาจ
 - 1.2 หลักการกระจายอำนาจ
 - 1.3 กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการกระจายอำนาจทางการศึกษา
 - 1.4 การกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาให้เขตพื้นที่การศึกษา
 - 1.5 การกระจายอำนาจทางการศึกษาของประเทศสหรัฐอเมริกา ฝรั่งเศส อังกฤษ ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ ญี่ปุ่น เกาหลี และมาเลเซีย
 - 1.6 ความสำเร็จในการกระจายอำนาจ
2. การบริหารและการจัดการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา
 - 2.1 หลักการบริหารและการจัดการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา
 - 2.2 การดำเนินงานของเขตพื้นที่การศึกษา
3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิด หลักการเกี่ยวกับการกระจายอำนาจ

1.1 ความหมายของการกระจายอำนาจ

นักวิชาการได้ให้ความหมายของการกระจายอำนาจไว้ดังนี้

ประเวศ วะสี (2536 : 9) อธิบายถึงการกระจายอำนาจทางการศึกษาว่าเป็นการกระจายอำนาจการจัดการศึกษาไปสู่ภูมิภาค ชุมชน ท้องถิ่น และสถานศึกษา ทำให้สามารถรวมตัวจัดการศึกษาอย่างยืดหยุ่น หลากหลายและสอดคล้องกับคนทุก ๆ คน ของแต่ละจังหวัด รวมทั้งการกระจายอำนาจในงบประมาณการศึกษาจังหวัดด้วย กรม กองในส่วนกลาง ปรับสถานะเป็นหน่วยงานที่ส่งเสริมและสนับสนุนจังหวัด

บุญถือ ทองอยู่ (2536 : 71) อธิบายถึงการกระจายอำนาจทางการศึกษาว่าหมายถึง การกระจายในเรื่องการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การเผยแพร่ สนับสนุน ส่งเสริม และทำนุบำรุงศาสนา ตลอดจนการจัดกิจกรรมวัฒนธรรมไปสู่จังหวัด อำเภอและหน่วยปฏิบัติ

ประเสริฐ ทองเกต (2540 : 10) ให้ความหมายการกระจายอำนาจการบริหารหมายถึง การกำหนดอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการจัดการศึกษา ในส่วนที่นอกเหนือการกำหนดนโยบาย การอำนวยการ การประสานงาน ส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินงาน ให้เป็นอำนาจหน้าที่ของหน่วยงานทางการศึกษาระดับกรมถึงสถานศึกษาโดยตรง

ภานุวัฒน์ ภัคดีวงศ์ (2540 : 7) ให้ความหมายการกระจายอำนาจทางการศึกษาหมายถึง การที่รัฐ หรือรัฐบาลส่วนกลางให้อำนาจในการตัดสินใจในกิจกรรมต่าง ๆ กับส่วนราชการในส่วนภูมิภาคหรือส่วนราชการในระดับท้องถิ่นไปปฏิบัติตามที่กฎหมายกำหนด หรือเป็นการใช้อำนาจการตัดสินใจให้กับประชาชนในท้องถิ่นนั้น ๆ ได้นำไปใช้ในการจัดการศึกษาโดยตรง

พิณสุดา สิริธรมณี (2541 : 35) ให้ความหมายการกระจายอำนาจการบริหารการศึกษา เป็นการถ่ายโอนอำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบในการตัดสินใจทางการบริหารการศึกษา จากส่วนกลางไปสู่ระดับล่างหรือระดับปฏิบัติ ได้แก่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชนในท้องถิ่น หน่วยงาน และสถานศึกษา

เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์ และคณะ (2541 : 17) ให้ความหมายการกระจายอำนาจหมายถึง การกระจายอำนาจทางการศึกษาเป็นการถ่ายโอน (Transfer) อำนาจ (Power) อำนาจหน้าที่ (Authority) และความรับผิดชอบ จากศูนย์กลางหรือศูนย์รวมอำนาจ ไปยังพื้นที่หรืออาณาเขตรอบ ๆ จากระดับบนไปสู่ระดับล่าง หรือจากระดับชาติไปสู่ท้องถิ่น เป็นการถ่ายโอนอำนาจหน้าที่ในการตัดสินใจทั้งหมดหรือบางส่วนก็ได้

ประกอบ คุณารักษ์ (2543 : 91) กล่าวถึง การกระจายอำนาจทางการศึกษา คือ การกระจายอำนาจการจัดการศึกษาลงไปสู่เขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษาและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้มากที่สุด เพื่อให้เกิดเอกภาพในระดับนโยบาย มีความหลากหลายและความคล่องตัวในการปฏิบัติมากขึ้น โดยคาดหวังว่า เมื่อสถานศึกษามีความคล่องตัวในการบริหารจากการทำงานประสานร่วมมือกับหน่วยงานในระดับท้องถิ่นแล้ว ก็จะสามารถจัดการเรียนการสอนได้อย่างยืดหยุ่นหลากหลายตามความต้องการของผู้เรียนและเขตพื้นที่การศึกษา

กระทรวงศึกษาธิการ (2546 : 10) กล่าวถึง การกระจายอำนาจ หมายถึง การกระจายอำนาจในการบริหารการศึกษาตามแนวพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ คือ การถ่ายโอน (Transfer) อำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบในการตัดสินใจด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคลและการบริหารทั่วไปจากส่วนกลาง (กระทรวงการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม) ไปยังคณะกรรมการ และสำนักงานการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษา ในเขตพื้นที่การศึกษาโดยตรง และได้กล่าวถึงวิธีการกระจายอำนาจของ Kemmerer เกี่ยวกับวิธีการกระจายอำนาจไว้ 4 ประการ คือ การแบ่งอำนาจ (Deconcentration) การมอบอำนาจ (Delegation) การโอนอำนาจหรือการให้อำนาจ (Devolution) และการให้เอกชนดำเนินการ (Privatization) ซึ่งเสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์ และคณะ (2541 : 22-23) ได้ขยายความดังประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

1. การแบ่งอำนาจ (Deconcentration) เป็นการจัดสรรหรือถ่ายโอนอำนาจหน้าที่ในการตัดสินใจจากส่วนกลางหรือศูนย์รวมอำนาจไปสู่หน่วยงานระดับล่างในสายการบังคับบัญชา เพื่อสะดวกในการดำเนินกิจการ เช่น ถ่ายโอนอำนาจจากส่วนกลางไปสู่ส่วนภูมิภาค จังหวัดหรือหน่วยงานอื่น ๆ ในพื้นที่ซึ่งได้รับการแบ่งอำนาจจะเป็นผู้รับผิดชอบในผลของตัดสินใจในเรื่องที่ได้รับมอบอำนาจ

2. การมอบอำนาจ (Delegation) เป็นการที่ผู้บริหารที่มีอำนาจสูงสุดในหน่วยงานหรือในส่วนกลางได้จัดสรรหรือถ่ายโอนอำนาจหน้าที่ในการตัดสินใจไปยังผู้บริหารระดับล่างขององค์กร เพื่อตัดสินใจได้เร็วมากขึ้น โดยไม่ต้องผ่านขั้นตอนตามลำดับขั้นขึ้นไป เป็นการถ่ายโอนอำนาจไปยังหน่วยงานของรัฐ หรือหน่วยงาน ในการควบคุมของรัฐ เช่น อธิการบดีมอบอำนาจให้รองอธิการบดี ผู้อำนวยการโรงเรียนมอบอำนาจให้ผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงเรียน อธิบดีมอบอำนาจให้ผู้อำนวยการโรงเรียน เป็นต้น ผู้มอบอำนาจยังคงเป็นผู้รับผิดชอบต่อผลของการตัดสินใจที่ได้มอบอำนาจไปแล้ว

3. การโอนอำนาจหรือการให้อำนาจ (Devolution) เป็นการถ่ายโอนอำนาจหน้าที่ในการตัดสินใจจากส่วนกลางหรือระดับนโยบายไปยังระดับล่างอย่างสมบูรณ์ โดยมีกฎหมายกฎระเบียบเกี่ยวกับการโอนอำนาจอย่างชัดเจน ผู้บริหารระดับล่างจึงมีอำนาจในการกำหนดนโยบาย และควบคุมการปฏิบัติให้เป็นไปตามนโยบาย เช่น การโอนอำนาจให้เทศบาลจัดการศึกษา ผู้โอนอำนาจได้ตัดตัวเองขาดออกจากอำนาจที่โอนไปแล้ว ดังนั้นจึงไม่มีอำนาจหรือมีแต่เพียงเล็กน้อยในการควบคุมการดำเนินการในภารกิจที่ได้รับโอนไปแล้ว

4. การให้เอกชนดำเนินการ (Privatization) เป็นการถ่ายโอนอำนาจให้เอกชนที่เป็นบุคคลหรือคณะบุคคลดำเนินการแทนรัฐ เป็นการมอบอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบอย่างใดอย่างหนึ่งของทางราชการไปให้เอกชนดำเนินการแทน หรือสนับสนุนให้ภาคเอกชนลงทุนในการดำเนินการบางอย่าง เช่น ขายกิจการของรัฐให้เอกชน สนับสนุนให้เอกชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

รอนดีเนลลี เดนนิส (Rondinelli, Dennis 1995 อ้างใน พิณสุดา สิริธรรักษ์ 2541 :

1) ได้แบ่งรูปแบบของการกระจายอำนาจ 4 รูปแบบ คือ การแบ่งอำนาจ การมอบอำนาจ การโอนอำนาจ และการให้ภาคเอกชนหรือองค์กรเอกชนดำเนินการ ซึ่งมีรายละเอียดต่อไปนี้

1. การแบ่งอำนาจ (Deconcentration) หมายถึง หน่วยงานส่วนกลางกระจายอำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบให้แก่หน่วยงานในท้องถิ่นตามสายงานการบังคับบัญชา หรือเป็นการแบ่งอำนาจของหน่วยงานระดับงานให้แก่หน่วยงานระดับล่างตามสายการบริหารขององค์กรนั้น ๆ

การกระจายอำนาจลักษณะนี้ จัดว่าเป็นรูปแบบการกระจายอำนาจที่อ่อนที่สุด เพราะเป็นเพียงการย้ายความรับผิดชอบการจัดการจากส่วนกลางไปยังส่วนภูมิภาค หรือระดับอื่นที่ต่ำกว่า โดยที่ส่วนกลางยังคงมีอำนาจควบคุมทุกอย่างไว้

2. การมอบอำนาจ (Delegation) หมายถึง หน่วยงานในระดับภูมิภาคหรือระดับท้องถิ่น หรือหน่วยงานเฉพาะกิจ ได้รับอำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบจากส่วนกลางเพื่อดำเนินโครงการพิเศษ โดยมีอิสระในการกำหนดนโยบาย การบริหารจัดการต่าง ๆ ด้วยตนเอง แต่ความรับผิดชอบสูงสุดยังอยู่ที่ส่วนกลาง เช่น การจัดซื้อจัดจ้าง การลงนามทำสัญญา เป็นต้น

การกระจายอำนาจโดยการมอบอำนาจเป็นวิธีการกระจายอำนาจที่กว้างขวาง โดยส่วนกลางมอบหมายให้ส่วนราชการระดับต่ำกว่า “ขอยืม” อำนาจไปใช้ หรือบางครั้งก็มอบให้หน่วยงานกึ่งอิสระ ซึ่งอำนาจที่ได้มาสามารถถูกเรียกคืนได้

3. การโอนอำนาจ (Devolution) หมายถึง ส่วนกลางกระจายอำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบที่มีอยู่ไปยังองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอย่างเต็มที่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จะอยู่

เหนือการควบคุมของส่วนกลาง โดยมีกฎหมายรองรับ มีอิสระในการบริหารจัดการด้วยตนเอง ส่วนกลางทำหน้าที่ให้การสนับสนุน ส่งเสริมและควบคุมกำกับทางอ้อม

การกระจายอำนาจโดยการโอนอำนาจเป็นรูปแบบการกระจายอำนาจที่ไปไกลที่สุด และเป็นการกระจายอำนาจไปอย่างถาวร ไม่สามารถเรียกคืนได้

วนิดา แสงสารพันธ์ และสุรพล นิติไกรพจน์ (2544 : 10-11) ได้กล่าวถึงแนวทางการกระจายอำนาจตามที่กำหนดไว้ในมาตรา 39 นั้น เมื่อพิจารณาแล้วพบว่ากฎหมายกำหนดให้ “กระทรวงกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป ไปยังคณะกรรมการและสำนักงานคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาโดยตรง” ซึ่งการกระจายอำนาจดังกล่าวนี้มีใช้การกระจายอำนาจตามนัยความหมายเดียวกับการกระจายอำนาจแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามรัฐธรรมนูญแต่อย่างใด เนื่องจากการกระจายอำนาจตามรัฐธรรมนูญจะต้องให้ความเป็นอิสระแก่ท้องถิ่นตามหลักแห่งการปกครองตนเองตามเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่น โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้งหลายจะมีอิสระในการกำหนดนโยบายการปกครอง การบริการ การบริหารงานบุคคล การเงินและการคลัง และมีอำนาจหน้าที่ของตนเองโดยเฉพาะ โดยรัฐบาลจะเป็นผู้กำกับดูแลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเท่าที่จำเป็นภายในกรอบของกฎหมาย เพื่อกระจายอำนาจให้แก่ท้องถิ่นเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ซึ่งมีได้มีลักษณะเกี่ยวกับการกระจายอำนาจตามมาตรา 39 ที่เป็นการกระจายการรวมศูนย์อำนาจในการบริหารจัดการการศึกษาออกไปเท่านั้น โดยในกรณีหลังนี้จะเป็นการกระจายอำนาจการบริหารจัดการ การตัดสินใจในบางเรื่อง การบริหารงานบุคคลและการบริหารทั่วไปไปให้แก่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาเท่านั้น โดยกฎหมายการศึกษาแห่งชาติกำหนดให้กระทรวงกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาไปยังคณะกรรมการและสำนักงานคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา ใน 4 ด้าน คือ 1) ด้านวิชาการ 2) ด้านงบประมาณ 3) ด้านการบริหารงานบุคคล และ 4) ด้านการบริหารทั่วไป ซึ่งภายใต้โครงสร้างเช่นนี้ นอกจากอำนาจหน้าที่ของเขตพื้นที่การศึกษา ดังที่กำหนดไว้ในมาตรา 38 แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แล้ว ยังได้มีการกำหนดอำนาจหน้าที่ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาไว้ในพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ซึ่งส่งผลให้เขตพื้นที่ศึกษามีบทบาทและมีความเป็นอิสระในการบริหารและการจัดการศึกษามากขึ้น ซึ่งลักษณะดังกล่าวเป็นไปในทางกฎหมายเรียกว่าเป็นการ “แบ่งอำนาจ” ในบางเรื่องให้เขตพื้นที่การศึกษา เป็นหน่วยงานปฏิบัติในพื้นที่เป็นผู้ดำเนินการเท่านั้นมิใช่การ “กระจายอำนาจ” ตามนัยของบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญแต่อย่างใด

4. การให้ภาคเอกชนหรือองค์กรเอกชนดำเนินการ (Privatization/ Non-Government) หมายถึง รัฐบาลกระจายความรับผิดชอบกิจกรรมสาธารณะให้ภาคเอกชนหรือองค์กรเอกชนรับไปดำเนินการ เช่น สหกรณ์ สมาคมวิชาชีพ สหภาพแรงงาน และหอการค้า เป็นต้น

สรรค์ วรอินทร์ และทิพวัลย์ คำคง (2545 : 2) ให้ความหมายของการกระจายอำนาจทางการศึกษา หมายถึง หน่วยงานบริหารในส่วนกลาง ยอมให้หน่วยงานระดับล่าง หรือระดับปฏิบัติมีอำนาจ หน้าที่ ความรับผิดชอบ การตัดสินใจทางการบริหารและจัดการศึกษาด้วยตนเอง โดยอยู่ในความรับผิดชอบและการกำกับจากส่วนกลาง

นิตยา เงินประเสริฐศรี และคณะ (2545 : 1-2) กล่าวถึง การกระจายอำนาจทางการศึกษาว่า เป็นคลื่นลูกใหม่ของกลยุทธ์การมีส่วนร่วมของประชาชนและเป็นกลยุทธ์สำคัญของการปฏิรูปการศึกษา ซึ่งได้แพร่หลายไปทั่วโลกนับตั้งแต่ทศวรรษ 1980 ทั้งนี้ตามหลักสากล การกระจายอำนาจทางการศึกษาจำแนกออกเป็น 3 รูปแบบ ได้แก่ การแบ่งอำนาจ (Deconcentration) การมอบอำนาจ (Delegation) และการถ่ายโอนอำนาจ (Devolution) ซึ่งใน 3 รูปแบบนี้ การถ่ายโอนอำนาจทางการศึกษาเป็นการกระจายอำนาจที่สมบูรณ์มากที่สุดตามอุดมการณ์ประชาธิปไตย ในปัจจุบัน ประเทศไทยมีการกระจายอำนาจทางการศึกษาในรูปของการถ่ายโอนอำนาจอยู่แล้ว ส่วนหนึ่ง ได้แก่ การถ่ายโอน อำนาจหน้าที่ และความรับผิดชอบ ในการจัดการศึกษาให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 3 ประเภท คือ เทศบาล กรุงเทพมหานคร และเมืองพัทยา โดยจัดการศึกษาระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาตามความพร้อมขององค์กรเหล่านี้

ธีรภาพ เพชรมาลัยกุล (2546 : 16) ให้ความหมายของการกระจายอำนาจไว้ดังนี้

1. มีการมอบอำนาจ ถ่ายโอนอำนาจ แบ่งอำนาจบางส่วนในการตัดสินใจและการดำเนินงาน เช่น การบริการ เป็นต้น จากส่วนกลางสู่หน่วยงาน องค์กร หรือบุคคลในระดับท้องถิ่น หรือระดับหน่วยงานย่อย

2. เป็นการกระจายอำนาจที่ไม่ได้ขาดจากส่วนกลางอย่างสิ้นเชิง แต่มีความเชื่อมโยงสู่ส่วนกลางให้ดำเนินการภายใต้การควบคุมดูแลที่เหมาะสม

3. มีจุดเน้นที่มีความอิสระของหน่วยงาน องค์กร หรือบุคคลเพื่อสร้างประสิทธิผลและประสิทธิภาพในการดำเนินงาน เช่น การกำหนดให้มีอำนาจหน้าที่ (Authority) หรือความเป็นนิติบุคคล เป็นต้น ซึ่งมีผลให้หน่วยงานที่รองรับการกระจายอำนาจจะต้องมีองค์ประกอบที่นำไปสู่การดำเนินกิจกรรมที่ต้องการ ได้แก่ (1) มีการบริหารงบประมาณของตนเอง (2) มีการบริหารบุคคลของตนเอง (3) มีฐานะเป็นนิติบุคคล

4. คึงความมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมจากประชาชนไปท้องถิ่นหรือบุคลากรในหน่วยงานย่อยให้มีความเป็นเจ้าของ ร่วมทุ่มเท และสนใจดำเนินการเพื่อประโยชน์ของตนมากกว่าการรอรับการดำเนินกิจกรรมจากผลการรวมอำนาจไว้ที่ส่วนกลาง

สรุปได้ว่า การกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา หมายถึง การกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารงานทั่วไป จากกระทรวงศึกษาธิการไปยังคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาโดยตรง ในรูปแบบการแปรอำนาจและการมอบอำนาจการบริหารจัดการ และการตัดสินใจในบางส่วนเท่านั้น เป็นการกระจายอำนาจที่ไม่ได้ขาดจากส่วนกลางทั้งหมด

1.2 หลักการกระจายอำนาจ

ในเรื่องหลักการของการกระจายอำนาจมีผู้ให้แนวคิด ดังต่อไปนี้

กระทรวงศึกษาธิการ (2536 : 11-13) กล่าวถึงหลักการกระจายอำนาจการจัดการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมไว้ว่า รัฐบาลได้กำหนดนโยบาย ที่จะกระจายอำนาจการจัดการศึกษาจากส่วนกลางไปสู่ส่วนภูมิภาค และสถานศึกษาเพิ่มมากขึ้น โดยการกำหนดความรับผิดชอบของแต่ละหน่วยงานในแต่ละระดับให้ชัดเจน สนับสนุนให้บุคคลและองค์กรในชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการกระจายอำนาจ โดยมีหลักการกระจายอำนาจดังต่อไปนี้

1) การกระจายอำนาจในการจัดการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม จากสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการและกรมต่าง ๆ ในกระทรวงศึกษาธิการ ไปกำหนดเป็นอำนาจของสำนักงานการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมจังหวัด โดยให้เป็นนิติบุคคล และให้มีกรรมการบริหาร

2) ขจัดความซ้ำซ้อนในการจัดการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมในระดับจังหวัด และอำเภอได้

3) เอกภาพในการจัดการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม โดยการกำหนดให้หน่วยงานทางการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เป็นหน่วยงานในสังกัดสำนักงานการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

4) การใช้ทรัพยากรร่วมกันของสถานศึกษา หน่วยงานทางด้านการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

5) การมีส่วนร่วมของประชาชนและผู้ทรงคุณวุฒิในท้องถิ่น โดยกำหนดให้ประชาชนและผู้ทรงคุณวุฒิในท้องถิ่น ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย จัดทำแผนบริหารงบประมาณ การเงินและบุคลากรในทุกๆระดับ ตั้งแต่ระดับจังหวัด อำเภอ และสถานศึกษา กำหนดคณะกรรมการโรงเรียนเป็นกรรมการบริหารงาน

6) การจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชนและผู้เรียน โดยกำหนดให้ประชาชนและผู้ทรงคุณวุฒิในท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดหลักสูตรแบบเรียน และการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้ในทุกวิชา ยกเว้นวิชาที่เกี่ยวกับสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และภาษาไทย

7) การจัดการศึกษาให้มีความต่อเนื่อง โดยกำหนดให้การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามหลักสูตรในส่วนที่อยู่ในความรับผิดชอบของกระทรวงศึกษาธิการ สามารถจัดกระบวนการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง และสอดคล้องเป็นระบบตั้งแต่ระดับชั้นอนุบาลจนถึงมัธยมศึกษาตอนปลาย และเพื่อการต่อเนื่องกับการอาชีพทั้งในและนอกระบบโรงเรียน

8) การบูรณาการ การจัดการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม กำหนดให้การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เน้นในเรื่องศาสนาและวัฒนธรรม ใช้ทรัพยากรด้านศาสนาและวัฒนธรรม มาใช้ในการจัดการศึกษา

ปรัชญา เวสารัชช์ (2537 : 5-8) ให้ความเห็นว่าการกระจายอำนาจควรเป็นไปตามหลักการต่อไปนี้

1) ให้มีการกระจายอำนาจวิฉัย สังกการและการบริหารลงไปยังหน่วยซึ่งรับผิดชอบบริการใกล้ชิดประชาชนให้มากที่สุด

2) ผู้รับมอบอำนาจต้องมีความพร้อมในการรับหน้าที่ ความรับผิดชอบและอำนาจที่มากขึ้น โดยผู้กระจายอำนาจต้องให้ความสนับสนุนอย่างเพียงพอ

3) ต้องสร้างดุลยภาพระหว่างหน้าที่ความรับผิดชอบกับอำนาจหน้าที่เพิ่มขึ้น

4) การกระจายอำนาจต้องเป็นไปเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ในด้านประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และบรรยากาศของการทำงานและก่อประโยชน์ต่อประชาชน และสังคมโดยรวม

5) การกระจายอำนาจต้องเป็นไปโดยมีเป้าหมายชัดเจนที่ประเมินได้ และต้องมีการเตรียมขั้นตอนให้เป็นระบบเพียงพอก่อนดำเนินการ และแยกการกระจายอำนาจเป็นการกระจายอำนาจทางการเมือง กับการกระจายอำนาจทางการบริหาร

การกระจายอำนาจทางการเมือง หมายถึง การมอบหมายหน้าที่ความรับผิดชอบและอำนาจดำเนินการในเชิงระบบ ซึ่งกระทบโครงสร้างและอำนาจสัมพันธ์ของหน่วยการเมืองการปกครองที่เป็นอยู่ ประเด็นที่กล่าวถึงมากคือ การกระจายอำนาจจากราชการส่วนต่าง ๆ ในระบบบริหารราชการแผ่นดิน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการกระจายอำนาจจากราชการส่วนกลางและส่วนภูมิภาคไปสู่ราชการส่วนท้องถิ่น

การกระจายอำนาจทางการบริหาร หมายถึง การมอบหมายหน้าที่ความรับผิดชอบ และอำนาจดำเนินการให้แก่หน่วยงานระดับรอง ๆ ลงไป ทั้งนี้โดยมีจุดมุ่งหมายสำคัญที่จะให้หน่วยงานแต่ละระดับมีขีดความสามารถตัดสินใจและดำเนินการที่จำเป็นได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด ปัญหาการกระจายอำนาจในประเทศเกิดจากสาเหตุสำคัญ 3 ประการคือ

1) ความคลุมเครือ หรือความเข้าใจสับสนเกี่ยวกับการกระจายอำนาจ ฝ่ายการเมืองที่ผลักดันการกระจายอำนาจมักกล่าวเสมือนว่าการกระจายอำนาจเป็นเป้าหมายหลัก แต่ให้ความสำคัญน้อยกว่าวัตถุประสงค์ของการกระจายอำนาจ เช่น เสนอเลือกตั้งผู้ว่าราชการจังหวัด หรือนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด โดยไม่วิเคราะห์หลักการพื้นฐานและเจตนารมณ์ของการกระจายอำนาจ รวมทั้งไม่คิดให้เป็นระบบครบถ้วนในทางปฏิบัติ เพื่อสร้างความพร้อมของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง และเพื่อสร้างความมั่นใจว่าการกระจายอำนาจในรูปแบบที่ผลักดันเป็นไปได้อาจเกิดผลดีต่อสังคม

2) ทศนคติเชิงอนุรักษ์นิยม การติดยึด กฎ ระเบียบ และความไม่มั่นใจของข้าราชการ สาเหตุประการนี้สะท้อนลักษณะการทำงานแบบติดยึดแนวที่ปฏิบัติมาแต่เดิม ติดยึดระเบียบจนเคยชิน ขาดความคิดสร้างสรรค์ ต้องการสงวนรักษาอำนาจ ในขณะที่ขาดความไว้วางใจความสามารถของข้าราชการระดับรอง ๆ และประชาชน จึงมักเน้นอยู่เสมอว่าข้าราชการชั้นผู้น้อยและประชาชนยังไม่พร้อม หากกระจายอำนาจลงไปจะเกิดความเสียหาย แต่ขณะเดียวกันมิได้ใช้ความพยายามจริงจังที่จะวิเคราะห์หรือทดลองจัดระบบเตรียมความพร้อมให้เกิดการกระจายอำนาจที่เป็นจริง

3) การขาดความต่อเนื่อง การผลักดันให้เกิดการกระจายอำนาจจากความริเริ่มของฝ่ายราชการอาจเป็นไปได้ในด้านการกระจายอำนาจบริหาร แต่ในด้านการปกครองต้องอาศัยอาณัติและการผลักดันทางการเมืองอย่างจริงจัง แต่ปัญหาคือฝ่ายการเมืองที่ร่วมรัฐบาลขาดแนวนโยบายร่วมกันที่ชัดเจนเรื่องการกระจายอำนาจ

เอ็ดเวิร์ด บี.ฟิสก์ (Edward B.Fiske, 1996 แปลโดยภักทรนันท์ พัลนิยะ 2542 : 59-71) ได้กล่าวถึงการกระจายอำนาจการศึกษาว่าเป็นเรื่องทางการเมืองโดยธรรมชาติ ความพยายามที่จะกระจายอำนาจมักจะสำเร็จหรือล้มเหลวด้วยเหตุผลทางการเมืองมากกว่าเหตุผลด้านเทคนิค วัตถุประสงค์ทางการเมืองเพียงประการเดียวก็สามารถนำมาเป็นเหตุผลที่สมควรสำหรับโครงการกระจายอำนาจได้แล้ว ดังที่สเปนและประเทศอื่น ๆ เป็นตัวอย่างให้เห็นว่า เป็นไปได้ที่ประเทศใดประเทศหนึ่งจะสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ทางการเมืองด้วยการกระจายอำนาจโดยไม่ก่อให้เกิดผลอะไรเลยต่อด้านการบริหาร หรือประสิทธิภาพในเรื่องการเงิน หรือคุณภาพของการเรียนรู้ของนักเรียน แม้วัตถุประสงค์ทางการเมืองจะควรค่าและมีความสำคัญสูงยิ่งกับผู้นำทางการเมือง

เมืองแต่ไม่ใช่เป็นเหตุผลสำคัญสำหรับนักปฏิรูปการศึกษาและผู้ให้ความช่วยเหลือที่อยู่วงนอก ที่ต้องการให้มีการกระจายอำนาจการศึกษา เพราะคนกลุ่มนี้ให้ความสำคัญเป็นลำดับแรกกับการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนโดยทั่วไป และให้มีการพัฒนาไปในแนวทางที่จะเกิดประโยชน์ต่อเศรษฐกิจสังคมในวงกว้าง แต่ก็มีเงื่อนไขความมั่นคงทางการเมือง มีข้อสังเกตว่า ในประเทศละตินอเมริกาหลายประเทศ เช่น อาร์เจนตินา และโคลัมเบีย นั้น การเปลี่ยนรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการอยู่เรื่อย ๆ เป็นอุปสรรคสำหรับความต่อเนื่องในการปฏิบัติตามโครงการในโคลัมเบีย ความไม่มั่นคงทางการเมืองส่งผลให้มีการรวมศูนย์ ในขณะที่เอธิโอเปีย และสเปน กลับมีการกระจายอำนาจเกิดขึ้นเมื่อมีมลรัฐต่าง ๆ ชูจะแยกตัวเป็นอิสระ โครงการกระจายอำนาจสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ทางการเมืองซึ่งแม้จะคุ้มค่าในตัวเอง แต่ไม่ได้ช่วยให้การเรียนการสอนดีขึ้นเสมอไป ส่วนใหญ่แล้วการปฏิรูปการศึกษาเป็นการบังคับมาจากรัฐบาลกลาง ยกเว้นอาจจะมีส่วนของเจ้าหน้าที่ระดับภูมิภาคและท้องถิ่นที่ได้รับมอบหมายการกระจายอำนาจตามที่เบื้องต้นกำหนดมา ในบางกรณีการไม่มีฉันทานุมัติทำให้เกิดการต่อต้านอย่างเปิดเผยจากบรรดาครูและกลุ่มอื่น ๆ และในหลายกรณีความสำเร็จของการกระจายอำนาจก็ยั่งยืนอยู่ได้ไม่นาน

การกระจายอำนาจการศึกษาให้สำเร็จและส่งผลดีต่อคุณภาพของการเรียนการสอน จะต้องดำเนินการบนพื้นฐานของฉันทานุมัติในวงกว้าง ทั้งจากกลุ่มต่าง ๆ ที่จะต้องเข้ามาดำเนินการ และจากกลุ่มผลประโยชน์ที่จะถูกกระทบจากการเปลี่ยนแปลง ประสบการณ์บอกรับทราบว่า มี 8 ขั้นตอนที่น่าวางแผนและกำหนดนโยบายทั้งภายในและภายนอกกระบวนการจะดำเนินการ เพื่อสร้างฉันทานุมัติดังกล่าว

1) พิจารณาว่ามีใครบ้างที่มีส่วนได้ส่วนเสีย และผลประโยชน์ของพวกเขา คืออะไร ควรมีการวิเคราะห์อย่างรอบคอบถึงปัจเจกชนทุกคนและกลุ่มทุกกลุ่มที่มีส่วนได้ส่วนเสียกับการศึกษา และคิดว่าแต่ละคนจะได้อะไรสูญเสียอะไรจากการกระจายอำนาจ เรื่องนี้รวมถึงพรรคการเมืองที่กำลังอยู่ในอำนาจ เจ้าหน้าที่ของรัฐทั้งในส่วนภูมิภาคและส่วนท้องถิ่น ลูกจ้างของกระทรวงศึกษาธิการ ครูและสหภาพครู ผู้ปกครอง อาจารย์มหาวิทยาลัย สมาคมอาชีพต่าง ๆ รวมถึงกลุ่มภายนอก เช่น โบสถ์และผู้บริจาคเงินช่วยเหลือ

2) นำผลประโยชน์ที่ถูกต้องเข้าไปอยู่ในแผนงานด้วย การกระจายอำนาจการศึกษาควรวางแผนให้ครอบคลุมข้อกังวลของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ ตัวอย่างเช่น ทราบเท่าที่สามารถเจรจาต่อรองให้เงินเดือนครูยังคงอยู่กับระบบรวมศูนย์ต่อไป เช่นเดิมเพื่อเป็นหลักประกันความมั่นคงในเรื่องนี้ ครูอาจถูกโน้มน้าวให้ยอมรับการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และยอมรับในข้อบกพร่องของท้องถิ่นที่อาจไม่มีความรับผิดชอบที่ไม่สม่ำเสมอแน่นอนได้

3) จัดให้มีการตัดสินใจโดยสาธารณชน แผนการกระจายอำนาจที่ได้รับความสำเร็จมากที่สุดก็คือแผนที่จัดให้มีการถกเถียงหารือในเรื่องเป้าหมายและวิธีการกันอย่างกว้างขวาง อันจะทำให้เกิดความเข้าใจกันในวงกว้าง ถ้าหากผู้คนเข้าใจเหตุผลความจำเป็นที่ต้องมีการเปลี่ยนแปลง มีโอกาสเข้าร่วมแสดงความคิดเห็น และเชื่อว่าเป็นกระบวนการที่ซื่อสัตย์และโปร่งใสแล้ว ทั้งปัจเจกชนและกลุ่มต่าง ๆ จะยอมรับการเปลี่ยนแปลงได้ แม้ว่า การเปลี่ยนแปลงนั้นอาจไม่ใช่ผลประโยชน์ที่ดีที่สุดของตนก็ตาม การสร้างเวทีดังกล่าวอาจทำได้โดยผ่านสื่อมวลชน จัดการประชุมสัมมนาและการอภิปรายที่คนจะรู้จักกันทั่ว จัดทำเอกสารเผยแพร่ และวิธีอื่น ๆ การอภิปรายกับสาธารณชนควรมุ่งเน้นที่เป้าหมายของการกระจายอำนาจ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ผลกระทบที่น่าจะเกิดขึ้นต่อคุณภาพการศึกษา และในการวางแผนขั้นต่อไปนั้น นักวางแผนควรนำการตอบสนอง (Feedback) ที่ได้มาจากการอภิปรายกับสาธารณชนมาใช้ประโยชน์ให้มาก

4) ทำวัตถุประสงค์ของการกระจายอำนาจให้ชัดเจน สายใยอันสำคัญที่เล่นผ่านการกระจายอำนาจที่ได้รับความสำเร็จ คือการมีวิสัยทัศน์ร่วมกันว่า สิ่งที่ต้องทำให้สำเร็จนั้นจะมีอะไรบ้าง การมีวิสัยทัศน์ร่วมกันเช่นนี้ต้องเริ่มมาจากนักการเมืองในระดับสูงสุดต้องมีความชัดเจนกันเองเสียก่อน และนักการเมืองเหล่านี้ต้องไม่เพียงแต่แสดงว่ามีความมุ่งมั่นเอาจริงเอาจัง และเสนอแนะความคิดเห็นของตนต่อเจ้าหน้าที่ระดับล่างลงไปเท่านั้น แต่ต้องเต็มใจที่จะทำงานร่วมกับองค์กรต่าง ๆ ในท้องถิ่นที่อยู่นอกเหนือการควบคุมโดยตรงของรัฐบาลกลาง

5) วิเคราะห์อุปสรรคในการกระจายอำนาจ ควรมีการวิเคราะห์อย่างละเอียดถึงปัญหาที่น่าจะเกิดขึ้น ซึ่งไม่เพียงแต่รวมถึงการต่อต้านอย่างเปิดเผยของกลุ่มต่าง ๆ เช่น สหภาพครูเท่านั้น แต่ต้องรวมถึงผลข้างเคียงด้วย เช่น การลดค่าใช้จ่ายของภาคเอกชน หรือคณะกรรมการโรงเรียนไม่มีประสิทธิภาพ และควรมีการคิดหาวิธีการแก้ไขปัญหเหล่านี้ด้วย

6) ขอมรับบทบาทของกลุ่มต่าง ๆ ที่เป็น “ผู้ปฏิบัติ” (Actor) นอกเหนือจากการรับรู้ถึงผลประโยชน์ที่ควรสมควรได้ของฝ่ายต่าง ๆ ที่ต้องเข้ามาเกี่ยวข้องแล้ว การยอมรับบทบาทของพวกเขาที่มีความสำคัญมาก ตัวอย่างเช่น ผู้นำทางการเมืองควรยอมรับว่า นักการศึกษาย่อมมีสิทธิตัดสินใจในเรื่องหลักสูตรหรือการเลือกตำราเรียน ญุญแจสำคัญประการหนึ่งของการได้รับฉันทานุมัติก็คือ ต้องยอมรับถึงพลังหรือความแข็งแกร่งเฉพาะทางของผู้มีส่วนร่วมแต่ละกลุ่ม

7) จัดการฝึกอบรมที่เพียงพอ ผู้เข้าร่วมในโครงการกระจายอำนาจต้องเตรียมตัวที่จะรับบทบาทและภาระหน้าที่ใหม่ ดังนั้น จึงเป็นเรื่องสำคัญมากที่จะต้องจัดให้เจ้าหน้าที่ของรัฐบาลท้องถิ่นได้รับการฝึกอบรมในเรื่องที่พวกเขาต้องการในการรับหน้าที่ใหม่ และเพื่อให้ความช่วยเหลือเหลือกับผู้ปกครองหรือประชาชนอื่น ๆ ผู้จะต้องเข้ามามีส่วนในการตัดสินใจในโรงเรียนตามความต้องการของพวกเขา จะต้องแสดงให้เห็นให้ผู้ปกครองทราบว่าจะใช้ความคิดริเริ่มอย่างไร แทนที่จะ

หันไปคอยฟังความเห็นและคำสั่งจากผู้มีอำนาจ และควรให้ความสนใจกับการที่ผู้หญิงเข้ามามีส่วนร่วมอย่างเต็มที่ด้วยฉันทานุมัตินั้นไม่อาจได้มา จนกว่าทุกคนพร้อมที่จะออกแรงกันเต็มที่เสียก่อน

8) จัดตั้งระบบสำหรับติดตามดูแล การสร้างฉันทานุมัติไม่ได้เป็นกิจการแบบทำม้วนเดียวจบ แต่เป็นกระบวนการที่ต่อเนื่องต้องมีการปฏิบัติการอธิบายและการแก้ไขปัญหาโดยมีพื้นฐานอยู่ที่ปฏิริยาตอบสนองจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่าง ๆ เพื่อช่วยให้การอภิปรายที่ต่อเนื่องนี้ง่ายขึ้น จึงเป็นเรื่องสำคัญที่จะต้องมีข้อมูลที่เชื่อถือได้ไว้สำหรับผู้มีส่วนร่วมทุกคน

กมล สุคประเสริฐ (2544 : 20) เสนอรูปแบบการบริหารและจัดการศึกษาแบบกระจายอำนาจของไทยตามที่มีบทบัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และรูปแบบของประเทศต่าง ๆ เช่น สหรัฐอเมริกา สหราชอาณาจักร ญี่ปุ่น และสาธารณรัฐเกาหลี พบว่าทุกประเทศกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาให้คณะกรรมการการศึกษาท้องถิ่น ดำเนินการบนพื้นฐานของหลักการที่สำคัญ คือ หลักการนิติบัญญัติ หลักการมีส่วนร่วมของประชาชน หลักความเป็นกลางทางการเมือง หลักความเป็นมืออาชีพของบุคลากร หลักความเป็นอิสระในการบริหารจัดการ และหลักการประกันคุณภาพทางการศึกษา

1. หลักการนิติบัญญัติ หมายถึง การกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการต้องมีกฎหมายรองรับ เพื่อเป็นหลักประกันในทางปฏิบัติให้บรรลุผล

2. หลักการมีส่วนร่วม หมายถึง การเปิดโอกาสให้ประชาชนผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารและการจัดการศึกษาในรูปคณะกรรมการการศึกษา

3. หลักความเป็นกลางทางการเมือง หมายถึง ความเป็นอิสระ ปลอดจากการแทรกแซงทางการเมือง คณะกรรมการการศึกษาจะต้องไม่มาจากตัวแทนการเมือง

4. หลักความเป็นมืออาชีพของบุคลากร หมายถึง บุคคลที่เข้ามามีบทบาททางการศึกษาต้องมาจากบุคคลที่มีประสบการณ์ และมีทักษะในอาชีพ เป็นสมาชิกขององค์กรวิชาชีพทางการศึกษา และได้รับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู หรือบุคลากรทางการศึกษาอื่น ๆ

5. หลักความเป็นอิสระในการบริหารจัดการ มอบอำนาจในการตัดสินใจให้กับคณะกรรมการสถานศึกษา เพื่อให้การบริหารและจัดการศึกษามีประสิทธิภาพสูงสุด

6. หลักการประกันคุณภาพทางการศึกษา โดยจัดให้มีระบบประกันคุณภาพการศึกษา มีการประเมินคุณภาพการจัดการศึกษาภายใน และจัดให้มีองค์กรภายนอกเข้ามาประเมินคุณภาพเพื่อสร้างความเชื่อมั่นในการจัดการศึกษา และจัดทำรายงานประจำปี รายงานไปยังผู้ปกครองชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

1.3 กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการกระจายอำนาจทางการศึกษา

กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการกระจายอำนาจทางการศึกษาเป็นกฎหมายในเชิงนโยบายและกฎหมายในเชิงภาคปฏิบัติ ในลักษณะของพระราชกฤษฎีกา กฎกระทรวง ระเบียบข้อบังคับ และแนวปฏิบัติ จึงขอกล่าวถึงกฎหมายการศึกษาที่สำคัญซึ่งเกี่ยวข้องกับการกระจายอำนาจให้เขตพื้นที่การศึกษา ดังต่อไปนี้

- 1) พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545
- 2) พระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับ พ.ศ. 2545
- 3) พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546
- 4) พระราชบัญญัติสภาครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2546
- 5) พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2547
- 1) พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 เป็นกฎหมายแม่บทที่สำคัญในการกำหนดทิศทางการจัดการศึกษาของชาติดังมาตราต่อไปนี (กระทรวงศึกษาธิการ 2546 : 5-20)

“มาตรา 9 การจัดระบบ โครงสร้างและกระบวนการจัดการศึกษา ให้ยึดหลักดังนี้

- (1) มีเอกภาพด้านนโยบาย และมีความหลากหลายในการปฏิบัติ
- (2) มีการกระจายอำนาจไปสู่เขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น”

“มาตรา 31 กระทรวงมีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการส่งเสริม และกำกับดูแล การศึกษาทุกระดับและทุกประเภท กำหนดนโยบาย แผน และมาตรฐานการศึกษา สนับสนุน ทรัพยากรเพื่อการศึกษา ส่งเสริมและประสานงานการศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรมและการกีฬา เพื่อการศึกษา รวมทั้งการติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการจัดการศึกษาและราชการอื่นตามที่มีกฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของกระทรวงหรือส่วนราชการที่สังกัดกระทรวง”

“มาตรา 37 การบริหารและการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้ยึดเขตพื้นที่ การศึกษา โดยคำนึงถึงปริมาณสถานศึกษา จำนวนประชากร วัฒนธรรมและความเหมาะสมด้านอื่นด้วย เว้นแต่การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานตามกฎหมายว่าด้วยการอาชีวศึกษา

ในกรณีที่เขตพื้นที่การศึกษาไม่อาจบริหารและจัดการได้ตามวรรคหนึ่ง กระทรวงอาจจัดให้มีการศึกษาขั้นพื้นฐานดังต่อไปนี้ เพื่อเสริมการบริหารและการจัดการของเขตพื้นที่การศึกษาก็ได้

- (1) การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานสำหรับบุคคลที่มีความบกพร่องทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ สังคม การสื่อสาร และการเรียนรู้หรือมีร่างกายพิการหรือทุพพลภาพ
- (2) การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานที่จัดในรูปแบบการศึกษานอกระบบหรือการศึกษาตามอัธยาศัย
- (3) การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานสำหรับบุคคลที่มีความสามารถพิเศษ
- (4) การจัดการศึกษาทางไกล และการจัดการศึกษาที่ให้บริการในหลายเขตพื้นที่การศึกษา

ให้รัฐมนตรีโดยคำแนะนำของสถานศึกษา มีอำนาจประกาศในราชกิจจานุเบกษา กำหนดเขตพื้นที่การศึกษา”

“มาตรา 38 ในแต่ละเขตพื้นที่การศึกษา ให้มีคณะกรรมการและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มีอำนาจหน้าที่ในการกำกับ ดูแล จัดตั้ง ยุบ รวม หรือเลิกสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในเขตพื้นที่การศึกษา ประสาน ส่งเสริมและสนับสนุน สถานศึกษาเอกชนในเขตพื้นที่การศึกษา ประสานและส่งเสริมองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้สามารถจัดการศึกษาสอดคล้องกับนโยบาย และมาตรฐานการศึกษา ประสานและส่งเสริมองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้สามารถจัดการศึกษา สอดคล้องกับนโยบายและมาตรฐานการศึกษา ส่งเสริมและสนับสนุน การจัดการศึกษา ของบุคคล ครอบครัว องค์กรชุมชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษาในรูปแบบที่หลากหลายในเขตพื้นที่การศึกษา

คณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษาประกอบด้วย ผู้แทนองค์กรชุมชน ผู้แทนองค์กรเอกชน ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้แทนสมาคมผู้ประกอบวิชาชีพครู ผู้แทนสมาคมผู้ประกอบวิชาชีพบริหารการศึกษา ผู้แทนสมาคมผู้ปกครองและครู และผู้ทรงคุณวุฒิด้านการศึกษา ศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม

จำนวนกรรมการ คุณสมบัติ หลักเกณฑ์ วิธีการสรรหา การเลือกประธาน กรรมการและกรรมการ วาระการดำรงตำแหน่ง และการพ้นจากตำแหน่งให้เป็นไปตามกำหนดในกฎกระทรวง

ให้ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเป็นกรรมการ และเลขานุการของคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา”

“มาตรา 39 ให้กระทรวงกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไปไปยังคณะกรรมการและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาไปเขตพื้นที่การศึกษาโดยตรง

หลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจดังกล่าว ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง”

2) พระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับ พ.ศ. 2545

พระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับ พ.ศ. 2545 มีมาตราที่เกี่ยวข้องดังต่อไปนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ 2546 : 71)

“มาตรา 5 ให้มีคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา หรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แล้วแต่กรณีประกาศรายละเอียดเกี่ยวกับการส่งเด็กเข้าเรียนในสถานศึกษา และการจัดสรรโอกาสเข้าศึกษาต่อระหว่างสถานศึกษาที่อยู่ในเกณฑ์การศึกษาภาคบังคับ โดยให้ปิดประกาศไว้ ณ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สำนักงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และสถานศึกษา รวมทั้งต้องแจ้งให้ผู้ปกครองของเด็กทราบก่อนเด็กเข้าเรียนในสถานศึกษาเป็นเวลาไม่น้อยกว่าหนึ่งปี”

“มาตรา 12 ให้กระทรวงศึกษาธิการ คณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และสถานศึกษาจัดการศึกษาเป็นพิเศษสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ สังคม การสื่อสารและการเรียนรู้ หรือมีร่างกายพิการ หรือทุพพลภาพหรือเด็กซึ่งไม่สามารถพึ่งตนเองได้ หรือไม่มีผู้ดูแล หรือด้อยโอกาส หรือเด็กที่มีความสามารถพิเศษให้ได้รับการศึกษาภาคบังคับด้วยรูปแบบและวิธีการที่เหมาะสม รวมทั้งการได้รับสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดตามความจำเป็น เพื่อประกันโอกาสและความเสมอภาคในการได้รับการศึกษาภาคบังคับ”

3) พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546

พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 มีดังต่อไปนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ 2546 : 12-15)

“มาตรา 4 ให้มีกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการแผ่นดินและกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติมาใช้บังคับแก่กระทรวงศึกษาธิการ โดยอนุโลม เว้นแต่ในพระราชบัญญัติที่จะได้บัญญัติไว้เป็นอย่างอื่น”

“มาตรา 6 ให้จัดระเบียบราชการกระทรวงศึกษาธิการดังนี้

- (1) ระเบียบบริหารราชการในส่วนกลาง
- (2) ระเบียบบริหารราชการเขตพื้นที่การศึกษา

(3) ระเบียบบริหารราชการในสถานศึกษาของรัฐที่จัดการศึกษาระดับปริญญาที่เป็นนิติบุคคล”

“มาตรา 8 ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการจัดการตามพระราชบัญญัติ ดังนี้ และให้มีอำนาจออกกฎกระทรวง” ระเบียบและประกาศเพื่อปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ รวมทั้งให้มีอำนาจตีความและวินิจฉัยชี้ขาดปัญหาอันเกี่ยวกับการปฏิบัติการอำนาจหน้าที่ของผู้ดำรงตำแหน่งหรือหน่วยงานต่าง ๆ ตามที่กำหนดไว้ในบทเฉพาะกาลของพระราชบัญญัติ ฯลฯ”

“มาตรา 20 ให้กระทรวงศึกษาธิการมีผู้ตรวจราชการของกระทรวงเพื่อทำหน้าที่ในการตรวจราชการ ศึกษา วิเคราะห์ วิจัย ติดตาม และประเมินผลระดับนโยบาย เพื่อนิเทศให้คำปรึกษา และแนะนำเพื่อการปรับปรุงพัฒนา

ในระดับสำนักงานคณะกรรมการหรือส่วนราชการที่ใช้ชื่ออย่างอื่นให้ทำหน้าที่ติดตามและประเมินผลนโยบายตามภารกิจ ตลอดจนนิเทศให้คำปรึกษา และแนะนำเพื่อปรับปรุงพัฒนา

ในระดับเขตพื้นที่การศึกษาให้เป็นการศึกษาวิเคราะห์ วิจัย นิเทศ ติดตาม และประเมินผลการบริหารและการดำเนินการโดยมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ของหน่วยงาน และสถานศึกษาในสังกัดเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อการเตรียมการรับการนิเทศ ติดตาม และประเมินผลจากหน่วยงานภายนอก ฯลฯ”

“มาตรา 33 การบริหารและการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้ยึดเขตพื้นที่การศึกษา โดยคำนึงถึงปริมาณสถานศึกษา จำนวนประชากร วัฒนธรรม และความเหมาะสมด้านอื่นด้วย เว้นแต่การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานตามกฎหมายว่าด้วยการอาชีวศึกษา ฯลฯ”

“มาตรา 34 ให้จัดระเบียบบริหารราชการของเขตพื้นที่การศึกษาดังนี้

- (1) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
- (2) สถานศึกษาที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่น

การแบ่งส่วนราชการภายในตาม (1) ให้จัดทำเป็นประกาศกระทรวงและให้ระบุอำนาจหน้าที่ของแต่ละส่วนราชการไว้ในประกาศกระทรวง ทั้งนี้โดยคำแนะนำของคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ทั้งนี้อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 8 และมาตรา 34 วรคส. แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 รัฐมนตรีกระทรวงศึกษาธิการออกกฎกระทรวง กำหนดหลักเกณฑ์การแบ่งส่วนราชการภายในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา พ.ศ. 2546 และระบุอำนาจหน้าที่ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ ดังนี้

“มาตรา 36 ในแต่ละเขตพื้นที่การศึกษา ให้มีคณะกรรมการและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มีอำนาจหน้าที่ในการกำกับดูแล จัดตั้ง ยุบ รวม หรือเลิกสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในเขตพื้นที่การศึกษา ประสานส่งเสริม และสนับสนุน สถานศึกษาเอกชนในเขตพื้นที่การศึกษา ประสานและส่งเสริมองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้สามารถจัดการศึกษาสอดคล้องกับนโยบาย และมาตรฐานการศึกษา ส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการศึกษาของบุคคล ครอบครัว องค์กร ชุมชน องค์กรเอกชน สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษาในรูปแบบที่หลากหลายในเขตพื้นที่การศึกษา และปฏิบัติหน้าที่อื่นที่เกี่ยวข้องกับอำนาจหน้าที่ระบุไว้ข้างต้น ทั้งนี้ตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

คณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา ประกอบด้วย ผู้แทนองค์กรชุมชน ผู้แทนองค์กรเอกชน ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้แทนสมาคมผู้ประกอบการวิชาชีพบริหาร การศึกษา ผู้แทนสมาคมผู้ปกครองและครู และผู้ทรงคุณวุฒิด้านการศึกษา ศาสนา ศิลปะ และวัฒนธรรม

จำนวนกรรมการ คุณสมบัติ หลักเกณฑ์ วิธีการสรรหา การเลือกประธาน กรรมการและกรรมการ วาระการดำรงตำแหน่ง และการพ้นจากตำแหน่งให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

ให้ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเป็นกรรมการและเลขานุการของ คณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา”

“มาตรา 37 ให้มีสำนักเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อทำหน้าที่ในการดำเนินการให้เป็นไปตามอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการตามที่กำหนดไว้ในมาตรา 36 และให้มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการศึกษา ตามที่กำหนดไว้ในกฎหมายนี้หรือกฎหมายอื่นและมีอำนาจหน้าที่ดังนี้

(1) อำนาจหน้าที่ในการบริหารและการจัดการศึกษาและพัฒนาสาระของ หลักสูตรสถานศึกษา ให้สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐานของสำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

(2) อำนาจหน้าที่ในการพัฒนางานด้านวิชาการ และจัดให้มีระบบประกัน คุณภาพภายในสถานศึกษาร่วมกับสถานศึกษา

(3) รับผิดชอบในการพิจารณาแบ่งส่วนราชการภายในสถานศึกษาของ สถานศึกษาและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

(4) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่กฎหมายกำหนด

ฯลฯ”

“มาตรา 44 ให้ปลัดกระทรวง เลขาธิการสภาการศึกษา เลขาธิการ
คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เลขาธิการคณะกรรมการการอุดมศึกษา และเลขาธิการ
คณะกรรมการอาชีวศึกษา กระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาทั้งด้านวิชาการ
งบประมาณ การบริหารงานบุคคลและการบริหารทั่วไป ไปยังคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา
และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาโดยตรง ฯลฯ”

4) พระราชบัญญัติสภาครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2546

พระราชบัญญัติสภาครูและบุคลากรทางการศึกษา มีมาตราที่เกี่ยวข้อง
ดังต่อไปนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ 2546 : 355)

“มาตรา 4

“วิชาชีพ หมายความว่า วิชาชีพทางการศึกษาที่ทำหน้าที่หลักทางด้านการเรียน
การสอน และการส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วยวิธีการต่าง ๆ รวมทั้งการรับผิดชอบการบริหาร
สถานศึกษาในสถานศึกษาปฐมวัย ขั้นพื้นฐาน และอุดมศึกษาที่ต่ำกว่าปริญญาทั้งของรัฐและเอกชน
และการบริหารนอกสถานศึกษาในระดับเขตพื้นที่การศึกษา ตลอดจนการสนับสนุนการศึกษา
ให้บริการหรือปฏิบัติงานเกี่ยวเนื่องกับการจัดกระบวนการเรียนการสอน การนิเทศ และการบริหาร
การศึกษาในหน่วยงานการศึกษาต่าง ๆ

ผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษา หมายความว่า ครู ผู้บริหารสถานศึกษา
ผู้บริหารการศึกษา และบุคลากรทางการศึกษาอื่น ซึ่งได้รับใบอนุญาตเป็นผู้ประกอบวิชาชีพตาม
พระราชบัญญัตินี้

ครู หมายความว่า บุคคลซึ่งประกอบวิชาชีพหลักทางด้านการเรียนการสอน
และการส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนของผู้เรียนด้วยวิธีการต่าง ๆ ในสถานศึกษาปฐมวัย ขั้น
พื้นฐาน และอุดมศึกษาที่ต่ำกว่าปริญญาทั้งของรัฐและเอกชน

ผู้บริหารสถานศึกษา หมายความว่า บุคคลซึ่งปฏิบัติงานในตำแหน่งผู้บริหาร
สถานศึกษาภายในเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาอื่นที่จัดการศึกษาปฐมวัย ขั้นพื้นฐาน และ
อุดมศึกษาต่ำกว่าปริญญาทั้งของรัฐและเอกชน

ผู้บริหารการศึกษา หมายความว่า บุคคลซึ่งปฏิบัติงานในตำแหน่งผู้บริหารนอก
สถานศึกษาในระดับเขตพื้นที่การศึกษา

บุคลากรทางการศึกษาอื่น หมายความว่า บุคคลซึ่งทำหน้าที่สนับสนุน
การศึกษาให้บริการหรือปฏิบัติงานเกี่ยวเนื่องกับการจัดกระบวนการเรียนการสอน การนิเทศ และ
การบริหารการศึกษา ในหน่วยงานการศึกษาต่าง ๆ ซึ่งหน่วยงานการศึกษากำหนดตำแหน่งให้ต้องมี
คุณวุฒิทางการศึกษา

5) พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2547

พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา มีมาตราที่เกี่ยวข้องดังต่อไปนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ 2548 : 3-19)

“มาตรา 4

๑๗๑

“เขตพื้นที่การศึกษา หมายความว่า เขตพื้นที่การศึกษาตามประกาศกระทรวง”

“หน่วยงานการศึกษา หมายความว่า (1) สถานศึกษา (2) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา (3) สำนักงานการศึกษานอกโรงเรียน (4) แหล่งการเรียนรู้ตามประกาศของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา (5) หน่วยงานตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ หรือตามประกาศกระทรวง หรือหน่วยงานที่คณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา กำหนด

๑๗๑”

“มาตรา 21 ให้มีคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ประจำเขตพื้นที่การศึกษา เรียกโดยย่อว่า “อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษา” โดยออกตามเขตพื้นที่การศึกษานั้น ๆ ประกอบด้วย

- (1) ประธานอนุกรรมการซึ่งอนุกรรมการเลือกกันเองจำนวนหนึ่งคน
 - (2) อนุกรรมการโดยตำแหน่งจำนวนสามคนได้แก่ ผู้แทน ก.ค.ศ. ผู้แทนครูสภา และผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเป็นอนุกรรมการและเลขานุการ
 - (3) อนุกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิจำนวนสามคน ซึ่งคัดเลือกจากบุคคลในเขตพื้นที่การศึกษาที่มีความรู้ ความสามารถ หรือมีประสบการณ์ด้านการบริหารงานบุคคล หรือด้านอื่นที่เป็นประโยชน์แก่การบริหารงานบุคคลของเขตพื้นที่การศึกษา
 - (4) อนุกรรมการผู้แทนข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาจำนวนสามคน ประกอบด้วยผู้แทนผู้บริหารสถานศึกษา หรือผู้บริหารหน่วยงานทางการศึกษาที่เรียกชื่ออย่างอื่นในเขตพื้นที่การศึกษาตามที่ ก.ค.ศ. กำหนด จำนวนหนึ่งคน ผู้แทนข้าราชการครู จำนวนหนึ่งคน และผู้แทนบุคลากรทางการศึกษาอีกหนึ่งคน
- ให้ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามีหน้าที่ในการจัดให้มีการประชุมเพื่อคัดเลือกอนุกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิตาม (3) และดำเนินการเพื่อให้ได้มาซึ่งผู้แทนข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษาตาม (4)

“มาตรา 23 ให้ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษามีอำนาจและหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(1) พิจารณากำหนดนโยบายการบริหารงานบุคคลสำหรับข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา รวมทั้งการกำหนดจำนวนและอัตราตำแหน่งและเกลี่ยอัตรากำลังให้สอดคล้องกับนโยบายการบริหารงานบุคคล ระเบียบ หลักเกณฑ์ และวิธีการที่ ก.ค.ศ. กำหนด

(2) พิจารณาให้ความเห็นชอบการบรรจุและแต่งตั้งข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา

(3) ให้ความเห็นชอบเกี่ยวกับการพิจารณาความดีความชอบของผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารการศึกษาในหน่วยงานการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาและข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา

(4) พิจารณาเกี่ยวกับเรื่องการดำเนินการทางวินัย การออกจากราชการ การอุทธรณ์ และการร้องทุกข์ตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้

(5) ส่งเสริม สนับสนุนการพัฒนา การเสริมสร้างขวัญและกำลังใจ การปกป้องคุ้มครองระบบคุณธรรม การจัดสวัสดิการและการยกย่องเชิดชูเกียรติ ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในหน่วยงานการศึกษาของเขตพื้นที่การศึกษา

(6) กำกับ ดูแล ติดตามและประเมินผลการบริหารงานบุคคลของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ในหน่วยงานการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา

(7) จัดทำและพัฒนาฐานข้อมูลข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในหน่วยงานการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา

(8) จัดทำรายงานประจำปีที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานบุคคลของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในหน่วยงานการศึกษาเพื่อเสนอ ก.ค.ศ.

(9) พิจารณาให้ความเห็นชอบเรื่องการบริหารงานบุคคลในเขตพื้นที่การศึกษาที่ไม่อยู่ในอำนาจและหน้าที่ของผู้บริหารของหน่วยงานการศึกษา

(10) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้ กฎหมายอื่นหรือตามที่ ก.ค.ศ. มอบหมาย”

“มาตรา 24 ให้ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเป็นผู้บริหารราชการในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และเป็นผู้บังคับบัญชาของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา และมีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

(1) รับผิดชอบในการปฏิบัติงานราชการที่เป็นอำนาจและหน้าที่ของ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษา และตามที่ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษามอบหมาย

(2) เสนอแนะการบรรจุและแต่งตั้ง และการบริหารงานบุคคลในเรื่องอื่นที่อยู่ในอำนาจและหน้าที่ของ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษา

(3) พิจารณาเสนอความคิดเห็นความชอบของผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารการศึกษา ในหน่วยงานการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา และข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษา ในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

(4) จัดทำแผนและส่งเสริมการพัฒนาข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ในหน่วยงานการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา

(5) จัดทำระเบียบประวัติข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา

(6) จัดทำมาตรฐานคุณภาพงาน กำหนดภาระงานขั้นต่ำ และเกณฑ์การประเมิน ผลงานสำหรับข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

(7) ประเมินคุณภาพการบริหารงานบุคคลและจัดทำรายงานการบริหารงานบุคคลเสนอ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษาเพื่อเสนอ ก.ค.ศ. ต่อไป

(8) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้ กฎหมายอื่นหรือตามที่ ก.ค.ศ. มอบหมาย

กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการกระจายอำนาจ นอกเหนือจากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 พระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับ พ.ศ. 2545 พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 พระราชบัญญัติสภาครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2546 พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2547 แล้วยังมีพระราชบัญญัติเงินเดือน เงินวิทยฐานะและเงินประจำตำแหน่งข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2547 ซึ่งเป็นกฎหมายแม่บทและยังมีกฎหมายรองที่ออกตามกฎหมายแม่บทเป็นกฎกระทรวง ประกาศ ระเบียบ ข้อบังคับ กฎของกระทรวงศึกษาธิการ รวมทั้งยังมีกฎหมายอื่นที่เข้ามาเกี่ยวข้อง เช่น พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 พระราชบัญญัติวิธีการงบประมาณ 2502 ระเบียบบริหารราชการงบประมาณ 2545 พระราชบัญญัติการกำหนดชั้นตอนและแผนการกระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 พระราชบัญญัติที่ราชพัสดุ พ.ศ. 2518 และที่แก้ไขเพิ่มเติม พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2542 เป็นต้น เข้ามาเกี่ยวข้องกับการกระจายอำนาจในการบริหารและจัดการศึกษาให้เขตพื้นที่การศึกษา

1.4 การกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาให้เขตพื้นที่การศึกษา

บทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ส่งผลให้มีการกระจายอำนาจไปสู่เขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษาและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ซึ่งมีรูปแบบการบริหารและจัดการศึกษาแตกต่างกันไป จากเดิมที่มีงานการบริหารอยู่ที่ราชการส่วนกลาง (กระทรวงศึกษาธิการ) มาเป็นการบริหารและการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ให้ยึดเขตพื้นที่การศึกษา โดยคำนึงถึงปริมาณสถานศึกษา จำนวน ประชากร วัฒนธรรม และความเหมาะสมด้านอื่นด้วย (มาตรา 37) และในแต่ละเขตพื้นที่ การศึกษา ให้มีคณะกรรมการและสำนักเขตพื้นที่การศึกษา (มาตรา 38) รวมทั้งให้กระทรวง กระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา ทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไปไปยังคณะกรรมการ และสำนักเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาในเขต พื้นที่การศึกษาโดยตรง (มาตรา 39) และพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการ กระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 (มาตรา 34) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการออกกฎกระทรวง พ.ศ. 2546 ข้อ 6 ระบุอำนาจหน้าที่ของสำนักงานเขตโดยให้สำนักงานเขตมีหน้าที่ดำเนินการให้ เป็นไปตามอำนาจหน้าที่ของสำนักงานเขตพื้นที่ตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการ กระทรวงศึกษาธิการและมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ 2546 : 122-123)

- (1) จัดทำนโยบาย แผนพัฒนาและมาตรฐานการศึกษาของเขตพื้นที่การศึกษาให้ สอดคล้องกับนโยบาย มาตรฐานการศึกษา แผนการศึกษา แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐานและ ความต้องการของท้องถิ่น
- (2) วิเคราะห์การจัดตั้งงบประมาณเงินอุดหนุนทั่วไปของสถานศึกษา และ หน่วยงานในเขตพื้นที่การศึกษา และแจ้งการจัดองค์กร งบประมาณที่ได้รับในหน่วยงานข้างต้น รับทราบ รวมทั้งกำกับ ตรวจสอบ ติดตาม การใช้จ่ายงบประมาณของหน่วยงานดังกล่าว
- (3) ประสาน ส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาหลักสูตรร่วมกับสถานศึกษาในเขต พื้นที่การศึกษา
- (4) กำกับ ดูแล ติดตาม และประเมินผลสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและในเขตพื้นที่ การศึกษา
- (5) ศึกษา วิเคราะห์ วิจัยและรวบรวมข้อมูลสารสนเทศด้านการศึกษาในเขต พื้นที่การศึกษา
- (6) ประสานการระดมทรัพยากรด้านต่าง ๆ รวมทั้งทรัพยากรบุคคลเพื่อส่งเสริม สนับสนุนการจัดและการพัฒนาการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา

(7) จัดระบบการประกันคุณภาพการศึกษา และประเมินผลสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา

(8) ประสาน ส่งเสริม สนับสนุนการจัดการศึกษาของสถานศึกษาเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมทั้งบุคคล องค์กรชุมชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันอื่นที่จัดรูปแบบที่หลากหลายในเขตพื้นที่การศึกษา

(9) การดำเนินการและประสาน ส่งเสริม สนับสนุนการวิจัยและพัฒนาการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา

(10) ประสาน ส่งเสริม การดำเนินงานของคณะอนุกรรมการ และคณะทำงาน ด้านการศึกษา

(11) ประสานการปฏิบัติราชการทั่วไปกับองค์กรหรือหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในชุมชน สำนักงานผู้แทนกระทรวงศึกษาธิการในเขตพื้นที่การศึกษา

(12) ปฏิบัติหน้าที่อื่นเกี่ยวกับกิจการภายในเขตพื้นที่การศึกษาที่มีได้ระบุให้เป็นหน้าที่ของหน่วยงานใดโดยเฉพาะหรือปฏิบัติงานอื่นตามที่ได้รับมอบหมาย

1.5 การกระจายอำนาจทางการศึกษาของประเทศสหรัฐอเมริกา ฝรั่งเศส อังกฤษ ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ ญี่ปุ่น เกาหลี และมาเลเซีย

สมาน อัสวภูมิ (2543:28-31) กล่าวถึงการบริหารและการจัดการศึกษาของประเทศสหรัฐอเมริกา แบ่งออกเป็น 3 ระดับ คือ 1) องค์กรบริหารการศึกษาส่วนกลาง 2) องค์กรบริหารการศึกษาระดับมลรัฐ 3) องค์กรบริหารการศึกษาระดับท้องถิ่น ดังนี้

1) องค์กรบริหารการศึกษาส่วนกลาง

องค์กรบริหารและการจัดการศึกษาส่วนกลางของประเทศสหรัฐอเมริกา ซึ่งเรียกว่า U.S. Department of Education หรือกระทรวงศึกษานั้น เป็นหน่วยงานที่เล็กที่สุดในรัฐบาลกลาง จากข้อมูลเกี่ยวกับอัตราค่าจ้างในปี 1997 มีบุคลากรในสังกัดเพียง 4,000 กว่าคน ลักษณะดังกล่าวนี้เป็นเอกลักษณ์สำคัญของการบริหารการกระจายอำนาจ ซึ่งเป็นไปตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งชาติของประเทศสหรัฐอเมริกาที่บัญญัติขึ้นในการแก้ไขเพิ่มเติมข้อที่ 10 มีใจความว่า อำนาจใดที่มีได้บัญญัติไว้เป็นอำนาจของส่วนกลางให้เป็นอำนาจหน้าที่ของมลรัฐ หรือประชาชนโดยทั่วไปตามลำดับ ดังนั้นเมื่อการจัดการศึกษาเป็นภารกิจที่ไม่ได้ระบุให้เป็นหน้าที่ของส่วนกลาง จึงเป็นหน้าที่ของมลรัฐที่ต้องรับผิดชอบดำเนินการต่อไป

2) องค์การบริหารการศึกษาระดับมลรัฐ

การจัดองค์การบริหารการศึกษาจึงเป็นอำนาจหน้าที่ของแต่ละมลรัฐโดยตรง ซึ่งแตกต่างกันไป ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับธรรมเนียมของแต่ละมลรัฐ ซึ่งแตกต่างกันไป แต่โดยทั่วไปแล้วจะมีลักษณะคล้ายคลึงกันอยู่สองประการ

(1) การบริหารและการจัดการศึกษาในแต่ละมลรัฐ ทั้งระดับมลรัฐ และระดับท้องถิ่น มีความเป็นอิสระจากหน่วยงานการปกครองค่อนข้างมาก ทั้งนี้อาจจะมาจากความเชื่อที่ว่า การศึกษาเป็นเครื่องมือที่มีคุณภาพในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ดังนั้นจึงเป็นการเสี่ยงต่อความเสียหายอย่างยิ่งถ้าจะปล่อยให้การจัดการศึกษาดังกล่าวคงอยู่ในมือของคนใดคนหนึ่งหรือกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งโดยเฉพาะ ดังนั้น โรงเรียนของรัฐและสถาบันการศึกษาทั้งหลายจึงควรปลอดจากการแทรกแซงและครอบงำทางการเมือง

(2) การบริหารและการจัดการศึกษาของมลรัฐส่วนใหญ่ จะกระจายอำนาจการบริหารแบบเบ็ดเสร็จให้กับท้องถิ่น ซึ่งมีคณะกรรมการการศึกษาเขตพื้นที่การศึกษาและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเป็นผู้รับผิดชอบดำเนินการ ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะความเชื่อในสิทธิและหน้าที่ในระบอบประชาธิปไตยและเป็นไปตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญที่กล่าวว่า ภารกิจใดที่ไม่ระบุไว้เป็นอำนาจของส่วนกลาง ให้เป็นอำนาจหน้าที่ของมลรัฐ และประชาชนมลรัฐต่าง ๆ จึงมอบอำนาจให้ประชาชนเป็นผู้รับผิดชอบในการจัดการศึกษาเองดังกล่าว

3) องค์การบริหารการศึกษาในระดับท้องถิ่น

การบริหารและการจัดการศึกษาในระดับท้องถิ่น เป็นความรับผิดชอบของประชาชนในแต่ละเขต ซึ่งเรียกว่า เขตพื้นที่การศึกษาหรือ School District ที่กำหนดขึ้นมา รับผิดชอบในการจัดการศึกษาของเขตพื้นที่ ส่วนหน่วยปฏิบัติการในการบริหารและการจัดการศึกษาของแต่ละพื้นที่นั้นมี 2 หน่วย คือ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา หน่วยงานทั้งสองนี้ร่วมกันรับผิดชอบในการจัดการศึกษาในเขตพื้นที่บริการ ภายใต้การกำกับดูแลของคณะกรรมการการศึกษาของเขตพื้นที่การศึกษา

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เป็นหน่วยบังคับบัญชา ของสถานศึกษาในเขตพื้นที่ เป็นศูนย์รวมการบริหารและการจัดการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา มีสำนักงานอยู่ที่สถานศึกษาแต่ละแห่ง ทำหน้าที่เป็นหน่วยปฏิบัติการในการจัดการเรียนการสอน สำนักงานเขตพื้นที่และสถานศึกษาทุกแห่งในเขตพื้นที่การศึกษาเป็นองค์กรเดียวกัน ร่วมกันรับผิดชอบในการจัดการศึกษา โดยมีสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเป็นศูนย์กลางในการบริหาร มีอำนาจหน้าที่ในการกำหนดนโยบาย พิจารณาเห็นชอบหลักสูตรและแบบเรียน กำกับดูแลการจัดการเรียนการสอน จัดสรรงบประมาณและดูแลการใช้จ่ายงบประมาณของสถานศึกษา แต่งตั้งและถอดถอนผู้บริหาร

สถานศึกษา รวมทั้งการตั้งและยุบเลิกสถานศึกษาคด้วย โดยหลักและรูปแบบการบริหารดังกล่าว สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจึงเป็นหน่วยบังคับบัญชาของสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา

ดังนั้นในการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาภายในเขตพื้นที่การศึกษาของประเทศสหรัฐอเมริกา จึงเป็นการกระจายแบบมอบอำนาจ (Delegating Decentralization) กล่าวคือ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา จะมอบอำนาจการบริหารงานในบางเรื่องไปยังสถานศึกษาต่าง ๆ แต่อำนาจและความรับผิดชอบสูงสุดยังอยู่ที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ซึ่งเป็นผู้มอบอำนาจ ส่วนการมอบอำนาจการบริหารให้สถานศึกษาจะมีระดับมากน้อยเพียงใดนั้น ขึ้นอยู่กับแนวคิดพื้นฐานในการกระจายอำนาจที่แต่ละเขตยึดเป็นแนวในการปฏิบัติเขตพื้นที่การศึกษาได้นำแนวคิดในการบริหารแบบยึดโรงเรียนเป็นฐาน (School-Based Management) มาใช้ในการบริหารงาน ก็จะมอบอำนาจตัดสินใจให้กับสถานศึกษามากขึ้นและมีระดับการกระจายอำนาจมากขึ้น

สำหรับองค์คณะบุคคลที่กำกับดูแลการบริหารงานในองค์การบริหารการศึกษา ระดับเขตพื้นที่การศึกษาของประเทศสหรัฐอเมริกานั้น เป็นคณะกรรมการการศึกษาโดยเฉพาะ ซึ่งได้มาจากการเลือกตั้งโดยประชาชนในเขตพื้นที่การศึกษาแต่ละเขต ผู้สมัครรับเลือกตั้งมีตั้งแต่ประชาชนทั่วไป นักวิชาการ และนักธุรกิจ มีจำนวนอยู่ระหว่าง 5-9 คน แต่บางเขตพื้นที่อาจมีมากกว่า 10-19 คนก็ได้ไม่มีข้อจำกัด คณะกรรมการการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาของประเทศสหรัฐอเมริกา โดยทั่วไปมีบทบาทดังนี้

1. คัดเลือกผู้บริหารระดับสูงของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหรือศึกษาธิการเขตพื้นที่การศึกษา
2. กำหนดนโยบายและระเบียบการเพื่อเป็นแนวในการจัดบริการการศึกษา และโปรแกรมการศึกษาในเขตพื้นที่
3. กำหนดนโยบายเกี่ยวกับแผนพัฒนาการศึกษา และความรับผิดชอบต่อผลงาน
4. เห็นชอบงบประมาณ และการจัดสรรงบประมาณสนับสนุนการจัดการศึกษาของท้องถิ่น
5. จัดหาและพัฒนาทรัพย์สินที่จำเป็น และให้การสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ
6. เห็นชอบนโยบายเกี่ยวกับบุคลากร รวมทั้งการกำหนดนโยบายสำคัญ และระเบียบการในการต่อรอง และข้อตกลงที่อาจจะเกิดขึ้นจากการต่อรองต่าง ๆ
7. ประเมินผลการปฏิบัติงานของโรงเรียนและเห็นชอบแผนการปรับปรุงพัฒนา

8. ประเมินผลการปฏิบัติงานของสถานศึกษา และอนุมัติแผนการพัฒนาสถานศึกษา

อุทัย บุญประเสริฐ (2548 : 2-10) ได้สังเคราะห์รายงานการวิจัยอำนาจทางการศึกษาในประเทศต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. การกระจายอำนาจทางการศึกษาของประเทศสหรัฐอเมริกา มีดังนี้

ประเทศสหรัฐอเมริกาแบ่งการปกครองออกเป็นรัฐ (State) แต่ละรัฐมีความเป็นเอกเทศในการดูแลการบริหารจัดการการปกครองและการจัดการศึกษาของตนเอง ไม่ขึ้นแก่กันและไม่ขึ้นกับรัฐบาลกลาง ในด้านการศึกษา รัฐธรรมนูญของประเทศกำหนดไว้ว่า การศึกษาเป็นความรับผิดชอบของรัฐ ดังนั้นรัฐบาลกลาง (Federal Government) จึงมีบทบาทในการจัดการศึกษาน้อยมาก รัฐบาลกลางเพียงวางนโยบายการศึกษาแห่งชาติ ประสานงาน เก็บรวบรวมข้อมูล แนะนำช่วยเหลือด้านการเงินในโครงการต่าง ๆ โดยมีกระทรวงศึกษาธิการของรัฐบาลกลางบริหารงานในรูปแบบบริหารโครงการ

ทั้งตามบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญแห่งชาติ ตามกฎหมายและตามพหุคตินิยมแล้ว หน่วยงานที่รับผิดชอบต่อการจัดการศึกษามากและมีบทบาทสำคัญที่สุดของประเทศสหรัฐอเมริกา คือ เขตพื้นที่การศึกษาที่ท้องถิ่น (Local School District)

การบริหารจัดการทางการศึกษาในสหรัฐอเมริกาที่แท้จริง เป็นหน้าที่ขององค์กรการศึกษาที่ระดับท้องถิ่น คือที่เขตพื้นที่การศึกษา (School Districts) ในเขตพื้นที่การศึกษาประกอบไปด้วย District Board of Education หรือ School Board ซึ่งเป็นคณะกรรมการบริหารการศึกษาของแต่ละเขตพื้นที่การศึกษา คณะกรรมการชุดนี้มาจากการเลือกตั้ง และมีศึกษาธิการเขต (District Superintendent) ซึ่งส่วนใหญ่ได้มาจากการเลือกตั้ง ทำหน้าที่รับผิดชอบการจัดการศึกษาในเขตพื้นที่ทำงานภายใต้การดูแลของคณะกรรมการบริหารการศึกษา (District Board of Education) ศึกษาธิการเขต เป็นผู้ดูแลการจัดการศึกษาระดับโรงเรียน ในเขตพื้นที่ศึกษานั้น ๆ โดยทำหน้าที่จัดจ้าง สรรหาครู กำหนดคุณสมบัติของครูที่ต้องการเป็นผู้ที่ดูแลเรื่องการจัดสรรงบประมาณที่ได้มาจากรัฐ และดูแลเรื่องหลักสูตรอย่างละเอียดว่า จะต้องครอบคลุมเนื้อหาใดบ้างอย่างไร ศึกษาธิการเขตในบางท้องถิ่นทำหน้าที่ดังกล่าวด้วยตนเอง แต่ในบางท้องถิ่นก็มอบหมายหรือกระจายอำนาจ (Delegate) ไปให้โรงเรียนทำเอง โดยผ่านครูใหญ่ (Principal) และคณะกรรมการสถานศึกษา (School Council) ให้โรงเรียนจัดทำหลักสูตรและจัดจ้าง สรรหาบุคลากรเอง

2. การกระจายอำนาจทางการศึกษาของประเทศฝรั่งเศส มีดังนี้

ประเทศฝรั่งเศสแบ่งส่วนการบริหารออกเป็น ส่วนกลางและส่วนท้องถิ่น ส่วนกลาง หมายถึงรัฐบาลกลาง ส่วนท้องถิ่นแบ่งออกเป็นระดับเขต (Region) ระดับแคว้น (Departement) และระดับอำเภอหรือชุมชน (Commune)

การกระจายอำนาจการบริหารเป็นการกระจายไปสู่สภาคณะกรรมการการบริหารระดับที่เรียกชื่อว่า Collectivites Territoriales โดยรัฐยังคงรักษาอำนาจและบทบาทสำคัญที่เกี่ยวกับการบริการสาธารณะและการจัดการศึกษา ไว้ในอำนาจของรัฐบาลกลาง

ในการบริหารระดับภูมิภาคหรือระดับท้องถิ่น มีการแบ่งภาระงานและความรับผิดชอบแตกต่างกันคือ ที่ระดับเขต (Region) วางแผนการใช้พื้นที่ การพัฒนาเศรษฐกิจ การฝึกอบรมด้านอาชีพ ในด้านการศึกษา ดูแลการสร้างโรงเรียน การบำรุงรักษา การดำเนินงานของโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา (Lycee) สร้างถนน การขนส่งและกำหนดมาตรการสนับสนุนด้านงบประมาณที่ระดับแคว้น บริหารจัดการงานประจำ งานด้านสวัสดิการ งานดูแลด้านสุขภาพอนามัย การกำหนดมาตรการป้องกันด้านสุขภาพอนามัย จัดหางานในด้านการศึกษา การสร้างโรงเรียนบำรุงรักษา การดำเนินงานของสถาบันการศึกษาระดับวิทยาลัย (College) ดูแลในด้านการคมนาคมและการขนส่ง และที่ระดับอำเภอ (Commune) ดูแลการวางผังเมือง เครื่องอำนวยความสะดวกในท้องถิ่น การสนับสนุนด้านที่อยู่อาศัย สาธารณูปโภค (ไฟฟ้า น้ำประปา การกำจัดขยะ การขนส่งมวลชน) ด้านอนามัยและการบริการสังคม สุขอนามัย ด้านการศึกษา ดูแลการก่อสร้างและบำรุงรักษาโรงเรียนระดับประถมศึกษา ในด้านวัฒนธรรม ดูแลพิพิธภัณฑ์โรงละคร

3. การกระจายอำนาจทางการศึกษาของประเทศไทย มีดังนี้

ประเทศไทยหรือประเทศสหราชอาณาจักร (United Kingdom) จัดระเบียบการบริหารประเทศออกเป็น 2 ส่วน คือ การบริหารส่วนกลาง (Government Department) ซึ่งมีรัฐบาลและหน่วยงานราชการส่วนกลาง กับ การบริหารส่วนท้องถิ่น (Local Government) ซึ่งแบ่งเป็นสภานครหลวง (Metropolitan Council) สภาเขตนคร (County Council) สภาอำเภอในเขตมหานคร (Metropolitan District Council) และสภาอำเภอในเขตจังหวัด (County District Council)

ระบบบริหารการศึกษามีในระดับชาติ ระดับท้องถิ่นการศึกษาและในระดับสถานศึกษาในระดับท้องถิ่นการศึกษา คือ องค์การบริหารการศึกษาท้องถิ่น (Local Education Authorities : LEAS) ในอังกฤษและเวลส์ องค์การบริหารท้องถิ่นสกอตแลนด์ หรือ Scottish Local Authorities ในไอร์แลนด์เหนือ เรียกกันว่า Education and Library Boards

หน่วยงานระดับชาติ มีหน้าที่วางแผน นโยบายและกำกับดูแลให้การจัดการศึกษาบรรลุเป้าหมายเชิงนโยบายของรัฐคือ Department for Education and Employment

(DfEE) หรือ Department for Education and Skills (DfES) มีหน้าที่กำหนดเป้าหมายและนโยบายการศึกษาชาติ กำหนดหลักสูตรการศึกษาชาติ กำหนดการประเมินผลการเรียนของนักเรียนตามกลุ่มอายุ สนับสนุนการทำวิจัย พัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาและการจัดสอบแก่บุคคลทั่วไป กำหนดมาตรฐานการศึกษาขั้นต่ำ คุณลักษณะภาพและประสิทธิภาพการศึกษา จัดสรรงบประมาณและเงินอุดหนุนสำหรับกิจการหลักบางประการตามนโยบายของชาติ

รัฐบาลกลางให้จัดตั้งองค์การบริหารการศึกษาท้องถิ่น ขึ้นในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้เป็นหน่วยงานอิสระของท้องถิ่นที่ทำหน้าที่ดูแลด้านการศึกษาในระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษาและการศึกษาต่อเนื่อง ภายในเขตพื้นที่การศึกษา เป็นหน่วยงานที่มีอำนาจปกครองตนเอง มีอำนาจกำหนดนโยบายท้องถิ่น เช่น นโยบายการศึกษา ทุกแห่งมีการแต่งตั้งคณะกรรมการการศึกษาท้องถิ่น (Education Committee)

รัฐบาลกลางเคยให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและองค์การบริหารการศึกษาส่วนท้องถิ่นจัดการศึกษาของตนเอง โดยรัฐบาลกลางไม่เข้ามาควบคุมระยะหนึ่ง ต่อมาพบว่ามาตรฐานการศึกษาตกต่ำลง ผู้ว่าจ้างแรงงานเริ่มไม่พอใจคุณภาพของผู้สำเร็จการศึกษาที่รับเข้าทำงาน รัฐบาลกลางจึงจำเป็นต้องเข้ามาแทรกแซงการบริหารจัดการศึกษาตาม Education Reform Act โดยกำหนดอำนาจของรัฐบาลกลาง รัฐบาลท้องถิ่นและสถานศึกษาใหม่ โดยให้มีส่วนที่เป็นการบริหารแบบรวมศูนย์ด้วยเช่น การวางหลักสูตรการศึกษาชาติ จัดระบบการทดสอบระหว่างช่วงชั้น วางเกณฑ์มาตรฐานการศึกษาชาติ และการกำหนดสูตร การคำนวณงบประมาณ และจัดสรรเงินอุดหนุนการศึกษา (National Formula Funding) ใหม่ เป็นเกณฑ์กลางสำหรับองค์การบริหารการศึกษาท้องถิ่น เป็นต้น เพื่อให้แน่ใจว่าเด็กทุกคนจะได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึงมีคุณภาพ มีมาตรฐานในระดับเดียวกัน

ประเทศอังกฤษกระจายอำนาจการปกครองและการบริหารการศึกษาในลักษณะการโอนอำนาจ (Devolution) แต่มีแนวโน้มว่า จะมีการบริหารการศึกษาในลักษณะรวมศูนย์ (Recentralization) เพิ่มมากขึ้น โดยรัฐบาลกลางจะมีบทบาทในการจัดการศึกษาเพิ่มขึ้น นอกเหนือจากการเป็นผู้กำหนดนโยบายและแผนการศึกษาในระดับชาติ ขณะเดียวกันองค์การบริหารการศึกษาท้องถิ่นก็กระจายอำนาจไปยังสถานศึกษามากขึ้น แต่ยังทำหน้าที่บริหารการศึกษาในเชิงยุทธศาสตร์ และให้การสนับสนุนบรรดาส่งจำเป็นเพื่อให้สถานศึกษาจัดการศึกษาได้ตามเป้าหมายของชาติ ท้องถิ่น และชุมชนอย่างมีคุณภาพ

4. การกระจายอำนาจทางการศึกษาของประเทศออสเตรเลีย มีดังนี้

รัฐบาลแห่งมลรัฐของประเทศออสเตรเลียจำนวนมาก มีความเป็นอิสระ (Autonomy) ตามสิทธิในรัฐธรรมนูญ มีภารกิจที่กว้างขวาง สามารถกำหนดนโยบายหรือกลไกใน

การปฏิบัติงานของตนเอง และมีบทบาทสำคัญในการปฏิบัติงานของตนเอง และมีบทบาทสำคัญในการให้บริการสาธารณะแก่ประชาชน แต่ละรัฐบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (Local Government) จะมีบทบาทค่อนข้างน้อยมาก เมื่อเปรียบเทียบกับประเทศประชาธิปไตยอื่น ๆ

ทั้ง ๆ ที่ตามกฎหมายแล้ว ภารกิจการจัดการศึกษาเป็นหน้าที่และความรับผิดชอบของรัฐบาลแห่งมลรัฐ ปรากฏว่าแต่่มลรัฐกระจายอำนาจการตัดสินใจ เพิ่มอำนาจและให้ความเป็นอิสระแก่โรงเรียน ลดการแทรกแซงการปฏิบัติงานประจำวันของโรงเรียน แต่่มุ่งจะกระจายอำนาจในการบริหารจัดการและความรับผิดชอบลงสู่โรงเรียน มีนโยบายจัดการโรงเรียนของรัฐให้เป็นโรงเรียนที่มีอำนาจ มีความรับผิดชอบและสามารถตัดสินใจในการพัฒนาการจัดการศึกษาสำหรับนักเรียนให้มีคุณภาพได้เอง โดยพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการตนเองของโรงเรียน ที่เรียกว่า Self-Managing School หรือ แบบที่นิยมเรียกกันในสหรัฐอเมริกาว่า School-Based Management

การกระจายอำนาจโดยการให้โรงเรียนจัดการงบประมาณด้วยตนเอง เป็นลักษณะพิเศษที่สำคัญของการปฏิรูปการบริหารจัดการศึกษาของประเทศออสเตรเลีย มลรัฐวิกตอเรีย ได้จัดงบประมาณแบบ School Global Budget-SGB ซึ่งเป็นการจัดสรรงบประมาณแบบตรงสู่โรงเรียน ในมลรัฐออสเตรเลียใต้ จัดให้โรงเรียนทุกโรงได้รับงบประมาณรายโรงเรียนพื้นฐานก่อน (Per School Funding) ส่วนที่จะได้รับเพิ่มจะเพิ่มขึ้นตามจำนวนนักเรียน ซึ่งขึ้นอยู่กับระดับชั้นเรียนและความจำเป็นพิเศษ

5. การกระจายอำนาจทางการศึกษาของประเทศนิวซีแลนด์ มีดังนี้

การจัดการศึกษาของประเทศนิวซีแลนด์ เคยเป็นแบบรวมอำนาจเข้าสู่ศูนย์กลาง (Centralization) มาก่อน มีระดับของการบริหารหลายระดับหลายขั้นตอน มีองค์กรและหน่วยงานจัดการศึกษาหลากหลาย แต่อำนาจการตัดสินใจด้านการศึกษา ทั้งการกำหนดนโยบาย การบริหารแผนงาน โครงการ งบประมาณและบุคลากรอยู่ที่ส่วนกลาง การจัดการศึกษาจึงไม่สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจ สังคมของนิวซีแลนด์ที่เปลี่ยนแปลงไป และมีได้ตอบสนองความต้องการของท้องถิ่นและสถานศึกษาอย่างแท้จริง ขาดการติดตามตรวจสอบอย่างเป็นระบบส่งผลให้การจัดการศึกษาขาดประสิทธิภาพและนักเรียนขาดคุณภาพ โรงเรียนไม่มีอิสระในการบริหาร จึงไม่สามารถสนองความต้องการของผู้ปกครองและชุมชน เพราะต้องพึ่งส่วนกลางเป็นหลัก จึงไม่ได้ให้ความสำคัญต่อชุมชนเท่าที่ควร

ประเทศนิวซีแลนด์ได้เปลี่ยนระบบการบริหารและการจัดการศึกษาสู่แนวใหม่ทั้งระบบการกระจายอำนาจการบริหารทั้งระบบ จากกระทรวงศึกษาธิการไปสู่สถานศึกษาโดยตรง มีการตัดทอนหน่วยงานที่ไม่จำเป็น และปรับโครงสร้างองค์กรขึ้นใหม่ ควบคู่กับการลด

บทบาทส่วนกลางและกระจายอำนาจให้สถานศึกษา โดยกำหนดให้มีหน่วยงานรับผิดชอบการจัดการศึกษา เพียง 2 ระดับ คือ ระดับกระทรวง และระดับสถานศึกษา

6. การกระจายอำนาจทางการศึกษาของประเทศญี่ปุ่น มีดังนี้

กระทรวงที่ทำหน้าที่เกี่ยวกับการศึกษาคือ กระทรวงการศึกษา วัฒนธรรม กีฬา วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (Ministry of Education, Culture, Sports, Science and Technology – Mext) เป็นกระทรวงเดียวที่รับผิดชอบงานด้านการศึกษาของทั้งชาติตั้งแต่อนุบาลถึงอุดมศึกษา รวมทั้งการศึกษาตลอดชีวิต รับผิดชอบทั้งในด้านนโยบายและแผน งบประมาณ การจัดทำหลักสูตรและอนุมัติแบบเรียน กำหนดมาตรฐานการศึกษา มาตรฐานใบประกอบวิชาชีพครู และกำกับดูแลให้การจัดการศึกษาเป็นไปตามกฎหมาย ในขณะที่ภาคปฏิบัติ งานบริหารและจัดการศึกษาให้เป็นบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

7. การกระจายอำนาจทางการศึกษาของประเทศเกาหลี มีดังนี้

การกระจายอำนาจการบริหารการศึกษา สัมพันธ์กับการกระจายอำนาจการปกครองส่วนท้องถิ่นและคำนึงถึงความพร้อม โดยการกระจายอำนาจการบริหารการศึกษาสู่ท้องถิ่น มีการป้องกันการถูกแทรกแซงทางการเมือง และการคุ้มครองความเป็นวิชาชีพการศึกษาในด้านการบริหารการศึกษานั้น รัฐธรรมนูญได้บัญญัติว่า ให้แยกจากอำนาจการบริหารทั่วไป และให้ปลอดจากการแทรกแซงทางการเมือง

การกระจายอำนาจการบริหารการศึกษาไปสู่ท้องถิ่นของเกาหลี ถูกบัญญัติไว้ในกฎหมายการกระจายอำนาจการบริหารสู่ท้องถิ่น (Local Autonomy Law) โดยมีกระทรวงการศึกษาและการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ (Ministry of Education and Human Resources Development-MOEHRD) เป็นหน่วยงานบริหารการศึกษาในระดับชาติที่รับผิดชอบการบริหาร ทำหน้าที่กำหนดนโยบายที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมทางวิชาการ (Academic Activities) วิทยาศาสตร์ศึกษาและการศึกษาโดยรัฐ (Sciences And Pubic Education) และให้นำนโยบายไปสู่การปฏิบัติตามปรัชญาที่เน้นการพัฒนาเด็กให้เป็นพลเมืองในอุดมคติ และกระจายอำนาจส่วนใหญ่สู่หน่วยงานในระดับท้องถิ่น ในด้านการวางแผน การเงินและการตัดสินใจในการบริหารการศึกษาที่เกี่ยวกับระดับประถมและมัธยมศึกษา

8. การกระจายอำนาจทางการศึกษาของประเทศมาเลเซีย มีดังนี้

การบริหารการศึกษาดำเนินการโดยกระทรวงศึกษาธิการกระทรวงเดียว ทั้งที่ระดับชาติ ระดับรัฐ และระดับโรงเรียน ดังนั้นการบริหารการศึกษาก็มีมาตรฐานเดียวกันในทุกหน่วยทั่วประเทศ และมีเป้าหมายสู่ความเป็นมาตรฐานระดับสากลใน ค.ศ. 2020

การบริหารการศึกษาของมาเลเซีย เป็นระบบรวมอำนาจไว้ที่ศูนย์กลาง โดยมีสำนักงานศึกษาธิการรัฐ สำนักงานศึกษาธิการอำเภอ กลุ่มโรงเรียนและโรงเรียน รับนโยบาย กิจกรรม ทรัพยากร และแนวปฏิบัติตรงมาจากกระทรวงศึกษาธิการ ลงตามลำดับสายงาน กระทรวงศึกษาธิการเป็นผู้กำหนดนโยบาย แผน หลักสูตรตำราเรียน คู่มือครู สื่อ และอื่น ๆ อย่างพร้อมสรรพ

1.6 ความสำเร็จในการกระจายอำนาจ

ความสำเร็จในการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาให้เขตพื้นที่ การศึกษาขึ้นอยู่กับปัจจัยความสำเร็จ (Critical Success Factors : CSFs) ซึ่งเป็นสิ่งที่องค์กรหรือหน่วยงานต้องดำเนินการ เพื่อช่วยให้การปฏิบัติงานประสบความสำเร็จ ตามเจตนารมณ์ของ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มีผู้ให้ ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยความสำเร็จในการกระจายอำนาจ ดังนี้

พิณสุดา สิริขันธ์ (http://once.go.th/publication) ได้กล่าวถึงเงื่อนไขความสำเร็จ ในการกระจายอำนาจการบริหารการศึกษาของประเทศไทยดังนี้

1. กระทรวง กรม และหน่วยงานในส่วนกลางให้ความร่วมมือและปรับบทบาท จากเดิมที่ทำหน้าที่ควบคุม กำกับ บริหาร เป็นหน่วยงานนโยบาย สนับสนุน ส่งเสริม ควบคุม มาตรฐานและติดตามผล และกระจายความเป็นอิสระแก่หน่วยงานระดับล่าง องค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่น และสถานศึกษาอย่างจริงจัง
2. มีการประชาสัมพันธ์และประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนเห็นความสำคัญต่อระบบ และรูปแบบการบริหารการศึกษาที่กำหนดขึ้นใหม่อย่างทั่วถึงและต่อเนื่องโดยสื่อทุกรูปแบบ
3. ทุกส่วนของสังคมให้ความสำคัญและเห็นคุณค่าว่า สถานศึกษาเป็นหน่วยงาน ที่ก่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาและคุณภาพของประชาชนมากที่สุดและให้ความร่วมมือ สนับสนุน
4. มีการพัฒนาบุคลากรอย่างจริงจังและต่อเนื่อง ทั้งบุคลากรในสถานศึกษาและ คณะกรรมการทุกระดับ เพื่อสร้างความรู้ ความเข้าใจ ร่วมกันในการบริหารและจัดการศึกษาตาม รูปแบบดังกล่าว
5. ปราศจากการแทรกแซงทางการเมืองทุกระดับ ทั้งในด้านการบริหารงานบุคคล งบประมาณ และการจัดสรรทรัพยากรอื่น ๆ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2545 : 6-7) ได้เสนอเกี่ยวกับความ พร้อมของสถานศึกษาในการรองรับการกระจายอำนาจดังนี้

1. ความต้องการของสถานศึกษาในเรื่องการกระจายอำนาจ

- 1) ขอให้หน่วยงานต้นสังกัดมอบความไว้วางใจ และเชื่อมั่นว่าโรงเรียนสามารถบริหารจัดการในเรื่องวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไปได้
- 2) ควรปรับปรุงระเบียบกฎหมายที่ล้าสมัย เพราะเป็นสาเหตุที่ทำให้สถานศึกษาขาดความเป็นอิสระและความคล่องตัวในการบริหารจัดการด้วยตนเอง

2. ความพร้อมของสถานศึกษาในการรองรับการกระจายอำนาจ

- 1) สถานศึกษาส่วนใหญ่รับรู้แล้วว่าหากมีการกระจายอำนาจการบริหารจัดการตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 จะทำให้สามารถจัดการศึกษาได้สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียนและชุมชน มีความฉับไวและทุกคนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษามากขึ้น
- 2) สถานศึกษาส่วนใหญ่ได้เริ่มลงมือปฏิบัติในการเตรียมพร้อมการรองรับการกระจายอำนาจ เช่น การนำกระบวนการจัดทำงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน (PBB) มาใช้ในการบริหารจัดการโดยเน้นการมีส่วนร่วม การบริหารโดยองค์คณะบุคคล การประกันคุณภาพการศึกษา และการตรวจสอบการใช้งบประมาณ เป็นต้น และมีสถานศึกษาจำนวนหนึ่งที่สามารถดำเนินการในเรื่องต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพแล้ว
- 3) สถานศึกษามีความพร้อมในการรองรับการกระจายอำนาจในเรื่องการบริหารวิชาการ และการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน แต่ยังไม่มีความพร้อมในเรื่องการบริหารบุคลากร และการบริหารงบประมาณ เนื่องจากยังมีกฎระเบียบจากส่วนกลางมากเกินไป และส่วนหนึ่งเคยชินกับวัฒนธรรมแบบรวมอำนาจและการสื่อสารมานาน จึงคิดสร้างสรรค์ด้วยตนเองไม่เป็น

กระทรวงศึกษาธิการ (2544 : 74) ได้เสนอการประเมินผลการปฏิบัติงานเชิงยุทธศาสตร์ของสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือนที่นำ Balanced Score Card (BSC) มาประยุกต์เป็นปัจจัยสำคัญในการประเมินผลการปฏิบัติงาน โดยมีองค์ประกอบสำคัญ 4 ด้าน ดังนี้

1. ด้านลูกค้าหรือผู้เกี่ยวข้องภายนอก (External Perspective)
 - ปัจจัยใดที่ทำให้มีความสำเร็จด้านผู้เกี่ยวข้องภายนอก เช่น รัฐบาล ลูกค้า ผู้รับบริการ สาธารณชน และสิ่งแวดล้อมภายนอก
2. ด้านองค์ประกอบภายในองค์กร (Internal Perspective)
 - ปัจจัยใดที่ทำให้ประสบความสำเร็จด้านประสิทธิภาพและคุณภาพภายในองค์กร เช่น โครงสร้าง กระบวนการดำเนินงาน การจัดการทรัพยากรบุคคล และสมรรถนะบุคลากร พฤติกรรมองค์กร วัฒนธรรมและค่านิยม

3. ด้านนวัตกรรม (Innovation Perspective)

- ปัจจัยใดที่ทำให้องค์กรคงความสามารถในการเปลี่ยนแปลงพัฒนาและปฏิบัติอย่างมีกลยุทธ์ต่อไปในอนาคต และมีความคิดริเริ่ม

4. ด้านการเงิน (Financial Perspective)

- ปัจจัยใดที่ทำให้ประสบความสำเร็จด้านความประหยัด ประสิทธิภาพ ความคุ้มค่าของเงิน และผลิตรระบบ รวมทั้งการจัดการทุจริต และประพฤตินิยม

สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ (<http://www.geocities.com/cyberdo/007/Mckinsey.htm>) ได้เสนอการบริหารงานตามกรอบแนวคิดของแมคคินซี (McKinsey 7S Framework) ในการบริหารองค์กร ให้ประสบความสำเร็จ เกิดจากความสัมพันธ์ของปัจจัยต่าง ๆ 7 ประการ ดังนี้

1. กลยุทธ์ (Strategy) หมายถึง การวางแผนเพื่อตอบสนองการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อม การพัฒนาจุดแข็ง และจุดอ่อนของกิจการ

2. โครงสร้าง (Structure) เป็นโครงสร้างขององค์กรที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่างอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบ รวมถึงขนาด การควบคุม การรวมอำนาจและการกระจายอำนาจของผู้บริหาร การแบ่งโครงสร้างงานตามหน้าที่ ตามผลิตภัณฑ์ ตามลูกค้า ตามภูมิภาคได้อย่างเหมาะสม

3. ระบบ (System) หมายถึง กระบวนการและลำดับขั้นการปฏิบัติงานทุกอย่างที่เป็นระบบต่อเนื่อง สอดคล้อง ประสานกันทุกระดับ

4. รูปแบบ (Style) หมายถึงการจัดการที่มีรูปแบบ วิธีที่เหมาะสมกับลักษณะองค์กร เช่น การสั่งการ การควบคุม การจูงใจ สะท้อนถึงวัฒนธรรมองค์กร

5. การจัดการบุคคลทำงาน (Staff) หมายถึง การคัดเลือกบุคลากรที่มีความสามารถ การพัฒนาบุคลากรอย่างต่อเนื่อง

6. ทักษะ (Skill) หมายถึง ความโดดเด่น ความเชี่ยวชาญในการผลิต การขาย การให้บริการ

7. ค่านิยมร่วม (Shared Value) หมายถึง ค่านิยมร่วมกันระหว่างคนในองค์กร ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน

แบบจำลอง 7S นี้เป็นกรอบการพิจารณาและการวางแผนเพื่อกำหนดกลยุทธ์ในองค์กร โดยการประสานองค์ประกอบทั้ง 7 ตัว ให้สอดคล้องประสานกัน ตัวแปรแต่ละตัวมีความสำคัญต่อการบริหารองค์กร เริ่มตั้งแต่การกำหนดกลยุทธ์องค์กรเกี่ยวกับการพัฒนา

โครงสร้างองค์กร เป้าหมายขององค์กร ระบบการดำเนินงาน ทักษะที่ใช้ในการทำงาน บุคลากร รูปแบบพฤติกรรมของพนักงานและเป้าหมายที่ต้องการ

สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ (<http://www.geocities.com/cyberdo/007/Mckinsey.htm>) ได้สรุปการบริหารคุณภาพโดยรวมจาก Heizer Jay and Barry Render (Production and Operation Management) ดังนี้

การบริหารคุณภาพโดยรวม (Total Quality Management : TQM) เป็นการบริหารองค์กรทั้งหมดเพื่อให้มีลักษณะที่ดีในด้านผลิตภัณฑ์และบริการซึ่งตอบสนองความพึงพอใจของลูกค้า หรือเป็นการควบคุมคุณภาพ ซึ่งมุ่งที่เจตนาใจขององค์กรจากการใช้ความพยายามปรับปรุงคุณภาพร่วมกัน โดยมีจุดมุ่งหมายขององค์กร และใช้คุณภาพเป็นปัจจัยสำคัญในการประเมินการทำงาน หรือปรัชญาที่ผู้บริหารเน้นการปรับปรุงคุณภาพในกระบวนการอย่างต่อเนื่อง ซึ่งมีผลต่อสินค้าและบริการ การจัดการคุณภาพช่วยให้องค์กรบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายจากผู้ทำการแทนบริษัทและลูกค้า ทำให้บริษัทเกิดความน่าเชื่อถือในการมีหลักเกณฑ์สำหรับผลิตสินค้า การบริการ และการเข้าซื้อของลูกค้า

หลักสำคัญของการบริหารคุณภาพโดยรวม (TQM) นั้นต้องการให้มีการผลิตสินค้าและบริการเป็นที่พึงพอใจและสร้างความสุขแก่ลูกค้า นั่นคือต้องมีกิจกรรมการปฏิบัติเป็นขั้นตอนและตัดสินใจอย่างรอบคอบ โดยตระหนักถึงความต้องการของลูกค้าอยู่เสมอ ตลอดจนมีการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง

กิจกรรมซึ่งจำเป็นต่อความสำเร็จในการบริหารคุณภาพโดยรวม (TQM)

1. การปฏิบัติขององค์กร (Organization Practices)

- ภาวะผู้นำ (Leadership)
- ข้อความบรรยายภารกิจ (Mission Statement)
- วิธีดำเนินงานปฏิบัติการที่มีประสิทธิผล (Effective Operating Improvement)
- การสนับสนุนช่วยเหลือจากพนักงาน (Staff Support)
- การฝึกอบรม (Training)
- ผลตอบแทน (Yields) : อะไรคือส่วนสำคัญ และอะไรคือสิ่งที่ได้กับผลสำเร็จ

2. หลักการด้านคุณภาพ (Quality Principles)

- มุ่งลูกค้า (Customer Focus)
- ปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง (Customer Improvement)
- มอบอำนาจให้พนักงาน (Employee Empowerment)
- มีการสร้างมาตรฐานเทียบเคียง (Benchmarking)

- ระบบส่งสินค้าทันเวลาพอดี (Just –in- time : JIT)
- ใช้เครื่องมือการบริหารคุณภาพโดยรวม (Tools of TQM)
- ผลตอบแทน (Yields) : หาวิธีการว่าอะไรสำคัญ และจะต้องประสบ

ความสำเร็จ

3. การบรรลุความสำเร็จด้านพนักงาน (Employee Fulfillment)

- มอบอำนาจ (Empowerment)
- ความผูกพันกับองค์กร (Organization Commitment)
- ผลตอบแทน (Yields) : ทัศนคติของพนักงานซึ่งสามารถประสบความสำเร็จ

โดยพิจารณาว่าอะไรสำคัญ และอะไรคือสิ่งที่ได้รับผลสำเร็จ

4. ความพอใจของลูกค้า (Customer Satisfaction)

- เป็นไปตามความต้องการของลูกค้า (Meeting Customer Needs)
- ลูกค้ามีการซื้อซ้ำ (Repeat Customer)
- ผลตอบแทน (Yields) : องค์กรมีประสิทธิผล

ความสำเร็จในการกระจายอำนาจการบริหารและจัดการศึกษาให้เขตพื้นที่การศึกษาขึ้นอยู่กับปัจจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในการบริหารและการจัดการศึกษา ดังต่อไปนี้

1. ปัจจัยด้านกฎหมาย ในประเทศต่าง ๆ การกระจายอำนาจการบริหารและการกระจายการศึกษา ถูกบัญญัติไว้ในกฎหมายให้การกระจายอำนาจการบริหารจากส่วนกลางมาระดับท้องถิ่น การกระจายอำนาจจะประสบความสำเร็จได้ต้องมีกฎหมายรองรับ เพื่อเป็นหลักประกันในการนำไปปฏิบัติให้บรรลุผล การดำเนินงานด้านกฎหมายตามสาระที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 20 สิงหาคม พ.ศ. 2542 เป็นกฎหมายแม่บทที่จะต้องมีการมีกฎหมายลำดับรองที่สำคัญซึ่งหมายถึง พระราชกฤษฎีกา กฎกระทรวง และประกาศ ระเบียบ ข้อบังคับ กฎ ของกระทรวงที่ต้องตราขึ้นใช้บังคับภายหลังจากวันที่ 20 สิงหาคม พ.ศ. 2545 การดำเนินการเร่งรัดด้านกฎหมายลำดับรองให้ทันเวลา และมีความเข้าใจเกี่ยวกับ กฎ ระเบียบ แนวปฏิบัติอย่างชัดเจน จะทำให้การกระจายอำนาจการบริหารและจัดการศึกษาให้เขตพื้นที่การศึกษาประสบความสำเร็จยิ่งขึ้น

2. ปัจจัยด้านการเมือง การกระจายอำนาจจะประสบความสำเร็จได้ต้องปลอดการแทรกแซงทางการเมืองทุกระดับทั้งในด้านการบริหารงานบุคคล งบประมาณ และการจัดสรรทรัพยากรอื่นๆ คณะกรรมการจะต้องไม่มาจากตัวแทนการเมือง มีความเป็นอิสระในการบริหารและจัดการศึกษาทั้งในส่วนกลางและเขตพื้นที่การศึกษา

3. ปัจจัยด้านโครงสร้าง โครงสร้างขององค์กรที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่างอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบรวมถึงขนาดการควบคุมการรวมอำนาจและกระจายอำนาจของผู้บริหาร การกระจายอำนาจจะประสบความสำเร็จได้ต้องมีโครงสร้างที่เอื้อต่อการบริหารและจัดการศึกษา โดยคำนึงถึงปริมาณสถานศึกษา จำนวนประชากร และความเหมาะสมด้านอื่นด้วยการจัดโครงสร้างและองค์กรบริหารการศึกษาของรัฐ กำหนดให้มีองค์กรบริหารการศึกษาระดับกลาง คือ กระทรวงศึกษาธิการ มีอำนาจหน้าที่กำหนด นโยบาย แผน และมาตรฐานการศึกษา สนับสนุนทรัพยากรและการประเมินผล โดยมี 4 องค์กรหลัก คือ 1) สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา 2) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 3) สำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา 4) สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา และในส่วนภูมิภาคมีการบูรรวมหน่วยงานทางการศึกษาเข้าด้วยกัน และแบ่งเป็นเขตพื้นที่ 175 เขต ทั่วประเทศ และกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาไปยังคณะกรรมการสำนักงานเขตพื้นที่และสถานศึกษาในเขตพื้นที่โดยตรง มีการแบ่งบทบาทหน้าที่ตามโครงสร้าง และภารกิจระหว่างหน่วยงานส่วนกลาง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาอย่างชัดเจน

4. ปัจจัยด้านงบประมาณ การกระจายอำนาจจะประสบความสำเร็จได้ต้องมีงบประมาณสนับสนุนอย่างเพียงพอตามความจำเป็นพื้นฐาน และตามบริบทของความขาดแคลนในพื้นที่ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการบริหารและจัดการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา

5. ปัจจัยด้านบุคลากร การกระจายอำนาจจะประสบความสำเร็จได้ต้องมีอัตรากำลังของบุคลากรเพียงพอ และบุคลากรมีความรู้ความสามารถ มีศักยภาพในการปฏิบัติงานในหน้าที่ มีการพัฒนาบุคลากรตามภาระงานที่ปฏิบัติ เพื่อสร้างความเชี่ยวชาญและเพิ่มทักษะในการทำงานในเขตพื้นที่การศึกษา

6. ปัจจัยด้านเทคโนโลยีและการสื่อสาร การกระจายอำนาจจะประสบความสำเร็จได้ต้องมีการจัดการเทคโนโลยีที่ทันสมัย มีคุณภาพไว้ใช้ในการปฏิบัติงานเพื่อการสื่อสารได้อย่างรวดเร็ว สื่อเทคโนโลยีและนวัตกรรม ทำให้สามารถบริหารและจัดการศึกษา ในเขตพื้นที่การศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

7. ปัจจัยด้านกายภาพ การกระจายอำนาจจะประสบความสำเร็จได้ เขตพื้นที่การศึกษาต้องมีสภาพอาคารสถานที่ไม่คับแคบ ชำรุดทรุดโทรม ต้องมีสภาพที่เหมาะสมในการปฏิบัติงาน และวัสดุอุปกรณ์ของสำนักงานในเขตพื้นที่การศึกษา

8. ปัจจัยด้านความพร้อมของเขตพื้นที่การศึกษาสถานศึกษา การกระจายอำนาจจะประสบความสำเร็จได้ต้องขึ้นอยู่กับความพร้อมทางด้านทรัพยากรการศึกษาทั้งบุคคลของเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา มีสมรรถภาพขององค์กรด้านความรู้ ความสามารถ ความชำนาญ

ความผูกพัน การสนับสนุนทรัพยากรในการรองรับการกระจายอำนาจในการบริหารและจัดการศึกษา โดยมีความพร้อมและความชัดเจนในการนำนโยบายและแผนจากส่วนกลางไปปฏิบัติ สามารถจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา และชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษามากขึ้น

9. ปัจจัยด้านภาวะผู้นำ การกระจายอำนาจจะประสบความสำเร็จได้ ผู้นำขององค์กรต้องเป็นผู้นำในการเปลี่ยนแปลง เป็นผู้วิสัยทัศน์ ใฝ่ศึกษาหาความรู้ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มุ่งมั่นพัฒนา ตัดสินใจแก้ปัญหาอย่างเหมาะสม มีมนุษยสัมพันธ์และทักษะการสื่อสารความหมาย มีทักษะทางการบริหาร สามารถวางแผน ควบคุม ติดตาม และประเมินผล สร้างบรรยากาศการทำงาน และพัฒนาทีมงานในเขตพื้นที่การศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

10. ปัจจัยด้านวัฒนธรรมองค์กร การกระจายอำนาจจะประสบความสำเร็จได้ต้องมีการหล่อหลอมวัฒนธรรมองค์กรให้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน โดยการปรับความประพฤติ วิถีปฏิบัติขั้นตอนในการทำงาน ค่านิยม ความผูกพันสนับสนุนกันระหว่างเพื่อนร่วมงานจะส่งผลต่อประสิทธิภาพของการทำงานในเขตพื้นที่การศึกษามากขึ้น

11. ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วม การกระจายอำนาจจะประสบความสำเร็จต้องมีการเปิดโอกาสให้ประชาชน ชุมชน หรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารและจัดการศึกษาในรูปแบบของคณะกรรมการการศึกษา รวมทั้งต้องมีการแบ่งบทบาทอำนาจหน้าที่อย่างชัดเจนของผู้เข้าร่วมเป็นคณะกรรมการในการบริหารและจัดการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา

2. การบริหารและการจัดการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 37 กล่าวถึงการบริหารและการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้ยึดเขตพื้นที่การศึกษา โดยคำนึงถึงปริมาณสถานศึกษา จำนวนประชากร วัฒนธรรม และความเหมาะสมด้านอื่นด้วย เว้นแต่การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานตามกฎหมายว่าด้วยการอาชีวศึกษา ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศกำหนดเขตพื้นที่การศึกษา เมื่อวันที่ 7 กรกฎาคม 2546 จำนวน 175 เขต โดยมีการจัดระเบียบบริหารราชการเขตพื้นที่การศึกษาก่อเป็น 1) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา 2) สถานศึกษาที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานหรือส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่น และในแต่ละเขตพื้นที่การศึกษา ให้มีคณะกรรมการและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายกำหนด โดยที่เขตพื้นที่การศึกษายังเป็นส่วนราชการที่สังกัดราชการบริหารส่วนกลาง คือ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และได้กำหนดอำนาจหน้าที่ของเขตพื้นที่การศึกษาในลักษณะ

ที่ส่วนกลางแบ่งอำนาจหน้าที่ให้ทำ แต่สถานศึกษาถึงแม้จะมีระเบียบราชการกระทรวงศึกษาธิการ กำหนดให้เป็นนิติบุคคลก็ตาม สถานศึกษาก็ยังเป็นหน่วยงานที่สังกัดเขตพื้นที่การศึกษา ยังต้องรับ นโยบายจากส่วนกลางมาปฏิบัติอีก เช่น การจัดซื้อจัดจ้างก็ต้องดำเนินการภายใต้ระเบียบสำนัก นายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. 2535 และที่แก้ไขเพิ่มเติม หรือการจัดทำงบประมาณต้องจัดทำ ตามกฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณ การเบิกจ่ายเงินต้องเป็นไปตามระเบียบกระทรวงการคลัง เป็นต้น จึงขอสรุปประเด็นที่สำคัญเกี่ยวกับการบริหารและการจัดการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา ดังนี้

2.1 หลักการบริหารและการจัดการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา

การบริหารและการจัดการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาตามหลักการในการ จัดระบบโครงสร้าง และกระบวนการจัดการศึกษา มาตรา 9 แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ดังนี้ (สำนักงานปฏิรูปการศึกษา 2545 : 46)

1) มีเอกภาพด้านนโยบายและมีความหลากหลายในทางปฏิบัติ นั่นคือ มีการติดตาม ตรวจสอบการปฏิบัติงานตามนโยบายที่มีประสิทธิภาพแต่ผู้ปฏิบัติมีอิสระที่จะเลือกปฏิบัติตาม แนวทางที่เหมาะสมของตนเอง ดังนั้นแต่ละเขตพื้นที่การศึกษาจึงใช้กรอบนโยบายของ คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นแนวทางในการบริหารจัดการ และในขณะเดียวกันจะมีการ กำหนดนโยบายตามความต้องการและความจำเป็นของตนเองเพื่อบริหารและจัดการการศึกษาใน ระดับเขตพื้นที่การศึกษาด้วย

2) มีการกระจายอำนาจไปสู่เขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษาและองค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น นั่นคือ มีการกำหนดขอบเขตอำนาจการตัดสินใจขององค์กรหลักทั้งสามองค์กร ดังกล่าวอย่างชัดเจนไม่ก้าวท้าว ซ้ำซ้อนกัน ดังนั้น การกระจายอำนาจจึงควรถึงมือผู้ปฏิบัติให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ ภารกิจหลักของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจึงอยู่ที่การกำกับดูแล สนับสนุน และส่งเสริมให้สถานศึกษาได้บริหารจัดการการศึกษาให้เป็นไปตามนโยบายที่กำหนด โดย สถานศึกษามีอิสระในการกำหนดความต้องการ ดำเนินการและตัดสินใจเกี่ยวกับการบริหารงาน วิชาการ งานงบประมาณ งานบริหารบุคคล และงานบริหารทั่วไป

3) มีการกำหนดมาตรฐานคุณภาพการศึกษา และจัดระบบประกันคุณภาพการศึกษา ทุกระดับและทุกประเภทการศึกษา นั่นคือ ทั้งเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษามีมาตรฐานและ ดัชนีชี้วัดคุณภาพการศึกษาและการบริหารจัดการที่ชัดเจนสามารถประเมินและตรวจสอบได้ ดังนั้น ทั้งเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาจึงมีการดำเนินงาน โดยอาศัยแนวทางและวิธีการ ต่อไปนี้

(1) มีเกณฑ์มาตรฐานคุณภาพขององค์กร มาตรฐานการปฏิบัติงานขององค์กร และมีดัชนีชี้วัดคุณภาพขององค์กรที่สามารถประเมินและเปิดเผยต่อสาธารณชนได้

(2) มีการบริหารและจัดการตามเกณฑ์มาตรฐานและดัชนีชี้วัดคุณภาพที่กำหนด

(3) มีการประเมินคุณภาพขององค์กร โดยคณะกรรมการทั้งภายในและจากภายนอกองค์กร

(4) มีการรายงานผลการประเมินต่อหน่วยงานผู้รับผิดชอบและเปิดเผยผลการประเมิน

(5) มีการปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องหรือพัฒนาคุณภาพตามเงื่อนไขมาตรการ และช่วงเวลาที่กำหนด

4) มีหลักการส่งเสริมมาตรฐานวิชาชีพครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา และการพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาอย่างต่อเนื่อง นั่นคือ ทั้งเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาต้องมีแผนและโครงการพัฒนาบุคลากรที่ต่อเนื่องชัดเจน

5) มีการระดมทรัพยากรจากแหล่งต่าง ๆ มาใช้ในการจัดการศึกษานั้นคือ ทั้งเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาจำเป็นต้องมีแนวคิดและวิธีการในการระดมทรัพยากรมาใช้ในการจัดการศึกษา การสร้างและการใช้ประโยชน์จากเครือข่ายความร่วมมือเพื่อการบริหารและการจัดการศึกษา จากหน่วยงาน องค์กร บุคคล ทั้งภาครัฐและเอกชน ทั้งระดับหน่วยงาน สถานศึกษา และเขตพื้นที่การศึกษา

6) มีส่วนร่วมของบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการและสถาบันสังคมอื่น นั่นคือ ทั้งเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาจะไม่บริหารจัดการศึกษาโดยลำพังสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาจึงบริหารจัดการ โดยอาศัยคณะกรรมการที่มาจากผู้มีส่วนร่วมฝ่ายต่าง ๆ ให้เข้ามามีบทบาทในฐานะผู้ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจและร่วมรับผิดชอบ ไม่ใช่เป็นเพียงคณะกรรมการที่มีหน้าที่ให้ข้อเสนอแนะหรือให้คำปรึกษาเพียงอย่างเดียว

2.2 การดำเนินงานของเขตพื้นที่การศึกษา

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 39 ให้กระทรวงกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไปยังคณะกรรมการ และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาโดยตรง หลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจดังกล่าว ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง ดังนั้นการดำเนินงานเขตพื้นที่การศึกษาทั้ง 4 ด้าน มีดังต่อไปนี้

2.2.1 ด้านวิชาการ นักการศึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา ได้ให้นิยามเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการหลายทัศนะ ดังนี้

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2535 : 7-8) ได้สรุปความว่า การบริหารงานวิชาการ หมายถึง การบริหารสถานศึกษาโดยมีการจัดกิจกรรมทุกอย่างที่เกี่ยวข้องกับการปรับปรุงคุณภาพการเรียน การสอนให้ได้ผลดี และมีประสิทธิภาพ ให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียน

อำภา บุญช่วย (2537 : 42) กล่าวว่า การบริหารงานวิชาการ คือ การบริหารกิจกรรมทุกชนิดในโรงเรียนที่เกี่ยวข้องกับการปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนให้ได้ผลดีมีประสิทธิภาพมากที่สุด

วิชิต บุญเลิศ (2543 : 15) สรุปว่าการบริหารงานวิชาการ เป็นกระบวนการดำเนินงานของบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ในเรียนการสอนที่มุ่งผลสูงสุดให้ผู้เรียนมีสัมฤทธิ์ผลตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรอย่างมีประสิทธิภาพ

อุทัย บุญประเสริฐ (2540 : 34-39) ได้กำหนดขอบข่ายงานวิชาการไว้ครอบคลุม ในเรื่องต่อไปนี้

1. หลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้
2. การสอนและการพัฒนาคุณภาพการสอน
3. กิจกรรมนักเรียน (กิจกรรมทางวิชาการ)
4. สื่อการเรียนการสอนและกิจกรรมห้องสมุด
5. การวัดและประเมินผล และมาตรฐานคุณภาพทางวิชาการของโรงเรียน
6. การนิเทศการศึกษา และการพัฒนาวิชาชีพครู

สำนักงานปฏิรูปการศึกษา (2545:13-18) ได้กำหนดขอบข่ายการบริหารงานวิชาการของเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาดังนี้

1) การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

บทบาทและหน้าที่ของเขตพื้นที่การศึกษา	บทบาทและหน้าที่ของสถานศึกษา
<ol style="list-style-type: none"> ส่งเสริม และสนับสนุนการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา นิเทศ กำกับ ติดตาม ประเมินหลักสูตรและการใช้หลักสูตรสถานศึกษา 	<ol style="list-style-type: none"> จัดทำหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพปัญหา ความต้องการของผู้เรียน ผู้ปกครอง ชุมชน และสังคมตามกรอบหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน บริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา นิเทศเพื่อการพัฒนาการใช้หลักสูตรภายในสถานศึกษา ติดตาม ประเมินผล และปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษา และรายงานผลให้เขตพื้นที่การศึกษารับทราบ

2) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้

บทบาทและหน้าที่ของเขตพื้นที่การศึกษา	บทบาทและหน้าที่ของสถานศึกษา
<ol style="list-style-type: none"> ส่งเสริม สนับสนุนให้สถานศึกษาจัดกระบวนการการเรียนรู้ที่หลากหลาย ส่งเสริมและสนับสนุนการวิจัยเพื่อพัฒนากระบวนการเรียนรู้ในสถานศึกษา ส่งเสริม สนับสนุนและยกย่องครูที่มีความสามารถในการจัดและพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ส่งเสริมให้ครูได้รับการพัฒนาวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง เป็นศูนย์ข้อมูลเกี่ยวกับการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ในเขตพื้นที่การศึกษา 	<ol style="list-style-type: none"> จัดทำแผนการเรียนรู้ โดยผู้เรียนมีส่วนร่วม จัดกระบวนการเรียนรู้ให้ยืดหยุ่นตามความเหมาะสมทั้งด้านเวลา สาระการเรียนรู้ และผู้เรียน จัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยการปฏิบัติจริงจากแหล่งการเรียนรู้และเครือข่ายการเรียนรู้ ใช้การแนะแนวเป็นส่วนหนึ่งของการจัดกระบวนการเรียนรู้ ให้ผู้ปกครอง ครอบครัวยุ ชุมชนและสังคมเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกระบวนการเรียนรู้ ส่งเสริมให้ครูได้รับการพัฒนาวิธีการจัดกระบวนการเรียนรู้อย่างหลากหลายและต่อเนื่อง

3) การวัดและประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน

บทบาทและหน้าที่ของเขตพื้นที่การศึกษา	บทบาทและหน้าที่ของสถานศึกษา
<ol style="list-style-type: none"> ส่งเสริม สนับสนุนให้สถานศึกษามีการพัฒนาวิธีการวัดและประเมินผลการศึกษา กำกับ ติดตาม และตรวจสอบการเทียบโอนผลการเรียนของสถานศึกษา 	<ol style="list-style-type: none"> กำหนดระเบียบการวัดและประเมินผลของสถานศึกษา จัดทำเอกสารหลักฐานการศึกษาให้เป็นไปตามระเบียบการวัดและประเมินผลของสถานศึกษา วัดผล ประเมินผล เทียบโอนประสบการณ์ เทียบโอนผลการเรียนและอนุมัติการเรียน จัดให้มีการประเมินผลการเรียนทุกช่วงชั้น และจัดให้มีการซ่อมเสริม กรณีที่มีผู้เรียนไม่ผ่านเกณฑ์การประเมิน จัดให้มีการพัฒนาเครื่องมือในการวัดและประเมินผล มีการเทียบโอนผลการเรียนโดยคณะกรรมการ จัดระบบสารสนเทศด้านการวัดผล ประเมินผลและการเทียบโอนผลการเรียนเพื่อใช้ในการอ้างอิง ตรวจสอบและใช้ประโยชน์ในการพัฒนาการเรียนการสอน

4) การประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา

บทบาทและหน้าที่ของเขตพื้นที่การศึกษา	บทบาทและหน้าที่ของสถานศึกษา
<ol style="list-style-type: none"> จัดให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษา ระดับเขตพื้นที่การศึกษา ส่งเสริม สนับสนุนให้สถานศึกษามีระบบประกันคุณภาพภายในและเตรียมความพร้อมรับการประเมินภายนอก 	<ol style="list-style-type: none"> จัดให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษา ระดับสถานศึกษา สนับสนุน ส่งเสริมให้มีระบบการประกันคุณภาพในระดับหน่วยงานภายในสถานศึกษา

บทบาทและหน้าที่ของเขตพื้นที่การศึกษา	บทบาทและหน้าที่ของสถานศึกษา
3. กำกับ ติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผลและ รายงานผลการประกันคุณภาพการศึกษา ระดับเขตพื้นที่การศึกษา	3. กำกับ ติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผลและ รายงานผลการประกันคุณภาพการศึกษาของ สถานศึกษา
4. ปรับปรุงและพัฒนาระบบการประกัน คุณภาพศึกษาระดับเขตพื้นที่การศึกษา	4. ปรับปรุงและพัฒนาระบบการประกัน คุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา

5) การพัฒนาและใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

บทบาทและหน้าที่ของเขตพื้นที่การศึกษา	บทบาทและหน้าที่ของสถานศึกษา
1. ส่งเสริมและสนับสนุนการผลิต การใช้สื่อ อุปกรณ์และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาของ สถานศึกษา	1. ส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูผลิตพัฒนาและ ใช้สื่อและเทคโนโลยีที่เหมาะสมเพื่อ การศึกษา
2. จัดให้มีเครือข่ายบริการเกี่ยวกับสื่อและ เทคโนโลยีเพื่อการศึกษาให้กับครู และ สถานศึกษา	2. จัดหาจัดทำสื่อและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ให้กับครูและผู้เรียนอย่างเพียงพอและ หลากหลาย
3. ดำเนินการให้มีการพัฒนาครู เพื่อให้ครู สามารถผลิต และใช้สื่อ อุปกรณ์และ เทคโนโลยีที่ทันสมัยเพื่อการศึกษา	

6) การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้

บทบาทและหน้าที่ของเขตพื้นที่การศึกษา	บทบาทและหน้าที่ของสถานศึกษา
1. ส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการจัดและพัฒนา แหล่งเรียนรู้ในเขตพื้นที่การศึกษา	1. จัดให้มีแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอก สถานศึกษาให้พอเพียงและสอดคล้องกับการ จัดกระบวนการเรียนรู้
2. รวบรวมสารสนเทศแหล่งเรียนรู้ในเขตพื้นที่ การศึกษาและเผยแพร่เพื่อประโยชน์ต่อการ จัดการศึกษาและสาธารณชน	2. ส่งเสริมให้ครูและผู้เรียนได้ใช้แหล่งเรียนรู้ ทั้งในและนอกสถานศึกษาเพื่อพัฒนาการ เรียนรู้

7) การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา

บทบาทและหน้าที่ของเขตพื้นที่การศึกษา	บทบาทและหน้าที่ของสถานศึกษา
<ol style="list-style-type: none"> ส่งเสริมและสนับสนุนการวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียน หลักสูตร กระบวนการเรียนรู้ การใช้สื่อและอุปกรณ์การสอนในเขตพื้นที่การศึกษา ดำเนินการให้มีการพัฒนาบุคลากรในสถานศึกษาให้สามารถทำการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา รวบรวม และเผยแพร่ผลการวิจัย เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา รวมทั้งสนับสนุนให้มีการนำผลการวิจัยไปใช้เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ส่งเสริม สนับสนุน และยกย่องครูที่ทำผลงานวิจัย 	<ol style="list-style-type: none"> ส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูทำวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียน หลักสูตร กระบวนการเรียนรู้ การใช้สื่อและอุปกรณ์การเรียนการสอน รวบรวม และเผยแพร่ผลการวิจัย เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา รวมทั้งสนับสนุนให้ครูนำผลการวิจัยมาใช้เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา

8) การส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการ

บทบาทและหน้าที่ของเขตพื้นที่การศึกษา	บทบาทและหน้าที่ของสถานศึกษา
<ol style="list-style-type: none"> ส่งเสริมและสนับสนุนให้สถานศึกษาดำเนินการเสริมความรู้และประสบการณ์ให้กับชุมชน ส่งเสริมและสนับสนุนให้ชุมชนในเขตพื้นที่การศึกษาสามารถเลือกสรรภูมิปัญญาวิทยาการต่าง ๆ เพื่อพัฒนาชุมชนให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการ ส่งเสริมและสนับสนุนให้ชุมชนในเขตพื้นที่การศึกษามีการแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ สร้างเครือข่ายการเรียนรู้และประสบการณ์ที่เหมาะสมสำหรับเขตพื้นที่การศึกษา 	<ol style="list-style-type: none"> ดำเนินการเสริมความรู้และประสบการณ์ให้กับชุมชนโดยร่วมมือกับบุคคล ชุมชน องค์กร หน่วยงาน และสถาบันทางสังคมอื่น ส่งเสริมและสนับสนุนให้ชุมชนสามารถเลือกสรรภูมิปัญญาและวิทยาการต่าง ๆ เพื่อพัฒนาชุมชนให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการ โดยร่วมมือกับบุคคล ชุมชน องค์กร หน่วยงานและสถาบันทางสังคมอื่น สนับสนุนและช่วยเหลือให้มีการแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ระหว่างชุมชน โดยร่วมมือกับบุคคล ชุมชน องค์กร หน่วยงาน และสถาบันทางสังคมอื่น

กระทรวงศึกษาธิการ (2546:56) ให้แนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับขอบข่ายและภารกิจด้านวิชาการของโรงเรียนนิติบุคคล ดังนี้

1. การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา
2. การพัฒนากระบวนการเรียนรู้
3. การวัดผล ประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน
4. การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา
5. การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา
6. การพัฒนาแหล่งเรียนรู้
7. การนิเทศการศึกษา
8. การแนะแนวการศึกษา
9. การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา
10. การส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน
11. การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่น
12. การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครั้ว องค์กร

สรุปได้ว่า การบริหารงานวิชาการเป็นการดำเนินงานด้านวิชาการ มีขอบข่ายเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา การนิเทศการศึกษา การพัฒนาระบบประกันคุณภาพการศึกษา และการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับหน่วยงานอื่น

2.2.2 ด้านงบประมาณ มีผู้ให้คำนิยามเกี่ยวกับงบประมาณดังต่อไปนี้

ราชกิจจานุเบกษา (2502 : 1) ความหมายของงบประมาณตามมาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัติการงบประมาณ พ.ศ. 2502 ว่าเป็นจำนวนเงินอย่างสูงที่อนุญาตให้จ่ายหรือก่อหนี้ผูกพันได้ตามวัตถุประสงค์ ภายในระยะเวลาที่กำหนด

บุญชนะ อัดถากร (2526 : 13) กล่าวว่า งบประมาณคือ การเงินซึ่งแต่ละสถาบันกำหนดขึ้นตามแผนการใช้จ่ายเงินของรัฐบาลที่กำหนดให้หน่วยงานใช้จ่ายในกิจกรรมต่าง ๆ ตามที่หน่วยงานได้รับงบประมาณ จะมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับองค์ประกอบต่าง ๆ เช่น นโยบายของประเทศซึ่งรัฐบาลจะจัดสรรจ่ายไปในด้านใดมากหรือน้อยก็ขึ้นอยู่กับความสำคัญของแต่ละสถาบันที่มีบทบาทในการพัฒนาประเทศแตกต่างกัน

กระทรวงศึกษาธิการ (2546 : 39-40) กล่าวถึงขอบข่ายงานงบประมาณดังนี้

1. การจัดทำและเสนองบประมาณ
2. การจัดสรรงบประมาณ
3. การตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผล และรายงานผลการใช้เงินและผลการดำเนินงาน
4. การระดมทรัพยากร และการลงทุนเพื่อการศึกษา
5. การบริหารการศึกษา
6. การบริหารบัญชี
7. การบริหารพัสดุและสินทรัพย์

สรุปได้ว่า การบริหารงบประมาณ หมายถึง การดำเนินงานด้านงบประมาณ มีขอบข่ายเกี่ยวกับการจัดทำและเสนองบประมาณ การจัดสรรงบประมาณ การตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผลการใช้งบประมาณ การบริหารการเงิน การบริหารบัญชี และการบริหารพัสดุและสินทรัพย์

2.2.3 ด้านการบริหารงานบุคคล มีผู้ให้นิยามดังต่อไปนี้

สุนทร อามาตย์ (2544 : 17) ได้ให้ความหมายของการบริหารงานบุคลากรว่า หมายถึง ศิลปะในการเลือกสรรคนใหม่ และใช้คนเก่าในลักษณะที่จะให้ได้ผลงานและบริการจากบุคคลเหล่านั้นสูงสุดทั้งด้านปริมาณและคุณภาพ ดังนี้

1. การบริหารงานบุคคล เป็นการใช้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล เพื่อให้ได้คนที่มีความสามารถตามที่หน่วยงานต้องการ
2. การบริหารงานบุคคลมีงานและขอบข่ายกว้างขวาง ครอบคลุมตั้งแต่การคัดเลือกเข้าสู่หน่วยงานและการพ้นจากการปฏิบัติงาน
3. พิจารณาในแง่หน่วยงาน การบริหารบุคลากร หมายถึง กระบวนการที่เกี่ยวข้องกันเป็นลูกโซ่ตั้งแต่การวางแผนและความต้องการด้านบุคลากร การสรรหา การพัฒนา การกำหนดสวัสดิการ การประเมินผลการปฏิบัติงาน การเลื่อนตำแหน่ง การโอนย้ายและการพ้นจากการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากร

กระทรวงศึกษาธิการ (2546 : 51) กล่าวถึงขอบข่ายการบริหารงานบุคคล ดังนี้

1. การวางแผนอัตรากำลังและกำหนดตำแหน่ง
2. การสรรหาและการบรรจุแต่งตั้ง
3. การเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ
4. วินัยและการรักษาวินัย
5. การออกจากราชการ

สรุปได้ว่า การบริหารงานบุคคล หมายถึง การดำเนินงานด้านบริหารบุคคล มีขอบข่ายเกี่ยวกับการวางแผนอัตรากำลังและกำหนดตำแหน่ง การสรรหาและบรรจุแต่งตั้ง การเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ การประเมินผลการปฏิบัติงาน และงานเลขานุการ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษา

2.2.4 ด้านการบริหารทั่วไป มีผู้ให้ความหมายเกี่ยวกับการบริหารทั่วไป ดังต่อไปนี้

สำนักงานปฏิรูปการศึกษา (2545 : 57-73) ได้จัดทำกรอบภารกิจของเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาโดยยึดแนวทางที่บัญญัติในกฎหมายที่เกี่ยวข้องทั้งในส่วนที่เกี่ยวกับงานบริหารทั่วไปว่า ควรครอบคลุมงานด้านต่อไปนี้

1. การพัฒนาระบบเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ
2. การประสานและพัฒนาเครือข่ายการศึกษา
3. การวางแผนการศึกษา
4. งานวิจัยเพื่อพัฒนานโยบายและแผน
5. การจัดระบบการบริหารและพัฒนาองค์กร
6. การพัฒนามาตรฐานการปฏิบัติงาน
7. งานเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา
8. งานเลขานุการคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา
9. การดำเนินงานธุรการ การเงิน การคลัง บัญชีและพัสดุ
10. การอำนวยการด้านบุคลากร
11. การดูแลอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม
12. การจัดทำสำมะโนผู้เรียน
13. การรับนักเรียน
14. การจัดตั้งยุบ รวมหรือ เลิกสถานศึกษา
15. การอำนวยการและประสานงานการจัดการศึกษาในระบบ นอกระบบ

และตามอัยยาศัย

16. การระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา
17. การทัศนศึกษา
18. การส่งเสริมงานกิจการนักเรียนนักศึกษา
19. การประชาสัมพันธ์งานการศึกษา
20. การส่งเสริม สนับสนุนและประสานการจัดการศึกษาของบุคคล ชุมชน

องค์กร หน่วยงาน และสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษา

21. การประสานราชการกับส่วนภูมิภาคและส่วนท้องถิ่น
 22. การกำกับ ดูแลสถานศึกษา ติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผลและรายงาน
 23. การจัดระบบควบคุมภายในหน่วยงาน
- กระทรวงศึกษาธิการ (2546 : 64) กล่าวถึงขอบข่ายการบริหารทั่วไป

ดังต่อไปนี้

1. การดำเนินงานธุรการ
2. งานเลขานุการคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
3. การพัฒนาระบบและเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ
4. การประสานและพัฒนาเครือข่ายการศึกษา
5. การจัดระบบการบริหารและพัฒนาองค์กร
6. งานเทคโนโลยีสารสนเทศ
7. การส่งเสริมสนับสนุนด้านวิชาการ งบประมาณ บุคลากร และบริหาร

ทั่วไป

8. การดูแลอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม
9. การจัดทำสำมะโนผู้เรียน
10. การรับนักเรียน
11. การส่งเสริมและประสานงานการจัดการศึกษาในระบบ นอกระบบ และ

ตามอัธยาศัย

12. การระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา
13. การส่งเสริมงานกิจการนักเรียน
14. การประชาสัมพันธ์งานการศึกษา
15. การส่งเสริม สนับสนุนและประสานงานการจัดการศึกษาของบุคคล

ชุมชน องค์กรหน่วยงาน และสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษา

16. งานประสานราชการกับเขตพื้นที่การศึกษา และหน่วยงานอื่น
17. การจัดระบบการควบคุมภายในหน่วยงาน
18. งานบริการสาธารณะ
19. งานที่ไม่ได้ระบุไว้ในงานอื่น

สรุปได้ว่า การบริหารทั่วไป หมายถึง การดำเนินงานบริหารงานอื่น ๆ ที่ให้บริการส่งเสริม ประสานงาน และอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ในการปฏิบัติงานของเขตพื้นที่การศึกษา มีขอบข่ายเกี่ยวกับการจัดระบบการบริหารและพัฒนาองค์กร การพัฒนาระบบเครือข่าย

ข้อมูลสารสนเทศ การดูแลอาคารสถานที่ และสภาพแวดล้อม การระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา การส่งเสริม สนับสนุน ประสานงานทางการศึกษาของบุคคล ชุมชน องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา

3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ภาณุวัฒน์ ภัคดีวงศ์ (2540 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเรื่องการวิเคราะห์เชิงการเมืองของพัฒนาการและทางเลือกในการพัฒนานโยบายการกระจายอำนาจทางการศึกษา ผลการศึกษามีดังนี้

1) พัฒนาการของนโยบายการกระจายอำนาจทางการศึกษา พบว่า การดำเนินนโยบายการกระจายอำนาจทางการศึกษาปรากฏเป็นรูปธรรมเป็นครั้งแรกเมื่อมีการประกาศจัดตั้งโรงเรียนมูลศึกษาในปี พ.ศ. 2435 ในระยะแรก (พ.ศ. 2435 – 2474) เป็นการกระจายอำนาจทางการศึกษาในรูปแบบการให้อำนาจ ต่อมาจึงมีการกระจายอำนาจทางการศึกษาในรูปแบบการมอบอำนาจควบคู่กันไป ต่อมาในระยะที่ 2 (พ.ศ. 2475-2499) และระยะที่ 3 (พ.ศ. 2500-2516) การกระจายอำนาจทางการศึกษาปรากฏในรูปแบบผสมผสานระหว่างการมอบอำนาจและการแบ่งอำนาจในระยะปัจจุบัน (พ.ศ. 2517-2538) นโยบายการกระจายอำนาจทางการศึกษายังคงรูปแบบการมอบอำนาจและการแบ่งอำนาจอยู่ในขณะที่มีกระแสการเรียกร้องนโยบายการกระจายอำนาจทางการศึกษาในรูปแบบการให้อำนาจ ดังจะเห็นได้จากการนำเสนอร่างพระราชบัญญัติการกระจายอำนาจการจัดการและการบริหารการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ แต่ไม่ได้รับการอนุมัติจากที่ประชุมคณะรัฐมนตรี

2) ปัจจัยทางการเมืองที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับการพัฒนานโยบายการกระจายอำนาจทางการศึกษา พบว่า ในระยะแรกของการปกครองในระบอบประชาธิปไตย โครงสร้างส่วนบน โดยเฉพาะระบบราชการมีบทบาทเป็นอย่างมากโดยมีการพัฒนานโยบายการกระจายอำนาจทางการศึกษาในลักษณะการแบ่งอำนาจและการมอบอำนาจ ระยะต่อมากลุ่มการเมืองมีความเข้มแข็งมากขึ้นและเข้ามามีบทบาทในการพัฒนานโยบายในขั้นการก่อตัวของนโยบาย กับมีข้อสังเกตว่าประชาชนในท้องถิ่นซึ่งเป็นโครงสร้างทางการเมืองระดับพื้นฐาน กลับไม่มีบทบาทโดยตรงต่อกระบวนการพัฒนานโยบายการกระจายอำนาจทางการศึกษา

3) ทางเลือกของการพัฒนานโยบายการกระจายอำนาจทางการศึกษา พบว่า ผู้เชี่ยวชาญเสนอให้การกระจายอำนาจทางการศึกษาเป็นไปในรูปแบบการผสมผสานระหว่างการให้อำนาจกับการแบ่งอำนาจรวมทั้งการเสนอให้มีแนวทางในการพัฒนาความพร้อมของประชาชน ข้าราชการ

และนักการเมือง ในด้านความรู้ความเข้าใจและการเข้ามามีส่วนร่วมในการปกครองตนเองและการกระจายอำนาจ

เจอร์ลฟราย และคณะ (อ้างในสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2542 : 81-84) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา ได้เสนอแนะเชิงนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการบริหารและจัดการที่เกี่ยวกับเขตพื้นที่การศึกษา ดังนี้

- 1) ควรเปลี่ยนบทบาทของกระทรวงการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม จากบทบาทการบริหารจัดการไปสู่บทบาทการเป็นผู้นำและการกำหนดวิสัยทัศน์และนโยบาย
- 2) ในกระบวนการกระจายอำนาจนั้นจำเป็นต้องสร้างศูนย์กลางการบริหารขึ้นมาใหม่หรือปรับหน่วยงาน โดยหน่วยงานเหล่านั้นมีบทบาทที่สำคัญในการกำหนดมาตรฐานการศึกษา กำหนดนโยบาย วางแผน ประเมินผล และกำกับติดตาม
- 3) จุดเน้นของการควบคุมและอำนาจการบริหาร ควรเปลี่ยนจากกรมไปสู่เขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา
- 4) กำหนดเขตพื้นที่เพื่อทำหน้าที่บริหารและประสานงานการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานและการศึกษาที่ต่ำกว่าระดับปริญญาตรี เขตพื้นที่การศึกษาควรประกอบไปด้วยอำเภอ หรือหลายอำเภอร่วมกัน ขนาดของเขตพื้นที่การศึกษามีประสิทธิผลสูงสุดในการบริหาร และสอดคล้องกับบริบททางการเมืองและวัฒนธรรม การกำหนดเขตพื้นที่การศึกษาควรส่งเสริมและบำรุงรักษาเอกลักษณ์ทางประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรมของท้องถิ่น
- 5) กำหนดบทบาทและความรับผิดชอบของกระทรวงฯ คณะกรรมการและมนตรีการศึกษาของเขตพื้นที่ สถานศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษา และหน่วยงานที่จัดตั้งขึ้นใหม่ โดยการออกพระราชบัญญัติการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา
- 6) การบริหารและการจัดการศึกษาของท้องถิ่น ควรอาศัยรูปแบบการจัดการที่ให้อำนาจในการบริหารแก่โรงเรียน ใช้การจัดการที่ใช้พื้นที่เป็นฐาน (Site-Based Management) ทั้งนี้เพื่อให้โรงเรียนสามารถชี้นำตนเองได้
- 7) ส่งเสริมการเป็นหุ้นส่วนในการกระจายอำนาจระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ระหว่างการปกครองส่วนท้องถิ่นกับเขตพื้นที่ ระหว่างส่วนกลางและส่วนท้องถิ่น และระหว่างภาครัฐกับภาคเอกชน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2542 : 17-19) ได้เสนอรายงานการประชุมสัมมนา เรื่อง การกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา เขตพื้นที่การศึกษา เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างส่วนกลาง เขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาควรมีบทบาทอำนาจหน้าที่เชื่อมโยงกันดังนี้

1) ส่วนกลาง มีหน้าที่ในการกำหนดนโยบายและแผน หลักสูตรแกนกลาง มาตรฐานการศึกษา และสนับสนุนงบประมาณ

2) เขตพื้นที่การศึกษา มีหน้าที่นำนโยบายจากส่วนกลางไปสร้างความเข้าใจให้แก่สถานศึกษา กำกับดูแลแผนนโยบายและประเมินมาตรฐานการศึกษา ส่งเสริมและพัฒนาสถานศึกษาให้สามารถปฏิบัติงานได้ จัดสรรและกระจายทรัพยากร ประสานและส่งเสริมการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมทั้งปฏิบัติงานอื่น ๆ ที่เป็นหน้าที่ของกระทรวงศึกษาธิการที่ไม่มีหน่วยงานใดรับผิดชอบ ทั้งนี้ คณะกรรมการการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมเขตพื้นที่การศึกษา ควรมีบทบาทหน้าที่ที่ตัดสินใจเรื่องที่สำคัญ คือ นโยบาย แผนบุคลากร งบประมาณ และหลักสูตร ส่วนสำนักงานการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ควรมีบทบาทหน้าที่การบริหารงานประจำหรืองานธุรการ

3) สถานศึกษา มีหน้าที่จัดและให้บริการการศึกษา และบูรณาการการศาสนา ศิลปะวัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น รวมทั้งปฏิบัติหน้าที่อื่น ๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย

ความสัมพันธ์ระหว่างเขตพื้นที่ศึกษากับส่วนกลาง เขตพื้นที่การศึกษามีความสัมพันธ์กับส่วนกลาง ในภารกิจ 4 ด้าน คือ ด้านนโยบายและแผน ด้านหลักสูตรและมาตรฐาน ด้านบุคลากรและด้านการเงิน โดยจะต้องมีความสอดคล้องเชื่อมโยงกัน มีการแบ่งขอบเขตของงานในความรับผิดชอบอย่างชัดเจน มีการทำงานร่วมกัน เพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ประชาชนในท้องถิ่น มีความรับผิดชอบร่วมกัน มีอิสระและความคล่องตัวในการบริหารจัดการ

ความสัมพันธ์ระหว่างเขตพื้นที่ศึกษากับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น เนื่องจากปัจจุบัน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมี 2 ประเภท คือ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีสถานศึกษาหรือจัดการศึกษาเอง และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ไม่มีสถานศึกษาของตนเอง กรณีที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีสถานศึกษาอยู่ในเขตพื้นที่การศึกษา ควรมีแผนนโยบายเดียวกัน มีการวางแผนร่วมกัน มีการประสานความร่วมมือทางวิชาการและมีความรับผิดชอบร่วมกัน เพื่อให้การจัดการศึกษาได้มาตรฐาน สำหรับกรณีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ไม่มีสถานศึกษาของตนเอง ควรมีการประสานความร่วมมือและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ทั้งด้านวิชาการและการเงิน

4) ด้านการบริหารงานวิชาการ เขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา ควรมีบทบาทดังนี้

(1) เขตพื้นที่การศึกษาควรจะต้องมีอิสระในการกำหนดทิศทางในการบริหารงานวิชาการ และมีบทบาทในการสนับสนุนการบริหารงานวิชาการ กำกับ ติดตาม วัดและประเมินผลให้สถานศึกษาสามารถจัดการศึกษาได้มาตรฐาน รวมทั้งส่งเสริมศักยภาพของผู้เรียนที่มีความรู้

ความสามารถเฉพาะด้าน เนื่องจากสถานศึกษาแต่ละแห่งอาจมีนักเรียนดังกล่าวจำนวนไม่มากนัก ดังนั้นเขตพื้นที่การศึกษาจึงควรให้การสนับสนุนเด็กเหล่านี้

(2) สถานศึกษาควรมีบทบาทหลักในการบริหารวิชาการ เช่น การจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น และจะต้องจัดการเรียนการสอนให้ได้ตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ โดยเน้นทั้งในด้านสติปัญญาและความฉลาดทางอารมณ์ควบคู่กันไป เพื่อให้ผู้เรียนสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ทั้งนี้การจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษาแต่ละแห่ง อาจมีสัดส่วนของหลักสูตรแกนกลางและหลักสูตรท้องถิ่นแตกต่างกันได้ ขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ในการจัดการศึกษาของสถานศึกษานั้น

5) ด้านการบริหารงบประมาณ มีแนวทางในการดำเนินงาน ดังนี้

(1) จัดสรรงบประมาณโดยคำนึงถึงสภาพความแตกต่างในแต่ละพื้นที่ และควรจัดสรรงบประมาณส่วนหนึ่งไปยังเขตพื้นที่การศึกษาโดยตรง และอีกส่วนหนึ่งไปยังสถานศึกษาแต่ละแห่ง ทั้งนี้สถานศึกษาควรมีสิทธิในการเสนอแผนงานผ่านคณะกรรมการสถานศึกษาและเขตพื้นที่การศึกษาไปยังส่วนกลางได้ ในกรณีมีความจำเป็นต้องของงบประมาณเพิ่มเติม

(2) โรงเรียนควรบริหารงบประมาณในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอน โดยดำเนินการในรูปองค์คณะบุคคล ซึ่งจะต้องมีแผนงานด้านงบประมาณที่ชัดเจน ทั้งด้านการได้มา การใช้จ่าย และการตรวจสอบ เพื่อให้เกิดความโปร่งใส โดยมีการปรับปรุงแก้ไขระเบียบและวิธีการด้านงบประมาณ เพื่อให้มีความยืดหยุ่น และเกิดความคล่องตัว แต่จะต้องสามารถตรวจสอบได้ สำหรับการบริหารงบประมาณในส่วนของงบลงทุน เช่น การจัดสรร จัดซื้อ จัดจ้าง ซึ่งมีความยุ่งยากสถานศึกษาอาจไม่มีความชำนาญนั้น มีข้อเสนอว่าควรจะให้หน่วยงานที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะในแต่ละเขตพื้นที่การศึกษา บริการแก่สถานศึกษาทุกแห่งในเขตพื้นที่การศึกษา โดยดำเนินการให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของสถานศึกษา หรืออาจจัดให้มีการรวมกลุ่มสถานศึกษาเพื่อดำเนินการในเรื่องดังกล่าวร่วมกัน โดยมีการดำเนินงานในรูปองค์คณะบุคคล

(3) การตรวจสอบงบประมาณ ควรมีการตรวจสอบ โดยดำเนินการในรูปองค์คณะบุคคล โดยให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา หน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องและองค์กรท้องถิ่นมีบทบาทในการตรวจสอบและติดตามด้านงบประมาณด้วย ในการตรวจสอบงบประมาณควรตรวจสอบจากประสิทธิภาพและผลการดำเนินงานมากกว่าการตรวจสอบกระบวนการและวิธีการ

(4) ควรมีการจัดตั้งองค์กรอิสระ เพื่อหารายได้ที่จะนำมาใช้ในการสนับสนุนแก่สถานศึกษาและเขตพื้นที่การศึกษา เนื่องจากงบประมาณซึ่งได้มาจากท้องถิ่นจะมีความแตกต่างกันมาก ทำให้ในบางเขตพื้นที่อาจมีปัญหาในเรื่องงบประมาณ

(5) การเก็บภาษีเพื่อการศึกษา มีความเห็นแตกต่างกันในเรื่องนี้ โดยมีกลุ่มหนึ่งเห็นว่าไม่ควรเก็บภาษีการศึกษาโดยตรง แต่ควรเก็บจากสินค้าฟุ่มเฟือยและสินค้าที่มีพิษภัย เช่น บุหรี่และสุรา ส่วนอีกกลุ่มหนึ่งเห็นว่าควรจัดเก็บภาษีการศึกษาโดยตรง เพราะจะทำให้ประชาชนเกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของและใส่ใจในการตรวจสอบ นอกจากนี้ยังมีผู้ที่เห็นว่า การจัดเก็บภาษีการศึกษาไม่จำเป็นต้องแยกจัดเก็บต่างหาก หรือจัดเก็บเพิ่ม แต่ให้มีการระบุในการเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาว่าจะแบ่งเป็นภาษีการศึกษาในสัดส่วนเท่าใด ในการเก็บภาษีการศึกษาดังกล่าวไม่ควรบังคับให้จัดเก็บเท่ากันทั่วประเทศ แต่ควรพิจารณาจากรายได้ของท้องถิ่นและความเหมาะสมในการจัดเก็บในแต่ละท้องถิ่น รวมทั้งไม่ควรจำกัดว่าจะให้การอุดหนุนเฉพาะการศึกษาที่ท้องถิ่นจัดเท่านั้น แต่ควรให้การอุดหนุนการจัดการศึกษาของรัฐที่จัดอยู่ในท้องถิ่นนั้นด้วย

6) ด้านการบริหารงานบุคคล ควรมีการดำเนินงานดังนี้

(1) การบริหารงานบุคคลในระดับเขตพื้นที่การศึกษาควรครอบคลุม 4 กลุ่ม คือ ผู้บริหารเขตพื้นที่การศึกษา คณะกรรมการ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน โดยควรให้ความสำคัญเป็นพิเศษในเรื่องการได้มาของบุคลากร เนื่องจากบุคลากรเป็นหัวใจของการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ดังนั้น ควรมีการกำหนดอย่างชัดเจนในเรื่องตำแหน่ง กระบวนการสรรหา การเข้าสู่ตำแหน่ง การพัฒนา และการพ้นจากตำแหน่ง ทั้งนี้ควรมีการศึกษากระบวนการได้มาซึ่งตำแหน่งผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษา นอกจากนี้ ยังเห็นว่าตำแหน่งของผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษาไม่ควรเป็นข้าราชการ และเห็นว่าควรมีการกำหนดวาระให้ชัดเจน เพื่อให้ได้นักบริหารมืออาชีพเข้ามาบริหารงาน

(2) ควรมีคณะกรรมการบริหารงานบุคคล ตั้งแต่ระดับกระทรวง เขตพื้นที่การศึกษา และระดับสถานศึกษา และควรกำหนดให้ชัดเจนว่าจะกระจายอำนาจไปยังระดับใด มากน้อยเพียงใด

7) ด้านการบริหารทั่วไป ควรยึดหลัก 5 ประการ คือ มีแผนงานที่ชัดเจน รอบคอบ และรัดกุม ดำเนินการโดยเน้นการใช้โรงเรียนเป็นฐานและคำนึงถึงการศาสนา และวัฒนธรรมควบคู่กันไป ยึดคุณภาพนักเรียนเป็นหลัก ใช้ฐานข้อมูลตัวเลขที่มีอยู่จริงมาประกอบการพิจารณา และการบริหารโดยยึดรูปแบบของคณาบุคคลในการดำเนินงาน

8) ผู้บริหารเขตพื้นที่การศึกษา ผู้บริหารเขตพื้นที่การศึกษาควรเป็นผู้บริหารมืออาชีพที่ได้มาจากการสรรหาโดยคณะกรรมการสรรหา นอกจากนี้ ยังมีข้อเสนอว่าผู้บริหารเขตพื้นที่การศึกษาควรจะเป็นผู้ที่ไม่ได้อยู่ในระบบราชการ ซึ่งจะต้องมีการกำหนดคุณสมบัติขั้นต่ำที่ตรงกันให้เหมาะสม และให้ค่าตอบแทนในอัตราที่สูง

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2543 : ก-ช) ได้เสนอรายงานการประชุมสัมมนา เรื่อง การบริหารและการจัดการศึกษาของเขตพื้นที่การศึกษา: ประสบการณ์จากการศึกษา โดยเสนอเกี่ยวกับการบริหารและการจัดการศึกษาของเขตพื้นที่การศึกษาของไทย ดังนี้

1) การบริหารและการจัดการศึกษาของเขตพื้นที่การศึกษา เป็นการบริหารในรูปองค์กรคณะกรรมการ อำนาจการบริหารอยู่ที่คณะกรรมการ โดยมีผู้บริหารมีอาชีพที่รับนโยบายของคณะกรรมการไปปฏิบัติภายใต้การกำกับของคณะกรรมการ คณะกรรมการมี 2 บทบาท คือ เป็นคณะกรรมการบริหาร และคณะกรรมการที่ปรึกษา เขตพื้นที่การศึกษาทำหน้าที่เป็นทั้งเขตบริการและเขตบริหาร เพราะมีการประสานทั้งในแนวตั้งและแนวนอน ในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี ซึ่งอยู่ภายใต้องค์กรการบริหารเดียวกัน โดยเขตพื้นที่การศึกษาเป็นหน่วยบริหารเชิงประสานงาน และควรให้อำนาจการบริหารเบ็ดเสร็จอยู่ที่สถานศึกษา ซึ่งมีคณะกรรมการสถานศึกษาที่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม

2) การกระจายอำนาจการจัดการศึกษาไปยังเขตพื้นที่การศึกษา

(1) การกระจายอำนาจให้เขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษามีอำนาจเป็นห่วงในเรื่องการแสวงหาผลประโยชน์ทางธุรกิจ และอำนาจทางการเมืองของผู้ที่เข้าไปเป็นกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา และกรรมการสถานศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เมื่อมีการจัดสรรเงินอุดหนุนเป็นก้อนให้แก่เขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา นอกจากนี้ ยังมีอำนาจเป็นห่วงในเรื่องความแตกต่างในด้านศักยภาพของเขตพื้นที่การศึกษา ซึ่งจะก่อให้เกิดปัญหาในเรื่องการรับนักเรียน ปัญหาจรรยาบรรณและปัญหาอื่น ๆ ตามมา

(2) ควรเตรียมความพร้อมบุคลากรเพื่อการปฏิรูปการศึกษา ทั้งในส่วนของผู้บริหารการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา ครู ผู้ที่จะเข้ามาเป็นกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา กรรมการสถานศึกษา และผู้ที่เกี่ยวข้องให้มีความพร้อมก่อนที่จะมีการนโยบายนในหมวด 5 แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ไปสู่การปฏิบัติ โดยจัดทำหลักสูตรฝึกอบรมยึดตามประเด็นการปฏิรูปที่สำคัญและนำไปสู่การเปลี่ยนแปลง จัดฝึกอบรมให้แก่วิทยากรที่จะเป็นผู้ฝึกอบรม โดยใช้เครือข่ายคณาบดีคณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ ใช้รูปแบบการฝึกอบรมทางไกล และไม่ควรเป็นเฉพาะความรู้แต่ต้องเปลี่ยนวิถีคิดและเจตคติด้วย โดยเฉพาะในเรื่องการทำงานในรูปคณะกรรมการ ซึ่งต้องการให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นแทนที่จะเป็นเพียงการให้ความร่วมมือเท่านั้น และควรใช้ระยะเวลาที่แตกต่างกัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับวุฒิการศึกษาและประสบการณ์ของผู้เข้ารับการอบรม

(3) ควรมีการกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจในด้านต่าง ๆ ไว้ในกฎกระทรวง ทั้งในด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป

3) ด้านความสัมพันธ์ระหว่างเขตพื้นที่การศึกษากับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เขตพื้นที่การศึกษาจะต้องทำงานร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยมีบทบาทในการส่งเสริมสนับสนุนในเรื่องเอกภาพและมาตรฐาน และมีผู้แทนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเข้ามาร่วมเป็นกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา โดยให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่อยู่ในเขตพื้นที่การศึกษาเลือกผู้แทนกันเอง

เสรี ลาขโรจน์ และคณะ (2545 : 4-5) ได้ทำการศึกษาแนวทางการบริหารและการจัดการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา และได้เสนอหลักการบริหารจัดการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา ตามหลักการจัดระบบ โครงสร้าง และกระบวนการจัดการศึกษา ตามมาตรา 9 แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 โดยได้มีการขยายความหลักการต่าง ๆ ดังนี้

1) มีเอกภาพด้านนโยบายและมีความหลากหลายในทางปฏิบัติ นั่นคือ มีการติดตามตรวจสอบการปฏิบัติงานตามนโยบายที่มีประสิทธิภาพแต่ผู้ปฏิบัติมีอิสระที่จะเลือกปฏิบัติตามแนวทางที่เหมาะสมของตนเอง ดังนั้น แต่ละเขตพื้นที่การศึกษาจึงใช้กรอบนโยบายของคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นแนวทางในการบริหารจัดการ และในขณะเดียวกันจะมีการกำหนดนโยบายตามความต้องการและความจำเป็นของตนเองเพื่อบริหารและจัดการการศึกษาในระดับเขตพื้นที่การศึกษาด้วย

2) มีการกระจายอำนาจไปสู่เขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษาและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น นั่นคือ มีการกำหนดขอบเขตอำนาจการตัดสินใจขององค์กรหลัก ทั้งสามองค์กรดังกล่าวอย่างชัดเจนไม่ก้าวท้าว ซ้ำซ้อนกัน ดังนั้น การกระจายอำนาจ จึงควรถึงมือผู้ปฏิบัติให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ ภารกิจหลักของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจึงอยู่ที่การกำกับดูแลสนับสนุนและส่งเสริมให้สถานศึกษาได้บริหารจัดการการศึกษาให้เป็นไปตามนโยบายที่กำหนด โดยสถานศึกษามีอิสระในการกำหนดความต้องการ ดำเนินการและตัดสินใจเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการ งานงบประมาณ งานบริหารบุคคล และงานบริหารทั่วไป

3) มีการกำหนดมาตรฐานคุณภาพการศึกษา และจัดระบบประกันคุณภาพการศึกษาทุกระดับและทุกประเภทการศึกษา นั่นคือ ทั้งเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา มีมาตรฐานและดัชนีชี้วัดคุณภาพการศึกษาและการบริหารจัดการที่ชัดเจน สามารถประเมินและตรวจสอบได้ ดังนั้น ทั้งเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาจึงมีการดำเนินงาน โดยอาศัยแนวทางและวิธีการต่อไปนี้

(1) มีเกณฑ์มาตรฐานคุณภาพขององค์กร มาตรฐานการปฏิบัติงานขององค์กรและมีดัชนีชี้วัดคุณภาพขององค์กรที่สามารถประเมินและเปิดเผยต่อสาธารณชนได้

(2) มีการบริหาร และจัดการตามเกณฑ์มาตรฐาน และดัชนีชี้วัดคุณภาพที่กำหนด

(3) มีการประเมินคุณภาพขององค์กร โดยคณะกรรมการทั้งภายใน และภายนอก องค์กร

(4) มีการรายงานผลการประเมินต่อหน่วยงานผู้รับผิดชอบและเปิดเผยผลการ ประเมิน

(5) มีการปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องหรือพัฒนาคุณภาพตามเงื่อนไขมาตรการและ ช่วงเวลาที่กำหนด

4) มีหลักการส่งเสริมมาตรฐานวิชาชีพครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาและ การพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาอย่างต่อเนื่อง นั่นคือ ทั้งเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาต้องมีแผนและ โครงการพัฒนาบุคลากรที่ต่อเนื่องชัดเจน

5) มีการระดมทรัพยากรจากแหล่งต่าง ๆ มาใช้ในการจัดการศึกษา นั่นคือ ทั้งเขต พื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาจำเป็นต้องมีแนวคิดและวิธีการในการระดมทรัพยากรมาใช้ในการ จัดการศึกษา จากหน่วยงาน องค์กร บุคคล ทั้งภาครัฐและเอกชน ทั้งระดับหน่วยงาน สถานศึกษาและเขตพื้นที่การศึกษา

6) มีส่วนร่วมของบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบัน สังคมอื่น นั่นคือ ทั้งเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาจะไม่บริหารจัดการโดยลำพัง สำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาจึงบริหารจัดการ โดยอาศัยคณะกรรมการที่มาจากผู้มีส่วนร่วม ฝ่ายต่าง ๆ ให้เข้ามามีบทบาทในฐานะผู้ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจและร่วมรับผิดชอบ ไม่ใช่เป็นเพียง คณะกรรมการที่มีหน้าที่ให้ข้อเสนอแนะหรือให้คำปรึกษาเพียงอย่างเดียว

นอกจากนั้น ยังได้เสนอคุณลักษณะของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาที่จะรองรับ พันธกิจตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ไว้ดังนี้

1. เป็นหน่วยงานที่มีความเชี่ยวชาญเป็นที่ยอมรับในด้านการวิเคราะห์แผนและนโยบาย ของหน่วยเหนือและของสถานศึกษา มีศักยภาพเพียงพอที่จะกำหนดนโยบายและจัดทำแผนพัฒนา การศึกษาในเขตพื้นที่ รวมทั้งเป็นองค์กรนำการพัฒนาการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา ดังนั้น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา จึงควรเป็นองค์กรที่เน้นความเชี่ยวชาญเฉพาะทางในลักษณะการ พัฒนามากกว่าการปฏิบัติงานตามนโยบายและแนวปฏิบัติที่หน่วยเหนือกำหนด

2. มีศักยภาพและความคล่องตัวเพียงพอที่จะกำกับดูแลการปฏิบัติงานในเชิงนโยบาย สนับสนุน ส่งเสริมและประสานงานเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา ดังนั้น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา จึงจำเป็นต้องมีบุคลากร เครื่องมือและแผนปฏิบัติการที่มีประสิทธิภาพ

และมีศักยภาพเพียงพอที่จะสนับสนุนส่งเสริมและประสานงานเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาและสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาได้

3. บุคลากรของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาตั้งแต่คณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา ผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษาและบุคลากรในองค์กร ควรเป็นที่ยอมรับของสถานศึกษาและผู้มีส่วนร่วมในแต่ละเขตพื้นที่การศึกษา ทั้งในด้านความชำนาญการ ความเชี่ยวชาญ และคุณธรรม ดังนั้น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจึงควรเป็นองค์กรเปิด มีอิสระและมีวิธีการสรรหาผู้ชำนาญการ หรือผู้เชี่ยวชาญและผู้มีคุณสมบัติเหมาะสม โดยมีการหมุนเวียนมาปฏิบัติงานและใช้วิธีการและหลักเกณฑ์ที่เน้นคุณภาพ ไม่ใช่เกิดจากการแต่งตั้งจากหน่วยเหนือในส่วนกลางเพียงอย่างเดียว

4. เขตพื้นที่การศึกษาควรเป็นแหล่งบริการข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการศึกษาควบคู่กับการกำกับดูแลสถานศึกษา ดังนั้น เครื่องมืออุปกรณ์และเทคโนโลยี ข่าวสารและศักยภาพของบุคลากรจะต้องได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับพัฒนาการทางการศึกษา เศรษฐกิจ และสังคมในระดับประเทศและในระดับสากล

นงลักษณ์ วิรัชชัย (2545 : 229-234) ได้ทำการศึกษาดำรงซึ่งสำหรับการประเมินคุณภาพการบริหารและการจัดการเขตพื้นที่การศึกษาพบว่า มี 11 มาตรฐาน 69 ตัว บ่งชี้ ดังนี้

1. มาตรฐานการเรียนรู้ของนักเรียนด้านเนื้อหาและด้านผลการปฏิบัติงาน มี 7 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ นักเรียนมีความรู้และทักษะตามที่กำหนดในหลักสูตร นักเรียนสามารถปฏิบัติงานใช้ประโยชน์สิ่งที่เรียนรู้ตามกรอบมาตรฐานเนื้อหา นักเรียนมีความสุขในการเรียน และมีงานทำ/เรียนต่อเมื่อเรียนจบ นักเรียนและผู้ปกครองมีความพึงพอใจ ร้อยละของโรงเรียนที่มีนักเรียนครบตามเกณฑ์ของเขตพื้นที่การศึกษา ร้อยละของโรงเรียนที่นักเรียนมีผลการเรียนตามเกณฑ์ที่กำหนด และร้อยละของโรงเรียนที่มีนักเรียนเรียนต่อ/ มีงานทำเมื่อเรียนจบตามเป้าหมาย

2. มาตรฐานการปฏิบัติงานของครู มี 8 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ ครูได้รับการมอบหมายงานที่ตรงกับความรู้ความสามารถ และทำงานมีคุณภาพ ครูได้รับการนิเทศ และพัฒนาโดยใช้กระบวนการประเมินและพัฒนาตนเอง ครูมีส่วนร่วมในการพัฒนาวิชาชีพครู และมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียน ครูมีความพึงพอใจ มีความผูกพันและก้าวหน้าในอาชีพครู นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชนมีความพึงพอใจการปฏิบัติงานของครู ร้อยละของโรงเรียนที่มีปริมาณครูมีคุณภาพเป็นจำนวนพอเพียง ร้อยละของโรงเรียนที่คุณภาพของครูโดยเฉลี่ยผ่านเกณฑ์ที่เขตพื้นที่กำหนด และร้อยละของโรงเรียนที่ครูในโรงเรียนได้รับการปฏิบัติอย่างเสมอภาค

3. มาตรฐานการปฏิบัติงานของผู้บริหารโรงเรียนมี 9 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ ผู้บริหารมีวิสัยทัศน์ มีความสามารถในการบริหารเชิงกลยุทธ์ แบบอิงโรงเรียน ครู ผู้บริหารทำหน้าที่บริหารวิชาการได้อย่างมีคุณภาพ ผู้บริหารทำหน้าที่บริหารการเงิน ทรัพยากร อาคารสถานที่ได้อย่างมี

คุณภาพ ผู้บริหารทำหน้าที่บริหารบุคลากร ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารสร้างความสัมพันธ์อันดีและร่วมมือกับผู้ปกครองและชุมชนพัฒนาผู้เรียน นักเรียน ครู และผู้ปกครองมีความพอใจในการปฏิบัติงานของผู้บริหาร โรงเรียน ร้อยละของโรงเรียนที่ผู้บริหารใช้การบริหารแบบอิงโรงเรียน และแบบกลยุทธ์ ร้อยละของโรงเรียนที่ผู้บริหารสร้างเครือข่าย การดำเนินงานปฏิรูปการเรียนรู้และ ร้อยละของโรงเรียนในเขตพื้นที่การศึกษาที่ผู้บริหารพัฒนาโรงเรียนก้าวหน้าชัดเจน

4. มาตรฐานการปฏิบัติงานของผู้บริหารและกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา

4.1 ความเหมาะสมในการจัดตั้งสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มี 5 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ การสำรวจสถานที่ การประสานงาน การดำเนินการด้านจัดตั้งสำนักงาน การสรรหา การคัดเลือก การแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารเขตพื้นที่การศึกษา ความเหมาะสมด้านคุณสมบัติของคณะกรรมการบริหารเขตพื้นที่การศึกษา การจัดโครงสร้างอัตรากำลังของเขตพื้นที่การศึกษา และการออกแบบ การกำหนดโครงสร้างการบริหารสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

4.2 มาตรฐานด้านคุณลักษณะของกรรมการบริหารเขตพื้นที่การศึกษา มี 4 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ มีภาวะผู้นำ มีวิสัยทัศน์ มีความสามารถในการบริหารการจัดการตามหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีสุขภาพร่างกายและจิตใจดี และร้อยละของผู้บริหารเขตพื้นที่การศึกษาที่มีคุณภาพตามเกณฑ์

4.3 มาตรฐานด้านการบริหารทั่วไปของเขตพื้นที่การศึกษา มี 7 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ มีหลักสูตรท้องถิ่น สื่อ/เทคโนโลยีการสอน อุปกรณ์การสอนที่เหมาะสม มีแผนบริหารให้โรงเรียนพร้อมทางด้านอาคาร สถานที่ บรรยากาศในการเรียน มีนโยบายและแผนสร้างความพร้อมด้านตัวนักเรียนทั้งด้านปริมาณและคุณภาพ มีระบบบริหารจัดการที่ดีและมีความร่วมมือจากชุมชน มีแผนระยะยาวในการจัดตั้ง ยุบรวม ปิดโรงเรียน สนองความต้องการของท้องถิ่น ร้อยละของกรรมการบริหารที่มีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน และร้อยละของโรงเรียนที่นักเรียนครบตามเกณฑ์ของเขตพื้นที่การศึกษา

4.4 มาตรฐานด้านการบริหารวิชาการในระดับเขตพื้นที่การศึกษา มี 8 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ มีการวางแผนกำลังคน สรรหา คัดเลือก มอบหมาย นิเทศ ประเมินบุคคลที่ดี มีแผนงานพัฒนาบุคลากร ส่งเสริมการพัฒนาบุคลากร การสร้างองค์ความรู้ ส่งเสริมสนับสนุนการเรียนรู้ของนักเรียนทุกกลุ่ม ทุกระดับด้วยวิธีการหลากหลาย สนับสนุน โครงการพิเศษ/ ส่งเสริมการพัฒนานวัตกรรมเพื่อพัฒนาคุณภาพนักเรียน ประสานงานกับหน่วยงานนอก/ ในเขตฯ เพื่อพัฒนาการศึกษาและแหล่งเรียนรู้ ติดตาม กำกับ ดูแล ประเมิน นิเทศ ให้ข้อเสนอแนะแก่โรงเรียนด้านวิชาการ จัดเครือข่ายและการพัฒนาแหล่งทรัพยากรการเรียนรู้นอกและในเขตพื้นที่ และร้อยละของโรงเรียนที่มีความสำเร็จในการบริหารวิชาการเพื่อพัฒนาคุณภาพนักเรียน

4.5 มาตรฐานด้านการบริหารธุรการ การเงิน อาคาร สถานที่ของเขตพื้นที่การศึกษา มี 5 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ มีแผนพัฒนางานธุรการ งานการเงิน และงานอาคารสถานที่ของเขตและโรงเรียน ระดมทรัพยากร บริหารการเงิน จัดทำระบบบัญชีและจัดให้มีระบบตรวจสอบ มีแผนงานการใช้ อาคาร อุปกรณ์และการบำรุงรักษาที่มีประสิทธิภาพทั้งของเขตพื้นที่การศึกษาและของโรงเรียน เปิดโอกาสให้โรงเรียนมีส่วนร่วมในการบริหารและวางระบบงาน และติดตาม กำกับ ดูแล ประเมิน นิเทศ และให้ข้อเสนอแนะแก่โรงเรียน

4.6 มาตรฐานด้านการบริหารเทคโนโลยีของเขตพื้นที่การศึกษา มี 7 ตัว บ่งชี้ ได้แก่ มีความพยายามวางระบบเครือข่ายบริหารจัดการข้อมูลสารสนเทศในระยะยาว รวบรวมข้อมูลและสามารถเรียกใช้ข้อมูลทุกชนิดในการตัดสินใจได้ ใช้เทคโนโลยีทุกรูปแบบในการเพิ่มประสิทธิภาพ การเรียนการสอนของโรงเรียน ใช้เทคโนโลยีทุกรูปแบบติดต่อ สื่อสาร ประชาสัมพันธ์กับผู้ปกครองและชุมชน การสร้างเครือข่ายประชาสัมพันธ์ สื่อสารประชาสัมพันธ์กับผู้ปกครองและชุมชน การสร้างเครือข่ายประชาสัมพันธ์ สื่อสารระหว่างโรงเรียน เขตพื้นที่และชุมชน มีระบบการ กำกับการใช้ การประเมินและพัฒนาระบบสารสนเทศอย่างต่อเนื่อง และร้อยละของโรงเรียนที่มี เทคโนโลยีพอเพียงและใช้เทคโนโลยีอย่างมีประสิทธิภาพ

4.7 มาตรฐานด้านผลการดำเนินงาน (ใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับการประเมินในรอบต่อไปเท่านั้น) มี 6 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ ปริมาณ คุณภาพ ความเสมอภาค ประสิทธิภาพ ประสิทธิผล ความเปลี่ยนแปลงด้าน 1) ผลการเรียนรู้และการพัฒนานักเรียน 2) ผลการปฏิบัติงานของครู การพัฒนาวิชาชีพครู ความผูกพันกับอาชีพในภาพรวม 3) ผลการปฏิบัติงานของผู้บริหาร โรงเรียนใน ภาพรวม 4) ชื่อเสียงและการยอมรับจากชุมชนของโรงเรียน ในสังกัดเขตพื้นที่การศึกษา 5) การยอมรับและความสนใจของชุมชนที่จะเข้าร่วมบริหารเขตพื้นที่การศึกษา และ 6) ผลการปฏิบัติงาน ของผู้บริหาร/ คณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษาในภาพรวม

4.8 มาตรฐานด้านผลกระทบของการดำเนินงานต่อชุมชน (ใช้เป็นข้อมูลพื้นฐาน สำหรับการประเมินในรอบต่อไป) มี 3 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ ความเปลี่ยนแปลงในสังคมที่เป็นผลทางบวก และทางลบจากการจัดตั้งเขตพื้นที่การศึกษา ความร่วมมือระหว่างชุมชนกับโรงเรียนและเขตพื้นที่ การศึกษา รวมทั้งองค์การในและนอกเขตพื้นที่การศึกษา ทั้งกิจการด้านการศึกษาและการพัฒนา ชุมชน และการพัฒนาความรู้สึกเป็นเจ้าของและการเข้ามามีบทบาทในการบริหารและตรวจสอบ การดำเนินงานของโรงเรียน

สมศักดิ์ ดลประสิทธิ์ (2546 : 21-24) ได้สัมภาษณ์ผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษา และติดตามสภาพการบริหารเขตพื้นที่การศึกษา หลังจากที่มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ และมีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 7 กรกฎาคม 2546 พบว่าสภาพการบริหารเขตพื้นที่การศึกษา สรุปได้ดังนี้

1. สภาพแวดล้อมทั่วไป

1) สถานที่ตั้งและอาคารสถานที่ ส่วนใหญ่ใช้สถานที่และอาคารสถานที่ของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด สำนักงานศึกษาธิการจังหวัด และสำนักงานสามัญศึกษาจังหวัดเป็นที่ตั้งสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเขต 1 ในทุกจังหวัด และมีอาคารสถานที่เพียงพอ สะดวกต่อการปฏิบัติงาน ถ้าจังหวัดที่มีหลายเขตพื้นที่เขตอื่น ๆ ใช้สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ และอาคารของสถานศึกษาในสังกัดเป็นสถานที่ตั้งสำนักงานเขตพื้นที่ที่มีปัญหาด้านอาคารสถานที่ไม่เพียงพอคับแคบ ไม่สะดวก ทั้งในเรื่องของสถานที่ปฏิบัติงานสถานที่จอดรถ และสถานที่จัดประชุมผู้บริหารสถานศึกษาประจำเดือน

2) ครุภัณฑ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเขต 1 ส่วนใหญ่ มีความพร้อมใช้ในการปฏิบัติงาน ส่วนเขตพื้นที่การศึกษาอื่นยังมีปัญหาในด้านครุภัณฑ์ โดยเฉพาะรถยนต์ และคอมพิวเตอร์ เสื่อมสภาพ ต้องใช้งบประมาณสูงในการซ่อมบำรุง เนื่องจากครุภัณฑ์ที่ใหม่และทันสมัยมักจะอยู่ที่เขตหนึ่ง ทำให้ไม่มีงบประมาณมาซ่อมแซม แต่ระยะต่อมาได้มีการจัดสรรงบประมาณเพื่อซื้อรถยนต์และครุภัณฑ์อื่น ๆ รวมทั้งการได้รับความร่วมมือจากภาคเอกชนและประชาชน ทำให้สามารถแก้ไขปัญหามากขึ้น

3) การกำหนดเขตพื้นที่การศึกษา มีการแบ่งเขตพื้นที่การศึกษาเป็น 175 เขต ส่วนใหญ่เห็นว่ามีความเหมาะสม สามารถส่งเสริม สนับสนุน ดูแล สถานศึกษาในเขตพื้นที่ได้อย่างทั่วถึง มีเขตพื้นที่การศึกษาจำนวนน้อยที่การคมนาคมไม่สะดวก เพราะอยู่ในสภาพพื้นที่ทุรกันดาร หรือสถานศึกษาดังอยู่บนภูเขา มีบางเขตพื้นที่การศึกษาที่มีจำนวนสถานศึกษามากกว่า 200 โรงเรียน หรือมีระยะทางระหว่างโรงเรียนกับเขตพื้นที่การศึกษาห่างไกลกันมาก

2. โครงสร้างและภารกิจ

1) โครงสร้างการบริหาร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาทุกแห่งจัดโครงสร้างการบริหารงานตามกฎหมายกระทรวง กำหนดหลักเกณฑ์การแบ่งส่วนราชการในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา พ.ศ. 2546 จำนวน 6 กลุ่ม 1 หน่วย ประกอบด้วย กลุ่มอำนาจการ กลุ่มบริหารงานบุคคล กลุ่มนโยบายและแผนกลุ่มส่งเสริมการจัดการส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษาและหน่วยตรวจสอบภายใน แม้ว่าการจัดโครงสร้างภายในเหมาะสมแต่มีบางแห่งเห็นว่าน่าจะตั้งกลุ่มส่งเสริมการศึกษาเอกชนและจัดตั้งศูนย์ประสานงานการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาเพิ่มเติม

2) ภารกิจเขตพื้นที่การศึกษา ส่วนใหญ่เห็นว่าภารกิจของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มีความเหมาะสมสามารถนำไปปฏิบัติได้ มีเพียงบางกลุ่มภารกิจที่ไม่มีความชัดเจน เช่น กลุ่มส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษา ซึ่งมีความซับซ้อนของภารกิจ

3. บุคลากรของสำนักงาน

1) จำนวนบุคลากร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เขต 1 ส่วนใหญ่มีจำนวนบุคลากรมากกว่าเขตพื้นที่อื่นในจังหวัดเดียวกัน และมีจำนวนเกินกรอบอัตราค่าจ้างที่สำนักงานคณะกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐานได้กำหนดไว้เนื่องจากยังไม่สามารถเกลี้ยบุคลากรไปยังเขตพื้นที่ขาดแคลนได้ เพราะบุคลากรในเขตที่มีเกินเกณฑ์ไม่สมัครใจไปอยู่เขตพื้นที่อื่น

2) คุณภาพบุคลากร บุคลากรที่มีความรู้ความสามารถมักจะปฏิบัติงานที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเขต 1 ซึ่งมีจำนวนเพียงพอครบถ้วนทุกกลุ่มงาน และมีศักยภาพในการปฏิบัติงานในระดับจังหวัด ส่วนเขตอื่น ๆ ยังมีความขาดแคลนบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ

3) วัฒนธรรมการทำงาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาส่วนใหญ่มีปัญหาในด้าน วัฒนธรรมการทำงานในระยะเริ่มต้น เพราะบุคลากรจากหน่วยงานที่มีลักษณะการปฏิบัติงานแตกต่างกันมาอยู่รวมกัน การปฏิบัติงานในระยะเริ่มต้นจึงแตกต่างกัน ซึ่งต้องเร่งปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมการทำงานของบุคลากรจากวัฒนธรรมประเพณี วัฒนธรรมมัธยม วัฒนธรรมศึกษานิเทศก์ มาเป็นวัฒนธรรมเขตพื้นที่การศึกษาโดยเร็ว เพราะมีผลต่อขวัญกำลังใจ ความรู้สึก ค่านิยมและประสิทธิภาพของการทำงานอย่างมาก

4. สภาพการปฏิบัติงาน

1) งานบริหารทั่วไป ส่วนใหญ่ พบว่างานด้านธุรการมีปริมาณงานเพิ่มสูงมากกว่าเดิม มีความสิ้นเปลืองวัสดุครุภัณฑ์เป็นอย่างมาก เพราะรวมหลายอำเภอมาเป็นเขตพื้นที่การศึกษาระยะทางระหว่างสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากับสถานศึกษาห่างไกลกว่าการเดินทางไปยังที่ตั้งของสำนักงานในเขตอำเภอเดิม ทำให้เกิดความรู้สึกว่าไม่สะดวกในการเดินทางและเพิ่มค่าใช้จ่าย โดยเฉพาะในเขตพื้นที่ที่มีเขตบริการทุรกันดาร หรือมีภูมิประเทศที่เป็นภูเขา เกาะ จะมีความลำบากในการเดินทางมาติดต่อประสานงานกับเขตพื้นที่การศึกษามากขึ้น องค์กรประกอบสำคัญในการปฏิบัติงาน เช่น คอมพิวเตอร์ และรถยนต์ ส่วนมากมีสภาพเก่าชำรุดและมีจำนวนไม่เพียงพอต่อการปฏิบัติงาน อย่างไรก็ตามสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาทุกแห่งได้พยายามปรับปรุงพัฒนาการปฏิบัติงานเพื่อให้สามารถบริการและประสานการปฏิบัติงานกับสถานศึกษาได้อย่างทั่วถึงรวดเร็วและเกิดประสิทธิภาพ โดยได้พัฒนาให้มีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ICT) ในสำนักงานมี Web Site ของทุกสำนักงานเขตพื้นที่ เพื่อใช้เป็นช่องทางติดต่อสื่อสารกับสถานศึกษา

2) การบริหารงานบุคคล ทั้งด้านการมอบอำนาจการพัฒนาบุคลากร การจัดสวัสดิการ และการเกลี้ยอัตราค่าจ้าง พบว่าได้มีการมอบอำนาจเพื่อสร้างประสิทธิภาพในการบริหารจัดการศึกษา ตามขอบเขตของระเบียบ กฎหมายที่กำหนด ทำให้การปฏิบัติงานเป็นไปด้วยความราบรื่น ส่วนการพัฒนาบุคลากร ได้ใช้วิธีการที่หลากหลาย ทั้งการจัดประชุม อบรม ชี้แจง การพัฒนาทีมงาน (Team Work) เป็นต้น ด้านการจัดสวัสดิการส่วนใหญ่ได้ส่งเสริมสวัสดิการให้แก่บุคลากร เพื่อสร้างขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงาน เช่น จัดกองทุนสวัสดิการสำนักงานเพื่อบริการสวัสดิการด้านการเงินแก่บุคลากรเป็นพิเศษนอกเหนือจากการจัดบริการเบิกเงินสวัสดิการตามสิทธิของบุคลากรในด้านต่าง ๆ และด้านการเกลี้ยอัตราค่าจ้าง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เขต 1 ยังมีปัญหาในการเกลี้ยอัตราค่าจ้างไปยังสถานศึกษาหรือสำนักงานเขตพื้นที่อื่น บุคลากรก็ยังคงมีความวิตกกังวลในผลกระทบที่อาจขึ้นจากการ ดำเนินการ เกลี้ยอัตราค่าจ้าง เช่น สิทธิในการเบิกค่าเช่าบ้านและสวัสดิการอื่น ๆ ความยากลำบากในการเดินทาง รวมทั้งยังรู้สึกสับสนในความก้าวหน้าของอาชีพ ซึ่งเป็นสภาพปัญหาโดยรวมของทุกเขตพื้นที่การศึกษา

3) การบริหารงบประมาณ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาส่วนใหญ่เห็นว่างบประมาณที่ได้รับยังไม่เพียงพอ โดยเฉพาะเขตพื้นที่การศึกษาเขต 1 หรือจังหวัดที่มีเขตพื้นที่เดียวมีภาระค่าสาธารณูปโภคที่เพิ่มสูงขึ้น แต่ได้รับการจัดสรรงบประมาณไม่เพียงพอ การจัดสรรงบประมาณให้แก่สถานศึกษายังมีความเหลื่อมล้ำระหว่างโรงเรียนระดับประถมศึกษา กับโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาซึ่งใช้ฐานการจัดงบประมาณแบบเดิม งบประมาณที่ได้รับล่าช้า ส่วนโรงเรียนเอกชนพบว่าการจัดงบประมาณจากสำนักบริหารงานการศึกษาเอกชน มีขั้นตอนในการปฏิบัติงานมากเกินไปทำให้ขาดความคล่องตัว

4) งานวิชาการ เขตพื้นที่การศึกษามีการปฏิบัติงานด้านการพัฒนาหลักสูตร ด้านการบริหารวิชาการ และด้านการประกันคุณภาพการศึกษา โดยส่งเสริมให้สถานศึกษาในสังกัดมีความพร้อมในการดำเนินการเกี่ยวกับหลักสูตรการจัดการศึกษา โรงเรียนขนาดใหญ่หรือโรงเรียนที่มีครูครบชั้นเรียนสามารถดำเนินการในการพัฒนาหลักสูตรได้ ส่วนโรงเรียนขนาดเล็กหรือโรงเรียนที่ขาดแคลนครู เขตพื้นที่การศึกษาต้องเข้าไปช่วยเหลือส่งเสริม สนับสนุนเป็นพิเศษ ส่วนด้านการบริหารวิชาการ มีความหลากหลายและมีความแตกต่างในด้านศักยภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษาและด้านการประกันคุณภาพการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาได้ส่งเสริม สนับสนุนให้สถานศึกษาดำเนินงานพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษา เพื่อเข้าสู่ระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา และเพื่อรองรับการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษา แต่ก็มีบางเขตพื้นที่ที่มีความขาดแคลนทั้งครูและงบประมาณ

จากข้อมูลดังกล่าวจะเห็นว่า สภาพการบริหารเขตพื้นที่การศึกษามีลักษณะที่แตกต่างจากเดิมอย่างมาก ซึ่งจำเป็นต้องมีผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำสูง ถ้าเขตพื้นที่การศึกษาไม่มีผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาที่มีวิสัยทัศน์และภาวะผู้นำสูงมักจะปฏิบัติงานได้อย่างราบรื่น มีกลยุทธ์สู่ความสำเร็จอย่างหลากหลาย เช่น การทำงานเป็นทีม การสร้างเครือข่าย การทำงานการสร้างควมโปร่งใสในการปฏิบัติงาน การสร้างขวัญกำลังใจแก่บุคลากร การใช้มนุษยสัมพันธ์ การสร้างค่านิยมให้มีจิตมุ่งบริการเป็นต้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ ทำให้บุคลากรที่มาจากหลายหน่วยงาน และวัฒนธรรมการทำงานที่ต่างกัน ให้ความร่วมมือและช่วยพัฒนางานตามภารกิจใหม่ให้เป็นไปในทิศทางเดียวกันและมีประสิทธิภาพสูงยิ่งขึ้น อย่างไรก็ตามการบริหารเขตพื้นที่เป็นเพียงส่วนหนึ่งของปัจจัยในการปฏิรูปการศึกษา ยังมีปัจจัยอื่น ๆ ที่จะต้องเร่งดำเนินการเพื่อให้การจัดการศึกษามีคุณภาพส่งผลให้ผู้เรียนมีคุณภาพอย่างแท้จริง ได้แก่ การพัฒนาหลักสูตรให้เหมาะสมและสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลง การพัฒนาครูให้มีคุณภาพตามมาตรฐานวิชาชีพ การจัดตั้งกองทุนส่งเสริม และกองทุนพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา ทั้งนี้จะต้องจัดสรรงบประมาณสนับสนุนอย่างเพียงพอ และทุกภาคส่วนต้องร่วมมือ สามัคคีและสร้างพลังขับเคลื่อนสู่เป้าหมายของการปฏิรูปการศึกษาตามที่ทุกคนคาดหวัง

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2547:56-60) ได้ติดตามการดำเนินงานสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา 175 เขต พบว่า มีปัญหา อุปสรรค และแนวทางการแก้ปัญหาในด้านต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. ด้านงบประมาณ

ปัญหา อุปสรรค

- 1) การจัดสรรงบประมาณไม่เพียงพอ และล่าช้า ทั้งค่าสาธารณูปโภค ครุภัณฑ์ ค่าตอบแทนใช้สอยและวัสดุ ทำให้การบริหารจัดการไม่คล่องตัว
- 2) ขาดงบประมาณด้านสื่อเทคโนโลยี และนวัตกรรมที่ทันสมัย ทำให้ไม่สามารถดำเนินงานสนองนโยบายได้เต็มตามศักยภาพ
- 3) ขาดงบประมาณสนับสนุนที่เพียงพอในด้าน ครุภัณฑ์ที่ดิน และสิ่งก่อสร้าง เพื่อทดแทนของเดิมที่ล้าสมัย ชำรุด หรือต้องปรับปรุง
- 4) ขาดงบประมาณจัดซื้อด้านครุภัณฑ์เพิ่มเติม ทดแทนของเดิมที่เก่าและเสื่อมสภาพ ได้แก่ รถยนต์ คอมพิวเตอร์ ครุภัณฑ์สำนักงานต่าง ๆ เป็นต้น
- 5) ความต้องการงบประมาณจัดซื้อรถยนต์สำหรับสำนักงานเขตพื้นที่ที่มีสภาพภูมิประเทศเป็นพื้นราบสลับภูเขา รวมทั้งค่าซ่อมบำรุงที่เพิ่มขึ้น

- 6) ความต้องการเพิ่มงบประมาณโครงการที่จัดสรรให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาให้เพียงพอในการบริหารงาน
- 7) ความต้องการงบประมาณช่วยเหลือโรงเรียนที่ประสบภัยธรรมชาติ ให้รวดเร็วและทันการณ์
- 8) ความต้องการงบประมาณสนับสนุนการจัดการศึกษาเอกชน เช่น การเบิกจ่ายค่ารักษาพยาบาล
- 9) การจัดสรรเงินอุดหนุนเลข 13 หลักของนักเรียนที่อยู่ตามชายแดนและเด็กปกติที่ไม่มีเลข 13 หลัก ขาดหลักเกณฑ์ที่ชัดเจน
- 10) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ที่มีความยากลำบากในการบริหารงาน ควรได้รับค่าเสี่ยงภัย เพื่อเป็นขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน

แนวทางแก้ไข ปรับปรุงและพัฒนา

- 1) ควรพิจารณาจัดสรรงบประมาณสนับสนุนการดำเนินงานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาตามความจำเป็นพื้นฐานให้เพียงพอ และตามบริบทของความขาดแคลนในพื้นที่
- 2) จัดสรรงบประมาณและส่งเสริมการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น รวมทั้งสนับสนุนการระดมทรัพยากรจากหน่วยงานภาครัฐและเอกชน
- 3) ควรจัดสรรงบประมาณด้านอาคารสถานที่ให้แก่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาที่มีสภาพอาคารไม่เหมาะสมในการปฏิบัติงาน คับแคบ และชำรุดทรุดโทรม ได้แก่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 สุโขทัย เขต 2 นครราชสีมา เขต 4-5 บุรีรัมย์ เขต 4 ยโสธร เขต 2 อุบลราชธานี เขต 2 สุราษฎร์ธานี เขต 3 นครศรีธรรมราช เขต 2 และนราธิวาส เขต 2
- 4) ควรเร่งดำเนินการจัดหาสถานที่เพื่อรองรับการปฏิบัติงานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาที่ใช้อาคารของหน่วยงานอื่น ได้แก่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 นครศรีธรรมราช เขต 4 ชลบุรี เขต 3 บุรีรัมย์ เขต 2 รวมทั้ง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาที่กำลังจะสิ้นสุดสัญญาการให้ยืมและเช่าอาคารของเอกชนในปี 2547 คือ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 3
- 5) ควรดำเนินการย้ายสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาที่ตั้งอยู่นอกเขตพื้นที่ตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการให้ตั้งอยู่ในเขตพื้นที่บริการ จำนวน 3 เขต ได้แก่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 จันทบุรี เขต 2 และ ปัตตานี เขต 2 เพื่อความสะดวกในการติดต่อราชการ เพราะขณะนี้ทั้ง 3 แห่ง ตั้งอยู่ในเขตอำเภอเมือง

2. ด้านบุคลากร

ปัญหา อุปสรรค

- 1) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาตั้งแต่เขต 2 เป็นต้นไป ส่วนใหญ่ บุคลากรขาดทักษะและความชำนาญในงานหน้าที่ที่ปฏิบัติ เช่น การเงิน การบัญชี การพัสดุ ผู้ชำนาญการด้าน ICT และนิติกร เป็นต้น
- 2) ขาดบุคลากรตามโครงสร้างของสำนักงาน
- 3) ความต้องการความก้าวหน้าในการปฏิบัติงานของบุคลากร ได้แก่ การเลื่อนตำแหน่ง การโอน การย้าย การพิจารณาความดีความชอบ เป็นต้น
- 4) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาบางแห่ง โรงเรียนขาดอัตรากำลัง หรือมีครูแต่ไม่ตรงตามสาขาวิชาที่ขาดแคลน
- 5) ไม่มีเวทีสำหรับการแสดงผลงานและความสามารถของครูและนักเรียนที่ดีเด่น ทั้งในระดับเขตพื้นที่การศึกษา ระดับชาติ หรือระดับสากล

แนวทางแก้ไข ปรับปรุงและพัฒนา

- 1) ควรจัดสรรอัตรากำลังให้แก่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาตามบริบทและภาระงานของเขตพื้นที่
- 2) ใช้มาตรการที่ชัดเจนและรัดกุมในการเกลี่ยอัตรากำลังจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาที่เกินเกณฑ์ไปยังสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาที่ขาดอัตรากำลัง
- 3) สร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน ในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาที่ห่างไกลและขาดแคลน อาทิเช่น จัดค่าตอบแทนพิเศษ ค่าเสี่ยงภัย พิจารณาความดีความชอบเป็นกรณีพิเศษ
- 4) จัดให้มีการพัฒนาบุคลากรในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาตามภาระงานที่ปฏิบัติ เพื่อสร้างความเชี่ยวชาญ และเพิ่มทักษะในการทำงาน
- 5) จัดให้มีการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาในด้านต่าง ๆ เช่น เทคโนโลยี คอมพิวเตอร์ หลักสูตร การจัดการกระบวนการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล การประกันคุณภาพ เป็นต้น
- 6) จัดให้มีเวทีแสดงผลงานความสามารถของนักเรียนในระดับเขตพื้นที่การศึกษา ระดับประเทศ หรือในระดับสากล ทั้งด้านวิชาการ ดนตรี ศิลปะและกีฬา

3. ด้าน ICT

ปัญหา อุปสรรค

1) ระบบ e-filing ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่เป็นระบบที่ต่อเนื่อง การติดต่อสื่อสารติดขัดบ่อยครั้ง ในขณะที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสามารถติดต่อด้วยระบบ e-filing หรือ e-office กับโรงเรียนได้

2) ขาดแคลนอุปกรณ์ ICT ที่ทันสมัยและมีคุณภาพ

3) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาส่วนใหญ่มีโทรศัพท์ที่ไม่เกิน 3 คู่สาย และบางสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามีโรงเรียนที่อยู่ในพื้นที่ห่างไกลยังไม่มีโทรศัพท์ทำให้การประสานงานไม่คล่องตัว

4) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาส่วนใหญ่มีโทรสารใช้เพียง 1 เครื่อง ทำให้ไม่สะดวกในการติดต่อสื่อสาร

5) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาบางแห่งขาดแคลนคอมพิวเตอร์ ทำให้ไม่เพียงพอในการปฏิบัติงานกับภาระงานและประสิทธิภาพของงานในสำนักงาน

แนวทางแก้ไข ปรับปรุงและพัฒนา

1) ปรับปรุงระบบ e-filing ให้เสถียรและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

2) สนับสนุนและจัดหาคอมพิวเตอร์ ให้แก่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และโรงเรียนที่ขาดแคลน

3) กำหนดให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาทุกแห่ง มีหมายเลขโทรศัพท์ อย่างน้อยจำนวน 3 หมายเลข เพื่อใช้สำหรับโทรศัพท์ทั่วไป 1 หมายเลข ใช้สำหรับอินเทอร์เน็ต 1 หมายเลข และใช้สำหรับ โทรสาร 1 หมายเลข เพื่อความสะดวกรวดเร็วในการปฏิบัติงาน

4) เร่งดำเนินการพัฒนาด้าน ICT ให้ทั่วถึง รวดเร็วและมีคุณภาพในทุกระดับ

5) เร่งพัฒนาเครือข่ายโรงเรียน เพื่อช่วยเหลือกันในการติดต่อสื่อสาร

4. ด้านบริหารทั่วไป

ปัญหา อุปสรรค

1) มีการเปลี่ยนแปลงนโยบายจากผู้บริหารระดับสูงบ่อยครั้ง หรือมีการสั่งการเป็นลະลอก ทำให้งานที่วางแผนไว้รวมไม่เป็นระบบ ส่งผลกระทบต่อการปฏิบัติงาน

2) การขอข้อมูลซ้ำซ้อนจากหน่วยงานในสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ทำให้เพิ่มภาระงานแก่บุคลากรของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

3) การสั่งการจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่เร่งรัดดำเนินการ แต่ไม่มีการสนับสนุนด้านงบประมาณหรือมีแต่ล่าช้าไม่ทันการณ์

4) การตรวจราชการของผู้ตรวจราชการกระทรวงศึกษาธิการและศึกษานิเทศก์ที่ไปตรวจโรงเรียนไม่จัดเวลาให้สอดคล้องกัน ทำให้โรงเรียนต้องเตรียมการบ่อยครั้ง

5) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานมีนโยบายและแนวปฏิบัติให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาดำเนินการ แต่ก็มีคำสั่งในเรื่องเดิมที่ละขั้นตอนเป็นระยะ ๆ ทำให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาไม่สามารถดำเนินการได้อย่างต่อเนื่องตามแผนงานที่กำหนดไว้

แนวทางแก้ไข ปรับปรุง และพัฒนา

1) สร้างความเข้มแข็งให้แก่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เช่น การพัฒนาบุคลากร การจัดอุปกรณ์ที่จำเป็น และทันสมัยให้ส่งเสริมงานวิชาการอย่างจริงจัง

2) สนับสนุนการจัดตั้งศูนย์เครือข่ายประสานงาน สำนักงานเคลื่อนที่ สำหรับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาที่มีสถานศึกษาอยู่ห่างไกล

3) เร่งรัดการติดตั้งระบบโทรศัพท์ให้ครบทุกโรงเรียน

4) กระจายอำนาจการบริหารจัดการ ให้แก่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา หรือโรงเรียน เพื่อให้การดำเนินงานรวดเร็ว และคล่องตัวขึ้น เช่น การย้าย การบรรจุแต่งตั้งเพื่อลดขั้นตอนในการสั่งการ

5) ประสานงานกับกระทรวงมหาดไทยเกี่ยวกับ ปัญหาเด็กชายแดน และเด็กที่ไม่มีเลข 13 หลัก เพื่อให้มีหลักการเดียวกัน และอำนวยความสะดวกในการติดต่อด้านข้อมูลสำหรับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และ โรงเรียน

6) สนับสนุนและพัฒนาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ตามบริบทและสภาพความต้องการตามกลุ่มพัฒนาต่าง ๆ

7) ให้มีการประสานงานด้าน การติดตาม สืบรวจข้อมูลและสารสนเทศ ระหว่างหน่วยงานในสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อมิให้เกิดความซ้ำซ้อนในการรายงาน และให้มีการเชื่อมโยงหน่วยงานในสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้าไปดูแล สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ได้ตรงตามความต้องการ

8) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานควรมีการติดตามและประเมินผลตามหลักการบริหารอย่างเป็นระบบและควรแจ้งผลการติดตามให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และโรงเรียน เพื่อเป็นข้อมูลในการพัฒนา ปรับปรุง ส่งเสริม และ จัดทำแผนงาน/ โครงการต่อไป

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2548 : 98-99) รายงานการติดตามและประเมินผลด้านการปฏิรูประบบการบริหารและจัดการศึกษาดังนี้

ปัญหา อุปสรรค

- 1) การจัดทำกฎหมายเพื่อกระจายอำนาจไปยังเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาค่อนข้างล่าช้า การแบ่งบทบาทอำนาจหน้าที่ระหว่างหน่วยงานส่วนกลาง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษายังขาดความชัดเจน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาบางแห่งไม่มีความพร้อม นอกจากนี้ บุคลากรยังมีความเข้าใจเกี่ยวกับกฎ ระเบียบ และแนวปฏิบัติไม่ชัดเจน
- 2) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นบางแห่งยังไม่มีความพร้อมที่จะรับ โอนศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก/ ศูนย์อบรมเด็กก่อนประถมศึกษา และไม่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารจัดการ การจัดหลักสูตร การเรียนการสอน รวมทั้งขาดแคลนวัสดุอุปกรณ์ บุคลากร และงบประมาณ
- 3) การถ่ายโอนสถานศึกษาจากกระทรวงศึกษาธิการให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ยังดำเนินการได้ล่าช้าเนื่องจากบุคลากรของสถานศึกษาที่จะต้องถ่ายโอนไปยังมีความกังวลต่อสถานภาพของตนเอง

ข้อเสนอแนะ

- 1) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรเร่งรัดการออกกฎหมายที่เกี่ยวข้องให้แล้วเสร็จโดยเร็วเพื่อรองรับการบริหารจัดการและการกระจายอำนาจ โดยเฉพาะการกระจายอำนาจให้กับเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา การบริหารงานบุคลากร และการจัดการศึกษาของเอกชน โดยคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย
- 2) กระทรวงศึกษาธิการควรเร่งประชาสัมพันธ์กฎหมาย ระเบียบ กฎเกณฑ์ต่าง ๆ ที่ประกาศออกมา และแนวการปฏิบัติตามภารกิจขององค์กรแต่ละระดับ โดยกระจายไปยังกลุ่มผู้ที่เกี่ยวข้องทุกระดับอย่างทั่วถึง เพื่อเกิดความเข้าใจที่ตรงกัน
- 3) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานควรเร่งส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินงานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาให้มีความพร้อมทั้งในด้านบุคลากร อุปกรณ์ และครุภัณฑ์ โดยเฉพาะสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เขต 2 เป็นต้นไป และสถานศึกษาขนาดเล็ก

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยประเมินผลการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาให้เขตพื้นที่การศึกษา มีวัตถุประสงค์ เพื่อติดตามความก้าวหน้าในการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา และประเมินผลการดำเนินงานของเขตพื้นที่การศึกษา รวมทั้งปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานตามภารกิจของเขตพื้นที่การศึกษา วิธีดำเนินการวิจัยมีดังนี้

1. แหล่งข้อมูล/ กลุ่มตัวอย่างผู้ให้ข้อมูล

แหล่งข้อมูล/กลุ่มตัวอย่างผู้ให้ข้อมูลในการวิจัย ประกอบด้วย

1.1 แหล่งข้อมูลประเภทเอกสาร/ หลักฐาน ได้แก่ เอกสาร/ หลักฐานเกี่ยวกับการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาให้เขตพื้นที่การศึกษาที่ศึกษา เช่น พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 พระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับ พ.ศ. 2545 พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 พระราชบัญญัติสภาครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2546 พระราชบัญญัติ ระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2547 กฎกระทรวง ระเบียบ ประกาศ คำสั่งของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน รายงานการดำเนินงานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา รายงานการประชุมคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา เป็นต้น

1.2 แหล่งข้อมูลประเภทบุคคล ได้แก่

1.2.1 กลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 882 คน ประกอบด้วย

- 1) ประธานกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา 126 เขต จำนวน 126 คน
- 2) ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา 126 เขต จำนวน 126 คน
- 3) ผู้อำนวยการสถานศึกษาในสังกัดเขตพื้นที่การศึกษา 126 เขต เขตละ

5 คน รวม 630 คน

การกำหนดเขตพื้นที่การศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างกำหนดดังนี้

ขั้นที่ 1 กำหนดเขตพื้นที่การศึกษา เขต 1 ของทุกจังหวัดเป็นกลุ่มตัวอย่าง
ได้กลุ่มตัวอย่างเขตพื้นที่การศึกษา รวม 76 เขต

ขั้นที่ 2 สุ่มเขตพื้นที่การศึกษาที่เหลือในแต่ละจังหวัด ร้อยละ 50 ได้กลุ่มตัวอย่างเขตพื้นที่การศึกษา รวม 50 เขต

ดังนั้นได้กลุ่มตัวอย่างเขตพื้นที่การศึกษารวมทั้งหมด 126 เขต ในแต่ละเขตพื้นที่การศึกษา เก็บข้อมูลจากประธานกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา 1 คน ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา 1 คน และผู้อำนวยการสถานศึกษา 5 คน

1.2.2 กลุ่มตัวอย่างผู้ให้สัมภาษณ์ จำนวน 34 คน ประกอบด้วย

- 1) ประธานกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา 4 ภาค ภาคละ 2 เขต รวม 8 คน
- 2) ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา 4 ภาค ภาคละ 2 เขต รวม 8 คน
- 3) ผู้อำนวยการสถานศึกษา 4 ภาค ภาคละ 2 เขต เขตละ 2-3 คน

รวม 18 คน โดยผู้อำนวยการสถานศึกษาในแต่ละเขตประกอบด้วย ผู้อำนวยการสถานศึกษาระดับประถมศึกษา และผู้อำนวยการสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างการสัมภาษณ์ ได้แก่

ภาค	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
กลาง	นนทบุรี เขต 2 ระยอง เขต 1
เหนือ	เชียงราย เขต 1 พิจิตรโลก เขต 2
ตะวันออกเฉียงเหนือ	นครราชสีมา เขต 2 ขอนแก่น เขต 4
ใต้	นครศรีธรรมราช เขต 3 พัทลุง เขต 1

รายนามกลุ่มตัวอย่างผู้ให้สัมภาษณ์แสดงในภาคผนวก ก

1.2.3 กลุ่มตัวอย่างสนทนากลุ่ม (Focus Group) จำนวน 27 คน ประกอบด้วย

- 1) ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา 4 ภาค ภาคละ 3-4 คน รวม

13 คน

- 2) ผู้อำนวยการสถานศึกษา 4 ภาค ภาคละ 3-4 คน รวม 14 คน

รายนามผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มแสดงในภาคผนวก ข

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลวิจัย ประกอบด้วย

2.1 แบบสอบถาม ถามประธานกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และผู้อำนวยการสถานศึกษา แบบสอบถามแบ่งเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป ถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบ หลักเกณฑ์และวิธีการสรรหาและคัดเลือกคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา บทบาทอำนาจหน้าที่ รวมทั้งวาระการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา ลักษณะคำถามเป็นแบบให้เลือกคำตอบและเติมข้อความสั้น ๆ จำนวน 10 ข้อ

ตอนที่ 2 การดำเนินงานของเขตพื้นที่การศึกษา ถามเกี่ยวกับผลการดำเนินงานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา จำแนกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ ด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารทั่วไป ลักษณะคำถามเป็นแบบมาตราประเมินค่า (Rating Scale) 4 ระดับ ได้แก่ มากที่สุด (ดำเนินการได้ร้อยละ 76-100) มาก (ดำเนินการได้ร้อยละ 51-75) ปานกลาง (ดำเนินการได้ร้อยละ 26-50) และน้อย (ดำเนินการได้ร้อยละ 1-25) จำนวนคำถามรวม 61 ข้อ

ตอนที่ 3 ปัญหา อุปสรรคในการดำเนินงานตามภารกิจของเขตพื้นที่การศึกษา ถามเกี่ยวกับ ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหาการดำเนินงาน จำแนกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ ด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารทั่วไป รวมทั้งปัญหาอุปสรรคอื่น ๆ ลักษณะคำถามเป็นคำถามปลายเปิด จำนวน 5 ข้อ

2.2 แบบสัมภาษณ์ ใช้สัมภาษณ์ประธานกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และผู้อำนวยการสถานศึกษา ลักษณะของแบบสัมภาษณ์เป็นแบบมีโครงสร้าง ถามความก้าวหน้าในการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา ผลการดำเนินงานของเขตพื้นที่การศึกษา รวมทั้งปัญหา อุปสรรคที่เกิดจากการกระจายอำนาจให้เขตพื้นที่การศึกษา จำนวน 5 ข้อ

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย

1) การตรวจสอบความตรง (Validity)

เมื่อสร้างแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ตามประเด็นของกรอบการวิจัยแล้ว คณะผู้วิจัยได้นำเครื่องมือดังกล่าวเสนอสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา เพื่อให้ผู้ทรงคุณวุฒิ พิจารณาความเหมาะสมของเครื่องมือวิจัย

จากนั้นได้นำเครื่องมือวิจัยมาปรับแก้ตามข้อคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิแล้วนำไปให้ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และผู้อำนวยการสถานศึกษา จำนวน 11 คน พิจารณาเพื่อตรวจสอบความครอบคลุมของประเด็นคำถาม ความชัดเจนของคำถามและภาษาที่ใช้

2) การตรวจสอบความเที่ยง (Reliability)

คณะผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลรวม 40 คน ได้แก่ ประธานกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา 10 คน ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา 15 คน และ ผู้อำนวยการสถานศึกษา 15 คน แล้วนำคำตอบมาวิเคราะห์สัมประสิทธิ์ความเที่ยง โดยใช้สูตรของครอนบาค ได้ค่าความเที่ยงของแบบสอบถามเท่ากับ .98

3. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ใช้วิธีการดังนี้

3.1 วิเคราะห์เอกสารเกี่ยวกับการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา

3.2 ส่งแบบสอบถามให้ประธานกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และผู้บริหารสถานศึกษา ทางไปรษณีย์ โดยเจ้าหน้าที่ของพร้อมคิดตราไปรษณียากรสำหรับการส่งแบบสอบถามคืนผู้วิจัย

การจัดส่งแบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่างดำเนินการระหว่างวันที่ 10 - 15 พฤศจิกายน 2548 โดยมีการส่งจดหมายและแบบสอบถามเพื่อติดตามแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างที่ยังไม่ได้รับคืน ในระหว่างวันที่ 28-30 ธันวาคม 2548 การรวบรวมแบบสอบถามดำเนินการจนถึงวันที่ 20 มกราคม 2549 ได้แบบสอบถามคืนจากประธานกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา 103 ฉบับ (ร้อยละ 81.75) ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา 126 ฉบับ (ร้อยละ 100) และผู้อำนวยการสถานศึกษา 432 ฉบับ (ร้อยละ 68.57) ผู้วิจัยตรวจสอบและคัดแบบสอบถามที่ตอบครบถ้วนสมบูรณ์นำมาวิเคราะห์รวม 645 ฉบับ โดยเป็นแบบสอบถามประธานกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา 96 ฉบับ ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา 126 ฉบับ และผู้อำนวยการสถานศึกษา 423 ฉบับ

3.3 ติดต่อขอสัมภาษณ์ประธานกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และผู้บริหารสถานศึกษา และเดินทางไปสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง ณ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาแต่ละจังหวัด การสัมภาษณ์ดำเนินการระหว่างวันที่ 8 - 27 ธันวาคม 2548

3.4 จัดสนทนากลุ่ม (Focus Group) เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความสำเร็จของการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาให้เขตพื้นที่การศึกษา ในวันที่ 27 – 28 มีนาคม 2549 ณ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 วิเคราะห์เอกสารเกี่ยวกับการกระจายอำนาจโดยการวิเคราะห์เนื้อหา

4.2 วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป และตอนที่ 3 ปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงาน ซึ่งเป็นคำถามปลายเปิด รวมทั้งข้อมูลจากเอกสารและการสัมภาษณ์วิเคราะห์โดยการวิเคราะห์เนื้อหา

4.3 วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามตอนที่ 2 การดำเนินงานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา วิเคราะห์โดย การแจกแจงนับความถี่ ร้อยละ และฐานนิยม

4.4 วิเคราะห์ข้อมูลสรุปจากการสนทนากลุ่มโดยการวิเคราะห์เนื้อหา

กรอบแนวทางการติดตามและประเมินผลแสดงดังตารางที่ 3.1

5. เกณฑ์การประเมิน

5.1 เกณฑ์การประเมินความก้าวหน้าในการดำเนินงานด้านกฎหมาย

5.1.1 การร่างพระราชบัญญัติ

1 : ก้าวหน้าน้อย หมายถึง ระยะที่มีการแต่งตั้งคณะกรรมการจากหน่วยงานรับผิดชอบมายังร่างพระราชบัญญัติ หรือยังไม่ดำเนินการ

2 : ก้าวหน้าปานกลาง หมายถึง ระยะที่หน่วยงานรับผิดชอบ เสนอร่างกฎหมายต่อคณะกรรมการเรื่อง เสนอคณะรัฐมนตรี หรืออยู่ระหว่างการพิจารณาของคณะกรรมการที่มีหน้าที่รับผิดชอบในเรื่องนั้นกลั่นกรองเรื่อง

3 : ก้าวหน้ามาก หมายถึง อยู่ระหว่างการพิจารณาของคณะรัฐมนตรี เพื่อเห็นชอบรับหลักการ ก่อนส่งให้คณะกรรมการกฤษฎีกา หรืออยู่ในระหว่างการพิจารณาของคณะกรรมการกฤษฎีกา หรืออยู่ระหว่างการพิจารณาของคณะรัฐมนตรี แล้วรอเข้าสู่สภาผู้แทนราษฎร หรืออยู่ระหว่างการพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎร หรือวุฒิสภา

4 : ก้าวหน้ามากที่สุด หมายถึง มีการประกาศใช้ในราชกิจจานุเบกษา

5.1.2 การร่างกฎกระทรวง

- 1 : ก้าวหน้าน้อย หมายถึง ระยะที่มีการแต่งตั้งคณะบุคคลจากหน่วยงาน
รับผิดชอบ มายกร่างกฎกระทรวง หรือยังไม่ดำเนินการ
- 2 : ก้าวหน้าปานกลาง หมายถึง ระยะที่หน่วยงานรับผิดชอบเสนอร่าง
กฎหมายต่อคณะกรรมการกฤษฎีกาหรืออยู่ระหว่างการพิจารณาของคณะกรรมการ
ที่มีหน้าที่รับผิดชอบในเรื่องนั้นคณะกรรมการกฤษฎีกา
- 3 : ก้าวหน้ามาก หมายถึง อยู่ระหว่างการพิจารณาของคณะรัฐมนตรี เพื่อ
เห็นชอบรับหลักการ ก่อนส่งให้กฤษฎีกา หรืออยู่ระหว่างการพิจารณาของกฤษฎีกา หรืออยู่
ระหว่างการพิจารณาเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี หรือเสนอรัฐมนตรีว่าการกระทรวงลงนาม
- 4 : ก้าวหน้ามากที่สุด หมายถึง การประกาศใช้ในราชกิจจานุเบกษา

5.2 เกณฑ์การประเมินผลการดำเนินงานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

- 1 : ก้าวหน้าน้อย หมายถึง ดำเนินงานได้ ร้อยละ 1 - 25
- 2 : ก้าวหน้าปานกลาง หมายถึง ดำเนินงานได้ ร้อยละ 26 - 50
- 3 : ก้าวหน้ามาก หมายถึง ดำเนินงานได้ ร้อยละ 51 - 75
- 4 : ก้าวหน้ามากที่สุด หมายถึง ดำเนินงานได้ ร้อยละ 76 - 100

ตารางที่ 3.1 กรอบแนวทางการติดตามและประเมินการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาให้เขตพื้นที่การศึกษา

วัตถุประสงค์	ตัวชี้วัด	แหล่งข้อมูล	เครื่องมือ/วิธีการ	การวิเคราะห์ข้อมูล	เกณฑ์การประเมิน
1. เพื่อติดตามความก้าวหน้าในการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาให้เขตพื้นที่การศึกษา รวมทั้งปัญหา อุปสรรคของการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาให้เขตพื้นที่การศึกษา	1.1 รูปแบบการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาให้เขตพื้นที่การศึกษา	กฎหมายการศึกษาและเอกสารที่เกี่ยวข้อง	การวิเคราะห์เอกสาร	วิเคราะห์เนื้อหา	ความก้าวหน้าแบ่งเป็น 4 ระดับ คือ 1) น้อย 2) ปานกลาง 3) มาก 4) มากที่สุด
	1.2 ความก้าวหน้าในการดำเนินงานด้านกฎหมาย	กฎหมายการศึกษาและเอกสารที่เกี่ยวข้อง	การวิเคราะห์เอกสาร	วิเคราะห์เนื้อหา	
	1.3 อำนาจหน้าที่ที่กระจายให้เขตพื้นที่การศึกษา	กฎหมายการศึกษาและเอกสารที่เกี่ยวข้อง	การวิเคราะห์เอกสาร	วิเคราะห์เนื้อหา	

ตารางที่ 3.1 (ต่อ)

วัตถุประสงค์	ตัวชี้วัด	แหล่งข้อมูล	เครื่องมือ/วิธีการ	การวิเคราะห์ข้อมูล	เกณฑ์การประเมิน
1. เพื่อติดตามความก้าวหน้าในการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาให้เขตพื้นที่การศึกษา รวมทั้งปัญหา อุปสรรคของการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาให้เขตพื้นที่การศึกษา	1.4 ความเป็นอิสระและค่องตัวในการบริหารและการจัดการศึกษา	1. ประธานกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา 2. ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา 3. ผู้อำนวยการสถานศึกษา	1. แบบสอบถาม	ฐานนิยมของความ เป็นอิสระและ ค่องตัวในการ บริหารและการจัด การศึกษา	ความเป็นอิสระและ ค่องตัวในการ บริหารงาน แบ่งเป็น 4 ระดับ คือ 1) น้อย 2) ปานกลาง 3) มาก 4) มากที่สุด
	1.5 ปัญหา อุปสรรคของการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาให้เขตพื้นที่การศึกษา	1. ประธานกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา 2. ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา 3. ผู้อำนวยการสถานศึกษา	1. แบบสอบถาม 2. การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก	วิเคราะห์เนื้อหา	

ตารางที่ 3.1 (ต่อ)

วัตถุประสงค์	ตัวชี้วัด	แหล่งข้อมูล	เครื่องมือ/วิธีการ	การวิเคราะห์ข้อมูล	เกณฑ์การประเมิน
2. เพื่อประเมินผลการดำเนินงานของเขตพื้นที่การศึกษาตามอำนาจหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย รวมทั้งปัญหา อุปสรรคในการดำเนินงาน ของเขตพื้นที่การศึกษา	2.1 ผลการดำเนินงานด้านวิชาการของเขตพื้นที่การศึกษา	1. ประธานกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา 2. ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา 3. ผู้บริหารสถานศึกษา	1. แบบสอบถาม 2. การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก	ความถี่ และฐานนิยมของผลการดำเนินงาน	ผลการดำเนินงานแบ่งเป็น 4 ระดับ คือ 1) น้อย 2) ปานกลาง 3) มาก 4) มากที่สุด
	2.2 ผลการดำเนินงานด้านงบประมาณของเขตพื้นที่การศึกษา	1. ประธานกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา 2. ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา 3. ผู้บริหารสถานศึกษา	1. แบบสอบถาม 2. การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก	ความถี่ และฐานนิยมของผลการดำเนินงาน	ผลการดำเนินงานแบ่งเป็น 4 ระดับ คือ 1) น้อย 2) ปานกลาง 3) มาก 4) มากที่สุด

ตารางที่ 3.1 (ต่อ)

วัตถุประสงค์	ตัวชี้วัด	แหล่งข้อมูล	เครื่องมือ/วิธีการ	การวิเคราะห์ข้อมูล	เกณฑ์การประเมิน
2. เพื่อประเมินผลการดำเนินงานของเขตพื้นที่การศึกษาตามอำนาจหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย รวมทั้งปัญหา อุปสรรคในการดำเนินงาน ของเขตพื้นที่การศึกษา	2.3 ผลการดำเนินงานด้านการบริหารงานบุคคลของเขตพื้นที่การศึกษา	1. ประธานกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา 2. ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา 3. ผู้บริหารสถานศึกษา	1. แบบสอบถาม 2. การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก	ความถี่ และฐานนิยมของผลการดำเนินงาน	ผลการดำเนินงานแบ่งเป็น 4 ระดับ คือ 1) น้อย 2) ปานกลาง 3) มาก 4) มากที่สุด
	2.4 ผลการดำเนินงานด้านการบริหารงานทั่วไปของเขตพื้นที่การศึกษา	1. ประธานกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา 2 ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา 3. ผู้บริหารสถานศึกษา	1. แบบสอบถาม 2. การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก	ความถี่ และฐานนิยมของผลการดำเนินงาน	ผลการดำเนินงานแบ่งเป็น 4 ระดับ คือ 1) น้อย 2) ปานกลาง 3) มาก 4) มากที่สุด

ตารางที่ 3.1 (ต่อ)

วัตถุประสงค์	ตัวชี้วัด	แหล่งข้อมูล	เครื่องมือ/วิธีการ	การวิเคราะห์ข้อมูล	เกณฑ์การประเมิน
2. เพื่อประเมินผลการดำเนินงานของเขตพื้นที่การศึกษาตามอำนาจหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย รวมทั้งปัญหา อุปสรรคในการดำเนินงาน ของเขตพื้นที่การศึกษา	2.5 ปัญหา อุปสรรค ในการดำเนินงานของเขตพื้นที่การศึกษา ทั้ง 4 ด้าน	1. ประธานกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา 2. ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา 3. ผู้บริหารสถานศึกษา	1. แบบสอบถาม 2. การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก 3. การตรวจสอบเอกสารที่เกี่ยวข้อง	วิเคราะห์เนื้อหา	
	2.6 ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความสำเร็จในการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาให้เขตพื้นที่การศึกษา	1. ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา 2. ผู้บริหารสถานศึกษา	1. แบบสอบถาม 2. การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก 3. การตรวจสอบเอกสารที่เกี่ยวข้อง	การสนทนากลุ่ม	

ตารางที่ 3.1 (ต่อ)

วัตถุประสงค์	ตัวชี้วัด	แหล่งข้อมูล	เครื่องมือ/วิธีการ	การวิเคราะห์ข้อมูล	เกณฑ์การประเมิน
3. เพื่อจัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบายเสนอผู้รับผิดชอบและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้มีการกระจายอำนาจการบริหารการศึกษา ด้านต่าง ๆ ให้กับเขตพื้นที่การศึกษาอย่างเหมาะสม	3. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย และ ข้อเสนอแนะผู้เกี่ยวข้องกับการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา	1. ประธานกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา 2. ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา 3. ผู้บริหารสถานศึกษา 4. เอกสารเกี่ยวกับการกระจายอำนาจ	1. แบบสอบถาม 2. การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก 3. การตรวจสอบเอกสารที่เกี่ยวข้อง	สังเคราะห์ข้อมูล	

ตารางที่ 3.1 กรอบแนวทางการติดตามและประเมินการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาให้เขตพื้นที่การศึกษา

วัตถุประสงค์	ตัวชี้วัด	แหล่งข้อมูล	เครื่องมือ/วิธีการ	การวิเคราะห์ข้อมูล	เกณฑ์การประเมิน
1. เพื่อติดตามความก้าวหน้าในการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาให้เขตพื้นที่การศึกษา รวมทั้งปัญหา อุปสรรคของการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาให้เขตพื้นที่การศึกษา	1.1 รูปแบบการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาให้เขตพื้นที่การศึกษา	กฎหมายการศึกษาและเอกสารที่เกี่ยวข้อง	การวิเคราะห์เอกสาร	วิเคราะห์เนื้อหา	ความก้าวหน้าแบ่งเป็น 4 ระดับ คือ 1) น้อย 2) ปานกลาง 3) มาก 4) มากที่สุด
	1.2 ความก้าวหน้าในการดำเนินงานด้านกฎหมาย	กฎหมายการศึกษาและเอกสารที่เกี่ยวข้อง	การวิเคราะห์เอกสาร	วิเคราะห์เนื้อหา	
	1.3 อำนาจหน้าที่ที่กระจายให้เขตพื้นที่การศึกษา	กฎหมายการศึกษาและเอกสารที่เกี่ยวข้อง	การวิเคราะห์เอกสาร	วิเคราะห์เนื้อหา	

ตารางที่ 3.1 (ต่อ)

วัตถุประสงค์	ตัวชี้วัด	แหล่งข้อมูล	เครื่องมือ/วิธีการ	การวิเคราะห์ข้อมูล	เกณฑ์การประเมิน
1. เพื่อติดตามความก้าวหน้าในการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาให้เขตพื้นที่การศึกษา รวมทั้งปัญหา อุปสรรคของการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาให้เขตพื้นที่การศึกษา	1.4 ความเป็นอิสระและค่องตัวในการบริหารและการจัดการศึกษา	1. ประธานกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา 2. ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา 3. ผู้อำนวยการสถานศึกษา	1. แบบสอบถาม	ฐานนิยมของความ เป็นอิสระและ ค่องตัวในการ บริหารและการจัด การศึกษา	ความเป็นอิสระและ ค่องตัวในการ บริหารงาน แบ่งเป็น 4 ระดับ คือ 1) น้อย 2) ปานกลาง 3) มาก 4) มากที่สุด
	1.5 ปัญหา อุปสรรคของการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาให้เขตพื้นที่การศึกษา	1. ประธานกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา 2. ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา 3. ผู้อำนวยการสถานศึกษา	1. แบบสอบถาม 2. การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก	วิเคราะห์เนื้อหา	

ตารางที่ 3.1 (ต่อ)

วัตถุประสงค์	ตัวชี้วัด	แหล่งข้อมูล	เครื่องมือ/วิธีการ	การวิเคราะห์ข้อมูล	เกณฑ์การประเมิน
2. เพื่อประเมินผลการดำเนินงานของเขตพื้นที่การศึกษาตามอำนาจหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย รวมทั้งปัญหา อุปสรรคในการดำเนินงาน ของเขตพื้นที่การศึกษา	2.1 ผลการดำเนินงานด้านวิชาการของเขตพื้นที่การศึกษา	1. ประธานกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา 2. ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา 3. ผู้บริหารสถานศึกษา	1. แบบสอบถาม 2. การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก	ความถี่ และฐานนิยมของผลการดำเนินงาน	ผลการดำเนินงานแบ่งเป็น 4 ระดับ คือ 1) น้อย 2) ปานกลาง 3) มาก 4) มากที่สุด
	2.2 ผลการดำเนินงานด้านงบประมาณของเขตพื้นที่การศึกษา	1. ประธานกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา 2. ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา 3. ผู้บริหารสถานศึกษา	1. แบบสอบถาม 2. การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก	ความถี่ และฐานนิยมของผลการดำเนินงาน	ผลการดำเนินงานแบ่งเป็น 4 ระดับ คือ 1) น้อย 2) ปานกลาง 3) มาก 4) มากที่สุด

ตารางที่ 3.1 (ต่อ)

วัตถุประสงค์	ตัวชี้วัด	แหล่งข้อมูล	เครื่องมือ/วิธีการ	การวิเคราะห์ข้อมูล	เกณฑ์การประเมิน
2. เพื่อประเมินผลการดำเนินงานของเขตพื้นที่การศึกษาตามอำนาจหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย รวมทั้งปัญหา อุปสรรคในการดำเนินงาน ของเขตพื้นที่การศึกษา	2.3 ผลการดำเนินงานด้านการบริหารงานบุคคลของเขตพื้นที่การศึกษา	1. ประธานกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา 2. ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา 3. ผู้บริหารสถานศึกษา	1. แบบสอบถาม 2. การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก	ความถี่ และฐานนิยมของผลการดำเนินงาน	ผลการดำเนินงานแบ่งเป็น 4 ระดับ คือ 1) น้อย 2) ปานกลาง 3) มาก 4) มากที่สุด
	2.4 ผลการดำเนินงานด้านการบริหารงานทั่วไปของเขตพื้นที่การศึกษา	1. ประธานกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา 2 ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา 3. ผู้บริหารสถานศึกษา	1. แบบสอบถาม 2. การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก	ความถี่ และฐานนิยมของผลการดำเนินงาน	ผลการดำเนินงานแบ่งเป็น 4 ระดับ คือ 1) น้อย 2) ปานกลาง 3) มาก 4) มากที่สุด

ตารางที่ 3.1 (ต่อ)

วัตถุประสงค์	ตัวชี้วัด	แหล่งข้อมูล	เครื่องมือ/วิธีการ	การวิเคราะห์ข้อมูล	เกณฑ์การประเมิน
2. เพื่อประเมินผลการดำเนินงานของเขตพื้นที่การศึกษาตามอำนาจหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย รวมทั้งปัญหา อุปสรรคในการดำเนินงาน ของเขตพื้นที่การศึกษา	2.5 ปัญหา อุปสรรค ในการดำเนินงานของเขตพื้นที่การศึกษา ทั้ง 4 ด้าน	1. ประธานกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา 2. ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา 3. ผู้บริหารสถานศึกษา	1. แบบสอบถาม 2. การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก 3. การตรวจสอบเอกสารที่เกี่ยวข้อง	วิเคราะห์เนื้อหา	
	2.6 ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความสำเร็จในการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาให้เขตพื้นที่การศึกษา	1. ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา 2. ผู้บริหารสถานศึกษา	1. แบบสอบถาม 2. การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก 3. การตรวจสอบเอกสารที่เกี่ยวข้อง	การสนทนากลุ่ม	

ตารางที่ 3.1 (ต่อ)

วัตถุประสงค์	ตัวชี้วัด	แหล่งข้อมูล	เครื่องมือ/วิธีการ	การวิเคราะห์ข้อมูล	เกณฑ์การประเมิน
3. เพื่อจัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบายเสนอผู้รับผิดชอบและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้มีการกระจายอำนาจการบริหารการศึกษา ด้านต่าง ๆ ให้กับเขตพื้นที่การศึกษาอย่างเหมาะสม	3. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย และ ข้อเสนอแนะผู้เกี่ยวข้องกับการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา	1. ประธานกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา 2. ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา 3. ผู้บริหารสถานศึกษา 4. เอกสารเกี่ยวกับการกระจายอำนาจ	1. แบบสอบถาม 2. การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก 3. การตรวจสอบเอกสารที่เกี่ยวข้อง	สังเคราะห์ข้อมูล	

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยประเมินผลการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาให้เขตพื้นที่การศึกษา นำเสนอเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ความก้าวหน้าในการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาให้เขตพื้นที่การศึกษา

1.1 รูปแบบการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาให้เขตพื้นที่การศึกษา

1.2 ความก้าวหน้าในการดำเนินงานด้านกฎหมาย

1.3 อำนาจหน้าที่ที่กระจายให้เขตพื้นที่การศึกษาตามกฎหมายการศึกษา

1.4 ความเป็นอิสระและคล่องตัวในการบริหารและการจัดการศึกษา

1.5 ปัญหา อุปสรรคของการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาให้เขตพื้นที่การศึกษา

ตอนที่ 2 ผลการดำเนินงานของเขตพื้นที่การศึกษา

2.1 ผลการดำเนินงานด้านวิชาการ

2.2 ผลการดำเนินงานด้านงบประมาณ

2.3 ผลการดำเนินงานด้านการบริหารงานบุคคล

2.4 ผลการดำเนินงานด้านการบริหารทั่วไป

ตอนที่ 3 ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการดำเนินงานของเขตพื้นที่การศึกษา

3.1 ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะด้านวิชาการ

3.2 ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะด้านงบประมาณ

3.3 ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะด้านการบริหารงานบุคคล

3.4 ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะด้านการบริหารทั่วไป

ตอนที่ 4 ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความสำเร็จในการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาให้เขตพื้นที่การศึกษา

ตอนที่ 1 ความก้าวหน้าในการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาให้เขตพื้นที่การศึกษา

1.1 รูปแบบการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาให้เขตพื้นที่การศึกษา

อำนาจที่กระจายให้เขตพื้นที่การศึกษาเป็นอำนาจตามที่กำหนดไว้ตามกฎหมายการศึกษา 5 ฉบับ ดังนี้

1) พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545

2) พระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับ พ.ศ. 2545

3) พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546

4) พระราชบัญญัติสภาครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2546

5) พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2547

เมื่อพิจารณาจากกฎหมายดังกล่าวแล้ว อำนาจที่กระจายมี 2 รูปแบบ ดังนี้

1.1.1 การแบ่งอำนาจ (Deconcentration) เป็นการกระจายอำนาจที่แบ่งอำนาจการบริหารราชการส่วนกลาง (กระทรวงศึกษาธิการ) ไปสู่นายงานที่ปฏิบัติในพื้นที่ (เขตพื้นที่การศึกษา) ซึ่งมีรูปแบบที่แตกต่างไปจากเดิมโดยมีการกระจายอำนาจหน้าที่ในการตัดสินใจจากส่วนกลางไปสู่นายงานระดับล่าง ในการบังคับบัญชา เขตพื้นที่การศึกษาที่ได้รับการแบ่งอำนาจจะเป็นผู้รับผิดชอบในผลของการตัดสินใจในเรื่องที่ได้รับการแบ่งอำนาจ ตามกฎหมายการศึกษาที่สำคัญทั้ง 5 ฉบับดังกล่าว โดยเฉพาะพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 39 ให้กระทรวงกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป ไปยังคณะกรรมการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาโดยตรง ซึ่งเป็นการแบ่งอำนาจการบริหารราชการส่วนกลางจากกระทรวงศึกษาธิการ ไปยังคณะกรรมการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาโดยตรง โดยมีการบริหารและการจัดการศึกษาในรูปแบบคณะกรรมการ แบ่งเป็น 4 ด้าน ได้แก่ ด้านวิชาการ สถานศึกษาสามารถจัดทำหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่นนอกเหนือจากหลักสูตรแกนกลาง ด้านงบประมาณ การจัดตั้งและรับงบประมาณของสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา ต้องดำเนินการผ่านสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา โดยสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเป็นผู้พิจารณาและดำเนินการต่อไปยังสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านการบริหารงานบุคคล การพิจารณาแต่งตั้ง โยกย้าย และการพิจารณาความดีความชอบของบุคลากรที่ปฏิบัติงานในเขตพื้นที่การศึกษาอยู่ในอำนาจของ

อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษา ด้านการบริหารทั่วไป สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน แบ่งอำนาจให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาดำเนินการบางอย่างได้ตามที่กำหนดไว้ นอกจากนี้ยังมีกฎหมายรองที่ออกตามกฎหมายแม่บท เป็นกฎกระทรวง ประกาศ ระเบียบ ข้อบังคับ กฎ ของกระทรวงศึกษาธิการ รวมทั้งกฎหมายอื่น ๆ ที่เข้ามาเกี่ยวข้อง เช่น พระราชบัญญัติ ระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534 และที่แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2545 พระราชบัญญัติ งบประมาณ ระเบียบว่าด้วยการบริหารงบประมาณ พ.ศ. 2545 พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของ ราชการ พ.ศ. 2542 พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้องค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 พระราชบัญญัติสิทธิคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 เป็นต้น ที่นำมาใช้ในการ บริหารและจัดการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา

สรุปได้ว่าการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาให้เขตพื้นที่การศึกษา เป็นการกระจายอำนาจการตัดสินใจบางอย่างของกระทรวงศึกษาธิการให้สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาและสถานศึกษาใน 2 รูปแบบคือ การแบ่งอำนาจ และการมอบอำนาจ เพื่อให้หน่วยงาน ดังกล่าวสามารถบริหารและจัดการศึกษาให้ได้ประโยชน์สูงสุดตามความเหมาะสม และความ ต้องการของประชาชนในท้องถิ่น ซึ่งทั้ง 2 รูปแบบ กระทรวงศึกษาธิการสามารถรวมคำสั่งหรือ ยกเลิกได้

1.1.2 การมอบอำนาจ (Delegation) เป็นการกระจายอำนาจที่มอบอำนาจการ ตัดสินใจจากส่วนกลาง (กระทรวงศึกษาธิการ) ไปยังเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อตัดสินใจได้เร็วขึ้น โดย ไม่ต้องผ่านขั้นตอนตามลำดับขั้นขึ้นไป เรื่องที่เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานมอบ อำนาจให้ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และผู้อำนวยการสถานศึกษา สรุปได้ดังตารางที่ 4.1

ตารางที่ 4.1 อำนาจของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มอบให้เขตพื้นที่ การศึกษา

การมอบอำนาจ	จำนวนเรื่อง
1. ด้านวิชาการ	11
2. ด้านงบประมาณ	52
3. ด้านการบริหารงานบุคคล	28
4. ด้านการบริหารทั่วไป	13
รวม	104

การมอบอำนาจของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานให้เขตพื้นที่การศึกษาในแต่ละด้านมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1) *ด้านวิชาการ* การมอบอำนาจด้านวิชาการที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานมอบให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ตามคำสั่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (<http://kormor.obec.go.th> 16 มกราคม 2549) ดังแสดงในตารางที่ 4.2

ตารางที่ 4.2 อำนาจด้านวิชาการที่มอบให้เขตพื้นที่การศึกษา

เนื้อหา	ผู้รับมอบ		เลขที่คำสั่ง	สั่ง ณ วันที่
	ผอ. สพท. ผอ.สถานศึกษา			
1. การออกใบสุทธิและใบรับรองสถานศึกษา		✓	54/2546	8 กรกฎาคม 2546
2. สั่งซื้อแบบพิมพ์ระเบียบแสดงผลการเรียนรู้ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย	✓		329/2546	14 ตุลาคม 2546
3. การจัดเก็บการรายงานผลการเรียนรู้ผู้จบหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้นและแนบรายงานผลการเรียนรู้ผู้จบหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย	✓	✓	329/2546	14 ตุลาคม 2546
4. การสั่งซื้อแบบพิมพ์หลักฐานแสดงผลการเรียนรู้	✓		329/2546	14 ตุลาคม 2546
5. การสั่งซื้อแบบพิมพ์ประกาศนียบัตร (ปพ.2) ให้สถานศึกษา	✓		467/2546	3 ธันวาคม 2546
6. การลงนามในประกาศนียบัตร		✓	467/2546	3 ธันวาคม 2546

ตารางที่ 4.2 (ต่อ)

เนื้อหา	ผู้รับมอบ		เลขที่คำสั่ง	ตั้ง ณ วันที่
	ผอ. สพท. ผอ.สถานศึกษา			
7. มอบอำนาจการเลือกใช้สื่อการเรียนรู้ ในสถานศึกษา แนวการดำเนินงาน ผลิต พัฒนาและใช้เทคโนโลยีเพื่อ การศึกษา แบบที่ของประกาศ กระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง นโยบาย การผลิต พัฒนา และใช้สื่อและ เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ตาม หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544		✓	362/2547 ศธ. 4010/ 2083	8 มิถุนายน 2547 9 กันยายน 2548
8. การผลิตสื่อ	✓	✓	362/2547 ศธ. 4010/ 2083	8 มิถุนายน 2547 9 กันยายน 2548
9. การประเมินคุณภาพและวิเคราะห์ ราคาสื่อฯ	✓		362/2547 ศธ. 4010/ 2083	8 มิถุนายน 2547 9 กันยายน 2548
10. การเลือกใช้สื่อฯ และประเมินผลการ ใช้สื่อ		✓	362/2547 ศธ. 4010/ 2083	8 มิถุนายน 2547 9 กันยายน 2548
11. จัดตั้งศูนย์สื่อ	✓	✓	362/2547 ศธ. 4010/ 2083	8 มิถุนายน 2547 9 กันยายน 2548

2) *ด้านงบประมาณ* การมอบอำนาจด้านงบประมาณที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานมอบให้เขตพื้นที่การศึกษาแสดงในตารางที่ 4.3

ตารางที่ 4.3 อำนาจด้านงบประมาณที่มอบให้เขตพื้นที่การศึกษา

เนื้อหา	ผู้รับมอบ		เลขที่คำสั่ง	ตั้ง ณ วันที่
	ผอ. สพท.	ผอ.สถานศึกษา		
1. การเบิกเงินจากคลังจังหวัด	✓		20/2546	8 กรกฎาคม 2546
2. อนุมัติหลักสูตรการฝึกอบรมที่ใช้เงินงบประมาณ	✓		21/2546	8 กรกฎาคม 2546
3. มีอำนาจหน้าที่ดำเนินการเกี่ยวกับการพัสดุ	✓	✓	22/2546	8 กรกฎาคม 2546
4. รับรองสิทธิ อนุมัติจ่ายเงิน เกี่ยวกับค่าเช่าบ้าน	✓	✓	25/2546	8 กรกฎาคม 2546
5. อนุมัติการจ่ายเงิน	✓	✓	60/2546	10 กรกฎาคม 2546
6. การปฏิบัติเกี่ยวกับที่ราชพัสดุเพื่อใช้ประโยชน์ในราชการ	✓		63/2546	10 กรกฎาคม 2546
7. เบิกเงินจากคลังจังหวัดของศูนย์และโรงเรียนสำหรับคนพิการ	✓		75/2546	21 กรกฎาคม 2546
8. จัดหาพัสดุที่จำเป็นต้องระบุยี่ห้อและนำเข้าจากต่างประเทศ	✓	✓	143/2546	30 กรกฎาคม 2546
9. ลงนามในใบแจ้งการเบิกเงินและใบแจ้งโอนกลับเงินงบประมาณ	✓	✓	145/2546	30 กรกฎาคม 2546
10. จัดหาพัสดุตามหลักเกณฑ์การใช้พัสดุที่ผลิตในประเทศ	✓	✓	148/2546	30 กรกฎาคม 2546
11. การอนุมัติจ่ายเงินสวัสดิการเกี่ยวกับการช่วยเหลือบุตร	✓	✓	149/2546	30 กรกฎาคม 2546
12. เงินสวัสดิการเกี่ยวกับการศึกษาของบุตร	✓	✓	150/2546	30 กรกฎาคม 2546

ตารางที่ 4.3 (ต่อ)

เนื้อหา	ผู้รับมอบ		เลขที่คำสั่ง	ตั้ง ณ วันที่
	ผอ. สพท.	ผอ.สถานศึกษา		
13. เงินสวัสดิการเกี่ยวกับการรักษาพยาบาล	✓	✓	151/2546	30 กรกฎาคม 2546
14. การอนุมัติการเบิกค่าใช้จ่ายในการฝึกอบรม	✓	✓	152/2546	30 กรกฎาคม 2546
15. การจัดฝึกอบรม	✓	✓	153/2546	30 กรกฎาคม 2546
16. ลงนามในแบบคำขอรับเงินบำเหน็จบำนาญเงินทำขวัญฯ	✓	✓	155/2546	30 กรกฎาคม 2546
17. อนุมัติจ่ายเงินค่ารับรองอาหารว่าง เครื่องดื่มในการประชุม	✓	✓	297/2546	15 สิงหาคม 2546
18. อนุมัติค่าใช้จ่ายในการเป็นสมาชิกอินเทอร์เน็ต	✓	✓	299/2546	15 สิงหาคม 2546
19. อนุมัติจ่ายเงินรางวัลกรรมการ สอบแข่งขันสอบคัดเลือกข้าราชการ	✓	✓	301/2546	15 สิงหาคม 2546
20. อนุมัติจ่ายค่าดอกไม้ พวงมาลัย พานประดับ	✓	✓	303/2546	15 สิงหาคม 2546
21. อนุมัติค่าใช้จ่ายในการจัดงานต่าง ๆ	✓	✓	305/2546	15 สิงหาคม 2546
22. อนุมัติจ่ายค่าใช้จ่ายประเภทต่าง ๆ	✓	✓	307/2546	15 สิงหาคม 2546
23. อนุมัติจ่ายค่าใช้จ่ายในการจัดรายการผลิตและถ่ายทอดสด	✓	✓	309/2546	15 สิงหาคม 2546
24. อนุมัติจ่ายค่าใช้จ่ายในการจ้างเหมา เอกชนดำเนินงานของราชการ	✓	✓	311/2546	15 สิงหาคม 2546
25. อนุมัติจ่ายค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับค่าบริการ และสถานที่	✓	✓	313/2546	15 สิงหาคม 2546
26. อนุมัติจ่ายค่าใช้จ่ายในการตกแต่งและ ประดับไฟฟ้าบริเวณอาคาร	✓	✓	315/2546	15 สิงหาคม 2546

ตารางที่ 4.3 (ต่อ)

เนื้อหา	ผู้รับมอบ		เลขที่คำสั่ง	ตั้ง ณ วันที่
	ผอ. สพท.	ผอ.สถานศึกษา		
27. อนุมัติจ่ายค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับ เครื่องแบบและเครื่องนอน	✓	✓	317/2546	15 สิงหาคม 2546
28. อนุมัติจ่ายค่าใช้จ่ายบริการวิทยุ โทรศัพท์เคลื่อนที่	✓	✓	319/2546	15 สิงหาคม 2546
29. อนุมัติจ่ายก่อนนี้ผู้กักพัน กรณีที่ไม่มี กฎหมายอนุญาตให้จ่ายไว้แล้ว	✓	✓	321/2546	15 สิงหาคม 2546
30. อนุมัติจ่ายเงินค่าจ้างทำเครื่องหมาย ตอนแทนผู้ช่วยเหลือราชการ	✓	✓	323/2546	15 สิงหาคม 2546
31. อนุมัติจ่ายค่าเช่าและค่าใช้จ่ายเครื่องถ่าย เอกสาร	✓	✓	325/2546	15 สิงหาคม 2546
32. อนุมัติจ่ายเงินค่าโทรศัพท์ โทรสาร และคำสั่งไปรษณีย์ภัณฑ์	✓	✓	328/2546	15 สิงหาคม 2546
33. อนุมัติใบรับรองการจ่ายกรณีใบเสร็จ สูญหายและไม่อาจขอสำเนา	✓	✓	333/2546	15 สิงหาคม 2546
34. อนุญาตให้เก็บเงินไว้ใช้จ่ายเพื่อ บูรณะทรัพย์สิน	✓	✓	334/2546	15 สิงหาคม 2546
35. อนุมัติค่าใช้จ่ายในการดำเนินคดีตาม คำพิพากษา	✓	✓	336/2546	15 สิงหาคม 2546
36. กำหนด จ่ายหรือเรียก เงินค่า K โอน เปลี่ยนแปลงเงินประจำงวดฯ	✓	✓	337/2546	15 สิงหาคม 2546
37. อนุมัติจ่ายเงินยืม	✓	✓	338/2546	15 สิงหาคม 2546
38. อนุมัติการขอยืมเงินนอกงบประมาณ	✓	✓	339/2546	15 สิงหาคม 2546
39. อนุมัติเบิกค่าใช้จ่ายในการติดตั้ง เช่า ใช้บริการวิทยุโทรศัพท์	✓	✓	340/2546	15 สิงหาคม 2546
40. การยกเลิกใบเสร็จรับเงินสูญหาย	✓	✓	342/2546	15 สิงหาคม 2546

ตารางที่ 4.3 (ต่อ)

เนื้อหา	ผู้รับมอบ		เลขที่คำสั่ง	ตั้ง ณ วันที่
	ผอ. สพท.	ผอ.สถานศึกษา		
41. อนุมัติจัดสรรเงินทุนส่งเสริมการประกอบอาชีพอิสระเพื่อการมีรายได้	✓		344/2546	15 สิงหาคม 2546
42. อนุมัติเบิกจ่ายเงินสวัสดิการในการปฏิบัติงานประจำในเขตพื้นที่พิเศษ	✓		346/2546	15 สิงหาคม 2546
43. รับรองสิทธิการเบิกค่ารักษาพยาบาลของตนเอง	✓	✓	832/2546	11 กันยายน 2546
44. การมอบโอนพัสดุให้แก่หน่วยงานสังกัด สพฐ.	✓	✓	108/2547	9 มกราคม 2547
45. เบิกค่าใช้จ่ายในการจ้างเหมาบางประเภท	✓	✓	575/2547	6 กุมภาพันธ์ 2547
46. อนุมัติจ่ายเงินเดือนให้ผู้ที่ลาเกิน 60 วัน แต่ไม่เกิน 120 วัน	✓		1083/2547	18 มีนาคม 2547
47. หักเงินค่าธรรมเนียมการสอบแข่งขันบุคคลเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ	✓		454/2548	4 พฤษภาคม 2548
48. อนุญาตใช้เงินสาธารณูปโภคซื้อควงตราไปรษณีย์	✓	✓	461/2548	3 พฤษภาคม 2548
49. อนุมัติให้เบิกค่าเช่าที่พักในสถานให้บริการเช่าที่พักอื่นที่มีใช้โรงแรม	✓	✓	889/2548	1 กันยายน 2548
50. การรับรองเงินเดือนและค่าจ้างประจำเหลือจ่าย	✓	✓	1142/2548	21 ตุลาคม 2548
51. อนุมัติการผ่อนชำระหนี้	✓		1212/2548	11 พฤศจิกายน 2548
52. อนุมัติการผ่อนชำระหนี้ทำสัญญาค่าประกันรับสภาพหนี้	✓		29/2549	16 มกราคม 2549

3) ด้านการบริหารงานบุคคล การมอบอำนาจด้านการบริหารงานบุคคลที่
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานมอบให้เขตพื้นที่การศึกษา แสดงในตารางที่ 4.4

ตารางที่ 4.4 อำนาจด้านการบริหารงานบุคคลที่มอบให้เขตพื้นที่การศึกษา

เนื้อหา	ผู้รับมอบ		เลขที่คำสั่ง	ตั้ง ณ วันที่
	ผอ. สพท.	ผอ.สถานศึกษา		
1. การอนุญาตการลาของข้าราชการใน สพท.	✓		7/2546	7 กรกฎาคม 2546
2. บรรจุแต่งตั้ง ดำเนินการทางวินัย ออก จากราชการของลูกจ้างประจำ	✓	✓	8/2546	7 กรกฎาคม 2546
3. การบังคับบัญชาลูกจ้างประจำ	✓	✓	9/2546	7 กรกฎาคม 2546
4. การอนุญาตการลาไปศึกษาฝึกอบรมฯ ในประเทศ	✓		47/2546	8 กรกฎาคม 2546
5. การสั่งจ้างเลิกจ้าง อนุญาตลาของ ลูกจ้างชั่วคราวด้วยเงินนอกบฯ	✓	✓	53/2546	8 กรกฎาคม 2546
6. การอนุญาตให้ข้าราชการพลเรือนและ ลูกจ้างลาออก	✓		90/2546	24 กรกฎาคม 2546
7. อนุมัติให้ข้าราชการและลูกจ้างปฏิบัติ ราชการนอกเวลา	✓	✓	327/2546	15 สิงหาคม 2546
8. พิจารณาสั่งเลื่อนเงินเดือนข้าราชการ พลเรือนใน สพท. ระดับ 8 ลงมา	✓		355/2546	19 สิงหาคม 2546
9. พิจารณาสั่งเลื่อนเงินเดือนข้าราชการ ครูระดับ 8 ลงมา	✓		356/2546	19 สิงหาคม 2546
10. การออกหนังสือรับรองสำหรับ ข้าราชการและลูกจ้าง	✓	✓	454/2546	22 สิงหาคม 2546
11. อนุมัติแต่งตั้ง เลื่อนและแต่งตั้ง ตาม ประกาศผลการสอบคัดเลือกฯ	✓		1540/2546	13 พฤศจิกายน 2546
12. การแต่งตั้งข้าราชการครู	✓		1805/2546	25 พฤศจิกายน 2546

ตารางที่ 4.4 (ต่อ)

เนื้อหา	ผู้รับมอบ		เลขที่คำสั่ง	ตั้ง ณ วันที่
	ผอ. สพท. ผอ.สถานศึกษา			
13. บรรจุแต่งตั้ง ย้ายโอน เลื่อนชั้น ลาออก กลับเข้ารับราชการครู	✓		188/2547	15 มกราคม 2547
14. การแต่งตั้งผู้รักษาการแทน ผอ.สพท.	✓		291/2547	21 มกราคม 2547
15. การออกจากราชการตามมาตรการ พัฒนาและเปลี่ยนแปลง	✓		362/2547	26 มกราคม 2547
16. การขออยู่ในราชอาณาจักร ขอหรือ ต่อใบอนุญาตให้ครูชาวต่างประเทศ	✓		383/2547	28 มกราคม 2547
17. บรรจุแต่งตั้ง ย้ายโอน เลื่อนชั้น ลาออก กลับเข้ารับราชการ เพิ่มเติม	✓		572/2547	5 กุมภาพันธ์ 2547
18. การดำเนินการทางวินัย การสั่งพัก ให้ ออกจากราชการไว้ก่อน	✓		580/2547	11 กุมภาพันธ์ 2547
19. พักราชการ ให้ออกจากราชการไว้ ก่อน ลูกจ้างประจำ	✓		707/2547	18 กุมภาพันธ์ 2547
20. ความรับผิดชอบทางละเมิด	✓		887/2547	25 กุมภาพันธ์ 2547
21. ทำสัญญาศึกษา ฝึกอบรมฯ ณ ต่างประเทศ	✓		1281/2547	7 เมษายน 2547
22. การจัดที่พักรักษาการเข้าพักอาศัย	✓	✓	1565/2547	13 พฤษภาคม 2547
23. การอนุญาตลาไปศึกษา ฝึกอบรม งาน ปฏิบัติการวิจัยภายในประเทศ	✓	✓	1602/2547	13 พฤษภาคม 2547
24. การบริหารอัตรากำลังลูกจ้างประจำ ในสถานศึกษา	✓		1663/2547	20 พฤษภาคม 2547
25. ปรับปรุงคำสั่งที่ 580/2547 ตั้ง ณ วันที่ 11 ก.พ. 2547	✓		2701/2547	31 สิงหาคม 2547
26. แต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริง เบื้องต้นทางละเมิด	✓		2864/2547	16 กันยายน 2547

ตารางที่ 4.4 (ต่อ)

เนื้อหา	ผู้รับมอบ		เลขที่คำสั่ง	ตั้ง ณ วันที่
	ผอ. สพท.	ผอ.สถานศึกษา		
27. การลงนามในสัญญาจ้างพนักงานราชการ	✓	✓	1084/2548	13 ตุลาคม 2548
28. การอนุมัติการไปราชการ	✓	✓	1360/2548	23 ธันวาคม 2548

4) ด้านการบริหารทั่วไป การมอบอำนาจด้านบริหารทั่วไปที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานมอบให้เขตพื้นที่การศึกษา แสดงในตารางที่ 4.5

ตารางที่ 4.5 อำนาจด้านการบริหารทั่วไปที่มอบให้เขตพื้นที่การศึกษา

เนื้อหา	ผู้รับมอบ		เลขที่คำสั่ง	ตั้ง ณ วันที่
	ผอ. สพท.	ผอ.สถานศึกษา		
1. การใช้รถส่วนกลาง	✓	✓	10/2546	7 กรกฎาคม 2546
2. รับโอนบรรดากิจการทรัพย์สิน หนี้สินฯ	✓		13/2546	8 กรกฎาคม 2546
3. การออกบัตรประจำตัวข้าราชการและ ข้าราชการบำเน็จบำนาญ	✓		17/256	8 กรกฎาคม 2546
4. การออกบัตรลูกจ้างประจำ	✓		18/2546	8 กรกฎาคม 2546
5. มีอำนาจหน้าที่แทนศึกษาธิการจังหวัด	✓		19/2546	8 กรกฎาคม 2546
6. ดำเนินการเกี่ยวกับการใช้สำเนา เอกสารแทนต้นฉบับที่สูญหาย	✓	✓	331/2546	15 สิงหาคม 2546
7. การขอเจ้าหน้าที่ตำรวจรักษาการณ์ และเจ้าหน้าที่ตำรวจควบคุมเงิน	✓	✓	335/2546	15 สิงหาคม 2546
8. การทำลายหนังสือตามระเบียบสำนัก นายกรัฐมนตรี	✓	✓	2367/2546	19 ธันวาคม 2546
9. การดำเนินการตาม พ.ร.บ. รดยนต์ และ พ.ร.บ. การขนส่งทางบก	✓	✓	581/2547	9 กุมภาพันธ์ 2547

ตารางที่ 4.5 (ต่อ)

เนื้อหา	ผู้รับมอบ		เลขที่คำสั่ง	ตั้ง ณ วันที่
	ผอ. สพท. ผอ.สถานศึกษา			
10. การสั่งซื้อแบบพิมพ์ประกาศนียบัตร	✓		1018/2547	17 มีนาคม 2547
11. อนุมัติการติดตั้งและย้ายโทรศัพท์ประจำสถานที่ราชการ	✓	✓	1241/2547	1 เมษายน 2547
12. อนุญาต รับรองความเหมาะสมในการสมัครคัดเลือกรับทุน	✓		1293/2547	7 เมษายน 2547
13. ลงนามรับรองการเป็นผู้ปฏิบัติงานในการช่วยเหลือผู้ประสบภัยฯ	✓		239/2548	9 มีนาคม 2548

รูปแบบการกระจายอำนาจทั้ง 2 รูปแบบ อาจมีการยกเลิกแล้วให้ใช้คำสั่งใหม่ได้ เช่น คำสั่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ 6/2546 เรื่อง การมอบอำนาจการอนุมัติไปราชการ ตั้ง ณ วันที่ 7 กรกฎาคม พ.ศ. 2546 ยกเลิกแล้วโดยคำสั่งที่ 1360/2546 ให้ใช้คำสั่ง ณ วันที่ 23 ธันวาคม 2548 แทน และคำสั่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ 14/2546 เรื่องการพานักเรียนและนักศึกษาไปนอกสถานศึกษา ตั้ง ณ วันที่ 8 กรกฎาคม พ.ศ. 2548 ไม่ใช่บังคับแล้ว

จากการสอบถามและการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่พบว่า สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาควรได้รับการมอบอำนาจหน้าที่เพิ่มเติมเพื่อให้เขตพื้นที่การศึกษามีความคล่องตัวในการดำเนินงานมากยิ่งขึ้น ในเรื่องต่อไปนี้

1) การรับบริจาค กฎ ระเบียบยังไม่เปิดกว้าง เช่น การรับบริจาคที่ดิน คอมพิวเตอร์ ต้องได้รับความเห็นชอบจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานก่อน จึงจะรับบริจาคได้ ทำให้ไม่สะดวกต่อผู้ที่ต้องการบริจาค

2) การอนุมัติให้เด็กที่มีอายุอยู่ในระหว่างการศึกษาระดับมัธยมศึกษาสามารถเข้าเรียนการศึกษานอกระบบได้

3) การอนุญาตให้ข้าราชการในเขตพื้นที่เดินทางไปต่างประเทศ

4) การเปลี่ยนแปลงชื่อสถานศึกษา ปัจจุบันเมื่อคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษาเห็นชอบแล้ว ต้องเสนอผ่านไปถึงรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ

5) การขยายห้องเรียน เพิ่ม-ลด ชั้นเรียน การกำหนดจำนวนนักเรียนต่อห้อง

6) การบริหารการศึกษาเอกชน ที่เป็นการศึกษาขั้นพื้นฐาน

นอกจากนี้ กลุ่มตัวอย่างได้เสนอเพิ่มเติมถึงการมอบอำนาจที่ไม่ควรมอบให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ดำเนินการ ในเรื่องต่อไปนี้

- 1) การสั่งซื้อแบบพิมพ์ต่าง ๆ เช่น แบบพิมพ์ระเบียบแสดงผลการเรียนรู้ แบบพิมพ์ประกาศนียบัตร (ปพ.2) ให้สถานศึกษา ฯลฯ
- 2) การจัดซื้อจัดจ้าง (ครุภัณฑ์ อาคาร และสิ่งก่อสร้าง) ควรมอบให้สถานศึกษาดำเนินการได้เอง
- 3) การพิจารณาความดีความชอบของผู้บริหารสถานศึกษา
- 4) การศึกษานอกสถานที่ของนักเรียน ในกรณีที่ต้องค้างคืน ควรมอบให้สถานศึกษาดำเนินการได้เอง
- 5) การเบิกจ่ายงบประมาณต่าง ๆ เช่น เงินสวัสดิการการศึกษาบุตร ค่ารักษาพยาบาล ฯลฯ ควรให้สถานศึกษาเบิกจากคลังโดยตรง
- 6) การจัดสรรงบประมาณ การบริหารงานบุคคล ควรมอบให้สถานศึกษาโดยตรงเขตพื้นที่การศึกษาควรทำหน้าที่ด้านมาตรฐานการศึกษาและคุณภาพวิชาการ
- 7) การคัดเลือก/สรรหา รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และผู้ช่วยผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ควรให้ ก.ค.ศ. ดำเนินการ
- 8) การสรรหา คัดเลือก บุคลากร ควรเป็นเรื่องของสถานศึกษา

จากที่กล่าวมาแล้วข้างต้น การกระจายอำนาจการบริหารและจัดการศึกษาให้เขตพื้นที่การศึกษาเป็นการกระจายอำนาจของกระทรวงศึกษาธิการ โดยการกระจายอำนาจการตัดสินใจบางส่วนให้เขตพื้นที่การศึกษา ถึงแม้จะมีการแบ่งอำนาจ และมอบอำนาจแก่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาก็ตาม การตัดสินใจที่สำคัญก็ยังคงอยู่ที่ส่วนกลางภายใต้การดูแลรับผิดชอบของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนั้นการกระจายอำนาจให้แก่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาจึงมีลักษณะเป็น การแบ่งอำนาจ และการมอบอำนาจโดยมีกรอบทางกฎหมายและระเบียบรองรับให้มีการมอบหมายให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษามีอำนาจหน้าที่ดำเนินการบริหารและจัดการศึกษาให้ได้ประโยชน์สูงสุดตามความเหมาะสมและความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น

1.2 ความก้าวหน้าในการดำเนินงานด้านกฎหมาย

การดำเนินงานด้านกฎหมาย มีกฎหมายสำคัญที่เป็นกฎหมาย แม่บทในการดำเนินงาน ได้แก่ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 พระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับ พ.ศ. 2545 พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 พระราชบัญญัติสภาครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2546 พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2547 และมีกฎหมายรองที่ออกตามกฎหมายแม่บทในการกระจายอำนาจสรุปได้ดังตารางที่ 4.6

ตารางที่ 4.6 ความก้าวหน้าในการดำเนินงานด้านกฎหมาย

กฎหมาย	ระดับความก้าวหน้า				ประกาศใช้ วัน เดือน ปี	หมายเหตุ
	1	2	3	4		
1. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545				✓	19 ส.ค. 2542 19 ธ.ค. 2545	
1.1 กฎกระทรวงที่ออกตาม พ.ร.บ. การศึกษา แห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545						
1) กฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และ วิธีการนับอายุเด็กเพื่อเข้าการศึกษาภาค บังคับ พ.ศ. 2542				✓	25 ก.พ. 2545	
2) กฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และ วิธีการให้คนพิการมีสิทธิได้รับสิ่ง อำนวยความสะดวก พ.ศ. 2545				✓	2 ก.ย. 2545	
3) กฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และ วิธีการจัดสรรงบประมาณทางการ ศึกษา สำหรับคนพิการ พ.ศ. 2545				✓	2 ก.ย. 2545	

หมายเหตุ ความก้าวหน้าในการดำเนินงานด้านกฎหมายแบ่งเป็น 4 ระดับ ได้แก่

1 หมายถึง ก้าวหน้าน้อย

2 หมายถึง ก้าวหน้าปานกลาง

3 หมายถึง ก้าวหน้ามาก

4 หมายถึง ก้าวหน้ามากที่สุด

ตารางที่ 4.6 (ต่อ)

กฎหมาย	ระดับความก้าวหน้า				ประกาศใช้ วัน เดือน ปี	หมายเหตุ
	1	2	3	4		
4) กฎกระทรวงว่าด้วยการแบ่งระดับและประเภทของการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2546				✓	1 พ.ค. 2546	
5) กฎกระทรวงว่าด้วยการแบ่งระดับและการเทียบระดับการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ. 2546				✓	1 พ.ค. 2546	
6) กฎกระทรวงว่าด้วยระบบหลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2546				✓	1 ส.ค. 2546	
7) กฎกระทรวงว่าด้วยการจัดการศึกษาเฉพาะทาง พ.ศ. 2547				✓	26 ก.พ. 2547	
8) กฎกระทรวงว่าด้วยสิทธิในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยครอบครัว พ.ศ. 2547				✓	2 ก.ย. 2547	
9) กฎกระทรวงว่าด้วยสิทธิของสถานประกอบการในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในศูนย์การเรียนรู้				✓	2 ก.ย. 2547	
10) กฎกระทรวงว่าด้วยเงินอุดหนุนจากรัฐสำหรับการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของบุตรหรือบุคคลซึ่งอยู่ในความดูแลของครอบครัว						มาตรา 13 (2) และ (3)

ตารางที่ 4.6 (ต่อ)

กฎหมาย	ระดับความก้าวหน้า				ประกาศใช้ วัน เดือน ปี	หมายเหตุ
	1	2	3	4		
11) กฎกระทรวงว่าด้วยเงินอุดหนุนจากรัฐสำหรับการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานและการลดหย่อนหรือยกเว้นภาษีสำหรับค่าใช้จ่ายการศึกษา		✓				อยู่ระหว่างการดำเนินการ มาตรา 15
12) กฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไปไปยังคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษาและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาโดยตรง			✓			อยู่ระหว่างการกลั่นกรองเรื่องเสนอให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการลงนาม (สป.) มาตรา 39
13) กฎกระทรวงว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการในการตรวจสอบติดตาม และประเมินประสิทธิภาพ ประสิทธิผลการใช้จ่ายงบประมาณการจัดการศึกษา		✓				มาตรา 62
1.2 ประกาศ ออกตามความในกฎหมายการศึกษา พ.ร.บ. การศึกษาแห่งชาติ						
1) ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่องกำหนดเขตพื้นที่การศึกษา				✓	7 ก.ค. 2546	

ตารางที่ 4.6 (ต่อ)

กฎหมาย	ระดับความก้าวหน้า				ประกาศใช้ วัน เดือน ปี	หมายเหตุ
	1	2	3	4		
2) ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง การเทียบโอนผลการเรียน การศึกษาขั้นพื้นฐานและ การศึกษาระดับอุดมศึกษา ระดับ ต่ำกว่าปริญญา				✓	31 ต.ค. 2546	
3) ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่องแนวนโยบายในการจัดการ เรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้น พื้นฐาน พุทธศักราช 2544				✓	26 ธ.ค. 2546	
1.3 ระเบียบ ออกตามความในกฎหมาย การศึกษา พ.ร.บ. การศึกษาแห่งชาติ				✓	7 ธ.ค. 2546	
1) ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่า ด้วยการประเมินเทียบระดับ การศึกษาขั้นพื้นฐานและ การศึกษาระดับอุดมศึกษาต่ำกว่า ปริญญา พ.ศ. 2546				✓	31 ต.ค. 2546	
2. พระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับ พ.ศ. 2545				✓	31 ธ.ค. 2545	
2.1 ประกาศออกตามความใน พ.ร.บ. การศึกษาภาคบังคับ พ.ศ. 2545						
1) ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่องการส่งเด็กเข้าเรียนใน สถานศึกษา พ.ศ. 2545				✓	24 มิ.ย. 2547	

ตารางที่ 4.6 (ต่อ)

กฎหมาย	ระดับความก้าวหน้า				ประกาศใช้ วัน เดือน ปี	หมายเหตุ
	1	2	3	4		
2) ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่องให้ผู้อำนวยการสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาปฏิบัติการ ตามพระราชบัญญัติการศึกษา ภาคบังคับ พ.ศ. 2545				✓	24 มิ.ย. 2547	
3) ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่องหลักเกณฑ์และวิธีปฏิบัติ สำหรับผู้มิใช่ผู้ปกครอง ซึ่งมี เด็กที่อาศัยอยู่ในเกณฑ์ การศึกษาภาคบังคับอาศัยอยู่				✓	24 มิ.ย. 2547	
3. พระราชบัญญัติระเบียบบริหาร ราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ.2546				✓	12 มิ.ย. 2546	
3.1 ประกาศออกตามความใน พ.ร.บ. ระเบียบบริหารราชการ กระทรวงศึกษาธิการ						
1) กฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการ สำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546				✓	7 ก.ค. 2546	

ตารางที่ 4.6 (ต่อ)

กฎหมาย	ระดับความก้าวหน้า				ประกาศใช้ วัน เดือน ปี	หมายเหตุ
	1	2	3	4		
2) กฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์ การแบ่งส่วนราชการภายใน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา พ.ศ. 2546				✓	7 ก.ค. 2546	
3) กฎกระทรวงกำหนดจำนวน กรรมการคุณสมบัติ หลักเกณฑ์ และวิธีการสรรหา การเลือก ประธานกรรมการและ กรรมการ วาระการดำรง ตำแหน่งและการพ้นจาก ตำแหน่งของคณะกรรมการเขต พื้นที่การศึกษา พ.ศ. 2546				✓	31 ธ.ค. 2546	
4) กฎกระทรวงกำหนดจำนวน กรรมการ คุณสมบัติ หลักเกณฑ์ และวิธีการสรรหา การเลือกประธาน คณะกรรมการและกรรมการ วาระการดำรงตำแหน่งและการ พ้นจากตำแหน่งของ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้น พื้นฐาน พ.ศ. 2546				✓	31 ธ.ค. 2546	
5) กฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์ การแบ่งส่วนราชการภายใน สถานศึกษาที่จัดการศึกษาขั้น พื้นฐาน หรือส่วนราชการที่ เรียกชื่ออย่างอื่น พ.ศ. 2547				✓	5 ส.ค. 2547	

ตารางที่ 4.6 (ต่อ)

กฎหมาย	ระดับความก้าวหน้า				ประกาศใช้ วัน เดือน ปี	หมายเหตุ
	1	2	3	4		
6) กฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการและลักษณะของงานที่ จะให้สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาเป็นผู้รับผิดชอบงาน เฉพาะอย่างแทนสถานศึกษา พ.ศ. 2547				✓	5 ส.ค. 2547	
7) กฎกระทรวงกำหนดจำนวน หลักเกณฑ์ และวิธีการได้มา ของคณะกรรมการติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผล และ นิเทศการศึกษาของเขตพื้นที่ การศึกษา พ.ศ. 2548				✓	16 มี.ค. 2548	
8) กฎกระทรวงว่าด้วยการกระจาย อำนาจและมอบอำนาจ	✓					ริเริ่มแต่งตั้งคณะ บุคคลยกร่าง (สป.) มาตรา 44
3.2 ประกาศออกตามความใน พระราชบัญญัติระเบียบบริหาร ราชการกระทรวงศึกษาธิการ						
1) ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่องแบ่งส่วนราชการสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษา				✓	26 ส.ค. 2546	
2) ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง แนวนโยบายในการ จัดการเรียนรู้ตามหลักสูตร การศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2547				✓	12 มี.ค. 2547	

ตารางที่ 4.6 (ต่อ)

กฎหมาย	ระดับความก้าวหน้า				ประกาศใช้ วัน เดือน ปี	หมายเหตุ
	1	2	3	4		
3) ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง แต่งตั้งประธานกรรมการ และกรรมการในคณะกรรมการ ศึกษาขั้นพื้นฐาน				✓	23 มิ.ย. 2547	
3.3 ระเบียบออกตามความใน พระราชบัญญัติบริหาร กระทรวงศึกษาธิการ						
1) ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่า ด้วยการบริหารจัดการและ ขอบเขตการปฏิบัติหน้าที่ของ สถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็น นิติบุคคลในสังกัดเขตพื้นที่ การศึกษา พ.ศ. 2546				✓	7 ก.ค. 2546	
4. พระราชบัญญัติสภาครูและบุคลากร ทางการศึกษา พ.ศ. 2546					12 มิ.ย. 2546	
4.1 กฎกระทรวงว่าด้วยกองทุน ส่งเสริมครู คณาจารย์และบุคลากร ทางการศึกษา			✓			รอเข้า ครม. (สกศ.)
4.2 ข้อบังคับคุรุสภาว่าด้วยใบอนุญาต ประกอบวิชาชีพ พ.ศ. 2547				✓	9 ธ.ค. 2547	
4.3 ข้อบังคับคุรุสภาว่ามาตรฐาน วิชาชีพและจรรยาบรรณของ วิชาชีพ พ.ศ. 2548				✓	5 ก.ย. 2548	ไม่มีคุรุสภาจังหวัด เขตทำหน้าที่แทน

ตารางที่ 4.6 (ต่อ)

กฎหมาย	ระดับความก้าวหน้า				ประกาศใช้ วัน เดือน ปี	หมายเหตุ
	1	2	3	4		
5. พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2547 5.1 ระเบียบออกตามความใน พ.ร.บ. ระเบียบข้าราชการครูและบุคลากร ทางการศึกษา 1) ระเบียบ ก.ค.ศ. ว่าด้วยรายงาน ทางการดำเนินการทางวินัยและ การออกจากราชการของ ข้าราชการครู และบุคลากร ทางการศึกษา พ.ศ. 2548 2) ระเบียบ ก.ค.ศ. ว่าด้วยวิธีการ ออกคำสั่งเกี่ยวกับการลงโทษ ทางวินัยข้าราชการครูและ บุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2548 3) ระเบียบ ก.ค.ศ. ว่าด้วยวันออก จากราชการของข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2548 4) ระเบียบ ก.ค.ศ. ว่าด้วยการ ลาออกจากราชการของ ข้าราชการครูและบุคลากร ทางการศึกษา พ.ศ. 2548				✓	7 ก.ค. 2547	
				✓	23 ก.ย. 2548	
				✓	4 ต.ค. 2548	
				✓	14 ต.ค. 2548	
				✓	4 ต.ค. 2548	

ตารางที่ 4.6 (ต่อ)

กฎหมาย	ระดับความก้าวหน้า				ประกาศใช้ วัน เดือน ปี	หมายเหตุ
	1	2	3	4		
5.2 กฎออกตามความใน พ.ร.บ. ระเบียบข้าราชการครูและบุคลากร ทางการศึกษา						
1) กฎ ก.ค.ศ. ว่าด้วยหลักเกณฑ์ และวิธีได้มาของกรรมการ ผู้ทรงคุณวุฒิและกรรมการ ผู้แทนข้าราชการครู และ บุคลากรทางการศึกษาใน ก.ค.ศ. พ.ศ. 2548				✓	28 พ.ค. 2548	
2) กฎ ก.ค.ศ. ว่าด้วยหลักเกณฑ์ และวิธีการได้มาของ อนุกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ และ อนุกรรมการผู้แทนข้าราชการ ครู และบุคลากรทางการศึกษา ใน อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษา พ.ศ. 2548				✓	28 พ.ค. 2548	
3) กฎ ก.ค.ศ. ว่าด้วยการกำหนด ระดับตำแหน่งและการให้ ได้รับเงินเดือนและเงินประจำ ตำแหน่งบุคลากรอื่น		✓				อยู่ระหว่าง ดำเนินการ (ก.ค.ศ.)
4) กฎ ก.ค.ศ. ว่าด้วยการทดลอง ปฏิบัติหน้าที่ราชการเตรียม ความพร้อมและพัฒนาอย่างเข้ม พ.ศ.				✓		
5) กฎ ก.ค.ศ. ว่าด้วยการเลื่อนขั้น เงินเดือน พ.ศ.		✓				อยู่ระหว่าง ดำเนินการ (ก.ค.ศ.)

ตารางที่ 4.6 (ต่อ)

กฎหมาย	ระดับความก้าวหน้า				ประกาศใช้ วัน เดือน ปี	หมายเหตุ
	1	2	3	4		
6) กฎ ก.ค.ศ. ว่าด้วยอำนาจการ ลงโทษภาคทัณฑ์ ตัดเงินเดือน หรือลดขั้นเงินเดือน พ.ศ.		✓				อยู่ระหว่าง ดำเนินการ (ก.ค.ศ.)
7) กฎ ก.ค.ศ. ว่าด้วยการอุทธรณ์ และการพิจารณาอุทธรณ์ พ.ศ.		✓				อยู่ระหว่าง ดำเนินการ (ก.ค.ศ.)
8) กฎ ก.ค.ศ. ว่าด้วยการเป็นโรค พ.ศ.		✓				อยู่ระหว่าง ดำเนินการ (ก.ค.ศ.)
9) กฎ ก.ค.ศ. ว่าด้วยการกำหนด ระดับตำแหน่งและการให้ ได้รับเงินเดือนเงินวิทยฐานะ และเงินประจำตำแหน่ง พ.ศ.				✓		
10) กฎ ก.ค.ศ. ว่าด้วยการให้ได้รับ เงินเดือนสูงกว่าหรือต่ำกว่า ขั้นต่ำหรือสูงกว่าของอันดับ หรือวิทยฐานะ พ.ศ.		✓				อยู่ระหว่าง ดำเนินการ (ก.ค.ศ.)
11) กฎ ก.ค.ศ. ว่าด้วยการโอน พนักงานส่วนท้องถิ่น พ.ศ.		✓				อยู่ระหว่าง ดำเนินการ (ก.ค.ศ.)
12) กฎ ก.ค.ศ. ว่าด้วยการสั่งให้ ข้าราชการและบุคลากร ทางการศึกษาประจำหน่วย ราชการหรือสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษา พ.ศ.		✓				อยู่ระหว่าง ดำเนินการ (ก.ค.ศ.)

ตารางที่ 4.6 (ต่อ)

กฎหมาย	ระดับความก้าวหน้า				ประกาศใช้ วัน เดือน ปี	หมายเหตุ
	1	2	3	4		
13) กฎ ก.ค.ศ. ว่าด้วยการสั่งให้ข้าราชการครูบุคลากรทางการศึกษารับเงินเดือนในอัตรากำลังทดแทน พ.ศ.		✓				อยู่ระหว่าง ดำเนินการ (ก.ค.ศ.)
14) กฎ ก.ค.ศ. ว่าด้วยการสอบสวนพิจารณา พ.ศ.		✓				อยู่ระหว่าง ดำเนินการ (ก.ค.ศ.)
15) กฎ ก.ค.ศ. ว่าด้วยความผิดที่ปรากฏชัดแจ้ง พ.ศ.		✓				อยู่ระหว่าง ดำเนินการ (ก.ค.ศ.)
16) กฎ ก.ค.ศ. ว่าด้วยการสั่งให้ออกจากราชการไว้ก่อนและการดำเนินการเพื่อให้เป็นไปตามผลการสอบสวนพิจารณา พ.ศ.		✓				อยู่ระหว่าง ดำเนินการ (ก.ค.ศ.)
17) กฎ ก.ค.ศ. ว่าด้วยการสั่งให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาออกจากราชการเพื่อรับบำเหน็จบำนาญ และสั่งให้ออกราชการเพื่อรับบำเหน็จบำนาญ พ.ศ.		✓				อยู่ระหว่าง ดำเนินการ (ก.ค.ศ.)
18) กฎ อ.ค.ศ. ว่าด้วยการให้ออกจากราชการ กรณีไม่สามารถปฏิบัติราชการให้มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล พ.ศ.		✓				อยู่ระหว่าง ดำเนินการ (ก.ค.ศ.)

ที่มา : กลุ่มกฎหมายการศึกษา สำนักนิติการ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการข้อมูล

ณ วันที่ 26 ธันวาคม 2548

จากตารางที่ 4.6 พบว่า ในการดำเนินงานด้านกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการบริหารและการจัดการศึกษาของเขตพื้นที่การศึกษาส่วนใหญ่มีความก้าวหน้าในระดับมากที่สุด กล่าวคือมีการประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว

กฎหมายการศึกษาที่เป็นแม่บทสำคัญมีผลบังคับใช้แล้วมีดังนี้

1. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ประกาศวันที่ 19 สิงหาคม 2542 และ 19 ธันวาคม 2545
2. พระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับ พ.ศ. 2545 ประกาศวันที่ 31 ธันวาคม 2545
3. พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 ประกาศวันที่ 6 กรกฎาคม 2546
4. พระราชบัญญัติสภาครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2546 ประกาศวันที่ 12 มิถุนายน 2546
5. พระราชบัญญัติครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2547 ประกาศวันที่ 27 ธันวาคม 2547

พระราชบัญญัติทั้ง 5 ฉบับดังกล่าวได้มีกฎกระทรวง ประกาศ ระเบียบ ข้อบังคับ กฎของกระทรวงศึกษาธิการที่ออกตามความในกฎหมายทั้ง 5 ฉบับ และได้มีการประกาศใช้แล้ว แต่มีบางส่วนที่อยู่ระหว่างการดำเนินการยังไม่ได้ประกาศใช้ ดังต่อไปนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ : http://www.ed_law.net)

1. กฎกระทรวงออกตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ที่อยู่ในระหว่างการดำเนินการมีดังนี้

1.1 กฎกระทรวงว่าด้วยเงินอุดหนุนจากรัฐสำหรับการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของบุตร หรือบุคคลซึ่งอยู่ในความดูแลที่ครอบครัวจัดให้ ตามมาตรา 13 (2) และมาตรา 13 (3) การลดหย่อนหรือยกเว้นภาษีสำหรับค่าใช้จ่ายการศึกษา

1.2 กฎกระทรวงว่าด้วยเงินอุดหนุนจากรัฐสำหรับการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน และการลดหย่อน หรือยกเว้นภาษี สำหรับค่าใช้จ่ายการศึกษา ตามมาตรา 15 บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น ๆ ซึ่งสนับสนุนหรือจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีสิทธิได้รับสิทธิประโยชน์ตามควรแก่กรณี

1.3 กฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา ตามมาตรา 39 ให้กระทรวงกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป ไปยังคณะกรรมการ และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาโดยตรง

1.4 กฎกระทรวงว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการในการตรวจสอบ ติดตามและประเมินสิทธิภาพ ประสิทธิภาพ การใช้จ่าย งบประมาณการจัดการศึกษาตามมาตรา 62 ให้มีระบบการตรวจสอบ ติดตาม และประเมินประสิทธิภาพและประสิทธิผล การใช้จ่ายงบประมาณการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับหลักการศึกษา แนวการจัดการศึกษา และคุณภาพมาตรฐานการศึกษา โดยหน่วยงานภายในและหน่วยงานของรัฐที่มีหน้าที่ตรวจสอบภายนอก

1.5 กฎกระทรวงว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการจัดสรรเงินกองทุนเพื่อการผลิต การวิจัยและการพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ตามมาตรา 68 ให้มีการระดมเพื่อจัดตั้งกองทุนพัฒนาเทคโนโลยี เพื่อการศึกษาจากเงินอุดหนุนของรัฐ รวมทั้งให้มีการลดอัตราค่าบริการเป็นพิเศษในการใช้เทคโนโลยีดังกล่าวเพื่อพัฒนาคนและสังคม

2. กฎกระทรวงออกตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 ที่อยู่ระหว่างดำเนินการยังไม่ได้ประกาศใช้ดังต่อไปนี้

2.1 กฎกระทรวงว่าด้วยการกระจายอำนาจและการมอบอำนาจ ตามมาตรา 44 ให้ปลัดกระทรวง เลขาธิการสภาการศึกษา เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เลขาธิการคณะกรรมการการอุดมศึกษา และเลขาธิการคณะกรรมการการอาชีวศึกษา กระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป ไปยังคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาโดยตรง

3. กฎกระทรวงออกตามพระราชบัญญัติสภาครู และบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2546 ที่อยู่ระหว่างการดำเนินการดังนี้

3.1 กฎกระทรวงว่าด้วยกองทุนส่งเสริมครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา

4. กฎกระทรวงออกตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2547 ที่อยู่ระหว่างการดำเนินการดังนี้

4.1 กฎ ก.ค.ศ. ว่าด้วยการกำหนดระดับตำแหน่งและการให้ได้รับเงินเดือนและเงินประจำตำแหน่งบุคลากรทางการศึกษาอื่น ตาม มาตรา 38 ค (2)

4.2 กฎ ก.ค.ศ. ว่าด้วยการเลื่อนขึ้นเงินเดือน ตามมาตรา 73 วรรค 3

4.3 กฎ ก.ค.ศ. ว่าด้วยอำนาจการลงโทษ ภาคทัณฑ์ ตัดเงินเดือน หรือลดขึ้นเงินเดือน ตาม มาตรา 100 วรรค 3

4.4 กฎ ก.ค.ศ. ว่าด้วยการอุทธรณ์และการพิจารณาอุทธรณ์ ตามมาตรา 124

4.5 กฎ ก.ค.ศ. ว่าด้วยการเป็นโรค ตามมาตรา 30 (5)

4.6 กฎ ก.ค.ศ. ว่าด้วยการโอนพนักงานส่วนท้องถิ่นตามกฎหมาย ตามมาตรา 58 วรรคท้าย ให้ ก.ค.ศ. จัดทำมาตรฐานการเปรียบเทียบตำแหน่งระหว่างประเภทข้าราชการต่างสังกัด องค์กรกลางบริหารงานบุคลากร เพื่อประโยชน์ในการบรรจุและแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งเป็น ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา

4.7 กฎ ก.ค.ศ. ว่าด้วยการสั่งให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาประจำ หน่วยราชการหรือสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ตามมาตรา 70 วรรคสอง

4.8 กฎ ก.ค.ศ. ว่าด้วยการสั่งให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษารับเงินเดือน ในอัตรากำลังทดแทน ตามมาตรา 71

4.9 กฎ ก.ค.ศ. ว่าด้วยการสอบสวนพิจารณา ตามมาตรา 98

4.10 กฎ ก.ค.ศ. ว่าด้วยความผิดที่ปรากฏชัดแจ้ง ตามมาตรา 98 วรรคท้าย

4.11 กฎ ก.ค.ศ. ว่าด้วยการสั่งให้ออกจากราชการไว้ก่อนและการดำเนินการเพื่อให้ เป็นไปตามผลการสอบสวนพิจารณา ตามมาตรา 103, 119

4.12 กฎ ก.ค.ศ. ว่าด้วยการสั่งให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ออกจาก ราชการ เพื่อรับบำเหน็จ บำนาญ ตามมาตรา 110

4.13 กฎ ก.ค.ศ. ว่าด้วยการให้ออกจากราชการ กรณีไม่สามารถปฏิบัติราชการให้มี ประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล ตามมาตรา 110 (6)

พระราชบัญญัติทั้ง 5 ฉบับ เป็นกฎหมายแม่บทที่สำคัญ ที่มีกฎหมายรองออกตาม เป็น กฎกระทรวง ประกาศ ระเบียบ ข้อบังคับ กฎ ของกระทรวงศึกษาธิการ โดยเฉพาะ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 เป็น กฎหมายแม่บทในการบริหารและการจัดการศึกษา อบรมให้เกิดความรู้คู่คุณธรรม ปรับปรุง การศึกษาให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม ซึ่งมีบทเฉพาะกาลนับตั้งแต่นั้น วันที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาตินี้ใช้บังคับ (กระทรวงศึกษาธิการ 2546 : 32) ดังนี้

ให้กฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศ และคำสั่งเกี่ยวกับการศึกษา ศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรมที่ใช้บังคับอยู่เดิม ยังคงใช้บังคับได้ต่อไป จนกว่าจะมีการปรับปรุงแก้ไขตาม พระราชบัญญัตินี้ ซึ่งต้องไม่เกิน 5 ปี นับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

ให้กระทรวง ทบวง กรม หน่วยงานการศึกษา และสถานศึกษาที่มีอยู่ ยังคงมีฐานะ และอำนาจจนกว่าจะจัดระบบการบริหารและการจัดการศึกษาใหม่ตามพระราชบัญญัตินี้ ซึ่งต้อง ไม่เกิน 3 ปี

ในวาระเริ่มแรก มิให้นำบทบัญญัติเกี่ยวกับการจัดการศึกษาขึ้นพื้นฐานสิบสองปี และการศึกษาภาคบังคับเก้าปี จนกว่าจะมีการดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้ ซึ่งต้องไม่

เกิน 5 ปี นับจากวันที่รัฐธรรมนูญใช้บังคับ และภายในหกปี ให้กระทรวงจัดให้สถานศึกษาทุกแห่ง มีการประเมินภายนอกครั้งแรก

มิให้นำบทบัญญัติในวรรค 5 การบริหารและการจัดการศึกษา และวรรค 7 ครู คณาจารย์และบุคลากรการศึกษามาใช้บังคับจนกว่าจะมีการดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้ รวมทั้งการแก้ไขปรับปรุงพระราชบัญญัติครู พุทธศักราช 2488 และพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครู พ.ศ. 2543 ซึ่งต้องไม่เกินสามปี นับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

การบริหารและการจัดการศึกษาของเขตพื้นที่การศึกษาที่ผ่านมา มีปัญหาในการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายแม่บท และกฎหมายรองดังนี้

1. ระยะเวลาในการดำเนินงานด้านกฎหมาย กฎหมายการศึกษาเป็นกฎหมายแม่บทที่สำคัญ พระราชบัญญัติมีผลบังคับใช้แล้ว แต่บางมาตรายังดำเนินการไม่ได้ เนื่องจากต้องมีกฎหมายรองออกตามมา เป็นกฎกระทรวงกำหนดแนวปฏิบัติหรือกิจกรรมในการดำเนินงาน เช่น พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 39 ให้กระทรวงกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไปไปยังคณะกรรมการ และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาโดยตรง

หลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจดังกล่าว ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง ซึ่งกฎกระทรวงว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจดังกล่าว ยังอยู่ในระหว่างดำเนินการ

การดำเนินงานด้านบริหารงานบุคคล ต้องดำเนินงานตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2547 แต่ยังมีกฎ ก.ค.ศ. ที่อยู่ในระหว่างดำเนินการ 12 ฉบับ ที่กล่าวแล้วเบื้องต้น จึงทำให้ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษาไม่สามารถบริหารงานบุคคลตามกฎหมายได้อย่างเต็มที่

2. ความไม่ชัดเจนในการตีความตามบทบัญญัติของกฎหมาย เนื่องจากพระราชบัญญัติที่สำคัญทั้ง 5 ฉบับ ดังกล่าว เป็นพระราชบัญญัติที่เกี่ยวข้องกัน มีผลบังคับใช้ในเวลาต่างกัน ส่งผลในการปฏิบัติตามกฎหมาย ดังกรณี การแต่งตั้งผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ต้องดำเนินการตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 มาตรา 75 ในวาระเริ่มแรกให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ แต่งตั้งข้าราชการในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ เป็นผู้ปฏิบัติหน้าที่ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการและรับผิดชอบในการปฏิบัติราชการของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาไป

จนกว่าจะมีการแต่งตั้งผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาตามที่กำหนดไว้ในกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา (ประกาศ วันที่ 27 ธันวาคม 2547) จากคำสั่งแต่งตั้งทำให้เกิดปัญหาในแนวทางปฏิบัติว่าการเข้าสู่ตำแหน่งถูกต้องตามกฎหมาย หรือไม่ อย่างไร ต้องสังคายนาปกครองเพื่อวินิจฉัยตัดสินความดังกล่าว

การตีความทางด้านกฎหมายไม่ชัดเจน ก่อให้เกิดผลในทางปฏิบัติ การพิจารณาทางด้านกฎหมายต้องพิจารณาพระราชบัญญัติ กฎหมายระเบียบและเอกสารที่เกี่ยวข้องหลายฉบับ นอกเหนือจากกฎหมายทางการศึกษา เพื่อให้ทราบถึงภารกิจที่แท้จริงที่ต้องปฏิบัติให้ถูกต้องตามกฎหมาย เช่น พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534 และที่แก้ไขเพิ่มเติม พระราชบัญญัติคุ้มครองสิทธิเด็ก พ.ศ. 2546 ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. 2535 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ระเบียบวิธีการงบประมาณ พ.ศ. 2545 พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของทางราชการ พ.ศ. 2540 พระราชบัญญัติกำหนดแผนขั้นตอนและการกระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 เป็นต้น การศึกษาและวิเคราะห์บทบัญญัติกฎหมายที่เกี่ยวข้องทำให้สามารถปฏิบัติภารกิจได้อย่างถูกต้องตามกฎหมายและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นในการบริหารและการจัดการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา

1.3 อำนาจหน้าที่ที่กระจายให้เขตพื้นที่การศึกษาตามกฎหมายการศึกษา

อำนาจหน้าที่ของเขตพื้นที่การศึกษาตามกฎหมายการศึกษาที่นำไปกำหนดกิจกรรมหรือแนวปฏิบัติในการบริหารงานด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป แสดงในตารางที่ 4.7 – 4.10

ตารางที่ 4.7 อำนาจหน้าที่ของเขตพื้นที่การศึกษาตามกฎหมายการศึกษาในด้านวิชาการ

กฎหมายที่เกี่ยวข้อง	อำนาจหน้าที่ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาที่นำไปกำหนดกิจกรรม/แนวปฏิบัติ	อำนาจหน้าที่ของสถานศึกษาที่นำไปกำหนดกิจกรรม/แนวปฏิบัติ
1.1 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ม. 27 วรรคสอง)	1. การพัฒนาหลักสูตร	1. การพัฒนาหลักสูตร
(1) สถานศึกษาขั้นพื้นฐานจัดทำสาระของหลักสูตรตามวัตถุประสงค์เพื่อเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ (ม.27 วรรคสอง)	(1) ส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาสาระของหลักสูตรสถานศึกษาหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยการศึกษาพิเศษ ผู้ด้อยโอกาส และผู้มีความสามารถพิเศษ	(1) จัดทำหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาความต้องการของผู้เรียน ผู้ปกครอง ชุมชน และสังคม ตามกรอบหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน
1.2 พระราชบัญญัติระเบียบบริหารการศึกษากฎกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ.2546 (ม. 3 วรรคหนึ่ง)	(2) นิเทศ กำกับ ติดตาม ประเมินหลักสูตรและการใช้หลักสูตรของสถานศึกษา	(2) นิเทศการใช้หลักสูตรของสถานศึกษา
อำนาจหน้าที่ในการบริหารและการจัดการศึกษาและพัฒนาสาระของหลักสูตรการศึกษา ให้สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน		

ตารางที่ 4.7 (ต่อ)

กฎหมายที่เกี่ยวข้อง	อำนาจหน้าที่ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาที่นำไปกำหนดกิจกรรม/แนวปฏิบัติ	อำนาจหน้าที่ของสถานศึกษาที่นำไปกำหนดกิจกรรม/แนวปฏิบัติ
<p>2. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ม.24) จัดทำ กระบวนการเรียนรู้ให้ สถานศึกษาและหน่วยงานที่ เกี่ยวข้องดำเนินการ</p>	<p>2. การพัฒนากระบวนการเรียนรู้</p> <p>(1) ส่งเสริมสนับสนุนให้ สถานศึกษาจัดกระบวนการ เรียนรู้ที่หลากหลาย</p> <p>(2) ส่งเสริมสนับสนุนยกย่องครูที่มี ความสามารถในการจัดและ พัฒนากระบวนการเรียนรู้</p> <p>(3) ส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการ จัดและพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ในเขตพื้นที่การศึกษา</p> <p>(4) รวบรวมและเผยแพร่สารสนเทศ แหล่งเรียนรู้ในเขตพื้นที่ การศึกษา</p>	<p>2. การพัฒนากระบวนการ เรียนรู้</p> <p>(1) จัดทำแผนการเรียนรู้</p> <p>(2) จัดกระบวนการเรียนรู้ให้ ยืดหยุ่นตามความ เหมาะสมทั้งด้านเวลา สาระการเรียนรู้และผู้เรียน</p>
<p>3.1 พระราชบัญญัติการศึกษา แห่งชาติ (ม. 26) การ ประเมินผลผู้บริหาร</p> <p>3.2 กฎกระทรวงกำหนด หลักเกณฑ์การแบ่งส่วน ราชการภายในสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษา พ.ศ. 2546 ข้อ 6</p> <p>(4) กำกับ ดูแล ติดตาม และ ประเมินผลสถานศึกษาชั้น พื้นฐานและในเขตพื้นที่ การศึกษา</p>	<p>3. การวัดและประเมินผล</p> <p>(1) ส่งเสริมสนับสนุนให้ สถานศึกษาพัฒนาวิธีการวัดผล และประเมินผลการศึกษา</p> <p>(2) กำกับ ติดตาม ตรวจสอบ การ เทียบโอนผลการเรียนของ สถานศึกษา</p>	<p>3. การวัดและประเมินผล</p> <p>(1) กำหนดระเบียบการจัด และประเมินผลของ สถานศึกษา</p> <p>(2) ส่งเสริมให้ครูวัดและ ประเมินผลการเรียนการ สอนตามสภาพจริง</p> <p>(3) จัดให้มีการเทียบโอน ความรู้ ทักษะ ประสบการณ์ และผลการ เรียนจากสถานศึกษาอื่น</p>

ตารางที่ 4.7 (ต่อ)

กฎหมายที่เกี่ยวข้อง	อำนาจหน้าที่ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาที่นำไปกำหนดกิจกรรม/แนวปฏิบัติ	อำนาจหน้าที่ของสถานศึกษาที่นำไปกำหนดกิจกรรม/แนวปฏิบัติ
4.1 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ม. 30) พัฒนากระบวนการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพและส่งเสริมให้ผู้สอนสามารถวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้บริหาร	4. การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา (1) ส่งเสริมและสนับสนุนการวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียนหลักสูตรกระบวนการเรียนรู้ การใช้สื่อ/อุปกรณ์การเรียนในเขตพื้นที่การศึกษา	4. การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา (1) ส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูทำวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียนหลักสูตร กระบวนการเรียนรู้ การใช้สื่อ และอุปกรณ์การเรียนการสอน
4.2 กฎหมายกำหนดหลักเกณฑ์การแบ่งส่วนราชการภายในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา พ.ศ. 2546 ข้อ 6 (5) (10)	(2) รวบรวม เผยแพร่ผลการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา (3) ส่งเสริมสนับสนุน และยกย่องครูที่ทำผลงานวิจัย	(2) รวบรวมและเผยแพร่ผลการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา
5. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพัฒนาบุคลากรทั้งด้านผู้ผลิตและผู้ใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา	5. การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา (1) ส่งเสริมสนับสนุนการผลิต การใช้สื่อ อุปกรณ์และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาของสถานศึกษา	5. การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา (1) ส่งเสริมให้ครูผลิต พัฒนาสื่อ และนวัตกรรมการเรียนการสอน
6. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ม.66) พัฒนาขีดความสามารถในการใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษาของผู้เรียน	(2) จัดให้มีเครือข่ายบริการเกี่ยวกับสื่อและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาให้กับครูและสถานศึกษา (3) ดำเนินการพัฒนาครูให้สามารถผลิต และใช้สื่ออุปกรณ์และ	(2) จัดหาสื่อและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาให้กับครูและนักเรียนอย่างเพียงพอและหลากหลาย
7. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ม.67) ส่งเสริมให้มีการวิจัยและพัฒนาการผลิต และการพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา	เทคโนโลยีที่ทันสมัยเพื่อการศึกษา	

ตารางที่ 4.7 (ต่อ)

กฎหมายที่เกี่ยวข้อง	อำนาจหน้าที่ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาที่นำไปกำหนดกิจกรรม/แนวปฏิบัติ	อำนาจหน้าที่ของสถานศึกษาที่นำไปกำหนดกิจกรรม/แนวปฏิบัติ
8. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ม.24 (6) จัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ทุกเวลาทุกสถานที่		6. การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ (1) จัดให้มีแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาให้เพียงพอและสอดคล้องกับการจัดกระบวนการเรียนรู้ (2) ส่งเสริมให้ครู และผู้เรียนได้ใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งภายใน และภายนอกสถานศึกษา
9.1 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (มาตรา 24) การจัดกระบวนการเรียนรู้ให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการ	6. การนิเทศการศึกษา (1) ส่งเสริมพัฒนาระบบการนิเทศงานวิชาการและการจัดกระบวนการเรียนรู้ (2) ส่งเสริม สนับสนุนเครือข่ายการนิเทศของเขตพื้นที่การศึกษา	7. การนิเทศการศึกษา (1) จัดระบบการนิเทศงานวิชาการและการเรียนการสอนภายในสถานศึกษา (2) ดำเนินการนิเทศงานวิชาการและการเรียนการสอนในรูปแบบที่หลากหลาย
9.2 พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ (ม.20 วรรค 2) ให้ทำการนิเทศให้คำปรึกษาและแนะนำเพื่อปรับปรุงพัฒนา (ม.37 วรรค 2) อำนาจหน้าที่ในการพัฒนางานด้านวิชาการ (วรรค 4) มีคณะกรรมการนิเทศการศึกษาของเขตพื้นที่การศึกษา		

ตารางที่ 4.7 (ต่อ)

กฎหมายที่เกี่ยวข้อง	อำนาจหน้าที่ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาที่นำไปกำหนดกิจกรรม/แนวปฏิบัติ	อำนาจหน้าที่ของสถานศึกษาที่นำไปกำหนดกิจกรรม/แนวปฏิบัติ
<p>9.3 กฎกระทรวงกำหนดจำนวนหลักเกณฑ์ และวิธีการได้มาของคณะกรรมการการติดตามตรวจสอบ ประเมินผล และนิเทศการศึกษา พ.ศ. 2548</p> <p>10. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ มาตรา 22 ผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติ และเต็มตามศักยภาพ</p>	<p>7. การพัฒนาระบบประกันคุณภาพ</p> <p>(1) จัดให้มีระบบการประกันคุณภาพ การศึกษาระดับเขตพื้นที่การศึกษา</p> <p>(2) ส่งเสริมสนับสนุนให้สถานศึกษามีระบบประกันคุณภาพภายในและเตรียมความพร้อมรับการประเมินภายนอก</p> <p>(3) กำกับ ติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผล และรายงานผลการประเมินคุณภาพการศึกษาระดับเขตพื้นที่การศึกษา</p>	<p>8. การแนะแนวการศึกษา</p> <p>(1) จัดระบบการแนะแนวทางวิชาการและวิชาชีพภายในสถานศึกษา โดยเชื่อมโยงกับระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียนและกระบวนการเรียนการสอน</p> <p>(2) ดำเนินการแนะแนวในสถานศึกษา</p> <p>9. การพัฒนาระบบประกันคุณภาพ</p> <p>(1) จัดระบบ โครงสร้าง องค์กรให้รองรับการจัดระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา</p> <p>(2) กำหนดเกณฑ์การประเมินเป้าหมายความสำเร็จของสถานศึกษาตามมาตรฐานของกระทรวง เขตพื้นที่ การศึกษาและ สมศ.</p>
<p>11. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ม.48</p> <p>จัดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา และจัดทำรายงานประจำปีเสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และเปิดเผยต่อสาธารณชน</p> <p>มาตรา 50 ขาดความร่วมมือในการจัดเตรียมเอกสารหลักฐานที่มีข้อมูลเกี่ยวข้องกับสถานศึกษาตามคำร้องขอของ</p>		

ตารางที่ 4.7 (ต่อ)

กฎหมายที่เกี่ยวข้อง	อำนาจหน้าที่ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาที่นำไปกำหนดกิจกรรม/แนวปฏิบัติ	อำนาจหน้าที่ของสถานศึกษาที่นำไปกำหนดกิจกรรม/แนวปฏิบัติ
สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา หรือ บุคคล หรือหน่วยงานภายนอกที่ทำการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษา	8. การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น (1) สนับสนุน ส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมทางวิชาการของสถานศึกษาและเขตพื้นที่การศึกษา	(3) ประสานงานกับ สมศ. เขตพื้นที่การศึกษา เพื่อเป็นฐานในการพัฒนาอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง
12. พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 มาตรา 37 (2) จัดให้มีระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาร่วมกับสถานศึกษา	(2) ส่งเสริม สนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยน ประสบการณ์ระหว่างบุคคล ครอบครัว ชุมชน ท้องถิ่น ในเขตพื้นที่การศึกษา	10. การส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน (1) สำรวจความต้องการสนับสนุนงานวิชาการแก่ชุมชน
13. กฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์การแบ่งส่วนราชการภายในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา 2546 ข้อ 6 (7) จัดระบบการประกันคุณภาพการศึกษาและประเมินผลสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา	(3) ส่งเสริม สนับสนุนการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการระหว่างสถานศึกษา และองค์กรอื่นภายในเขตพื้นที่ และต่างเขตพื้นที่การศึกษา	(2) ส่งเสริมให้ประชาชนในชุมชนท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมทางวิชาการของสถานศึกษา (3) ให้ความรู้ เทคนิค ทักษะทางวิชาการเพื่อพัฒนาทักษะวิชาชีพและคุณภาพชีวิตของชุมชน
14. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ มาตรา 29 ร่วมกับ บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น ส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชน โดยจัดกระบวนการเรียนรู้ภายในชุมชน	(4) ส่งเสริม สนับสนุนความร่วมมือระหว่างสถานศึกษากับองค์กรต่าง ๆ ทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ (5) ส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการจัดการศึกษาของบุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษาภายในเขตการศึกษาและต่างเขตการศึกษา	11. การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น (1) ประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น ภายในเขตพื้นที่การศึกษาและต่างเขตพื้นที่การศึกษา

ตารางที่ 4.7 (ต่อ)

กฎหมายที่เกี่ยวข้อง	อำนาจหน้าที่ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาที่นำไปกำหนดกิจกรรม/แนวปฏิบัติ	อำนาจหน้าที่ของสถานศึกษาที่นำไปกำหนดกิจกรรม/แนวปฏิบัติ
<p>15. พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ มาตรา 39 (2) ประสานการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา รวมทั้งควบคุม ดูแลบุคลากรการเงิน พัสดุ สถานที่ และทรัพย์สินอื่นของสถานศึกษา หรือส่วนราชการให้เป็นไปตามกฎหมาย</p>		<p>(2) สร้างเครือข่ายความร่วมมือในองค์กรต่าง ๆ ทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ</p>
<p>16. กฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์การแบ่งส่วนราชการภายในสำนักงานเขตพื้นที่กระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 ข้อ 6 (6) ประสานการระดมทรัพยากรด้านต่าง ๆ ในเขตพื้นที่การศึกษา ข้อ 6 (11) ประสานการปฏิบัติราชการทั่วไปกับองค์กรหรือหน่วยงานต่าง ๆ ข้อ 6 (12) ปฏิบัติหน้าที่อื่นเกี่ยวกับกิจการภายในเขตพื้นที่การศึกษา</p>		<p>12. การส่งเสริมและสนับสนุนด้านวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา</p> <p>(1) สำรวจความต้องการในการได้รับความสนับสนุนด้านวิชาการของบุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา</p>

ตารางที่ 4.8 อำนาจหน้าที่ของเขตพื้นที่การศึกษาตามกฎหมายการศึกษาในด้านงบประมาณ

กฎหมายที่เกี่ยวข้อง	อำนาจหน้าที่ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาที่นำไปกำหนดกิจกรรม/แนวปฏิบัติ	อำนาจหน้าที่ของสถานศึกษาที่นำไปกำหนดกิจกรรม/แนวปฏิบัติ
<p>1.1 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545</p> <p>มาตรา 39 ให้กระทรวงกระจายการบริหารและการจัดการศึกษาทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคลและการบริหารทั่วไปไปยังคณะกรรมการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาโดยตรง</p> <p>หลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจดังกล่าวให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง</p> <p>มาตรา 39 (2) ประสานการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา รวมทั้งควบคุม ดูแลบุคลากรการเงิน การพัสดุ สถานที่ และทรัพย์สินอื่น ๆ ของสถานศึกษา หรือส่วนราชการให้เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบ และข้อบังคับของทางราชการ</p>	<p>1. การจัดทำและเสนอของบประมาณ</p> <p>(1) การจัดทำแผนพัฒนาการศึกษา แผนกลยุทธ์ ต้นทุนผลผลิต MTEF ประมาณการแผนชั้นเรียน แผนความต้องการทรัพยากร ภาพรวมของเขตพื้นที่การศึกษา และการเสนอของบประมาณ</p> <p>(2) การกำหนดเป้าหมาย กลยุทธ์ เป้าหมายผลผลิต KPI ทุกสถานศึกษา และกำกับติดตามเพื่อบริหารจัดการให้บรรลุเป้าหมาย KPI และมาตรฐานการศึกษาและนำไปเป็นเงื่อนไขการจัดสรรงบประมาณตามสูตรการจัดสรรงบประมาณ</p> <p>2. การจัดสรรงบประมาณ</p> <p>แจ้งการจัดสรรงบประมาณให้สถานศึกษาทราบวงเงินรวมตามแผนพัฒนาการศึกษาประจำปี และเกณฑ์การจัดสรรของเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา</p>	<p>1. การจัดทำและเสนอของบประมาณ</p> <p>(1) การจัดทำแผนกลยุทธ์ ต้นทุน ผลผลิต MTEF ประมาณการแผนชั้นเรียน แผนความต้องการทรัพยากรและการเสนอของบประมาณ</p> <p>(2) จัดทำแผนปฏิบัติการและการบริหารควบคุมเป็นไปตามเป้าหมาย KPI ที่ตกลงไว้กับหน่วยเหนือและเป็นไปตามคุณลักษณะที่พึงประสงค์</p> <p>2. การจัดสรรงบประมาณ</p> <p>การจัดสรรงบประมาณที่ได้รับให้กับฝ่ายต่าง ๆ ภายในสถานศึกษา ตามแผนพัฒนาการศึกษา ประจำปี โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการสถานศึกษา</p>

ตารางที่ 4.8 (ต่อ)

กฎหมายที่เกี่ยวข้อง	อำนาจหน้าที่ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาที่นำไปกำหนดกิจกรรม/แนวปฏิบัติ	อำนาจหน้าที่ของสถานศึกษาที่นำไปกำหนดกิจกรรม/แนวปฏิบัติ
<p>มาตรา 58 ให้มีการระดมทรัพยากรและการลงทุนด้านงบประมาณ การเงิน และทรัพย์สินทั้งจากรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ สถาบันสังคมอื่น และต่างประเทศมาใช้จัดการศึกษา</p> <p>มาตรา 59 ให้สถานศึกษาของรัฐที่เป็นนิติบุคคล มีอำนาจในการปกครอง ดูแล บำรุงรักษา ใช้และจัดหาผลประโยชน์จากทรัพย์สินของสถานศึกษา</p>	<p>3. การตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผล การใช้เงินงบประมาณ</p> <p>(1) ตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผล ด้านระบบการควบคุม งบประมาณภายในของเขตพื้นที่การศึกษา</p> <p>(2) รายงานผลการดำเนินงาน ผลการใช้จ่ายเงินงบประมาณประจำปี โดยแสดงรายละเอียด ผลผลิต และผลลัพธ์ของแผนงาน/โครงการ ตามแบบที่กำหนดไป</p> <p>ยังสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน</p> <p>4. การบริหารการเงิน</p> <p>(1) เบิกเงินจากคลังเฉพาะในส่วน ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา</p> <p>(2) เบิกเงินทั้งก่อนให้แก่สถานศึกษา</p> <p>(3) เบิกเงินตามหลักฐานการขอเบิก ของสถานศึกษาสำหรับรายการที่ต้องส่งหลักฐานขอเบิก</p> <p>(4) รับเงินในส่วนที่เป็นอำนาจหน้าที่ของเขตพื้นที่การศึกษา</p> <p>(5) เก็บรักษาเงินที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของเขตพื้นที่การศึกษา</p> <p>(6) จ่ายเงินที่เบิกจากคลัง โอนเข้า บัญชีของสถานศึกษา</p>	<p>3. การตรวจสอบติดตาม ประเมินผล การใช้เงิน งบประมาณ</p> <p>(1) ตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผล การใช้เงิน งบประมาณด้วยระบบการควบคุมภายในของสถานศึกษา</p> <p>(2) รายงานผลการดำเนินงาน ผลการใช้จ่ายเงิน งบประมาณประจำปี โดยแสดงรายละเอียด ผลผลิต และผลลัพธ์ของแผนงาน/โครงการตามแบบที่ กำหนดไปยังสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา</p> <p>4. การระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา</p> <p>(1) ศึกษาวิเคราะห์แหล่ง ทรัพยากรบุคคล หน่วยงาน องค์กร และท้องถิ่นที่มี ศักยภาพในการสนับสนุน การจัดการศึกษา</p> <p>(2) จัดทำแผนระดมทรัพยากร ทางการศึกษาและทุนการศึกษา</p>

ตารางที่ 4.8 (ต่อ)

กฎหมายที่เกี่ยวข้อง	อำนาจหน้าที่ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาที่นำไปกำหนดกิจกรรม/แนวปฏิบัติ	อำนาจหน้าที่ของสถานศึกษาที่นำไปกำหนดกิจกรรม/แนวปฏิบัติ
1.2 กฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์การแบ่งส่วนราชการภายในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา พ.ศ. 2546	(7) ส่งเงินที่อยู่ในอำนาจหน้าที่โดยส่งคลังโดยตรงหรือนำส่งคลังผ่านธนาคาร	(3) สรุปรายงานเผยแพร่เชิญเกียรติผู้สนับสนุนทุนการศึกษาและทุนเพื่อพัฒนาการศึกษา
ข้อ 6 ในการระบุอำนาจหน้าที่ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามีอำนาจหน้าที่ตามข้อ 6 (1) จัดทำนโยบาย แผนพัฒนาและมาตรฐานการศึกษาของเขตพื้นที่การศึกษาให้สอดคล้องกับนโยบาย มาตรฐานการศึกษา แผนการศึกษา แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐานและความต้องการของท้องถิ่น	5. การบริหารการบัญชี (1) จัดทำบัญชีเฉพาะที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของเขตพื้นที่การศึกษา (2) จัดทำทะเบียนเฉพาะที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของเขตพื้นที่การศึกษา (3) จัดทำรายงานทางการเงินและงบประมาณการเงินส่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งเปิดเผยต่อสาธารณชน	5. การบริหารการเงิน (1) ยื่นเรื่องขอเบิกเงินพร้อมหลักฐานสำหรับรายการที่มีได้จัดสรร และกำหนดให้เบิกเป็นเงินก่อน (2) รับเงินและออกใบเสร็จรับเงินในส่วนที่อยู่ในอำนาจของสถานศึกษา (3) เก็บรักษาเงินที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของสถานศึกษา (4) จ่ายเงินที่อยู่ในอำนาจหน้าที่
ข้อ 6 (2) วิเคราะห์การจัดตั้งงบประมาณเงินอุดหนุนทั่วไปของสถานศึกษา และหน่วยงานในเขตพื้นที่การศึกษา และแจ้งการจัดสรรงบประมาณที่ได้รับให้หน่วยงานข้างต้นรับทราบ รวมทั้งกำกับตรวจสอบ ติดตามการใช้จ่ายงบประมาณของหน่วยงานดังกล่าว	6. การบริหารพัสดุและสินทรัพย์ (1) จัดทำ MTEF และจัดหาพัสดุของเขตพื้นที่การศึกษาจัดหาเองหรือที่จะร่วมมือกับสถานศึกษาหรือหน่วยงานอื่นจัดหา	(5) ส่งเงินที่อยู่ในอำนาจหน้าที่โดยนำส่งคลังโดยตรงหรือนำส่งคลังผ่านธนาคาร
1.3 พระราชบัญญัติว่าด้วยวิธีการงบประมาณ พ.ศ. 2546		6. การบริหารการบัญชี (1) จัดทำบัญชีเฉพาะที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของสถานศึกษา (2) จัดทำทะเบียนเฉพาะที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของสถานศึกษา

ตารางที่ 4.8 (ต่อ)

กฎหมายที่เกี่ยวข้อง	อำนาจหน้าที่ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาที่นำไปกำหนดกิจกรรม/แนวปฏิบัติ	อำนาจหน้าที่ของสถานศึกษาที่นำไปกำหนดกิจกรรม/แนวปฏิบัติ
1.4 ระเบียบว่าด้วยการบริหารงบประมาณ พ.ศ. 2545	(2) กำหนดแบบ รูปราชการ หรือคุณลักษณะเฉพาะส่วนของเขตพื้นที่การศึกษา และที่สถานศึกษา	(3) จัดทำรายงานทางการเงินและงบการเงินส่งเขตพื้นที่การศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งเปิดเผยต่อสาธารณะ
1.5 ระเบียบการเก็บรักษาเงินและการนำส่งคลังของส่วนราชการ พ.ศ. 2520 และที่แก้ไขเพิ่มเติม	ขอให้ดำเนินการจัดทำ เว้นแต่กรณีที่มีแบบรูปราชการหรือ	
1.6 ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. 2535 และที่แก้ไขเพิ่มเติม	คุณลักษณะเฉพาะเป็นมาตรฐานอยู่แล้ว	7. การบริหารพัสดุและสินทรัพย์ (1) วิเคราะห์แผนงาน/โครงการที่จัดทำ MTEF เพื่อคู่มือกิจกรรมที่ต้องใช้พัสดุที่ยังไม่มีทะเบียนคุมทรัพย์สิน และเป็นไปตามเกณฑ์ความขาดที่กำหนดตามมาตรฐานกลาง (2) จัดทำ MTEF และจัดหาพัสดุในส่วนที่สถานศึกษาจัดหาเองหรือที่จะร่วมมือกับสถานศึกษา หรือหน่วยงานอื่นจัดหา (3) กำหนดรายการหรือคุณลักษณะเฉพาะ เว้นแต่กรณีที่มีแบบ รูปราชการหรือคุณลักษณะเฉพาะเป็นมาตรฐานอยู่แล้ว
2. พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 มาตรา 44 กระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป ไปยังคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา		

ตารางที่ 4.9 อำนาจหน้าที่ของเขตพื้นที่การศึกษาตามกฎหมายการศึกษาในด้านการบริหารงานบุคคล

กฎหมายที่เกี่ยวข้อง	อำนาจหน้าที่ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาที่นำไปกำหนดกิจกรรม/แนวปฏิบัติ	อำนาจหน้าที่ของสถานศึกษาที่นำไปกำหนดกิจกรรม/แนวปฏิบัติ
<p>1. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545</p> <p>(1) คณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา (ม.38)</p> <p>(2) คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน (ม. 40)</p> <p>2. พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ</p> <p>(1) คณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา (ม.36)</p> <p>(2) ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเป็นกรรมการและเลขานุการของคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา (ม.36 วรรคสี่)</p> <p>(3) คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน (ม.38)</p> <p>(4) ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นกรรมการและเลขานุการของคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา</p> <p>(5) ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการในการปฏิบัติราชการของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา</p>	<p>1. การวางแผนอัตรากำลังและกำหนดตำแหน่ง</p> <p>(1) ประเมินความต้องการอัตรากำลังในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและหน่วยงานการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา</p> <p>(2) จัดทำแผนอัตรากำลังของเขตพื้นที่การศึกษา</p> <p>(3) เสนอแผนอัตรากำลังเพื่อขอความเห็นชอบอ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษา และผู้มีอำนาจตามที่กฎหมายกำหนด</p> <p>(4) จัดทำรายงานสำหรับข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาของเขตพื้นที่การศึกษา</p> <p>(5) นำแผนอัตรากำลังมากำหนดตำแหน่งข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษาเพื่อเสนอ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษา</p> <p>2. การสรรหาและบรรจุแต่งตั้ง</p> <p>(1) ดำเนินการสอบแข่งขันบุคคลเข้ารับราชการเป็นข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ตามที่ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่ศึกษามอบอำนาจ</p>	<p>1. การวางแผนอัตรากำลังและกำหนดตำแหน่ง</p> <p>(1) วิเคราะห์ภารกิจและประเมินสภาพความต้องการกำลังคนกับภารกิจของสถานศึกษา</p> <p>(2) จัดทำแผนอัตรากำลังของสถานศึกษาตามเกณฑ์ที่ ก.ค.ศ. กำหนด</p> <p>(3) เสนอแผนอัตรากำลังของสถานศึกษาโดยความเห็นชอบของสถานศึกษาของคณะกรรมการเห็นชอบของสถานศึกษาเพื่อขอความเห็นชอบต่อ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษา</p> <p>(4) จัดทำภาระงานสำหรับข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาของสถานศึกษา</p> <p>(5) นำแผนอัตรากำลังมากำหนดตำแหน่งข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาเพื่อเสนอ อ.ก.ค.ศ. ในเขตพื้นที่การศึกษา</p>

ตารางที่ 4.9 (ต่อ)

กฎหมายที่เกี่ยวข้อง	อำนาจหน้าที่ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาที่นำไปกำหนดกิจกรรม/แนวปฏิบัติ	อำนาจหน้าที่ของสถานศึกษาที่นำไปกำหนดกิจกรรม/แนวปฏิบัติ
<p>(6) ผู้อำนวยการสถานศึกษาเป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษา</p> <p>(7) ปฏิบัติงานอื่นตามที่ได้รับมอบหมายจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ เลขาธิการสภาการศึกษา เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เลขาธิการคณะกรรมการการอุดมศึกษา เลขาธิการคณะกรรมการการอาชีวศึกษา และผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษารวมทั้งงานอื่นที่กระทรวงมอบหมาย ม. 39(6)</p>	<p>(2) ดำเนินการสรรหาโดยการคัดเลือกบุคคลเพื่อบรรจุและแต่งตั้งเป็นข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในกรณีที่มีความจำเป็นหรือมีเหตุพิเศษทั่วไปสามารถดำเนินการสอบแข่งขันได้ตามที่ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่ที่มอบอำนาจ</p> <p>(3) ขออนุมัติ ก.ค.ศ. ดำเนินการสรรหาและบรรจุแต่งตั้งกรณีที่มีเหตุผลและความจำเป็นอย่างยิ่งเพื่อประโยชน์แก่ราชการที่จะต้องบรรจุและแต่งตั้งบุคคลซึ่งมีความรู้ความสามารถ มีความชำนาญหรือเชี่ยวชาญระดับสูงเข้ารับราชการเป็นข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา โดยความเห็นชอบของ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษา</p> <p>(4) ดำเนินการเสนอคำร้องขอย้ายต่อ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษา</p> <p>(5) จัดทำทะเบียนประวัติข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา</p>	<p>2. การสรรหาและบรรจุแต่งตั้ง</p> <p>(1) เสนอความต้องการ ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาต่อเขตพื้นที่การศึกษา</p> <p>(2) ดำเนินการสรรหาเพื่อบรรจุแต่งตั้งบุคคลเข้ารับราชการเป็นข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในกรณีที่มี อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษามอบอำนาจ</p> <p>(3) กรณีการจ้างลูกจ้างประจำและลูกจ้างชั่วคราว กรณีอื่นนอกเหนือจากเงินงบประมาณ สถานศึกษาสามารถดำเนินการจ้างลูกจ้างประจำและลูกจ้างชั่วคราวของสถานศึกษาได้โดยใช้เงินรายได้ของสถานศึกษาภายใต้หลักเกณฑ์และวิธีการที่สถานศึกษากำหนด</p>
<p>(8) ดำเนินงานตามที่ได้รับการกระจายอำนาจและมอบอำนาจ (ม.44 และ ม.45)</p>	<p>(4) ดำเนินการเสนอคำร้องขอย้ายต่อ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษา</p> <p>(5) จัดทำทะเบียนประวัติข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา</p>	<p>(3) กรณีการจ้างลูกจ้างประจำและลูกจ้างชั่วคราว กรณีอื่นนอกเหนือจากเงินงบประมาณ สถานศึกษาสามารถดำเนินการจ้างลูกจ้างประจำและลูกจ้างชั่วคราวของสถานศึกษาได้โดยใช้เงินรายได้ของสถานศึกษาภายใต้หลักเกณฑ์และวิธีการที่สถานศึกษากำหนด</p>

ตารางที่ 4.9 (ต่อ)

กฎหมายที่เกี่ยวข้อง	อำนาจหน้าที่ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาที่นำไปกำหนดกิจกรรม/แนวปฏิบัติ	อำนาจหน้าที่ของสถานศึกษาที่นำไปกำหนดกิจกรรม/แนวปฏิบัติ
<p>3. พระราชบัญญัติว่าด้วยระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา</p> <p>(1) ให้ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษามีอำนาจและหน้าที่ (ม.23)</p> <p>(2) ให้ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเป็นผู้บริหารราชการในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและเป็นผู้บังคับบัญชาของข้าราชการและบุคลากรทางการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา (ม.24)</p> <p>(3) ให้คณะกรรมการสถานศึกษามีอำนาจและหน้าที่เกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลสำหรับข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษา (ม.26)</p> <p>(4) ให้ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้บังคับบัญชาของข้าราชการและบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษามีอำนาจหน้าที่ (ม.27)</p>	<p>3. การเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ</p> <p>(1) จัดทำแผนการพัฒนาข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาของสถานศึกษาและเขตพื้นที่การศึกษา</p> <p>(2) ดำเนินการพัฒนาข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาของสถานศึกษาและเขตพื้นที่การศึกษาตามแผนที่กำหนด</p> <p>(3) ส่งเสริมและพัฒนาเครือข่ายในการพัฒนาข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา</p> <p>(4) แต่งตั้งคณะกรรมการพิจารณาความคิดเห็นความชอบของข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาตามกฎหมาย ก.ค.ศ. ว่าด้วยการเลื่อนขั้นเงินเดือน</p> <p>(5) มีหน้าที่ส่งเสริม สนับสนุนผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาโดยการให้ไปศึกษา ฝึกอบรม ศึกษาดูงานหรือปฏิบัติงานวิจัยและการพัฒนาตามระเบียบที่ ก.ค.ศ. กำหนด</p>	<p>(4) เสนอคำร้องขอย้ายไปยังสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพื่อเสนอ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษา</p> <p>(5) บรรจุแต่งตั้งข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาที่รับย้ายมาจากสถานศึกษาอื่นในเขตพื้นที่การศึกษาหรือเขตพื้นที่การศึกษ่อื่น</p> <p>(6) รายงานการบรรจุแต่งตั้งและข้อมูลประวัติส่วนตัวไปยังสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา</p> <p>3. การเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ</p> <p>(1) จัดทำแผนการพัฒนาข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาของสถานศึกษา</p> <p>(2) ดำเนินการพัฒนาข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาของสถานศึกษาตามแผนที่กำหนด</p>

ตารางที่ 4.9 (ต่อ)

กฎหมายที่เกี่ยวข้อง	อำนาจหน้าที่ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาที่นำไปกำหนดกิจกรรม/แนวปฏิบัติ	อำนาจหน้าที่ของสถานศึกษาที่นำไปกำหนดกิจกรรม/แนวปฏิบัติ
(5) ให้ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่ การศึกษาเป็นผู้ดำเนินการ สอบแข่งขันเพื่อบรรจุและ แต่งตั้งบุคคลเข้ารับราชการ เป็นข้าราชการครู และ บุคลากรทางการศึกษา ใน กรณีที่หน่วยงานการศึกษาใด มีความพร้อมตามหลักเกณฑ์ และวิธีการที่ ก.ค.ศ. กำหนดให้ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่ การศึกษามอบให้หน่วยงาน การศึกษานั้นเป็นผู้ดำเนินการ สอบแข่งขัน (ม.47)	(6) คัดเลือกข้าราชการครูและ บุคลากรทางการศึกษา ที่มีผลงาน ดีเด่นในระดับเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อนำเสนอ ยกย่อง เชิดชูเกียรติ ในระดับที่สูงขึ้น (7) เสริมสร้างผู้อยู่ได้บังคับบัญชาให้ มีวินัย ป้องกันการกระทำผิดวินัย (8) ปฏิบัติตนเป็นตัวอย่างที่ดีแก่ผู้อยู่ ได้บังคับบัญชา และพัฒนาให้มี ความรู้ เจตคติที่ดี มีคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณ วิชาชีพที่เหมาะสมตาม หลักเกณฑ์ที่ ก.ค.ศ. กำหนด	(3) สร้างและพัฒนาความ ร่วมมือกับเครือข่ายในการ พัฒนาข้าราชการครูและ บุคลากรทางการศึกษา (4) แต่งตั้งคณะกรรมการ พิจารณาความดีความชอบ ของข้าราชการครูและ บุคลากรทางการศึกษาใน สถานศึกษาตามกฎ ก.ค.ศ. ว่าด้วยการเลื่อนขั้น เงินเดือน (5) มีหน้าที่ส่งเสริมสนับสนุน ผู้อยู่ได้บังคับบัญชาโดย การให้ไปศึกษาฝึกอบรม ทุน หรือปฏิบัติงานวิจัย และพัฒนาตามระเบียบที่ ก.ค.ศ. กำหนด
(6) สั่งให้ข้าราชการครูและ บุคลากรทางการศึกษาออก จากระาชการกรณีขาด คุณสมบัติตามมาตรฐาน ตำแหน่งหรือขาดคุณสมบัติ พิเศษ (ม. 49)	(9) ส่งเสริม สนับสนุน ผู้อยู่ได้บังคับ บัญชาให้ไปศึกษาฝึกอบรม ทุนงาน หรือปฏิบัติงานวิจัยและพัฒนา ตามระเบียบที่ ก.ค.ศ. กำหนด	(6) สร้างขวัญและกำลังใจครู และบุคลากรทางการศึกษา โดยการยกย่อง เชิดชูเกียรติ ผู้มีผลงานดีเด่น ตาม หลักเกณฑ์ และวิธีการที่ กำหนด
(7) บรรจุและแต่งตั้งบุคคลให้ ดำรงตำแหน่ง (ม.53)	(10) ส่งเสริม สนับสนุน และให้ ความช่วยเหลือสถานศึกษา และ หน่วยงานการศึกษาในการพัฒนา ข้าราชการครูและบุคลากร ทางการศึกษาให้ประพฤติปฏิบัติ ตามระเบียบ วินัย มาตรฐานและ จรรยาบรรณของวิชาชีพครูและ บุคลากรทางการศึกษา	
(8) สั่งให้ข้าราชการครูและ บุคลากรทางการศึกษาที่อยู่ ระหว่างทดลองปฏิบัติหน้าที่ ราชการออกจากราชการ เนื่องจากมีความประพฤติ		

ตารางที่ 4.9 (ต่อ)

กฎหมายที่เกี่ยวข้อง	อำนาจหน้าที่ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาที่นำไปกำหนดกิจกรรม/แนวปฏิบัติ	อำนาจหน้าที่ของสถานศึกษาที่นำไปกำหนดกิจกรรม/แนวปฏิบัติ
<p>ไม่ดีหรือไม่มีความรู้ หรือไม่มีความเหมาะสมหรือมีผลการประเมินทดลองปฏิบัติหน้าที่ราชการต่ำกว่าเกณฑ์ที่ ก.ค.ศ. กำหนด และให้รายงานหัวหน้าส่วนราชการผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหรือ อ.ก.ค.ศ.เขตพื้นที่การศึกษา แล้วแต่กรณีมี (ม.56)</p> <p>(9) ส่งบรรจุข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาที่ออกจากราชการไปแล้ว กลับเข้ารับราชการ โดยอนุมัติ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษา ตามหลักเกณฑ์ และวิธีการที่ ก.ค.ศ. กำหนด (ม. 64)</p> <p>(10) สั่งให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา รักษาการในตำแหน่ง (ม.68)</p> <p>(11) การเลื่อนขึ้นเงินเดือนข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษา (ม.73)</p>	<p>4. การประเมินผลการปฏิบัติงาน</p> <p>(1) กำหนดมาตรฐานการปฏิบัติงานของเขตพื้นที่การศึกษาให้สอดคล้องกับมาตรฐานการปฏิบัติงานของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาที่ ก.ค.ศ. กำหนด</p> <p>(2) กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการประเมินผลการปฏิบัติงาน</p> <p>(3) ดำเนินการประเมินผลการปฏิบัติงานของข้าราชการครู และบุคลากรในเขตพื้นที่การศึกษา</p> <p>(4) นำผลการปฏิบัติงานของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาไปใช้พัฒนาคุณภาพการบริหารงานบุคคลให้มีประสิทธิภาพขึ้น</p> <p>(5) จัดทำรายงานการบริหารบุคคลเสนอต่อ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษา เพื่อเสนอต่อไป ก.ค.ศ.</p>	<p>(7) ส่งเสริม สนับสนุน ผู้อยู่ได้ บังคับบัญชาให้ศึกษา ฝึกอบรม ดูงาน หรือปฏิบัติงานวิจัยและการพัฒนาตามระเบียบที่ ก.ค.ศ. กำหนด</p> <p>(8) ประเมินผลการปฏิบัติงานตามมาตรฐานของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาเพื่อเสนอ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษา</p> <p>(9) ยกย่องเชิดชูเกียรติข้าราชการครู และบุคลากรที่มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีผลงานเด่นเป็นที่ประจักษ์</p> <p>4. วินัยและการเสริมสร้างวินัย</p> <p>(1) แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินการสอบสวนกรณีอันมีมูลกล่าวหาว่าข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษา กระทำผิดวินัยไม่ร้ายแรง</p>

ตารางที่ 4.9 (ต่อ)

กฎหมายที่เกี่ยวข้อง	อำนาจหน้าที่ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาที่นำไปกำหนดกิจกรรม/แนวปฏิบัติ	อำนาจหน้าที่ของสถานศึกษาที่นำไปกำหนดกิจกรรม/แนวปฏิบัติ
(12) ยกย่อง เชิดชูเกียรติ ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาที่มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีผลงานดีเด่นเป็นที่ประจักษ์ (ม.75)	5. งานเลขานุการ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษา (1) ประสานรวบรวมเรื่องที่จะเสนอในการประชุม อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษา (2) วางแผนการประชุม (3) ดำเนินการประชุมและจัดบันทึกการประชุม (4) จัดทำรายงานการประชุมส่งให้อนุกรรมการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องตามมติที่ประชุม (5) ประสานงาน ติดตาม รวบรวมผลการดำเนินงานให้เป็นไปตามมติที่ประชุม	(2) แต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนกรณีข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาถูกกล่าวหาว่า หรือมีเหตุอันควรกำกับว่าหย่อนความสามารถในอันที่จะปฏิบัติราชการ บกพร่องในหน้าที่ราชการ หรือประพฤติตนไม่เหมาะสมกับตำแหน่งหน้าที่ราชการ (3) ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีต่อผู้ได้บังคับบัญชา (4) เสริมสร้าง และพัฒนาให้ผู้อยู่ได้บังคับบัญชามีวินัยในตนเอง (5) รายงานผลการพิจารณา ลงโทษทางวินัยไปยังเขตพื้นที่การศึกษาในกรณีที่ไม่ร้ายแรงให้ผู้กระทำผิดวินัยไม่ร้ายแรง (6) กรณีการอุทธรณ์ความผิดที่ไม่ร้ายแรงให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษายื่นเรื่องขออุทธรณ์ต่อ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่ภายใน 30 วัน นับแต่วันที่ได้รับความแจ้งคำสั่งตามหลักเกณฑ์
(13) แจ้งข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาที่ได้รับ การบรรจุให้ทราบถึงภาระงาน มาตรฐานคุณภาพงาน มาตรฐานวิชาชีพ จรรยาบรรณวิชาชีพ เกณฑ์การประเมินผลงาน ระเบียบแบบแผน หลักเกณฑ์และวิธีปฏิบัติราชการ บทบาทหน้าที่ของข้าราชการในฐานะเป็นพลเมืองที่ดี ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ ก.ค.ศ. กำหนด (ม.78)		
(14) ปฏิบัติตนเป็นตัวอย่างที่ดีแก่ผู้ได้บังคับบัญชาและพัฒนาผู้ อยู่ได้บังคับบัญชาให้มีความรู้ ทักษะ เจตคติที่ดี คุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพที่เหมาะสมตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ ก.ค.ศ. กำหนด (ม.79)		

ตารางที่ 4.9 (ต่อ)

กฎหมายที่เกี่ยวข้อง	อำนาจหน้าที่ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาที่นำไปกำหนดกิจกรรม/แนวปฏิบัติ	อำนาจหน้าที่ของสถานศึกษาที่นำไปกำหนดกิจกรรม/แนวปฏิบัติ
(15) ส่งเสริม สนับสนุนผู้อยู่ได้ บังคับบัญชา โดยการให้ไป ศึกษาฝึกอบรม คูงาน หรือ ปฏิบัติงานวิจัยและพัฒนาตาม ระเบียบที่ ก.ค.ศ. กำหนด (ม.81)		และวิธีการที่ ก.ค.ศ. กำหนด (7) รายงานเขตพื้นที่การศึกษา หรือเสนอผลการพิจารณา ไปยังเขตพื้นที่การศึกษา กรณีเป็นความผิดอย่าง ร้ายแรง เพื่อเสนอ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษาพิจารณา
(16) รักษาวินัยโดยเคร่งครัดอยู่ เสมอ (ม.82)		(8) กรณีการอุทธรณ์ความผิด วินัยร้ายแรง ให้ข้าราชการ ครูและบุคลากรทางการ ศึกษายื่นเรื่องขออุทธรณ์ ต่อ ก.ค.ศ. ภายใน 30 วัน นับแต่วันที่ได้รับแจ้งคำสั่ง ตามหลักเกณฑ์และวิธีการ ที่ ก.ค.ศ. กำหนด
(17) เสริมสร้างและพัฒนาให้ ผู้อยู่ได้บังคับบัญชามีวินัย ป้องกันมิให้ผู้อยู่ได้บังคับ บัญชากระทำผิดวินัยและ ดำเนินการทางวินัยแก่ผู้อยู่ได้ บังคับบัญชาซึ่งมีกรณีอันมีมูล ที่ควรกล่าวหาว่ากระทำผิด วินัย (ม.95 และ ม.98)		
(18) พิจารณาอนุญาตหรือยับยั้ง การอนุญาตให้ลาออกของ ข้าราชการครูและบุคลากร ทางการศึกษา (ม.108)		5. การออกจากราชการ (1) พิจารณาการลาออกราชการ ของครูผู้สอน ครู และ บุคลากรทางการศึกษาอื่น (2) รายงานการอนุญาตการ ลาออกไปยังสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษา

ตารางที่ 4.9 (ต่อ)

กฎหมายที่เกี่ยวข้อง	อำนาจหน้าที่ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาที่นำไปกำหนดกิจกรรม/แนวปฏิบัติ	อำนาจหน้าที่ของสถานศึกษาที่นำไปกำหนดกิจกรรม/แนวปฏิบัติ
<p>(19) แต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษากรณีถูกกล่าวหาหรือมีเหตุอันควรสงสัยว่าเป็นผู้ไม่เลื่อมใสในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ม.110 (4))</p>		<p>(3) ดำเนินการให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาทดลองปฏิบัติหน้าที่ราชการหรือเข้ารับการพัฒนาตามหลักเกณฑ์ที่ ก.ค.ศ. กำหนด</p>
<p>(20) สั่งให้ข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษาออกจากราชการกรณี</p> <ul style="list-style-type: none"> - เจ็บป่วยไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ราชการได้โดยสม่ำเสมอ (ม.110(1)) - สมัครไปปฏิบัติงานตามความประสงค์ของทางราชการ (ม.110(2)) - ขาดคุณสมบัติทั่วไป (ม.110(3)) 		<p>(4) ดำเนินการประเมินผลการปฏิบัติงานตามหน้าที่และความรับผิดชอบที่กำหนดไว้ในมาตรฐานกำหนดตำแหน่ง</p> <p>(5) ตรวจสอบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการให้ออกจากราชการกรณีเจ็บป่วยโดยไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่โดยสม่ำเสมอ กรณีไปปฏิบัติงานตามความประสงค์ของทางราชการกรณีขาดคุณสมบัติทั่วไปกรณีมีเหตุอันควรว่าหย่อนความสามารถ บกพร่องในหน้าที่ราชการหรือประพฤติตนไม่เหมาะสมกรณีมีมลทิน มัวหมองกรณีได้โทษจำคุกโดย</p>

ตารางที่ 4.9 (ต่อ)

กฎหมายที่เกี่ยวข้อง	อำนาจหน้าที่ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาที่นำไปกำหนดกิจกรรม/แนวปฏิบัติ	อำนาจหน้าที่ของสถานศึกษาที่นำไปกำหนดกิจกรรม/แนวปฏิบัติ
<p>- ก.ค.ศ. หรือ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษามีมติว่าเป็นผู้ไม่เลื่อมใสในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ม.110(4))</p> <p>- ทางราชการเลิก หรือยุบตำแหน่ง (ม.110(5))</p> <p>- ไม่สามารถปฏิบัติราชการให้มีประสิทธิภาพเกิดประสิทธิผลในระดับอันเป็นที่พอใจของทางราชการ (ม.110(6))</p>		<p>คำสั่งของศาลหรือต้องรับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุกในความผิดที่ได้กระทำโดยประมาท หรือความผิดลหุโทษออกจากราชการ</p> <p>(6) รายงานการสั่งให้ออกจากราชการไปยังสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา</p>
<p>(21) แต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนกรณีข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาถูกกล่าวหาหรือมีเหตุอันควรสงสัยว่าหย่อนความสามารถในอันที่จะปฏิบัติหน้าที่ราชการ บกพร่องในหน้าที่ราชการหรือประพฤติตนไม่เหมาะสมกับตำแหน่งหน้าที่ราชการตามมติ ก.ค.ศ. หรือ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษา</p>		

ตารางที่ 4.9 (ต่อ)

กฎหมายที่เกี่ยวข้อง	อำนาจหน้าที่ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาที่นำไปกำหนดกิจกรรม/แนวปฏิบัติ	อำนาจหน้าที่ของสถานศึกษาที่นำไปกำหนดกิจกรรม/แนวปฏิบัติ
(22) สั่งให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาที่รับโทษจำคุกโดยคำสั่งของศาล หรือต้องรับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุกในความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษออกจากราชการ (ม. 113)		

ตารางที่ 4.10 อำนาจหน้าที่ของเขตพื้นที่การศึกษาตามกฎหมายการศึกษาในด้านการบริหารทั่วไป

กฎหมายที่เกี่ยวข้อง	อำนาจหน้าที่ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาที่นำไปกำหนดกิจกรรม/แนวปฏิบัติ	อำนาจหน้าที่ของสถานศึกษาที่นำไปกำหนดกิจกรรม/แนวปฏิบัติ
1. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ มาตรา 9 การจัดระบบโครงสร้างและกระบวนการจัดการศึกษาให้ยึดหลักดังนี้ มีการกระจายอำนาจสู่เขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มาตรา 15 (วรรคห้า) สถานศึกษาจัดการศึกษาในรูปแบบในระบบการศึกษานอกระบบหรือการศึกษาตามอัธยาศัย รูปแบบใดรูปแบบหนึ่งหรือทั้งสามรูปแบบ	1. การจัดระบบบริหารและพัฒนาองค์กร (1) วางแผนจัดระบบ โครงสร้าง บุคคล กลยุทธ์ เทคโนโลยี ให้สอดคล้องกับสภาพปัจจุบันและความจำเป็นของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา (2) ดำเนินการพัฒนาองค์กรให้ครอบคลุม โครงสร้าง บุคคล กลยุทธ์ เทคโนโลยีให้นำไปสู่การปฏิบัติงานได้รวดเร็วและถูกต้อง	1. การดำเนินงานธุรการในสถานศึกษา 2. งานเลขานุการคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 3. การพัฒนาระบบเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ 4. การประสานงานและพัฒนาเครือข่ายการศึกษา 5. การจัดระบบการบริหารและพัฒนาองค์กร 6. งานเทคโนโลยีสารสนเทศ

ตารางที่ 4.10 (ต่อ)

กฎหมายที่เกี่ยวข้อง	อำนาจหน้าที่ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาที่นำไปกำหนดกิจกรรม/แนวปฏิบัติ	อำนาจหน้าที่ของสถานศึกษาที่นำไปกำหนดกิจกรรม/แนวปฏิบัติ
มาตรา 38 ในแต่ละเขตพื้นที่การศึกษา ให้มีคณะกรรมการและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามีอำนาจในการกำกับดูแลจัดตั้ง ยุบรวม หรือเลิกสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในเขตพื้นที่การศึกษา ประสานส่งเสริมและสนับสนุน สถานศึกษาเอกชนในเขตพื้นที่การศึกษา ประสานและส่งเสริม องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้สามารถจัดการศึกษาสอดคล้อง กับนโยบาย และมาตรฐาน การศึกษา ส่งเสริม และ สนับสนุนการจัดการศึกษาของ บุคคล ครอบครัว องค์กรชุมชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบัน ศาสนา สถาน ประกอบการ และสถาบันสังคม อื่นที่จัดการศึกษาในรูปแบบที่ หลากหลายในเขตพื้นที่การศึกษา	(3) กำกับ ติดตาม ประเมินผล การปฏิบัติงานตามแนวทางการ พัฒนาองค์กรอย่างต่อเนื่อง 2. การพัฒนาระบบเครือข่ายข้อมูล สารสนเทศ (1) จัดทำระบบข้อมูลพื้นฐาน ส่วนกลาง และข้อมูลตามความ ต้องการของเขตพื้นที่การศึกษา (2) ส่งเสริม และสนับสนุน การนำ นวัตกรรม และเทคโนโลยี ทำการศึกษามาใช้พัฒนา การศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา (3) ตรวจสอบ กำกับ ติดตาม การใช้ เครือข่ายเทคโนโลยี และการ สื่อสาร (ICT) รูปแบบต่าง ๆ บน เครือข่ายในเขตพื้นที่การศึกษา 3. การดูแลสถานที่และสภาพแวดล้อม (1) บำรุง ดูแล รักษา อาคารสถานที่ สภาพแวดล้อมของเขตพื้นที่ การศึกษา และสถานศึกษา ให้มี บรรยากาศที่เอื้อต่อการ ปฏิบัติงาน (2) ใช้อาคารสถานที่ของสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาให้เหมาะสม และคุ้มค่า	7. การส่งเสริม สนับสนุนด้าน วิชาการ งบประมาณ บุคลากร และการบริหารทั่วไป 8. การดูแลอาคารสถานที่ และ สภาพแวดล้อม 9. การจัดทำสำมะโนผู้เรียน 10. การรับนักเรียน 11. การส่งเสริมและประสานงาน การศึกษาในระบบ นอก ระบบและตามอัธยาศัย 12. การระดมทรัพยากรเพื่อ การศึกษา 13. การส่งเสริมงานกิจการ นักเรียน 14. การประชาสัมพันธ์ สถานศึกษา 15. การส่งเสริมสนับสนุนและ ประสานการศึกษาของบุคคล ชุมชน องค์กร หน่วยงาน และสถาบันสังคมอื่น ที่จัด การศึกษา 16. การประสานงานราชการกับ เขตพื้นที่การศึกษาและ หน่วยงานอื่น 17. การจัดระบบการควบคุมใน หน่วยงาน
มาตรา 39 ให้กระทรวง กระจายอำนาจการบริหารและ การจัดการศึกษาทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงาน บุคคล และการบริหารทั่วไป		

ตารางที่ 4.10 (ต่อ)

กฎหมายที่เกี่ยวข้อง	อำนาจหน้าที่ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาที่นำไปกำหนดกิจกรรม/แนวปฏิบัติ	อำนาจหน้าที่ของสถานศึกษาที่นำไปกำหนดกิจกรรม/แนวปฏิบัติ
<p>ไปยังคณะกรรมการและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาโดยตรงหลักเกณฑ์ และวิธีการกระจายอำนาจดังกล่าว ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง</p> <p>มาตรา 48 จัดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา และจัดทำรายงานประจำปีเสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและเปิดเผยต่อสาธารณชน</p> <p>มาตรา 56 ให้ความร่วมมือในการจัดเตรียมเอกสารหลักฐานที่มีข้อมูลเกี่ยวข้องกับสถานศึกษาตามคำร้องของสำนักงาน รับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา หรือบุคคลหรือหน่วยงานภายนอกที่ทำการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษา</p> <p>มาตรา 57 ระดมทรัพยากรบุคคลในชุมชนให้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาและยกย่องเชิดชูผู้ที่ส่งเสริมเพราะสนับสนุนการจัดการศึกษา</p>	<p>(3) ติดตาม ตรวจสอบ ดูแล รักษาความปลอดภัยด้านอาคารสถานที่ สภาพแวดล้อมของสำนักเขตพื้นที่การศึกษาอย่างต่อเนื่อง</p> <p>4. การดูแลทรัพยากรเพื่อการศึกษา</p> <p>(1) กำหนดแนวทางการระดมทรัพยากร เพื่อการศึกษาทุกด้านในเขตพื้นที่การศึกษา</p> <p>(2) ระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาทุกด้าน ซึ่งครอบคลุมถึงการประสานความร่วมมือกับบุคคล ชุมชน องค์กรเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หน่วยงานสถานประกอบการ สถาบันสังคมอื่น และสถานศึกษาในการใช้ทรัพยากรเพื่อการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา</p> <p>5. การส่งเสริม สนับสนุน และประสานงานการศึกษา ของบุคคล ชุมชน องค์กร หน่วยงานและสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษา</p>	<p>18. การบริการสาธารณะ</p>

ตารางที่ 4.10 (ต่อ)

กฎหมายที่เกี่ยวข้อง	อำนาจหน้าที่ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาที่นำไปกำหนดกิจกรรม/แนวปฏิบัติ	อำนาจหน้าที่ของสถานศึกษาที่นำไปกำหนดกิจกรรม/แนวปฏิบัติ
<p>มาตรา 58 ให้มีการระดมทรัพยากรและการลงทุนด้านงบประมาณการเงินและทรัพย์สิน ทั้งจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ สถาบันสังคมอื่น และต่างประเทศมาใช้จัดการศึกษาดังนี้</p>	<p>(1) กำหนดแนวทางในการประสานส่งเสริม สนับสนุนการจัดการศึกษาในระบบ การจัดการศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยของสถานศึกษาและของบุคคล ชุมชน องค์กรหน่วยงาน และสถาบันสังคมอื่นในเขตพื้นที่การศึกษา</p>	
<p>มาตรา 59 ให้ปกครอง ดูแล บำรุงรักษา ใช้และจัดหาผลประโยชน์จากทรัพย์สินของสถานศึกษาทั้งที่เป็นราชพัสดุ ตามกฎหมายว่าด้วยที่ราชพัสดุ และเป็นทรัพย์สินอื่น รวมทั้งจัดหารายได้จากบริการของสถานศึกษาที่ไม่ขัดหรือแย้งกับนโยบาย วัตถุประสงค์ และภารกิจหลักของสถานศึกษา</p>	<p>(2) ดำเนินการประสาน ส่งเสริม และสนับสนุนการจัดการศึกษา ทั้ง 3 รูปแบบ ให้แก่สถานศึกษา บุคคล ชุมชน องค์กรหน่วยงาน และสถาบันสังคมอื่นในเขตพื้นที่การศึกษา</p>	

ตารางที่ 4.10 (ต่อ)

กฎหมายที่เกี่ยวข้อง	อำนาจหน้าที่ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาที่นำไปกำหนดกิจกรรม/แนวปฏิบัติ	อำนาจหน้าที่ของสถานศึกษาที่นำไปกำหนดกิจกรรม/แนวปฏิบัติ
2. พระราชบัญญัติการศึกษาภาค		
บังคับ		
<p>มาตรา 6 การผ่อนผันให้เด็ก เข้าเรียนก่อน หรือหลังอายุตาม เกณฑ์การศึกษาภาคบังคับตาม หลักเกณฑ์ และวิธีการที่ คณะกรรมการการศึกษาขั้น พื้นฐานกำหนด</p>		
<p>มาตรา 12 จัดการศึกษาเป็น พิเศษสำหรับเด็กที่มีความ บกพร่องทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ สังคม การ สื่อสารและการเรียนรู้ หรือมี ร่างกายพิการหรือทุพพลภาพ หรือเด็กซึ่งไม่สามารถพึ่งตนเอง ได้ หรือไม่มีผู้ดูแล หรือด้อย โอกาส หรือเด็กที่มีความสามารถ พิเศษ ให้ได้รับการศึกษาภาค บังคับ ด้วยรูปแบบและวิธีการที่ เหมาะสม</p>		
<p>มาตรา 65 พัฒนานวัตกรรมให้มี ความรู้ความสามารถและทักษะ ในการใช้เทคโนโลยีเพื่อ การศึกษา</p>		

ตารางที่ 4.10 (ต่อ)

กฎหมายที่เกี่ยวข้อง	อำนาจหน้าที่ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาที่นำไปกำหนดกิจกรรม/แนวปฏิบัติ	อำนาจหน้าที่ของสถานศึกษาที่นำไปกำหนดกิจกรรม/แนวปฏิบัติ
<p>มาตรา 66 พัฒนาขีดความสามารถในการใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษาของผู้เรียน</p>		
<p>มาตรา 67 ส่งเสริมให้มีการวิจัยและพัฒนา การผลิตและการพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา รวมทั้งการติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา</p>		
<p>3. พระราชบัญญัติว่าด้วยระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546</p>		
<p>มาตรา 34 ให้จัดระเบียบบริหารราชการของเขตพื้นที่การศึกษา ดังนี้</p>		
<p>(1) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา</p> <p>(2) สถานศึกษาที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน หรือส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่น การแบ่งส่วนราชการตามวรรคสอง และวรรคสามให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในกฎกระทรวง</p>		

ตารางที่ 4.10 (ต่อ)

กฎหมายที่เกี่ยวข้อง	อำนาจหน้าที่ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาที่นำไปกำหนดกิจกรรม/แนวปฏิบัติ	อำนาจหน้าที่ของสถานศึกษาที่นำไปกำหนดกิจกรรม/แนวปฏิบัติ
<p>มาตรา 35 สถานศึกษาที่จัดการศึกษาพื้นฐาน ตามมาตรา 34 (2) เฉพาะที่เป็นโรงเรียนมีฐานะเป็นนิติบุคคล</p> <p>เมื่อมีการยุบเลิกสถานศึกษาตามวรรคหนึ่งให้ความเป็นนิติบุคคลสิ้นสุดลง</p> <p>มาตรา 36 ประสาน และส่งเสริม องค์กรปกครองท้องถิ่น ให้สามารถจัดการศึกษา สอดคล้อง กับนโยบาย และมาตรฐานทางการศึกษา ส่งเสริม และสนับสนุนการจัดการศึกษาของบุคคล ครอบครัว องค์กร ชุมชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการและสถาบันสังคมอื่น ที่จัดการศึกษาในรูปแบบที่หลากหลายในเขตพื้นที่การศึกษา</p> <p>มาตรา 37 (วรรคสาม) รับผิดชอบในการพิจารณาแบ่งส่วนราชการภายในของสถานศึกษาและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา</p>		

ตารางที่ 4.10 (ต่อ)

กฎหมายที่เกี่ยวข้อง	อำนาจหน้าที่ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาที่นำไปกำหนดกิจกรรม/แนวปฏิบัติ	อำนาจหน้าที่ของสถานศึกษาที่นำไปกำหนดกิจกรรม/แนวปฏิบัติ
4. กฎกระทรวง กำหนด		
หลักเกณฑ์ การแบ่งส่วน		
ราชการภายในสำนักงานเขต		
พื้นที่การศึกษา พ.ศ.2546		
ให้สำนักงานเขตมีอำนาจ		
หน้าที่		
(6) ประสานการระดม		
ทรัพยากรด้านต่าง ๆ		
รวมทั้งทรัพยากรบุคคล เพื่อ		
ส่งเสริม สนับสนุนการจัด		
และการพัฒนาการศึกษาใน		
เขตพื้นที่การศึกษา		
(8) ประสาน ส่งเสริม		
สนับสนุนการจัดการศึกษา		
ของสถานศึกษาเอกชน		
องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น		
รวมทั้งบุคคล องค์กรชุมชน		
องค์กรวิชาชีพ สถาบัน		
ศาสนา สถานประกอบการ		
และสถาบันอื่นที่จัด		
การศึกษาในรูปแบบที่		
หลากหลายในเขตพื้นที่		
การศึกษา		

ตารางที่ 4.10 (ต่อ)

กฎหมายที่เกี่ยวข้อง	อำนาจหน้าที่ของสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาที่กำหนดกิจกรรม/แนวปฏิบัติ	อำนาจหน้าที่ของสถานศึกษา ที่กำหนดกิจกรรม/แนวปฏิบัติ
(11) ประสานการปฏิบัติ		
ราชการทั่วไปกับองค์กร หรือหน่วยงานต่าง ๆ ทั้ง ภาครัฐ ภาคเอกชน และ องค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่นในฐานะสำนักงาน ผู้แทนกระทรวงศึกษา ธิการในเขตพื้นที่ การศึกษา		

นอกจากนี้ยังมีพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 39 ให้กระทรวงกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา ทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไปไปยังคณะกรรมการ และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาโดยตรง หลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจดังกล่าว ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง (กระทรวงศึกษาธิการ 2546:20)

พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 มาตรา 45 ให้เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา ทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไปไปยังคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาโดยตรง ในกรณีที่มีกฎหมายกำหนด ให้เป็นอำนาจหน้าที่ของปลัดกระทรวง เลขาธิการสภาการศึกษา เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เลขาธิการคณะกรรมการการอุดมศึกษา และเลขาธิการคณะกรรมการการอาชีวศึกษาไว้เป็นการเฉพาะ ให้ผู้ดำรงตำแหน่งดังกล่าวมอบอำนาจให้แก่ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา หรือผู้อำนวยการสถานศึกษา แล้วแต่กรณี (กระทรวงศึกษาธิการ 2546 : 27)

จากตารางที่ 4.10 พบว่าอำนาจหน้าที่ที่กระจายให้เขตพื้นที่การศึกษาตามกฎหมาย การศึกษาไปกำหนดกิจกรรม หรือวิธีปฏิบัติทางด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไปดังนี้

1. **ด้านวิชาการ** กระจายอำนาจให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาไปกำหนดกิจกรรมหรือวิธีการปฏิบัติในเรื่องดังต่อไปนี้

1) การพัฒนาหลักสูตร ให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามีอำนาจหน้าที่ในการบริหารและการจัดการศึกษา และพัฒนาสาระของหลักสูตรการศึกษาให้สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 มาตรา 37 วรรคสอง)

2) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การจัดการกระบวนการเรียนรู้ ให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการดังนี้ (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 24)

(1) จัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล

(2) ฝึกทักษะ กระบวนการคิด และการจัดการ การเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ความรู้มาใช้ เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา

(3) จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่านและเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง

(4) จัดการเรียนการสอนโดยผสมผสานสาระความรู้ส่วนต่าง ๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกัน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงาม และคุณลักษณะพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา

(5) ส่งเสริม สนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการศึกษา และอำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียน เกิดการเรียนรู้ และมีความรอบรู้ รวมทั้งสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ ทั้งนี้ผู้สอนและผู้เรียนจะเรียนรู้ไปพร้อม ๆ กันจากสื่อการเรียนการสอนและแหล่งวิทยาการประเภทต่าง ๆ

(6) จัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ทุกเวลา ทุกสถานที่ มีการประสานความร่วมมือกับบิดา มารดา ผู้ปกครอง และบุคคลในชุมชน ทุกฝ่าย เพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ

3) การวัดและประเมินผล กฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์การแบ่งส่วนราชการเป็นสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา พ.ศ. 2546 (ประกาศออกตามความในพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546) ข้อ 6 (4) ให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กำกับ ดูแล ติดตาม และประเมินผลสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และในเขตพื้นที่การศึกษา (กระทรวงศึกษาธิการ 2546 : 122)

4) การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา กฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์การแบ่งส่วนราชการภายในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา พ.ศ. 2546 ข้อ 6(5) ให้ศึกษาวิเคราะห์ วิจัยและ

รวบรวมข้อมูลด้านสารสนเทศ ด้านการศึกษาเขตพื้นที่การศึกษา และข้อ 6(10) ดำเนินการและ
ประสาน ส่งเสริม สนับสนุน การวิจัยและพัฒนาการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา (กระทรวงศึกษาธิการ
2546 : 122)

5) การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา พระราชบัญญัติการศึกษา
แห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 65 ให้มีการพัฒนาบุคลากร
ทั้งด้านผู้ผลิตและผู้ใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษาให้มีความรู้ ความสามารถ และทักษะในการผลิต
มาตรา 66 พัฒนาขีดความสามารถของผู้เรียน มาตรา 67 ส่งเสริมให้มีการวิจัยและพัฒนา การผลิต
และพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา (กระทรวงศึกษาธิการ 2546 : 30-31)

6) การนิเทศการศึกษา พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไข
เพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 24 การจัดกระบวนการเรียนรู้ พระราชบัญญัติระเบียบบริหาร
ราชการกระทรวงศึกษาธิการ มาตรา 20 (2) ให้ทำหน้าที่ติดตามและประเมินผลนโยบายตามภารกิจ
ตลอดจนนิเทศให้คำปรึกษา และแนะนำเพื่อปรับปรุงพัฒนา มาตรา 20 (4) ให้มีคณะกรรมการ
ติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผล และนิเทศการศึกษา ของเขตพื้นที่การศึกษา เป็นผู้รับผิดชอบ
ดำเนินการ สำหรับกระทรวงศึกษาธิการหรือสำหรับแต่ละเขตพื้นที่การศึกษา (กระทรวงศึกษาธิการ
2546 : 10) และกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการได้มาของคณะกรรมการติดตาม
ตรวจสอบ ประเมินผล และนิเทศการศึกษาของเขตพื้นที่การศึกษา พ.ศ. 2548

7) การพัฒนาระบบประกันคุณภาพ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542
และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 48 จัดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายใน
สถานศึกษา และการจัดทำรายงานประจำปีเสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และ
เปิดเผยต่อสาธารณชน พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546
มาตรา 37(2) จัดให้มีระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาร่วมกับสถานศึกษา กฎกระทรวง
กำหนดหลักเกณฑ์การแบ่งส่วนราชการภายในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา พ.ศ. 2546 ให้จัดระบบ
การประกันคุณภาพการศึกษาและประเมินผลสถานศึกษาในเขตพื้นที่กระทรวงศึกษาธิการ
(กระทรวงศึกษาธิการ 2546 : 122)

8) การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น
พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 มาตรา 39 (2) ประสานการ
ระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา รวมทั้งควบคุมดูแลบุคลากร การเงิน การพัสดุ สถานที่ และทรัพย์สิน
อื่นของสถานศึกษา หรือส่วนราชการให้เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบและข้อบังคับของทางราชการ
(กระทรวงศึกษาธิการ 2546 : 24)

กฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์การแบ่งส่วนราชการ ภายในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา พ.ศ. 2546 (ออกตามความในพระราชบัญญัติ ระเบียบ บริหารราชการ กระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546) ข้อ 6 (6) ประธานการระดมทรัพยากรด้านต่าง ๆ รวมทั้ง ทรัพยากรบุคคล เพื่อส่งเสริม สนับสนุนการจัดและการพัฒนาการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา ข้อ 6(8) ประธาน ส่งเสริม สนับสนุน การจัดการศึกษาของสถานศึกษาเอกชน องค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่น รวมทั้งบุคคล องค์กร ชุมชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และ สถาบันอื่นที่จัดรูปแบบที่หลากหลายในเขตพื้นที่การศึกษา ข้อ 6(11) ประธานการปฏิบัติราชการ กับองค์กรหรือหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ข้อ 6(12) ปฏิบัติหน้าที่อื่นเกี่ยวกับกิจการภายในเขตพื้นที่การศึกษาที่มีได้ระบุให้เป็นหน้าที่ของหน่วยงานใด โดยเฉพาะ หรือปฏิบัติงานอื่นตามที่ได้รับมอบหมาย (กระทรวงศึกษาธิการ 2546 : 122-123)

2. ด้านงบประมาณ กระจายอำนาจให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาไปกำหนด กิจกรรม หรือวิธีการปฏิบัติในเรื่องดังต่อไปนี้

- 1) การจัดทำและเสนอของบประมาณ
- 2) การจัดสรรงบประมาณ
- 3) การตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผลการใช้เงินงบประมาณ
- 4) การบริหารการเงิน
- 5) การบริหารบัญชี
- 6) การบริหารพัสดุและทรัพย์สิน

การบริหารงบประมาณในเรื่องดังกล่าวหน่วยราชการต้องดำเนินการตามระบบ งบประมาณแบบใหม่ที่เรียกว่าระบบงบประมาณแบบเน้นผลงานตามยุทธศาสตร์ (Strategic Performance Based Budgeting System : SPBBS) ซึ่งเริ่มมาตั้งแต่ปีงบประมาณ 2547 ที่คำนึง ความสำเร็จของงานตามเป้าหมายเชิงยุทธศาสตร์ มีการจัดทำกรอบงบประมาณรายจ่ายล่วงหน้า ระยะเวลาปานกลาง (Medium Terms Expenditure Framework : MTEF) แล้วยังมีกฎหมายการศึกษา กฎหมายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องในการบริหารด้านงบประมาณ ดังนี้

1) พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 39 ให้กระทรวงกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารบุคคล และการบริหารงานทั่วไป ไปยังคณะกรรมการและสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาโดยตรง

หลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจดังกล่าวให้เป็นไปตามที่กำหนดใน กฎกระทรวง (กระทรวงศึกษาธิการ 2546 : 20)

2) พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2542 มาตรา 44 กระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป ไปยังคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาภายใต้หลักการบริหารงานการศึกษา (1) อำนาจหน้าที่ในการพิจารณาให้ความเห็นชอบเกี่ยวกับงบประมาณ และการดำเนินการทางงบประมาณของผู้อำนวยการ สถานศึกษาหรือผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา รวมตลอดถึงหลักการให้สถานศึกษา หรือสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามีอำนาจทำนิติกรรมสัญญาในวงเงินงบประมาณที่ได้รับอนุมัติแล้ว (กระทรวงศึกษาธิการ 2546 : 28)

3) กฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์การแบ่งส่วนราชการภายในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา พ.ศ. 2546 (ออกตามความในพระราชบัญญัติระเบียบราชการ ราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546) ข้อ 6 ระบุอำนาจหน้าที่ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ดังนี้

ข้อ 6(1) จัดทำนโยบาย แผนพัฒนา และมาตรฐานการศึกษาของเขตพื้นที่การศึกษาให้สอดคล้องกับนโยบาย มาตรฐานการศึกษา แผนการศึกษา แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐานและความต้องการของท้องถิ่น

ข้อ 6(2) วิเคราะห์และจัดตั้งงบประมาณเงินอุดหนุนทั่วไปของสถานศึกษา และหน่วยงานในเขตพื้นที่การศึกษา และแจ้งการจัดสรรงบประมาณที่ได้รับให้หน่วยงานข้างต้นรับทราบรวมทั้งกำกับ ตรวจสอบ ติดตามการใช้จ่าย งบประมาณของหน่วยงานดังกล่าว (กระทรวงศึกษาธิการ 2546:122)

3. ด้านการบริหารงานบุคคล กระจายอำนาจให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานำไปกำหนดพฤติกรรม หรือวิธีการปฏิบัติในเรื่องต่อไปนี้

- 1) การวางแผนอัตรากำลังและกำหนดตำแหน่ง
- 2) การสรรหา และการบรรจุแต่งตั้ง
- 3) การเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ
- 4) การประเมินผลการปฏิบัติงาน
- 5) งานเลขานุการ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษา

กฎหมายที่เกี่ยวข้องมีดังต่อไปนี้

1. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545

มาตรา 38(2) คณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษาประกอบด้วย ผู้แทนองค์กรชุมชน ผู้แทนองค์กรเอกชน ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้แทนสมาคม ผู้ประกอบวิชาชีพครู ผู้แทน

สมาคมผู้ประกอบวิชาชีพบริหารการศึกษา ผู้แทนสมาคมผู้ปกครองและครู และผู้ทรงคุณวุฒิด้านการศึกษา ศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม

มาตรา (4) ให้ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเป็นกรรมการและเลขานุการของคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา (กระทรวงศึกษาธิการ 2546 : 19)

2. พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ

มาตรา 36(2) ในแต่ละเขตพื้นที่การศึกษา ให้มีคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา ประกอบด้วยผู้แทนองค์กรชุมชน ผู้แทนองค์กรเอกชน ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้แทนสมาคม ผู้ประกอบวิชาชีพครู และผู้ทรงคุณวุฒิด้านการศึกษา ศาสนา ศิลปะ และวัฒนธรรม

มาตรา 36(4) ให้ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเป็นกรรมการและเลขานุการของคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา

และ มาตรา 37(วรรคหก) ให้ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการและรับผิดชอบในการปฏิบัติราชการของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

มาตรา 44 (2) หลักเกณฑ์การพิจารณาความดีความชอบ การพัฒนาและดำเนินการทางวินัยกับครู และบุคลากรทางการศึกษา โดยสัมพันธ์กับแนวทางที่กำหนดในกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา (กระทรวงศึกษาธิการ 2546 : 28)

มาตรา 75 ในวาระเริ่มแรก เมื่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการประกาศในราชกิจจานุเบกษา กำหนดเขตพื้นที่การศึกษาแล้ว ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการแต่งตั้งข้าราชการในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ เป็นผู้ปฏิบัติหน้าที่ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาตามจำนวนเขตพื้นที่การศึกษาที่ประกาศในราชกิจจานุเบกษา และให้ผู้ปฏิบัติหน้าที่ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการและรับผิดชอบในการปฏิบัติราชการของสำนักเขตพื้นที่การศึกษาตามมาตรา 37 ไปจนกว่าจะมีการแต่งตั้งผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาตามที่กำหนดไว้ในกฎหมายว่าด้วยระเบียบ ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา (กระทรวงศึกษาธิการ 2546:42)

3. พระราชบัญญัติว่าด้วยระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา

มาตรา 23 ให้อำนาจ ก.ค.ศ. เขตพื้นที่ศึกษามีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

(1) พิจารณากำหนดนโยบายการบริหารงานบุคคล สำหรับข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา รวมทั้งการกำหนดจำนวนและอัตราตำแหน่งและเกลี่ยอัตรากำลังให้สอดคล้องกับนโยบายการบริหารงานบุคคล ระเบียบ หลักเกณฑ์ และวิธีการที่ ก.ค.ศ. กำหนด

(2) พิจารณาให้ความเห็นชอบการบรรจุและแต่งตั้งข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา

(3) ให้ความเห็นชอบเกี่ยวกับการพิจารณาความดีความชอบของผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารการศึกษาในหน่วยงานการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาและข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา

(4) พิจารณาเกี่ยวกับเรื่องการดำเนินการทางวินัย การออกจากราชการ การอุทธรณ์ และการร้องทุกข์ ตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้

(5) ส่งเสริม สนับสนุน การพัฒนา การเสริมสร้างขวัญและกำลังใจ การปกป้องคุ้มครองระบบคุณธรรม การจัดสวัสดิการและการยกย่อง เชิดชูเกียรติ ข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษาในหน่วยงานการศึกษาของเขตพื้นที่การศึกษา

(6) กำกับ ดูแล ติดตาม และประเมินผลการบริหารงานบุคคลของข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษา ในหน่วยงานการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา

(7) จัดทำและพัฒนาฐานข้อมูลข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในหน่วยงานการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา

(8) จัดทำรายงานประจำปีที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานบุคคลของ ข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษาในหน่วยงานการศึกษาเพื่อเสนอ ก.ค.ศ.

(9) พิจารณาให้ความเห็นชอบเรื่องการบริหารงานบุคคลในเขตพื้นที่การศึกษาที่ไม่อยู่ในอำนาจและหน้าที่ของผู้บริหาร ของหน่วยงานการศึกษา

(10) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้ กฎหมายอื่นหรือตามที่ ก.ค.ศ. มอบหมาย

มาตรา 24 ให้ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเป็นผู้บริหารราชการในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และเป็นผู้บังคับบัญชาของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา และมีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

(1) รับผิดชอบในการปฏิบัติงานราชการที่เป็นอำนาจและหน้าที่ของ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษา และตามที่ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่ศึกษามอบหมาย

(2) เสนอแผนการบรรจุและแต่งตั้ง และการบริหารงานบุคคลในเรื่องอื่นที่อยู่ในอำนาจและหน้าที่ของ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษา

(3) พิจารณาเสนอความดีความชอบของผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารการศึกษาในหน่วยงานการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา และข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา และข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

(4) จัดทำแผนและส่งเสริมการพัฒนาข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในหน่วยงานการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา

(5) จัดทำระเบียบประวัติข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา

(6) จัดทำมาตรฐานคุณภาพงาน กำหนดภาระงานขั้นต่ำ และเกณฑ์การประเมินผลงานสำหรับข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

(7) ประเมินคุณภาพการบริหารงานบุคคลและจัดทำรายงานการบริหารงานบุคคลเสนอ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษาเพื่อเสนอ ก.ค.ศ. ต่อไป

(8) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้ กฎหมายอื่นหรือตามที่ ก.ค.ศ. มอบหมาย

มาตรา 47 ให้ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษาเป็นผู้ดำเนินการสอบแข่งขันเพื่อบรรจุและแต่งตั้งบุคคลเข้ารับราชการ เป็นข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษาในกรณีที่หน่วยงานการศึกษาใดมีความพร้อมตามหลักการและวิธีการที่ ก.ค.ศ. กำหนด ให้ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษา มอบให้หน่วยงานการศึกษานั้นเป็นผู้ดำเนินการแข่งขัน

มาตรา 49 สั่งให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาออกจากราชการ กรณีขาดคุณสมบัติตามมาตรฐานตำแหน่งหรือขาดคุณสมบัติพิเศษ

มาตรา 53 บรรจุและแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่ง

มาตรา 56 สั่งให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาที่อยู่ระหว่างทดลองปฏิบัติหน้าที่ราชการออกจากราชการ เนื่องจากมีความประพฤติไม่ดี หรือไม่มีความรู้ หรือไม่มีความเหมาะสม หรือมีผลการประเมินทดลองปฏิบัติหน้าที่ราชการต่ำกว่าเกณฑ์ที่ ก.ค.ศ. กำหนด และให้รายงานหัวหน้าส่วนราชการ ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหรือ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษา แล้วแต่กรณี

มาตรา 64 สั่งบรรจุข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาที่ออกจากราชการไปแล้ว กลับเข้ารับราชการ โดยอนุมัติ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษาตามหลักเกณฑ์ และวิธีการที่ ก.ค.ศ. กำหนด

มาตรา 68 สั่งให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษารักษาการในตำแหน่ง

มาตรา 75 ยกย่อง เชิดชูเกียรติข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาที่มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีผลงานดีเด่นเป็นที่ประจักษ์

มาตรา 78 แจ่งข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาที่ได้รับการบรรจุให้ทราบถึงภาระงาน มาตรฐานคุณภาพงาน มาตรฐานวิชาชีพ จรรยาบรรณวิชาชีพ เกณฑ์การ

ประเมินผลงาน ระเบียบแบบแผน หลักเกณฑ์ และวิธีปฏิบัติราชการ บทบาทหน้าที่ของข้าราชการ ในฐานะเป็นหลักเกณฑ์ และวิธีปฏิบัติราชการ บทบาทหน้าที่ของข้าราชการในฐานะเป็นพลเมืองที่ดี ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ ก.ค.ศ. กำหนด

มาตรา 79 ปฏิบัติตนเป็นตัวอย่างที่ดีแก่ผู้ใต้บังคับบัญชาและพัฒนาผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาให้มีความรู้ ทักษะ เจตคติที่ดี คุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณ วิชาชีพที่เหมาะสมตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ ก.ค.ศ. กำหนด

มาตรา 81 ส่งเสริม สนับสนุน ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชา โดยการให้ไปศึกษา ฝึกอบรม ศึกษาดูงาน หรือปฏิบัติงานวิจัยและพัฒนาตามระเบียบที่ ก.ค.ศ. กำหนด

มาตรา 95 เสริมสร้างและพัฒนาให้ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชามีวินัยป้องกันมิให้ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชากระทำผิดวินัย และดำเนินการทางวินัยแก่ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชา ซึ่งมีกรณีอันมีมูลที่ควรกล่าวหาว่ากระทำผิดวินัย

มาตรา 98 การดำเนินการทางวินัย ซึ่งมีกรณีอันมีผลที่ควรกล่าวหาว่ากระทำผิดวินัย ให้ผู้บังคับบัญชาแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวน เพื่อดำเนินการสอบสวนให้ได้ความจริงและความยุติธรรมโดยมิชักช้า

มาตรา 108 พิจารณานุญาตหรือยับยั้งการอนุญาตให้ลาออกของข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษา

มาตรา 110 (1) สั่งให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาผู้ใดเจ็บป่วยไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ราชการของตนได้โดยสม่ำเสมอ ถ้าผู้มีอำนาจดังกล่าวเห็นสมควรให้ออกจากราชการ

(2) เจ็บป่วยไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ราชการได้โดยสม่ำเสมอ

(3) สมควรไปปฏิบัติงานตามความประสงค์ของทางราชการ

(4) ก.ค.ศ. หรือ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษามีมติว่าเป็นผู้ไม่เลื่อมใส

ในการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

(5) ทางราชการเล็หรือยุบตำแหน่ง

(6) ไม่สามารถปฏิบัติราชการให้มีประสิทธิภาพเกิดประสิทธิผลในระดับอันเป็นที่พอใจของทางราชการ

มาตรา 111 สั่งให้แต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนกรณีข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาถูกกล่าวหา หรือมีเหตุอันควรสงสัยว่าหย่อนความสามารถในอันที่จะปฏิบัติหน้าที่ราชการ บกพร่องในหน้าที่ราชการ หรือประพฤติตนไม่เหมาะสมกับตำแหน่งหน้าที่ราชการ

มาตรา 113 สั่งให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาที่รับโทษจำคุกโดยคำสั่งของศาลหรือต้องรับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุกในความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ

4. ด้านการบริหารทั่วไป กระจายอำนาจให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาไปกำหนดกิจกรรม หรือวิธีการปฏิบัติในเรื่องดังต่อไปนี้

- 1) การจัดระบบบริหารและพัฒนาองค์กร
- 2) การพัฒนาระบบเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ
- 3) การดูแลสถานที่และสภาพแวดล้อม
- 4) การดูแลทรัพยากรเพื่อการศึกษา
- 5) การส่งเสริม สนับสนุน และประสานงานการศึกษาของบุคคล ชุมชน องค์กร หน่วยงาน และสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษา

ด้านการบริหารทั่วไป มีกฎหมายการศึกษาที่เกี่ยวข้องดังนี้

- (1) พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545

มาตรา 38 ในแต่ละเขตพื้นที่การศึกษา ให้มีคณะกรรมการและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มีอำนาจในการกำกับ ดูแล จัดตั้ง ยุบรวม หรือเลิกสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพื้นที่การศึกษา ประสานและส่งเสริมองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้สามารถจัดการศึกษา สอดคล้องกับนโยบาย และมาตรฐานการศึกษา ส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการศึกษาของบุคคล ครอบครัว องค์กรชุมชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษาในรูปแบบที่หลากหลายในเขตพื้นที่การศึกษา

มาตรา 39 ให้กระทรวงกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคลและการบริหารทั่วไปไปยังคณะกรรมการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาโดยตรง

หลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจดังกล่าว ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา 57 ระดมทรัพยากรบุคคลในชุมชนให้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา และยกย่องในการจัดการศึกษา และยกย่อง เชิดชู ผู้ที่ส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการศึกษา

มาตรา 58 ให้มีการระดมทรัพยากรและการลงทุนด้านงบประมาณ การเงิน และทรัพย์สิน ทั้งจากรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน เอกชน

องค์กรเอกชน สถาบันศาสนา สถานประกอบการ สถาบันสังคมอื่น และต่างประเทศมาใช้จัดการศึกษา

มาตรา 67 (2) ส่งเสริมให้มีการวิจัยและพัฒนาการผลิตและการพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา รวมทั้งการติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผล การใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา พระราชบัญญัติว่าด้วยระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ

มาตรา 36 ประสานและส่งเสริมองค์กรปกครองท้องถิ่น ให้สามารถจัดการศึกษา สอดคล้องกับนโยบาย และมาตรฐานทางการศึกษา ส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการศึกษาของบุคคล ครอบครัว องค์กรชุมชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษาในรูปแบบที่หลากหลายในเขตพื้นที่การศึกษา

มาตรา 34 ให้จัดระเบียบบริหารราชการของเขตพื้นที่การศึกษา ดังนี้

(1) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

(2) สถานศึกษาที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน หรือส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่น การแบ่งส่วนราชการตามวรรคสองและวรรคสามให้เป็นไปตามกฎของกระทรวง

มาตรา 35 สถานศึกษาที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามมาตรา 34 (2) เฉพาะที่เป็นโรงเรียนมีฐานะเป็นนิติบุคคล

เมื่อมีการยุบเลิกสถานศึกษาตามวรรคหนึ่งให้ความเป็นนิติบุคคลสิ้นสุดลง

มาตรา 36 ในแต่ละเขตพื้นที่การศึกษาให้มีคณะกรรมการและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มีอำนาจหน้าที่ในการกำกับดูแล จัดตั้ง ยุบรวม หรือเลิกสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพื้นที่การศึกษา ประสานและส่งเสริมองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้สามารถจัดการศึกษา สอดคล้องกับนโยบาย และมาตรฐานการศึกษา ส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการศึกษาของบุคคล ครอบครัว องค์กรชุมชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษาในรูปแบบที่หลากหลายในเขตพื้นที่การศึกษาและปฏิบัติหน้าที่อื่นที่เกี่ยวข้องกับอำนาจหน้าที่ที่ระบุให้ข้างต้น ทั้งนี้ตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา 37 (3) รับผิดชอบในการพิจารณาแบ่งส่วนราชการภายในสถานศึกษาของสถานศึกษาและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

(3) กฎกระทรวง กำหนดหลักเกณฑ์การแบ่งส่วนราชการภายในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา พ.ศ. 2546 ให้สำนักงานเขตมีอำนาจหน้าที่

กฎกระทรวง (6) ประสานการระดมทรัพยากรด้านต่าง ๆ รวมทั้งทรัพยากรบุคคล เพื่อส่งเสริม สนับสนุนการจัดและการพัฒนาการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา

(8) ประสานส่งเสริม สนับสนุนการจัดการศึกษา ของสถานศึกษาเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมทั้งบุคคล องค์กรชุมชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันอื่นที่จัดรูปแบบที่หลากหลายในเขตพื้นที่การศึกษา

(11) ประสานการปฏิบัติราชการทั่วไปกับองค์กรหรือหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐภาคเอกชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในฐานะสำนักงานผู้แทนเขตกระทรวงศึกษาธิการในเขตพื้นที่การศึกษา

อำนาจหน้าที่ของสถานศึกษาที่เป็นนิติบุคคลตามกฎหมายการศึกษาไปกำหนดกิจกรรม หรือวิธีปฏิบัติทางด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป ดังนี้

1. ด้านวิชาการ กระจายอำนาจให้สถานศึกษาไปจัดทำกิจกรรม หรือวิธีการปฏิบัติในเรื่องดังต่อไปนี้

1) การพัฒนาหลักสูตร ให้สถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีหน้าที่จัดทำสาระของหลักสูตรตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตรแกนกลางในส่วนที่เกี่ยวกับสภาพปัญหาในชุมชนและสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น คุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ

2) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การจัดกระบวนการเรียนรู้ ให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการดังต่อไปนี้ (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 24

(1) จัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจ และความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล

(2) ฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา

(3) จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่าน และเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง

(4) จัดการเรียนการสอนโดยผสมผสานสาระความรู้ด้านต่าง ๆ อย่างได้สัดส่วน สมดุลกัน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงาม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ได้ในทุกวิชา

(5) ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อมสื่อการเรียน และอำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ และมีความรอบรู้ รวมทั้งสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ ทั้งนี้ผู้สอนและผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกัน จากสื่อการเรียนการสอนและแหล่งวิทยาการประเภทต่าง ๆ

(6) จัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ทุกเวลาทุกสถานที่ มีการประสานความร่วมมือกับบิดามารดา ผู้ปกครอง และบุคคลในชุมชนทุกฝ่าย เพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ

3) การวัดและประเมินผล ให้สถานศึกษาจัดการประเมินผู้เรียนโดยพิจารณาจากพัฒนาการของผู้เรียน ความประพฤติ การสังเกตพฤติกรรมการเรียนการร่วมกิจกรรม และการทดสอบควบคู่ไปในกระบวนการเรียนการสอนตามความเหมาะสมของแต่ละระดับและรูปแบบการศึกษา (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ มาตรา 26)

4) การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ให้สถานศึกษาพัฒนากระบวนการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ รวมทั้งการส่งเสริมให้ผู้สอนสามารถวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียนในแต่ละระดับการศึกษา (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ มาตรา 30)

5) การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา ให้มีการพัฒนาบุคลากรทั้งด้านผู้ผลิต และผู้ใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา เพื่อให้มีความรู้ความสามารถ และทักษะในการผลิตรวมทั้งการใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมมีคุณภาพและประสิทธิภาพ (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ มาตรา 65)

ผู้เรียนมีสิทธิได้รับการพัฒนาขีดความสามารถในการใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษาในโอกาสแรกที่ทำได้ เพื่อให้มีความรู้ และทักษะเพียงพอที่จะใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษาในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ มาตรา 66) และส่งเสริมให้มีการวิจัยและพัฒนา การผลิตและการพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ มาตรา 67)

6) การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ จัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ทุกเวลาทุกสถานที่ มีการประสานความร่วมมือกับบิดามารดา ผู้ปกครอง และบุคคลในชุมชนทุกฝ่าย ร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ มาตรา 24(6))

7) การนิเทศการศึกษา ให้มีคณะกรรมการหรือส่วนราชการทำหน้าที่ติดตาม และประเมินผลนโยบายตามภารกิจ ตลอดจนนิเทศให้คำปรึกษาและแนะนำ เพื่อปรับปรุงพัฒนา (พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ มาตรา 20 วรรคสอง)

8) การแนะแนวการศึกษา การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการ

ศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ (พระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ มาตรา 22)

9) การพัฒนาระบบประกันคุณภาพ ให้มีระบบประกันคุณภาพการศึกษา เพื่อ พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ ประกอบด้วยระบบการประกันคุณภาพภายใน และ ระบบประกันคุณภาพภายนอก และให้หน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษาจัดให้มีระบบประกัน คุณภาพภายในสถานศึกษา และให้ถือว่าการประกันคุณภาพภายในเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการ บริหารการศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง โดยมีการจัดทำรายงานประจำปีเสนอต่อหน่วยงาน ต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และเปิดเผยต่อสาธารณชน เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพและ มาตรฐานการศึกษา และเพื่อรองรับประกันคุณภาพภายนอก (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ มาตรา 47 มาตรา 48)

10) การส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน ให้สถานศึกษาร่วมกับบุคคล ครอบครัวยุวมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น ส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชน โดยจัด กระบวนการเรียนรู้ภายในชุมชน เพื่อให้ชุมชนมีการจัดการศึกษาอบรม มีการแสวงหาความรู้ ข้อมูล ข่าวสาร และรู้จักเลือกสรรภูมิปัญญาและวิทยาการต่าง ๆ เพื่อพัฒนาชุมชนให้สอดคล้องกับ สภาพปัญหาและความต้องการ รวมทั้งหาวิธีการสนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์การ พัฒนาระหว่างชุมชน (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ มาตรา 29)

11) การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น ให้สถานศึกษา ประสานการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา รวมทั้งควบคุมดูแลบุคลากร การเงิน การพัสดุ สถานที่ และทรัพย์สินอื่น ของสถานศึกษาหรือส่วนราชการให้เป็นไปตามกฎหมาย (พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ มาตรา 39(2))

12) การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัวยุวมชน องค์กรหน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา ให้สถานศึกษาร่วมกับบุคคล ครอบครัวยุวมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถาน ประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น ส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชน โดยจัดกระบวนการเรียนรู้ ภายในชุมชน เพื่อให้ชุมชนมีการจัดการศึกษาอบรม มีการแสวงหาความรู้ ข้อมูล ข่าวสาร และรู้จัก เลือกสรรภูมิปัญญาและวิทยาการต่าง ๆ เพื่อพิจารณาชุมชนให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความ ต้องการ รวมทั้งหาวิธีการสนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์การพัฒนาระหว่างชุมชน (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ มาตรา 29)

2. ด้านงบประมาณ กระจายอำนาจให้สถานศึกษาไปจัดทำกิจกรรมหรือวิธีการปฏิบัติในเรื่องดังต่อไปนี้

- 1) การจัดทำเสนอของบประมาณ
- 2) การจัดสรรงบประมาณ
- 3) การตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผล การใช้งบประมาณ
- 4) การระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา
- 5) การบริหารการเงิน
- 6) การบริหารการบัญชี
- 7) การบริหารพัสดุและสินทรัพย์

กฎหมายการศึกษาที่เกี่ยวข้องมีดังต่อไปนี้

1. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 39 ให้กระจายอำนาจการบริหารและจัดการศึกษาทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป ไปยังคณะกรรมการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาโดยตรง

หลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจดังกล่าวให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

2. กฎกระทรวง กำหนดหลักเกณฑ์การแบ่งส่วนราชการในสถานศึกษาที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน

- (1) วิเคราะห์ และจัดทำนโยบาย และแผนพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษา
- (2) วางระเบียบ ออกประกาศ และข้อบังคับของสถานศึกษา
- (3) เสนอขอจัดตั้งงบประมาณเงินอุดหนุนทั่วไป
- (4) แต่งตั้งคณะกรรมการหรือบุคคลเพื่อพิจารณาและเสนอความคิดเห็น

หรือปฏิบัติการอย่างใดอันอยู่ในอำนาจ และหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษา หรือสถานศึกษา

3. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 59 ให้สถานศึกษาของรัฐที่เป็นนิติบุคคล มีอำนาจในการปกครอง ดูแล บำรุงรักษา ใช้จ่าย และจัดหาผลประโยชน์จากทรัพย์สินของสถานศึกษา ทั้งที่เป็นที่ราชพัสดุตามกฎหมายว่าด้วยที่ราชพัสดุและที่เป็นทรัพย์สินอื่น รวมทั้งจัดหารายได้จากบริการของสถานศึกษา และเก็บค่าธรรมเนียมการศึกษาที่ไม่ขัดหรือแย้งกับนโยบาย วัตถุประสงค์ และภารกิจหลักของสถานศึกษา

บรรดาสังหาริมทรัพย์ที่สถานศึกษาของรัฐที่เป็นนิติบุคคลได้มาโดยมีผู้อุทิศให้ หรือโดยการซื้อหรือแลกเปลี่ยนจากรายได้ของสถานศึกษา ไม่ถือเป็นที่ราชพัสดุ และให้เป็นกรรมสิทธิ์ของสถานศึกษา

บรรดารายได้และผลประโยชน์ของสถานศึกษาของรัฐที่เป็นนิติบุคคล รวมทั้งผลประโยชน์ที่เกิดจากที่ราชพัสดุ เบี้ยปรับที่เกิดจากการผิดสัญญาการศึกษา และเบี้ยปรับที่เกิดจากการผิดสัญญาการซื้อทรัพย์สินหรือจ้างทำของที่ดำเนินการโดยใช้เงินงบประมาณไม่เป็นรายได้ที่ต้องนำส่งกระทรวงการคลังตามกฎหมายว่าด้วยเงินคงคลัง และกฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณ

บรรดารายได้และผลประโยชน์ของสถานศึกษาของรัฐที่ไม่เป็นนิติบุคคล รวมทั้งผลประโยชน์ที่เกิดจากที่ราชพัสดุ เบี้ยปรับที่เกิดจากการผิดสัญญาการศึกษา และเบี้ยปรับที่เกิดจากการผิดสัญญา การซื้อทรัพย์สิน หรือจ้างทำของที่ดำเนินการโดยใช้เงินงบประมาณให้สถานศึกษาสามารถจัดสรรเป็นค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษา ของสถานศึกษานั้น ๆ ได้ตามระเบียบที่กระทรวงการคลังกำหนด

พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 มาตรา 39 (2) ประสานการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา รวมทั้งควบคุมดูแลบุคลากร การเงิน การพัสดุ สถานที่ และทรัพย์สินของสถานศึกษาให้เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบ และข้อบังคับของทางราชการ

นอกจากกฎหมายทางการศึกษาแล้ว ยังมีกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องกับการบริหารด้านงบประมาณ ได้แก่ ระเบียบว่าด้วยการบริหารงบประมาณ พ.ศ. 2545 หลักการนโยบายบัญชีสำหรับหน่วยงานภาครัฐ ฉบับที่ 2 ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. 2535 และที่แก้ไขเพิ่มเติม พระราชบัญญัติที่ราชพัสดุ พ.ศ. 2518 เข้ามาเกี่ยวข้องในการบริหารงบประมาณในสถานศึกษา

3. ด้านการบริหารงานบุคคล กระจายอำนาจให้สถานศึกษาไปกำหนดกิจกรรมหรือวิธีการปฏิบัติในเรื่องต่อไปนี้

- 1) การวางแผนอัตรากำลังและกำหนดตำแหน่ง
- 2) การสรรหา บรรจุและแต่งตั้ง
- 3) การเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ
- 4) วินัยและการเสริมสร้างวินัย
- 5) การออกจากราชการ

กฎหมายที่เกี่ยวข้องมีดังต่อไปนี้

1. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 39 การบริหารและจัดการศึกษาทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป ตามที่กระทรวงกระจายอำนาจให้

มาตรา 40 (วรรคสี่) ให้ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นกรรมการและเลขานุการของ คณะกรรมการสถานศึกษา

2. พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ

มาตรา 39 (วรรคหนึ่ง) ผู้อำนวยการสถานศึกษาเป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษา

39 (1) บริหารกิจการของสถานศึกษาหรือส่วนราชการให้เป็นไปตามกฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับของทางราชการและของสถานศึกษา หรือส่วนราชการ รวมทั้งนโยบายและวัตถุประสงค์ของสถานศึกษาหรือส่วนราชการ

39 (6) ปฏิบัติงานอื่นตามที่ได้รับมอบหมายจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ เลขาธิการสภาการศึกษา เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เลขาธิการคณะกรรมการการอุดมศึกษา เลขาธิการคณะกรรมการการอาชีวศึกษา และผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา รวมทั้งงานอื่นที่กระทรวงมอบหมาย

มาตรา 44 และมาตรา 45 ดำเนินงานตามที่ได้รับกระจายอำนาจและมอบอำนาจ ดังนี้

44 (2) หลักเกณฑ์การพิจารณาความดีความชอบ การพัฒนาและดำเนินการทางวินัยกับครูและบุคลากรทางการศึกษา โดยสัมพันธ์กับแนวทางที่กำหนดในกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา

มาตรา 45 (6) ผู้อำนวยการสถานศึกษา อาจมอบอำนาจให้ข้าราชการในสถานศึกษาหรือในหน่วยงานที่เรียกชื่ออย่างอื่นได้ ตามระเบียบที่คณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา กำหนด

3. พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา

มาตรา 27 ให้ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้บังคับบัญชาของข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษา และมีอำนาจและหน้าที่ดังต่อไปนี้

(1) ควบคุม ดูแลให้การบริหารงานบุคคลในสถานศึกษาสอดคล้องกับนโยบาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ หลักเกณฑ์และวิธีการตามที่ ก.ศ.ศ. และ อ.ก.ศ.ศ. เขตพื้นที่การศึกษา กำหนด

(2) พิจารณาเสนอความดีความชอบของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษา

(3) ส่งเสริม สนับสนุนข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษาให้มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

(4) จัดทำมาตรฐาน ภาระงานสำหรับข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษา

(5) ประเมินผลการปฏิบัติงานตามมาตรฐานของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา เพื่อเสนอ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษา

(6) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้ กฎหมายอื่นหรือตามที่ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษาหรือคณะกรรมการสถานศึกษามอบหมาย

มาตรา 49 สั่งให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาออกจากราชการในกรณีขาดคุณสมบัติตามมาตรฐานตำแหน่งหรือขาดคุณสมบัติพิเศษ

มาตรา 53 (4) บรรจุและแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งครูผู้ช่วย ตำแหน่งครู และตำแหน่งบุคลากรทางการศึกษา โดยอนุมัติ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษา

มาตรา 56 (วรรคสอง) สั่งให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาที่อยู่ระหว่างทดลองปฏิบัติหน้าที่ราชการออกจากราชการ เนื่องจากความประพฤติไม่ดี หรือไม่มีความรู้ หรือไม่มีความเหมาะสม หรือมีผลการประเมินทดลองปฏิบัติหน้าที่ราชการต่ำกว่าเกณฑ์ที่ อ.ก.ค.ศ. กำหนด

มาตรา 59 การย้ายข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาผู้ใดไปดำรงตำแหน่งในหน่วยงานการศึกษาอื่นภายในเขตพื้นที่การศึกษา หรือต่างเขตพื้นที่การศึกษาต้องได้รับอนุมัติจาก อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษาของผู้ประสงค์ย้ายและผู้รับย้ายแล้วแต่กรณี เมื่อ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษาพิจารณาอนุมัติแล้วให้ผู้มีอำนาจตามมาตรา 53 สั่งบรรจุและแต่งตั้งข้าราชการผู้นั้นต่อไป

มาตรา 64 สั่งบรรจุข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาที่ออกจากราชการไปแล้ว กลับเข้ารับราชการโดยอนุมัติ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษาตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ ก.ค.ศ. กำหนด

มาตรา 68 ถ้าตำแหน่งข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาดำรงใดว่างลง หรือผู้ดำรงตำแหน่งไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ราชการได้ ให้สั่งข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาไปรักษาการในตำแหน่งนั้นได้

มาตรา 73 การเลื่อนขึ้นเงินเดือนของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาให้ผู้บังคับบัญชาแต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นพิจารณา โดยการพิจารณายึดหลักคุณธรรม มีความเที่ยงธรรม เปิดเผย โปร่งใส และพิจารณาจากผลการปฏิบัติงานเป็นหลัก และความประพฤติในการรักษาวินัย คุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพ ทั้งนี้ภายใต้บังคับ มาตรา 74

มาตรา 75 ข้าราชการและบุคลากรทางการศึกษาผู้ใดมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีผลงานดีเด่นเป็นที่ประจักษ์ให้ดำเนินการยกย่อง เชิดชูเกียรติตามควรแก่กรณี

มาตรา 78 ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาที่ได้รับการบรรจุก่อนการมอบหมายหน้าที่ให้ปฏิบัติ ผู้บังคับบัญชาแจ้งภาระงาน มาตรฐานคุณภาพงาน มาตรฐานวิชาชีพ จรรยาบรรณวิชาชีพ เกณฑ์การประเมินผลงาน ระเบียบแบบแผน หลักเกณฑ์และวิธีปฏิบัติราชการ บทบาทหน้าที่ของข้าราชการในฐานะเป็นพลเมืองที่ดี ทั้งนี้ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ ก.ค.ศ. กำหนด

มาตรา 81 ส่งเสริม สนับสนุนผู้ใต้บังคับบัญชา โดยการให้ไปศึกษาฝึกอบรม ปฏิบัติงาน หรือปฏิบัติงานวิจัยและพัฒนาตามระเบียบที่ ก.ค.ศ. กำหนด

มาตรา 82 ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาต้องรักษาวินัยโดยเคร่งครัดอยู่เสมอ

มาตรา 95 เสริมสร้างและพัฒนาให้ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชามีวินัย ป้องกันมิให้ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชากระทำผิดวินัย และดำเนินการทางวินัยแก่ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชา ซึ่งมีกรณีอันมีมูลที่ควรกล่าวหาว่ากระทำผิดวินัย

มาตรา 98 การดำเนินการทางวินัยแก่ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ซึ่งมีกรณีอันมีมูลที่ควรกล่าวหาว่ากระทำผิดวินัย ให้ผู้บังคับบัญชาแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนเพื่อดำเนินการสอบสวนให้ได้ความจริง และความยุติธรรมโดยมิชักช้า และในการสอบสวนจะต้องแจ้งข้อกล่าวหาและสรุปพยานหลักฐานที่สนับสนุนข้อกล่าวหาเท่าที่มีให้ผู้ถูกกล่าวหาทราบ

มาตรา 108 ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาผู้ใดประสงค์จะลาออกจากกระทรวงศึกษาธิการให้ยื่นหนังสือขอลาออกต่อผู้บังคับบัญชา การพิจารณาอนุญาตหรือยับยั้งการอนุญาตให้ลาออกราชการ ให้เป็นไปตามระเบียบที่ ก.ค.ศ. กำหนด

มาตรา 110 สั่งให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาออกจากราชการมีสิทธิได้รับบำเหน็จบำนาญเหตุทดแทนแล้ว ให้ทำได้ในกรณีต่อไปนี้ด้วยคือ

(1) เมื่อข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาผู้ใดเจ็บป่วยไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ราชการได้โดยสม่ำเสมอ

(2) เมื่อข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาผู้ใดสมัครไปปฏิบัติงานใด ๆ ตามความประสงค์ของทางราชการ

(3) เมื่อข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาผู้ใดขาดคุณสมบัติตาม มาตรา 30 (1) (4) (5) (7) (8) หรือ (9)

(4) เมื่อข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาผู้ใดขาดคุณสมบัติทั่วไปตาม มาตรา 30 (3)

(5) เมื่อทางราชการเลิกหรือยุบตำแหน่ง

(6) เมื่อข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาไม่สามารถปฏิบัติราชการให้มี ประสิทธิภาพ เกิดประสิทธิผลในระดับอันเป็นน่าพอใจของทางราชการ

มาตรา 111 ตั้งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนกรณีข้าราชการครูและบุคลากร ทางการศึกษาถูกกล่าวหาหรือมีเหตุอันควรสงสัยว่าหย่อนความสามารถในอันที่จะปฏิบัติหน้าที่ ราชการ บกพร่องในหน้าที่ราชการ หรือประพฤติตนไม่เหมาะสมกับตำแหน่งหน้าที่ราชการ

สั่งให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาออกจากราชการ กรณีหย่อน ความสามารถในวันที่จะปฏิบัติหน้าที่ราชการ บกพร่องในหน้าที่ราชการ หรือประพฤติตน ไม่เหมาะสมกับตำแหน่งหน้าที่ทางราชการตามมติ ก.ค.ศ. หรือ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษา

มาตรา 113 สั่งให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาที่รับโทษจำคุก โดย คำสั่งของศาลหรือต้องรับโทษจำคุก โดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุกในความผิดที่ได้กระทำโดย ประมาทหรือความผิดลหุโทษออกจากราชการ

4. ด้านการบริหารทั่วไป กระจายอำนาจให้สถานศึกษาไปจัดทำกิจกรรมหรือวิธีการ ปฏิบัติในเรื่องดังต่อไปนี้

- 1) การดำเนินงานธุรการ
- 2) งานเลขานุการคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
- 3) งานพัฒนาระบบและเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ
- 4) การประสานและพัฒนาเครือข่ายการศึกษา
- 5) การจัดระบบการบริหารและพัฒนาองค์กร
- 6) งานเทคโนโลยีสารสนเทศ
- 7) การส่งเสริม สนับสนุนด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคลและการ บริหารทั่วไป
- 8) การดูแลอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม
- 9) การจัดทำสำมะโนผู้เรียน

- 10) การรับนักเรียน
 - 11) การส่งเสริมและประสานงานการศึกษาในระบบ นอกระบบและตามอัธยาศัย
 - 12) การระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา
 - 13) งานส่งเสริมกิจการนักเรียน
 - 14) การประชาสัมพันธ์งานการศึกษา
 - 15) การส่งเสริมสนับสนุนและประสานงานการศึกษาของบุคคล ชุมชน องค์กร หน่วยงานและสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษา
 - 16) งานประสานราชการกับเขตพื้นที่การศึกษาและหน่วยงานอื่น
 - 17) การจัดระบบการควบคุมในหน่วยงาน
 - 18) งานบริการสาธารณะ
- กฎหมายที่เกี่ยวข้องมีดังต่อไปนี้
1. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545

มาตรา 15 การจัดการศึกษา มีสามรูปแบบคือ การศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย

ฯลฯ

สถานศึกษาอาจจัดการศึกษาในรูปแบบใดรูปแบบหนึ่งหรือทั้งสามรูปแบบก็ได้

มาตรา 25 ให้สถานศึกษาร่วมกับบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น ส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชนโดยจัดกระบวนการเรียนรู้ภายในชุมชน เพื่อให้ชุมชนมีการจัดการศึกษาอบรม มีการแสวงหาความรู้ ข้อมูล ข่าวสาร และรู้จักเลือกสรรภูมิปัญญาและวิทยาการต่าง ๆ เพื่อพัฒนาชุมชนให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการ รวมทั้งหาวิธีการสนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์การพัฒนา ระหว่างชุมชน

มาตรา 39 บริหารและจัดการศึกษาทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารบุคคล และการบริหารทั่วไป

มาตรา 48 สถานศึกษาจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพในสถานศึกษาโดยจัดทำรายงานประจำปีเสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและเปิดเผยสาธารณชน

มาตรา 50 ให้สถานศึกษาให้ความร่วมมือในการจัดเตรียมเอกสารหลักฐาน ที่มีข้อมูลเกี่ยวข้องกับสถานศึกษา ตลอดจนให้บุคลากร คณะกรรมการของสถานศึกษา รวมทั้งผู้ปกครองและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับสถานศึกษาให้ข้อมูลเพิ่มเติมในส่วนที่พิจารณาเห็นว่าเกี่ยวข้อง

กับการปฏิบัติการกิจของสถานศึกษา ตามคำร้องขอของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษาหรือบุคคล หรือหน่วยงานภายนอกที่สำนักงานดังกล่าวรับรองที่ทำการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษานั้น

มาตรา 57 ให้หน่วยงานทางการศึกษาระดมทรัพยากรบุคคลในชุมชนได้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา โดยนำประสบการณ์ ความรอบรู้ ความชำนาญและภูมิปัญญาท้องถิ่นของบุคคลดังกล่าวมาใช้ เพื่อให้เกิดประโยชน์ทางการศึกษา และยกย่องเชิดชูผู้ที่ส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการศึกษา

มาตรา 59 ให้สถานศึกษาของผู้ที่เป็นนิติบุคคล มีอำนาจในการปกครอง ดูแล บำรุงรักษา ใช้ และจัดหาผลประโยชน์จากทรัพย์สินของสถานศึกษา ทั้งที่เป็นราชพัสดุ และที่เป็นทรัพย์สินอื่น รวมทั้งจัดหารายได้จากบริการของสถานศึกษา และเก็บค่าธรรมเนียมการศึกษาที่ไม่ขัด หรือแย้งกับนโยบาย วัตถุประสงค์ และภารกิจหลักของสถานศึกษา

2. พระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับ พ.ศ. 2545

มาตรา 6 เมื่อผู้ปกครองร้องขอให้สถานศึกษาผ่อนผันให้เด็กเข้าเรียนก่อนหรือหลังอายุตามเกณฑ์การศึกษาภาคบังคับ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนด

มาตรา 12 ให้สถานศึกษาจัดการศึกษาเป็นพิเศษสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ สังคม การสื่อสารและการเรียนรู้ หรือมีร่างกายพิการ หรือทุพพลภาพหรือเด็กไม่สามารถพึ่งตนเองได้ หรือไม่มีผู้ดูแล หรือด้อยโอกาส หรือเด็กที่มีความสามารถพิเศษให้ได้รับการศึกษาภาคบังคับด้วยรูปแบบและวิธีการที่เหมาะสม รวมทั้งการได้รับสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการและความช่วยเหลืออื่นใดตามความจำเป็น เพื่อประกันโอกาสและความเสมอภาคในการได้รับการศึกษาภาคบังคับ

3. พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546

มาตรา 39 สถานศึกษา โดยผู้อำนวยการสถานศึกษาเป็นผู้บังคับบัญชาและมีอำนาจหน้าที่ดังนี้

(1) บริหารกิจการของสถานศึกษาให้เป็นไปตามกฎ ระเบียบ ข้อบังคับของทางราชการและของสถานศึกษาหรือส่วนราชการ รวมทั้งนโยบายและวัตถุประสงค์ของสถานศึกษา

(2) ประสานการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา รวมทั้งควบคุมดูแลบุคลากรการเงิน การพัสดุ สถานที่ และทรัพย์สินอื่นของสถานศึกษาหรือส่วนราชการให้เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบและข้อบังคับของทางราชการ

(3) จัดทำนิติกรรมสัญญาในราชการของสถานตามวงเงินงบประมาณที่สถานศึกษาได้รับมอบอำนาจ

(4) จัดทำรายงานประจำปีเกี่ยวกับกิจการของสถานศึกษาเพื่อเสนอต่อคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา

(5) อำนาจหน้าที่ในการอนุมัติประกาศนียบัตรและวุฒิปริญญาบัตรของสถานศึกษา ให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนด

(6) ปฏิบัติงานอื่นตามที่ได้รับมอบหมายจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ปลัดกระทรวง เลขานุการสภาการศึกษา เลขานุการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เลขานุการคณะกรรมการการอุดมศึกษา เลขานุการคณะกรรมการการอาชีวศึกษา และผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา รวมทั้งงานอื่นที่กระทรวงมอบหมาย

มาตรา 44 และมาตรา 45 ดำเนินงานตามที่ได้รับการกระจายอำนาจและมอบอำนาจ

4. กฎ กระทรวง กำหนดหลักเกณฑ์การแบ่งส่วนราชการในสถานศึกษาที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน

(1) วิเคราะห์ และจัดทำนโยบาย และแผนพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษา

(2) วางระเบียบ ออกประกาศ และข้อบังคับของสถานศึกษา

(3) เสนอขอจัดตั้งงบประมาณเงินอุดหนุนทั่วไป

(4) แต่งตั้งคณะกรรมการหรือบุคคลเพื่อพิจารณาและเสนอความคิดเห็นหรือปฏิบัติการอย่างใดอันอยู่ในอำนาจและหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาหรือสถานศึกษา

นอกจากนี้ยังมีกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยงานสารบรรณ พ.ศ. 2526 ระเบียบว่าด้วยการรักษาความลับของทางราชการ พ.ศ. 2544 พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการใช้อาคารสถานที่ของสถานศึกษา พ.ศ. 2526 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการจัดกิจกรรมของสถานศึกษา สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2512 ที่ต้องนำมาใช้ในการบริหารทั่วไปของสถานศึกษา

1.4 ความเป็นอิสระ และคล่องตัวในการบริหารและการจัดการศึกษา

จากการที่กระทรวงศึกษาธิการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาให้เขตพื้นที่การศึกษา ประชานกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และผู้อำนวยการสถานศึกษามีความคิดเห็นว่าการบริหารงานด้านต่าง ๆ ของเขตพื้นที่ศึกษามีความเป็นอิสระและคล่องตัวดังแสดงในตารางที่ 4.11 – 4.14

ตารางที่ 4.11 ความเป็นอิสระและคล่องตัวในการบริหารงานด้านวิชาการ

ผู้ให้ข้อมูล	ระดับความคิดเห็น			
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย
ประชานกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา	11 (11.46%)	44 (45.83%)	31 (32.29%)	10 (10.42%)
ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา	22 (17.46%)	65 (51.59%)	33 (26.19%)	6 (4.76%)
ผู้บริหารสถานศึกษา	44 (10.40%)	123 (29.08%)	146 (34.52%)	110 (26.00%)

จากตารางที่ 4.11 ประชานกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา และผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาส่วนใหญ่ เห็นว่าการบริหารงานด้านวิชาการมีความเป็นอิสระและคล่องตัวในระดับมาก ส่วนผู้อำนวยการสถานศึกษาส่วนใหญ่เห็นว่า การบริหารงานมีความเป็นอิสระและคล่องตัวในระดับปานกลาง

ตารางที่ 4.12 ความเป็นอิสระและคล่องตัวในการบริหารงานด้านงบประมาณ

ผู้ให้ข้อมูล	ระดับความคิดเห็น			
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย
ประธานกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา	2 (2.08%)	37 (38.54%)	41 (42.71%)	16 (16.67%)
ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา	13 (10.32%)	49 (38.89%)	52 (41.27%)	12 (1.52%)
ผู้บริหารสถานศึกษา	19 (4.49%)	89 (21.04%)	179 (42.32%)	136 (32.15%)

จากตารางที่ 4.12 ประธานกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและผู้อำนวยการสถานศึกษา มีความเห็นสอดคล้องกันว่า การบริหารงานด้านงบประมาณมีความเป็นอิสระและคล่องตัวในระดับปานกลาง

ตารางที่ 4.13 ความเป็นอิสระและคล่องตัวในการบริหารงานด้านการบริหารงานบุคคล

ผู้ให้ข้อมูล	ระดับความคิดเห็น			
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย
ประธานกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา	4 (4.17%)	38 (39.58%)	34 (35.42%)	20 (20.83%)
ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา	16 (12.70%)	56 (44.44%)	42 (33.33%)	12 (9.52%)
ผู้บริหารสถานศึกษา	20 (4.73%)	82 (19.38%)	175 (41.37%)	146 (34.52%)

จากตารางที่ 4.13 ประธานกรรมการเขตพื้นที่การศึกษาและผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาส่วนใหญ่มีความเห็นว่า การบริหารงานด้านการบริหารงานบุคคลมีความเป็นอิสระและคล่องตัวในระดับมาก ส่วนผู้อำนวยการสถานศึกษาส่วนใหญ่เห็นว่า การบริหารงานบุคคลมีความเป็นอิสระและคล่องตัวในระดับปานกลาง

ตารางที่ 4.14 ความเป็นอิสระและคด่องตัวในการบริหารงานด้านการบริหารทั่วไป

ผู้ให้ข้อมูล	ระดับความคิดเห็น			
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย
ประธานกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา	4 (4.17%)	47 (48.96%)	35 (36.46%)	10 (10.42%)
ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา	24 (19.05%)	71 (56.35%)	29 (23.01%)	2 (1.59%)
ผู้บริหารสถานศึกษา	25 (5.91%)	119 (28.13%)	190 (44.92%)	89 (21.04%)

จากตารางที่ 4.14 ประธานกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา และผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาส่วนใหญ่มีความเห็นว่า การบริหารงานด้านการบริหารทั่วไป มีความเป็นอิสระและคด่องตัวในระดับมาก ส่วนผู้อำนวยการสถานศึกษาส่วนใหญ่เห็นว่า การบริหารทั่วไปมีความเป็นอิสระและคด่องตัวในระดับปานกลาง

จากตารางที่ 4.11 – 4.14 ประธานกรรมการเขตพื้นที่การศึกษาและผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาส่วนใหญ่เห็นว่า การบริหารงานด้านวิชาการ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป มีความเป็นอิสระและคด่องตัวในระดับมาก แต่ผู้อำนวยการสถานศึกษาส่วนใหญ่เห็นว่ามีความเป็นอิสระและคด่องตัวในระดับปานกลาง ส่วนการบริหารงานด้านงบประมาณ ทั้งประธานกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และผู้อำนวยการสถานศึกษาส่วนใหญ่เห็นว่า การบริหารงานมีความเป็นอิสระและคด่องตัวในระดับปานกลาง

1.5 ปัญหา อุปสรรค ในการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาให้เขตพื้นที่การศึกษา

จากการสอบถาม และการสัมภาษณ์ประธานกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและผู้อำนวยการสถานศึกษา รวมทั้งจากการวิเคราะห์เอกสารเกี่ยวกับกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาให้เขตพื้นที่การศึกษา พบว่ามีปัญหาอุปสรรค ในการกระจายอำนาจดังต่อไปนี้

1.5.1 กฎกระทรวงที่เกี่ยวข้องกับหลักเกณฑ์ และวิธีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา ทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป ตามมาตรา 39 แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ยังไม่มีการประกาศใช้ ทำให้การดำเนินงานตามบทบาทอำนาจหน้าที่ตามกฎหมาย ของเขตพื้นที่การศึกษาไม่มีกรอบและแนวทางการดำเนินงานที่ชัดเจน การกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาต้องมีกฎหมายรองรับ เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติให้บรรลุผล

1.5.2 ความไม่เพียงพอของทรัพยากรทางการศึกษา เนื่องจากการปรับเปลี่ยนโครงสร้างการบริหารและการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพื้นที่การศึกษา 175 เขต โดยแต่ละเขตพื้นที่การศึกษามีการบริหารและการจัดการศึกษาในความรับผิดชอบทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป แต่ความพร้อมทางด้านทรัพยากรการศึกษาทั้ง 4 ด้านแตกต่างกัน และไม่สอดคล้องกับสภาพทางภูมิศาสตร์ การคมนาคมไม่สะดวกการติดต่อประสานงานกับสถานศึกษาทำได้ลำบาก สถานศึกษาบางแห่งอยู่ห่างจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา 170 กิโลเมตร สภาพการบริหารของเขตพื้นที่การศึกษาเขต 1 ของทุกจังหวัด มีความพร้อมทุกด้าน สามารถบริหารและจัดการศึกษาได้สะดวก คล่องตัว รวดเร็ว แต่เขตพื้นที่การศึกษาอื่นส่วนใหญ่ไม่มีความพร้อมทั้งด้านบุคลากร และอาคารสถานที่ของสำนักงาน

1.5.3 ความไม่ชัดเจนในบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา คณะกรรมการส่วนใหญ่เห็นว่าบทบาทของคณะกรรมการไม่ชัดเจนและมีบทบาทน้อย ไม่มีความมั่นใจในบทบาท คณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษาไม่มีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทาง นโยบาย ยุทธศาสตร์ การบริหารจัดการของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา บางเขตพื้นที่การศึกษามีการประชุมทุกเดือนหรือ 2 เดือนต่อครั้ง บางเขตพื้นที่การศึกษามีการประชุมน้อย กรรมการบางคนลาออก เพราะขาดความชัดเจนในบทบาทและไม่มีส่วนร่วม อำนาจหน้าที่หลักของคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ คือ กำกับดูแล จัดตั้ง ยุบรวม หรือเลิกสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน นอกจากนั้นก็ทำหน้าที่ประสาน ส่งเสริม และสนับสนุน แต่บางเขตพื้นที่

การศึกษาคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษามีส่วนร่วมกำหนดทิศทางนโยบายการบริหารจัดการและพัฒนาการศึกษาของเขตพื้นที่การศึกษา

1.5.4 วิธีการสรรหาและคัดเลือกคณะกรรมการของเขตพื้นที่การศึกษายังไม่เหมาะสม เขตพื้นที่การศึกษามีคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา 15 คน คณะอนุกรรมการการข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษาประจำเขตพื้นที่การศึกษา (อ.ก.ค.ศ.) จำนวน 11 คน การสรรหาและคัดเลือกคณะกรรมการ อ.ก.ค.ศ. มีอำนาจทางการเมืองเข้ามาแทรกโดยกำหนดให้คัดเลือกเป็นกรรมการ ตัวแทนจากกลุ่มต่าง ๆ ยังไม่มีส่วนร่วมจริง จะได้บุคคลที่มาจากกลุ่มเดียวกัน เพราะกำหนดคุณสมบัติบางตำแหน่งไม่ชัดเจนโดยเฉพาะอนุกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 คน ซึ่งคัดเลือกมาจากบุคคลในเขตพื้นที่การศึกษาที่มีความรู้ความสามารถ หรือมีประสบการณ์ด้านการบริหารงานบุคคล ส่วนใหญ่เป็นผู้บริหารสถานศึกษา ครูและบุคลากรทางการศึกษา และบางเขตพื้นที่การศึกษา ผู้ได้บังคับบัญชาเป็นประธานกรรมการ อ.ก.ค.ศ. หรือประธานกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา โดยผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาทำหน้าที่เป็นเลขานุการคณะกรรมการ ซึ่งทำให้เกิดความอึดอัดในการบริหารงานในรูปคณะกรรมการ

1.5.5 การปฏิรูปการเรียนรู้ ขาดแนวทางและวิธีปฏิบัติที่ชัดเจนในการปฏิรูปการศึกษา ต้องการให้จัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคนไทย ให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกายและจิตใจ สติปัญญา มีความรู้ คุณธรรม จริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขนั้นต้องมีการปฏิรูปการเรียนรู้ แต่ยังไม่มีการกำหนดแนวทางและวิธีการที่ชัดเจนสามารถนำไปปฏิบัติให้ได้ผล โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงชั้นที่ 3 และ 4 บางเขตไม่มีศึกษานิเทศก์ เข้าไปนิเทศ สนับสนุนเกี่ยวกับการจัดกระบวนการเรียนรู้ การวัดและประเมินผลในระดับช่วงชั้น ทำให้ขาดการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ตามจุดมุ่งหมายในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ

1.5.6 การจัดตั้งศูนย์เครือข่ายไม่มีกฎหมายรองรับกลุ่มที่ตั้งขึ้นในรูปแบบที่หลากหลาย เพื่อบริการด้านบริหารทั่วไป งานด้านวิชาการ เช่น ศูนย์เครือข่ายกลุ่มโรงเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามีงบประมาณสนับสนุนน้อย สถานศึกษาที่เป็นหัวหน้า/ประธานศูนย์ไม่มีกฎหมายรองรับ/ การประสานงาน การระดมทรัพยากรทางการศึกษาไม่สามารถทำได้เต็มที่

1.5.7 ความไม่ชัดเจนเรื่องการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน นอกเหนือจากการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่อยู่ในเขตพื้นที่การศึกษาแล้ว สิทธิในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานที่จัดโดยครอบครัว (Home School) ผู้ปกครอง สถานประกอบการ องค์กรชุมชนและองค์กรเอกชนสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ยังมีความเข้าใจไม่ชัดเจน

1.5.8 การจัดสรรเงินอุดหนุนการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของบุคคล ครอบครัว องค์กร และสถาบันอื่น ยังไม่มีกฎหมายเป็นแนวปฏิบัติในสิทธิประโยชน์ที่ควรได้รับการสนับสนุน

ในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน และยังไม่มีความหมายว่าด้วยการลดหย่อน หรือยกเว้นภาษี สำหรับค่าใช้จ่ายการศึกษาให้บิดามารดาหรือผู้ปกครอง ครอบครัว สถานประกอบการ และองค์กรต่าง ๆ

1.5.9 การจัดสรรเงินอุดหนุนทั่วไป ของโรงเรียนขนาดเล็กไม่เพียงพอ ค่าใช้จ่ายของโรงเรียนขนาดเล็ก ได้รับการจัดสรรเงินอุดหนุนไม่เพียงพอต่อการบริหารจัดการ

1.5.10 การจัดสรรงบประมาณ สำหรับผู้เรียนที่มีความสามารถพิเศษยังไม่มีแนวทางที่ชัดเจน

1.5.11 การตรวจสอบ ติดตาม และประเมินค่าใช้จ่าย งบประมาณการจัดการศึกษา ยังไม่มีความถี่ถ้วนว่าด้วยหลักเกณฑ์ และวิธีการตรวจสอบ ติดตาม และประเมินค่าใช้จ่าย งบประมาณการจัดการศึกษา ทำให้ไม่มีแนวทางในการปฏิบัติที่ถูกต้องชัดเจน

1.5.12 การเทียบโอนผลการเรียน และการเทียบระดับการศึกษาขาดมาตรฐานและแนวปฏิบัติที่ชัดเจน การเทียบโอนผลการเรียนจากการศึกษานอกระบบ และตามอัธยาศัยในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดำเนินการได้น้อย ขาดมาตรฐานและแนวปฏิบัติที่ชัดเจนเกี่ยวกับการเทียบโอนผลการศึกษา

ตอนที่ 2 ผลการดำเนินงานของเขตพื้นที่การศึกษา

ผลการดำเนินงานของเขตพื้นที่ศึกษานำเสนอเป็น 4 ด้าน ได้แก่ ด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารทั่วไป ในแต่ละด้าน นำเสนอผลการดำเนินงาน จำแนกตามกลุ่มผู้ให้ข้อมูล 3 กลุ่ม ได้แก่ ประธานกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และผู้อำนวยการสถานศึกษา

2.1 ผลการดำเนินงานด้านวิชาการ

ผลการดำเนินงานด้านวิชาการของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา แสดงในตารางที่ 4.15 – 4.18

ตารางที่ 4.15 ผลการดำเนินงานด้านวิชาการตามความคิดเห็นของประธานกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา

ข้อ	ด้านวิชาการ	ระดับความคิดเห็น			
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย
1	สำนักงานเขต ส่งเสริม สนับสนุนให้สถานศึกษามีความพร้อมในการทำหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย การศึกษาพิเศษ ผู้ด้อยโอกาสและผู้มีความสามารถพิเศษในรูปแบบที่เหมาะสมกับสถานภาพของสถานศึกษา	12 (12.50%)	52 (54.17%)	24 (25%)	8 (8.33%)
2	สำนักงานเขต ส่งเสริม สนับสนุนให้สถานศึกษาจัดหลักสูตรเฉพาะด้าน เช่น โรงเรียนสองภาษา โรงเรียนตามแนวพุทธ โรงเรียนกีฬา เป็นต้น	11 (11.46%)	41 (42.71%)	32 (33.33%)	12 (12.50%)
3	สำนักงานเขต ส่งเสริมการพัฒนาหลักสูตร การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เช่น Home School เป็นต้น	4 (4.17%)	19 (19.79%)	34 (35.42%)	39 (40.62%)
4	สำนักงานเขต นิเทศ กำกับ ติดตามการพัฒนาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษา	17 (17.71%)	39 (40.62%)	30 (31.25%)	10 (10.42%)

ตารางที่ 4.15 (ต่อ)

ข้อ	ด้านวิชาการ	ระดับความคิดเห็น			
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย
5	สำนักงานเขต ส่งเสริม สนับสนุนให้สถานศึกษาออกแบบการเรียนรู้ตามแนวปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	22 (22.92%)	44 (45.83%)	21 (21.87%)	9 (9.38%)
6	สำนักงานเขต ส่งเสริม สนับสนุนให้มีการนิเทศการเรียนการสอนแก่ครูในสถานศึกษา	19 (19.79%)	41 (42.71%)	22 (22.92%)	14 (14.58%)
7	สำนักงานเขต ส่งเสริม สนับสนุนให้ผู้บริหารและครูทำการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้และแก้ไขปัญหาที่นักเรียนในสถานศึกษา	15 (15.62%)	34 (35.42%)	33 (34.38%)	14 (14.58%)
8	สำนักงานเขต ส่งเสริมให้สถานศึกษารวบรวมข้อมูล แหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เกี่ยวกับการพัฒนาการศึกษา	18 (18.75%)	43 (44.79%)	23 (23.96%)	12 (12.50%)
9	สำนักงานเขต ส่งเสริมให้สถานศึกษาศึกษาหลักสูตร แนวคิดและงานวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	13 (13.54%)	45 (46.88%)	24 (25%)	14 (14.58%)
10	สำนักงานเขต ส่งเสริม สนับสนุนให้ครูวัดและประเมินผลผู้เรียนตามแนวปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	14 (14.58%)	49 (51.04%)	22 (22.92%)	11 (11.46%)
11	สำนักงานเขต ส่งเสริมและพัฒนาเครื่องมือวัดและประเมินผลการศึกษาของสถานศึกษา	13 (13.54%)	41 (42.71%)	31 (32.29%)	11 (11.46%)

ตารางที่ 4.15 (ต่อ)

ข้อ	ด้านวิชาการ	ระดับความคิดเห็น			
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย
12	สำนักงานเขต ดำเนินการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา รวมทั้งสื่อต้นแบบของหน่วยงาน เพื่อ สนับสนุนช่วยเหลือตามความต้องการของ สถานศึกษา	12 (12.50%)	41 (42.71%)	31 (32.29%)	12 (12.50%)
13	สำนักงานเขต นิเทศ ติดตามและ ประเมินผลการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และ เทคโนโลยีทางการศึกษาของสถานศึกษา	8 (8.33%)	42 (43.75%)	35 (36.46%)	11 (11.46%)
14	สำนักงานเขต สนับสนุนการประสาน ความร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐและ เอกชนในการส่งเสริมการใช้สื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา	10 (10.42%)	37 (38.54%)	36 (37.50%)	13 (13.54%)
15	สำนักงานเขต ส่งเสริม สนับสนุนให้ สถานศึกษาสร้างความตระหนัก ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพและ การประกันคุณภาพการศึกษาแก่บุคลากร	18 (18.75%)	46 (47.92%)	21 (21.87%)	11 (11.46%)
16	สำนักงานเขต นิเทศ ติดตามการสร้างและ พัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายใน สถานศึกษา	19 (19.79%)	45 (46.88%)	22 (22.92%)	10 (10.42%)
17	สำนักงานเขต ส่งเสริม สนับสนุนและ/ หรือร่วมกับสถานศึกษาดำเนินการวิจัย มาตรฐานและการประกันคุณภาพ การศึกษา	8 (8.33%)	40 (41.67%)	33 (34.38%)	15 (15.62%)

ตารางที่ 4.15 (ต่อ)

ข้อ	ด้านวิชาการ	ระดับความคิดเห็น			
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย
18	สำนักงานเขต ส่งเสริม สนับสนุนให้ สถานศึกษานำผลการวิจัยมาตรฐานและ การประกันคุณภาพการศึกษามาใช้ในการ พัฒนาระบบประกันคุณภาพภายใน สถานศึกษา	8 (8.33%)	35 (36.46%)	37 (38.54%)	16 (16.67%)
19	สำนักงานเขต รวบรวมและเผยแพร่ ผลการวิจัยมาตรฐานและการประกัน คุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา	8 (8.33%)	31 (32.29%)	38 (39.58%)	19 (19.79%)
20	สำนักงานเขต นิเทศ ติดตาม และ ประเมินผลการดำเนินงานประกันคุณภาพ การศึกษาของสถานศึกษา	15 (15.62%)	40 (41.67%)	28 (29.17%)	13 (13.54%)
21	สำนักงานเขต กำกับ ดูแล ติดตาม และ ประเมินผลสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเขต พื้นที่การศึกษา	17 (17.71%)	50 (52.08%)	16 (16.67%)	13 (13.54%)
22	สำนักงานเขต ส่งเสริม สนับสนุน และ เผยแพร่การวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพ การศึกษา	9 (9.38%)	37 (38.54%)	35 (36.46%)	15 (15.62%)
23	สำนักงานเขต ประสานการระดม ทรัพยากรด้านต่าง ๆ รวมทั้งทรัพยากร บุคคลเพื่อส่งเสริม สนับสนุนการจัดและ การพัฒนางานวิชาการในเขตพื้นที่ การศึกษา	15 (15.62%)	45 (46.88%)	25 (26.04%)	11 (11.46%)

จากตารางที่ 4.15 ประชานกรรมการเขตพื้นที่การศึกษาส่วนใหญ่เห็นว่า ผลการดำเนินงานด้านวิชาการที่ปฏิบัติได้มาก มี 20 ข้อ ได้แก่ ข้อ 1, 2, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 20, 21, 22 และ 23 ที่ปฏิบัติได้ปานกลาง มี 2 ข้อ ได้แก่ ข้อ 18 และ 19 ที่ปฏิบัติได้น้อย มี 1 ข้อ คือ ข้อ 3

เมื่อพิจารณาตามงานด้านวิชาการ ประชานกรรมการเขตพื้นที่การศึกษาส่วนใหญ่เห็นว่า การพัฒนาหลักสูตร (ข้อ 1, 2) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ (ข้อ 5, 8, 9) การวัดและประเมินผล (ข้อ 10, 11) การพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา (ข้อ 12) การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา (ข้อ 7, 21, 22) การนิเทศการศึกษา (ข้อ 4, 6, 13, 16, 20) การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับหน่วยงานอื่น (ข้อ 14, 23) มีผลการดำเนินงานในระดับมาก ส่วนการพัฒนาระบบประกันคุณภาพการศึกษามีผลการดำเนินงานในระดับมาก (ข้อ 15, 17) และ ปานกลาง (ข้อ 18, 19) ส่วนเรื่องการพัฒนาหลักสูตรการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ทำได้น้อย (ข้อ 3)

จากการสัมภาษณ์ประชานกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา สรุปได้ว่าคณะกรรมการมีส่วนเกี่ยวข้องกับงานด้านวิชาการน้อยมาก บางแห่งไม่มีการประชุมเรื่องงานวิชาการเลย งานที่สำนักงานเขตเสนอให้คณะกรรมการพิจารณา มี 2 เรื่องหลักได้แก่ 1) การประกาศให้เด็กเข้าเรียน และ 2) การยุบเลิกโรงเรียน ส่วนเรื่องอื่น ๆ ไม่มีการพิจารณาในการประชุมคณะกรรมการ

ตารางที่ 4.16 ผลการดำเนินงานด้านวิชาการตามความคิดเห็นของผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ข้อ	ด้านวิชาการ	ระดับความคิดเห็น			
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย
1	สำนักงานเขต ส่งเสริม สนับสนุนให้สถานศึกษามีความพร้อมในการทำหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย การศึกษาพิเศษ ผู้ด้อยโอกาสและผู้มีความสามารถพิเศษในรูปแบบที่เหมาะสมกับสถานภาพของสถานศึกษา	55 (43.65%)	60 (47.62%)	10 (7.94%)	1 (0.79%)
2	สำนักงานเขต ส่งเสริม สนับสนุนให้สถานศึกษาจัดหลักสูตรเฉพาะด้าน เช่น โรงเรียนสองภาษา โรงเรียนตามแนวพุทธ โรงเรียนกีฬา เป็นต้น	42 (33.33%)	57 (45.24%)	25 (19.84%)	2 (1.59%)
3	สำนักงานเขต ส่งเสริมการพัฒนาหลักสูตรการเรียนนอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เช่น Home School เป็นต้น	7 (5.56%)	31 (24.60%)	47 (37.30%)	41 (32.54%)
4	สำนักงานเขต นิเทศ กำกับ ติดตามการพัฒนาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษา	54 (42.86%)	53 (42.06%)	19 (15.08%)	0
5	สำนักงานเขต ส่งเสริม สนับสนุนให้สถานศึกษาออกแบบการเรียนรู้ตามแนวปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	62 (49.21%)	52 (41.27%)	12 (9.52%)	0
6	สำนักงานเขต ส่งเสริม สนับสนุนให้มีการนิเทศการเรียนการสอนแก่ครูในสถานศึกษา	70 (55.56%)	43 (34.13%)	12 (9.52%)	1 (0.79%)
7	สำนักงานเขต ส่งเสริม สนับสนุนให้ผู้บริหารและครูทำการวิจัย เพื่อพัฒนาการเรียนรู้และแก้ไขปัญหานักเรียนในสถานศึกษา	42 (33.33%)	62 (49.21%)	18 (14.29%)	4 (3.17%)

ตารางที่ 4.16 (ต่อ)

ข้อ	ด้านวิชาการ	ระดับความคิดเห็น			
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย
8	สำนักงานเขต ส่งเสริมให้สถานศึกษา รวบรวมข้อมูล แหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เกี่ยวกับการพัฒนาการศึกษา	61 (48.42%)	52 (41.27%)	12 (9.52%)	1 (0.79%)
9	สำนักงานเขต ส่งเสริมให้สถานศึกษา ศึกษาหลักสูตร แนวคิดและงานวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	50 (39.68%)	60 (47.62%)	14 (11.11%)	2 (1.59%)
10	สำนักงานเขต ส่งเสริม สนับสนุนให้ครูวัดและประเมินผลผู้เรียนตามแนวปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	61 (48.41%)	54 (42.86%)	10 (7.94%)	1 (0.79%)
11	สำนักงานเขต ส่งเสริมและพัฒนาเครื่องมือวัดและประเมินผลการศึกษาของสถานศึกษา	49 (38.89%)	59 (46.83%)	17 (13.49%)	1 (0.79%)
12	สำนักงานเขต ดำเนินการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา รวมทั้งสื่อต้นแบบของหน่วยงาน เพื่อสนับสนุนช่วยเหลือตามความต้องการของสถานศึกษา	46 (36.50%)	60 (47.62%)	18 (14.29%)	2 (1.59%)
13	สำนักงานเขต นิเทศ ติดตามและประเมินผล การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษาของสถานศึกษา	43 (34.13%)	60 (47.62%)	21 (16.66%)	2 (1.59%)
14	สำนักงานเขต สนับสนุนการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐและเอกชนในการส่งเสริมการใช้สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา	38 (30.16%)	58 (46.03%)	26 (20.63%)	4 (3.18%)

ตารางที่ 4.16 (ต่อ)

ข้อ	ด้านวิชาการ	ระดับความคิดเห็น			
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย
15	สำนักงานเขต ส่งเสริม สนับสนุนให้ สถานศึกษาสร้างความตระหนัก ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพและ การประกันคุณภาพการศึกษาแก่บุคลากร	64 (50.79%)	51 (40.48%)	10 (7.94%)	1 (0.79%)
16	สำนักงานเขต นิเทศ ติดตามการสร้างและ พัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายใน สถานศึกษา	62 (49.21%)	50 (39.68%)	14 (11.11%)	0
17	สำนักงานเขต ส่งเสริม สนับสนุนและ/หรือ ร่วมกับสถานศึกษาดำเนินการวิจัยมาตรฐาน และการประกันคุณภาพการศึกษา	35 (27.78%)	60 (47.62%)	24 (19.05%)	7 (5.55%)
18	สำนักงานเขต ส่งเสริม สนับสนุนให้ สถานศึกษานำผลการวิจัยมาตรฐานและการ ประกันคุณภาพมาใช้ในการพัฒนาระบบ ประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา	35 (27.78%)	64 (50.79%)	23 (18.25%)	4 (3.18%)
19	สำนักงานเขต รวบรวมและเผยแพร่ ผลการวิจัยมาตรฐานและการประกัน คุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา	29 (23.02%)	52 (41.27%)	39 (30.95%)	6 (4.76%)
20	สำนักงานเขต นิเทศ ติดตาม และ ประเมินผลการดำเนินงานประกันคุณภาพ การศึกษาของสถานศึกษา	52 (41.27%)	55 (43.65%)	18 (14.29%)	1 (0.79%)
21	สำนักงานเขต กำกับ ดูแล ติดตาม และ ประเมินผลสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเขต พื้นที่การศึกษา	65 (51.59%)	50 (39.68%)	10 (7.94%)	1 (0.79%)

ตารางที่ 4.16 (ต่อ)

ข้อ	ด้านวิชาการ	ระดับความคิดเห็น			
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย
22	สำนักงานเขต ส่งเสริม สนับสนุน และ เผยแพร่การวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพ การศึกษา	34 (26.98%)	65 (51.59%)	22 (17.46%)	5 (3.97%)
23	สำนักงานเขต ประสานการระดม ทรัพยากรด้านต่าง ๆ รวมทั้งทรัพยากร บุคคลเพื่อส่งเสริม สนับสนุนการจัดและ การพัฒนางานวิชาการในเขตพื้นที่ การศึกษา	50 (39.68%)	61 (48.41%)	14 (11.11%)	1 (0.79%)

จากตารางที่ 4.16 ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาส่วนใหญ่เห็นว่า ผลการดำเนินงานด้านวิชาการที่ปฏิบัติได้มากที่สุดมี 8 ข้อ ได้แก่ ข้อ 4, 5, 6, 8, 10, 15, 16 และ 21 ที่ปฏิบัติได้มากมี 14 ข้อ ได้แก่ ข้อ 1, 2, 7, 9, 11, 12, 13, 14, 17, 18, 19, 20, 22 และ 23 ที่ปฏิบัติได้ปานกลาง มี 1 ข้อ คือ ข้อ 3

เมื่อพิจารณาตามงานด้านวิชาการ ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาส่วนใหญ่เห็นว่า การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ (ข้อ 5, 8) การนิเทศการศึกษา (ข้อ 4, 6, 16) มีผลการดำเนินงานระดับมากที่สุด ส่วนการพัฒนาหลักสูตร (ข้อ 1, 2) การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา (ข้อ 12) การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา (ข้อ 7, 22) การพัฒนาระบบประกันคุณภาพการศึกษา (ข้อ 17, 18, 19) และการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับหน่วยงานอื่น (ข้อ 14, 23) มีผลการดำเนินงานในระดับมาก ส่วนเรื่องการพัฒนาหลักสูตร การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยทำได้ปานกลาง (ข้อ 3)

จากการสัมภาษณ์ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สรุปได้ว่าสำนักงานเขต ส่งศึกษานิเทศก์ไปเป็นที่เลี้ยงสถานศึกษาในการจัดทำและพัฒนาหลักสูตร การจัดทำเกณฑ์มาตรฐานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำนักงานเขตจัดศูนย์เครือข่ายให้โรงเรียนที่มีบริบทใกล้เคียงกัน โดยมีศึกษานิเทศก์ไปให้คำแนะนำ ทุกกลุ่มสาระ เพื่อมุ่งให้เครือข่ายพัฒนางานวิชาการระหว่างกลุ่มโรงเรียน ซึ่งมีทั้งโรงเรียนขนาดเล็กและขนาดใหญ่ในเครือข่าย รวมทั้งจัดงบประมาณอุดหนุนเครือข่าย แต่งบประมาณมีน้อยมาก

ตารางที่ 4.17 ผลการดำเนินงานด้านวิชาการตามความคิดเห็นของผู้อำนวยการสถานศึกษา

ข้อ	ด้านวิชาการ	ระดับความคิดเห็น			
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย
1	สำนักงานเขต ส่งเสริม สนับสนุนให้สถานศึกษามีความพร้อมในการทำหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย การศึกษาพิเศษ ผู้ด้อยโอกาสและผู้มีความสามารถพิเศษ ในรูปแบบที่เหมาะสมกับสถานภาพของสถานศึกษา	35 (8.27%)	136 (32.15%)	171 (40.43%)	81 (19.15%)
2	สำนักงานเขต ส่งเสริม สนับสนุนให้สถานศึกษาจัดหลักสูตรเฉพาะด้าน เช่น โรงเรียนสองภาษา โรงเรียนตามแนวพุทธ โรงเรียนกีฬา เป็นต้น	33 (7.80%)	124 (29.31%)	171 (40.43%)	95 (22.46%)
3	สำนักงานเขต ส่งเสริมการพัฒนาหลักสูตร การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เช่น Home School เป็นต้น	13 (3.07%)	48 (11.35%)	160 (37.83%)	202 (47.75%)
4	สำนักงานเขต นิเทศ กำกับ ติดตามการพัฒนาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษา	23 (5.44%)	121 (28.60%)	170 (40.19%)	109 (25.77%)
5	สำนักงานเขต ส่งเสริม สนับสนุนให้สถานศึกษาออกแบบการเรียนรู้ตามแนวปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	54 (12.76%)	148 (34.99%)	159 (37.59%)	62 (14.66%)
6	สำนักงานเขต ส่งเสริม สนับสนุนให้มีการนิเทศการเรียนการสอนแก่ครูในสถานศึกษา	30 (7.09%)	131 (30.97%)	159 (37.59%)	103 (24.35%)

ตารางที่ 4.17 (ต่อ)

ข้อ	ด้านวิชาการ	ระดับความคิดเห็น			
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย
7	สำนักงานเขต ส่งเสริม สนับสนุนให้ผู้บริหารและครูทำการวิจัย เพื่อพัฒนาการเรียนรู้และแก้ไขปัญหาให้นักเรียนในสถานศึกษา	43 (10.17%)	140 (33.10%)	152 (35.93%)	88 (20.80%)
8	สำนักงานเขต ส่งเสริมให้สถานศึกษารวบรวมข้อมูล แหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เกี่ยวกับการพัฒนาการศึกษา	42 (9.93%)	166 (39.24%)	152 (35.93%)	63 (14.89%)
9	สำนักงานเขต ส่งเสริมให้สถานศึกษาศึกษาหลักสูตร แนวคิดและงานวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	35 (8.27%)	158 (37.35%)	153 (36.17%)	77 (18.20%)
10	สำนักงานเขต ส่งเสริม สนับสนุนให้ครูวัดและประเมินผลผู้เรียนตามแนวปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	42 (9.93%)	164 (38.77%)	147 (34.75%)	70 (16.55%)
11	สำนักงานเขต ส่งเสริมและพัฒนาเครื่องมือวัดและประเมินผลการศึกษาของสถานศึกษา	23 (5.44%)	110 (26%)	180 (42.55%)	110 (26%)
12	สำนักงานเขต ดำเนินการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษารวมทั้งสื่อต้นแบบของหน่วยงาน เพื่อสนับสนุนช่วยเหลือตามความต้องการของสถานศึกษา	24 (5.67%)	113 (26.71%)	172 (40.66%)	114 (26.95%)
13	สำนักงานเขต นิเทศ ติดตามและประเมินผลการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษาของสถานศึกษา	17 (4.02%)	89 (21.04%)	194 (45.86%)	123 (29.08%)

ตารางที่ 4.17 (ต่อ)

ข้อ	ด้านวิชาการ	ระดับความคิดเห็น			
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย
14	สำนักงานเขต สนับสนุนการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐและเอกชนในการส่งเสริมการใช้สื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา	18 (4.26%)	106 (25.06%)	172 (40.66%)	127 (30.02%)
15	สำนักงานเขต ส่งเสริม สนับสนุนให้สถานศึกษาสร้างความตระหนัก ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพและการประกันคุณภาพการศึกษาแก่บุคลากร	42 (9.93%)	160 (37.83%)	155 (36.64%)	66 (15.60%)
16	สำนักงานเขต นิเทศ ติดตามการสร้างและพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา	36 (8.51%)	140 (33.10%)	171 (40.43%)	76 (17.97%)
17	สำนักงานเขต ส่งเสริม สนับสนุนและ/หรือร่วมกับสถานศึกษาดำเนินการวิจัยมาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษา	22 (5.20%)	108 (25.53%)	176 (41.61%)	117 (27.66%)
18	สำนักงานเขต ส่งเสริม สนับสนุนให้สถานศึกษานำผลการวิจัยมาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษามาใช้ในการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา	22 (5.20%)	110 (26%)	174 (41.13%)	117 (27.66%)
19	สำนักงานเขต รวบรวมและเผยแพร่ผลการวิจัยมาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา	15 (3.55%)	98 (23.17%)	169 (39.95%)	141 (33.33%)

ตารางที่ 4.17 (ต่อ)

ข้อ	ด้านวิชาการ	ระดับความคิดเห็น			
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย
20	สำนักงานเขต นิเทศ ติดตาม และ ประเมินผลการดำเนินงานประกันคุณภาพ การศึกษาของสถานศึกษา	24 (5.67%)	133 (31.44%)	170 (40.19%)	96 (22.70%)
21	สำนักงานเขต กำกับ ดูแล ติดตาม และ ประเมินผลสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเขต พื้นที่การศึกษา	34 (8.04%)	141 (33.33%)	170 (40.19%)	78 (18.44%)
22	สำนักงานเขต ส่งเสริม สนับสนุน และ เผยแพร่การวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพ การศึกษา	24 (5.67%)	98 (23.17%)	179 (42.32%)	122 (28.84%)
23	สำนักงานเขต ประสานการระดม ทรัพยากรด้านต่าง ๆ รวมทั้งทรัพยากร บุคคลเพื่อส่งเสริม สนับสนุนการจัดและ การพัฒนางานวิชาการในเขตพื้นที่ การศึกษา	25 (5.91%)	105 (24.82%)	164 (38.77%)	129 (30.50%)

จากตารางที่ 4.17 ผู้อำนวยการสถานศึกษาส่วนใหญ่เห็นว่า ผลการดำเนินงานด้าน
วิชาการที่ปฏิบัติได้มากมี 4 ข้อ ได้แก่ ข้อ 8, 9, 10 และ 15 ที่ปฏิบัติได้ปานกลางมี 18 ข้อ ได้แก่
ข้อ 1, 2, 4, 5, 6, 7, 11, 12, 13, 14, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, และ 23 ที่ปฏิบัติได้น้อยมี 1 ข้อ คือ
ข้อ 3

เมื่อพิจารณาตามงานด้านวิชาการ ผู้อำนวยการสถานศึกษาเห็นว่าการพัฒนา
กระบวนการเรียนรู้ (ข้อ 8, 9) มีผลการดำเนินงานระดับมาก ส่วนการพัฒนาหลักสูตร (ข้อ 1, 2)
การพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา (ข้อ 12) การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพ
การศึกษา (ข้อ 7, 22) การนิเทศการศึกษา (ข้อ 4, 6, 16) การพัฒนาระบบประกันคุณภาพการศึกษา
(ข้อ 17, 18, 19) และการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับหน่วยงานอื่น (ข้อ 14, 23) มี
ผลการดำเนินงานในระดับปานกลาง ส่วนเรื่องการพัฒนาหลักสูตรการศึกษานอกระบบและ
การศึกษาตามอัธยาศัยทำได้น้อย (ข้อ 3)

จากการสัมภาษณ์ผู้อำนวยการสถานศึกษา สรุปได้ว่าสำนักงานเขตให้การอบรมครูในเรื่องการวิเคราะห์หลักสูตร การจัดการเรียนการสอน การประกันคุณภาพ สำหรับการส่งเสริมสนับสนุนด้านวิชาการมีไม่มาก ส่วนใหญ่โรงเรียนดำเนินการเองตามที่เคยปฏิบัติ ความช่วยเหลือสนับสนุนด้านหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน การประเมินผล และการประกันคุณภาพมีน้อยมาก ศึกษานิเทศก์ส่วนใหญ่มีความเชี่ยวชาญในการจัดการเรียนการสอนระดับประถมศึกษา โรงเรียนมัธยมศึกษาจึงได้รับความช่วยเหลือจากศึกษานิเทศก์น้อย ส่วนใหญ่เป็นการเยี่ยมโรงเรียน

ตารางที่ 4.18 ผลการดำเนินงานด้านวิชาการของเขตพื้นที่การศึกษา

ระดับ	ประธานกรรมการ เขตพื้นที่	ผู้อำนวยการ สำนักงานเขตพื้นที่	ผู้อำนวยการ สถานศึกษา
มากที่สุด	-	ข้อ 4, 5, 6, 8, 10, 15, 16, 21 (รวม 8 ข้อ)	-
มาก	ข้อ 1, 2, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 20, 21, 22, 23 (รวม 20 ข้อ)	ข้อ 1, 2, 7, 9, 11, 12, 13, 14, 17, 18, 19, 20, 22, 23 (รวม 14 ข้อ)	ข้อ 8, 9, 10, 15 (รวม 4 ข้อ)
ปานกลาง	ข้อ 18, 19 (รวม 2 ข้อ)	ข้อ 3 (รวม 1 ข้อ)	ข้อ 1, 2, 4, 5, 6, 7, 11, 12, 13, 14, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23 (รวม 18 ข้อ)
น้อย	ข้อ 3 (รวม 1 ข้อ)	-	ข้อ 3 (รวม 1 ข้อ)

จากตารางที่ 4.18 ประชานกรรมการเขตพื้นที่การศึกษาและผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเห็นว่าผลการดำเนินงานด้านวิชาการส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก แต่ผู้อำนวยการสถานศึกษาเห็นว่าผลการดำเนินงานส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง โดยเรื่องที่ประชานกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และผู้อำนวยการสถานศึกษาเห็นสอดคล้องกันว่า ผลการดำเนินการอยู่ในอันดับสุดท้าย คือ ข้อ 3 การส่งเสริมการพัฒนาหลักสูตร การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

2.2 ผลการดำเนินงานด้านงบประมาณ

ผลการดำเนินงานด้านงบประมาณของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาตามความคิดเห็นของผู้ให้ข้อมูล 3 กลุ่ม ได้แก่ ประชานกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และผู้อำนวยการสถานศึกษา แสดงในตารางที่ 4.19 - 4.22

ตารางที่ 4.19 ผลการดำเนินงานด้านงบประมาณ ตามความคิดเห็นของประชานกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา

ข้อ	ด้านงบประมาณ	ระดับความคิดเห็น			
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย
1	สำนักงานเขต วิเคราะห์การจัดตั้ง งบประมาณ เงินอุดหนุนทั่วไป ของ หน่วยงานในเขตพื้นที่การศึกษา	17 (17.71%)	49 (51.04%)	21 (21.87%)	9 (9.38%)
2	สำนักงานเขต สนับสนุนและให้ความ ช่วยเหลือให้สถานศึกษาจัดทำกรอบวงเงิน งบประมาณรายจ่ายล่วงหน้าระยะ ปานกลาง (MTEF)	10 (10.42%)	46 (47.92%)	31 (32.29%)	9 (9.38%)
3	สำนักงานเขต สนับสนุนให้สถานศึกษา ปรับแผนงาน/ โครงการ/ กิจกรรมให้ สอดคล้องกับกรอบวงเงินงบประมาณ รายจ่ายล่วงหน้าระยะปานกลาง	9 (9.38%)	47 (48.96%)	29 (30.21%)	11 (11.46%)
4	สำนักงานเขต จัดทำร่างข้อตกลงผลการ ปฏิบัติงานระหว่างเขตพื้นที่ศึกษากับ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้น พื้นฐาน และสถานศึกษากับสำนักงานเขต	14 (14.58%)	45 (46.88%)	23 (23.96%)	14 (14.58%)

ตารางที่ 4.19 (ต่อ)

ข้อ	ด้านงบประมาณ	ระดับความคิดเห็น			
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย
5	สำนักงานเขต ส่งเสริมให้สถานศึกษา ได้รับการจัดสรรงบประมาณตามข้อตกลง ผลการปฏิบัติงานจากสำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน	12 (12.50%)	50 (52.08%)	19 (19.79%)	15 (15.63%)
6	สำนักงานเขต จัดทำแผนการติดตามการ ใช้งบประมาณตามข้อตกลงผลการ ปฏิบัติงานของสถานศึกษา	13 (13.54%)	44 (45.83%)	26 (27.09%)	13 (13.54%)
7	สำนักงานเขต ตรวจสอบการดำเนินการ ทางบัญชีของสถานศึกษาให้เป็นไปด้วย ความเรียบร้อยตามขั้นตอนที่ระเบียบ กำหนด	16 (16.67%)	37 (38.54%)	30 (31.25%)	13 (13.54%)
8	สำนักงานเขต ตรวจสอบและติดตามการ ใช้จ่ายงบประมาณ สินทรัพย์ และรายได้ ของสถานศึกษา	15 (15.63%)	37 (38.54%)	30 (31.25%)	14 (14.58%)
9	สำนักงานเขต มีการเบิกเงินถูกต้อง รวดเร็ว เป็นไปตามกำหนดเวลา	18 (18.75%)	44 (45.83%)	21 (21.88%)	13 (13.54%)

จากตารางที่ 4.19 ประชากรกรมการเขตพื้นที่การศึกษาส่วนใหญ่เห็นว่า ผลการดำเนินงานด้านงบประมาณปฏิบัติได้มากทั้ง 9 ข้อ

เมื่อพิจารณาตามงานด้านงบประมาณ ประชากรกรมการเขตพื้นที่การศึกษาส่วนใหญ่เห็นว่า การจัดทำและเสนอของงบประมาณ (ข้อ 1, 2, 3) การจัดสรรงบประมาณ (ข้อ 5) การบริหารการเงิน (ข้อ 9) การบริหารบัญชี (ข้อ 7) การบริหารพัสดุและทรัพย์สิน (ข้อ 8) การตรวจสอบติดตาม ประเมินผลการใช้งบประมาณ (ข้อ 4, 6) มีผลการดำเนินงานในระดับมาก

จากการสัมภาษณ์ประชากรกรมการเขตพื้นที่การศึกษา สรุปได้ว่าคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษาบางแห่งมีบทบาทในการพิจารณาอนุมัติตามที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเสนอ

ซึ่งในการจัดทำงบประมาณส่วนใหญ่มีตัวแทนจากหลายฝ่าย ทำให้การบริหารคล่องตัวขึ้น แต่ในบางเขตพื้นที่การศึกษา คณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษามีบทบาทในการรับทราบเท่านั้น

ตารางที่ 4.20 ผลการดำเนินงานด้านงบประมาณตามความคิดเห็นของผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ข้อ	ด้านงบประมาณ	ระดับความคิดเห็น			
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย
1	สำนักงานเขต วิเคราะห์การจัดตั้งงบประมาณ เงินอุดหนุนทั่วไป ของหน่วยงานในเขตพื้นที่การศึกษา	60 (47.62%)	51 (40.48%)	9 (7.14%)	6 (4.76%)
2	สำนักงานเขต สนับสนุนและให้ความช่วยเหลือให้สถานศึกษาจัดทำกรอบวงเงินงบประมาณรายจ่ายล่วงหนัาระยะปานกลาง (MTEF)	33 (26.19%)	66 (52.38%)	20 (15.87%)	7 (5.56%)
3	สำนักงานเขต สนับสนุนให้สถานศึกษาปรับเปลี่ยนงาน/ โครงการ/ กิจกรรมให้สอดคล้องกับกรอบวงเงินงบประมาณรายจ่ายล่วงหนัาระยะปานกลาง	41 (32.54%)	66 (52.38%)	15 (11.90%)	4 (3.17%)
4	สำนักงานเขต จัดทำร่างข้อตกลงผลการปฏิบัติงานระหว่างเขตพื้นที่การศึกษากับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และสถานศึกษากับสำนักงานเขต	63 (50%)	53 (42.06%)	8 (6.35%)	2 (1.59%)
5	สำนักงานเขต ส่งเสริมให้สถานศึกษาได้รับการจัดสรรงบประมาณตามข้อตกลงผลการปฏิบัติงานจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน	55 (43.65%)	53 (42.06%)	15 (11.90%)	3 (2.38%)
6	สำนักงานเขต จัดทำแผนการติดตามการใช้งบประมาณตามข้อตกลงผลการปฏิบัติงานของสถานศึกษา	47 (37.30%)	62 (49.21%)	15 (11.90%)	2 (1.59%)

ตารางที่ 4.20 (ต่อ)

ข้อ	ด้านงบประมาณ	ระดับความคิดเห็น			
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย
7	สำนักงานเขต ตรวจสอบการดำเนินการทางบัญชีของสถานศึกษาให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อยตามขั้นตอนที่ระเบียบกำหนด	49 (38.89%)	59 (46.83%)	13 (10.32%)	5 (3.97%)
8	สำนักงานเขต ตรวจสอบและติดตามการใช้จ่ายงบประมาณ สินทรัพย์ และรายได้ของสถานศึกษา	49 (38.89%)	57 (45.24%)	16 (12.70%)	4 (3.17%)
9	สำนักงานเขต มีการเบิกเงินถูกต้องรวดเร็ว เป็นไปตามกำหนดเวลา	52 (41.27%)	66 (52.38%)	6 (4.76%)	2 (1.59%)

จากตารางที่ 4.20 ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาส่วนใหญ่เห็นว่าผลการดำเนินงานด้านงบประมาณที่ปฏิบัติได้มากที่สุดมี 3 ข้อ ได้แก่ข้อ 1, 4 และ 5 ที่ปฏิบัติได้มากมี 6 ข้อ ได้แก่ ข้อ 2, 3, 6, 7, 8 และ 9

เมื่อพิจารณาตามงานด้านงบประมาณ ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาส่วนใหญ่เห็นว่า การจัดสรรงบประมาณ (ข้อ 5) มีผลการดำเนินงานในระดับมากที่สุด ส่วนการจัดทำและเสนอของงบประมาณ (ข้อ 2, 3) การบริหารบัญชี (ข้อ 7) การบริหารพัสดุและทรัพย์สิน (ข้อ 8) และการบริหารการเงิน (ข้อ 9) มีผลการดำเนินงานในระดับมาก

จากการสัมภาษณ์ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สรุปได้ว่าสถานศึกษาคล่องตัวในการเบิกเงิน มีอำนาจเบิกจ่ายทั้งหมด โดยเฉพาะการเบิกเงินแบบ One Stop Service ในการเบิกค่ารักษาพยาบาลครูและบุคลากรทางการศึกษา สามารถนำไปเสร็จมาเบิกจ่ายได้ทันที แต่งบประมาณจัดสรรให้น้อยกว่าเมื่อยังไม่รวมเป็นเขตพื้นที่การศึกษา โดยจัดสรรให้เป็น 1) งบลงทุน 2) งบดำเนินการ 3) งบอุดหนุน และ 4) งบพัฒนาวิชาการ ซึ่งงบประมาณดังกล่าวมีไม่เพียงพอ เมื่อมีเหตุการณ์น้ำท่วมไม่สามารถช่วยเหลือสถานศึกษาได้ทันท่วงที ต้องรอนบพิเศษจากรัฐบาล

ตารางที่ 4.21 ผลการดำเนินงานด้านงบประมาณ ตามความคิดเห็นของผู้อำนวยการสถานศึกษา

ข้อ	ด้านงบประมาณ	ระดับความคิดเห็น			
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย
1	สำนักงานเขต วิเคราะห์การจัดตั้ง งบประมาณ เงินอุดหนุนทั่วไป ของ หน่วยงานในเขตพื้นที่การศึกษา	33 (7.80%)	150 (35.46%)	164 (38.77%)	76 (17.97%)
2	สำนักงานเขต สนับสนุนและให้ความ ช่วยเหลือให้สถานศึกษาจัดทำกรอบวงเงิน งบประมาณรายจ่ายล่วงหน้าระยะปาน กลาง (MTEF)	25 (5.91%)	125 (29.55%)	179 (42.32%)	94 (22.22%)
3	สำนักงานเขต สนับสนุนให้สถานศึกษา ปรับแผนงาน/ โครงการ/ กิจกรรมให้ สอดคล้องกับกรอบวงเงินงบประมาณ รายจ่ายล่วงหน้าระยะปานกลาง	32 (7.57%)	140 (33.10%)	167 (39.48%)	84 (19.86%)
4	สำนักงานเขต จัดทำร่างข้อตกลงผลการ ปฏิบัติงานระหว่างเขตพื้นที่การศึกษา กับ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้น พื้นฐาน และสถานศึกษากับสำนักงานเขต	47 (11.11%)	172 (40.66%)	140 (33.10%)	64 (15.13%)
5	สำนักงานเขต ส่งเสริมให้สถานศึกษา ได้รับการจัดสรรงบประมาณตามข้อตกลง ผลการปฏิบัติงานจากสำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน	38 (8.98%)	153 (36.17%)	156 (36.88%)	76 (17.97%)
6	สำนักงานเขต จัดทำแผนการติดตามการ ใช้งบประมาณตามข้อตกลงผลการ ปฏิบัติงานของสถานศึกษา	39 (9.22%)	152 (35.93%)	159 (37.59%)	73 (17.26%)

ตารางที่ 4.21 (ต่อ)

ข้อ	ด้านงบประมาณ	ระดับความคิดเห็น			
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย
7	สำนักงานเขต ตรวจสอบการดำเนินการทางบัญชีของสถานศึกษาให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อยตามขั้นตอนที่ระเบียบกำหนด	47 (11.11%)	155 (36.64%)	148 (34.99%)	73 (17.26%)
8	สำนักงานเขต ตรวจสอบและติดตามการใช้จ่ายงบประมาณ สินทรัพย์ และรายได้ของสถานศึกษา	38 (8.98%)	177 (41.84%)	146 (34.52%)	62 (14.66%)
9	สำนักงานเขต มีการเบิกเงินถูกต้องรวดเร็ว เป็นไปตามกำหนดเวลา	51 (12.06%)	155 (36.64%)	123 (29.08%)	94 (22.22%)

จากตารางที่ 4.21 ผู้อำนวยการสถานศึกษาส่วนใหญ่เห็นว่า ผลการดำเนินงานด้านงบประมาณที่ปฏิบัติได้มากมี 4 ข้อ ได้แก่ ข้อ 4, 7, 8 และ 9 ที่ปฏิบัติได้ปานกลางมี 5 ข้อ ได้แก่ ข้อ 1, 2, 3, 5 และ 6

เมื่อพิจารณาตามงานด้านงบประมาณ ผู้อำนวยการสถานศึกษาส่วนใหญ่เห็นว่า การบริหารบัญชี (ข้อ 7) การบริหารพัสดุและทรัพย์สิน (ข้อ 8) การบริหารการเงิน (ข้อ 9) มีผลการดำเนินงานในระดับมาก ส่วนการจัดทำและเสนอของงบประมาณ (ข้อ 1, 2, 3) และการจัดสรรงบประมาณ (ข้อ 5) มีผลการดำเนินงานในระดับปานกลาง

จากการสัมภาษณ์ผู้อำนวยการสถานศึกษา สรุปได้ว่าการเบิกเงินทำได้รวดเร็วแบบ One Stop Service โดยสามารถนำไปเสร็จมารับเงินที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาได้ แต่สถานศึกษาได้รับงบประมาณน้อย ต้องขอเงินสนับสนุนจากองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) เทศบาลและผู้ปกครองนักเรียน ส่วนงบอุดหนุนทั่วไปมีข้อจำกัดในการใช้ ไม่สามารถนำมาใช้ในกรณีฉุกเฉิน เช่น น้ำท่วม ไม่มีงบประมาณให้ความช่วยเหลือได้ทันที นอกจากนี้สถานศึกษาไม่ได้รับงบประมาณพัฒนาอาคาร

ตารางที่ 4.22 ผลการดำเนินงานด้านงบประมาณของเขตพื้นที่การศึกษา

ระดับ	คณะกรรมการ เขตพื้นที่	ผู้อำนวยการ สำนักงานเขตพื้นที่	ผู้อำนวยการ สถานศึกษา
มากที่สุด	-	ข้อ 1, 4, 5 (รวม 3 ข้อ)	-
มาก	ข้อ 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9 (รวม 9 ข้อ)	ข้อ 2, 3, 6, 7, 8, 9 (รวม 6 ข้อ)	ข้อ 4, 7, 8, 9 (รวม 4 ข้อ)
ปานกลาง	-	-	ข้อ 1, 2, 3, 5, 6 (รวม 5 ข้อ)
น้อย	-	-	-

จากตารางที่ 4.22 กรรมการเขตพื้นที่การศึกษาและผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเห็นว่า ผลการดำเนินงานด้านงบประมาณส่วนใหญ่อยู่ในระดับมากแต่ผู้อำนวยการสถานศึกษาเห็นว่าผลการดำเนินงานอยู่ในระดับมากและระดับปานกลาง

2.3 ผลการดำเนินงานด้านการบริหารงานบุคคล

ผลการดำเนินงานด้านการบริหารงานบุคคลของเขตพื้นที่การศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้ให้ข้อมูล 3 กลุ่ม ได้แก่ ประธานกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และผู้อำนวยการสถานศึกษา แสดงในตารางที่ 4.23 - 4.26

ตารางที่ 4.23 ผลการดำเนินงานด้านการบริหารงานบุคคล ตามความคิดเห็นของประธานกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา

ข้อ	ด้านการบริหารงานบุคคล	ระดับความคิดเห็น			
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย
1	สำนักงานเขต มีแผนอัตรากำลังของหน่วยงานและแผนอัตรากำลังของสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา	19 (19.79%)	48 (50%)	21 (21.88%)	8 (8.33%)
2	สำนักงานเขต เสนอแนะการบรรจุและแต่งตั้งและการบริหารงานบุคคลที่อยู่ในอำนาจและหน้าที่ของ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษา	25 (26.04%)	47 (48.96%)	17 (17.71%)	7 (7.29%)
3	สำนักงานเขต จัดทำแผนและส่งเสริมการพัฒนาข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา	16 (16.67%)	45 (46.88%)	22 (22.92%)	13 (13.54%)
4	สำนักงานเขต จัดทำทะเบียนประวัติข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา	33 (34.38%)	40 (41.67%)	14 (14.58%)	9 (9.38%)
5	สำนักงานเขต จัดทำมาตรฐานคุณภาพงานกำหนดภาระงานขั้นต่ำและเกณฑ์การประเมินผลงานสำหรับข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา	8 (8.33%)	50 (52.08%)	23 (23.96%)	15 (15.63%)
6	สำนักงานเขต มีหลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติด้านการเกลี่ยอัตรากำลังของครูและบุคลากรที่ชัดเจน	14 (14.58%)	34 (35.42%)	32 (33.33%)	16 (16.67%)

ตารางที่ 4.23 (ต่อ)

ข้อ	ด้านการบริหารงานบุคคล	ระดับความคิดเห็น			
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย
7	สำนักงานเขต พิจารณาเสนอความดีความชอบของผู้บริหารสถานศึกษาในหน่วยงานการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา	24 (25%)	47 (48.96%)	16 (16.67%)	9 (9.38%)
8	สำนักงานเขต ประสานการระดมและสร้างเครือข่ายทรัพยากรบุคคลของสถานศึกษาและในเขตพื้นที่การศึกษา	17 (17.71%)	50 (52.08%)	19 (19.79%)	10 (10.42%)
9	สำนักงานเขต ประเมินคุณภาพการบริหารงานบุคคลและจัดทำรายงานการบริหารงานบุคคลเสนอ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษา	13 (13.54%)	43 (44.79%)	28 (29.17%)	12 (12.50%)
10	สำนักงานเขต มีการดำเนินการสรรหาคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษาอย่างบริสุทธิ์ ยุติธรรม มีคุณธรรมและมีประสิทธิภาพสูง	33 (34.38%)	41 (42.71%)	13 (13.54%)	9 (9.38%)
11	สำนักงานเขต มีการดำเนินการสรรหาคณะอนุกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาอย่างบริสุทธิ์ ยุติธรรม มีคุณธรรม และมีประสิทธิภาพสูง	28 (29.17%)	37 (38.54%)	20 (20.83%)	11 (11.46%)
12	สำนักงานเขต รับผิดชอบงานเลขานุการของ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษา	33 (34.38%)	40 (41.67%)	15 (15.63%)	8 (8.33%)

จากตารางที่ 4.23 ประชานกรรมการเขตพื้นที่การศึกษาส่วนใหญ่เห็นว่าผลการดำเนินงานด้านการบริหารงานบุคคลปฏิบัติได้มากถึง 12 ข้อ

เมื่อพิจารณาตามงานด้านการบริหารงานบุคคล ประชานกรรมการเขตพื้นที่การศึกษาเห็นว่า การวางแผนอัตรากำลังและกำหนดตำแหน่ง (ข้อ 1) การสรรหาและการบรรจุแต่งตั้ง (ข้อ 2, 4, 6, 8) การเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ (ข้อ 3, 7) การประเมินผลการปฏิบัติงาน (ข้อ 5, 9) และงานเลขานุการ อ.ก.ค.ศ. (ข้อ 10, 11, 12) มีผลการดำเนินงานในระดับมาก

จากการสัมภาษณ์ประชานกรรมการเขตพื้นที่การศึกษาสรุปได้ว่า การดำเนินงานด้านการบริหารงานบุคคลในช่วงแรกต้องรอ อ.ก.ค.ศ. โดยเขตพื้นที่การศึกษาเสนอต่อกระทรวงศึกษาธิการดำเนินการ ช่วงหลังจากมี อ.ก.ค.ศ. แล้ว อ.ก.ค.ศ. มีอำนาจหน้าที่ในการบริหารงานครูและบุคลากรทางการศึกษาโดยในการประชุมคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษาไม่ได้พิจารณาหรือรับทราบเรื่องการบริหารงานบุคคลเลย

ตารางที่ 4.24 ผลการดำเนินงานด้านการบริหารงานบุคคล ตามความคิดเห็นของผู้อำนวยการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ข้อ	ด้านการบริหารงานบุคคล	ระดับความคิดเห็น			
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย
1	สำนักงานเขต มีแผนอัตรากำลังของหน่วยงานและแผนอัตรากำลังของสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา	67 (53.17%)	49 (38.89%)	10 (7.94%)	0
2	สำนักงานเขต เสนอแนะการบรรจุและแต่งตั้งและการบริหารงานบุคคลที่อยู่ในอำนาจและหน้าที่ของ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษา	76 (60.32%)	44 (34.92%)	5 (3.97%)	1 (0.79%)
3	สำนักงานเขต จัดทำแผนและส่งเสริมการพัฒนาข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา	57 (45.24%)	52 (41.27%)	16 (12.70%)	1 (0.79%)
4	สำนักงานเขต จัดทำทะเบียนประวัติข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา	86 (68.25%)	38 (30.16%)	2 (1.59%)	0

ตารางที่ 4.24 (ต่อ)

ข้อ	ด้านการบริหารงานบุคคล	ระดับความคิดเห็น			
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย
5	สำนักงานเขต จัดทำมาตรฐานคุณภาพงาน กำหนดภาระงานขั้นต่ำและเกณฑ์การประเมินผลงานสำหรับข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา	32 (25.40%)	64 (50.79%)	27 (21.43%)	3 (2.38%)
6	สำนักงานเขต มีหลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติด้านการเกลี่ยอัตรากำลังของครูและบุคลากรที่ชัดเจน	55 (43.65%)	53 (42.06%)	18 (14.29%)	0
7	สำนักงานเขต พิจารณาเสนอความดีความชอบของผู้บริหารสถานศึกษาในหน่วยงานการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา	77 (61.11%)	45 (35.71%)	4 (3.17%)	0
8	สำนักงานเขต ประสานการระดมและสร้างเครือข่ายทรัพยากรบุคคลของสถานศึกษาและในเขตพื้นที่การศึกษา	58 (46.03%)	53 (42.06%)	14 (11.11%)	1 (0.79%)
9	สำนักงานเขต ประเมินคุณภาพการบริหารงานบุคคลและจัดทำรายงานการบริหารงานบุคคลเสนอ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษา	49 (38.89%)	55 (43.65%)	19 (15.08%)	3 (2.38%)
10	สำนักงานเขต มีการดำเนินการสรรหาคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษาอย่างบริสุทธิ์ ยุติธรรม มีคุณธรรมและมีประสิทธิภาพสูง	81 (64.29%)	36 (28.57%)	6 (4.76%)	3 (2.38%)

ตารางที่ 4.24 (ต่อ)

ข้อ	ด้านการบริหารงานบุคคล	ระดับความคิดเห็น			
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย
11	สำนักงานเขต มีการดำเนินการสรรหา คณะอนุกรรมการข้าราชการครูและ บุคลากรทางการศึกษาอย่างบริสุทธิ์ ยุติธรรม มีคุณธรรม และมีประสิทธิภาพ สูง	79 (62.70%)	42 (33.33%)	1 (0.79%)	4 (3.17%)
12	สำนักงานเขต รับผิดชอบงานเลขานุการ ของ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษา	94 (74.60%)	31 (24.60%)	1 (0.79%)	0

จากตารางที่ 4.24 ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาส่วนใหญ่เห็นว่า ผลการดำเนินงานด้านการบริหารงานบุคคลที่ปฏิบัติได้มากที่สุดมี 10 ข้อ ได้แก่ ข้อ 1, 2, 3, 4, 6, 7, 8, 10, 11 และ 12 ที่ปฏิบัติได้มากมี 2 ข้อ ได้แก่ ข้อ 5 และ 9

เมื่อพิจารณาตามงานด้านการบริหารงานบุคคล ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาส่วนใหญ่เห็นว่า การวางแผนอัตรากำลังและกำหนดตำแหน่ง (ข้อ 1) การสรรหาและการบรรจุแต่งตั้ง (ข้อ 2, 4, 6, 8) การเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ (ข้อ 3, 7) และงานเลขานุการ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษา (ข้อ 10, 11, 12) มีผลการดำเนินงานในระดับมากที่สุด ส่วนการประเมินผลการปฏิบัติงาน (ข้อ 5, 9) มีผลการดำเนินงานในระดับมาก

จากการสัมภาษณ์ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สรุปได้ว่าการสรรหาบรรจุแต่งตั้ง โยกย้าย สิ้นสุดที่เขตพื้นที่การศึกษา ซึ่งมีความคล่องตัวและรวดเร็วขึ้น เขตพื้นที่การศึกษามีการพัฒนาบุคลากร เช่น การอบรมพัฒนาครู เจ้าหน้าที่การเงิน พัสดุ ให้แก่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา

ตารางที่ 4.25 ผลการดำเนินงานด้านการบริหารงานบุคคล ตามความคิดเห็นของผู้อำนวยการ
สถานศึกษา

ข้อ	ด้านการบริหารงานบุคคล	ระดับความคิดเห็น			
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย
1	สำนักงานเขต มีแผนอัตรากำลังของ หน่วยงานและแผนอัตรากำลังของ สถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา	59 (13.95%)	191 (45.15%)	135 (31.91%)	38 (8.98%)
2	สำนักงานเขต เสนอแนะการบรรจุและ แต่งตั้งและการบริหารงานบุคคลที่อยู่ใน อำนาจและหน้าที่ของ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่ การศึกษา	57 (13.48%)	178 (42.08%)	138 (32.62%)	50 (11.82%)
3	สำนักงานเขต จัดทำแผนและส่งเสริมการ พัฒนาข้าราชการครูและบุคลากรทางการ ศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา	42 (9.93%)	149 (35.22%)	164 (38.77%)	68 (16.08%)
4	สำนักงานเขต จัดทำทะเบียนประวัติ ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ในเขตพื้นที่การศึกษา	87 (20.57%)	211 (49.88%)	97 (22.93%)	28 (6.62%)
5	สำนักงานเขต จัดทำมาตรฐานคุณภาพงาน กำหนดภาระงานขั้นต่ำและเกณฑ์การ ประเมินผลงานสำหรับข้าราชการครูและ บุคลากรทางการศึกษาของสำนักงานเขต เขตพื้นที่การศึกษา	31 (7.33%)	160 (37.83%)	161 (38.06%)	71 (16.78%)
6	สำนักงานเขต มีหลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติ ด้านการเกลี้ยอัตรากำลังของครูและ บุคลากรที่ชัดเจน	30 (7.09%)	118 (27.90%)	163 (38.53%)	112 (26.48%)
7	สำนักงานเขต พิจารณาเสนอความดี ความชอบของผู้บริหารสถานศึกษา ในหน่วยงานการศึกษาในเขตพื้นที่ การศึกษา	79 (18.68%)	177 (41.84%)	105 (24.82%)	62 (14.66%)

ตารางที่ 4.25 (ต่อ)

ข้อ	ด้านการบริหารงานบุคคล	ระดับความคิดเห็น			
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย
8	สำนักงานเขต ประสานการระดมและ สร้างเครือข่ายทรัพยากรบุคคลของ สถานศึกษาและในเขตพื้นที่การศึกษา	30 (7.09%)	140 (33.10%)	165 (39.01%)	88 (20.80%)
9	สำนักงานเขต ประเมินคุณภาพการ บริหารงานบุคคลและจัดทำรายงานการ บริหารงานบุคคลเสนอ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่ การศึกษา	34 (8.04%)	147 (34.75%)	170 (40.19%)	72 (17.02%)
10	สำนักงานเขต มีการดำเนินการสรรหา คณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษาอย่าง บริสุทธิ์ ยุติธรรม มีคุณธรรมและมี ประสิทธิภาพ	47 (11.11%)	172 (40.66%)	128 (30.26%)	76 (17.97%)
11	สำนักงานเขต มีการดำเนินการสรรหา คณะกรรมการข้าราชการครูและ บุคลากรทางการศึกษาอย่างบริสุทธิ์ ยุติธรรม มีคุณธรรม และมีประสิทธิภาพ สูง	52 (12.29%)	153 (36.17%)	141 (33.33%)	77 (18.20%)
12	สำนักงาน รับผิดชอบงานเลขานุการของ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษา	65 (15.37%)	198 (46.81%)	122 (28.84%)	38 (8.98%)

จากตารางที่ 4.25 ผู้อำนวยการสถานศึกษาส่วนใหญ่เห็นว่าผลการดำเนินงานด้านการบริหารงานบุคคลที่ปฏิบัติได้มากมี 7 ข้อ ได้แก่ ข้อ 1, 2, 4, 7, 10, 11 และ 12 ที่ปฏิบัติได้ปานกลางมี 5 ข้อ ได้แก่ ข้อ 3, 5, 6, 8 และ 9

เมื่อพิจารณาตามงานด้านการบริหารงานบุคคล ผู้อำนวยการสถานศึกษาเห็นว่าการวางแผนอัตรากำลังและการกำหนดตำแหน่ง (ข้อ 1) งานเลขานุการ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษา (ข้อ 10, 11, 12) มีผลการดำเนินงานระดับมาก ส่วนการประเมินผลการปฏิบัติงาน (ข้อ 5, 9) มีผลการดำเนินงานระดับปานกลาง

จากการสัมภาษณ์ผู้อำนวยการสถานศึกษาเห็นว่า การบริหารงานบุคคลมีความคล่องตัว

ตารางที่ 4.26 ผลการดำเนินงานด้านการบริหารงานบุคคลของเขตพื้นที่การศึกษา

ระดับ	ประธานกรรมการ เขตพื้นที่	ผู้อำนวยการ สำนักงานเขตพื้นที่	ผู้อำนวยการ สถานศึกษา
มากที่สุด	-	ข้อ 1, 2, 3, 4, 6, 7, 8, 10, 11, 12 (รวม 10 ข้อ)	-
มาก	ข้อ 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12 (รวม 12 ข้อ)	ข้อ 5, 9 (รวม 2 ข้อ)	ข้อ 1, 2, 4, 7, 10, 11, 12 (รวม 7 ข้อ)
ปานกลาง	-	-	ข้อ 3, 5, 6, 8, 9 (รวม 5 ข้อ)
น้อย	-	-	-

จากตารางที่ 4.26 ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเห็นว่าผลการดำเนินงานด้านการบริหารงานบุคคลส่วนใหญ่อยู่ในระดับมากที่สุด แต่ประธานกรรมการเขตพื้นที่การศึกษาและผู้อำนวยการสถานศึกษาเห็นว่าผลการดำเนินงานส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก โดยเรื่องที่ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และผู้อำนวยการสถานศึกษา เห็นสอดคล้องกันว่าผลการดำเนินการอยู่ในอันดับสุดท้าย คือ การประเมินผลการปฏิบัติงาน (ข้อ 5, 9)

2.4 ผลการดำเนินงานด้านการบริหารทั่วไป

ผลการดำเนินงานด้านการบริหารทั่วไปของเขตพื้นที่การศึกษาตามความคิดเห็นของผู้ให้ข้อมูล 3 กลุ่ม ได้แก่ ประธานกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และผู้อำนวยการสถานศึกษา แสดงในตารางที่ 4.27 – 4.30

ตารางที่ 4.27 ผลการดำเนินงานด้านการบริหารทั่วไป ตามความคิดเห็นของประธานกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา

ข้อ	ด้านการบริหารทั่วไป	ระดับความคิดเห็น			
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย
1	สำนักงานเขต มีระบบรับ-ส่งหนังสือราชการที่ทันสมัย ลดขั้นตอนการปฏิบัติงานและนำไปสู่การปฏิบัติ	24 (25%)	41 (42.71%)	21 (21.87%)	10 (10.42%)
2	สำนักงานเขต นำระบบเครือข่ายเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ICT) มาใช้ในการติดต่อระหว่างหน่วยงานและสถานศึกษา	25 (26.04%)	46 (47.92%)	19 (19.79%)	6 (6.25%)
3	สำนักงานเขต ให้บริการผู้มาติดต่อราชการกับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาให้ได้รับความสะดวกและความพึงพอใจ	24 (25%)	49 (51.04%)	12 (12.50%)	11 (11.46%)
4	สำนักงานเขต มีการใช้อาคารสถานที่อย่างเหมาะสมและคุ้มค่า	31 (32.29%)	37 (38.54%)	13 (13.54%)	15 (15.63%)
5	สำนักงานเขต จัดทำนโยบาย แผนพัฒนา และมาตรฐานการศึกษาเขตพื้นที่การศึกษาให้สอดคล้องกับนโยบาย มาตรฐานการศึกษา แผนการศึกษา แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐานและความต้องการของท้องถิ่น	30 (31.25%)	35 (36.46%)	25 (26.04%)	6 (6.25%)

ตารางที่ 4.27 (ต่อ)

ข้อ	ด้านการบริหารทั่วไป	ระดับความคิดเห็น			
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย
6	สำนักงานเขต ประสานการดำเนินงานกับสถานศึกษาให้เด็กในวัยการศึกษาภาคบังคับอายุย่างเข้าปีที่เจ็ดจนถึงอายุย่างเข้าปีที่สิบหกได้เข้าเรียนในสถานศึกษา	39 (40.63%)	38 (39.58%)	13 (13.54%)	6 (6.25%)
7	สำนักงานเขต ประสาน ส่งเสริม องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้สามารถจัดการศึกษาสอดคล้องกับนโยบายและมาตรฐานการศึกษา	15 (15.63%)	34 (35.42%)	35 (36.46%)	12 (12.50%)
8	สำนักงานเขต ประสานรายละเอียดการส่งเด็กเข้าเรียนในสถานศึกษาและการจัดสรรโอกาสศึกษาต่อระหว่างสถานศึกษาที่อยู่ในเกณฑ์การศึกษาภาคบังคับในเขตพื้นที่การศึกษา	30 (31.25%)	44 (45.83%)	16 (16.67%)	6 (6.25%)
9	สำนักงานเขต ส่งเสริมการจัดการศึกษาในระบบ นอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย	17 (17.71%)	37 (38.54%)	29 (30.21%)	13 (13.54%)
10	สำนักงานเขต ส่งเสริมการจัดการศึกษาของเอกชนในเขตพื้นที่การศึกษา	29 (30.21%)	32 (33.33%)	20 (20.83%)	15 (15.63%)
11	สำนักงานเขต ส่งเสริมการจัดการศึกษาเป็นพิเศษสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ หรือเด็กที่มีความสามารถพิเศษให้ได้รับการศึกษาภาคบังคับในเขตพื้นที่การศึกษา	20 (20.83%)	38 (39.58%)	25 (26.04%)	13 (13.54%)

ตารางที่ 4.27 (ต่อ)

ข้อ	ด้านการบริหารทั่วไป	ระดับความคิดเห็น			
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย
12	สำนักงานเขต ส่งเสริม สนับสนุนการจัด การศึกษาของบุคคล ครอบครัว องค์กร ชุมชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันอื่นที่จัด การศึกษาในรูปแบบที่หลากหลายในเขต พื้นที่การศึกษา	11 (11.46%)	36 (37.50%)	30 (31.25%)	19 (19.79%)
13	สำนักงานเขต กำกับ ดูแล จัดตั้ง ยุบรวม หรือเลิกสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเขต พื้นที่การศึกษา	25 (26.04%)	42 (43.75%)	19 (19.79%)	10 (10.42%)
14	สำนักงานเขต ส่งเสริม สนับสนุนการวิจัย และพัฒนาการศึกษาร่วมกับสถานศึกษา	12 (12.50%)	31 (32.29%)	35 (36.46%)	18 (18.75%)
15	สำนักงานเขต ศึกษา วิเคราะห์ วิจัยและ รวบรวมข้อมูล สารสนเทศด้านการศึกษา ในเขตพื้นที่การศึกษา	16 (16.67%)	47 (48.96%)	19 (19.79%)	14 (14.58%)
16	สำนักงานเขต บริการเผยแพร่ ข่าวสารและ ผลงานเกี่ยวกับการจัดการศึกษาของเขต พื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาในสังกัด ต่อสาธารณชน	20 (20.83%)	35 (36.46%)	28 (29.17%)	13 (13.54%)
17	สำนักงานเขต ประสานการปฏิบัติราชการ ทั่วไปกับองค์กรหรือหน่วยงานต่าง ๆ ทั้ง ภาครัฐ ภาคเอกชน และองค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่นในฐานะสำนักงานผู้แทน กระทรวงศึกษาธิการในเขตพื้นที่การศึกษา	22 (22.92%)	46 (47.92%)	17 (17.71%)	11 (11.46%)

จากตารางที่ 4.27 ประชานกรรมการเขตพื้นที่การศึกษาส่วนใหญ่เห็นว่าผลการดำเนินงานด้านการบริหารทั่วไปที่ปฏิบัติได้มากที่สุดมี 1 ข้อ ได้แก่ ข้อ 6 ที่ปฏิบัติได้มากมี 14 ข้อ ได้แก่ ข้อ 1, 2, 3, 4, 5, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 15, 16 และ 17 ที่ปฏิบัติได้ปานกลางมี 2 ข้อ ได้แก่ ข้อ 7 และ 14

เมื่อพิจารณาตามขอบข่ายงานด้านการบริหารทั่วไป ประชานกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา เห็นว่าการจัดระบบการบริหารและพัฒนาองค์กร (ข้อ 1, 3, 5, 13) การพัฒนาระบบและเครือข่ายข้อมูล (ข้อ 2, 15) การดูแลอาคาร สถานที่ และสภาพแวดล้อม (ข้อ 4) การส่งเสริมสนับสนุนและประสานงานการศึกษาของบุคคล ชุมชน องค์กร หน่วยงาน และสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษา (ข้อ 8, 9, 10, 11, 12, 16) การระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา (ข้อ 17) มีผลการดำเนินงานระดับมาก

จากการสัมภาษณ์ประชานกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา สรุปได้ว่างานด้านการบริหารทั่วไปสำนักงานเขตเป็นผู้ดำเนินการทั้งหมด

ตารางที่ 4.28 ผลการดำเนินงานด้านการบริหารทั่วไป ตามความคิดเห็นของผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ข้อ	ด้านการบริหารทั่วไป	ระดับความคิดเห็น			
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย
1	สำนักงานเขต มีระบบรับ-ส่งหนังสือราชการที่ทันสมัย ลดขั้นตอนการปฏิบัติงานและนำไปสู่การปฏิบัติ	69 (54.76%)	53 (42.06%)	4 (3.17%)	0
2	สำนักงาน นำระบบเครือข่ายเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ICT) มาใช้ในการติดต่อระหว่างหน่วยงานและสถานศึกษา	65 (51.59%)	56 (44.44%)	5 (3.97%)	0
3	สำนักงานเขต ให้บริการผู้มาติดต่อราชการกับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาให้ได้รับความสะดวกและความพึงพอใจ	64 (50.79%)	58 (46.03%)	4 (3.17%)	0
4	สำนักงานเขต มีการใช้อาคารสถานที่อย่างเหมาะสมและคุ้มค่า	81 (64.29%)	34 (26.98%)	5 (3.97%)	6 (4.76%)

ตารางที่ 4.28 (ต่อ)

ข้อ	ด้านการบริหารทั่วไป	ระดับความคิดเห็น			
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย
5	สำนักงานเขต จัดทำนโยบาย แผนพัฒนาและมาตรฐานการศึกษาเขตพื้นที่การศึกษาให้สอดคล้องกับนโยบาย มาตรฐานการศึกษา แผนการศึกษา แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐานและความต้องการของท้องถิ่น	73 (57.94%)	48 (38.10%)	4 (3.17%)	1 (0.79%)
6	สำนักงานเขต ประสานการดำเนินงานกับสถานศึกษาให้เด็กในวัยการศึกษาภาคบังคับอายุย่างเข้าปีที่เจ็ดจนถึงอายุย่างเข้าปีที่สิบหกได้เข้าเรียนในสถานศึกษา	81 (64.29%)	42 (33.33%)	3 (2.38%)	0
7	สำนักงานเขต ประสาน ส่งเสริม องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้สามารถจัดการศึกษา สอดคล้องกับนโยบายและมาตรฐานการศึกษา	42 (33.33%)	60 (47.62%)	18 (14.29%)	6 (4.76%)
8	สำนักงานเขต ประสานรายละเอียดการส่งเด็กเข้าเรียนในสถานศึกษาและการจัดสรรโอกาสศึกษาต่อระหว่างสถานศึกษาที่อยู่ในเกณฑ์การศึกษาภาคบังคับในเขตพื้นที่การศึกษา	77 (61.11%)	48 (38.10%)	1 (0.79%)	0
9	สำนักงานเขต ส่งเสริมการจัดการศึกษาในระบบ นอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย	38 (30.16%)	64 (50.79%)	22 (17.46%)	2 (1.59%)
10	สำนักงานเขต ส่งเสริมการจัดการศึกษาของเอกชนในเขตพื้นที่การศึกษา	70 (55.56%)	49 (38.89%)	7 (5.56%)	0
11	สำนักงานเขต ส่งเสริมการจัดการศึกษาเป็นพิเศษสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ หรือเด็กที่มีความสามารถพิเศษให้ได้รับการศึกษาภาคบังคับในเขตพื้นที่การศึกษา	55 (43.65%)	56 (44.44%)	13 (10.32%)	2 (1.59%)

ตารางที่ 4.28 (ต่อ)

ข้อ	ด้านการบริหารทั่วไป	ระดับความคิดเห็น			
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย
12	สำนักงานเขต ส่งเสริม สนับสนุนการจัด การศึกษาของบุคคล ครอบครัว องค์กร ชุมชน วิชาชีพ สถาบันศาสนา สถาน ประกอบ และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษาใน รูปแบบที่หลากหลายในเขตพื้นที่การศึกษา	29 (23.02%)	58 (46.03%)	25 (19.84%)	14 (11.11%)
13	สำนักงานเขต กำกับ ดูแล จัดตั้ง ยุบรวม หรือเลิกสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพื้นที่ การศึกษา	61 (48.41%)	51 (40.48%)	13 (10.32%)	1 (0.79%)
14	สำนักงานเขต ส่งเสริม สนับสนุนการวิจัย และพัฒนาการศึกษาร่วมกับสถานศึกษา	45 (35.71%)	54 (42.86%)	24 (19.05%)	3 (2.38%)
15	สำนักงานเขต ศึกษา วิเคราะห์ วิจัยและ รวบรวมข้อมูล สารสนเทศด้านการศึกษา ในเขตพื้นที่การศึกษา	56 (44.44%)	58 (46.03%)	12 (9.52%)	0
16	สำนักงานเขต บริการเผยแพร่ ข่าวสารและ ผลงานเกี่ยวกับการจัดการศึกษาของเขต พื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาในสังกัดต่อ สาธารณชน	60 (47.62%)	52 (41.27%)	13 (10.32%)	1 (0.79%)
17	สำนักงานเขต ประสานการปฏิบัติราชการ ทั่วไปกับองค์กรหรือหน่วยงานต่าง ๆ ทั้ง ภาครัฐ ภาคเอกชน และองค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่นในฐานะสำนักงานผู้แทน กระทรวงศึกษาธิการในเขตพื้นที่การศึกษา	61 (48.41%)	54 (42.86%)	11 (8.73%)	0

จากตารางที่ 4.28 ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาส่วนใหญ่เห็นว่าผลการดำเนินงานด้านการบริหารทั่วไปที่ปฏิบัติได้มากที่สุดมี 11 ข้อ ได้แก่ ข้อ 1, 2, 3, 4, 5, 6, 8, 10, 13, 16 และ 17 ที่ปฏิบัติได้มากมี 6 ข้อ ได้แก่ ข้อ 7, 9, 11, 12, 14, และ 15

เมื่อพิจารณาตามงานด้านการบริหารทั่วไป ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เห็นว่า การจัดระบบการบริหารและการพัฒนาองค์กร (ข้อ 1, 3, 5, 13) การดูแลอาคาร สถานที่ และสภาพแวดล้อม (ข้อ 4) การระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา (ข้อ 17) การส่งเสริม สนับสนุนและ ประสานงานการศึกษาของบุคคล ชุมชน องค์กร หน่วยงาน และสถาบัน สังคมอื่นที่จัดการศึกษา (ข้อ 6, 8, 10, 16) มีผลการดำเนินงานระดับมากที่สุด และข้อที่เหลือ มีผลการดำเนินงานระดับมาก

จากการสัมภาษณ์ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สรุปได้ว่าการติดต่อ ประสานงานระหว่างสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) และสถานศึกษามีการ ประสานงาน 2 รูปแบบ คือ 1) เป็นเอกสาร และ 2) ใช้ระบบอิเล็กทรอนิกส์ โดยใช้ระบบ e-office ไปยังเครือข่ายหรือสถานศึกษาโดยตรง สำหรับโรงเรียนขนาดเล็กที่ไม่สามารถใช้ระบบ e-office จะได้เครื่องส่งเอกสารไว้ติดต่อกัน รวมทั้งสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามีการพัฒนาผู้บริหาร และ ครูให้มีความรู้ทางด้านเทคโนโลยี และพัฒนาเว็บไซต์ของสำนักงานเขตในการประสานงานกับ หน่วยงานอื่น นอกจากนี้สำนักงานเขตแบ่งเขตพื้นที่ปฏิบัติการโดยเรียกชื่อต่างกัน เช่น ศูนย์ เครือข่าย กลุ่มสร้างเสริมประสิทธิภาพ ฯลฯ เพื่อช่วยประสานงาน ด้านการติดต่อสื่อสาร การรับ หนังสือไปที่เครือข่ายแล้วให้โรงเรียนจัดเวรมารับเอกสารที่สำนักงานเขตหรือบางเขตไปรับที่ ศูนย์ฯ หรือกลุ่ม บางเขตให้โรงเรียนติดต่อทั้งการส่งเป็นเอกสาร และส่งทาง e-office บางเขตให้ ส่งทาง e-office เท่านั้น ยกเว้นเรื่องสำคัญให้ทำหนังสือส่งตามมาที่สำนักงาน การติดต่อประสานงาน ระหว่างสำนักงานเขตกับ โรงเรียนมีค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้น เช่น ค่าน้ำมัน ค่าสาธารณูปโภค ค่าโทรศัพท์ ค่าเอกสาร ค่าซ่อมคอมพิวเตอร์ ฯลฯ ในการติดต่อประสานงานระหว่างสำนักงานเขต กับ โรงเรียน และหน่วยงานอื่น มีเอกสารมากขึ้นเนื่องจากขบวนการบริหารส่วนกลางมาที่สำนักงานเขต

ตารางที่ 4.29 ผลการดำเนินงานด้านการบริหารทั่วไป ตามความคิดเห็นของผู้อำนวยการ
สถานศึกษา

ข้อ	ด้านการบริหารทั่วไป	ระดับความคิดเห็น			
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย
1	สำนักงานเขต มีระบบรับ-ส่งหนังสือ ราชการที่ทันสมัยลดขั้นตอนการ ปฏิบัติงานและนำไปสู่การปฏิบัติ	65 (15.37%)	168 (39.72%)	136 (32.15%)	54 (12.77%)
2	สำนักงานเขต นำระบบเครือข่าย เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ICT) มาใช้ในการติดต่อระหว่าง หน่วยงานและสถานศึกษา	77 (18.20%)	191 (45.15%)	108 (25.53%)	47 (11.11%)
3	สำนักงานเขต ให้บริการผู้มาติดต่อราชการ กับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาให้ได้รับ ความสะดวกและความพึงพอใจ	52 (12.29%)	168 (39.72%)	131 (30.97%)	72 (17.02%)
4	สำนักงานเขต มีการใช้อาคารสถานที่ อย่างเหมาะสมและคุ้มค่า	80 (18.91%)	205 (48.46%)	84 (19.86%)	54 (12.77%)
5	สำนักงานเขต จัดทำนโยบาย แผนพัฒนา และมาตรฐานการศึกษาเขตพื้นที่การศึกษา ให้สอดคล้องกับนโยบาย มาตรฐาน การศึกษา แผนการศึกษา แผนพัฒนา การศึกษาขั้นพื้นฐานและความต้องการ ของท้องถิ่น	49 (11.58%)	215 (50.83%)	113 (26.71%)	46 (10.87%)
6	สำนักงานเขต ประสานการดำเนินงานกับ สถานศึกษาให้เด็กในวัยการศึกษาภาค บังคับอายุเข้าปีที่เจ็ดจนถึงอายุเข้าปีที่ ที่สิบหกได้เข้าเรียนในสถานศึกษา	85 (20.09%)	198 (46.81%)	103 (24.35%)	37 (8.75%)

ตารางที่ 4.29 (ต่อ)

ข้อ	ด้านการบริหารทั่วไป	ระดับความคิดเห็น			
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย
7	สำนักงานเขต ประสาน ส่งเสริม องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้สามารถจัดการศึกษาสอดคล้องกับนโยบายและมาตรฐานการศึกษา	26 (6.15%)	118 (27.90%)	178 (42.08%)	101 (23.88%)
8	สำนักงานเขต ประสานรายละเอียดการส่งเด็กเข้าเรียนในสถานศึกษาและการจัดสรรโอกาสศึกษาต่อระหว่างสถานศึกษาที่อยู่ในเกณฑ์การศึกษาภาคบังคับในเขตพื้นที่การศึกษา	55 (13%)	196 (46.34%)	131 (30.97%)	41 (9.69%)
9	สำนักงานเขต ส่งเสริมการจัดการศึกษาในระบบ นอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย	30 (7.09%)	130 (30.73%)	182 (43.03%)	81 (19.15%)
10	สำนักงานเขต ส่งเสริมการจัดการศึกษาของเอกชนในเขตพื้นที่การศึกษา	39 (9.22%)	187 (44.21%)	140 (33.10%)	57 (13.48%)
11	สำนักงานเขต ส่งเสริมการจัดการศึกษาเป็นพิเศษสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ หรือเด็กที่มีความสามารถพิเศษให้ได้รับการศึกษาภาคบังคับในเขตพื้นที่การศึกษา	30 (7.09%)	166 (39.24%)	160 (37.83%)	67 (15.84%)
12	สำนักงานเขต ส่งเสริม สนับสนุนการจัดการศึกษาของบุคคล ครอบครัว องค์กร ชุมชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษาในรูปแบบที่หลากหลายในเขตพื้นที่การศึกษา	21 (4.96%)	142 (33.57%)	157 (37.12%)	103 (24.35%)

ตารางที่ 4.29 (ต่อ)

ข้อ	ด้านการบริหารทั่วไป	ระดับความคิดเห็น			
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย
13	สำนักงานเขต กำกับ ดูแล จัดตั้ง ยุบรวม หรือเลิกสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพื้นที่การศึกษา	35 (8.27%)	139 (32.86%)	164 (38.77%)	85 (20.09%)
14	สำนักงานเขต ส่งเสริม สนับสนุนการวิจัย และพัฒนาการศึกษาร่วมกับสถานศึกษา	26 (6.15%)	104 (24.59%)	182 (43.03%)	111 (26.24%)
15	สำนักงานเขต ศึกษา วิเคราะห์ วิจัยและ รวบรวมข้อมูล สารสนเทศด้านการศึกษา ในเขตพื้นที่การศึกษา	31 (7.33%)	154 (36.41%)	163 (38.53%)	75 (17.73%)
16	สำนักงานเขต บริการเผยแพร่ ข่าวสารและ ผลงานเกี่ยวกับการจัดการศึกษาของเขต พื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาในสังกัด ต่อสาธารณชน	36 (8.51%)	166 (39.24%)	162 (38.30%)	59 (13.95%)
17	สำนักงานเขต ประสานการปฏิบัติราชการ ทั่วไปกับองค์กรหรือหน่วยงานต่าง ๆ ทั้ง ภาครัฐ ภาคเอกชน และองค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่นในฐานะสำนักงานผู้แทน กระทรวงศึกษาธิการในเขตพื้นที่การศึกษา	33 (7.80%)	176 (41.61%)	156 (36.88%)	58 (13.71%)

จากตารางที่ 4.24 ผู้อำนวยการสถานศึกษาส่วนใหญ่เห็นว่าผลการดำเนินงานด้านการบริหารงานทั่วไปที่ปฏิบัติได้มากมี 11 ข้อ ได้แก่ ข้อ 1, 2, 3, 4, 5, 6, 8, 10, 11, 16 และ 17 ที่ปฏิบัติได้ปานกลางมี 6 ข้อ ได้แก่ 7, 9, 12, 13, 14 และ 15

เมื่อพิจารณาตามงานด้านการบริหารทั่วไป ผู้อำนวยการสถานศึกษาเห็นว่า การจัดระบบการบริหารและพัฒนาองค์กร (ข้อ 1, 3, 5) การดูแลอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม (ข้อ 4) การส่งเสริม สนับสนุน และประสานงานการศึกษาของบุคคล ชุมชน องค์กร หน่วยงาน และสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษา (ข้อ 6, 8, 10, 11) การระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา (ข้อ 17) มีผลการดำเนินงานระดับมาก

จากการสัมภาษณ์ผู้อำนวยการสถานศึกษา สรุปได้ว่างานด้านการบริหารทั่วไป สถานศึกษาปฏิบัติไม่ต่างจากเดิม การรับ-ส่งเอกสารโดยระบบ e-office ทำให้รวดเร็วขึ้น เอกสารที่รับ-ส่งมีเพิ่มขึ้น การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ICT) ยังไม่คล่องตัว สถานศึกษา บางแห่งไม่มีโทรศัพท์ และคอมพิวเตอร์

ตารางที่ 4.30 ผลการดำเนินงานด้านการบริหารทั่วไปของเขตพื้นที่การศึกษา

ระดับ	ประธานกรรมการ เขตพื้นที่	ผู้อำนวยการ สำนักงานเขตพื้นที่	ผู้อำนวยการ สถานศึกษา
มากที่สุด	ข้อ 6 (รวม 1 ข้อ)	ข้อ 1, 2, 3, 4, 5, 6, 8, 10, 13, 16, 17 (รวม 11 ข้อ)	-
มาก	ข้อ 1, 2, 3, 4, 5, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 15, 16, 17 (รวม 14 ข้อ)	ข้อ 7, 9, 11, 12, 14, 15 (รวม 6 ข้อ)	ข้อ 1, 2, 3, 4, 5, 6, 8, 10, 11, 16, 17 (รวม 11 ข้อ)
ปานกลาง	ข้อ 7, 14 (รวม 2 ข้อ)	-	ข้อ 7, 9, 12, 13, 14, 15 (รวม 6 ข้อ)
น้อย	-	-	-

จากตารางที่ 4.30 ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเห็นว่า ผลการดำเนินงานด้านการบริหารทั่วไปส่วนใหญ่อยู่ในระดับมากที่สุด แต่ประธานกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา และผู้อำนวยการสถานศึกษา เห็นว่า ผลการดำเนินงานส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก

ตอนที่ 3 ปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะในการดำเนินงานของเขตพื้นที่การศึกษา

ในการบริหารงานของเขตพื้นที่การศึกษา ประธานกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และผู้อำนวยการสถานศึกษา พบปัญหาอุปสรรคหลายประการ ปัญหา อุปสรรค รวมทั้งข้อเสนอแนะ นำเสนอโดยจำแนกตามภารกิจ 4 ด้าน ดังนี้

3.1 ปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะด้านวิชาการ

จากการสอบถามและสัมภาษณ์ประธานกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และผู้อำนวยการสถานศึกษา พบว่าการดำเนินงานด้านวิชาการของเขตพื้นที่ศึกษามีปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะดังตารางที่ 4.31 - 4.33

ตารางที่ 4.31 ปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะด้านวิชาการ ตามความคิดเห็นของประธานกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา

ปัญหา อุปสรรคด้านวิชาการ	ข้อเสนอแนะ
1. ขาดศึกษานิเทศก์ โดยเฉพาะช่วงชั้นที่ 3 และ 4 ศึกษานิเทศก์ที่มีส่วนใหญ่มากจากระดับประถมศึกษา	1.1 พัฒนาศึกษานิเทศก์ ให้มีความรู้ความสามารถในการนิเทศงานในระดับมัธยมศึกษา 1.2 สร้างเครือข่ายวิชาการตามกลุ่มสาระทั้ง 8 กลุ่ม 1.3 จัดสรรงบประมาณตอบแทนครูที่เดินทางไปช่วยสอนในโรงเรียนที่ขาดแคลน โดยเฉพาะช่วงชั้นที่ 3 และ 4
2. การนิเทศ ติดตามงานด้านหลักสูตร การเรียนการสอน การวัดและประเมินผลมีน้อย	2. ขอความร่วมมือระหว่างเขตของศึกษานิเทศก์ในจังหวัดเดียวกัน
3. บุคลากรน้อย โรงเรียนขนาดเล็ก ครูไม่ครบชั้น มีปัญหาการจัดทำหลักสูตร	3. เกลี่ยบุคลากรให้โรงเรียนที่ขาดครู จัดอัตรากำลัง ครูให้ครบชั้น และตรงตามวิชาเอก

ตารางที่ 4.31 (ต่อ)

ปัญหา อุปสรรคด้านวิชาการ	ข้อเสนอแนะ
4. เขตพื้นที่การศึกษากว้างใหญ่มาก การนิเทศการสอนไม่ทั่วถึง	4.1 จัดตั้งกลุ่มโรงเรียนเพื่อช่วยเหลือกันด้านวิชาการ หรือจัดตั้งศูนย์บริการในระดับอำเภอ 4.2 ย้ายที่ตั้งสำนักงานเขตพื้นที่ให้เหมาะสม มีการคมนาคมสะดวก
5. การส่งเสริม สนับสนุนด้านวิชาการยังมีน้อย ไม่สามารถเป็นแกนนำในการพัฒนางาน ส่วนมากเน้นการตรวจสอบมากกว่า การส่งเสริม และพัฒนางาน	5 กำหนดแนวการปฏิบัติงาน ด้านวิชาการให้ชัดเจน
6. ขาดอุปกรณ์ เครื่องมือส่งเสริมการเรียนรู้ เช่น เทคโนโลยี ห้องสมุด แหล่งเรียนรู้	6 จัดสัมมนาหรือประชุมเชิงปฏิบัติการโดยเชิญผู้ทรงคุณวุฒิมาจัดทำเอกสาร หรือคู่มือ หรือเนื้อหาสาระวิชาแต่ละด้านให้ชัดเจน เพื่อใช้ในการเรียนการสอน
7. ขาดการพัฒนางานวิชาการทั้งระบบอย่างต่อเนื่อง	7.1 ส่งเสริมให้รางวัลคนทำความดีให้ปรากฏ 7.2 ส่วนกลางกำกับและติดตามงานสำนักงานเขต อย่างจริงจัง
8. ขาดการบริหารจัดการที่ดี	8. จัดระบบองค์กรที่ดี
9. ครูขาดการพัฒนาตนเอง	9.1 ยกเลิกวัฒนธรรมการทำงานแบบสร้างภาพมาเป็นผลงานเชิงประจักษ์ที่ตัวผู้เรียน 9.2 ประกันศักยภาพการปฏิบัติงานของครู บุคลากรรวมทั้ง ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
10. งบประมาณมีน้อย	10. เพิ่มงบประมาณให้มากขึ้น

ตารางที่ 4.32 ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะด้านวิชาการ ตามความคิดเห็นของผู้อำนวยการ
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ปัญหา อุปสรรคด้านวิชาการ	ข้อเสนอแนะ
1. บุคลากรขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดทำหลักสูตรของสถานศึกษา โรงเรียนขนาดเล็กจัดทำไม่ได้ มีครูไม่ครบทุกกลุ่มสาระ	1. สร้างความรู้ความเข้าใจให้แก่บุคลากรและสำนักงานเขต จัดทำหลักสูตรแกนกลางให้โรงเรียนเลือกใช้และจัดทำคู่มือหลักสูตรท้องถิ่น
2. การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญยังมีน้อย	2. ควรจัดส่งครูไปอบรมเรื่อง การจัดการเรียนการสอน พัฒนาครูอย่างต่อเนื่อง พัฒนาการต้นแบบ เครือข่าย ครูแกนนำ
3. บุคลากรครูยังไม่ครบตามเกณฑ์ ที่มีอยู่ไม่ตรงตามวุฒิ	3. เพิ่มบุคลากรครูให้ครบโดยการจัดครู และบุคลากรทางการศึกษาจากสำนักงานเขตที่มีบุคลากรเกินมาให้
4. มีศึกษานิเทศก์ไม่ครบตามกลุ่มสาระ โดยเฉพาะในช่วงชั้นที่ 4 การนิเทศของศึกษานิเทศก์มีน้อย ไม่ทั่วถึงและไม่ครอบคลุมกลุ่มเป้าหมาย	4. ควรเกลี้ยศึกษานิเทศก์ตามนโยบาย และจัดอัตราส่วนของศึกษานิเทศก์ต่อครูเป็นหลัก และจัดสรรอัตรา สร้างเครือข่ายการนิเทศ
5. ขาดงบประมาณสนับสนุนด้านการนิเทศ กำกับ ติดตาม อย่างต่อเนื่อง	5. ควรจัดสรรงบประมาณเพิ่มมากขึ้น และใช้การนิเทศทางไกล
6. ขาดยานพาหนะในการออกนิเทศ ไม่มีค่าน้ำมันรถยนต์ในการออกนิเทศ	6. จัดยานพาหนะเพิ่มขึ้น รวมทั้งจัดสรรค่าน้ำมันรถในการออกนิเทศ
7. ขาดความรู้ในการวัดและประเมินผลตามแนวทางที่กำหนดในหลักสูตร	7. ชี้แจงทำความเข้าใจเกี่ยวกับแนวทางการวัดและประเมินผลตามสภาพจริงที่สอดคล้องกับหลักสูตร
8. ระบบการประกันคุณภาพไม่ชัดเจน ไม่สามารถนำมาตรฐานไปปฏิบัติ ชัดแย้งกับความเป็นจริง	8. กำหนดวิธีการนำมาตรฐานไปปฏิบัติและจัดทำมาตรฐานให้เหมาะสมกับโรงเรียน

ตารางที่ 4.32 (ต่อ)

ปัญหา อุปสรรคด้านวิชาการ	ข้อเสนอแนะ
9. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำทุกกลุ่มสาระและทุกช่วงชั้น	9. ควรพัฒนาครู แหล่งเรียนรู้ สื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีในระดับเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา
10. ขาดความรู้เกี่ยวกับการทำวิจัยในชั้นเรียน และการนำผลการวิจัยไปใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอน	10. พัฒนาครู และศึกษานิเทศก์ จัดทุนส่งเสริมการวิจัยในระดับเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา
11. สักยภาพในการบริหารงานวิชาการแต่ละเขตพื้นที่การศึกษาในจังหวัดเดียวกันแตกต่างกัน	11. เขตพื้นที่จังหวัดเดียวกันควรมีการประสานโครงการในเชิงวิชาการและบริหารจัดการร่วมกัน
12. กิจกรรมทางวิชาการระดับเขตพื้นที่การศึกษา ระดับจังหวัดมีน้อย ขาดหน่วยงานกลางทำหน้าที่ประสานงาน การพัฒนาคุณภาพการศึกษาระดับจังหวัด ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และการแข่งขันระดับสากล	12. จัดตั้งหน่วยงานประสานพัฒนางานวิชาการ และพัฒนาการเรียนรู้อัตระดับจังหวัด เขตพื้นที่การศึกษาและในส่วนกลาง เพื่อสร้างเครือข่ายทางวิชาการ และน่านโยบายไปสู่การปฏิบัติ
13. การดำเนินงานทางวิชาการ ส่วนกลาง กำหนดรายละเอียดมากเกินไป เป็นภาระทางธุรการ เบียดบังเวลาที่จะเตรียมกิจกรรมการเรียนการสอนของครู เช่น กำหนดแบบพิมพ์ต่าง ๆ ในการประเมินผล ปพ. 1-3, ปพ. 4-9 มีรายละเอียดมากเกินไป และมีปัญหาในการปฏิบัติเมื่อนักเรียนย้ายโรงเรียน	13. สพฐ. ไม่ควรกำหนดรายละเอียดในการปฏิบัติมากเกินไป ควรจัดทำคู่มือแนวปฏิบัติ สร้างความรู้ความเข้าใจให้กับบุคลากรของโรงเรียนด้านหลักสูตร กำหนดแนวทางการวัดและประเมินผลตามสภาพจริง และสอดคล้องกับหลักสูตรที่กำหนด
14. งบประมาณที่สนับสนุนให้ศูนย์เครือข่ายทางวิชาการระหว่างกลุ่มโรงเรียนมีน้อย	14. ควรมีกฎหมายรองรับศูนย์เครือข่ายหรือกลุ่มประสานงาน จะได้ช่วยย้ให้การดำเนินงานตามบทบาทคล่องตัว และระดมทุนเข้ามาสนับสนุนงานได้

ตารางที่ 4.33 ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะด้านวิชาการ ตามความคิดเห็นของผู้อำนวยการ
สถานศึกษา

ปัญหา อุปสรรคด้านวิชาการ	ข้อเสนอแนะ
1. ขาดศึกษานิเทศก์ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ ในการนิเทศการจัดการเรียนการสอน โดยเฉพาะในช่วงชั้นที่ 3 และ 4	<p>1.1 สำนักงานเขตพื้นที่ควรแยกการนิเทศ ออกเป็น 2 ส่วน ส่วนแรกดูแลการจัดการ เรียนการสอนช่วงชั้นที่ 1 และ 2 ส่วนที่สอง ดูแลช่วงชั้นที่ 3 และ 4</p> <p>1.2 พัฒนาคณาจารย์ให้มีความรู้ความสามารถ เพียงพอ และมีความมั่นใจในการนิเทศ กำกับ ดูแลให้ความช่วยเหลือครู</p> <p>1.3 ควรจัดตั้งคณะกรรมการพัฒนาวิชาการของ เขตพื้นที่โดยเชิญผู้อำนวยการสถานศึกษา เป็นกรรมการร่วมวางแผนกับศึกษานิเทศก์ เขตในการพัฒนาวิชาการแต่ละช่วงชั้น</p> <p>1.4 ในเขตพื้นที่การศึกษา ควรมีศึกษานิเทศก์ที่ มีความเชี่ยวชาญในการจัดการเรียนการ สอนในช่วงชั้นที่ 3 และ 4 อย่างน้อยเขตละ 3 คน</p>
2. ขาดการนิเทศ กำกับ และติดตามการ ดำเนินงานด้านวิชาการอย่างต่อเนื่อง	<p>2.1 ควรจัดทำปฏิทินการนิเทศ กำกับและ ติดตามงานวิชาการของเขตพื้นที่ และ ดำเนินการตามปฏิทินอย่างจริงจัง</p> <p>2.2 ศึกษานิเทศก์ควรเยี่ยมโรงเรียน และให้การ นิเทศกับครูให้มากขึ้น อย่างน้อยเดือนละ ครั้ง</p>
3. การพัฒนาครูไม่ตรงตามความต้องการของ ครู และการพัฒนาคณาจารย์ไม่มีการติดตาม ผลสัมฤทธิ์ ทำให้การเข้ารับการพัฒนาเป็น การสูญเปล่า	3. ควรสอบถามข้อมูลพื้นฐานความต้องการ พัฒนาและจัดหาวิทยากรให้ตรงกับ ความ ต้องการ และหลังจากการพัฒนาคณาจารย์ต้อง มีการติดตามผล

ตารางที่ 4.33 (ต่อ)

ปัญหา อุปสรรคด้านวิชาการ	ข้อเสนอแนะ
4. โรงเรียนขนาดกลางและขนาดเล็กมีปัญหาในการจัดทำหลักสูตร การวัดและประเมินผล การศึกษา รวมทั้งการเทียบโอนผลการเรียน	4.1 ควรมีการประชุม สัมมนา ซึ่งแจ้งทำความเข้าใจให้ชัดเจน และควรให้ศึกษานิเทศก์ที่มีความรู้ความสามารถแนะนำและให้ความรู้แก่ครู 4.2 ให้ศึกษานิเทศก์แต่ละเขตพื้นที่การศึกษา เป็นคณะทำงาน โดยให้ครูแต่ละกลุ่มสาระมีส่วนร่วมในการเขียนหลักสูตร
5. บุคลากรที่มีคุณวุฒิ/ ความรู้ความสามารถตรงตามวิชาที่สอนมีไม่เพียงพอหรือไม่มี ซึ่งก่อให้เกิดปัญหาการจัดการเรียนการสอน	5. ควรจัดงบประมาณในการจ้างบุคลากรให้เพียงพอกับความต้องการของสถานศึกษา
6. สำนักงานเขตพื้นที่เน้นการทำงานด้านปริมาณมากกว่าด้านคุณภาพ มีโครงการพัฒนางานด้านวิชาการมากมายแต่ในทางปฏิบัติมีการจัดทำและดำเนินการไม่จริงจัง	6. การจัดกิจกรรมเสริมด้านวิชาการ เช่น การพัฒนาครู การพัฒนาหลักสูตร ฯลฯ ต้องทำอย่างจริงจัง เพิ่มความสามารถ และใช้งบประมาณอย่างคุ้มค่า

ปัญหา อุปสรรค ด้านวิชาการ จากการประมวลปัญหา อุปสรรคในการดำเนินงานด้านวิชาการของเขตพื้นที่การศึกษาตามความคิดเห็นของ ประธานกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และผู้อำนวยการสถานศึกษา สรุปได้ดังนี้

1. การจัดทำหลักสูตร โรงเรียนขนาดกลางและขนาดเล็กมีปัญหาในการจัดทำหลักสูตร การจัดทำหลักสูตรส่วนใหญ่เป็นการลอกเลียน บุคลากรขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดทำหลักสูตร โรงเรียนขนาดเล็กมีครูไม่ครบทุกกลุ่มสาระ มีปัญหาในการจัดทำหลักสูตร
2. การจัดการเรียนรู้ การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญมีน้อย การพัฒนาครูไม่ตรงตามความต้องการของครู บุคลากรที่มีคุณวุฒิ/ ความรู้ความสามารถตรงตามวิชาที่สอนมีไม่เพียงพอหรือไม่มี ก่อให้เกิดปัญหาการจัดการเรียนการสอน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำทุกกลุ่มสาระและช่วงชั้น กิจกรรมทางวิชาการระดับเขตพื้นที่ศึกษามีน้อย ขาดหน่วยงานมีทำหน้าที่ประสานงานการพัฒนาคุณภาพการศึกษา

3. การวัดและประเมินผล ครูขาดความรู้ในการวัดและประเมินผล ตามแนวทางที่กำหนดในหลักสูตร แบบพิมพ์ต่าง ๆ ในการประเมินผล ปพ. 1-3, ปพ. 4-9 มีรายละเอียดมากเกินไป โรงเรียนขนาดกลางและขนาดเล็ก มีปัญหาในการวัดและประเมินผลการศึกษา รวมทั้งการเทียบโอนผลการเรียน

4. การวิจัย ครูขาดความรู้เกี่ยวกับการทำวิจัยในชั้นเรียน และการนำผลการวิจัยไปใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอน

5. สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา ขาดอุปกรณ์ เครื่องมือส่งเสริมการเรียนรู้ เช่น เทคโนโลยี ห้องสมุด แหล่งเรียนรู้

6. การนิเทศการศึกษา เขตพื้นที่การศึกษากว้างใหญ่มาก นิเทศการสอนไม่ทั่วถึง ขาดศึกษานิเทศก์ที่มีความรู้เรื่องการบริหารจัดการเรียนการสอน มีศึกษานิเทศก์ไม่ครบตามกลุ่มสาระและช่วงชั้น โดยเฉพาะช่วงชั้นที่ 3 และ 4

7. การประกันคุณภาพการศึกษา มีระบบการประกันคุณภาพไม่ชัดเจน ไม่สามารถนำมาตราฐานไปปฏิบัติ ขัดแย้งกับความเป็นจริง

8. ศึกษานิเทศก์มีน้อย ส่วนใหญ่มาจากระดับประถมศึกษา ขาดงบประมาณ ขาดยานพาหนะสนับสนุนการนิเทศ งบประมาณสนับสนุนศูนย์เครือข่ายทางวิชาการระหว่างกลุ่มมีน้อย

9. สักยภาพในการบริหารงานวิชาการแต่ละเขตพื้นที่การศึกษาในจังหวัดเดียวกันแตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะด้านวิชาการ

1. สร้างความรู้ความเข้าใจในการจัดทำหลักสูตรให้แก่บุคลากรในสถานศึกษาและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา จัดทำหลักสูตรแกนกลางให้โรงเรียนเลือกใช้ และจัดทำคู่มือหลักสูตรท้องถิ่นให้ศึกษานิเทศก์แต่ละเขตพื้นที่การศึกษา เป็นคณะทำงาน โดยให้ครูแต่ละกลุ่มสาระมีส่วนร่วมในการเขียนหลักสูตร

2. จัดกิจกรรมเสริมด้านวิชาการ เช่น การพัฒนาครู การพัฒนาหลักสูตร ต้องทำอย่างจริงจัง เต็มความสามารถ และเพิ่มงบประมาณสนับสนุนงานวิชาการให้มากขึ้น

3. สร้างเครือข่ายวิชาการ ตามกลุ่มสาระทั้ง 8 กลุ่ม โดยมีกฎหมายรองรับกลุ่มโรงเรียนช่วยเหลือกันด้านวิชาการ หรือจัดตั้งศูนย์บริการในระดับอำเภอ จัดตั้งคณะกรรมการพัฒนาวิชาการของเขตพื้นที่การศึกษา โดยเชิญผู้อำนวยการสถานศึกษา เป็นกรรมการร่วมวางแผนกับศึกษานิเทศก์เขต ในการพัฒนาวิชาการแต่ละช่วงชั้น ควรให้ครูไปอบรมเรื่องการบริหารจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ จัดการส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียน พัฒนาครูอย่างต่อเนื่อง พัฒนาครูต้นแบบ

เครือข่าย ครูแกนนำ มีการเกลี้ยบุคคลากรให้โรงเรียนที่ขาดครู จัดอัตรากำลังครูให้ครบชั้น และตรงตามวิชาเอก

5. สร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวทางการวัดและประเมินผลตามสภาพจริง และสอดคล้องกับหลักสูตรที่กำหนด

6. พัฒนาครู แหล่งเรียนรู้ สื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีในระดับเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา จัดประชุมสัมมนาสร้างคู่มือ สื่อการเรียนการสอน เพื่อใช้ในการเรียนการสอน ส่งเสริมโรงเรียนต่าง ๆ ใช้ร่วมกัน

7. สร้างเครือข่ายในการนิเทศ กำกับและติดตามงานวิชาการของเขตพื้นที่อย่างจริงจัง และต่อเนื่อง เกลี้ยศึกษานิเทศก์ตามนโยบาย และจัดอัตราส่วนศึกษานิเทศก์ต่อครูเป็นหลัก พัฒนาศึกษานิเทศก์ให้มีความรู้ความสามารถในการนิเทศงาน มีความเชี่ยวชาญในการจัดการเรียนการสอนในช่วงชั้นที่ 3 และ 4 และควรแยกการนิเทศออกเป็น 2 ส่วน ส่วนแรก ดูแลการจัดการเรียนการสอน ช่วงชั้นที่ 1 และ 2 และส่วนที่สอง ดูแลการจัดการเรียนการสอนช่วงชั้นที่ 3 และ 4 ศึกษานิเทศก์ควรเยี่ยมโรงเรียน และนิเทศครูให้มากขึ้น อย่างน้อยเดือนละครั้ง ใช้การนิเทศทางไกล จัดยานพาหนะที่ใช้ในการนิเทศ รวมทั้งจัดสรรค่าน้ำมันรถในการออกนิเทศตามสถานศึกษา

8. กำหนดวิธีการนำมาตรฐานไปปฏิบัติ และจัดทำมาตรฐานให้เหมาะสมกับโรงเรียน

9. เขตพื้นที่การศึกษาในจังหวัดเดียวกัน ควรมีการประสานโครงการในเชิงวิชาการ และการบริหารร่วมกัน

3.2 ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะด้านงบประมาณ

จากการสอบถามและสัมภาษณ์ประธานกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และผู้อำนวยการสถานศึกษา พบว่าการดำเนินงานด้านงบประมาณของเขตพื้นที่การศึกษามีปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะดังตารางที่ 4.34 – 4.36

ตารางที่ 4.34 ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะด้านงบประมาณ ตามความคิดเห็นของประธานกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา

ปัญหา อุปสรรคด้านงบประมาณ	ข้อเสนอแนะ
1. งบประมาณไม่เพียงพอในการดำเนินงานตามภารกิจ ไม่สนองแผนยุทธศาสตร์	1. จัดสรรงบประมาณเพิ่มให้เพียงพอต่อการดำเนินงานตามแผนยุทธศาสตร์
2. งบประมาณล่าช้า ไม่ทันกับแผนงาน	2. จัดสรรงบประมาณให้โรงเรียนให้ทันเวลา
3. งบพัฒนาค่อนข้างน้อย ไม่สามารถดำเนินการได้อย่างทั่วถึง	3.1 จัดสรรงบประมาณให้โดยคำนึงถึงความคลาดเคลื่อนที่ไม่เท่าเทียมกันของแต่ละเขตพื้นที่ 3.2 การจัดสรรงบประมาณควรจัดเป็น 2 ส่วน 1) งบตามนโยบาย กลยุทธ์ ยุทธศาสตร์ โครงการของรัฐบาล 2) งบตามความต้องการของหน่วยปฏิบัติ ตามโครงการที่เสนอ
4. การใช้จ่ายงบประมาณยังถูกควบคุมจากส่วนกลาง	4.1 ปลดล็อกการควบคุมจากส่วนกลาง 4.2 ให้โรงเรียนเป็นนิติบุคคลอย่างแท้จริง โดยออกกฎหมายให้ชัดเจนเหมือน อบต.
5. งบประมาณบางส่วน ตั้งจ่ายที่สำนักงานเขต ทำให้โรงเรียนในถิ่นทุรกันดารได้รับล่าช้า	5. สพฐ. ควรจัดสรรงบประมาณให้โรงเรียนโดยตรงไม่ผ่านสำนักงานเขต
6. ค่าพาหนะนักเรียนเรียนร่วมไม่ตรงเวลา และช่วงหลังไม่มี	6. สพฐ. ควรจัดสรรค่าพาหนะให้เหมือนเดิม
7. ผู้บริหารไม่ปฏิบัติตามระเบียบพัสดุอย่างเคร่งครัดและขาดการนิเทศ ติดตามผลการดำเนินงานด้านงบประมาณอย่างจริงจัง	7. ควรมีการรายงานงบประมาณที่สำนักงานเขตพื้นที่ได้รับและการใช้จ่ายเงินเผยแพร่สาธารณชนทุกปี

ตารางที่ 4.34 (ต่อ)

ปัญหา อุปสรรคด้านงบประมาณ	ข้อเสนอแนะ
8. คณะกรรมการเขตพื้นที่ที่ไม่มีโอกาสร่วมพิจารณางบประมาณของสถานศึกษา	8. คณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษาควรมีส่วนร่วมพิจารณางบประมาณของสถานศึกษาเพื่อผลักดันแผนงานของสถานศึกษาให้สำเร็จ
9. ระเบียบบางอย่างยุ่งยาก ล้าสมัย ระบบ GFMS (Government Fiscal Management Information System) ยังมีปัญหา ไม่ควรกำหนดงบประมาณจากส่วนกลางมาให้	9. ควรปรับปรุงระเบียบการเงินการคลัง ระเบียบบางอย่างรัดกุม จนทำอะไรไม่ได้

ตารางที่ 4.35 ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะด้านงบประมาณ ตามความคิดเห็นของผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ปัญหา อุปสรรคด้านงบประมาณ	ข้อเสนอแนะ
1. งบประมาณไม่เพียงพอต่อการแก้ปัญหาและพัฒนาสำนักงานเขต และสถานศึกษา งบประมาณจากส่วนกลางล่าช้าไม่เพียงพอและไม่ต่อเนื่อง บางโครงการมาใกล้กำหนดหมดเวลาใช้งบประมาณแล้ว สำนักงานเขตไม่สามารถวิเคราะห์การจัดสรรงบประมาณได้เอง งบประมาณค่าครุภัณฑ์ที่ดินและสิ่งก่อสร้าง และงบประมาณค่าซ่อมแซมอาคารเรียน อาคารประกอบที่จัดสรรหรือบรรเทาความเดือดร้อนของสถานศึกษาในสังกัดมีจำนวนน้อย	1.1 ควรเพิ่มงบอุดหนุนรายหัวให้มากกว่าเดิม เพราะสถานศึกษาขนาดเล็กได้รับงบประมาณน้อย ไม่เพียงพอต่อการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา และควรเพิ่มงบดำเนินการให้โรงเรียนขนาดเล็กที่อยู่นอกเขตเมืองมากกว่าในเมือง 1.2 ควรเร่งรัดการใช้งบประมาณทันทีที่ได้รับ การโอนเงิน และควรเป็นยอดรวมทั้งปี

ตารางที่ 4.35 (ต่อ)

ปัญหา อุปสรรคด้านงบประมาณ	ข้อเสนอแนะ
	1.3 ควรให้สถานศึกษาและสำนักงานเขตจัดทำแผนการงบประมาณให้ล่วงหน้าโดยเรียงลำดับความต้องการจำเป็นให้ชัดเจนทุกด้าน สพฐ. กำหนดนโยบายและส่งงบประมาณมาให้ สำนักงานเขตดำเนินการเพราะอยู่ในพื้นที่ จะรู้ปัญหาได้ลึกและแก้ปัญหาได้เร็วกว่า
	1.4 สพฐ. ควรจัดงบประมาณอัตราจ้างให้กับสำนักงานเขตที่ขาดแคลนบุคลากร (ต่ำกว่า 100 คน)
2. ระบบ GFMIS ยังมีความคลาดเคลื่อน ไม่สมบูรณ์ เจ้าหน้าที่ขาดความรู้ความเข้าใจในการใช้โปรแกรม	2. ควรปรับโปรแกรมให้ทันสมัย ใช้ประโยชน์ได้จริง และจัดอบรมการใช้โปรแกรมให้สำนักงานเขต/ สถานศึกษา
3. การติดตาม ตรวจสอบ การเงิน/ บัญชี ของสำนักงานเขต/ สถานศึกษาไม่ทั่วถึง	3. จัดทำปฏิทินติดตามงานระหว่างสถานศึกษา กับสำนักงานเขต
4. การบริการ One Stop Service สำหรับบุคลากรสำนักงานเขต/ สถานศึกษาในเรื่องเงินทองยังไม่คล่องตัว	4. ควรจัดเงินทองมากกว่าในปัจจุบัน
5. บุคลากรในโรงเรียนไม่มีความรู้เรื่องการจัดซื้อจัดจ้าง	5. สำนักงานเขตควรเป็นพี่เลี้ยงในการพัฒนาครู

ตารางที่ 4.36 ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะด้านงบประมาณ ตามความคิดเห็นของ
ผู้อำนวยการสถานศึกษา

ปัญหา อุปสรรคด้านงบประมาณ	ข้อเสนอแนะ
1. ได้รับจัดสรรงบประมาณน้อย การจัดสรรงบประมาณไม่กระจายตามความจำเป็น	1. จัดสรรงบประมาณเพิ่มขึ้น และต้องศึกษาข้อมูลความต้องการจำเป็นของสถานศึกษา ตลอดจนจัดสรรตามความต้องการ สภาพความขาดแคลนและความจำเป็น
2. การจัดสรรและการอนุมัติงบประมาณล่าช้า	2. ควรดำเนินการให้เร็วขึ้นและให้แล้วเสร็จไม่เกิน 15 วัน หลังจากเปิดภาคเรียน
3. การจัดสรรงบประมาณในเรื่องค่าที่ดิน สิ่งก่อสร้างวัสดุ ครุภัณฑ์ ไม่ชัดเจน การจัดสรรงบประมาณไม่เป็นธรรม มีการเมืองแทรกแซง	3.1 จัดสรรงบประมาณด้านที่ดิน สิ่งก่อสร้าง วัสดุ ครุภัณฑ์ สู่วิทยาลัยโดยตรง 3.2 ควรเปิดโอกาสให้โรงเรียนได้บริหารงบประมาณเอง สำนักงานเขตไม่ควรดำเนินการแบบรวบรัด ดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างเอง
4. การพิจารณางบประมาณโดยองค์รวมนั้น สอดคล้องกับหลัก MTEF และความจำเป็นของโรงเรียนที่เปิดสอนระดับประถมศึกษา และระดับมัธยมศึกษา	4. ควรแยกงบประมาณเป็น 2 ส่วน สำหรับระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา
5. ในการดำเนินการจัดทำแผน สถานศึกษาไม่มีส่วนเกี่ยวข้อง ทำให้การจัดทำแผนไม่สอดคล้องกับความต้องการของสถานศึกษา	5. ให้สถานศึกษามีส่วนร่วมในการจัดทำแผนงบประมาณ
6. ไม่มีการพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ด้านการจัดทำรอบเงินงบประมาณรายจ่าย แต่ให้สถานศึกษาดำเนินการตามแบบฟอร์มเท่านั้น ไม่มีการชี้แจงหรืออธิบาย ทำให้การดำเนินการไม่ถูกต้อง และต้องแก้ไขหลายครั้ง ทำให้ภาระงานของครูเพิ่มขึ้น	6.อบรมชี้แจงการดำเนินงานด้านงบประมาณ หรือแจ้งแนวปฏิบัติให้ชัดเจน

ตารางที่ 4.36 (ต่อ)

ปัญหา อุปสรรคด้านงบประมาณ	ข้อเสนอแนะ
7. ขาดการประสานงานหรือแจ้งการจัดสรรงบประมาณให้สถานศึกษาทราบ การดำเนินงานด้านงบประมาณหลายครั้งไม่ชัดเจน ตัวเลขจัดสรรไม่แน่นอนเป็นภาระงานแก่ครู	7. ประสานงาน/แจ้งการจัดสรรงบประมาณทางเว็บไซต์ล่วงหน้า และสำนักงานเขตควรมีมาตรฐานในการปฏิบัติงานด้านงบประมาณ
8. งบประมาณด้านการวิจัยไม่ถึงสถานศึกษา ส่วนใหญ่ศึกษานิเทศก์จะทำวิจัยเองโดยทำเป็นผลงานทางวิชาการเพื่อขอเลื่อนวิทยฐานะของตนเอง	8. ควรกระจายงบประมาณให้สถานศึกษาอย่างแท้จริง

ปัญหา อุปสรรค ด้านงบประมาณ จากการประมวลปัญหา อุปสรรคในการดำเนินงาน ด้านงบประมาณของเขตพื้นที่การศึกษาตามความเห็นของประธานกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และผู้อำนวยการสถานศึกษาสรุปได้ดังนี้

1. การจัดสรรงบประมาณไม่เพียงพอในการดำเนินงานตามภารกิจ ไม่สนองแผนยุทธศาสตร์ การวิเคราะห์งบประมาณโดยองค์รวมไม่สอดคล้องกับการวางแผนระยะปานกลาง (MTEF) ไม่สามารถวิเคราะห์การจัดสรรงบประมาณได้เอง งบประมาณค่าครุภัณฑ์ ที่ดิน และสิ่งก่อสร้าง งบประมาณค่าซ่อมแซมอาคารเรียน อาคารประกอบที่จัดสรรหรือบรรเทาความเดือดร้อนของสถานศึกษาในสังกัดมีจำนวนน้อยไม่เพียงพอต่อการแก้ปัญหา และพัฒนาสำนักงานเขต และสถานศึกษา งบประมาณที่จัดสรรให้ไม่สอดคล้องกับความต้องการของเขตพื้นที่และสถานศึกษา

2. การจัดสรรและการอนุมัติงบประมาณล่าช้า งบประมาณจากส่วนกลางล่าช้าไม่เพียงพอและไม่ต่อเนื่อง บางโครงการมาใกล้จะหมดกำหนดเวลาใช้งบประมาณแล้ว งบประมาณบางส่วนตั้งจ่ายที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ทำให้โรงเรียนในถิ่นทุรกันดารได้รับล่าช้า งบประมาณค่าพาหนะนักเรียนร่วมไม่ตรงเวลาและช่วงหลังไม่มีการจัดสรรงบประมาณให้ ขาดการประสานงาน/แจ้งการจัดสรรงบประมาณให้สถานศึกษา

3. ระเบียบการเงินการคลังบางอย่างยุ่งยากล่าสมัย ระบบ GFMS ยังมีปัญหา ไม่มีการพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ด้านการจัดทำรอบเงินงบประมาณรายจ่าย แต่ให้สถานศึกษาดำเนินการ

ตามแบบฟอร์มเท่านั้น ทำให้การดำเนินการไม่ถูกต้อง ต้องแก้ไขหลายครั้ง ทำให้ภาระงานของครูเพิ่มขึ้น

4. บุคลากรในโรงเรียนไม่มีความรู้เรื่องการจัดซื้อจัดจ้าง ผู้บริหารไม่ปฏิบัติตามระเบียบพัสดุอย่างเคร่งครัด

5. การติดตาม ตรวจสอบ การเงิน/ บัญชีของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา/ สถานศึกษาไม่ทั่วถึง

ข้อเสนอแนะด้านงบประมาณ

1. จัดสรรงบประมาณเพิ่มขึ้น ควรให้สถานศึกษาและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจัดทำแผนการงบประมาณล่วงหน้าโดยเรียงลำดับความต้องการจำเป็นให้ชัดเจนทุกด้านตามความขาดแคลนและจำเป็นของสถานศึกษา และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

2. เพิ่มงบอุดหนุนรายหัวให้มากกว่าเดิมและควรเพิ่มงบดำเนินการให้โรงเรียนขนาดเล็กที่อยู่นอกเขตเมืองมากกว่าในเมือง โรงเรียนขนาดเล็ก จะได้นำไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา

3. เร่งรัดจัดสรรงบประมาณให้ดำเนินการเร็วขึ้น ทันท่วงทีในการดำเนินการ สพฐ. ควรจัดสรรงบประมาณโดยตรงไม่ผ่านสำนักงานเขต ควรเปิดโอกาสให้โรงเรียนได้บริหารงบประมาณเอง และควรแยกงบประมาณเป็น 2 ส่วน สำหรับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา รวมทั้งจัดสรรค่าพาหนะของนักเรียนร่วมให้เหมือนเดิม

4. ปรับปรุงระเบียบการเงินการคลังให้ทำงานได้อย่างสะดวกรวดเร็ว ปรับปรุงโปรแกรม GFMIS ให้ทันสมัย ใช้ประโยชน์ได้จริง อบรมการใช้โปรแกรมให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา/ สถานศึกษา

5. จัดสรรงบประมาณด้านที่ดิน สิ่งก่อสร้าง วัสดุ ครุภัณฑ์ สู่โรงเรียนโดยตรง รวมทั้งให้โรงเรียนดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างเอง

6. ติดตาม ตรวจสอบการเงิน/ บัญชีของสำนักงานเขต/ สถานศึกษาอย่างต่อเนื่องและทั่วถึง โดยจัดทำปฏิทินติดตามงานระหว่างสถานศึกษากับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

7. ปรับปรุงระเบียบการเงินการคลังให้คล่องตัว และบริหารจัดการให้รวดเร็วขึ้น

8. ส่วนกลางกระจายอำนาจการบริหารงบประมาณให้สถานศึกษา

9. เปิดโอกาสให้สถานศึกษามีส่วนร่วมในการจัดทำแผน

10. พัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ ความสามารถในการดำเนินงานด้านงบประมาณหรือจัดสรรบุคลากรทำหน้าที่ด้านการเงิน โดยเฉพาะ

3.3 ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะด้านการบริหารงานบุคคล

จากการสอบถามและสัมภาษณ์ประธานกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และผู้อำนวยการสถานศึกษา พบว่า การดำเนินงานด้านการบริหารงานบุคคลของเขตพื้นที่การศึกษา มีปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะดังตารางที่ 4.37-4.39 ตารางที่ 4.37 ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะด้านการบริหารงานบุคคล ตามความคิดเห็นของประธานกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา

ปัญหา อุปสรรคด้านการบริหารงานบุคคล	ข้อเสนอแนะ
1. ขาดบุคลากร มีบุคลากรไม่ครบตามกรอบอัตรากำลัง	1. เพิ่มบุคลากรให้ครบตามกรอบอัตรากำลัง
2. การบริหารงานบุคคลล่าช้า เช่น การบรรจุแต่งตั้ง โยกย้าย	2. ควรให้โรงเรียนคัดสรรบุคลากรได้เอง
3. กรอบอัตรากำลังด้านบุคลากรยังไม่ชัดเจน ทำให้บุคลากรไม่มีความมั่นคงในตำแหน่งหน้าที่ รวมทั้งความก้าวหน้าในอาชีพ	3. กำหนดกรอบอัตรากำลังให้ชัดเจน
4. ก.ค.ศ. ออกระเบียบช้า บางเรื่องยังไม่มีการระเบียบ ทำให้เกิดปัญหาในการบริหารงานบุคคล	4. ก.ค.ศ. ออกกฎ ระเบียบ รongรับการปฏิบัติงานให้ครอบคลุม และรวดเร็วทันใช้
5. ระเบียบกฎหมายยังไม่ครอบคลุม การบริหารงานยังต้องรอการวินิจฉัยจาก สพฐ.	5. ควรพัฒนาระบบบริหารงานบุคคล
6. จำนวนครู/บุคลากรไม่เหมาะสม ครูบางโรงเรียนมาก บางโรงเรียนน้อย รวมทั้งสำนักงานเขตพื้นที่เขต 1 มีบุคลากรมาก เขตอื่นขาดคน การเกลี่ยบุคลากรทำได้ช้า	6. เกลี่ยอัตรากำลังจากที่เกินไปยังที่ขาดอยู่ และดำเนินการให้รวดเร็วขึ้น
7. บุคลากรขาดความรู้ ความสามารถที่เหมาะสมกับงาน ขาดการพัฒนา ขาดเป้าหมายการทำงาน ไม่บริการ ขาดจิตสำนึกในการปฏิบัติกร	7.1 จัดบุคลากรลงตามกรอบอัตรากำลัง 7.2 มีระบบประเมินผลการปฏิบัติงาน 7.3 พัฒนาศักยภาพ
8. การสรรหา อ.ก.ค.ศ. ไม่รัดกุม เปิดช่องให้การเมืองเข้าแทรก	8. การสรรหา อ.ก.ค.ศ. ควรมีกลไกไม่ให้การเมืองเข้าแทรก

ตารางที่ 4.37 (ต่อ)

ปัญหา อุปสรรคด้านการบริหารงานบุคคล	ข้อเสนอแนะ
9. การจัดสรรครูไม่เป็นไปตามเกณฑ์	9. การจัดสรรครูควรยึดตามเกณฑ์ ขาดแคลนเป็นหลัก
10. การโยกย้ายครูไม่โปร่งใส	10. อ.ก.ค.ศ. ควรดำเนินการอย่างโปร่งใส
11. ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา รวบรวมอำนาจมากเกินไป คณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษาไม่มีโอกาสร่วมพิจารณาการบริหารงานบุคคล	11. อ.ก.ค.ศ. ควรเป็นอนุกรรมการของคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา
12. การทำงานของครูที่มาจากโรงเรียน ประถมศึกษา และมัธยมศึกษาไม่ประสานกันเนื่องจากวัฒนธรรมองค์กรแตกต่างกัน	12. ครูควรมีการปรับตัวเข้าหากัน

ตารางที่ 4.38 ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะด้านการบริหารงานบุคคล ตามความคิดเห็นของผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ปัญหา อุปสรรคด้านการบริหารงานบุคคล	ข้อเสนอแนะ
1. ครูขาดแคลนมากไม่ครบตามเกณฑ์ (30-40 คน) เช่น นครปฐม เขต 1 ขาดครู 610 อัตรา สัดส่วนระหว่างครูกับนักเรียนไม่เหมาะสม ทำให้กระบวนการเรียนรู้พัฒนาผู้เรียนได้ไม่เต็มที่ มีบุคลากรหนาแน่นเกินความต้องการในเขตพื้นที่การศึกษาบางเขต ส่วนเขตอื่น ๆ ไม่เพียงพอ	1.1 ควรจัดอัตราพนักงาน ข้าราชการเท่ากับจำนวนที่ขาดแคลน 1.2 ควรจัดอัตราจ้างพร้อมงบประมาณให้แก่โรงเรียน 1.3 ควรเกลี้ยบุคลากรให้เขตพื้นที่อื่น นอกเหนือจากเขต 1 เพื่อให้มีบุคลากรเพียงพอในการปฏิบัติงาน
2. ยังไม่มีมาตรฐานตำแหน่งที่ชัดเจนของบุคลากรในสำนักงานเขต	2. ควรกำหนดตำแหน่งจำนวนบุคลากรและอัตรากำลังแต่ละตำแหน่งให้ชัดเจน เพื่อความชัดเจน และมีขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงาน

ตารางที่ 4.38 (ต่อ)

ปัญหา อุปสรรคด้านการบริหารงานบุคคล	ข้อเสนอแนะ
3. การสรรหา อ.ก.ค.ศ. มีช่องว่าง กรณีผู้ทรงคุณวุฒิควรเป็นบุคลากรภายนอก แต่กฎหมายเปิดโอกาสให้ผู้บริหารหรือบุคลากรที่เป็นผู้ได้บังคับบัญชาเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ ทำให้มีการบล็อกโหวตของกรรมการได้	3. ควรแก้กฎหมายกำหนดคุณสมบัติให้ชัดเจน มีสัดส่วน ผู้ทรงคุณวุฒิควรมาจาก บุคคลภายนอกที่ไม่ใช่ผู้ได้บังคับบัญชาของผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา อาจเป็นข้าราชการเกษียณแล้ว หรืออาชีพอื่น ไม่ควรให้ผู้ได้บังคับบัญชาเป็นประธาน กรรมการ ในขณะที่ผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษาเป็นเลขานุการ อ.ก.ค.ศ.
4. อำนาจทางการเมืองเข้ามาแทรกแซงการเลือกผู้แทนใน อ.ก.ค.ศ. แสวงหาผลประโยชน์เพื่อตนเองและพวกพ้อง ขาดหลักการความเสมอภาค เป็นระบบอุปถัมภ์	4. ควรให้เขตพื้นที่เลือกกรรมการได้เองโดยไม่จำเป็นต้องให้ส่วนกลางเลือก ให้ผู้แทนเป็นอิสระ สร้างจิตสำนึกให้รับผิดชอบต่อหน้าที่
5. การย้ายข้ามเขตพื้นที่การศึกษาระดับรองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่และผู้ช่วยอำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่ควรย้ายโดยสพฐ.	5. ควรมี ก.ค.ศ. ระดับกรม (สพฐ.) เป็นผู้ดำเนินการในการย้ายข้ามเขตพื้นที่การศึกษา
6. การเลื่อนและแต่งตั้งข้าราชการครูมีขั้นตอนมากย้อนกลับไปกลับมา เรื่องเงินเดือนครูโรงเรียนเสนอมาที่เขตพื้นที่ เขตเสนอเข้า อ.ก.ค.ศ. แล้วย้อนมาให้โรงเรียนแต่งตั้ง	6. ควรให้ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาแต่งตั้งได้เลยจะได้ไม่ต้องเสียเวลา ย้อนกลับมาที่โรงเรียนอีก
7. เกณฑ์การประเมินกว้างเกินไป ไม่ชัดเจน	7. ก.ค.ศ. ควรกำหนดเกณฑ์การประเมินให้ชัดเจนยิ่งขึ้น
8. ครูต้องทำงานธุรการด้วย ต้องทำงานหนัก ทั้งงานสอนและงานธุรการ	8. ควรบรรจุเจ้าหน้าที่/ พนักงานธุรการหรือ อัตราจ้างพร้อมกับงบประมาณให้โรงเรียน

ตารางที่ 4.39 ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะด้านการบริหารงานบุคคล ตามความคิดเห็นของ
ผู้อำนวยการสถานศึกษา

ปัญหา อุปสรรคด้านการบริหารงานบุคคล	ข้อเสนอแนะ
1. ขาดครูผู้สอน และโรงเรียนขนาดเล็กที่มีครูเพียง 2-3 คน ครูต้องทำงานหนัก	1.1 จัดสรรอัตรากำลังเพิ่มให้เพียงพอ 1.2 รวมโรงเรียนขนาดเล็กเข้าเป็นเครือข่ายเพื่อบริหารจัดการด้านบุคลากรและวิชาการเข้าด้วยกัน
2. การคัดเลือก การบรรจุครูไม่ตรงกับความต้องการของโรงเรียน	2.1 ควรบรรจุครูที่มีความรู้ความสามารถตรงตามความต้องการของโรงเรียน โดยเฉพาะวิชาเอก/โท ที่สอนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย 2.2 ให้สถานศึกษาดำเนินการสรรหาบุคลากรเอง
3. การบรรจุ โยกย้าย ปรับเปลี่ยนตำแหน่งล่าช้า	3. ดำเนินการบรรจุ โยกย้ายและปรับเปลี่ยนตำแหน่งให้เร็วขึ้น
4. การพิจารณาความดีความชอบขาดความโปร่งใสและยุติธรรม	4. ควรพิจารณาความดี ความชอบด้วยความโปร่งใสและยุติธรรม
5. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาไม่แจ้งแผนพัฒนาบุคลากรให้สถานศึกษาทราบ	5. แจ้งแผนพัฒนาบุคลากรให้สถานศึกษาทราบ และกำหนดวิธีการพัฒนาบุคลากรให้ชัดเจน
6. การจัดบุคลากรที่ปฏิบัติงานด้านการพัฒนาบุคลากรไม่เหมาะสม ไม่เป็นกัลยาณมิตรกับสถานศึกษา	6. พัฒนาผู้ปฏิบัติหน้าที่ในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาให้มีความเป็นกัลยาณมิตรแก่ผู้มาติดต่อ
7. การขออนุญาตให้นักเรียนค้างคืน เดิมโรงเรียนดำเนินการโดยตรง แต่ปัจจุบันต้องขออนุญาตผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ทำให้เกิดการล่าช้า	7. ควรมอบอำนาจให้โรงเรียนดำเนินการ
8. การเบิกค่าสวัสดิการ เช่น ค่ารักษาพยาบาล เงินช่วยการศึกษาบุตร ล่าช้า	8. เบิกจ่ายค่าสวัสดิการให้รวดเร็วยิ่งขึ้น โดยให้บริการแบบ One Stop Service

ตารางที่ 4.39 (ต่อ)

ปัญหา อุปสรรคด้านการบริหารงานบุคคล	ข้อเสนอแนะ
9. การพิจารณาผลการปฏิบัติงานยังคลุมเครือ	9. ควรจัดทำคู่มือการปฏิบัติงาน และควรมีการติดตาม รายงานผลเป็นระยะ
10. ประธาน อ.ก.ค.ศ. ไม่ควรเป็นผู้ได้บังคับบัญชาของผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา	10 ควรกำหนดคุณสมบัติของประธาน อ.ก.ค.ศ. ให้ชัดเจนโดยต้องไม่ใช่ผู้ได้บังคับบัญชาของเลขาธิการ
11. อ.ก.ค.ศ. ยังไม่ค่อยกล้าดำเนินงานตามหน้าที่บางเรื่อง เช่น การลงโทษ เนื่องจากยังไม่ค่อยมั่นใจในบทบาท	11. ให้ความรู้ อ.ก.ค.ศ. สถานศึกษา การเจ้าหน้าที่เกี่ยวกับระเบียบวิธีปฏิบัติเพื่อให้เกิดความมั่นใจในการปฏิบัติงาน

ปัญหา อุปสรรค ด้านการบริหารงานบุคคล จากการประมวลปัญหา อุปสรรคในการดำเนินงานด้านการบริหารงานบุคคลของเขตพื้นที่การศึกษา ตามความคิดเห็นของประธานกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และผู้อำนวยการสถานศึกษา สรุปได้ดังนี้

1. ครูและบุคลากรไม่ครบตามกรอบอัตรากำลัง ครูขาดแคลนมาก โรงเรียนขนาดเล็กมีครูเพียง 2-3 คน สัดส่วนระหว่างครูกับนักเรียนไม่เหมาะสม โดยเฉพาะครูต้องทำงานหนักทั้งงานสอนและงานธุรการ มีบุคลากรมากเกินไปในบางเขตพื้นที่การศึกษา ยังไม่มีมาตรฐานตำแหน่งที่ชัดเจนของบุคลากรในสำนักเขต ทำให้บุคลากรไม่มีความมั่นคงในตำแหน่งหน้าที่ และความก้าวหน้าในอาชีพ

2. การคัดเลือก การบรรจุครูไม่ตรงกับความต้องการของโรงเรียน การเกลี่ยบุคลากรในเขตพื้นที่ทำได้ช้า

3. บุคลากรขาดความรู้ ความสามารถที่เหมาะสมกับงาน ขาดการพัฒนาตนเอง การทำงานของบุคลากรในองค์กรไม่ประสานกัน เนื่องจากมาจากวัฒนธรรมการทำงานที่ต่างกัน การทำงานของครู/บุคลากรที่มาจากโรงเรียนประถมศึกษาและมัธยมศึกษาไม่ประสานกัน

4. การบรรจุโยกย้ายปรับเปลี่ยนตำแหน่งล่าช้า การย้ายข้ามเขตพื้นที่ศึกษาระดับรองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่และผู้ช่วยผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่ควรย้ายโดย สพฐ.

5. การเลื่อนและแต่งตั้งข้าราชการครูมีขั้นตอนมากย้อนกลับไปกลับมา การเลื่อนเงินเดือน ครู โรงเรียนเสนอมาที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สำนักงานเขต เสนอเข้า อ.ก.ค.ศ. แล้วย้อนมาให้โรงเรียนแต่งตั้ง

6. การสรรหา อ.ก.ค.ศ. ไม่รัดกุมมีช่องว่าง กรณีผู้ทรงคุณวุฒิควรเป็นบุคลากรภายนอก แต่กฎหมายเปิดโอกาสให้ผู้บริหารหรือบุคลากรที่เป็นผู้ได้บังคับบัญชาของผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่มาเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ ทำให้มีการบล็อกโหวตของกรรมการได้ อำนาจทางการเมืองเข้ามาแทรกแซง การเลือกผู้แทนใน อ.ก.ค.ศ. แสวงหาผลประโยชน์ เพื่อตนเองและพวกพ้อง ขาดหลักการความเสมอภาค เป็นระบบอุปถัมภ์

7. ก.ค.ศ. ออกระเบียบซ้ำ บางเรื่องยังไม่มีระเบียบ ทำให้เกิดปัญหาในการบริหารงานบุคคล อ.ก.ค.ศ. ยังไม่ค่อยกล้าดำเนินงานในบางเรื่อง เช่น การลงโทษ เป็นต้น

ข้อเสนอแนะด้านการบริหารงานบุคคล

1. การจัดสรรอัตรากำลังเพิ่มให้เพียงพอตามกรอบอัตรากำลัง การจัดสรรครู ควรยึดตามเกณฑ์ขาดแคลน

2. ควรบรรจุเจ้าหน้าที่/ พนักงานธุรการหรืออัตราจ้างพร้อมกับงบประมาณให้โรงเรียน ควรจัดอัตราจ้างพร้อมงบประมาณให้แก่โรงเรียน ควรเกลี่ยบุคลากรเขต 1 ไปอยู่เขตพื้นที่อื่นที่ขาดอยู่ และดำเนินการให้รวดเร็วขึ้น ควรกำหนดตำแหน่ง จำนวนบุคลากรและอัตรากำลังแต่ละตำแหน่งให้ชัดเจน เพื่อขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน

3. การคัดเลือกบุคลากรควรให้โรงเรียนสรรหาบุคลากรได้เอง จะได้บรรจุครูที่มีความรู้ความสามารถตรงกับความต้องการของโรงเรียน ดำเนินการบรรจุโยกย้าย และปรับตำแหน่งให้เร็วขึ้น

4. การพัฒนาบุคลากรผู้ปฏิบัติหน้าที่ในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาให้มีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงาน ความเป็นกัลยาณมิตรแก่ผู้มาติดต่อ มีการปรับตัวของบุคลากรเป็นวัฒนธรรมองค์กรเดียวกันในการปฏิบัติงาน

5. การเลื่อนและแต่งตั้งข้าราชการครูควรให้ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาแต่งตั้งได้เลย หลังจากเสนอเข้า อ.ก.ค.ศ. จะได้ไม่ต้องเสียเวลาย้อนกลับมาที่โรงเรียนอีก การย้ายข้ามเขตพื้นที่การศึกษาระดับรองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่ และผู้ช่วยอำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่ ควรมี ก.ค.ศ. ระดับกรม (สพฐ.) เป็นผู้ดำเนินการในการย้ายข้ามเขตพื้นที่การศึกษา

6. การสรรหา อ.ก.ค.ศ. ควรแก้กฎหมายกำหนดคุณสมบัติให้ชัดเจน มีสัดส่วนผู้ทรงคุณวุฒิที่มาจากบุคลากรภายนอกที่ไม่ใช่ผู้ได้บังคับบัญชาของผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่

การศึกษา อาจเป็นข้าราชการเกษียณแล้ว หรือมีอาชีพอื่น ไม่ควรให้ผู้ได้บังคับบัญชาเป็นประธาน กรรมการในขณะที่ผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษาเป็นเลขานุการ อ.ก.ศ.

7. ก.ศ. ออกกฎระเบียบ รองรับการปฏิบัติงานให้ครอบคลุม และรวดเร็วทันใช้ จัดทำคู่มือการปฏิบัติงาน และควรมีการติดตามรายงานผลเป็นระยะ

3.4 ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะด้านการบริหารทั่วไป

จากการสอบถามและสัมภาษณ์ประธานกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และผู้อำนวยการสถานศึกษา พบว่าการดำเนินงานด้านการบริหารทั่วไปของเขตพื้นที่การศึกษา มีปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะดังตารางที่ 4.40 – 4.42

ตารางที่ 4.40 ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะด้านการบริหารทั่วไป ตามความคิดเห็นของ ประธานกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา

ปัญหา อุปสรรคด้านการบริหารทั่วไป	ข้อเสนอแนะ
1. รูปแบบการบริหารงานเป็นรูปแบบเดิม ไม่เหมาะสมกับยุคสมัย บริการช้า ไม่ตอบสนองความต้องการ	1. ควรให้บริการรูปแบบใหม่ เน้นการบริการที่ สะดวก รวดเร็ว ทันสมัย ทันใจ สอดคล้องกับ ความต้องการ บริการหลากหลายรูปแบบ
2. ระบบ ICT ของโรงเรียนหลายแห่งยังไม่ สมบูรณ์ โดยเฉพาะโทรศัพท์บางแห่งยังไม่มี บางแห่งมี แต่ติดต่ออินเทอร์เน็ตช้ามาก	2. ควรจัดระบบการติดต่อด้วยอินเทอร์เน็ต ความเร็วสูง หรือระบบงานดาวเทียมให้กับ ทุกโรงเรียน
3. การส่งเอกสารมีมากขึ้น ทำให้โรงเรียนต้อง ใช้เวลาทำงานธุรการมากขึ้น	3. บริหารจัดการเอกสารในรูปแบบใหม่ที่มี ประสิทธิภาพ
4. นโยบายประหยัดงบประมาณ ยังไม่ บรรลุผล	4. ติดตาม และควบคุมการใช้งบประมาณให้ เป็นไปโดยประหยัด
5. การใช้รถยนต์ของทางราชการยังไม่เป็นไป ตามวัตถุประสงค์	5. ควรมีการกำกับ ติดตามการใช้รถราชการ เพื่อประโยชน์ของทางราชการอย่างจริงจัง

ตารางที่ 4.40 (ต่อ)

ปัญหา อุปสรรคด้านการบริหารทั่วไป	ข้อเสนอแนะ
6. การรับ-ส่งหนังสือ การบริหารสถานศึกษา ล่าช้า เนื่องจากมีโรงเรียนในสังกัดสำนักงาน เขตจำนวนมาก ระยะทางในการเดินทางไกล อาคารสถานที่ คับแคบ ไม่เพียงพอ	6. ใช้การส่งเอกสารระบบอิเล็กทรอนิกส์ และ เรื่องที่ไม่สำคัญควรงดการส่งเอกสาร
7. วัสดุอุปกรณ์ชำรุด ขาดงบประมาณ เกิดความ ยุ่งยากในการประสานงาน ทุกอย่างมา รวมอยู่ที่สำนักงานเขต	7. ควรมีหน่วยประสานงานระดับอำเภอ
8. งานในกลุ่มงานบริหารทั่วไปครอบคลุมงาน ที่กว้างขวางรวมถึงงานการเงิน จึงทุ่มคนไป ทำงานการเงินและพัสดุมาก	8. ควรแยกงานบริหารทั่วไปออกต่างหาก
9. บุคลากรระดับประถมศึกษา และมัธยมศึกษา มีปัญหาในการทำงานร่วมกัน	9. ควรแยกการพัฒนาระดับประถมศึกษาและ มัธยมศึกษาออกจากกัน เพราะจุดประสงค์ ของการจัดการศึกษาต่างกัน มัธยมศึกษา ต้องการสร้างความเป็นเลิศทางวิชาการแต่ ประถมศึกษาต้องการเตรียมความพร้อม ปรัชญาต่างกันหากพัฒนาพร้อมกัน จะทำให้ ด้อยคุณภาพ
10. ไม่มีการประสานกับ อปท. และการ บริหารงานการศึกษาระดับต่าง ๆ เลย	10. ควรมีการประสานกับกรรมการเขตพื้นที่ ที่มาจากองค์กรเอกชนและ อปท. เพื่อ ประสานงานด้านการจัดการศึกษาในระดับ ปฐมวัยให้สอดคล้องและเป็นไปในทิศทาง เดียวกัน
11. อาคารสถานที่บางแห่ง เช่น สำนักงาน ประถมศึกษาอำเภอ สำนักงานศึกษาธิการ จังหวัด ยังทิ้งร้างไม่ได้ใช้ประโยชน์	11. สถานที่บางแห่งไม่ได้ใช้ ควรให้หน่วยงาน อื่นได้ใช้ประโยชน์ให้มากขึ้น
12. งานด้านบริหารมีรายงานมากเกินไป ทำให้ การสั่งการมีหลายขั้นตอนเกินไป	12. รวมงานด้านบริหารให้ลดขั้นตอนการสั่ง การลง

ตารางที่ 4.41 ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะด้านการบริหารทั่วไป ตามความคิดเห็นของ
ผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษา

ปัญหา อุปสรรคด้านการบริหารทั่วไป	ข้อเสนอแนะ
1. การติดต่อประสานงานระหว่างสำนักงานกับโรงเรียนไม่คล่องตัว เสียเวลาในการเดินทางจากโรงเรียนมาสำนักงานเขต เขตพื้นที่กว้างใหญ่เกินไป มีโรงเรียนต้องรับผิดชอบมาก	1. ควรปรับปรุงการแบ่งเขตพื้นที่การศึกษาใหม่ให้เล็กลง หรือให้มีเขตย่อยระดับอำเภอ จะได้ดูแลติดต่อประสานงานกันอย่างใกล้ชิด
2. การติดต่อสื่อสารของสำนักงานเขตกับโรงเรียนที่อยู่ห่างไกล บางโรงเรียนไม่มีโทรศัพท์หรือมีก็ใช้ไม่ได้ และเครื่องคอมพิวเตอร์มีอายุการใช้งานเกินกว่า 5 ปีแล้ว หรือให้ไปใช้กับโรงเรียนที่เป็นเครือข่ายในการติดต่อ โรงเรียนต้องบริหารจัดการเอง เสียค่าใช้จ่ายในเรื่องน้ำมันรถ ฯลฯ	2. ควรจัดเครื่องคอมพิวเตอร์ให้ทันสมัยพร้อมบริการ มีอินเทอร์เน็ตความเร็วสูง และควรเพิ่มงบประมาณค่าใช้จ่ายให้กับโรงเรียนที่เป็นศูนย์เครือข่าย
3. การติดต่อด้วยระบบ e-office ยังไม่สมบูรณ์ เนื่องจากไม่มีคู่มือสายโทรศัพท์โรงเรียน และควรมีระบบเดียวกันในการติดต่อสื่อสารทั้ง สพฐ. และ สพท. รวมทั้งกระทรวงศึกษาธิการด้วย	3. ควรจัดให้มีปัจจัยพื้นฐานอย่างอื่นด้วย เช่น ขยายคู่มือโทรศัพท์ให้ไปถึงโรงเรียนหรือใช้ระบบดาวเทียมที่ทันสมัย และจัดให้อยู่ในโปรแกรมเดียวกัน
4. บุคลากรขาดความรู้ความเข้าใจในระบบต่าง ๆ เช่น e-office, e-filing งานธุรการมากขึ้น ข้อมูลมีปริมาณมาก หลากหลายตามความต้องการของหน่วยงาน	4. ควรมีเจ้าหน้าที่ธุรการ โดยเฉพาะ และมีการฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ ปรับระบบงานธุรการให้น้อยลง สืบค้นข้อมูลที่ต้องการลงในโปรแกรมให้ครบถ้วน
5. ขาดอาคารสำนักงานของสำนักงานเขต วัสดุสำนักงานไม่เพียงพอ อาคารคับแคบไม่สะดวก เครื่องคอมพิวเตอร์ไม่ทันสมัย อาคารสำนักงานใช้สถานที่ของโรงเรียนไม่พอ หน่วยงานบางส่วนต้องแยกห่างออกไป	5. ตั้งงบประมาณจัดตั้งสำนักงานใหม่

ตารางที่ 4.41 (ต่อ)

ปัญหา อุปสรรคด้านการบริหารทั่วไป	ข้อเสนอแนะ
6. กรอบงานบริหารทั่วไปกับการเงินและสินทรัพย์ ขาดความชัดเจน ทำให้หัวหน้ากลุ่มงานทำเฉพาะส่วนที่ตนเองถนัด	6. ควรแยกงานการเงินและสินทรัพย์ออกจากกันให้ชัดเจน และแยกจากงานบริหารทั่วไป

ตารางที่ 4.42 ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะด้านการบริหารทั่วไป ตามความคิดเห็นของผู้อำนวยการสถานศึกษา

ปัญหา อุปสรรคด้านการบริหารทั่วไป	ข้อเสนอแนะ
1. ขาดระบบในการบริหารจัดการ ระบบสารบรรณและข้อมูล บางเรื่องเป็นงานด่วน แต่ส่งถึง โรงเรียนช้า	1. ปรับปรุงระบบการส่งหนังสือและการจัดเก็บข้อมูล
2. เอกสารที่สำนักงานเขตต้องการส่งให้โรงเรียนอย่างรวดเร็วทำได้ยาก โดยเฉพาะเอกสารเวียนเล่ม โรงเรียนต้องมารับที่สำนักงานเขตเอง ทำให้เสียเวลาและงบประมาณในการรับเอกสาร	2. ควรมีรถรับ-ส่งหนังสือราชการจากสำนักงานเขตไปยังศูนย์ประสานงานแต่ละอำเภอทุกวัน หากเอกสารจำนวนน้อยอาจส่งทางอินเทอร์เน็ต
3. การประสานงานด้านธุรการไม่สะดวกเท่าที่ควรเมื่อใช้ ICT และการพัฒนา ICT ในการส่งหนังสือทางอินเทอร์เน็ตยังไม่ทั่วถึง บางโรงเรียนไม่พร้อม ระบบการสื่อสารในภาพรวมยังมีประสิทธิภาพไม่ดีเท่าที่ควร	3. พัฒนาระบบ e-office ให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และควรพัฒนาโรงเรียนที่อยู่ห่างไกลให้มีความพร้อม
4. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาบางเขตครอบคลุมหลายอำเภอ ทำให้การทำงานล่าช้า ขาดประสิทธิภาพ บางครั้งงานของโรงเรียนที่ส่งไปก็หาย	4. ในแต่ละสำนักงานเขตไม่ควรมีโรงเรียนที่รับผิดชอบมากเกินไป

ตารางที่ 4.42 (ต่อ)

ปัญหา อุปสรรคด้านการบริหารทั่วไป	ข้อเสนอแนะ
5. สำนักงานเขตไม่มีผลงานวิจัยระดับเขต พื้นที่ ไม่มีการเผยแพร่ผลงานด้านการวิจัย ของครู	5. ควรทำวิจัยระดับเขตพื้นที่ โดยเฉพาะ ประสิทธิภาพในการบริหารจัดการของเขต พื้นที่การศึกษา สัมฤทธิผลของการจัดการศึกษาระดับเขตพื้นที่ ฯลฯ
6. โรงเรียนที่อยู่ห่างไกล การรับ-ส่งหนังสือไม่ สะดวก	6. สำนักงานเขตควรให้โรงเรียนที่เป็นศูนย์มา รับเอกสารจากสำนักงานเขต แล้วให้โรงเรียน ในศูนย์มารับจากโรงเรียนที่เป็นแม่ข่ายอีกที หนึ่ง

ปัญหา อุปสรรค ด้านการบริหารทั่วไป จากการประมวลปัญหา อุปสรรคในการดำเนินงานด้านการบริหารทั่วไปของเขตพื้นที่การศึกษา ตามความคิดเห็นของประธานกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และผู้อำนวยการสถานศึกษาสรุป ได้ดังนี้

1. การติดต่อประสานงานระหว่างสำนักงานเขตกับโรงเรียนไม่คล่องตัว ระยะเวลาในการเดินทางจากโรงเรียนมาสำนักงานเขตไกลมาก เขตพื้นที่กว้างใหญ่เกินไป มีโรงเรียนต้อง รับผิดชอบมาก บางเขต ครอบคลุมหลายอำเภอ ทำให้การทำงานล่าช้า ขาดประสิทธิภาพ

2. ระบบการติดต่อสื่อสารในภาพรวมยังไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร การติดต่อด้วย ระบบ e-office ยังไม่สมบูรณ์ เนื่องจากไม่มีคู่มือสายโทรศัพท์ให้โรงเรียน การส่งหนังสือทาง อินเทอร์เน็ตยังไม่ทั่วถึง บางโรงเรียนยังไม่พร้อม เอกสารที่สำนักงานเขตต้องการส่งให้โรงเรียน อย่างรวดเร็วทำได้ยาก โรงเรียนต้องมารับที่สำนักงานเขตเอง ทำให้เสียเวลาและงบประมาณในการรับเอกสาร บางโรงเรียนไม่มีโทรศัพท์หรือมีก็ใช้ไม่ได้ สำนักงานเขตให้ไปใช้กับโรงเรียนที่เป็นเครือข่าย ในการติดต่อโรงเรียนต้องบริหารจัดการเอง เสียค่าใช้จ่ายเองในเรื่องน้ำมันรถ

3. งานธุรการมากขึ้น ข้อมูลมีปริมาณมากขึ้นและหลากหลายตามความต้องการของ หน่วยงาน บุคลากรขาดความรู้ ความเข้าใจในระบบต่าง ๆ เช่น e-office, e-filing เครื่อง คอมพิวเตอร์ไม่ทันสมัย งานด้านบริหารมีรายงานมากเกินไป ทำให้การสั่งการมีหลายขั้นตอน เกินไป

4. ขาดอาคารสำนักงานของสำนักงานเขต วัสดุสำนักงานไม่เพียงพอ อาคารคับแคบ ไม่สะดวก บางเขตใช้อาคารสถานที่ของโรงเรียนไม่พอ หน่วยงานบางส่วนต้องแยกห่างออกไป แต่อาคารสถานที่บางแห่ง เช่น สำนักงานประถมศึกษาอำเภอ สำนักงานศึกษาธิการจังหวัด ยังทิ้งร้าง ไม่ได้ใช้ประโยชน์ วัสดุอุปกรณ์ชำรุด ทุกอย่างมารวมอยู่ที่สำนักงานเขต

5. งานในกลุ่มงานบริหารทั่วไปครอบคลุมงานที่กว้างขวางรวมถึงงานการเงินและสินทรัพย์ ขาดความชัดเจน ทำให้หัวหน้ากลุ่มงานทำเฉพาะส่วนที่ตนเองถนัด

6. ไม่มีการประสานกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และการบริหารงานการศึกษา ระดับต่าง ๆ

ข้อเสนอแนะด้านการบริหารทั่วไป

1. ปรับปรุงการแบ่งเขตพื้นที่การศึกษาใหม่ให้เล็กลง หรือให้มีเขตย่อยประสานงานระดับอำเภอ จะได้ดูแล ติดต่อประสานงานกันอย่างใกล้ชิด

2. พัฒนาระบบ e-office ให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และจัดให้มีปัจจัยพื้นฐานอย่างอื่นด้วย เช่น ขยายคู่สายโทรศัพท์ให้ไปถึงโรงเรียน หรือใช้ระบบดาวเทียมที่ทันสมัย แล้วควรมีระบบเดียวกันในการติดต่อสื่อสารทั้ง สพฐ. สพท. รวมทั้งกระทรวงศึกษาธิการ จัดให้อยู่ในโปรแกรมเดียวกัน

3. ควรมีเจ้าหน้าที่ธุรการในโรงเรียนโดยเฉพาะ และฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ที่มีความรู้ในงาน ปรับระบบงานธุรการให้น้อยลง สำรวจข้อมูลที่ต้องการลงในโปรแกรมให้ครบถ้วน ลดขั้นตอนการการส่งการลงไปที่สำนักงานเขตและสถานศึกษา

4. จัดสรรงบประมาณสนับสนุนการติดต่อประสานงานระหว่างสำนักงานเขตกับโรงเรียนและจัดตั้งงบประมาณสร้างอาคารสถานที่ของเขตพื้นที่ใหม่ เพื่อสะดวกในการติดต่อประสานงาน

5. งานในกลุ่มบริหารทั่วไปควรแยกงานการเงินและสินทรัพย์ออกไปชัดเจน และแยกจากงานบริหารทั่วไป

6. ควรมีการประสานกับกรรมการเขตพื้นที่ที่มีมาจากเอกชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อประสานงานด้านการจัดการศึกษาในระดับปฐมวัย ให้สอดคล้องและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน

ตอนที่ 4 ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความสำเร็จในการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาให้เขตพื้นที่การศึกษา

จากการสนทนากลุ่ม ผู้เข้าประชุมซึ่งเป็นผู้บริหารในเขตพื้นที่การศึกษาจากภูมิภาคต่าง ๆ ทั่วประเทศรวม 27 คน ประกอบด้วย ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา 13 คน และผู้อำนวยการสถานศึกษา 14 คน มีความคิดเห็นว่าปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความสำเร็จในการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาให้เขตพื้นที่การศึกษา ได้แก่ 1) กฎหมาย 2) การเมือง 3) โครงสร้างองค์กร 4) งบประมาณ 5) บุคลากร 6) เทคโนโลยีและการสื่อสาร 7) สภาพทางกายภาพ 8) ความพร้อมของเขตพื้นที่การศึกษา/สถานศึกษา 9) ภาวะผู้นำ ของผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา/ผู้อำนวยการสถานศึกษา 10) วัฒนธรรมองค์กร และ 11) การมีส่วนร่วมในการบริหารและการจัดการศึกษา โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. ด้านกฎหมาย

ผู้เข้าประชุมเห็นว่ากรมกฎหมาย กฎกระทรวง ระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ เกี่ยวกับการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา จะเป็นตัวผลักดัน หรือสนับสนุนให้การกระจายอำนาจประสบความสำเร็จ แต่ในบางกรณี กฎหมายก็อาจเป็นอุปสรรคต่อการดำเนินงานได้ เนื่องจากความล่าช้าในการออกกฎหมาย ทำให้ขาดแนวปฏิบัติที่ชัดเจนในการบริหารงาน การประกาศใช้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 เป็นกฎหมายแม่บทที่สำคัญ มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 20 สิงหาคม 2542 และมีกฎหมายแม่บท และกฎหมายรองอื่นตามมาออกมา เพื่อใช้ในการบริหารและจัดการศึกษา ซึ่งกฎหมายเหล่านี้บางบทบางมาตรามีความเกี่ยวข้องกัน แต่ระยะเวลาในการประกาศใช้ต่างกัน จึงมีผลใช้บังคับในเวลาต่างกัน นอกจากนี้ยังมีกฎหมายอื่น ๆ นอกเหนือจากกฎหมายการศึกษาเข้ามาเกี่ยวข้อง ทำให้เกิดผลกระทบต่อการบริหารและการจัดการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา ดังความเห็นของผู้เข้าประชุมดังนี้

“การกระจายอำนาจตามกฎหมายต่าง ๆ นี้ ถ้ามีกฎหมายที่ชัดเจนและมีกฎหมายลูกที่ออกมาให้ทันต่อการบังคับใช้ ก็น่าจะเป็นปัจจัยเอื้อให้การกระจายอำนาจ สามารถดำเนินการได้ดี แต่ก็พบปัญหาใหญ่คือกฎหมายลูกที่ออกไม่ทันกฎหมายแม่ พ.ร.บ. การศึกษาแห่งชาติ ซึ่งเป็นกฎหมายแม่เขียนไว้ดีเยี่ยม ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2542 แต่ พ.ร.บ. เกี่ยวกับเรื่องระเบียบปฏิบัติมาออกในปี พ.ศ. 2546 (ผู้อำนวยการสถานศึกษา รหัส 10) ผู้อำนวยการสถานศึกษาอีกท่านหนึ่งเห็นว่า ขณะนี้เหมือนกับการสร้างบ้านยังไม่เสร็จ ปัญหาที่ตามมาอีกเยอะ กฎหมายลูกก็เยอะแยะออกไม่ทัน ผู้ปฏิบัติก็ทำไปเรื่อย ๆ ทำไปด้วยความไม่ค่อยมั่นใจเท่าไร” (ผู้อำนวยการสถานศึกษา รหัส 04)

นอกจากนี้ผู้เข้าประชุมเห็นว่า กฎ ระเบียบ หลักเกณฑ์ต่าง ๆ เกี่ยวกับการกระจายอำนาจการบริหารและจัดการศึกษาเป็นอุปสรรคในการปฏิบัติ ทำให้การดำเนินงานล่าช้า เช่น ในด้านการบริหารบุคคลกรณีการพิจารณาย้ายครู เดิมผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษาเป็นผู้ออกคำสั่ง แต่ปัจจุบันเมื่อ อ.ก.ค.ศ. อนุมัติในหลักการแล้ว ผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษาต้องส่งกลับไปให้โรงเรียนออกคำสั่ง จากนั้นส่งกลับมาที่สำนักงานเขตพื้นที่ จึงทำให้เกิดความล่าช้า ในด้านงบประมาณ มีพระราชบัญญัติวิธีการงบประมาณที่ต้องใช้ในการบริหารงบประมาณ บางเรื่องให้ผู้ว่าราชการจังหวัดรับมอบอำนาจ บางเรื่องเลขาธิการ สพฐ. รับมอบอำนาจ ซึ่งไม่ได้กระจายอำนาจการบริหารงบประมาณให้เขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาโดยตรง โดยผู้เข้าประชุมกล่าวว่า “ขณะนี้ไม่ว่าจะด้านบริหารบุคคลหรือจะด้านการเงิน กฎหมายและระเบียบไม่เอื้อให้เราทำสักเรื่องเดียว ที่อนุญาตให้เราทำ เราทำหมดแล้ว แต่ปรากฏว่าที่อนุญาตให้ทำ แทนที่จะเป็นประโยชน์จากการทำให้งานเร็วขึ้น กลับไม่เป็นประโยชน์เลย กลับทำให้ล่าช้าค่อนข้างมาก ยกตัวอย่างเช่น พ.ร.บ. ระเบียบข้าราชการครู บอกว่าให้โรงเรียนเป็นคนออกคำสั่งเอง แต่ปรากฏว่าเวลาพิจารณา ๆ ที่ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่ ถ้าพิจารณาย้ายครูสักยี่สิบคน เมื่อก่อนเราออกคำสั่งแล้วก็ส่งไปได้ทันที แต่ตอนนี้พอย้ายปีบต้องส่งกลับไปโรงเรียนว่าเราอนุมัติในหลักการนี้แล้วนะ คุณไปออกคำสั่ง โรงเรียนออกคำสั่ง แล้วก็ส่งกลับมาหาเราเอง ซึ่งคิดว่าระเบียบที่ให้กับทางปฏิบัติที่แท้จริงมันไม่สอดคล้องกัน ถ้ามันเป็นอย่างนั้นก็ให้โรงเรียนพิจารณา แล้วก็ส่งคำสั่งขึ้นมาอย่างเดียวยกเลย” (ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา รหัส 07)

นอกจากนี้ “...ปัจจัยที่ยังเป็นปัญหาหลักก็คือ หลักเกณฑ์ วิธีการ กฎหมาย ระเบียบต่าง ๆ ที่นำมาใช้ในการดำเนินการตามแนวทางของการกระจายอำนาจมันเป็นอุปสรรคของการทำงานเขตอย่างยิ่งเลย เรื่องที่สองก็คือเรื่องของงบประมาณ การบริหารงบประมาณก็เช่นเดียวกัน มันผิดกฎ ผิดระเบียบเพราะการบริหารงบประมาณมันใช้กฎเกณฑ์ และระเบียบทั้งสิ้นทั้งหมด ไม่ว่าคำสั่งมอบอำนาจหรือกฎระเบียบต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในการบริหารงบประมาณ บางทีออกแบบไว้ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดรับมอบอำนาจบ้าง เลขาธิการมอบอำนาจบ้าง ซึ่งไม่ได้กระจายให้กับเขตพื้นที่และสถานศึกษาอย่างเต็มที่ ก็ทำให้เป็นอุปสรรคต่อการทำงานค่อนข้างมากเช่นเดียวกัน ปัจจัยภายในไม่ว่าจะเป็นเรื่องคน เรื่องงบประมาณตัวปัญหาอยู่ที่กฎหมายและระเบียบที่จะให้การกระจายอำนาจมีประสิทธิภาพ...” (ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา รหัส 13)

“จากการที่ พ.ร.บ. ครูและบุคลากรทางการศึกษาออกช้า บุคลากรบางตำแหน่งไม่กำหนดคุณสมบัติ บุคลากรเช่น หัวหน้าสำนักงานการประถมศึกษา ผู้ตรวจไม่รู้จะทำอะไร เพราะกฎหมายไม่ได้ระบุชัดเจนว่าต้องทำหน้าที่อะไร กว่า พ.ร.บ. จะประกาศใช้ก็ปี 2547 บุคลากรเสียเวลาขวัญกำลังใจแทบไม่มี” (ผู้อำนวยการสถานศึกษา รหัส 10)

นอกจากกฎหมายการศึกษาที่มีผลต่อความสำเร็จในการกระจายอำนาจให้เขตพื้นที่การศึกษาแล้ว ยังมีกฎหมายอื่น ๆ เข้ามาเกี่ยวข้องด้วย ผู้เข้าประชุมกล่าวว่า “...การกระจายอำนาจไม่ใช่เฉพาะกฎหมายทางการศึกษาเท่านั้น บางกฎหมายทางการศึกษา เขียนไว้ให้กระจายอำนาจ แต่กฎหมายอื่นไม่กระจายเลย เช่น กฎหมายทางงบประมาณกับกฎหมายทางด้านการเงิน อย่างตอนนี้แก้กฎหมาย แก้ระเบียบตัวเดียวเช่นเรื่องของการเบิกเงิน แก้ระเบียบตัวเดียวบอกว่า โรงเรียน หรือครูทุกคน กรมบัญชีกลางจ่ายตรงปั๊บ อันนี้เห็นมัยว่าไม่ต้องไปทำอะไรเลย เพราะฉะนั้นที่แก้แล้วกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องต่างหาก ไม่ได้เป็นตัวเอื้อที่กระจายอำนาจเลย ถ้าจะแก้ไปก็หน้าจะแก้ไขตรงนี้เป็นประการสำคัญ” (ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา รหัส 01)

2. ด้านการเมือง

การเมืองเข้ามาเกี่ยวข้องกับการกระจายอำนาจ เริ่มจากนักการเมืองในระดับสูงสุด ต้องมีความชัดเจน มุ่งมั่นอย่างแท้จริงในการกำหนดนโยบายและเร่งรัดการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาให้เขตพื้นที่การศึกษา การเมืองสนับสนุนการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาหรือไม่ ถ้าสนับสนุนก็น่าจะไปด้วยดี แต่ถ้าเข้ามาแทรกแซง ขัดขวาง แสวงหาผลประโยชน์ก็จะไม่เอื้อต่อการกระจายอำนาจ เมื่อมีพวกพ้องของนักการเมืองเข้ามาเป็นตัวแทนในคณะกรรมการการต่าง ๆ ในการบริหารและจัดการศึกษาของเขตพื้นที่การศึกษาจะมีปัญหาเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคล การบริหารงบประมาณในเขตพื้นที่การศึกษา การเมืองที่ไม่มั่นคงจะเป็นปัญหาต่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ดังความเห็นของผู้เข้าประชุมว่า

“การเปลี่ยนผู้บริหารสูงสุดของกระทรวงบ่อย ๆ แม้จะยังคงใช้รัฐธรรมนูญฉบับเดิม ใช้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติฉบับเดิม แต่จุดเน้นทางการกำหนดกลยุทธ์การพัฒนาแตกต่างกันไป 6 คน ในอดีตที่ผ่านมาไม่เหมือนกันสักที ครูมีความรู้สึก ว่าทำไมเปลี่ยนบ่อยจัง ของเก่ายังไม่สำเร็จเลยเลิกไปแล้ว ของใหม่มาอีก จนเค้ามีความรู้สึกว่าจะฟังมัย จะรับเอามัยในส่วนที่เป็นสิ่งที่ป็นนโยบาย กลยุทธ์ของหน่วยเหนือ บางครั้งเราถึงบอกเค้าไปว่าเอา พ.ร.บ. การศึกษา เอารัฐธรรมนูญเป็นตัวตั้งแล้วจะไป การเมืองเปลี่ยนบ่อย กลยุทธ์ในการบริหารจัดการของผู้บริหารระดับสูงก็เปลี่ยน นักการเมืองก็เป็นอุปสรรค แทนที่จะเข้าไปสนับสนุนดูแลส่งเสริมว่าเขต มีปัญหาอะไร โรงเรียนมี ปัญหาอะไรอยากจะให้ช่วยเหลืออะไร ไม่ค่อยเป็นไปทำนองนั้น มักจะเข้าไปแทรกแซงการบริหารจัดการ ของเขตพื้นที่และสถานศึกษา ...เราบอกกันว่าจะต้องบริหารจัดการ โดยยึดหลักธรรมาภิบาล แต่การเมืองก็พยายามทำในสิ่งที่มันไม่สอดคล้องกับหลักธรรมาภิบาล อิดออดครับคนเป็น ผอ.เขต ผอ.สถานศึกษา ถ้าหากเจอนักการเมืองเป็นแบบนี้ พัฒนาการเมืองไทยให้มันไปที่ดีกว่านี้ ผมว่าบ้านเมืองคงจะดีกว่านี้เยอะ...” (ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา รหัส 09)

กฎหมายการศึกษาที่ออกมายังไม่ได้กระจายอำนาจอย่างแท้จริง ยังต้องรอหลักเกณฑ์ วิธีการกำหนด ผู้เข้าประชุมกล่าวว่า “หน่วยเหนือ หน่วยที่บังคับบัญชาโดยตรง หรือหน่วยเหนือที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ยังมีความเสียดายในเรื่องของอำนาจอย่างแท้จริง การกระจายอำนาจไม่ได้มาอย่างแท้จริง จะเห็นว่าในกฎหมายบางตัว ต้องรอหลักเกณฑ์ วิธีการกำหนดอย่างเดียว ไม่มีความเชื่อมั่นว่าเค้าสามารถจะไปกำหนดหลักเกณฑ์ ที่เหมาะสมกับตัวเค้าได้ แล้วถ้าเค้าออกเร็วใช้เร็ว ๆ ก็คงจะดี แต่ปรากฏว่ากลไกในการขับเคลื่อนจากเบื้องบนก็ไม่มี ยังเสียดายอำนาจในการบังคับบัญชาอยู่หลายประการ เพราะฉะนั้นความเข้าใจของหน่วยเหนือและการกระจายอำนาจของหน่วยเหนือ เป็นส่วนสำคัญ” (ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษารหัส 07)

ผู้เข้าประชุมอีกท่านหนึ่งกล่าวว่า “...มีการเล่นการเมืองขององค์กรที่เป็นองค์กรคณะบริหาร ทั้งสององค์กร ที่จริงมีสามองค์กร แต่องค์กรที่สามไม่ค่อยมีอะไร อันนั้นคือ คณะกรรมการนิเทศติดตาม ประเมินผล ไม่รู้กำหนดขึ้นมาทำไม มาตามความต้องการของใครก็ไม่รู้ กำหนดมาเป็นเนืองนอง ใ้สิ่งที่ไม่รู้จะใช้ประโยชน์อะไร อันนี้ก็คือปัญหา ตอนนั้นการเมืองเป็นคนกำหนด บอกตรง ๆ กับท่านทั้งหลายที่อยู่ในตรงนี้ก็คงจะรู้ อยากจะได้อะไรก็วิ่งไปหาผู้มีอำนาจ คุยกับผู้มีอำนาจ โอเคสบายเข้าลือคหมดเลย ไม่ว่าจะเป็กฎหมาย กฎกระทรวง ระเบียบก็จะไปตามนั้นได้หมด อันนี้ก็คือปัญหาที่มันเกิดขึ้น แล้วเป็นผลพวงใหม่ขึ้นมา ก่อให้เกิดเป็นอุปสรรค การขัดข้องในการบริหารจัดการ...” (ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษารหัส 05)

ผู้เข้าประชุมเห็นว่า รัฐบาลไม่จริงจังในการพัฒนาการศึกษาอย่างต่อเนื่อง (ผู้อำนวยการสถานศึกษา รหัส 08) บางคนเห็นว่านโยบายของรัฐบาลไม่ค่อยสอดคล้องกับกฎหมาย เช่น “เดิมมีนโยบายที่จะยุบรวมโรงเรียนขนาดเล็ก เพราะทรัพยากรที่จะไปช่วยโรงเรียนขนาดเล็กค่อนข้างจะสิ้นเปลือง เช่น โรงเรียนมีนักเรียนแค่ 40 คน ครู 4-5 คน ใช้คอมพิวเตอร์ 4-5 เครื่อง ต่อมาไม่นาน นโยบายเปลี่ยนแปลงไปโรงเรียนขนาดเล็ก เน้นมากเป็นพิเศษ อุปกรณ์เทคโนโลยีต่าง ๆ ตอนนั้นจะไปเติมโรงเรียนเล็กเลย ไม่รู้จะเก็บไว้ที่ไหน ไม่มีเวลาไปทำเอง เพราะว่าครูคนหนึ่งสอน 3 ชั้น เทคโนโลยีต่าง ๆ เต็มไปหมด โรงเรียนขนาดใหญ่ก็ลำบาก แต่พอช่วยตัวเองได้ ส่วนโรงเรียนขนาดกลางไม่ได้ดูแลในตอนนี้ มีปัญหาเยอะ มีปัญหามากที่สุด โดยเฉพาะขนาดกลางนักเรียน 120 กว่าคนต้น ๆ ตรงนี้ถือว่าเป็นนโยบายที่มีปัญหา... แต่ละรัฐมนตรี แต่ละเลขาทำให้เปลี่ยนระบบใหม่ทั้งหมด ส่งผลทั้งผู้อำนวยการเขต ผู้อำนวยการสถานศึกษา อันนี้ถ้าการเมืองไม่นิ่งก็ลำบาก” (ผู้อำนวยการสถานศึกษารหัส 10)

นอกจากนี้ยังมีอำนาจแฝงในเขตพื้นที่ ในเรื่องของการเลือกตัวแทนของโรงเรียนเป็นกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา หรือ อ.ก.ค.ศ. ส่วนใหญ่มาจากโรงเรียนประถม ซึ่งไม่เอื้อ

ประโยชน์ให้โรงเรียนมัธยม ปัจจุบันโรงเรียนมัธยมเปลี่ยนจากลูกที่กลายเป็นผู้ที่อยู่เฉย ๆ ไม่สนใจเขต (ผู้อำนวยการสถานศึกษา รหัส 07)

3. ด้านโครงสร้างองค์กร

การแบ่งเขตพื้นที่การศึกษาที่เหมาะสมกับการกระจายอำนาจ ต้องคำนึงถึงปริมาณสถานศึกษา จำนวนประชากร และความเหมาะสมด้านอื่นด้วย รวมทั้งโครงสร้างภายในเขตพื้นที่การศึกษาที่กำหนดตำแหน่งโครงสร้าง ขอบข่าย ภารกิจจะส่งผลกระทบต่อปฏิบัติงานในเขตพื้นที่การศึกษา การแบ่งเขตพื้นที่การศึกษาทั่วประเทศออกเป็น 175 เขต และกำหนดโครงสร้างสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา 6 กลุ่มงาน ในช่วงแรก กรอบอัตรากำลังยังไม่กำหนด เขต 1 ของแต่ละจังหวัด ส่วนใหญ่จะมีความพร้อมในด้านทรัพยากร ทั้งบุคคล สถานที่ และวัสดุอุปกรณ์ แต่ในบางเขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษาอยู่ห่างไกลจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ทำให้เกิดความไม่สะดวกในการประสานงาน ดังความเห็นของผู้เข้าประชุมว่า

“ถ้าพูนมี 2 เขตพื้นที่การศึกษา เขต 1 คือ perfect เขต 2 คือ ปัญหา”

(ผู้อำนวยการสถานศึกษา รหัส 13)

“...การออกแบบเขตพื้นที่มีปัญหาหรือเปล่า สิ่งที่ว่าแบบนี้คือแบบที่ถูกต้องที่สุด ที่ดีที่สุด ที่แท้แล้วไม่ได้ดีที่สุด แต่เป็นแบบที่มีปัญหา แบบที่ออกคิดว่าเป็นที่ดึงสัญญาณแล้วทุกเขตมีคน มีอุปกรณ์ มีอาคารเหมือนกันทั้งหมด แต่ข้อเท็จจริงแล้วเขตไม่ได้ตั้งอยู่ที่สัญญาณ เขตหนึ่งมีสามสำนักงานอย่างที่ว่า เขตสามสี่ มีสำนักงานศึกษา อำเภอ ซึ่งมีคนอยู่เพียงไม่เกิน 20 คน เห็นมั้ยว่าการออกแบบเขตน่าจะมีปัญหา แล้วก็พอมมีปัญหาในขณะนี้ ไม่มีผู้รับผิดชอบ ว่าเป็นความผิดหรือเป็นคนออกแบบที่ไม่ถูกต้อง แต่โยนไปให้เขต เขตก็หมายถึง ผอ.สำนักงานเขต และคนในเขต บอกว่า อ่อนแอ มีงานวิจัยหลายชิ้นที่ไปนำเสนอในที่ต่าง ๆ ว่าเขตพื้นที่อ่อนแอ ไม่สามารถที่จะบริหารจัดการได้ แต่ไม่ได้ดูบริบทเบื้องหลังว่า เค้านั้นอย่างไร เค้านั้นมาจากอะไร และแบบที่ออกนั้นถูกต้องกับบริบทที่แท้จริง แล้วสภาพวัฒนธรรมที่แท้จริงของวัฒนธรรมไทย หรือวัฒนธรรมทางการศึกษาหรือเปล่า เพราะฉะนั้นเราคิดว่า จะลองกลับไปปรับ ถ้าจะปรับปรุง เราหาทางออกในการปรับปรุงแบบทางเขตพื้นที่บ้างน่าจะดี...” (ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา รหัส 01)

“ตั้งแต่ 7 กรกฎาคม 2546 เป็นต้นมา ถึงจุดวิกฤติมากที่สุด ที่มีการยุบรวมหน่วยงานเป็นสัญญาณที่เป็นสัญญาณเปล่งทางการศึกษา อย่างหัวหน้าการประถมศึกษาที่เขตมีความคิดดี ๆ เยอะ แล้วก็ศึกษาธิการอำเภอ ผู้อำนวยการสามัญศึกษาจังหวัด ช่วงนั้น หัวหน้าการประถมศึกษาประจำอำเภอปีกว่าที่ไม่รู้ว่าจะไปลงเวลาที่ไหน เอาแต่เวลาทำงาน ความคิดที่ถูกบดบัง หรือไม่มีงานทำเลยเป็นเวลาปีกว่า มันสูญมโหฬารทั้งประเทศ คนรับกรรมก็คือเด็กตาดี ๆ (ผู้อำนวยการสถานศึกษา รหัส 14)

“...คนที่ทำงานในเขตพื้นที่ ณ วันนี้ ยังมีปัญหา ผอ. เขตก็มีปัญหาว่าเมื่อไหร่ศาลปกครองจะชี้ ซึ่งคำตอบก็จะรู้เป็นการภายในว่า ไม่ใช่ตัวจริง รongก็เช่นเดียวกัน เจ้าหน้าที่ในสำนักงานเขตพื้นที่เปลี่ยนมาหลายปีเลย ถามว่าคุณคืออะไร ตำแหน่งของคุณคืออะไร แล้วคุณจะเดินไปข้างหน้าอย่างไร ไม่มีใครตอบได้เพียงแต่จัดกรอบเบื้องต้นแค่นั้นเองว่า กลุ่มนี้มีคนเท่านี้คน แต่ถ้าเจาะลึกลงไปว่าคนคนนี้ ลงตำแหน่งเลขที่เท่าไร เป็นตำแหน่งอะไรแล้วเดินไปข้างหน้าอย่างไร ไม่มีคำตอบ มันก็เป็นปัญหาว่า ไม่เห็นความก้าวหน้า ไม่มีความมั่นคง แล้วก็ขาดขวัญกำลังใจ” (ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา รหัส 13)

4. ด้านงบประมาณ

การกระจายอำนาจต้องมียงบประมาณสนับสนุนอย่างเพียงพอ ตามบริบทความขาดแคลนในพื้นที่และมีวิธีการจัดการงบประมาณได้รวดเร็ว สะดวก คล่องตัวในการบริหารงบประมาณของเขตพื้นที่การศึกษา

ผู้เข้าร่วมเห็นว่าระบบการจัดการงบประมาณเปลี่ยนแปลงไป การจัดสรรงบประมาณจากส่วนกลางให้เขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาไม่เพียงพอ รวมทั้งสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาแต่ละแห่งได้รับงบประมาณเท่า ๆ กัน โดยไม่มีการพิจารณาถึงบริบทและปัจจัยพื้นฐานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาแต่ละแห่ง ผู้เข้าร่วมท่านหนึ่งกล่าวว่า

“...ในด้านงบประมาณนั้นก็คือเงิน ก็ไม่เข้าใจว่าวิธีจัดสรรงบประมาณของส่วนกลางใช้หลักใด ปรากฏว่าใช้ 175 เขต หาร เขตหนึ่งก็ได้เท่ากับเขต สาม ซึ่งแท้ที่จริงแล้วเขตสาม ก็ขาดทุกสิ่งทุกอย่าง อาคารอะไรก็ไม่พออยู่แล้ว เรื่องของเครื่องมือในการทำงาน ยิ่งไปใหญ่ อันนี้ไม่รู้กระจายไปแบบไหนนะ อันนี้ที่ท่านว่าเอื้อนะ ถ้าจะให้เอื้อ งบประมาณก็ต้องดูแลให้เป็นไปตามความเหมาะสม ความขาดแคลน...” (ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษารหัส 03)

ในขณะที่เดียวกันสถานศึกษาได้รับงบประมาณไม่เพียงพอ เกิดการเปรียบเทียบกับ การได้รับงบประมาณที่เคยได้รับ โดยเฉพาะ โรงเรียนระดับมัธยมศึกษาได้รับแต่เงินอุดหนุนรายหัว แต่งบที่นำไปใช้ในการดำเนินการ เช่น งบที่ใช้ในการพัฒนาอาคารสถานที่ และงบด้านวิชาการไม่เพียงพอ ผู้เข้าร่วมได้แสดงความคิดเห็นดังนี้

“...งบปกติที่จะใช้ในการบริหารจัดการ มันลดลง เพราะฉะนั้นปัจจัยตัวนี้มาจากการจัดการงบประมาณของประเทศที่เปลี่ยนแปลงไป ทำให้ระบบงบประมาณและจำนวนงบประมาณที่ลงสู่หน่วยงาน มันมีผลกระทบโดยตรงค่อนข้างสูง อันนี้เป็นที่มาที่ทำให้มัธยมไม่ยอมอยู่ด้วย

เพราะว่าเตี้ยวนี้คืออยากปากแห้ง อันนี้เป็นคำพูดของผู้บริหารมัธยม ซึ่งเป็นรุ่นพี่ ที่นั่งคุยกัน เพราะอะไร เพราะงบบมันไม่เหมือนเดิม...” (ผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษา รหัส 13)

เนื่องจากความขาดแคลนงบประมาณ สถานศึกษาในบางเขตพื้นที่จึงมีการระดมทรัพยากรมาสนับสนุนการบริหารและการจัดการศึกษาจากจังหวัด อบจ. และ อบต. ตลอดจนระดมทุนจากชุมชนด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น ทอดผ้าป่า ทอดกฐิน เป็นต้น ดังความคิดเห็นของผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษาต่อไปนี้

“...สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา หรือ ของโรงเรียนที่ว่าพอรวมกันแล้ว มีโรงเรียนที่รับผิดชอบมากมาย ปริมาณ งบประมาณที่รัฐจัดสรรให้จากส่วนกลางจะน้อยลง แล้วก็หน่วยงานอื่นคือจังหวัดหรือ อบจ. อบต. อาจจะมีความคิดเห็นอยากจะมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาก็มีการประสานกันให้การสนับสนุนเรื่องของงบประมาณ ของทั้งผู้ว่า ซีอีโอ ของ อบจ. ทั้ง อบต. จะสนับสนุนในด้านการจัดการศึกษากับนักเรียน หรือคุณภาพทางการศึกษาให้มาก ตรงนี้ แล้วก็พอหลังจากเรื่องของการถ่ายโอนเข้ามากระแส การถ่ายโอนเข้ามาแรงมากกว่า ตรงนี้ก็ถูกละเลยไป บางทีก็หลุดไปในเรื่องของการสนับสนุน...” (ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา รหัส 06)

“...เราจะพยายามระดมสรรพกำลัง ระดมทรัพยากร คนมันยังจนอยู่ เขตในพื้นที่ยากจนมีปัญหาทั้งสิ้น เค้าอยากจะทำพัฒนา เค้าอยากจะทำระดม คุณเออะครึ่งช่วงปีใหม่ก็ดี สงกรานต์ก็ดี ที่ปิดยาว ๆ คนบ้านนอกแถวบ้านผมกลับบ้านทั้งนั้น กลับบ้านไม่กลับมือเปล่า เงินสี่ห้าพัน บางทีคนหนึ่งให้ทั้งเดือนเลย เป็นผ้าป่า เป็นกฐินไปให้กับโรงเรียน คนจนแต่ใจใหญ่ คนจนแต่มีอิทธิพล ที่จะช่วยบ้านเมือง แต่ปัญหาก็คือว่า เค้าก็ยังจน การระดมก็เป็นเรื่องทีลำบาก ความขาดแคลนของสถานศึกษาของเขตพื้นที่มีเยอะแยะ แต่การที่จะได้รับการช่วยเหลือจากสังคม ก็แม้จะเป็นในเรื่องน้ำใจ แต่ทุน เงินเค้าก็ยังมี...” (ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา รหัส 13)

5. ด้านบุคลากร

บุคลากรที่เอื้อต่อความสำเร็จในการดำเนินงานของเขตพื้นที่การศึกษา ควรมีเพียงพอตามเกณฑ์ ทั้งในระดับเขตและระดับสถานศึกษาและเป็นบุคลากรที่มีคุณภาพ มีความรู้ความสามารถ ความรับผิดชอบพัฒนาตนเองให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลง มีการเกลี้ยอัตรากำลังกระจายไปทุกเขตอย่างเพียงพอและเหมาะสม เพราะจะนำไปสู่การบริหารจัดการทรัพยากรอื่น ๆ ที่ดี นอกจากนี้ความมั่นคง ความก้าวหน้าและกำลังใจในการทำงานของบุคลากรก็เป็นองค์ประกอบสำคัญที่ทำให้บุคลากรปฏิบัติงานอย่างเต็มความสามารถ ดังความเห็นของผู้เข้าร่วมว่า การจัดสรรบุคลากรในเขตพื้นที่เกิดความเหลื่อมล้ำทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพของบุคลากร ผู้เข้าร่วมหลายท่านเห็นพ้องกันว่า จำนวนบุคลากรในเขต 1 จะเกิน ส่วนในเขต 2 เป็นต้นไปมักจะขาด (ผู้อำนวยการ

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา รหัส 06, 08, 10) นอกจากนี้ในเรื่องคุณภาพของบุคลากร ผู้เข้าประชุมให้ข้อมูลว่า

“...สิ่งหนึ่งที่ละเอียดไม่ได้ก็คือตัวบุคลากรหรือเจ้าหน้าที่ในเขต นับตั้งแต่ รอง ผอ.เขต ผู้ช่วย ผอ.เขต แล้วก็หัวหน้ากลุ่มงาน แล้วก็เจ้าหน้าที่ด้วย พอคิดผมมีประสบการณ์ เป็นมาสองที่ เห็นความต่างก็คือ ความพร้อม ถ้าเขต 1 นับตั้งแต่ รอง ผู้ช่วย หรือ กลุ่มคน ก็จะมีความพร้อม ก็จะเป็นปัจจัยที่เอื้อ แต่ผมมาอยู่ที่เขต 3 นับตั้งแต่หัวหน้ากลุ่มงาน ซึ่งประสบการณ์เค้ามีมาจากอำเภอ อย่างเช่น การที่จะเบิกเงินจากคลัง จังหวัด เค้าไม่เคยมีประสบการณ์ตรงนี้ ก็จะไม่เอื้อเพราะฉะนั้นก็ต้องสร้างความพร้อมให้กับบุคลากรกับทุกระดับทั้งระบบ จึงจะเป็นปัจจัยที่เอื้อ...” (ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา รหัส 03)

และ “...เขตหนึ่ง มีสามแรงงานหลักอยู่แล้ว สามหน่วยงานหลักก็สองสามร้อยคนแล้ว แล้วยังมีตัวอำเภออีก ถ้าเขตสองเป็นต้นไปก็มีคนในอำเภอที่มารวมในเขตเค้า นอกจากจำนวนแล้วความสามารถ เพราะงานของเขตเป็นงานที่คล้าย ๆ กับงานในระดับจังหวัด แต่ละคนแต่ละอำเภอมาร่วมกัน ซึ่งก็ปล่อยอย่างนี้มาตลอด ไม่มีใครมาคิดแก้ปัญหานี้ เกลี้ยก็เลยยอมให้เกลี้ยซะที จะทำก็ไม่ยอมให้ทำ...” (ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา รหัส 08)

“ปัญหาคนอีกส่วนหนึ่งก็คือ ความเหลื่อมล้ำ เขตหนึ่ง กับเขต 2 เป็นต้นไปก็เช่นเดียวกัน ก็คนเขตหนึ่งเกิดจากการรวมตัวกันของสำนักงานประถมจังหวัดกับ สำนักงานสามัญจังหวัด และสำนักงานศึกษาจังหวัด มีสามองค์กรนี้ก็มีมาศาลอยู่แล้ว บวกกับคนที่ทำงานในอำเภออีกหนึ่งมารวมกันอีก ก็พาเข้าสามร้อยเป็นอย่างต่ำ เขตสองก็ไม่มีคนในจังหวัดลงไป เพราะไม่มีใครต้องการไปอยู่บ้านนอก มันก็จะเป็นคนที่มาจากอำเภอมาอยู่รวมกัน คนทำงานในเขตสองเป็นต้นไป ก็เป็นคนทำงานระดับอำเภอซึ่งไม่มีประสบการณ์ในระดับจังหวัด เพราะเขตก็มีลักษณะงานคล้ายกับจังหวัด ขาดประสบการณ์ในการทำงาน เพราะฉะนั้นคนที่อยู่เขตสองเป็นต้นไปก็เหนื่อย เหนื่อยทั้งขาดคน เหนื่อยทั้งที่จะฝึกคนให้ทำงานให้เป็นเพื่อที่จะให้งานบรรลุผลสำเร็จ ก็เป็นปัญหาอุปสรรคมากมายในเรื่องของคน ถึงวันนี้ก็ยังมีปัญหาอยู่เหมือนเดิม เกลี้ยไม่ได้ ก็เป็นปัญหาอยู่จนถึงปัจจุบัน...” (ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา รหัส 13)

“...ปัจจัยที่เอื้ออันหนึ่งก็คือเรื่องความรับผิดชอบของบุคลากร อยู่ได้ด้วยความสามารถของเค้าจริง มันไม่แน่นอนเลยเมื่อไปเป็นเขต อะไรต่าง ๆ ใช้ประสบการณ์เก่า ๆ ของเค้า ใช้การบริหารจัดการเก่า ๆ ของเค้า จึงทำให้เขตลุล่วงมาได้ นอกจากตัวคนซึ่งประกอบไปด้วยความรู้ความสามารถในการทำงาน ความรับผิดชอบ ความมีจิตใจที่จะให้กับการทุ่มเทกับในการทำงาน ยิ่งตั้งแต่เขตสองเป็นต้นไป ยิ่งไม่มีประสบการณ์ ไม่เคยทำงานระดับจังหวัด แล้วจะต้องมาเป็นผู้เบิกแทนเค้า เอาคนอำเภอมาทำงานในจังหวัดเลย ไม่เคยฝึกอะไร ไม่มีการอบรมอะไรให้เค้า ทำมาได้

อันนี้ก็คือความรับผิดชอบ ความรู้ ความสามารถของเค้า ต้องให้เครดิตคน...” (ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษารหัส 08)

“...เรื่องของความรู้และความเข้าใจ และความสามารถในการปฏิบัติงานของระดับเจ้าหน้าที่ เรายังคงจะต้องยอมรับว่า หลังจากเป็นเขตพื้นที่ การได้รับการพัฒนาด้านความรู้ความสามารถของเจ้าหน้าที่ในระดับต่าง ๆ จะน้อยลง ซึ่งเมื่อก่อนพูดถึงศึกษานิเทศก์ ได้รับการพัฒนามากกว่าอันนี้เป็นเรื่องของบุคลากร” (ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษารหัส 06)

“การจัดสรรบุคลากรในสถานศึกษาเดิมใช้เกณฑ์ ครู : นักเรียน = 1 : 18 ต่อมาเปลี่ยนเป็น 1 : 25 ทำให้จำนวนครูลดลงไป นอกจากนี้ยังมีครูที่ขาดคุณภาพ ในโรงเรียนมัธยมจะมีครูครบทุกเอก มีมากพอสมควร แต่ครูประถมซึ่งอยู่ข้างนอกมีมากที่สุดคือเอกประถมศึกษา จบมาหลายปีแล้ว การพัฒนาจะมีน้อยมาก และจะต่อเนื่องไปในเรื่องหลักสูตรสถานศึกษา เพราะเมื่อครูขาดคุณภาพ การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนใดโรงเรียนหนึ่งใช้วิธีลอกกันมา เสร็จแล้วเอาหลักสูตรตั้งไว้โชว์เฉย ๆ” (ผู้อำนวยการสถานศึกษารหัส 08)

“สำหรับบุคลากรในเขตพื้นที่การศึกษามีจำนวนและศักยภาพแตกต่างกันมากในเขต 1 มีบุคลากรมาก บุคลากรค่อนข้างมีความรู้ความสามารถ แต่เขต 2 เป็นต้นไป อัตรากำลังจะขาดตั้งแต่ 50-100 กว่าอัตรา เช่น จังหวัดหนึ่ง เขต 1 ศึกษานิเทศก์สั่งงาน เพราะมี 200 กว่าคน ทั้งกรมสามัญศึกษาและ สปช. เดิม แต่เขตรอบนอกไม่มีศึกษานิเทศก์จากกรมสามัญศึกษาเลย เมื่อไปแนะนำในเรื่องต่าง ๆ ที่ศึกษานิเทศก์ต้องรับผิดชอบโดยตรง เช่น งานวิชาการก็จะไม่มีใครอยากไป เพราะไปแล้วก็ไปแนะนำไม่ได้” (ผู้อำนวยการสถานศึกษารหัส 10) ในบางเขตพื้นที่พบว่าศึกษานิเทศก์ไม่กล้าไปแนะนำอะไรเลย ไปก็มีแต่เอางานไปให้ มีแต่ไปประสานงาน มีแต่แบบทดสอบจากส่วนกลางไปหาข้อมูลจากสถานศึกษา”

นอกจากปริมาณและคุณภาพของบุคลากรแล้ว ความมั่นคงความก้าวหน้า และกำลังใจในการปฏิบัติงานก็เป็นสิ่งสำคัญในการปฏิบัติงานของบุคลากร สภาพในปัจจุบันพบว่า

“...เรื่องกำลังใจในการทำงานของบุคลากรภายในสำนักงาน ก็ต้องยอมรับว่า หนึ่งเค้าไม่มีความมั่นคง สองเค้าไม่มีความแน่นอน สามเค้าไม่มีความก้าวหน้า ตรงนี้ สามปีที่ผ่านมา คนที่มาจากศึกษาก็ดี มาจากสามัญก็ดี มาจาก สปช. เดิมก็ดี มาอย่างไรก็ยังอยู่อย่างนั้น ไม่มีความก้าวหน้า ไม่มีตำแหน่ง ไม่มีอะไรเลย อยู่เฉย ๆ เลย เหมือน ผอ.เขต ที่ยังโดนฟ้องอยู่ มันก็ยังไม่มีความมั่นคง ความแน่นอนในเรื่องของความก้าวหน้า...” (ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษารหัส 03)

“ศาลปกครองแถลงคดีล่าสุดแล้วนะ ผอ.เขตจะอยู่หรือไม่อยู่ มันก็ขาดความมั่นใจในการที่จะฟังคำสั่ง ทาง ผอ.เขต กับ รอง ผอ. เขตก็เหมือนกัน เมื่อไหร่เราจะโดนอีก ตัดสินเมื่อไหร่

อันนี้ก็ไม่กล้าล่วงล้ำ ไม่กล้าที่จะบุกงานจริง ๆ ไม่กล้าลุย ไม่กล้าที่จะผลักดันผ้าไปจับปลาในบ่อ ไม่เอาจริงเอาจิ้งเท่าไหร่ ก็กลัว ถ้ามีผลตัดสินมาว่าไม่ใช่ ถ้าไม่ใช่ไปอีกทางหนึ่งก็เสียอีก ฝ่ายหนึ่งไม่เสีย ก็ย้อนมาว่านายหมด ต่างคนก็ต่างไม่ไว้วางใจสถานภาพของตัวเองแล้ว โรงเรียนก็ไม่เชื่อมั่น ช่างบนตัวเองก็ไม่เชื่อมั่นว่าตัวเองจะอยู่อย่างไร ก็ต้องรักษาตัวเอง” (ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษารหัส 09)

6. ด้านเทคโนโลยีและการสื่อสาร

การจัดการเครื่องมืออุปกรณ์ เทคโนโลยีที่พอเพียงและทันสมัยทุกรูปแบบมีการติดต่อสื่อสารระหว่างโรงเรียน เขตพื้นที่และชุมชนอย่างรวดเร็ว มีประสิทธิภาพจะสนับสนุนส่งเสริมการประสานงานและการสื่อสารในเขตพื้นที่การศึกษา ดังความคิดเห็นของผู้เข้าประชุมที่ว่า

“...ในเรื่องของเทคโนโลยีและการสื่อสาร ยิ่งถ้าเป็นเขตใหญ่ ๆ อย่างของผม โรงเรียน 200 กว่าโรง ระยะทางจากเขต จากตัวเขต ไปถึงโรงเรียนนี้ก็ ร้อยกว่ากิโล การติดต่อสื่อสารระหว่างเขตกับโรงเรียน ซึ่งมันไม่มีตัวเชื่อม ระหว่างอำเภอ ก็คือจากเขตแล้วไปโรงเรียนเลยก็เป็นปัญหาและอุปสรรคในการสื่อสาร...” (ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษารหัส 06)

“...แล้วก็ที่ทางนโยบายรัฐบาลที่หวังที่เป็น อีคอมเมอร์เมนต์ ไซม์ย์ครับ ฉะนั้นก็ไปหวังให้สำนักงานเขตเป็นอีออฟฟิตต่ออีก อันนี้ถามว่าระบบตรงนี้ที่ดีไซค์ไว้เนี่ย จากรัฐบาล จากกระทรวงไปเขต แล้วก็ไปสถานศึกษา มีนโยบาย แต่ว่าตอนนี้ก็จะให้โรงเรียนมีคอมพิวเตอร์ สองแสนห้าหมื่นเครื่อง แต่ในระดับเขต ยังไม่ได้พูดถึงประเด็นตรงนี้ว่าจะเชื่อมโยงฐานข้อมูลของเราที่จะให้มันเป็นอีออฟฟิต ให้ได้รวดเร็วทันสมัย อันนี้ก็ไม่แน่ใจว่าจะมีหรือเปล่า...” (ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษารหัส 03)

7. ด้านสภาพทางกายภาพ

สภาพแวดล้อม สถานที่ตั้งอาคารสถานที่ และวัสดุ ครุภัณฑ์ในการทำงาน ควรมีสภาพทางกายภาพอย่างเหมาะสมและเพียงพอทุกเขตพื้นที่การศึกษา อาคารสถานที่ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เขต 1 มีความพร้อมมากกว่าเขต 2 เป็นต้นไป ไม่ว่าจะเป็นห้องประชุม ห้องทำงานของบุคลากร ดังความคิดเห็นที่ว่า

“...อาคารสถานที่ในการทำงาน คนไม่ได้อยู่เขต 1 จะไม่ได้เห็นในตรงนี้ที่เกิดขึ้น ถ้าคนที่อยู่เขต 2 เป็นต้นไปจะเห็นทุกซัณฑ์ คนเขต 1 จะมีสิทธิเลือกพระราชวังอยู่สามที่ คือ สปช. สำนักงานศึกษาธิการจังหวัด และสำนักงานสามัญศึกษาจังหวัด เลือกอยู่เลยว่าจะเอาที่ไหนก็ได้ ห้องประชุม ห้องทำงาน ที่ทำงานของบุคลากรเปรียบพร้อมทุกอย่าง แต่คนอยู่เขต 2 มันต้องไปอยู่กระท่อมน้อยปลายนา เราไม่มีเลขนะครับที่ส่วนกลางจะได้จัดสรร คุณจะต้องไปสร้างปราสาทขึ้นมา

ใหม่ จะต้องมียี่ห่องทำงาน ห่อง ผอ.เขต รอง ผอ.เขต เจ้าหน้าที่ ห่องประชุมอะไรต่าง ๆ ไม่มี นี่ก็คือคือทุกข์ของเขต 2 เป็นต้นไป ที่เป็นปัญหาในเรื่องของอาคารสถานที่ที่จะทำงานอย่างลำบาก...” (ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา รหัส 13)

“...ผมอยู่เขต 2 มันไม่ใช่ธรรมดาจะครับ คนมาอยู่กับผมเดิมสำนักงานเคยอยู่ 23 คน ผมต้องเนรมิตให้คนอยู่ 117 คนทันที หนึ่งสัปดาห์ สร้างตั้งแต่ห้องส้วมขึ้นมา ทุกอย่างเสร็จ ใช้เงิน 2 ล้านบาท ทำทุกวิถีทางที่ทำได้ แต่ขณะนี้ไปอยู่ที่เขตหนึ่งก็ทุกอย่างเกือบสมบูรณ์ เหมือนกับเนรมิตได้เลย ต่างกันฟ้ากับดิน ถ้าถามว่ามันเหมือนอะไรก็บอกว่า ที่บอกว่าไม่พร้อม ก็ไม่พร้อมสักอย่าง คนก็ไม่พร้อม...” (ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา รหัส 04)

นอกจากนี้ อาคารสถานที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเขต 1 ยังมีความพร้อมในเรื่องของวัสดุ อุปกรณ์ และครุภัณฑ์มากกว่าเขตอื่น ดังความเห็นของผู้เข้าประชุมที่ว่า

“...เรื่องของวัสดุอุปกรณ์ ก็เช่นเดียวกัน ตอนแบ่งสรรกัน เขต 1 มีโอกาสคัดเลือกสิ่งที่ดีไว้ก่อน เอาสิ่งที่ไม่ค่อยดีไปเขตสอง เขตสาม ฉะนั้นถ้าจะให้เอื้อ ทรัพยากรเหล่านี้ก็ต้องพร้อม ไม่ใช่ว่าพร้อมเหมือนกัน ความพร้อมตามเกณฑ์มาตรฐานของสำนักงานที่ควรจะมี เช่นว่าโปรเจกเตอร์ที่เราจะต้องใช้ ต้องไปจัดผ้าป่าเอาเองนะครับ ถ้าจัดสรรไปให้มีเหมือนกัน บริหารได้เหมือนกัน ก็โอเค มันก็จะขับเคลื่อนไปได้ ท่านกระจายอำนาจไป ท่านก็ไปหวังผล ผลจะเกิดที่เด็กที่โรงเรียน แต่ว่าถ้าเราจะมาหาผ้าป่า หาอะไรกันอยู่มันก็ยังไม้อื้อ เรื่องของวัสดุอุปกรณ์ เพราะว่าคอมพิวเตอร์ที่มีอยู่แล้ว ที่จะทำงานกันอยู่ก็ยังไม่พร้อม เช่น เราจะมาทำ e-office เราเองก็อยากให้มีมันทันสมัย เพื่อที่จะบริการให้โรงเรียนได้เร็ว ได้ติดต่อกับ สพฐ. ได้เร็ว อะไรอย่างนี้ แต่ว่าทั้งระบบ ยังไม้อื้อเท่าที่ควร...” (ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา รหัส 03)

“...นอกจากเรื่องอาคารสถานที่แล้ว ก็ยังมีปัญหาเรื่องเครื่องไม้เครื่องมืออีก ขัดสนทั้งสิ้นในเขต 2 เป็นต้นไป คนที่รับผิดชอบในการแบ่งสรรมรดก ก็ขาดจิตสำนึกของการจัดในเบื้องต้น เข้าใจว่าตนเองจะได้อยู่ที่เขต 1 ก็เลยพยายามแบ่งสิ่งดี ๆ เอาไว้ที่เขต 1 ทั้งหมด เขต 2 เป็นต้นไปก็ได้ของที่มีมันใช้ไม่ได้แล้ว เป็นเศษ เป็นซาก ของพัสดุ ของสามองค์กรที่มารวมกันแล้วก็เอาไปให้ เพราะฉะนั้นเค้าก็ชวนขวายหาเพื่อที่จะทำงานให้มีประสิทธิภาพและบรรลุผลสำเร็จ ตรงนี้ก็เป็นปัญหาเรื่องเครื่องไม้เครื่องมือทุกอย่าง ระบบที่เราต้องการ ที่อยากจะให้มันมีประสิทธิภาพ ที่จะมาเอื้ออำนวยไม่ว่าจะเป็นเรื่องของโทรศัพท์ อินเทอร์เน็ต e-office และ e-filing อะไรบ้าง ก็ลำบากทั้งสิ้น ...” (ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา รหัส 13)

8. ด้านความพร้อมของเขตพื้นที่การศึกษา/ สถานศึกษา

ความพร้อมของเขตพื้นที่การศึกษา/ สถานศึกษา มีสมรรถนะขององค์กรด้านความรู้ ความสามารถ การบริหารจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับบริบทของเขตพื้นที่การศึกษา ดังความคิดเห็นของผู้เข้าร่วมประชุมที่เห็นว่าบางเขตพื้นที่การศึกษา/ สถานศึกษาไม่มีความพร้อมในการบริหารและการจัดการศึกษา ทำให้การกระจายอำนาจไม่คล่องตัวเหมือนในช่วงที่ยังไม่มีการแบ่งเป็นเขตพื้นที่การศึกษา โรงเรียนขนาดเล็กไม่มีศักยภาพเพียงพอที่จะบริหารงานด้วยตนเอง ผู้เข้าประชุมท่านหนึ่งกล่าวว่า

“...จากหลักความคิดที่ว่า การบริหารยุคใหม่ต้องกระจายอำนาจไปสู่สถานศึกษาให้มากที่สุด ให้สถานศึกษาเป็นหลักในการบริหารและจัดการ อันนี้เป็นหลักคิดที่ดีแต่เวลาทำมันไม่ไหว ในเกือบห้าหมื่น โรงเรียน เรามีโรงเรียนขนาดเล็ก สามหมื่น โรงเรียน ถามว่าสามหมื่น โรงเรียนมีศักยภาพเพียงพอที่จะบริหารงานแบบเป็นเอกเทศ ตามอุดมคติได้มั้ย มันเป็นไปได้หรือครับ พอมาถึงเขตพื้นที่ วันนี้เขตพื้นที่ต้องเอาไปช่วยโรงเรียนขนาดเล็ก มากกว่าสมัยเดิม สมัยเดิมที่เป็นสามัญก็ดี เป็นศึกษาก็ดี เป็น สปจ. ก็ดี มันยังมีแขนงที่อยู่ระดับพื้นที่ใกล้ชิดติดกับโรงเรียน ไปประทับประคอง พวกมันไปได้เลย ยังมีกำลังมากกว่าวันนี้ แต่วันนี้เราไปตัดแขนงที่อยู่ใกล้ชิด โรงเรียนเป็นมือ เป็นอ้อมอกที่เคยพาเค้าไปได้ ออกไปจนหมดสิ้น ด้วยความหวังที่จะลดขั้นตอนของการบริหารจัดการ ว่าเป็นอุปสรรคเป็นพันธนาคาร นั่นก็คือมองแง่ลบ แง่เดียว ถ้ามองแง่บวกมันไม่ใช่อุปสรรคมันเป็นกลไกหนึ่งที่จะช่วยประทับประคอง การบริหารจัดการที่โรงเรียนขนาดเล็กมีศักยภาพที่จะสามารถเดินไปได้อย่างดี แต่วันนี้สิ่งเหล่านี้มันหายไป ผมว่าปัจจัยเหล่านี้มันเป็นเรื่องที่จะนำมาทบทวน มัชฌิมจะแยกตั้งสำนักแล้ว ตั้งเป็นสำนักมัชฌิมใช้มัชฌิมครับ แต่ก็เกิดกระแสต้านขึ้นมา เพราะฉะนั้นมัชฌิมซึ่งเป็นโรงเรียนใหญ่ ๆ มีศักยภาพพอเดินได้ เค้าก็อยากจะไปของเค้า แต่ประถมขนาดเล็ก มันมีพี่ มีผู้จัดการคอยดูแล มันก็ต้องไปอีกลักษณะหนึ่ง เพราะฉะนั้นถ้าบอกว่าทำไมไม่เอามาดูแลกัน บางพื้นที่ดูแลกันได้ครับ มัชฌิมลงไปดูแลโรงเรียนประถมขนาดเล็ก แต่บางแห่งดูแลไม่ได้ครับ เพราะว่าวัฒนธรรมเดิมมันต่างกัน...” (ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา รหัส 05)

9. ด้านภาวะผู้นำของผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา/ ผู้อำนวยการสถานศึกษา

ปัจจัยที่สำคัญในการขับเคลื่อนให้การกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประสบผลสำเร็จ คือ ภาวะผู้นำในการเปลี่ยนแปลงของผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษาและผู้อำนวยการสถานศึกษา กล่าวคือ ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและผู้อำนวยการสถานศึกษาต้องมีความตระหนักและเห็นความสำคัญของการ

กระจายอำนาจอย่างแท้จริง มีวิสัยทัศน์ ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ความรู้ ความสามารถ และ ประสบการณ์ ทำงานเป็นทีม สร้างบรรยากาศในการทำงาน รวมทั้งมีความมุ่งมั่น ตั้งใจจริงที่จะให้มีการกระจายการบริหารและการจัดการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา

ปัจจัยแรกที่เอื้อต่อความสำเร็จในการบริหารจัดการเขตพื้นที่ คือ ความคิดความเห็นของตัวผู้อำนวยการเขตว่ามีความคิดความเห็นอย่างไร “ถ้าผู้อำนวยการเขตมีความสามารถและความเชื่อมั่นในการกระจายอำนาจ ก็จะเกิดกรณีการกระจายอำนาจได้พอสมควร แต่ถ้าผู้บริหารของเขตไม่ให้ความสำคัญตรงนี้ การกระจายอำนาจอาจเป็นไปได้น้อย” (ผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษารหัส 07) ผู้เข้าประชุมเห็นว่างานของเขตพื้นที่ก็คือ งานของโรงเรียน นอกจากความตระหนักในเรื่องการกระจายอำนาจแล้ว ผู้อำนวยการเขตที่มีศักยภาพ หรือวิสัยทัศน์ดีจะทำให้งานบริหารได้ ผู้เข้าประชุมท่านหนึ่งกล่าวว่า “แม้ว่ากฎหมาย ระเบียบต่าง ๆ ที่กำหนดให้จะชัดเจนไหน ถ้าบุคลากรไม่มีวิสัยทัศน์ ไม่มีศักยภาพเพียงพอ การบริหารจัดการก็มีปัญหาเกิดขึ้น” (ผู้อำนวยการสถานศึกษารหัส 05) และได้ยกตัวอย่างการบริหารจัดการในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาแห่งหนึ่ง แบ่งสถานศึกษาออกโดยถัวเฉลี่ยกันทำให้โรงเรียนมัธยมซึ่งเป็นที่ใหญ่กับประถมอยู่กลุ่มศูนย์เดียวกัน ให้มีโรงเรียนมัธยมอาจจะประจำอำเภอ ประจำตำบลเป็นที่เล็กลง มีศูนย์เครือข่ายอยู่ประมาณศูนย์ละ 15 โรงเรียน บริหารจัดการโดยอาจให้โรงเรียนมัธยมเป็นโรงเรียนเลขา เป็นศูนย์อำนวยความสะดวกในด้านต่าง ๆ ทั้งด้านวิชาการ ด้านการบริหารทั่วไป ด้านบุคลากร และด้านงบประมาณ ในเรื่องของการพิจารณาความดี ความชอบ ก็ให้พิจารณาอยู่ในศูนย์เครือข่ายนั้น มีเศษเหลือเม็ดเงินก็จะนำไปพิจารณาในระดับเขต สำหรับสายผู้สอนก็พิจารณาดังนั้น (ผู้อำนวยการสถานศึกษา รหัส 05)

“สำหรับผู้บริหารที่ฝึกบทบาทบังคับบัญชามากกว่าที่จะประสานงานไม่ให้ความสำคัญกับการประสานงาน คิดว่าตัวเองเป็นผู้บังคับบัญชาโรงเรียน บังคับบัญชาครู ยังยึดพวกตนมากกว่าคนทำงาน ถ้าเป็นพวกตนก็อำนวยความสะดวกบางอย่าง ที่เสี่ยงก็จะช่วยเหลือกัน จะส่งผลให้อีกฝ่ายหนึ่งเสียขวัญ... ไม่ว่าการย้ายหรือความดีความชอบ เมื่อบังคับบัญชามากกว่าประสานงานยึดพวกตนมากกว่าคนทำงาน สุดท้ายก็จะเป็นเครื่องมือของนักการเมือง ก็เลยไม่สามารถทำให้การบริหารในลักษณะการกระจายอำนาจบรรลุได้” (ผู้อำนวยการสถานศึกษา รหัส 06)

10. ด้านวัฒนธรรมองค์กร

วัฒนธรรมองค์กรในการทำงานควรจะมีการหล่อหลอมให้มีวัฒนธรรมไปในทิศทางเดียวกัน โดยการปรับพฤติกรรมในการทำงาน มีความผูกพัน สนับสนุนกันระหว่างเพื่อนร่วมงานที่มาจากต่างที่กันให้มีเป้าหมายความสำเร็จในการทำงานร่วมกัน จะส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงานในเขตพื้นที่การศึกษา เมื่อมีการรวมหน่วยงานต่างสังกัดเข้าด้วยกันเป็น สพฐ. การทำงาน

เพื่อให้ประสบผลสำเร็จควรมีการปรับเข้าหากัน เป็นวัฒนธรรมองค์กรที่หลอมรวมกันเป็นหนึ่งเดียว คือเป็นองค์กรที่ใฝ่รู้ใฝ่เรียน แต่ถ้านบุคลากรที่มาจากโรงเรียนประถมศึกษาเดิม และโรงเรียนมัธยมศึกษาเดิมยึดมั่น แยกกันอยู่ วัฒนธรรมการทำงานที่ต่างกันนี้ ก็จะเป็นอุปสรรคต่อความสำเร็จในการดำเนินงานของเขตพื้นที่การศึกษา

ในเรื่องพฤติกรรมการทำงานของบุคลากร ผู้เข้าประชุมท่านหนึ่งกล่าวว่า

“...วัฒนธรรมองค์กรที่สั่งสมกันมา ถึงวันนี้ก็ปวดหัว ผอ.เขตที่มาจากประถม มาจากศึกษา มาจากมัธยม มาจาก ผอ. โรงเรียน จะมีวิธีการบริหาร การทำงาน ที่ต่างกันเพราะว่า วัฒนธรรมองค์กรสั่งสมมาอย่างนั้น วิธีการหรือกลไก รูปแบบในการบริหารของแต่ละคนจะมีความต่างกัน ในเรื่องวัฒนธรรมองค์กรเดิมมันเป็นมาอย่างนี้ พอปรับเข้าสู่โครงสร้าง ตามกฎหมาย ตามระเบียบ ตามอะไรต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นมาแล้ว คนในองค์กรใหม่ยังเป็นคนที่ติดนิสัยขององค์กรเดิมมา คิดนิสัย ต้องใช้คำนี้ เปลี่ยนยากครับ เพราะมันเคยชิน ทั้ง ๆ ที่บางคนก็อยากจะเปลี่ยน วันนี้เราจะเห็นว่าทำไมโรงเรียนมัธยมไม่อยู่กับ สพฐ. เพราะอะไรครับ วิธีการทำงานกับความเคยชินในการทำงาน ในอดีตกับปัจจุบันมันต่างกันเยอะเลย งบประมาณที่เคยได้อย่างในอดีต มันก็ไม่ได้แล้ว การบริหารงานบุคคล ที่เคยทำได้อย่างเก่า ก็ไม่ได้แล้ว อำนาจการจัดการที่เคยมีอยู่เบ็ดเสร็จก็เปลี่ยนแปลงแล้ว มันจึงเป็นความอึดอัด คับข้องใจที่เกิดขึ้นองค์กรใหม่ ที่เราก็คิดว่าเป็นองค์กรและอุดมคติของผู้คิด สิ่งเหล่านี้มันเป็นอุปสรรคสำคัญ ถึงแม้จะกระจายอำนาจไปอย่างไรก็ตามที่ แม้กระทั่งวันนี้ที่เราบริหารจัดการก็ต้องเคยคำนึงถึงวัฒนธรรมองค์กรเดิม ๆ ซึ่งวัฒนธรรมองค์กรเดิม ๆ ก็พาดูครั้งไปในทิศทางบางทิศทาง....” (ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา รหัส 05)

ผู้เข้าประชุมท่านหนึ่งกล่าวในประเด็นปัญหาเนื่องจากวัฒนธรรมการทำงานว่า “ปัญหาอุปสรรคก็คือความยึดมั่นถือมั่น.... ถือว่าเป็นอุปสรรค เพราะกฎหมายไม่ได้บอกให้คุณต้องเข้ากันนะ กฎหมายบังคับเลย เขาก็สามารถที่จะยึดได้ อย่างสมมติว่ากรมเดิม สามัญที่ท่านใหญ่ก็ใหญ่มาก่อน น้องเข้าไปอาศัยได้ แต่ก่อนท่านเอื้อเพื่อปัจจุบันท่านบอกรบประมาณเท่ากัน รายหัวเหมือนกัน อุดหนุนเหมือนกัน ฉันไม่ได้รับการยอมรับค่อนข้างจะเห็นความไม่สามัคคีกัน ผอ.เขตพื้นที่ก็ทำอะไรไม่ได้ ทำได้เพียงแต่ประสานเล็ก ๆ น้อย ๆ แต่จริง ๆ แล้ว มันลึกแล้ว มันแก้ยาก นี่ก็อุปสรรค... อุปสรรคคือ ความสามัคคีสามัคคีในเขต ยังแบ่งพรรค แบ่งพวกอยู่ หลายท่านนำเสนอมาแล้วว่าประเพณีการทำงาน คนที่มาจากศึกษาธิการจังหวัด มาจากผู้อำนวยการประถมศึกษาจังหวัด สามัญศึกษาจังหวัด 3 อันนี้จะเน้นคนละเรื่อง จะไปคนละอย่าง... ที่เคยเป็นที่ใหญ่ก็ขอให้ลดลงมาหน่วย อย่าขึ้นอยู่บนที่สูงเกินไป แล้วจะเห็นว่าตัวท่านใหญ่เกินไป ขอลดลงมานิดหนึ่ง ผมจะขยับไปใกล้ ๆ พี่แล้วกัน” (ผู้อำนวยการสถานศึกษา รหัส 02)

ในส่วนของการบริหารโรงเรียนที่อยู่ในส่วนกลางค่อนข้างเป็นอิสระ ผู้เข้าประชุมกล่าวว่า “โรงเรียนในส่วนกลางเป็นรัฐอิสระตั้งแต่โบราณแล้ว เพราะเกิดมาเป็น 100 ปีแล้ว คือ ต่างคนต่างทำ... ปัญหาอุปสรรคในการบริหารงานคือ เขตยังไม่เป็นตัวของตัวเองต้องพึ่ง สพฐ. ...” (ผู้อำนวยการสถานศึกษา รหัส 12)

11. ด้านการมีส่วนร่วมในการบริหารและการจัดการศึกษา

การมีส่วนร่วมของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการแสวงหาทางเลือกและการตัดสินใจต่าง ๆ ในการบริหารงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา การมีส่วนร่วมของบุคคล องค์กรต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องโดยเฉพาะจากชุมชนที่อยู่ในรูปแบบการบริหารกลุ่มต่าง ๆ ต้องคำนึงความรู้ความสามารถ ศักยภาพ และวิธีการสรรหาหรือให้ได้มา รวมทั้งบทบาทในการมีส่วนร่วมในการบริหารอย่างเหมาะสมเพื่อให้การบริหารงานแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสามารถบริหารงานได้อย่างถูกต้อง เหมาะสมและยุติธรรม

เมื่อกล่าวถึงการกระจายอำนาจก็จะต้องกล่าวถึงการมีส่วนร่วม จุดประสงค์ของการมีส่วนร่วม มีเป้าหมายอยู่ที่ประชาชน ตัวแทนภาคประชาชนจะเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงานของเขตพื้นที่การศึกษา 2 ส่วน คือ คณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา และคณะกรรมการสถานศึกษา ผู้เข้าประชุมเห็นว่า “ศักยภาพของคณะกรรมการแต่ละเขตพื้นที่ไม่เหมือนกัน แตกต่างกันค่อนข้างเยอะ อย่างเขต 1 คณะกรรมการค่อนข้างมีความรู้ความสามารถ มีคุณวุฒิ วิทยุฒิ ศักยภาพทางสังคม ทุนทางสังคมค่อนข้างสูง ก็จะทำให้เขตนั้นประสบความสำเร็จ ในขณะที่เดียวกัน โรงเรียนที่มีขนาดใหญ่ โรงเรียนประจำจังหวัดก็ดี โรงเรียนใหญ่ ๆ ในกรุงเทพฯ ก็จะมีตัวแทนคณะกรรมการสถานศึกษาที่มีศักยภาพ จึงจะเอื้อให้โรงเรียนประสบความสำเร็จในการจัดการเรียนการสอนค่อนข้างสูง แต่ในขณะที่เดียวกัน ถ้าเป็นโรงเรียนห่างไกล การหากรรมการสถานศึกษาก็ยาก แล้วการมีส่วนร่วมที่จะทำให้โรงเรียนประสบความสำเร็จในเรื่องการจัดการเรียนการสอนก็น้อย” (ผู้อำนวยการสถานศึกษา รหัส 04)

ในเรื่องบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานของเขตพื้นที่การศึกษานี้ ผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษาท่านหนึ่งกล่าวว่า “มีองค์คณะกรรมการอยู่ 2 บอร์ด บอร์ดที่หนึ่งคือคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา” และบอร์ดที่สองคืออนุกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา (อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษา) ในบทบาทของคณะกรรมการทั้งสองนี้ “ถ้าได้ผู้มีความรู้ความเข้าใจที่จะมาขับเคลื่อนในการกระจายอำนาจ คิดว่าจะช่วยนำพาให้ให้องค์กร หรือการบริหารจัดการทั้งสิ่งงานเป็นไปในทิศทางที่ควรจะเป็น แต่เท่าที่ได้ประสบมา บอร์ดของคณะกรรมการเขตส่วนใหญ่จะไม่ค่อยมีปัญหาสักเท่าไร เพราะว่าส่วนใหญ่จะเป็นการให้ความเห็นชอบตามที่สำนักงานเขตเสนอ ส่วนใหญ่จะเป็นอย่างนั้น แต่ว่าที่ไม่ค่อยจะลงรอยกันในเรื่อง

ของบอร์ด อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษา ถ้าได้ผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจ มีความสามารถเป็นผู้ทรงคุณวุฒิจริงๆ มาช่วยกันจะทำให้การบริหารเป็นปัจจัยเอื้อ ถ้าหากบอร์ดไหนที่เข้ามาแล้วจะมาในเรื่องผลประโยชน์มาในพรรคพวกซะส่วนใหญ่อะไรประมาณนี้ ก็จะไปผิดกติกา หลักเกณฑ์ไม่ค่อยเคารพอะไรมาก ฉะนั้นก็จะมีผลตรงนี้...” (ผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษารหัส 03)

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายและข้อเสนอแนะ

การวิจัยประเมินผลการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาให้เขตพื้นที่การศึกษา มีวัตถุประสงค์เพื่อ

1. ติดตามความก้าวหน้าในการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาให้เขตพื้นที่การศึกษา รวมทั้งปัญหา อุปสรรคของการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาให้เขตพื้นที่การศึกษา

2. ประเมินผลการดำเนินงานของเขตพื้นที่การศึกษาตามอำนาจหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายรวมทั้งปัญหา อุปสรรคในการดำเนินงานของเขตพื้นที่การศึกษา

3. จัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย และข้อเสนอแนะต่อผู้รับผิดชอบ และหน่วยงานการศึกษาที่เกี่ยวข้องให้มีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาด้านต่างๆ ให้กับเขตพื้นที่การศึกษาอย่างเหมาะสม

แหล่งข้อมูล / กลุ่มตัวอย่างผู้ให้ข้อมูลในการวิจัย ประกอบด้วย

1. แหล่งข้อมูลประเภทเอกสาร / หลักฐาน ได้แก่ เอกสาร / หลักฐานเกี่ยวกับการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาให้เขตพื้นที่การศึกษา เช่น พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 พระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับ พ.ศ. 2545 พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 พระราชบัญญัติสภาครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2546 พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2547 คำสั่ง กฎกระทรวง ระเบียบ ประกาศ รายงานการดำเนินงานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เป็นต้น

2. แหล่งข้อมูลประเภทบุคคล ได้แก่

2.1 กลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถาม รวม 645 คน ประกอบด้วย

- 1) ประธานกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา จำนวน 96 คน
- 2) ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา จำนวน 126 คน
- 3) ผู้อำนวยการสถานศึกษาในสังกัดเขตพื้นที่การศึกษา จำนวน 423 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่างผู้ให้สัมภาษณ์ รวม 34 คน ประกอบด้วย

- 1) ประธานกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา 4 ภาคๆ ละ 2 คน รวม 8 คน
- 2) ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา 4 ภาคๆ ละ 2 คน รวม 8 คน
- 3) ผู้อำนวยการสถานศึกษาระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษา

4 ภาค ภาคละ 2-3 คน รวม 18 คน

เขตพื้นที่การศึกษาที่ให้ข้อมูลการสัมภาษณ์ ได้แก่ เขตพื้นที่การศึกษานนทบุรี เขต 2 ระยอง เขต 1 เชียงราย เขต 1 พิษณุโลก เขต 2 นครราชสีมา เขต 2 ขอนแก่น เขต 4 นครศรีธรรมราช เขต 3 และพัทลุง เขต 1

2.3 กลุ่มตัวอย่างผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่ม (Focus Group) จำนวน 27 คน ประกอบด้วย

- 1) ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา 4 ภาค ภาคละ 3-4 คน รวม 13 คน
- 2) ผู้อำนวยการสถานศึกษา 4 ภาค ภาคละ 3-4 คน รวม 14 คน

การเก็บรวบรวมข้อมูล ใช้วิธีการดังนี้

1. วิเคราะห์เอกสารเกี่ยวกับการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา
2. ส่งแบบสอบถามให้ประธานกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และผู้บริหารสถานศึกษา ทางไปรษณีย์ ผู้วิจัยได้จัดส่งแบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่างระหว่างวันที่ 10-15 พฤศจิกายน 2548 และส่งจดหมายเพื่อติดตามแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างที่ยังไม่ได้รับคืน จนถึงวันที่ 20 มกราคม 2549 แบบสอบถามที่ตอบครบถ้วนสมบูรณ์นำมาวิเคราะห์รวม 645 ฉบับ โดยเป็นแบบสอบถามประธานกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา 96 ฉบับ ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา 126 ฉบับ และผู้อำนวยการสถานศึกษา 423 ฉบับ

3. สัมภาษณ์ประธานกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา จำนวน 8 คน ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา 8 คน และผู้บริหารสถานศึกษา 18 คน รวม 34 คน ณ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาแต่ละจังหวัด ระหว่างวันที่ 8-27 ธันวาคม 2548

4. สนทนากลุ่มโดยผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และผู้อำนวยการสถานศึกษา รวม 27 คน ณ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ระหว่างวันที่ 27-28 มีนาคม 2549

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ข้อมูลทั่วไป ปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงาน ซึ่งเป็นคำถามปลายเปิด รวมทั้งข้อมูลจากเอกสารการสัมภาษณ์ และการสนทนากลุ่ม วิเคราะห์โดยการวิเคราะห์เนื้อหา
2. ข้อมูลการดำเนินงานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาที่เป็นคำถามแบบมาตราประเมินค่า วิเคราะห์โดยการแจกแจงนับความถี่ ร้อยละและฐานนิยม

สรุปผล

การวิจัยประเมินผลการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาให้เขตพื้นที่การศึกษา ได้ข้อสรุป ดังนี้

1. ความก้าวหน้าในการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา ซึ่งพิจารณา รูปแบบการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาให้เขตพื้นที่การศึกษา ความก้าวหน้าในการดำเนินงานด้านกฎหมายเกี่ยวกับการกระจายอำนาจ อำนาจหน้าที่ที่กระจายให้เขตพื้นที่การศึกษา ตามกฎหมายการศึกษา ความเป็นอิสระและคล่องตัวในการบริหารงาน รวมทั้งปัญหา อุปสรรคของการกระจายอำนาจ สรุปได้ดังนี้

1.1 รูปแบบการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาให้เขตพื้นที่การศึกษา ตามกฎหมายการศึกษามี 2 รูปแบบ ได้แก่

1) การแบ่งอำนาจการบริหารราชการส่วนกลางจากกระทรวงศึกษาธิการ ไปยัง คณะกรรมการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาตามแนวทางการกระจายอำนาจตามที่ กำหนดไว้ในมาตรา 39 ที่กำหนดให้กระทรวงกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาทั้งด้าน วิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป ไปยังคณะกรรมการและ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา โดยมีการบริหารและการจัดการศึกษาในรูปคณะกรรมการ แบ่งเป็น 4 ด้าน ได้แก่ (1) ด้านวิชาการ สถานศึกษาสามารถจัดทำหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของ ท้องถิ่นนอกเหนือจากหลักสูตรแกนกลาง (2) ด้านงบประมาณ การจัดตั้งและรับงบประมาณของ สถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา ต้องดำเนินการผ่านสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา โดยสำนักงาน เขตเป็นผู้พิจารณาและดำเนินการต่อไปยังสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (3) ด้านการ บริหารงานบุคคล การพิจารณาแต่งตั้ง โยกย้าย และการพิจารณาความดีความชอบของบุคลากรที่ ปฏิบัติงานในเขตพื้นที่การศึกษาอยู่ในอำนาจของ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษา และ (4) ด้านการบริหาร ทั่วไป สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานแบ่งอำนาจให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและ สถานศึกษาดำเนินการบางอย่างได้ตามที่กำหนดในกฎหมายเช่น การจัดซื้อ จัดจ้างในวงเงินตามที่ กำหนดไว้

2) การมอบอำนาจ เป็นการมอบอำนาจการตัดสินใจจากกระทรวงศึกษาธิการ ไปสู่เขตพื้นที่การศึกษา โดยมีคำสั่งมอบอำนาจด้านวิชาการ 11 เรื่อง ด้านงบประมาณ 52 เรื่อง ด้านการบริหารงานบุคคล 28 เรื่อง และด้านการบริหารทั่วไป 13 เรื่อง รวม 104 เรื่อง

สรุปได้ว่าการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาให้เขตพื้นที่การศึกษา เป็นการกระจายอำนาจการตัดสินใจบางอย่างของกระทรวงศึกษาธิการให้สำนักงานเขตพื้นที่

การศึกษาและสถานศึกษาใน 2 รูปแบบ คือ การแบ่งอำนาจ และการมอบอำนาจ เพื่อให้หน่วยงานดังกล่าวสามารถบริหารและจัดการศึกษาให้ได้ประโยชน์สูงสุดตามความเหมาะสม และความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น ซึ่งทั้ง 2 รูปแบบ กระทรวงศึกษาธิการสามารถรวมคำสั่งหรือยกเลิกได้

ในเรื่องของการมอบอำนาจ ผู้ให้ข้อมูลเห็นว่า เขตพื้นที่การศึกษาควรได้รับการมอบอำนาจหน้าที่เพิ่มเติมเพื่อให้มีความคล่องตัวในการดำเนินงานมากยิ่งขึ้นในเรื่อง 1) การรับบริจาค 2) การอนุมัติให้เด็กที่มีอายุอยู่ในเกณฑ์การศึกษาภาคบังคับ สามารถเข้าเรียนการศึกษานอกระบบได้ 3) การอนุญาตให้ข้าราชการในเขตพื้นที่เดินทางไปต่างประเทศ 4) การเปลี่ยนแปลงชื่อสถานศึกษา 5) การขยายห้องเรียน เพิ่ม – ลด ชั้นเรียน การกำหนดจำนวนนักเรียนต่อห้องและ 6) การบริหารการศึกษาเอกชนที่เป็นการศึกษาขั้นพื้นฐาน

นอกจากนี้ได้เสนอเพิ่มเติมถึงอำนาจที่ไม่ควรมอบให้เขตพื้นที่การศึกษา ดำเนินการ ในเรื่อง 1) การสั่งซื้อแบบพิมพ์ต่าง ๆ เช่น แบบพิมพ์ระเบียบแสดงผลการเรียนรู้ แบบพิมพ์ประกาศนียบัตร (ปพ.2) ให้สถานศึกษา เป็นต้น 2) การจัดซื้อจัดจ้าง (ครุภัณฑ์ อาคาร และสิ่งก่อสร้าง) ควรมอบให้สถานศึกษาดำเนินการได้เอง 3) การพิจารณาความดีความชอบของผู้บริหารสถานศึกษา 4) การศึกษานอกสถานที่ของนักเรียน ในกรณีที่ต้องค้างคืน ควรมอบให้สถานศึกษาดำเนินการได้เอง 5) การเบิกจ่ายงบประมาณต่าง ๆ ควรให้สถานศึกษาเบิกจากคลังโดยตรง 6) การจัดสรรงบประมาณการบริหารงานบุคคล ควรมอบให้สถานศึกษาโดยตรง เขตพื้นที่การศึกษาควรทำหน้าที่ด้านมาตรฐานการศึกษาและคุณภาพวิชาการ 7) การคัดเลือก/สรรหา รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและผู้ช่วยผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ควรให้ ก.ค.ศ. ดำเนินการ และ 8) การสรรหาคัดเลือก บุคลากร ควรเป็นเรื่องของสถานศึกษา

1.2 ความก้าวหน้าในการดำเนินงานด้านกฎหมาย

การดำเนินงานด้านกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการบริหารและการจัดการศึกษาของเขตพื้นที่การศึกษา ส่วนใหญ่มีความก้าวหน้าในระดับมากที่สุด กล่าวคือมีการประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว แต่บางส่วนอยู่ระหว่างการดำเนินการยังไม่ได้ประกาศใช้ กฎหมายที่เป็นแม่บทสำคัญ และมีผลบังคับใช้แล้ว มี 5 ฉบับ ได้แก่ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 พระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับ พ.ศ. 2545 พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 พระราชบัญญัติสภาครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2546 และพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2547

การบริหารและการจัดการศึกษาของเขตพื้นที่การศึกษาที่ผ่านมา มีปัญหาในการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายแม่บท และกฎหมายรองดังนี้

1. ระยะเวลาในการดำเนินงานด้านกฎหมาย กฎหมายการศึกษาที่เป็นกฎหมายแม่บทที่สำคัญ พระราชบัญญัติมีผลบังคับใช้แล้วหลายมาตรา แต่บางมาตรายังดำเนินการไม่ได้ เนื่องจากต้องมีกฎหมายรองออกตามมา เป็นกฎกระทรวงกำหนดแนวปฏิบัติหรือกิจกรรมในการดำเนินงาน

2. ความไม่ชัดเจนในการตีความตามบทบัญญัติของกฎหมาย

การตีความทางด้านกฎหมายไม่ชัดเจน ก่อให้ผลในทางปฏิบัติ การพิจารณาทางด้านกฎหมายต้องพิจารณาพระราชบัญญัติ กฎหมาย ระเบียบและเอกสารที่เกี่ยวข้องหลายฉบับ นอกเหนือจากกฎหมายทางการศึกษา เพื่อให้ทราบถึงภารกิจที่แท้จริงที่ต้องปฏิบัติให้ถูกต้องตามกฎหมาย

1.3 อำนาจหน้าที่ที่กระจายให้เขตพื้นที่การศึกษา

1.3.1 อำนาจหน้าที่ที่กระจายให้สำนักงานเขตพื้นที่ศึกษานำไปกำหนดกิจกรรมหรือวิธีการปฏิบัติมีดังต่อไปนี้

ด้านวิชาการ กระจายอำนาจให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในเรื่อง 1) การพัฒนาหลักสูตร 2) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 3) การวัดและประเมินผล 4) การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา 5) การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา 6) การนิเทศการศึกษา 7) การพัฒนาแบบประกันคุณภาพ และ 8) การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น

ด้านงบประมาณ กระจายอำนาจให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในเรื่อง 1) การจัดทำเสนอของบประมาณ 2) การจัดสรรงบประมาณ 3) การตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผล การใช้เงินงบประมาณ 4) การบริหารการเงิน 5) การบริหารการบัญชี และ 6) การบริหารพัสดุและสินทรัพย์

ด้านการบริหารงานบุคคล กระจายอำนาจให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในเรื่อง 1) การวางแผนอัตรากำลังและกำหนดตำแหน่ง 2) การสรรหาและบรรจุแต่งตั้ง 3) การเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ 4) การประเมินผลการปฏิบัติงาน และ 5) งานเลขานุการ อ.ก.ค.ศ.เขตพื้นที่การศึกษา

ด้านการบริหารทั่วไป กระจายอำนาจให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในเรื่อง 1) การจัดระบบบริหารและพัฒนาองค์กร 2) การพัฒนาระบบเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ 3) การดูแล

สถานที่และสภาพแวดล้อม 4) การดูแลทรัพยากรเพื่อการศึกษา และ 5) การส่งเสริม สนับสนุน และประสานงานการศึกษา ของบุคคล ชุมชน องค์กร หน่วยงานและสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษา

1.3.2 อำนาจหน้าที่กระจายให้สถานศึกษานำไปกำหนดกิจกรรม หรือวิธีการปฏิบัติดังต่อไปนี้

ด้านวิชาการ กระจายอำนาจให้สถานศึกษาในเรื่อง 1) การพัฒนาหลักสูตร 2) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 3) การวัดและประเมินผล 4) การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา 5) การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา 6) การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ 7) การนิเทศการศึกษา 8) การแนะแนวการศึกษา 9) การพัฒนาระบบประกันคุณภาพ 10) การส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน 11) การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น ๆ 12) การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กรหน่วยงานและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา

ด้านงบประมาณ กระจายอำนาจให้สถานศึกษาในเรื่อง 1) การจัดทำเสนอของบประมาณ 2) การจัดสรรงบประมาณ 3) การตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผล การใช้จ่ายเงินงบประมาณ 4) การระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา 5) การบริหารการเงิน 6) การบริหารการบัญชี และ 7) การบริหารพัสดุและสินทรัพย์

ด้านการบริหารงานบุคคล กระจายอำนาจให้สถานศึกษาในเรื่อง 1) การวางแผนอัตรากำลังและกำหนดตำแหน่ง 2) การสรรหาบรรจุและแต่งตั้ง 3) การเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ 4) วินัยและการเสริมสร้างวินัย และ 5) การออกจากราชการ

ด้านการบริหารทั่วไป กระจายอำนาจให้สถานศึกษาในเรื่อง 1) การดำเนินงานธุรการ 2) งานเลขานุการคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 3) งานพัฒนาระบบและเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ 4) การประสานและพัฒนาเครือข่ายการศึกษา 5) การจัดระบบการบริหารและพัฒนาองค์กร 6) งานเทคโนโลยีสารสนเทศ 7) การส่งเสริม สนับสนุนด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคลและการบริหารทั่วไป 8) การดูแลอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม 9) การจัดทำสำมะโนผู้เรียน 10) การรับส่งนักเรียน 11) การส่งเสริมและประสานงานการศึกษาในระบบ นอกระบบ และตามอัธยาศัย 12) การระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา 13) งานส่งเสริมกิจการนักเรียน 14) การประชาสัมพันธ์งานการศึกษา และ 15) การส่งเสริมสนับสนุนและประสานงานการศึกษาของบุคคล ชุมชน องค์กร หน่วยงานและสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษา

1.4 ความเป็นอิสระและคล่องตัวในการบริหารงาน หลังจากมีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาให้เขตพื้นที่การศึกษา ปรากฏการณ์การเขตพื้นที่การศึกษาและผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาส่วนใหญ่เห็นว่า การบริหารงานด้านวิชาการ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไปมีความเป็นอิสระและคล่องตัวในระดับมาก แต่ผู้อำนวยการสถานศึกษาส่วนใหญ่เห็นว่ามีความเป็นอิสระและคล่องตัวในระดับปานกลาง ส่วนการบริหารงานด้านงบประมาณ ผู้ให้ข้อมูลทั้ง 3 กลุ่ม เห็นว่ามีความเป็นอิสระและคล่องตัวในระดับปานกลาง

1.5 ปัญหา อุปสรรคของการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาให้เขตพื้นที่การศึกษา

จากการสอบถาม และการสัมภาษณ์ ปรากฏการณ์การเขตพื้นที่การศึกษา ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและผู้อำนวยการสถานศึกษา รวมทั้งจากการวิเคราะห์เอกสารเกี่ยวกับกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาให้เขตพื้นที่การศึกษา พบว่ามีปัญหาอุปสรรค ในการกระจายอำนาจดังต่อไปนี้

1.5.1 กฎกระทรวงที่เกี่ยวข้องกับหลักเกณฑ์ และวิธีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา ตามมาตรา 39 แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ยังไม่มีการประกาศใช้ ทำให้การดำเนินงานตามบทบาทอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายของเขตพื้นที่การศึกษาไม่มีกรอบและแนวทางการดำเนินงานที่ชัดเจน การกระจายอำนาจการบริหาร และการจัดการศึกษาต้องมีกฎหมายรองรับ เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติให้บรรลุผล

1.5.2 ความไม่เพียงพอของทรัพยากรทางการศึกษา เนื่องจากการปรับเปลี่ยนโครงสร้างการบริหารและการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพื้นที่การศึกษา 175 เขต โดยแต่ละเขตพื้นที่การศึกษามีการบริหารและการจัดการศึกษาในความรับผิดชอบ แต่ความพร้อมทางด้านทรัพยากรการศึกษาทั้ง 4 ด้าน แตกต่างกัน และไม่สอดคล้องกับสภาพทางภูมิศาสตร์ การคมนาคมไม่สะดวก การติดต่อประสานงานกับสถานศึกษาทำได้ลำบาก สภาพการบริหารของเขตพื้นที่การศึกษาเขต 1 ของทุกจังหวัด มีความพร้อมทุกด้าน สามารถบริหารและจัดการศึกษาได้สะดวก คล่องตัว รวดเร็ว แต่เขตพื้นที่การศึกษาอื่นส่วนใหญ่ไม่มีความพร้อมทั้งด้านบุคลากร และอาคารสถานที่ของสำนักงาน

1.5.3 ความไม่ชัดเจนในบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา คณะกรรมการส่วนใหญ่เห็นว่าบทบาทของคณะกรรมการไม่ชัดเจนและมีบทบาทน้อย ไม่มีความมั่นใจในบทบาท คณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษาไม่มีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทาง นโยบาย และยุทธศาสตร์ การบริหารจัดการของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

1.5.4 วิธีการสรรหาและคัดเลือกคณะกรรมการของเขตพื้นที่การศึกษายังไม่เหมาะสม เขตพื้นที่การศึกษามีคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา 15 คน คณะอนุกรรมการการข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษาประจำเขตพื้นที่การศึกษา (อ.ก.ค.ศ.) จำนวน 11 คน การสรรหาและคัดเลือกคณะกรรมการ อ.ก.ค.ศ. มีอำนาจทางการเมืองเข้ามาแทรกโดยกำหนดให้คัดเลือกเป็นกรรมการ ตัวแทนจากกลุ่มต่าง ๆ ยังไม่มีส่วนร่วมจริง จะได้บุคคลที่มาจากกลุ่มเดียวกัน เพราะกำหนดคุณสมบัติบางตำแหน่งไม่ชัดเจน โดยเฉพาะอนุกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 คน ส่วนใหญ่เป็นผู้บริหารสถานศึกษา ครูและบุคลากรทางการศึกษา และบางเขตพื้นที่การศึกษา ผู้ได้บังคับบัญชาเป็นประธานกรรมการ อ.ก.ค.ศ. หรือประธานกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา โดยผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาทำหน้าที่เป็นเลขานุการคณะกรรมการ ซึ่งทำให้เกิดความอึดอัดในการบริหารงานในรูปคณะกรรมการ

1.5.5 การปฏิรูปการเรียนรู้ ขาดแนวทางและวิธีปฏิบัติที่ชัดเจน ที่สามารถนำไปปฏิบัติให้ได้ผล โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงชั้นที่ 3 และ 4 บางเขตไม่มีศึกษานิเทศก์ ทำให้ขาดการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ตามจุดมุ่งหมายในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ

1.5.6 การจัดตั้งศูนย์เครือข่ายไม่มีกฎหมายรองรับกลุ่มที่ตั้งขึ้นในรูปแบบที่หลากหลาย เพื่อบริการด้านบริหารทั่วไป และด้านวิชาการ เช่น ศูนย์เครือข่ายกลุ่มโรงเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามีงบประมาณสนับสนุนน้อย สถานศึกษาที่เป็นหัวหน้า/ประธานศูนย์ไม่มีกฎหมายรองรับ/ การประสานงาน การระดมทรัพยากรทางการศึกษาไม่สามารถทำได้เต็มที่

1.5.7 ความไม่ชัดเจนเรื่องการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน นอกเหนือจากการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่อยู่ในเขตพื้นที่การศึกษาแล้ว สิทธิในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานที่จัดโดยครอบครัว (Home School) ผู้ปกครอง สถานประกอบการ องค์กรชุมชนและองค์กรเอกชน รวมทั้งสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ยังมีความเข้าใจไม่ชัดเจน

1.5.8 การจัดสรรเงินอุดหนุนการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของบุคคล ครอบครัว องค์กร และสถาบันอื่น ยังไม่มีกฎหมายเป็นแนวปฏิบัติในสิทธิประโยชน์ที่ต้องได้รับการสนับสนุนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน และยังไม่มีความหมายว่าด้วยการลดหย่อน หรือยกเว้นภาษี สำหรับค่าใช้จ่ายการศึกษาให้บิดามารดาหรือผู้ปกครอง ครอบครัว สถานประกอบการ และองค์กรต่าง ๆ

1.5.9 การจัดสรรเงินอุดหนุนทั่วไป ของโรงเรียนขนาดเล็กไม่เพียงพอ ค่าใช้จ่ายของโรงเรียนขนาดเล็ก ได้รับการจัดสรรเงินอุดหนุนไม่เพียงพอต่อการบริหารจัดการ

1.5.10 การจัดสรรงบประมาณ สำหรับผู้เรียนที่มีความสามารถพิเศษยังไม่มีแนวทางที่ชัดเจน

1.5.11 การตรวจสอบ ติดตาม และประเมินค่าใช้จ่าย งบประมาณการจัดการศึกษา ยังไม่มีกฎกระทรวงว่าด้วยหลักเกณฑ์ และวิธีการตรวจสอบ ติดตาม และประเมินค่าใช้จ่าย งบประมาณการจัดการศึกษา ทำให้ไม่มีแนวทางในการปฏิบัติที่ถูกต้องชัดเจน

1.5.12 การเทียบโอนผลการเรียน และการเทียบระดับการศึกษาตามมาตรฐานและ แนวปฏิบัติที่ชัดเจน การเทียบโอนผลการเรียนจากการศึกษานอกระบบ และตามอัธยาศัยในระดับ การศึกษาขั้นพื้นฐาน ดำเนินการได้น้อย

2. ผลการดำเนินงานของเขตพื้นที่การศึกษา

จากการสอบถามและการสัมภาษณ์ ประธานกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และผู้อำนวยการสถานศึกษา พบว่าการดำเนินงานของเขต พื้นที่การศึกษาได้ผลดังนี้

2.1 ผลการดำเนินงานด้านวิชาการ

2.1.1 ผลการดำเนินงานด้านวิชาการตามความคิดเห็นของประธานกรรมการเขต พื้นที่การศึกษา ประธานกรรมการเขตพื้นที่การศึกษาส่วนใหญ่เห็นการพัฒนาหลักสูตร การพัฒนา กระบวนการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล การพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีการศึกษา การ วิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา การนิเทศการศึกษา การประสานความร่วมมือในการพัฒนา วิชาการกับหน่วยงานอื่น มีผลการดำเนินงานในระดับมาก

2.1.2 ผลการดำเนินงานด้านวิชาการตามความคิดเห็นของผู้ผู้อำนวยการสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษา ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาส่วนใหญ่เห็นว่าการพัฒนากระบวนการ เรียนรู้ การนิเทศการศึกษา มีผลการดำเนินงานระดับมากที่สุด ส่วนการพัฒนาหลักสูตร การพัฒนา สื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา การพัฒนาระบบ ประกันคุณภาพการศึกษา การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับหน่วยงานอื่น มีผลการ ดำเนินงานในระดับมาก

2.1.3 ผลการดำเนินงานด้านวิชาการตามความคิดเห็นของผู้ผู้อำนวยการสถานศึกษา ผู้อำนวยการสถานศึกษาเห็นว่า การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ มีผลการดำเนินงานในระดับมาก ส่วนการพัฒนาหลักสูตร การพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา การวิจัยเพื่อพัฒนา คุณภาพการศึกษา การพัฒนาระบบประกันคุณภาพการศึกษา การประสานความร่วมมือในการ พัฒนาวิชาการกับหน่วยงานอื่น และการนิเทศศึกษามีผลการดำเนินงานในระดับปานกลาง

โดยสรุปแล้ว ประธานกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา และผู้อำนวยการสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาเห็นว่าผลการดำเนินงานด้านวิชาการของเขตพื้นที่การศึกษาส่วนใหญ่อยู่ในระดับ มาก แต่ผู้อำนวยการสถานศึกษาเห็นว่าผลการดำเนินงานส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง

2.2 ผลการดำเนินงานด้านงบประมาณ

2.2.1 ผลการดำเนินงานด้านงบประมาณตามความคิดเห็นของประธานกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา ประธานกรรมการเขตพื้นที่การศึกษาส่วนใหญ่เห็นว่าการจัดทำและเสนองบประมาณ การจัดสรรงบประมาณ การบริหารการเงิน การบริหารบัญชี การบริหารพัสดุและทรัพย์สิน การตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผลการใช้เงินงบประมาณมีผลการดำเนินงานในระดับมาก

2.2.2 ผลการดำเนินงานด้านงบประมาณตามความคิดเห็นของผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาส่วนใหญ่เห็นว่า การจัดสรรงบประมาณมีผลการดำเนินงานในระดับมากที่สุด ส่วนการจัดทำและเสนองบประมาณ การบริหารบัญชี การบริหารพัสดุและทรัพย์สิน และการบริหารการเงินมีผลการดำเนินงานในระดับมาก

2.2.3 ผลการดำเนินงานด้านงบประมาณตามความคิดเห็นของผู้อำนวยการสถานศึกษา ผู้อำนวยการสถานศึกษาส่วนใหญ่เห็นว่า การบริหารการเงิน การบริหารบัญชี การบริหารพัสดุและทรัพย์สิน มีผลการดำเนินงานในระดับมาก ส่วนการจัดทำและเสนองบประมาณ และการจัดสรรงบประมาณ มีผลการดำเนินงานในระดับปานกลาง

สรุปได้ว่าประธานกรรมการเขตพื้นที่การศึกษาและผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เห็นว่า ผลการดำเนินงานด้านงบประมาณอยู่ในระดับมากทุกงาน แต่ผู้อำนวยการสถานศึกษาเห็นว่า ผลการดำเนินงานอยู่ในระดับมากและระดับปานกลาง

2.3 ผลการดำเนินงานด้านการบริหารงานบุคคล

2.3.1 ผลการดำเนินงานด้านการบริหารงานบุคคลตามความคิดเห็นของประธานกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา ประธานกรรมการเขตพื้นที่การศึกษาเห็นว่า งานทุกงานมีผลการดำเนินงานในระดับมาก ได้แก่ การวางแผนอัตรากำลังและกำหนดตำแหน่ง การสรรหาและการบรรจุแต่งตั้ง การเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ การประเมินผลการปฏิบัติงาน และงานเลขานุการ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษา

2.3.2 ผลการดำเนินงานด้านการบริหารงานบุคคลตามความคิดเห็นของผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาส่วนใหญ่เห็นว่า การวางแผนอัตรากำลังและกำหนดตำแหน่ง การสรรหาและการบรรจุแต่งตั้ง การเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ และงานเลขานุการ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษา มีผลการดำเนินงานในระดับมากที่สุด ส่วนการประเมินผลการปฏิบัติงานมีผลการดำเนินงานในระดับมาก

2.3.3 ผลการดำเนินงานด้านการบริหารงานบุคคลตามความคิดเห็นของผู้อำนวยการสถานศึกษา ผู้อำนวยการสถานศึกษาเห็นว่า การวางแผนอัตรากำลังและการกำหนดตำแหน่ง และ

งานเลขานุการ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษา มีผลการดำเนินงานระดับมาก ส่วนการประเมินผลการปฏิบัติงานมีผลการดำเนินงานระดับปานกลาง

สรุปได้ว่าประธานกรรมการเขตพื้นที่การศึกษาและผู้อำนวยการสถานศึกษาส่วนใหญ่เห็นว่า ผลการดำเนินงานด้านการบริหารงานบุคคลอยู่ในระดับมาก ส่วนผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเห็นว่า ผลการดำเนินงานอยู่ในระดับมากที่สุด

2.4 ผลการดำเนินงานด้านการบริหารทั่วไป

2.4.1 ผลการดำเนินงานด้านการบริหารทั่วไปตามความคิดเห็นของประธานกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา ประธานกรรมการเขตพื้นที่การศึกษาส่วนใหญ่ เห็นว่า การจัดระบบการบริหารและพัฒนาองค์กร การดูแลอาคาร สถานที่ และสภาพแวดล้อม การส่งเสริมสนับสนุน และประสานงานการศึกษาของบุคคล ชุมชน องค์กร หน่วยงานและสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษา การระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา มีผลการดำเนินงานระดับมาก

2.4.2 ผลการดำเนินงานด้านการบริหารทั่วไปตามความคิดเห็นของผู้ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาส่วนใหญ่ เห็นว่า การจัดระบบการบริหารและการพัฒนาองค์กร การดูแลอาคาร สถานที่ และสภาพแวดล้อม การระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา การส่งเสริมสนับสนุนและประสานงานการศึกษาของบุคคล ชุมชน องค์กร หน่วยงาน และสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษา มีผลการดำเนินงานระดับมากที่สุด

2.4.3 ผลการดำเนินงานด้านการบริหารทั่วไปตามความคิดเห็นของผู้ผู้อำนวยการสถานศึกษา ผู้อำนวยการสถานศึกษาส่วนใหญ่เห็นว่า การจัดระบบการบริหารและพัฒนาองค์กร การดูแลอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม การส่งเสริม สนับสนุน และประสานงานการศึกษาของบุคคล ชุมชน องค์กร หน่วยงาน และสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษา การระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา มีผลการดำเนินงานระดับมาก

สรุปได้ว่าผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเห็นว่า ผลการดำเนินงานด้านการบริหารทั่วไปส่วนใหญ่อยู่ในระดับมากที่สุด แต่ประธานกรรมการเขตพื้นที่การศึกษาและผู้อำนวยการสถานศึกษาเห็นว่า ผลการดำเนินงานส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก

3. ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการดำเนินงานของเขตพื้นที่การศึกษา

จากการสอบถามและการสัมภาษณ์ประธานกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และผู้อำนวยการสถานศึกษา พบว่าการดำเนินงานของเขตพื้นที่ศึกษามีปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะดังนี้

3.1 ปัญหา อุปสรรคด้านวิชาการและข้อเสนอแนะ

ปัญหาและอุปสรรคด้านวิชาการ

1) การจัดทำหลักสูตร โรงเรียนขนาดกลางและขนาดเล็กมีปัญหาในการจัดทำหลักสูตร การจัดทำหลักสูตรส่วนใหญ่เป็นการลอกเลียน บุคลากรขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดทำหลักสูตร โรงเรียนขนาดเล็กมีครูไม่ครบทุกกลุ่มสาระ มีปัญหาในการจัดทำหลักสูตร

2) การจัดการเรียนรู้ การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญที่น้อย การพัฒนาครูไม่ตรงตามความต้องการของครู บุคลากรที่มีคุณวุฒิ/ ความรู้ความสามารถตรงตามวิชาที่สอนมีไม่เพียงพอหรือ ไม่มี ก่อให้เกิดปัญหาการจัดการเรียนการสอน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ ทุกกลุ่มสาระและช่วงชั้น กิจกรรมทางวิชาการระดับเขตพื้นที่ศึกษามีน้อย ขาดหน่วยงานที่ทำหน้าที่ประสานงานการพัฒนาคุณภาพการศึกษา

3) การวัดและประเมินผล ครูขาดความรู้ในการวัดและประเมินผล ตามแนวทางที่กำหนดในหลักสูตร แบบพิมพ์ต่าง ๆ ในการประเมินผล ปพ. 1-3, ปพ. 4-9 มีรายละเอียดมากเกินไป โรงเรียนขนาดกลางและขนาดเล็ก มีปัญหาในการวัดและประเมินผลการศึกษา รวมทั้งการเทียบโอนผลการเรียน

4) การวิจัย ครูขาดความรู้เกี่ยวกับการทำวิจัยในชั้นเรียน และการนำผลการวิจัยไปใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอน

5) สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา ขาดอุปกรณ์ เครื่องมือ ส่งเสริมการเรียนรู้ เช่น เทคโนโลยี ห้องสมุด แหล่งเรียนรู้

6) การนิเทศการศึกษา เขตพื้นที่ศึกษากว้างใหญ่มาก นิเทศการสอนไม่ทั่วถึง ขาดศึกษานิเทศก์ที่มีความรู้เรื่องการนิเทศการจัดการเรียนการสอน มีศึกษานิเทศก์ไม่ครบตามกลุ่มสาระและช่วงชั้น โดยเฉพาะช่วงชั้นที่ 3

7) การประกันคุณภาพการศึกษา มีระบบการประกันคุณภาพไม่ชัดเจน ไม่สามารถนำมาตรฐานไปปฏิบัติ ขัดแย้งกับความเป็นจริง

8) ศึกษานิเทศก์มีน้อย ส่วนใหญ่มาจากระดับประถมศึกษา ขาดงบประมาณ ขาดยานพาหนะสนับสนุนการนิเทศ งบประมาณสนับสนุนศูนย์เครือข่ายทางวิชาการระหว่างกลุ่มมีน้อย

9) ศักยภาพในการบริหารงานวิชาการแต่ละเขตพื้นที่การศึกษาในจังหวัดเดียวกันแตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะด้านวิชาการ

1) สร้างความรู้ความเข้าใจในการจัดทำหลักสูตรให้แก่บุคลากรในสถานศึกษา และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา จัดทำหลักสูตรแกนกลางให้โรงเรียนเลือกใช้ และจัดทำคู่มือหลักสูตรท้องถิ่นให้ศึกษานิเทศก์แต่ละเขตพื้นที่การศึกษา เป็นคณะทำงาน โดยให้ครูแต่ละกลุ่มสาระมีส่วนร่วมในการเขียนหลักสูตร

2) จัดกิจกรรมเสริมด้านวิชาการ เช่น การพัฒนาครู การพัฒนาหลักสูตร ต้องทำอย่างจริงจัง เพิ่มความสามารถ และเพิ่มงบประมาณสนับสนุนงานวิชาการให้มากขึ้น

3) สร้างเครือข่ายวิชาการ ตามกลุ่มสาระทั้ง 8 กลุ่ม โดยมีกฎหมายรองรับกลุ่มโรงเรียนช่วยเหลือกันด้านวิชาการ หรือจัดตั้งศูนย์บริการในระดับอำนาจ จัดตั้งคณะกรรมการพัฒนาวิชาการของเขตพื้นที่การศึกษา โดยเชิญผู้อำนวยการสถานศึกษา เป็นกรรมการร่วมวางแผนกับศึกษานิเทศก์ เขต ในการพัฒนาวิชาการแต่ละช่วงชั้น ควรให้ครูไปอบรมเรื่องการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ จัดการส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียน พัฒนาคู่มืออย่างต่อเนื่อง พัฒนาคู่มือต้นแบบ เครือข่าย ครูแกนนำ มีการแลกเปลี่ยนบุคลากรให้โรงเรียนที่ขาดครู จัดอัตรากำลังครูให้ครบชั้น และตรงตามวิชาเอก

4) สร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวทางการวัดและประเมินผลตามสภาพจริง และสอดคล้องกับหลักสูตรที่กำหนด

5) พัฒนาคู่มือแหล่งเรียนรู้ สื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีในระดับเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา จัดประชุมสัมมนาสร้างคู่มือ สื่อการเรียนการสอน เพื่อใช้ในการเรียนการสอน ส่งเสริมโรงเรียนต่าง ๆ ใ้ร่วมกัน

6) สร้างเครือข่ายในการนิเทศ กำกับและติดตามงานวิชาการของเขตพื้นที่อย่างจริงจังและต่อเนื่อง เกณฑ์ศึกษานิเทศก์ตามนโยบาย และจัดอัตราส่วนศึกษานิเทศก์ต่อครูเป็นหลัก พัฒนาศึกษานิเทศก์ให้มีความรู้ความสามารถในการนิเทศงาน มีความเชี่ยวชาญในการจัดการเรียนการสอนในช่วงชั้นที่ 3 และ 4 และควรแยกการนิเทศออกเป็น 2 ส่วน ส่วนแรก ดูแลการจัดการเรียนการสอน ช่วงชั้นที่ 1 และ 2 และส่วนที่สอง ดูแลการจัดการเรียนการสอนช่วงชั้นที่ 3 และ 4 ศึกษานิเทศก์ควรเยี่ยมโรงเรียน และนิเทศครูให้มากขึ้น อย่างน้อยเดือนละครั้ง ใช้การนิเทศทางไกล จัดยานพาหนะที่ใช้ในการนิเทศ รวมทั้งจัดสรรค่าน้ำมันรถในการออกนิเทศตามสถานศึกษา

7) กำหนดวิธีการนำมาตรฐานไปปฏิบัติ และจัดทำมาตรฐานให้เหมาะสมกับโรงเรียน

8) เขตพื้นที่การศึกษาในจังหวัดเดียวกัน ควรมีการประสานโครงการในเชิงวิชาการและการบริหารร่วมกัน

3.2 ปัญหา อุปสรรคด้านงบประมาณ และข้อเสนอแนะ

ปัญหา อุปสรรคด้านงบประมาณ

1) การจัดสรรงบประมาณไม่เพียงพอในการดำเนินงานตามภารกิจ ไม่สนองแผนยุทธศาสตร์ การวิเคราะห์งบประมาณโดยองค์รวมไม่สอดคล้องกับการวางแผนระยะปานกลาง (MTEF) ไม่สามารถวิเคราะห์การจัดสรรงบประมาณได้เอง งบประมาณค่าครุภัณฑ์ ที่ดิน และสิ่งก่อสร้าง งบประมาณค่าซ่อมแซมอาคารเรียน อาคารประกอบที่จัดสรรหรือบรรเทาความเดือดร้อนของสถานศึกษาในสังกัดมีจำนวนน้อยไม่เพียงพอต่อการแก้ปัญหา และพัฒนาสำนักงานเขต และสถานศึกษา งบประมาณที่จัดสรรให้ไม่สอดคล้องกับความต้องการของเขตพื้นที่และสถานศึกษา

2) การจัดสรรและการอนุมัติงบประมาณล่าช้า งบประมาณจากส่วนกลางล่าช้า ไม่เพียงพอและไม่ต่อเนื่อง บางโครงการมาใกล้จะหมดกำหนดเวลางบประมาณแล้ว งบประมาณบางส่วนตั้งจ่ายที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ทำให้โรงเรียนในถิ่นทุรกันดารได้รับล่าช้า งบประมาณค่าพาหนะนักเรียนร่วมไม่ตรงเวลาและช่วงหลังไม่มีการจัดสรรงบประมาณให้ ขาดการประสานงาน/แจ้งการจัดสรรงบประมาณให้สถานศึกษา

3) ระเบียบการเงินการคลังบางอย่างยุ่งยากล้าสมัย ระบบ GFIES ยังมีปัญหา ไม่มีการพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ด้านการจัดทำกรอบเงินงบประมาณรายจ่าย แต่ให้สถานศึกษาดำเนินการตามแบบฟอร์มเท่านั้น ทำให้การดำเนินการไม่ถูกต้อง ต้องแก้ไขหลายครั้ง ทำให้ภาระงานของครูเพิ่มขึ้น

4) บุคลากรในโรงเรียนไม่มีความรู้เรื่องการจัดซื้อจัดจ้าง ผู้บริหารไม่ปฏิบัติตามระเบียบพัสดุอย่างเคร่งครัด

5) การติดตาม ตรวจสอบ การเงิน/บัญชีของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา/สถานศึกษาไม่ทั่วถึง

ข้อเสนอแนะด้านงบประมาณ

1) จัดสรรงบประมาณเพิ่มขึ้น ควรให้สถานศึกษาและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจัดทำแผนการงบประมาณล่วงหน้า โดยเรียงลำดับความต้องการจำเป็นให้ชัดเจนทุกด้าน ตามความขาดแคลนและจำเป็นของสถานศึกษา และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

2) เพิ่มงบอุดหนุนรายหัวให้มากกว่าเดิมและควรเพิ่มงบดำเนินการให้โรงเรียนขนาดเล็กที่อยู่นอกเขตเมืองมากกว่าในเมืองโรงเรียนขนาดเล็ก จะได้นำไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา

3) เร่งรัดจัดสรรงบประมาณให้ดำเนินการเร็วขึ้น ท้นเวลาในการดำเนินการ สพฐ. ควรจัดสรรงบประมาณโดยตรงไม่ผ่านสำนักงานเขต ควรเปิดโอกาสให้โรงเรียนได้บริหารงบประมาณเอง และควรแยกงบประมาณเป็น 2 ส่วน สำหรับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา รวมทั้งจัดสรรค่าพาหนะของนักเรียนร่วมให้เหมือนเดิม

4) ปรับปรุงระเบียบการเงินการคลังให้ทำงานได้อย่างสะดวกรวดเร็ว ปรับปรุงโปรแกรม GFMS ให้ทันสมัย ใช้ประโยชน์ได้จริง อบรมการใช้โปรแกรมให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา/ สถานศึกษา

5) จัดสรรงบประมาณด้านที่ดิน สิ่งก่อสร้าง วัสดุ ครุภัณฑ์ สูโรงเรียนโดยตรง รวมทั้งให้โรงเรียนดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างเอง

6) ติดตาม ตรวจสอบการเงิน/ บัญชีของสำนักงานเขต/ สถานศึกษาอย่างต่อเนื่องและทั่วถึง โดยจัดทำปฏิทินติดตามงานระหว่างสถานศึกษากับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

7) ปรับปรุงระเบียบการเงินการคลังให้คล่องตัว และบริหารจัดการให้รวดเร็วขึ้น

8) ส่วนกลางกระจายอำนาจการบริหารงบประมาณให้สถานศึกษา

9) เปิดโอกาสให้สถานศึกษามีส่วนร่วมในการจัดทำแผน

10) พัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ ความสามารถในการดำเนินงานด้านงบประมาณหรือจัดสรรบุคลากรทำหน้าที่ด้านการเงินโดยเฉพาะ

3.3 ปัญหา อุปสรรคด้านการบริหารงานบุคคล และข้อเสนอแนะ

ปัญหา อุปสรรคด้านการบริหารงานบุคคล

1) ขาดครูและบุคลากรไม่ครบตามกรอบอัตรากำลัง ครูขาดแคลนมาก โดยเฉพาะครูต้องทำงานหนักทั้งงานสอนและงานธุรการ โรงเรียนขนาดเล็กมีครูเพียง 2-3 คน สัดส่วนระหว่างครูกับนักเรียนไม่เหมาะสม มีบุคลากรหนาแน่นเกินความต้องการในเขตพื้นที่การศึกษา ยังไม่มีมาตรฐานตำแหน่งที่ชัดเจนของบุคลากรในสำนักเขต ทำให้บุคลากรไม่มีความมั่นคงในตำแหน่งหน้าที่ และความก้าวหน้าในอาชีพ

2) การคัดเลือก การบรรจุครูไม่ตรงกับความต้องการของโรงเรียน การเกลี่ยบุคลากรในเขตพื้นที่ทำได้ช้า

3) บุคลากรขาดความรู้ ความสามารถที่เหมาะสมกับงาน ขาดการพัฒนาตนเอง การทำงานของบุคลากรในองค์กรไม่ประสานกัน เนื่องจากมาจากวัฒนธรรมการทำงานที่ต่างกัน การทำงานของครู/ บุคลากรที่มาจากโรงเรียนประถมศึกษาและมัธยมศึกษาไม่ประสานกัน

4) การบรรจุโยกย้ายปรับเปลี่ยนตำแหน่งล่าช้า การย้ายข้ามเขตพื้นที่การศึกษา ระดับรองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่และผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่

5) การเลื่อนและแต่งตั้งข้าราชการครูมีขั้นตอนมากย้อนกลับไปกลับมา เรื่อง เงินเดือนครูโรงเรียนเสนอมาที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สำนักงานเขตฯ เสนอเข้า อ.ก.ค.ศ. แล้วย้อนมาให้โรงเรียนแต่งตั้ง

6) การสรรหา อ.ก.ค.ศ. ไม่รัดกุม มีช่องว่าง กรณีผู้ทรงคุณวุฒิควรเป็นบุคลากร ภายนอก แต่กฎหมายเปิดโอกาสให้ผู้บริหารหรือบุคลากรที่เป็นผู้ได้บังคับบัญชาของผู้บริหาร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามาเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ ทำให้มีการบล็อกโหวตของกรรมการได้ อำนาจ ทางการเมืองเข้ามาแทรกแซงการเลือกผู้แทนใน อ.ก.ค.ศ. แสวงหาผลประโยชน์ เพื่อตนเองและ พวกพ้อง จากหลักการความเสมอภาค เป็นระบบอุปถัมภ์

7) ก.ค.ศ. ออกระเบียบช้า บางเรื่องยังไม่มีระเบียบ ทำให้เกิดปัญหาในการ บริหารงานบุคคลบางเรื่อง อ.ก.ค.ศ. ยังไม่ค่อยกล้าดำเนินงาน เช่น การลงโทษ เป็นต้น

ข้อเสนอแนะด้านการบริหารงานบุคคล

1) จัดสรรอัตรากำลังเพิ่มให้เพียงพอตามกรอบอัตรากำลัง การจัดสรรครูควรยึด ตามเกณฑ์

2) ควรบรรจุเจ้าหน้าที่/ พนักงานธุรการหรืออัตราจ้างพร้อมกับงบประมาณให้ โรงเรียน ควรเกลี้ยบุคลากรเขต 1 ไปอยู่เขตพื้นที่อื่นที่ขาดอยู่ และดำเนินการให้รวดเร็วยิ่งขึ้น ควร กำหนดตำแหน่ง จำนวนบุคลากร และอัตรากำลังแต่ละตำแหน่งให้ชัดเจน เพื่อขวัญและกำลังใจ ในการปฏิบัติงาน

3) การคัดเลือกควรให้โรงเรียนสรรหาบุคลากรได้เอง จะได้บรรจุครูที่มีความรู้ ความสามารถกับความต้องการของโรงเรียน ดำเนินการบรรจุโยกย้าย และปรับตำแหน่งให้เร็วขึ้น

4) การพัฒนาบุคลากรผู้ปฏิบัติหน้าที่ในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาให้มีความรู้ ความสามารถในการปฏิบัติงาน ความเป็นกัลยาณมิตรแก่ผู้มาติดต่อ มีการปรับตัวของบุคลากรเป็น วัฒนธรรมองค์กรเดียวกันในการปฏิบัติงาน

5) การเลื่อนและแต่งตั้งข้าราชการครูควรให้ผู้ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาแต่งตั้งได้เลย หลังจากเสนอเข้า อ.ก.ค.ศ. จะได้ไม่ต้องเสียเวลาย้อนกลับมาที่โรงเรียนอีก การย้ายข้ามเขตพื้นที่การศึกษาระดับรองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่ และผู้ช่วยผู้อำนวยการ

สำนักงานเขตพื้นที่ ควรมี ก.ค.ศ. ระดับกรม (สพฐ.) เป็นผู้ดำเนินการในการย้ายข้ามเขตพื้นที่ การศึกษา

6) การสรรหา อ.ก.ค.ศ. ควรแก้กฎหมายกำหนดคุณสมบัติให้ชัดเจน มีสัดส่วน ผู้ทรงคุณวุฒิควรมาจากบุคคลภายนอกที่ไม่ใช่ผู้ได้บังคับบัญชาของผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษา อาจเป็นข้าราชการเกษียณแล้ว หรือมีอาชีพอื่น ไม่ควรให้ผู้ได้บังคับบัญชาเป็นประธาน กรรมการในขณะที่ผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษาเป็นเลขานุการ อ.ก.ค.ศ.

7) ก.ค.ศ. ออกกฎระเบียบ รองรับการปฏิบัติงานให้ครอบคลุม และรวดเร็วทันใช้ จัดทำคู่มือการปฏิบัติงาน และควรมีการติดตามรายงานผลเป็นระยะ

3.4 ปัญหา อุปสรรคด้านการบริหารทั่วไป และข้อเสนอแนะ

ปัญหา อุปสรรคด้านการบริหารทั่วไป

1) การติดต่อประสานงานระหว่างสำนักงานเขตกับโรงเรียนไม่คล่องตัว ระยะทาง ในการเดินทางไกลจากโรงเรียนมาสำนักงานเขต เขตพื้นที่กว้างใหญ่เกินไป มีโรงเรียนต้อง รับผิดชอบมากบางเขต ครอบคลุมหลายอำเภอ ทำให้การทำงานล่าช้า ขาดประสิทธิภาพ

2) ระบบการติดต่อสื่อสารในภาพรวมยังไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร การติดต่อ ด้วยระบบ e-office ยังไม่สมบูรณ์ เนื่องจากไม่มีคู่สายโทรศัพท์โรงเรียน การส่งหนังสือทาง อินเทอร์เน็ตยังไม่ทั่วถึง บางโรงเรียนยังไม่พร้อม เอกสารที่สำนักงานเขตต้องการส่งให้โรงเรียน อย่างรวดเร็วทำได้ยาก โรงเรียนต้องมารับที่สำนักงานเขตเอง ทำให้เสียเวลาและงบประมาณใน การรับเอกสาร บางโรงเรียนไม่มีโทรศัพท์หรือมีก็ใช้ไม่ได้ ให้ไปใช้กับโรงเรียนที่เป็นเครือข่ายใน การติดต่อโรงเรียนต้องบริหารจัดการเอง เสียค่าใช้จ่ายเองในเรื่องน้ำมันรถ

3) งานธุรการมากขึ้น ข้อมูลมีปริมาณมากขึ้นหลากหลายตามความต้องการของ หน่วยงาน บุคลากรขาดความรู้ ความเข้าใจในระบบต่าง ๆ เช่น e-office, e-filing เครื่อง คอมพิวเตอร์ไม่ทันสมัย งานด้านบริหารมีรายงานมากเกินไป ทำให้การสั่งการมีหลายขั้นตอน เกินไป

4) ขาดอาคารที่ตั้งสำนักงานเขต วัสดุสำนักงานไม่เพียงพอ อาคารคับแคบ ไม่สะดวก หน่วยงานบางส่วนต้องแยกห่างออกไป แต่อาคารสถานที่บางแห่ง เช่น สำนักงาน ประถมศึกษาอำเภอ สำนักงานศึกษาธิการจังหวัด ยังทิ้งร้างไม่ได้ใช้ประโยชน์ วัสดุอุปกรณ์ชำรุด

5) งานในกลุ่มงานบริหารทั่วไปครอบคลุมงานที่เข้ามารวมถึงงานการเงินและ สิ้นทรัพย์ ขาดความชัดเจน ทำให้หัวหน้ากลุ่มงานทำเฉพาะส่วนที่ตนเองถนัด

6) ไม่มีการประสานกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และการบริหารงาน การศึกษาระดับต่าง ๆ

ข้อเสนอแนะด้านการบริหารทั่วไป

- 1) ปรับปรุงการแบ่งเขตพื้นที่การศึกษาใหม่ให้เล็กลง หรือให้มีเขตย่อย ประสานงานระดับอำเภอ จะได้ดูแล ติดต่อประสานงานกันอย่างใกล้ชิด
- 2) พัฒนาระบบ e-office ให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และจัดให้มีปัจจัยพื้นฐานอย่างอื่นด้วย เช่น ขยายคู่สายโทรศัพท์ให้ไปถึงโรงเรียน หรือใช้ระบบดาวเทียมที่ทันสมัย และควรมีระบบเดียวกันในการติดต่อสื่อสารทั้ง สพฐ. สพท. รวมทั้งกระทรวงศึกษาธิการ จัดให้อยู่ใน โปรแกรมเดียวกัน
- 3) ควรมีเจ้าหน้าที่ธุรการในโรงเรียนโดยเฉพาะ และฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ให้มีความรู้ในงาน ปรับระบบงานธุรการให้น้อยลง สืบหาข้อมูลที่ต้องการลงในโปรแกรมให้ครบถ้วน ลดขั้นตอนการการส่งการลงไปที่สำนักงานเขตและสถานศึกษา
- 4) จัดสรรงบประมาณสนับสนุนการติดต่อประสานงานระหว่างสำนักงานเขตกับโรงเรียนและจัดตั้งงบประมาณสร้างอาคารสถานที่ของเขตพื้นที่ใหม่ เพื่อสะดวกในการติดต่อประสานงาน
- 5) งานในกลุ่มบริหารทั่วไปควรแยกงานการเงินและสินทรัพย์ออกจากกันให้ชัดเจน และแยกจากงานบริหารทั่วไป
- 6) ควรมีการประสานกับกรรมการเขตพื้นที่ที่มาจากเอกชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อประสานงานด้านการจัดการศึกษาในระดับปฐมวัย ให้สอดคล้องและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน

4. ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความสำเร็จในการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาให้เขตพื้นที่การศึกษา

1) ด้านกฎหมาย

กฎหมาย กฎกระทรวง ระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ เกี่ยวกับการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา ที่เป็นกฎหมายแม่บทที่สำคัญ ได้แก่ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 พระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับ พ.ศ. 2545 พระราชบัญญัติสภาครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2545 พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 และพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2547 ซึ่งกฎหมายแม่บทเหล่านี้ยังมีกฎหมายรองที่เป็นกฎหมายที่ใช้ในการปฏิบัติ ได้แก่ กฎกระทรวง ประกาศ ระเบียบ ข้อบังคับ กฎ ต่าง ๆ ที่ออกตามมา เพื่อใช้ในการบริหารแก้ไขการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา เขตเนื่องจาก กฎหมายเหล่านี้มีระยะเวลาในการบังคับ

ใช้ต่างกัน ความล่าช้าของการออกกฎหมาย ทำให้ขาดแนวปฏิบัติที่ชัดเจน และส่งผลกระทบต่อการบริหารและการจัดการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา

2) ด้านการเมือง

การเมืองเข้ามาเกี่ยวข้องในการกำหนดนโยบายในการกระจายอำนาจ เริ่มจากนักการเมืองในระดับสูงสุดต้องมีความชัดเจน มุ่งมั่นอย่างแท้จริงในการกำหนดนโยบาย และเร่งรัดการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาให้เขตพื้นที่การศึกษา การเปลี่ยนตัวรัฐมนตรีกระทรวงศึกษาธิการบ่อยครั้ง ทำให้นโยบาย กลยุทธ์ของหน่วยเหนือเปลี่ยน กลยุทธ์การบริหารจัดการของผู้บริหารระดับสูงก็เปลี่ยน นโยบายของรัฐไม่สอดคล้องกัน ความยึดเอาพระราชบัญญัติการศึกษาเป็นตัวตั้ง หน่วยเหนือที่มีส่วนเกี่ยวข้องยังคงเสียค้ายในเรื่องของอำนาจ การเมืองมีส่วนเป็นกลไกในการขับเคลื่อนกฎหมาย รัฐบาลควรมีความจริงใจในการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาให้เขตพื้นที่การศึกษา

3) ด้านโครงสร้างขององค์กร

การออกแบบเขตพื้นที่การศึกษาออกเป็น 175 เขต โดยโครงสร้างภายในแบ่งออกเป็น 6 กลุ่มงาน ในช่วงแรก กรอบอัตรากำลังยังไม่กำหนด เขต 1 ของแต่ละจังหวัด ส่วนใหญ่มีความพร้อมในด้านทรัพยากร บุคคล สถานที่ และวัสดุอุปกรณ์ สถานศึกษาหลายแห่งอยู่ห่างไกลจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ทำให้ไม่สะดวกในการปฏิบัติงาน โครงสร้างที่เหมาะสมกับการกระจายอำนาจ ต้องคำนึงถึงปริมาณ สถานศึกษา จำนวนประชากร และความเหมาะสมด้านอื่นด้วย

4) ด้านงบประมาณ

ระบบการจัดการงบประมาณเปลี่ยนแปลงไป การจัดสรรงบประมาณจากส่วนกลางให้เขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาไม่เพียงพอ มีการจัดสรรงบประมาณเท่า ๆ กัน โดยไม่มีการพิจารณาถึงบริบทและปัจจัยพื้นฐานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา งบประมาณที่ได้รับของโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาได้รับน้อยกว่าเดิม ได้รับแต่เงินอุดหนุนรายหัว แต่งบที่นำไปใช้ในการดำเนินการ เช่น งบประมาณอาคารสถานที่ และพัฒนางานด้านวิชาการไม่เพียงพอ เนื่องจากขาดแคลนงบประมาณ สถานศึกษาในบางเขตพื้นที่มีการระดมทรัพยากรมาสนับสนุนการบริหารและการจัดการศึกษาจากจังหวัด อบจ. และ อบต. ตลอดจนระดมทุนจากชุมชนด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น ทอดกฐิน ทอดผ้าป่า เป็นต้น ช่วงหลังจากเรื่องการถ่ายโอนสถานศึกษาไปยังองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น การสนับสนุนงบประมาณถูกชะลอลงไป บางที่ก็หยุดไปในเรื่องของการสนับสนุนงบประมาณ ดังนั้นการกระจายอำนาจต้องมึงบประมาณสนับสนุนอย่างเพียงพอ

ตามบริบทของความขาดแคลนขั้นพื้นฐาน และมีวิธีการจัดสรรงบประมาณได้รวดเร็ว สะดวก คล่องตัวในการบริหารและจัดการศึกษาในสถานศึกษา

5) ด้านบุคลากร

การจัดสรรบุคลากรในเขตพื้นที่การศึกษาเกิดความเหลื่อมล้ำทั้งในด้านปริมาณ และคุณภาพ จำนวนบุคลากรในเขต 1 จะเกิน ส่วนในเขต 2 เป็นต้นไปมักจะขาด บุคลากรที่ทำงาน ในเขต 1 เกิดจากการรวมตัวกันของสำนักงานประถมจังหวัด สำนักงานสามัญศึกษาจังหวัดและ สำนักงานศึกษาจังหวัด จึงมีคนที่มีความพร้อม แต่ในเขต 2 เป็นต้นไป มักจะเป็นคนที่มาจาก อำเภอมารวมกัน ไม่มีประสิทธิภาพการทำงานในระดับจังหวัด เขตพื้นที่การศึกษามีลักษณะงาน คล้ายกับ จังหวัด ขาดประสิทธิภาพในการทำงาน จึงเป็นปัญหาอุปสรรคในการทำงาน การได้รับการ พัฒนาความรู้ ความสามารถของเจ้าหน้าที่ระดับต่าง ๆ น้อยลง

นอกจากปริมาณและคุณภาพของบุคลากรแล้ว ความมั่นคงก้าวหน้า ขวัญและ กำลังใจในการปฏิบัติงาน เป็นสิ่งสำคัญในการปฏิบัติงานของบุคคลในเขตพื้นที่การศึกษา

6) ด้านเทคโนโลยีและการสื่อสาร

การมีเครื่องมืออุปกรณ์ เทคโนโลยี ที่พอเพียงและทันสมัย ทุกรูปแบบ เพื่อการ ติดต่อสื่อสาร ประสานระหว่างเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาจะเอื้อต่อความสำเร็จในการ กระจายอำนาจทางการศึกษา ปัจจุบันการติดต่อสื่อสารระหว่างเขตพื้นที่การศึกษากับโรงเรียนไม่มี ตัวเชื่อม ขัดข้องที่เรื่องโทรศัพท์ อินเทอร์เน็ต นโยบายของรัฐบาลจะให้ เป็น e-office, e-filing แต่ เครื่องคอมพิวเตอร์ที่ใช้ในเขตพื้นที่และสถานศึกษาไม่ทันสมัย ทำให้เป็นปัญหาอุปสรรคในการ สื่อสาร ประสานงานระหว่างกระทรวงศึกษาธิการ เขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษา

7) ด้านสภาพทางกายภาพ

สภาพแวดล้อม สถานที่ตั้ง อาคารสถานที่ และวัสดุ ครุภัณฑ์ในการทำงาน ควร มีสภาพทางกายภาพอย่างเหมาะสมและเพียงพอทุกเขตพื้นที่การศึกษา ปัจจุบันอาคารสถานที่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเขต 1 มีความพร้อมในเรื่องของวัสดุ อุปกรณ์ และครุภัณฑ์มากกว่าเขต อื่น ทุกอย่างเกือบสมบูรณ์แต่เขต 2 ขึ้นไปต้องขวนขวายหาเครื่องมือ อุปกรณ์ ที่จะทำงานให้มีห้อง ประชุม ห้องทำงาน และประสิทธิภาพและบรรลุผลสำเร็จในการบริหารและจัดการศึกษาในเขต พื้นที่การศึกษา

8) ด้านความพร้อมของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา/ สถานศึกษา

เขตพื้นที่การศึกษา/ สถานศึกษาไม่มีความพร้อมในการบริหารและจัดการศึกษา ทำให้การกระจายอำนาจไม่คล่องตัวเหมือนในช่วงที่ยังไม่มีการแบ่งเขตพื้นที่การศึกษา โรงเรียน ขนาดเล็กไม่มีศักยภาพเพียงพอที่จะบริหารงานด้วยตนเอง ดังนั้นเขตพื้นที่การศึกษา/ สถานศึกษา

ควรมีสรรถนะขององค์กร ด้านความรู้ความสามารถในการบริหารจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับบริบทของเขตพื้นที่การศึกษา

9) ด้านภาวะผู้นำของผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา/ ผู้อำนวยการสถานศึกษา

ปัจจัยที่สำคัญในการขับเคลื่อนให้การกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประสบผลสำเร็จ คือ ภาวะผู้นำในการเปลี่ยนแปลงของผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษาและผู้อำนวยการสถานศึกษา กล่าวคือ ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและผู้อำนวยการสถานศึกษาต้องมีความตระหนักและเห็นความสำคัญของการกระจายอำนาจอย่างแท้จริง มีวิสัยทัศน์ ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์ ทำงานเป็นทีม สร้างบรรยากาศในการทำงาน รวมทั้งมีความมุ่งมั่น ตั้งใจจริงที่จะให้มีการกระจายการบริหารและการจัดการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา

10) ด้านวัฒนธรรมองค์กร

วัฒนธรรมองค์กรที่สะสมกันมาจะแตกต่างกันทั้ง ผู้อำนวยการเขต ที่มาจากผู้อำนวยการสำนักงานประถมศึกษาจังหวัด มัธยมศึกษาจังหวัด ศึกษาธิการจังหวัด จะมีวิธีการทำงานรูปแบบและวิธีการแตกต่างกัน ต้องปรับเข้าสู่โครงสร้างใหม่ ตามกฎหมาย ระเบียบ คำสั่ง รวมทั้งบุคลากรในองค์กรใหม่ ก็ติดนิสัย พฤติกรรมการทำงานแบบเดิมที่เคยทำปัญหา อุปสรรค คือ ความสมัคคีปรองมอด สามัคคีในเขต ยังแบ่งพรรค แบ่งพวกกันอยู่ เป็นประสบการณ์ในการทำงานที่มาจากที่ทำงานต่างกัน รวมทั้งเขตพื้นที่การศึกษายังไม่เป็นตัวของตัวเอง ต้องรอฟังคำสั่งจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนั้นวัฒนธรรมองค์กรในการทำงาน ควรจะมีการหล่อหลอมให้มีวัฒนธรรมไปในทิศทางเดียวกัน โดยการปรับพฤติกรรมในการทำงาน มีความผูกพันสนับสนุนกันระหว่างเพื่อนร่วมงานที่มาจากต่างที่กัน ให้มีเป้าหมายความสำเร็จในการทำงานร่วมกัน จะส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงานในเขตพื้นที่การศึกษา

11) ด้านการมีส่วนร่วมในการบริหารและจัดการศึกษา

การมีส่วนร่วมมีเป้าหมายอยู่ที่ประชาชน ตัวแทนภาคประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารและการจัดการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา การทำงานในเขตพื้นที่การศึกษาเป็นรูปคณะกรรมการ คือ คณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา และคณะกรรมการสถานศึกษา คณะอนุกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา เขตพื้นที่การศึกษา (อ.ก.ค.ศ.) ในบทบาทของคณะกรรมการเหล่านี้ ถ้าได้ผู้มีความรู้ ความเข้าใจที่จะมาขับเคลื่อนในการกระจายอำนาจจะช่วยเหลือองค์กร หรือการบริหารจัดการทั้ง 4 งาน เป็นไปในทิศทางที่ควรจะเป็น

อภิปราย

ผลการวิจัยประเมินผลการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาให้เขตพื้นที่การศึกษา มีประเด็นสำคัญที่นำมาอภิปรายดังต่อไปนี้

1. ปัญหาความเข้าใจเกี่ยวกับการกระจายอำนาจระหว่างส่วนกลางกับเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษายังไม่ตรงกัน ส่วนกลางและเขตพื้นที่ศึกษามีความเข้าใจเกี่ยวกับการกระจายอำนาจไม่ตรงกันว่ามีการกระจายในเรื่องใด กระจายอย่างไร และมีขอบเขตการกระจายเท่าใด ตามที่กฎหมายกำหนดตามมาตรา 39 แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 21 พ.ศ. 2545) กระทรวงศึกษาธิการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไปไปยังคณะกรรมการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา โดยที่ส่วนกลางยังไม่มีกฎหมาย ระเบียบ หรือหนังสือคู่มือที่ระบุชัดเจนเกี่ยวกับเรื่องที่กระจาย และผู้รับการกระจายอำนาจในระดับเขตพื้นที่และสถานศึกษา รวมทั้งในกรณีที่เป็นสถานศึกษาที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในสังกัดเขตพื้นที่การศึกษาได้รับสถานภาพเป็นนิติบุคคล รวมทั้งการถ่ายโอนการศึกษาให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เขตพื้นที่การศึกษาไม่มีฐานะเป็นนิติบุคคล และไม่ใช้องค์กรท้องถิ่น จึงไม่มีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายที่จะบริหารจัดการศึกษาของตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับเสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์ และคณะ (2541 : 17) กล่าวถึงการกระจายอำนาจทางการศึกษาว่าเป็นการถ่ายโอน (Transfer) อำนาจ (Power) อำนาจหน้าที่ (Authority) และความรับผิดชอบจากศูนย์กลางหรือศูนย์รวมอำนาจไปยังเขตพื้นที่หรืออาณาเขตรอบ ๆ จากระดับบนไปสู่ระดับล่าง หรือระดับชาติไปสู่ท้องถิ่น เป็นการถ่ายโอนอำนาจหน้าที่ในการตัดสินใจทั้งหมดหรือบางส่วนก็ได้ ประกอบ คุณารักษ์ (2543:91) กล่าวถึง การกระจายอำนาจทางการศึกษาว่า คือการกระจายอำนาจการจัดการศึกษาลงไปสู่เขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษาและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้มากที่สุด เพื่อให้เกิดเอกภาพในระดับนโยบาย มีความหลากหลายและความคล่องตัวในการปฏิบัติงานมากขึ้น โดยคาดว่าเมื่อสถานศึกษามีความคล่องตัวในการบริหารและการทำงานประสานร่วมมือกับหน่วยงานในระดับท้องถิ่นแล้วก็จะสามารถจัดการเรียนการสอนได้อย่างยืดหยุ่นหลากหลายตามความต้องการของผู้เรียนและเขตพื้นที่และวนิดา แสงสารพันธ์ และสุรพล นิติไกรพจน์ (2544: 10-11) ได้กล่าวถึงการกระจายอำนาจตามที่กำหนดไว้ในมาตรา 39 นั้น เมื่อพิจารณาแล้วพบว่ากฎหมายกำหนดให้ “กระทรวงกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป ไปยังคณะกรรมการและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา

โดยตรง” ซึ่งการกระจายอำนาจดังกล่าวนี้มีใช้การกระจายอำนาจตามนัยความหมายเดียวกับกระจายอำนาจแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามรัฐธรรมนูญแต่อย่างใด โดยจะเป็นการกระจายอำนาจการบริหารจัดการ และตัดสินใจในบางเรื่องไปให้แก่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาเท่านั้น นอกจากอำนาจหน้าที่ของเขตพื้นที่การศึกษาดังที่กำหนดไว้ในมาตรา 38 แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แล้ว ยังได้มีการกำหนดอำนาจหน้าที่ของสำนักเขตพื้นที่การศึกษาไว้ในพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ จึงส่งผลให้เขตพื้นที่การศึกษามีบทบาทและมีความเป็นอิสระในการบริหารและการจัดการศึกษามากขึ้น ซึ่งลักษณะดังกล่าวในทางกฎหมายเรียกว่า เป็นการ “แบ่งอำนาจ” ในเรื่องบางเรื่องให้เขตพื้นที่การศึกษา ซึ่งเป็นหน่วยงานปฏิบัติในพื้นที่เป็นผู้ดำเนินการมิใช่ “กระจายอำนาจ” ตามนัยของบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญ

นอกจากนี้อาจเป็นเพราะว่าความเข้าใจเกี่ยวกับการกระจายอำนาจระหว่างส่วนกลางกับเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษา ยังไม่ตรงกัน เนื่องจากกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการกระจายอำนาจการศึกษา เป็นทั้งกฎหมายนโยบาย เช่น พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับ พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน ฯลฯ และกฎหมายปฏิบัติ เช่น กฎกระทรวงที่เกี่ยวข้องตามที่กฎหมายกำหนดในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 39 ยังอยู่ในระหว่างการร่างกฎกระทรวง หรือกฎหมายนิติบุคคลที่กระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 กำหนดว่า สถานศึกษาที่จัดการชั้นพื้นฐานตามมาตรา 35 (2) เฉพาะที่เป็นโรงเรียน มีฐานะเป็นนิติบุคคลก็ยังคงอยู่ในระหว่างการร่างกฎกระทรวง จึงทำให้เกิดความสับสนในการตีความหมายการกระจายอำนาจในทางปฏิบัติ ประกอบกับเป็นระยะเริ่มต้นในการปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่บทบาทใหม่ในการจัดระบบ โครงสร้าง และการบริหารจัดการศึกษาตามมาตรา 9 แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 วรรค 1 และวรรค 2 ที่ให้มีเอกภาพด้านนโยบาย และมีความหลากหลายในการปฏิบัติ และมีการกระจายอำนาจไปสู่เขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจึงทำให้เกิดความสับสน คลุมเครือในการปฏิบัติหน้าที่ ส่วนกลางเข้าใจว่ากฎหมายกระจายอำนาจให้แล้วสามารถปฏิบัติได้ทันที ฝ่ายปฏิบัติในเขตพื้นที่และสถานศึกษา บางเขตพื้นที่ก็สามารถดำเนินการได้ แต่บางเขตพื้นที่ สถานศึกษายังดำเนินการไม่ได้ เพราะไม่มีกฎกระทรวงที่เกี่ยวข้องประกาศออกไป ทำให้ไม่แน่ใจในภารกิจและบทบาทที่ปฏิบัติว่าจะถูกต้องตามกฎหมายหรือไม่ ดังนั้นการกระจายอำนาจการบริหาร และการจัดการศึกษาต้องมีกฎหมายรองรับเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติ

รวมทั้งการเมืองเข้ามามีส่วนร่วมในการกระจายอำนาจจากส่วนกลางไปยังเขตพื้นที่การศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับ เอ็ดเวิร์ด บี.พิสค์ (แปลโดยภัทรนันท์ พัทธิยะ 2542:59-61) ได้กล่าวว่า การกระจายอำนาจการศึกษานั้นเป็นเรื่องการเมืองโดยธรรมชาติ ความพยายามที่จะกระจายอำนาจมักจะสำเร็จหรือล้มเหลวด้วยเหตุผลทางการเมืองมากกว่าเหตุผลด้านเทคนิค แม้วัตถุประสงค์ทางการเมืองจะควรค่าและมีความสำคัญสูงยิ่งกับผู้นำทางการเมือง แต่ไม่ใช่เป็นเหตุผลสำคัญสำหรับนักปฏิรูปการศึกษาและผู้ให้ความช่วยเหลือที่อยู่วงนอก ที่ต้องการให้มีการกระจายอำนาจการศึกษา เพราะคนกลุ่มนี้ให้ความสำคัญเป็นลำดับแรกกับการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน โดยทั่วไปมีข้อสังเกตว่า ในประเทศละตินอเมริกาหลายประเทศ เช่น อาร์เจนตินา และโคลัมเบีย นั้น การเปลี่ยนรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการอยู่เรื่อย ๆ เป็นอุปสรรคสำหรับความต่อเนื่องในการปฏิบัติตามโครงการ ในโคลัมเบีย ส่วนใหญ่แล้วการปฏิรูปการศึกษาเป็นการบังคับมาจากรัฐบาลกลาง ยกเว้นอาจจะมีส่วนของเจ้าหน้าที่ระดับภูมิภาคและท้องถิ่นที่ได้รับมอบหมายการกระจายอำนาจตามที่เบื้องบนกำหนดลงมา การกระจายอำนาจการศึกษาให้สำเร็จและส่งผลดีต่อคุณภาพของการเรียนการสอน จะต้องดำเนินการบนพื้นฐานของฉันทานุมัติในวงกว้างทั้งจากกลุ่มต่าง ๆ ที่จะต้องเข้ามาดำเนินการ และจากกลุ่มผลประโยชน์ที่จะถูกกระทบกระเทือนจากการเปลี่ยนแปลง การมีวัตถุประสงค์ของการกระจายอำนาจไว้ชัดเจน คือ การมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน ต้องเริ่มจากนักการเมืองในระดับสูงสุดต้องมีความชัดเจนกันเองเสียก่อน และมีความมุ่งมั่นเอาจริงเอาจังและเสนอแนะความคิดของตน ต่อเจ้าหน้าที่ในระดับล่างลงไปเท่านั้น ตลอดจนต้องเต็มใจที่จะทำงานร่วมกับองค์กรต่าง ๆ ในท้องถิ่นที่อยู่นอกเหนือการควบคุมโดยตรงของรัฐบาลกลาง

2. ปัญหาความไม่พร้อมทางทรัพยากรการศึกษา เนื่องจากการปรับเปลี่ยนโครงสร้างและการบริหารและการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพื้นที่การศึกษา 175 เขตนั้น ความพร้อมทางด้านทรัพยากรการศึกษาทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป แตกต่างกันไป ไม่สอดคล้องกับสภาพทางภูมิศาสตร์ การคมนาคมไม่สะดวก การติดต่อประสานงานกับสถานศึกษาทำได้ลำบาก สถานศึกษาบางแห่งอยู่ห่างจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา 170 กิโลเมตร สภาพการบริหารของเขตพื้นที่การศึกษาเขต 1 ของทุกจังหวัดมีความพร้อมทุกด้าน สามารถบริหารและจัดการศึกษาได้สะดวก คล่องตัว รวดเร็ว แต่เขตพื้นที่การศึกษาอื่นส่วนใหญ่ไม่มีความพร้อมทางด้านบุคลากรและอาคารสถานที่ของสำนักงาน ซึ่งสอดคล้องกับ สมศักดิ์ ดลประสิทธิ์ (2546 : 21-24) ที่ติดตามผลสภาพการบริหารเขตพื้นที่การศึกษาและพบว่า สถานที่ตั้งและอาคารสถานที่ส่วนใหญ่จะใช้สถานที่และอาคารสถานที่ของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด สำนักงานศึกษาธิการจังหวัด และสำนักงานสามัญศึกษาจังหวัดเป็นที่ตั้ง

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเขต 1 ในทุกจังหวัดและมีอาคารสถานที่เพียงพอสะดวกต่อการปฏิบัติงาน ถ้าจังหวัดที่มีหลายเขตพื้นที่เขตอื่น ๆ จะใช้สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ และอาคารของสถานศึกษาในสังกัดเป็นสถานที่ใช้สำนักงานเขตพื้นที่ที่มีปัญหาด้านอาคาร สถานที่ไม่เพียงพอ คับแคบไม่สะดวกทั้งในเรื่องของสถานที่ปฏิบัติงานสถานที่จอดรถ และสถานที่จัดประชุมผู้บริหารสถานศึกษาประจำเดือน ด้านครุภัณฑ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเขต 1 ส่วนใหญ่มีความพร้อมใช้ในการปฏิบัติงาน ส่วนเขตพื้นที่การศึกษาอื่นยังมีปัญหาในด้านครุภัณฑ์ โดยเฉพาะรถยนต์และคอมพิวเตอร์ เสื่อมสภาพ ต้องใช้งบประมาณมาซ่อมแซม ด้านจำนวนบุคลากร พบว่าสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเขต 1 ส่วนใหญ่มีจำนวนบุคลากรมากกว่าเขตพื้นที่อื่นในจังหวัดเดียวกัน และมีจำนวนเกินกรอบอัตราค่าจ้างที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดไว้ เนื่องจากยังไม่สามารถเกลี่ยบุคลากรไปยังเขตพื้นที่ที่ขาดแคลนได้ เพราะบุคลากรในเขตพื้นที่ที่เกินเกณฑ์ไม่สมัครใจไปอยู่เขตพื้นที่อื่น ด้านคุณภาพบุคลากรพบว่า บุคลากรที่มีความรู้ความสามารถมักจะปฏิบัติงานที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเขต 1 ซึ่งมีจำนวนเพียงพอ ครอบคลุมทุกกลุ่มงานและมีศักยภาพในการปฏิบัติงานในระดับจังหวัด ส่วนเขตอื่นๆ ยังมีความขาดแคลนบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ

3. ปัญหาบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษาไม่ชัดเจน คณะกรรมการส่วนใหญ่เห็นว่าบทบาทของคณะกรรมการไม่ชัดเจน และมีบทบาทน้อย ไม่มีความมั่นใจในบทบาท คณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษาไม่มีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทาง นโยบาย ยุทธศาสตร์ การบริหารจัดการของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา บางเขตพื้นที่การศึกษามีการประชุมทุกเดือน หรือ 2 เดือนต่อครั้ง แต่บางเขตเกือบไม่มีการประชุม กรรมการบางคนลาออกเพราะขาดความชัดเจนในบทบาท และไม่มีส่วนร่วม ปัญหาที่เกิดขึ้นอาจเป็นเพราะว่าพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 38 กำหนดให้ในแต่ละเขตพื้นที่การศึกษามีคณะกรรมการและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มีอำนาจหน้าที่เพียง 4 ข้อ คือ (1) กำกับดูแล จัดตั้ง ยุบ รวม หรือเลิกสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพื้นที่การศึกษา (2) ประสาน ส่งเสริม และสนับสนุนสถานศึกษาเอกชนในเขตพื้นที่การศึกษา (3) ประสานและส่งเสริมองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้สามารถจัดการศึกษาสอดคล้องกับนโยบายและมาตรฐานการศึกษา (4) ส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการศึกษาของบุคคล ครอบครัว องค์กรชุมชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษาในรูปแบบที่หลากหลายในเขตพื้นที่การศึกษา และพระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับ มาตรา 5 มาตรา 7 และ มาตรา 12 กำหนดไว้อีก 3 ข้อ คือ (1) ประกาศรายละเอียดเกี่ยวกับการส่งเด็กเข้าเรียนในสถานศึกษาและการจัดสรรโอกาสเข้าศึกษาต่อระหว่างสถานศึกษาที่อยู่ในเกณฑ์การศึกษาภาคบังคับ

รวมทั้งแจ้งเป็นหนังสือให้ผู้ปกครองของเด็กทราบก่อนเด็กเข้าเรียนในสถานศึกษาเป็นเวลาไม่น้อยกว่า 1 ปี (2) ดำเนินการให้เด็กในวัยการศึกษาภาคบังคับอายุย่างเข้าปีที่เจ็ดจนถึงอายุย่างเข้าปีที่สิบหกได้เข้าเรียนในสถานศึกษา และ (3) จัดการศึกษาเป็นพิเศษสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ สังคม หรือที่ร่างกายพิการ หรือทุพพลภาพ

การที่มีปัญหาเกิดขึ้นนี้อาจเป็นเพราะว่าในการปฏิบัติบางเขตอาจจะมีการประชุมบ่อย หรือไม่มีเลยเพราะกฎหมายไม่ได้ระบุอำนาจอื่นที่นอกเหนือจากนี้ไว้ แต่บางเขตก็มีการปฏิบัติเพราะเห็นว่าควรให้คณะกรรมการเขตเข้ามามีบทบาท มีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายการบริหารจัดการศึกษาของเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อจะสามารถพัฒนาการบริหารจัดการศึกษาในรูปคณะกรรมการดีขึ้น และจากการศึกษาของสมาน อัสวภูมิ (2543 : 31) กล่าวถึงบทบาทและอำนาจหน้าที่ของเขตพื้นที่การศึกษาและคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา ในประเทศสหรัฐอเมริกา มีอำนาจหน้าที่แตกต่างกันขึ้นอยู่กับบทบัญญัติของกฎหมายแต่ละมลรัฐ และได้รวบรวมอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการศึกษาระดับเขตพื้นที่การศึกษาไว้ดังนี้

- 1) คัดเลือกผู้บริหารระดับสูงของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหรือศึกษาธิการเขตพื้นที่การศึกษา
- 2) กำหนดนโยบาย และระเบียบการ เพื่อเป็นแนวทางในการจัดบริการทางการศึกษา และโปรแกรมการศึกษาของเขตพื้นที่การศึกษา
- 3) กำหนดนโยบายเกี่ยวกับแผนพัฒนาการศึกษาและความรับผิดชอบต่อผลงาน
- 4) เห็นชอบงบประมาณและจัดสรรงบประมาณสนับสนุนการจัดการศึกษาของโรงเรียน
- 5) จัดหาและพัฒนาทรัพยากรที่จำเป็นและให้การสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ
- 6) เห็นชอบนโยบายเกี่ยวกับบุคลากรรวมทั้งการกำหนดนโยบายสำคัญ และระเบียบการในการต่อรอง และข้อตกลงที่อาจเกิดขึ้นจากการเจรจาต่อรองต่าง ๆ
- 7) ประเมินผลการปฏิบัติงานของสถานศึกษาและเห็นชอบแผนการปรับปรุงพัฒนา
- 8) ประเมินผลการปฏิบัติงานของสถานศึกษา และอนุมัติแผนการพัฒนาสถานศึกษา

4. ปัญหาวิธีสรรหา และคัดเลือกคณะกรรมการของเขตพื้นที่การศึกษายังไม่เหมาะสมเขตพื้นที่การศึกษามีคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา 15 คน คณะอนุกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาประจำเขตพื้นที่การศึกษา (อ.ก.ค.ศ.) จำนวน 11 คน การสรรหาและคัดเลือกคณะกรรมการ อ.ก.ค.ศ. มีอำนาจทางการเมืองเข้ามาแทรกโดยกำหนดให้คัดเลือกเป็นกรรมการ ตัวแทนจากกลุ่มต่างๆ ยังไม่มีส่วนร่วมจริง จะได้บุคคลที่มาจากกลุ่มเดียวกัน เพราะกำหนดคุณสมบัติบางตำแหน่งไม่ชัดเจน โดยเฉพาะอนุกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 คน ซึ่ง

คัดเลือกมาจากบุคคลที่ส่วนใหญ่เป็นผู้บริหารสถานศึกษา ครู และบุคลากรทางการศึกษา และบางเขตพื้นที่การศึกษา ผู้ได้บังคับบัญชาเป็นประธานกรรมการ อ.ก.ค.ศ. หรือประธานกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา โดยผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเป็นเลขานุการคณะกรรมการ ทำให้เกิดความอึดอัดในการบริหารงานในรูปคณะกรรมการ การที่มีปัญหาวิธีการสรรหาและคัดเลือกนั้น อาจเป็นเพราะว่ากรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในบางเขตพื้นที่การศึกษามีน้อยและคุณสมบัติของกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิกำหนดไว้ ผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษามีคุณสมบัติสมัครเป็นผู้ทรงคุณวุฒิได้เช่นเดียวกัน

5. ปัญหาการปฏิรูปการเรียนรู้ ยังไม่มีการกำหนดแนวทางและวิธีการที่ชัดเจนสามารถนำไปปฏิบัติให้ได้ผล โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเขตพื้นที่การศึกษาในช่วงชั้นที่ 3 และ 4 บางเขตพื้นที่การศึกษาไม่มีศึกษานิเทศก์เข้าไปนิเทศ สนับสนุนเกี่ยวกับกระบวนการจัดการเรียนรู้ การวัดและประเมินผลในบางช่วงชั้น ทำให้ขาดการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ตามจุดมุ่งหมายในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ปัญหาที่เกิดขึ้นอาจเป็นเพราะว่าจำนวนบุคลากรที่เป็นศึกษานิเทศก์ของเขตพื้นที่การศึกษามีไม่เพียงพอ และที่มีอยู่ก็ไม่ตรงกับช่วงชั้นที่ 3 และ 4 ส่วนใหญ่มาจากระดับช่วงชั้นที่ 1 และ 2 จึงไม่สามารถไปนิเทศ สนับสนุนเกี่ยวกับกระบวนการจัดการเรียนรู้ การวัดและประเมินผลในระดับช่วงชั้นที่ 3 และ 4 ประกอบกับการไม่มีองค์กรกลางที่จะดูแลมาตรฐานและกระบวนการเรียนรู้ ที่จะให้คำปรึกษา แนะนำ สนับสนุน หรือส่งเสริมการพัฒนาหลักสูตร กระบวนการเรียนรู้ สื่อวัสดุอุปกรณ์การเรียนรู้ และการวัดและประเมินผลอย่างต่อเนื่อง สถานศึกษาบางแห่งไม่พร้อม ต้องการความช่วยเหลือสนับสนุนเกี่ยวกับกระบวนการเรียนรู้ด้วยการสร้างเครือข่ายจากสถานศึกษาด้วยกัน

6. ปัญหาการจัดตั้งศูนย์เครือข่ายของสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา ไม่มีกฎหมายรองรับในการเป็นกลุ่มเครือข่ายในการปฏิบัติงานทั้ง 4 ด้าน คือ วิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป ทำให้การประสานงาน และการระดมทรัพยากรทางการศึกษาไม่สามารถทำได้เต็มที่ อาจเป็นเพราะในทางปฏิบัติถ้ามีกฎหมายรองรับ จะทำให้มีแนวปฏิบัติที่ชัดเจนในการประสานงาน และระดมทรัพยากรการศึกษามาสนับสนุนการปฏิบัติหน้าที่ได้ชัดเจนขึ้น

7. ผลการดำเนินงานด้านวิชาการ พบว่า ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และประธานกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา มีความเห็นส่วนใหญ่มีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก แต่ผู้อำนวยการสถานศึกษา มีความเห็นว่ามีมีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับปานกลาง นอกจากนี้ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและประธานกรรมการเขตพื้นที่การศึกษาเห็นว่า ข้อ 3 การส่งเสริมการพัฒนาหลักสูตรการศึกษาตามอัธยาศัย เช่น Home School การศึกษาที่จัดในสถาน

ประกอบการมีผลการดำเนินงานอยู่ในอันดับสุดท้ายเช่นเดียวกัน ที่เป็นดังนี้อาจเป็นเพราะว่า เขตพื้นที่การศึกษาไม่มีแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการส่งเสริม สนับสนุน การจัดการศึกษาของบุคคล ครอบครัว องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนาและสถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษาในรูปแบบที่หลากหลายในเขตพื้นที่การศึกษาตามมาตรา 36 พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546

8. ผลการดำเนินงานด้านงบประมาณของเขตพื้นที่การศึกษา ประชานกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา และผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเห็นว่า ผลการดำเนินงานด้านงบประมาณส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก แต่ผู้อำนวยการสถานศึกษาเห็นว่าผลการดำเนินงานอยู่ในระดับมากและระดับปานกลาง รวมทั้งสถานศึกษาได้รับงบประมาณน้อย โดยเฉพาะโรงเรียนขนาดเล็กไม่ได้งบประมาณพัฒนาอาคาร ต้องขอเงินสนับสนุนจากองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) เทศบาล และผู้ปกครองนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับสมศักดิ์ คณประสิทธิ์ (2546 : 21-24) ที่ติดตามสภาพการบริหารเขตพื้นที่การศึกษาด้านงบประมาณพบว่า การจัดสรรงบประมาณให้แก่สถานศึกษายังมีความเหลื่อมล้ำระหว่างโรงเรียนระดับประถมศึกษา กับโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา และงบประมาณที่ได้รับล่าช้า

9. ผลการดำเนินงานด้านการบริหารงานบุคคล ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และผู้อำนวยการสถานศึกษา เห็นสอดคล้องกันว่าผลการดำเนินการที่อยู่ในอันดับสุดท้ายได้แก่ การจัดทำมาตรฐานคุณภาพงาน กำหนดภาระงานขั้นต่ำ และเกณฑ์การประเมินผลงานสำหรับข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และการประเมินคุณภาพการบริหารงานบุคคลและจัดทำรายงานการบริหารงานบุคคล เสนอ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษาซึ่งอาจเป็นเพราะว่าเขตพื้นที่การศึกษายังไม่ได้จัดทำตามอำนาจหน้าที่ของผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ตามมาตรา 24 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2547 วรรค 6 จัดทำมาตรฐานคุณภาพงาน กำหนดภาระงานขั้นต่ำ และเกณฑ์การประเมินผลงานสำหรับข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และวรรค 7 ประเมินคุณภาพการบริหารงานบุคคลและจัดทำรายงานการบริหารงานบุคคลเสนอ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษาเพื่อเสนอ ก.ค.ศ. ต่อไป และอาจเป็นเพราะบุคลากรในองค์กร มาจากหลายฝ่ายที่ต้นสังกัดเดิมแตกต่างกัน มีวัฒนธรรมในการทำงานแตกต่างกัน ยังไม่ปรับพฤติกรรมการทำงาน หล่อหลอมให้เห็นเป็นวัฒนธรรมขององค์กร ที่เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน จึงเป็นผลที่ทำให้คุณภาพมาตรฐานงาน ยังไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอ

10. ผลการดำเนินงานด้านการบริหารทั่วไป ประชานกรรมการเขตพื้นที่การศึกษาและผู้อำนวยการสถานศึกษา เห็นสอดคล้องกันว่าอยู่ในระดับปานกลางคือ การประสาน ส่งเสริม

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้สามารถจัดการศึกษาสอดคล้องกับนโยบายและมาตรฐานการศึกษา ซึ่งอาจเป็นเพราะว่ายังไม่มีแนวปฏิบัติที่ชัดเจนเกี่ยวกับการถ่ายโอนการศึกษาให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 รัฐควรเร่งรัดการจัดทำกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการกระจายอำนาจการบริหาร และการจัดการศึกษา โดยเฉพาะการบริหารงานบุคคล

1.2 รัฐควรมีนโยบาย และมาตรการที่ชัดเจนในการจัดสรรทรัพยากรบุคคล งบประมาณ เพื่อลดความเหลื่อมล้ำระหว่างเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา

1.3 รัฐควรสร้างระบบและกลไกที่จะทำให้เกิดการประสานเชื่อมโยงเครือข่ายการดำเนินงานระหว่างสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาเพื่อให้ผลการดำเนินงานมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

1.4 รัฐควรปรับปรุงและพัฒนาระบบการติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผล และการรายงานผลการพัฒนาการศึกษาของเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา ให้สอดคล้องกับการประเมินคุณภาพที่นำไปสู่การพัฒนาผู้เรียน

1.5 รัฐควรใช้สื่อทั้งภาครัฐ และเอกชนในการประชาสัมพันธ์ ความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการกระจายอำนาจ การถ่ายโอน และการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ต่อครู ผู้บริหาร ผู้ปกครอง ชุมชน และผู้ที่เกี่ยวข้อง

2. ข้อเสนอแนะสำหรับผู้รับผิดชอบ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

2.1 การดำเนินงานด้านกฎหมาย

กระทรวงศึกษาธิการควรเร่งรัดการออกกฎหมายเพื่อให้เกิดการกระจายอำนาจ การบริหารการจัดการศึกษาให้เขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาอย่างแท้จริง โดยที่หน่วยงานที่รับผิดชอบดำเนินการอย่างรวดเร็วในการจัดทำกฎกระทรวง ประกาศ ระเบียบ หลักเกณฑ์ หรือมอบอำนาจให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษานำไปปฏิบัติต่อไป

2.1.1 กระทรวงศึกษาธิการควรออกกฎกระทรวงที่เกี่ยวข้องดังนี้

1) กฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์วิธีการกระจายอำนาจการบริหาร และการจัดการศึกษาทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไปไปยัง

คณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาในเขตพื้นที่โดยตรง ตามมาตรา 39 แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2545 อย่างรีบด่วน เพื่อสร้างความชัดเจนเกี่ยวกับการกระจายอำนาจระหว่างส่วนกลาง เขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษา โดยให้แบ่งอำนาจหน้าที่ระหว่างกระทรวงศึกษาธิการ คณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาให้ชัดเจน

2) กฎกระทรวงจัดสรรเงินอุดหนุนจากรัฐสำหรับการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของบุตร บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น ๆ ตามมาตรา 14 แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ เพื่อเป็นแนวทางให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องปฏิบัติได้ชัดเจน

3) กฎ ก.ค.ศ. ว่าด้วยการเลื่อนขั้นเงินเดือนของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ตามมาตรา 73 วรรค 3 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2547

4) กฎกระทรวงลดหย่อนหรือยกเว้นภาษีสำหรับค่าใช้จ่าย ตามมาตรา 14 แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติเพื่อเป็นแนวทางให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องปฏิบัติได้ชัดเจน

5) กฎ ก.ค.ศ. ว่าด้วยการลงโทษภาคทัณฑ์ ตัดเงินเดือน หรือลดขั้นเงินเดือน ตามมาตรา 100 วรรค 3 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2547

6) กฎ ก.ค.ศ. ว่าด้วยการร้องทุกข์และการพิจารณาอุทธรณ์ ตามมาตรา 124 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2547

7) กฎ ก.ค.ศ. ว่าด้วยการเป็นผู้ประกอบวิชาชีพครูและบุคลากรทางการศึกษา ต้องไม่เป็นโรคตามที่กำหนดตามมาตรา 30 (5) แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2547

8) กฎ ก.ค.ศ. ว่าด้วยผู้สอบแข่งขันได้หรือผู้ได้รับคัดเลือกมาให้บรรจุและแต่งตั้งเป็นข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษา ตามมาตรา 58 วรรคท้าย แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2547

9) กฎ ก.ค.ศ. ว่าด้วยการส่งข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาประจำหน่วยราชการหรือสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ตามมาตรา 70 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2547

10) กฎ ก.ค.ศ. ว่าด้วยการสั่งให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษารับเงินเดือนในอัตราค่าจ้างทดแทน ตามมาตรา 71 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2547

11) กฎ ก.ค.ศ. ว่าด้วยการสอบสวนพิจารณา ตามมาตรา 98 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2547

12) กฎ ก.ค.ศ. ว่าด้วยความผิดที่ปรากฏชัดแจ้ง ตามมาตรา 98 วรรคท้าย แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2547

13) กฎ ก.ค.ศ. ว่าด้วยการสั่งให้ออกจากราชการไว้ก่อนและการดำเนินการเพื่อให้เป็นไปตามผลการสอบสวนพิจารณา ตามมาตรา 103, 119 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2547

14) กฎ ก.ค.ศ. ว่าด้วยการสั่งให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาออกจากราชการเพื่อรับบำเหน็จบำนาญ ตามมาตรา 110 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2547

15) กฎ ก.ค.ศ. ว่าด้วยการให้ออกจากราชการกรณีไม่สามารถปฏิบัติราชการให้มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลตามมาตรา 110 (6) แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2547

2.1.2 กระทรวงศึกษาธิการจะต้องประสานงานให้หน่วยงานที่เป็นองค์กรหลักในร่างกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการกระจายอำนาจการบริหารและจัดการศึกษาให้เขตพื้นที่การศึกษาดำเนินการอย่างรวดเร็ว เพื่อให้หน่วยงานในระดับเขตพื้นที่การศึกษาใช้กฎหมายเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

2.1.3 ส่วนกลางควรจัดทำคู่มือกฎหมายการศึกษา เพื่อเป็นแนวปฏิบัติและสร้างความเข้าใจร่วมกันในการดำเนินงานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษา

2.1.4 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาควรมีนิติกรประจำเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อให้คำปรึกษาแก่สถานศึกษาเมื่อมีปัญหาทางกฎหมายในการบริหารงานของสถานศึกษา

2.2 การปรับปรุงโครงสร้าง บทบาทที่เอื้อต่อการจัดการกระจายอำนาจให้สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้สมบูรณ์ ส่วนกลางควรดำเนินการดังนี้

1) ทบทวนจำนวนของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาที่มีอยู่ 175 เขต เพราะสำนักงานเขตบางเขต ที่อาณาบริเวณกว้างรับผิดชอบโรงเรียนเป็นจำนวนมาก ระยะทางระหว่างโรงเรียนกับสำนักงานเขตห่างไกลกันมาก ถึงแม้จะมีโรงเรียนเป็นศูนย์เครือข่ายในการประสานงานไม่ต้องเดินทางมาสำนักงานเขต โดยตรงแต่ก็ยังเป็นปัญหาในการติดต่อประสานงานอยู่มาก

2) ทบทวนบทบาทของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กับสถานศึกษา บทบาทและหน้าที่ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เป็นเรื่องการทำกับดูแล ส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการศึกษาของสถานศึกษามากกว่าเป็นผู้บังคับบัญชาโดยตรง ส่วนสถานศึกษาจัดการศึกษาทั้งสามรูปแบบ คือ การศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย สถานศึกษาอาจจัดในรูปแบบใด รูปแบบหนึ่ง หรือทั้งสามรูปแบบก็ได้ โดยที่สถานศึกษาขึ้นพื้นฐานของรัฐเป็นนิติบุคคลที่อยู่ภายใต้กฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ จึงต้องมีการทบทวนให้เกิดความชัดเจนในบทบาทดังกล่าว เนื่องจากสถานศึกษาบางแห่งมีความเข้าใจผิด คิดว่าสามารถดำเนินการได้ อย่างเป็นอิสระ เหมือนนิติบุคคลโดยทั่วไป และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาบางแห่งทำหน้าที่เป็นผู้บังคับบัญชามากเกินไป

3) ทบทวนบทบาทของคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา ให้มีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย และกำกับดูแลการบริหารการศึกษา แผนพัฒนาการศึกษาของเขตพื้นที่การศึกษานอกเหนือจากการกำกับดูแล จัดตั้ง ยุบรวม หรือเลิกสถานศึกษา และให้อยู่ในวาระการดำรงตำแหน่ง 4 ปี เพื่อพัฒนานโยบายทางการศึกษาอย่างต่อเนื่อง

4) ดำเนินการพัฒนา อบรมสัมมนา กับคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษาและกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อให้เข้าใจบทบาทหน้าที่และทำหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

5) ทบทวนวิธีการสรรหาคณะกรรมการใน อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษา โดยการแก้กฎหมายกำหนดคุณสมบัติให้ชัดเจน มีสัดส่วน ผู้ทรงวุฒิควรเป็นผู้มีความรู้ความสามารถจากสาขาวิชาชีพอื่น ที่ไม่ใช่ผู้ได้บังคับบัญชาของผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา อาจเป็นข้าราชการเกษียณแล้ว หรืออาชีพอื่น และไม่ควรรู้ให้ผู้ได้บังคับบัญชาเป็นประธาน อ.ก.ค.ศ. ในขณะที่ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเป็นเลขานุการ อ.ก.ค.ศ. รวมทั้งมีการกำหนดสัดส่วนผู้แทนกรรมการในแต่ละระดับ เช่น ระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษา เพื่อที่จะได้ทำหน้าที่กรรมการได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

6) กำหนดนโยบายและแผนที่จะส่งเสริมสนับสนุนสถานศึกษาที่มีความพร้อมได้เป็นอิสระนอกระบบราชการ และเป็นนิติบุคคลโดยสมบูรณ์ เป็นโรงเรียนในกำกับของรัฐ เช่นเดียวกับโรงเรียนมหิดลวิทยานุสรณ์

2.3 การจัดสรรทรัพยากรการศึกษา ส่วนกลางควรมีนโยบายและมาตรการที่ชัดเจนในการจัดสรรทรัพยากรเพื่อชดเชยหรือลดความเหลื่อมล้ำระหว่างเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา โดยเฉพาะทรัพยากรบุคคล ควรมีมาตรการเกื้อกูลและให้สวัสดิการที่จูงใจบุคลากรที่อยู่เขตการศึกษา ให้ไปอยู่เขตการศึกษาอื่นที่ขาดแคลน รวมทั้งควรมีแนวปฏิบัติที่

ชัดเจนในการระดมทรัพยากร เนื่องจากการเรียกเก็บเงินจากนักเรียนในบางกรณีที่ต้องพัฒนาการเรียนการสอน ผู้ปกครองไม่ยอมรับภาระ มักจะร้องเรียนเมื่อโรงเรียนระดมทรัพยากรจากผู้ปกครอง

2.4 การจัดสรรงบประมาณ ควรมีการดำเนินการดังต่อไปนี้

1) ส่วนกลางควรวิเคราะห์จัดสรรงบประมาณให้โรงเรียนขนาดเล็กและขนาดกลางโดยเพิ่มขอบุคลากรทั่วไป และงบประมาณที่เสนอโครงการไป เนื่องจากเงินอุดหนุนทั่วไปของโรงเรียนขนาดเล็กและขนาดกลางไม่เพียงพอ บางแห่งต้องนำไปจ่ายค่าสาธารณูปโภคด้วย ทำให้ไม่สามารถบริหารจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2) ส่วนกลางควรจัดสรรเงินงบประมาณพิเศษให้เขตพื้นที่การศึกษาในกรณีที่มีเหตุการณ์พิเศษเกิดขึ้น เช่น น้ำท่วม เป็นต้น

3) ส่วนกลางควรจัดสรรงบประมาณให้รวดเร็ว ทันต่อระยะเวลาการกำหนดใช้ตามแผนยุทธศาสตร์

4) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาควรเร่งรัดการจัดสรรงบประมาณที่ได้รับจากส่วนกลางให้สถานศึกษาโดยตรง และจัดสรรให้เป็นก้อน รวมทั้งให้ทันกับปีการศึกษา

5) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาควรมอบอำนาจให้สถานศึกษาจัดซื้อจัดจ้างได้เอง เพื่อให้ตรงกับความต้องการของสถานศึกษา

6) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษควรสนับสนุนงบประมาณในการติดต่อประสานงาน เช่น ค่าน้ำมันรถให้สถานศึกษาที่อยู่ไกล ไม่สามารถติดต่อด้วยระบบเครือข่าย เช่น โทรศัพท์ เป็นต้น นอกเหนือจากการมารับส่งเอกสารจากศูนย์เครือข่าย

2.5 การพัฒนาบุคลากร ควรมีการดำเนินการดังต่อไปนี้

1) ส่วนกลางควรจัดอัตรากำลังหรืองบประมาณ เพื่อสรรหาบุคลากรด้านการเงิน บัญชี พัสดุ ธุรการ ให้สถานศึกษา โดยเฉพาะสถานศึกษาขนาดเล็กและขนาดกลาง เพื่อลดภาระงานด้านธุรการของครู ไปทำหน้าที่การเรียนการสอนได้อย่างเต็มที่

2) ส่วนกลางควรกำหนดหลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติด้านการเกลี่ยอัตรากำลังของครูและบุคลากรให้ชัดเจน โดยเฉพาะเขตพื้นที่การศึกษา 1 ไปยังเขตพื้นที่การศึกษาที่ขาดแคลน

3) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาควรพัฒนาข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในเขตพื้นที่ให้ตรงกับความต้องการของสถานศึกษา เช่น การจัดทำแผนการเรียน การวัดและประเมินผลตามสภาพจริง การเทียบโอนผลการเรียน เป็นต้น

4) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาควรประชาสัมพันธ์ให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาทราบถึงมาตรฐานคุณภาพ กำหนดภาระงานขั้นต่ำ และเกณฑ์การประเมินผลงานสำหรับข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาอย่างทั่วถึง

5) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาควรอบรมพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา ผู้บริหาร ศึกษานิเทศก์ ให้เปลี่ยนค่านิยมและวัฒนธรรมการทำงาน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานให้มากขึ้น

2.6 การพัฒนาความพร้อมของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา

1) การพัฒนาความพร้อมในการบริหารงานวิชาการของเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาควรดำเนินการดังนี้

(1) ส่วนกลางจัดทำหลักสูตรแกนกลางโดยทบทวนและกำหนดขอบเขตหลักสูตร ทั้ง 8 กลุ่มสาระ ให้สอดคล้องกับวัยและวุฒิภาวะของผู้เรียนในแต่ละระดับชั้น

(2) สำนักงานเขตพื้นที่ศึกษานำหลักสูตรแกนกลาง มาจัดทำสาระของหลักสูตรของสถานศึกษาที่สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลาง และบริบทของชุมชนท้องถิ่น โดยระดมทรัพยากรบุคคลในเขตพื้นที่การศึกษาที่เป็นศึกษานิเทศก์ ครู ผู้บริหาร ผู้ทรงคุณวุฒิของสถาบันการศึกษาในส่วนกลาง เขตพื้นที่หรือนอกเขตพื้นที่ศึกษามาจัดทำหลักสูตรของสถานศึกษา

(3) สถานศึกษานำหลักสูตรสถานศึกษาที่สำนักงานเขตพื้นที่จัดทำไว้มาใช้ หรือดำเนินการจัดทำสาระของหลักสูตรของสถานศึกษาที่สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลาง และบริบทของชุมชนท้องถิ่น

(4) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจัดระบบการนิเทศกระบวนการเรียนรู้ทุกระดับชั้น โดยเฉพาะในช่วงชั้นที่ 3-4 ด้วยการระดมศึกษานิเทศก์ในเขตพื้นที่การศึกษา หรือต่างเขตพื้นที่การศึกษาในจังหวัดเดียวกัน หรือจากครูผู้สอนที่มีความรู้ความสามารถ หมุนเวียนนิเทศ นอกจากนี้อาจจัดทำสื่อการสอนโดยครูที่มีความรู้ ความสามารถ เช่น ครูแกนนำ ครูแห่งชาติ เพื่อเผยแพร่ในสถานศึกษา

(5) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สร้างเครือข่าย/ กลุ่มของสถานศึกษาเพื่อช่วยเหลือ สนับสนุนงานวิชาการ และด้านอื่น ๆ โดยสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สนับสนุนงบประมาณอย่างเพียงพอ เพื่อให้สถานศึกษาประสานกัน ได้ใกล้ชิดและรวดเร็วขึ้น

(6) ส่วนกลางควรปรับปรุงแบบวัดและประเมินผล เช่น ปพ.1-3 ปพ. 4-9 ซึ่งมีการกำหนดรายละเอียดต่าง ๆ มากเกินไป

(7) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาควรรวบรวมและเผยแพร่ข่าวสารการเรียนรู้ที่ประสบผลสำเร็จให้แก่สถานศึกษา

(8) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาควรอบรมพัฒนาครูในเรื่องการจัดการเรียนการสอน การวัดและประเมินผลผู้เรียน

2) การพัฒนาความพร้อมในการบริหารงานบุคคลของเขตพื้นที่และสถานศึกษาดังนี้

(1) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา/ สถานศึกษาควรมีการอบรมบุคลากรในเขตพื้นที่ส่วนใหญ่ ติดตาม ประเด็นปฏิรูปที่สำคัญ โดยเฉพาะการจัดการเรียนรู้ และนำไปสู่การเปลี่ยนแปลง ให้เปลี่ยน เจตคติ และพฤติกรรมในการทำงาน เพื่อหล่อหลอมให้เป็นวัฒนธรรมการทำงานไปในทิศทางเดียวกัน

(2) สถานศึกษาส่งเสริม อบรมครูให้มีความรู้ ความสามารถในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยให้การอบรมนั้นเชื่อมโยงความก้าวหน้าในวิชาชีพและพัฒนาการของผู้เรียน

3) การพัฒนาความพร้อมในการบริหารงานงบประมาณของเขตพื้นที่และสถานศึกษา

(1) ส่วนกลางตั้งกองทุนพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา เช่น การจัดสรรเงินทุนสำหรับครู เพื่อพัฒนาตนเองได้ตามความสนใจ

(2) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสนับสนุนงบประมาณให้ครูทำวิจัยในชั้นเรียน ให้บุคลากรทำการวิจัยเกี่ยวกับประสิทธิภาพการดำเนินงานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

4) การพัฒนาความพร้อมในการบริหารทั่วไปของเขตพื้นที่และสถานศึกษา

(1) ส่วนกลางควรส่งเสริมการจัดการศึกษาในรูปแบบที่หลากหลาย สำหรับผู้ที่ออกกลางคัน และส่งเสริมให้เด็กที่มีอายุต่ำกว่า 16 ปี สามารถเข้าเรียนการศึกษานอกระบบได้อย่างสะดวกมากขึ้น

(2) ส่วนกลางส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็กที่มีความสามารถพิเศษสำหรับผู้ที่ไม่สามารถเรียนในระบบได้

(3) ส่วนกลางควรจัดตั้งหน่วยงานทำหน้าที่ดูแล รับผิดชอบประสาน ส่งเสริมและสนับสนุนแหล่งเรียนรู้ทุกประเภท

(4) ส่วนกลางควรเร่งรัดให้มีระบบการตรวจสอบ ติดตาม และประเมินผล การใช้จ่ายงบประมาณการจัดการศึกษา เพื่อให้การใช้จ่ายงบประมาณมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับหลักการ แนวทางและคุณภาพมาตรฐานการศึกษา

(5) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา ควรมีความพร้อมและความชัดเจนในการนำนโยบายและแผนจากส่วนกลางไปปฏิบัติ โดยศึกษาสาระประเด็นของกฎหมายที่กระจายอำนาจให้สามารถนำไปกำหนดกิจกรรมหรือแนวปฏิบัติให้สำเร็จตามนโยบายและแผนจากส่วนกลางได้อย่างรวดเร็วและถูกต้อง

(6) สถานศึกษาควรศึกษากฎหมายและทำความเข้าใจเกี่ยวกับโรงเรียนนิติบุคคลให้ชัดเจน เพื่อสามารถเป็นหน่วยงานที่วิเคราะห์ กำหนดนโยบาย วางแผน และบริหารจัดการได้ด้วยตนเอง สร้างเสริมความเข้มแข็งในการบริหารจัดการสถานศึกษา นอกเหนือจากการเป็นหน่วยปฏิบัติตามนโยบายหรือแผนงานที่ได้กำหนดมาจากส่วนกลางเท่านั้น

(7) สถานศึกษาในฐานะเป็นผู้ปฏิบัติโดยตรง ควรมีบทบาทการนำแผนไปสู่การปฏิบัติ จะต้องเพิ่มสมรรถนะขององค์กรด้านความรู้ ความเข้าใจ ความสามารถ ความชำนาญ ความผูกพัน ความรับผิดชอบ ความสามารถในการแสวงหาการสนับสนุนจากบุคคล กลุ่มบุคคล วิชาการ ทั้งทรัพยากรและการจัดการภายในของเขตพื้นที่การศึกษา และบริบทของชุมชน เพื่อให้การจัดการศึกษาประสบความสำเร็จยิ่งขึ้น

(8) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาควรดำเนินงานสนับสนุนการจัดการศึกษาของบุคลากร ครอบครัว องค์กร ชุมชน องค์กรวิชาชีพ สถานประกอบการ สถาบันศาสนา และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษาในรูปแบบที่หลากหลายในเขตพื้นที่การศึกษา

2.7 การพัฒนาเทคโนโลยีและการสื่อสาร ควรดำเนินการดังนี้

(1) ส่วนกลางควรเร่งพัฒนาระบบฐานข้อมูลที่เชื่อมโยงระหว่างส่วนกลางเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา รวมทั้งหน่วยงานอื่น ๆ เพื่อรวบรวมข้อมูลพื้นฐานที่เป็นปัจจุบันสามารถนำมาใช้ได้อย่างรวดเร็ว

(2) ส่วนกลางควรจัดสรรเครื่องคอมพิวเตอร์ วัสดุอุปกรณ์ เทคโนโลยี ที่ทันสมัย หรือจัดงบประมาณในการสรรหาเครื่องคอมพิวเตอร์ วัสดุอุปกรณ์ เทคโนโลยี ให้แก่เขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา เพื่อนำไปใช้ในการเรียนการสอน และการบริหารจัดการสถานศึกษา

2.8 การพัฒนาภาวะผู้นำ ควรดำเนินการดังนี้

(1) ส่วนกลางควรอบรมผู้อำนวยการสำนักเขตพื้นที่การศึกษา ผู้อำนวยการสถานศึกษา รวมทั้งศึกษานิเทศก์ ทั้งด้านความรู้ ทักษะ และเจตคติ เช่น การเป็นผู้นำในการบริหาร การเปลี่ยนแปลง การบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์ การเป็นผู้นำทางวิชาการ การเป็นผู้นำเชิงปฏิรูป การเป็นผู้นำเชิงเป้าหมาย เป็นต้น การกระจายอำนาจจะสำเร็จหรือไม่ขึ้นอยู่กับภาวะผู้นำ ดังนั้น ผู้นำ

องค์กรควรมีวิสัยทัศน์ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มุ่งมั่นพัฒนา ใฝ่ศึกษาหาความรู้ มีมนุษยสัมพันธ์ มีทักษะการสื่อความหมาย มีทักษะทางการบริหาร สามารถสร้างบรรยากาศทำงาน เพื่อพัฒนาทีมงานในเขตพื้นที่การศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

(2) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาควรมีระบบและกลไกเสริมสร้างวัฒนธรรมการทำงานของบุคลากรในเขตพื้นที่การศึกษาไปในทิศทางเดียวกัน โดยปรับความประพฤติ วิถีการปฏิบัติ ขั้นตอนในการทำงาน ค่านิยมในการทำงานด้วยกัน ส่งเสริมความรับผิดชอบ ความผูกพันระหว่างเพื่อนร่วมงาน ซึ่งจะส่งผลต่อประสิทธิภาพของการทำงานในเขตพื้นที่ศึกษามากขึ้น

2.9 การมีส่วนร่วมในการบริหารและการจัดการศึกษา ควรดำเนินการดังนี้

(1) ส่วนกลางควรจัดให้มีองค์กรกลางทำหน้าที่ประชาสัมพันธ์ เผยแพร่ข้อมูล ข่าวสารในการจัดหรือร่วมจัดการศึกษาของครอบครัว และองค์กรสังคมอื่นในการจัดการศึกษา ในเรื่องสิทธิประโยชน์ที่ได้รับต่อสาธารณชนอย่างต่อเนื่อง

(2) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา ควรเปิดโอกาสให้คณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษาและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เข้ามามีส่วนร่วมวางแผนและตัดสินใจในการบริหารจัดการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและโรงเรียนอย่างจริงจัง นอกเหนือจากการสนับสนุนเงินทุนในการพัฒนาการศึกษา

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

กมล สดุดประเสริฐ (2544) *รูปแบบการบริหารและการจัดการศึกษาแบบกระจายอำนาจ*

กรุงเทพมหานคร : บริษัทพริกหวานกราฟฟิค จำกัด

กระทรวงศึกษาธิการ (2549) *กฎหมายการศึกษา* คืบคืบวันที่ 16 มกราคม 2549

จาก <http://www.kormor.obec.go.th>

_____. (2536) *การกระจายอำนาจการจัดการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ*

พิมพ์ครั้งที่ 3(เอกสารอัดสำเนา)

_____. (2548) *การดำเนินการถ่ายโอนภารกิจด้านการศึกษาให้แก่องค์กรปกครอง*

ส่วนท้องถิ่น กรุงเทพมหานคร : กระทรวงศึกษาธิการ

_____. (2549) *การติดตามการดำเนินการเกี่ยวกับกฎหมายการปฏิรูปการศึกษา*

ด้านการออกกฎกระทรวง คืบคืบวันที่ 26 ธันวาคม 2548 จาก http://www.ed_Law.net

_____. (2549) *ข้อมูล/รายชื่อกฎหมายของกระทรวงศึกษาธิการ* คืบคืบวันที่ 12 เมษายน

2549 จาก <http://www.moe.go.th/webld/NAMO/Web-Datail.htm>

_____. (2546) *คู่มือการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล*

กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์

_____. (2546) *คู่มือการปฏิบัติงานสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา* กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์

องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์

_____. (2544) *ปฏิรูปการศึกษา : ก้าวอย่างมั่นใจ* กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์การศาสนา

_____. (2546) *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2)*

พ.ศ. 2545 พร้อมกฎกระทรวงที่เกี่ยวข้องและพระราชบัญญัติการศึกษาบังคับ พ.ศ. 2545

กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์

คณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา (2547) *พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการ*

ครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2547 พระราชบัญญัติเงินเดือน เงินวิทยฐานะและ

เงินประจำตำแหน่งข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2547

พระราชบัญญัติเงินเดือน และเงินประจำตำแหน่ง (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2547

กรุงเทพมหานคร : สไตลครีเอทีฟเฮ้าส์

ชนิตา รักษ์พลเมือง (2544) *การพัฒนาระบบข้อมูลกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาขั้นพื้นฐาน :*

คืบคืบวันที่ 27 กุมภาพันธ์ 2549 จาก http://www.edu.chula.ac.th/eduinfuled_research/chanita.ptt

- ชเนศร์ เจริญเมือง (2537) *การกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น* กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ธีรภาพ เพชรมาลัยกุล (2546) “การศึกษารูปแบบการกระจายอำนาจการบริหารการศึกษาของ
การจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษใน
เขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร” วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- นงลักษณ์ วิรัชชัย (2545) *การพัฒนาตัวบ่งชี้สำหรับการประเมินคุณภาพการบริหารและการ
จัดการเขตพื้นที่การศึกษา* กรุงเทพมหานคร : 21 เซ็นจูรี่
- นิตยา เงินประเสริฐศรี และคณะ (2545) *ความเหมาะสมในการถ่ายโอนสถานศึกษาของ
กระทรวงศึกษาธิการให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น : บทสะท้อนจากกลุ่ม
ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย* กรุงเทพมหานคร : กระทรวงศึกษาธิการ (เอกสารอัดสำเนา)
- บุญชนะ อุตถากร (2526) *วิชาเศรษฐกิจและการบริหารการคลัง* กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์
- บุญลือ ทองอยู่ (2536) *พัฒนาการของแนวคิดการกระจายอำนาจทางการศึกษาของ
กระทรวงศึกษาธิการ* กรุงเทพมหานคร : ศูนย์วิจัยนโยบายการศึกษา คณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (เอกสารอัดสำเนา)
- ตระกูล มีชัย (2538) *การกระจายอำนาจ : Decentralization* กรุงเทพมหานคร :
บริษัท พี.เพรส จำกัด
- ประกอบ คุณารักษ์ (2543) *รายงานผลการวิจัยสภาพความพร้อมของหน่วยงานทางการศึกษาต่อ
การปฏิรูปของกระทรวงศึกษาธิการ* นครปฐม : คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยศิลปากร
- ประเวศ วะสี (2536) *การพัฒนาประชาธิปไตยและการปฏิรูปการเมือง* กรุงเทพมหานคร :
สำนักพิมพ์หมอชาวบ้าน
- ปรัชญา เวสารัชช์ และคณะ (2545) *การกระจายอำนาจทางการศึกษา* กรุงเทพมหานคร :
สำนักงานปฏิรูปการศึกษา
- _____. (2537) “แนวโน้มการกระจายอำนาจของรัฐ” เอกสารประกอบสัมมนา
เรื่อง การกระจายอำนาจกับการพัฒนาการปกครองท้องถิ่นไทยในอนาคต
(เอกสารอัดสำเนา)
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2535) *การบริหารงานวิชาการ* กรุงเทพมหานคร : สหมิตรออฟเซต

- พิณสุดา สิริธรรังษี (2541) **การกระจายอำนาจการบริหารการศึกษา** กรุงเทพมหานคร : บริษัทเซเวนพรีนติ้ง กรุ๊ป จำกัด
- _____. (2541) การกระจายอำนาจการบริหารศึกษาของประเทศไทย คืบค้นวันที่ 20 กรกฎาคม 2541 จาก <http://lonee.go.th/publication/4010002/index.htm>
- ภาณุวัฒน์ ภัคดิวงษ์ (2540) “การวิเคราะห์เชิงการเมืองของพัฒนาการและทางเลือกในการพัฒนา นโยบายการกระจายอำนาจทางการศึกษา” วิทยานิพนธ์ดุสิตบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ราชกิจจานุเบกษา (2502) **พระราชบัญญัติวิธีการงบประมาณ พ.ศ. 2502** แก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 6 พ.ศ. 2543 กรุงเทพมหานคร : สำนักนายกรัฐมนตรี
- วนิดา แสงสารพันธ์ และสุรพล นิติไกรพจน์ (2544) **รายงานการศึกษาวิเคราะห์เพื่อการปฏิรูป การศึกษาตาม พ.ร.บ. 2542 ในกรอบภารกิจของสำนักงานปฏิรูปการศึกษา เล่มที่ 4** กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์เดือนตุลา
- วิจิต บุญเลิศ (2543) “ปัญหาการบริหารงานวิชาการระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียน ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอุดรธานี” วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น
- สมศักดิ์ คลประสิทธิ์ (2546) **การศึกษาการบริหารและการจัดการศึกษาของเขตพื้นที่การศึกษา** กรุงเทพมหานคร : สถาบันพัฒนาผู้บริหารการศึกษา (เอกสารอัดสำเนา)
- สมาน อัสวภูมิ (2543) **รายงานการวิจัยเรื่องการบริหารและการจัดการศึกษาในประเทศ สหรัฐอเมริกาและประเทศอังกฤษ** กรุงเทพมหานคร : บริษัทอัมรินทร์พรีนติ้งแอนด์ พับลิชชิ่ง จำกัด
- สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ (2549) การบริหารเชิงกลยุทธ์ คืบค้นวันที่ 8 เมษายน 2545 จาก <http://www.geocities.com/cyberdo/007/Mckinsey.htm>
- สรรคร์ วรอินทร์ และทิพย์วัลย์ คำคง (2545) **การกระจายอำนาจทางการศึกษา** กรุงเทพมหานคร : สำนักงานปฏิรูปการศึกษา
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2547) **คู่มือคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา** กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ
- _____. (2542) **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ 2542** กรุงเทพมหานคร : บริษัทพริกหวานกราฟฟิค จำกัด

- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2542) **ความเคลื่อนไหวการปฏิรูปการศึกษา**
 กรุงเทพมหานคร : บริษัท ที พี.พี.ริ้นท์ จำกัด
- _____. (2548) **ตามกฎหมายการศึกษา** กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภา ลาดพร้าว
- _____. (2549) **รวมกฎหมายการศึกษา** คืบคลานวันที่ 23 เมษายน 2549 จาก
<http://www.once.go.th/Act/acteng/prb-sub.htm>
- _____. (2548) **รายงานการวิจัยสภาพการบริหารจัดการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของรัฐ
 ภายใต้ความเป็นนิติบุคคล** (เอกสารอัดสำเนา)
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2548) **รายงานสรุปผลการติดตามและประเมินความก้าวหน้า
 ของการปฏิรูปการศึกษาในวาระครบรอบ 6 ปี ของการประกาศใช้พระราชบัญญัติ
 การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542** กรุงเทพมหานคร : 21 เซ็นจูรี
- สำนักปฏิรูปการศึกษา (2545) **แนวทางในการยกร่างกฎหมายกำกับรองและบทความที่เกี่ยวข้อง
 การปฏิรูปการศึกษา** กรุงเทพมหานคร : บริษัทพริกหวานกราฟิค จำกัด
- _____. **พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครอง
 ส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542** (เอกสารอัดสำเนา)
- _____. (2543) **รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540** กรุงเทพมหานคร :
 สำนักงานปฏิรูปการศึกษา (เอกสารอัดสำเนา)
- สุนทร อมาตย์ (2544) “การบริหารงานบุคลากรในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา
 สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม”
 รายงานการศึกษาค้นคว้าอิสระ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
- เสริมศักดิ์ วิสาลาภรณ์ และคณะ (2541) **การกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา**
 รายงานเสนอต่อสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (อัดสำเนา)
- อำภา บุญช่วย (2537) **การบริหารงานวิชาการในโรงเรียน** กรุงเทพมหานคร : โอ เอส พรินติ้งเฮ้าส์
- อุทัย บุญประเสริฐ (2542) **การศึกษาแนวทางการบริหารการจัดการศึกษาของสถานศึกษาใน
 รูปแบบของการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน** กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภา
 ลาดพร้าว
- _____. (2548) **การสังเคราะห์เอกสารรายงานการวิจัยการกระจายอำนาจทางการศึกษา**
 (เอกสารอัดสำเนา)

อุทัย บุญประเสริฐ (2548) *การสังเคราะห์การกระจายอำนาจทางการศึกษาของประเทศต่าง ๆ*
 เอกสารประกอบการประชุมโครงการสัมมนาวิจัย เรื่อง การกระจายอำนาจทาง
 การศึกษาประเทศต่าง ๆ ณ โรงแรมบางกอก กอล์ฟ สปริง รีสอร์ท จังหวัดปทุมธานี
 (เอกสารอัดสำเนา)

_____ (2540) *หลักสูตรและการบริหารโรงเรียน* กรุงเทพมหานคร : เอส ดี เพรส
 เอ็ดเวิร์ด บี พิสต์ (2542) แปลโดย ภัทรนันท์ พัตติยะ *การกระจายอำนาจทางการศึกษา การเมือง
 และฉันทานุมัติ* กรุงเทพมหานคร : บริษัท พี พี พรินท์ จำกัด

Hannaway, J., Carnoy, M. (1938). *Decentralization and School Improvement : Can
 We Fulfill the Promise.* San Francisco : Jossey – Bass.

Kaplan and Nortorton (1996). *Translating Strategy into Action the Balanced Score Card.*
 Massachusetts :Haward Business School Press.

Lawler, E.E.(1986). *High Involvement Management* San Francisco : Jossey Bass.

Lunenburg, F.C. and Ornstein, A.C. (1966). *Educational Administration : Concepts and Practices.*
 New York : Wadsworth Publishing Company.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

รายนามผู้ให้สัมภาษณ์

กลุ่มที่ 1 ประธานกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา

1. พท.คุณาสิน หอยนกกง	ประธานกรรมการเขตพื้นที่การศึกษาพัทลุง	เขต 1
2. นายคำตัน อักโ	ประธานกรรมการเขตพื้นที่ศึกษานครราชสีมา	เขต 2
3. นายถวัลย์ นวลย่อง	ประธานกรรมการเขตพื้นที่ศึกษานครศรีธรรมราช	เขต 3
4. ศศ.ดร.ทศพล อารีนิจ	ประธานกรรมการเขตพื้นที่การศึกษาเชียงราย	เขต 1
5. นายศิลป์สมบุญม์ สุวรรณลมัย	ประธานกรรมการเขตพื้นที่การศึกษาระยอง	เขต 1
6. นายสน ศรีบุญเรือง	ประธานกรรมการเขตพื้นที่ศึกษานนทบุรี	เขต 2
7. รศ.ดร.สมบัติ นพรัถย์	ประธานกรรมการเขตพื้นที่ศึกษาพิษณุโลก	เขต 2
8. นายสุรชัย วัฒนอุตรชัย	ประธานกรรมการเขตพื้นที่ศึกษาขอนแก่น	เขต 4

กลุ่มที่ 2 ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

1. นายเกษม บำเพ็ญทาน	ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง	เขต 1
2. นายชูเกียรติ วิเศษเสนา	ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษานครราชสีมา	เขต 2
3. นายวิพล นาคพันธ์	ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพัทลุง	
4. นายสมเดช สีแสง	ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก	เขต 2
5. นายสายัณห์ ผาน้อย	ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษาขอนแก่น	เขต 4
6. นายสุทัศน์ พัทยากร	ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงราย	เขต 1
7. นายเสริมศักดิ์ ดิษฐปาน	ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษานครศรีธรรมราช	เขต 3
8. นายอำนาจ วิชาญวัตติ	รักษาการผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษานนทบุรี	เขต 2

กลุ่มที่ 3 ผู้อำนวยการสถานศึกษา

1. นายเกษียณ มีเต็ม ผู้อำนวยการโรงเรียนโพธิ์นิมิตร จ. นนทบุรี
2. นายจจร ทิพย์กองลาศ ผู้อำนวยการโรงเรียนสามตำบลวิทยาประชาสรรค์ จ.นครศรีธรรมราช
3. นางจิราภรณ์ ศรีสุวรรณวิเชียร ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านปากสระ จ. พัทลุง
4. นายชวณิตย์ นาคะสรรค์ ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดสำนักขัน จ. นครศรีธรรมราช
5. นายชัยยศ ประไพพงษ์ ผู้อำนวยการโรงเรียนไทยรัฐวิทยา 95 จ. นนทบุรี
6. นางประภา ชำรงพัฒนารักษ์ ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านหนองพลอง จ. นครราชสีมา
7. นายปรีชา พัวนุกุลนนท์ ผู้อำนวยการโรงเรียนราษฎร์สงเคราะห์ จ. เชียงราย
8. ดร.พีระ รัตนวิจิตร ผู้อำนวยการโรงเรียนอนุบาลระยอง จ. ระยอง
9. นายมนูญ เชื้อชาติ ผู้อำนวยการโรงเรียนปลวกแดงพิทยาคม จ. ระยอง
10. นายมงคล สุภามณี ผู้อำนวยการโรงเรียนอนุบาลเมืองเชียงราย จ. เชียงราย
11. นายศิริศักดิ์ วัฒนศิริ ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดกลาง จ. พัทลุง
12. นายสมนึก อ่อนคง ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดโคกเข้ยม จ. พัทลุง
13. นายสมบัติ จงวัฒนะสิทธิ์ ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านเนินสะอาด จ. พิษณุโลก
14. นายสมศักดิ์ จำปาหล้า ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านห้วยปอ จ. นครราชสีมา
15. นายสาวิทย์ บุญประเสริฐ ผู้อำนวยการโรงเรียนนิคมควนขนุนวิทยา จ. พัทลุง
16. นายสิทธิกุล นีงาม ผู้อำนวยการโรงเรียนถ้ำทอง จ. พิษณุโลก
17. นายสุพจน์ ตีสันเทียะ ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านบึงไทย จ. นครราชสีมา
18. นายสุเวช แนวเงินดี ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านพระบาทท่าเรือ จ. ขอนแก่น

ภาคผนวก ข

รายนามผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่ม

รายนามผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่ม

กลุ่มที่ 1 ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหรือผู้แทน

1. นายจำกั๊ด คงหนู ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชุมพร เขต 1
2. นายจำลอง นนทร์พละ ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบุรี เขต 1
3. นายธวัช กงเดิม ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3
4. นายธีรวุฒิ เจริญราษฎร์ ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษาหนองคาย เขต 1
5. ว่าที่ ร.ต. ประสิทธิ์ รัตนสุภา รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพัทลุง
6. นายปัญญา ฤทธิสุขศึกษานิเทศก์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุทัยธานี เขต 1
7. นางสาวศศิธร วงษ์เมตตา ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษายุทธยา เขต 1
8. นายสมเดช สีแสง ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 1
9. นายสมพร เพชรสงค์ ผู้ตรวจราชการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1
10. นายสมวุฒิ ศรีอำไพ ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิจิตร เขต 1
11. นายสาวัฒน์ ผาน้อย ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 4
12. นายสุเมธี จันทร์หอม ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสิงห์บุรี
13. นายสุรัตน์ ดวงชาทม ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2

กลุ่มที่ 2 ผู้อำนวยการสถานศึกษา

1. นายเฉลิมพล แก้วมูลเมือง ผู้อำนวยการโรงเรียนทุ่งหนองขามวิทยา จ.ลำปาง
2. นายชนะ ชินสะอาด ผู้อำนวยการโรงเรียนป่าแดง จ.เชียงใหม่
3. นายชัยยศ ประไพพงษ์ ผู้อำนวยการโรงเรียนไทยรัฐวิทยา 95 จ.นนทบุรี
4. นายชววิทย์ เก่งคุ้ม ผู้อำนวยการโรงเรียนเทพสุวรรณชาตวิทยา จ.สมุทรสงคราม
5. นายบุญยสิทธิ์ แสงทอง ผู้อำนวยการโรงเรียนขุขวิทยา จ.นครราชสีมา
6. นายประดิษฐ์ คงไพฑูรย์ ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านหนองน้ำแดง จ.กระบี่
7. นายประเดิม แสนสิงห์ ผู้อำนวยการโรงเรียนลานทรายพิทยาคม จ.สุรินทร์
8. นายประมุข ส่งดวง ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านเกาะสุด จ.ศรีธรรมราช
9. นายปัญญา ผลพฤกษา ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านดอกกรัก จ.ชุมพร
10. นายพนมชัย นันทะศรี ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านดงหวาย จ.อุดรธานี
11. นายพีระ รัตนวิจิตร ผู้อำนวยการโรงเรียนอนุบาลระยอง จ.ระยอง
12. นายมนู ฉิมพิบูลย์ ผู้อำนวยการโรงเรียนคอนเมืองทหารอากาศอรุณ จ.กรุงเทพมหานคร
13. นายชยยุทธ์ ชะบุญธง ผู้อำนวยการโรงเรียนนาทรายพิทยาคม จ.ลำพูน
14. นายสมบูรณ์ โพธิ์งาม ผู้อำนวยการโรงเรียนศรีสะเกษวิทยาคม จ.ศรีสะเกษ

ภาคผนวก ค

แบบสอบถาม

แบบสอบถามเรื่องการกระจายอำนาจการบริหารการศึกษาให้เขตพื้นที่การศึกษา

คำชี้แจง

- แบบสอบถามนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อติดตามการกระจายอำนาจการบริหารการศึกษาให้เขตพื้นที่การศึกษา ผลการศึกษาจะเสนอในภาพรวมและนำเสนอผู้รับผิดชอบและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อให้มีการกระจายอำนาจการบริหารการศึกษาให้กับเขตพื้นที่การศึกษาต่อไป
- แบบสอบถามแบ่งเป็น 3 ตอน คือ
 - ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป
 - ตอนที่ 2 การดำเนินงานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
 - ตอนที่ 3 ปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ขอขอบพระคุณที่กรุณาให้ข้อมูล
 รศ.ดร.วรรณดี แสงประทีปทอง
 รศ.ดร.กานดา พูนลาภทวี
 รศ.ดร.สุทธีวรรณ ตันติรจนางศ์
 คณะผู้วิจัย
 โทร. 02-5048502, 09-6765347

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

1. ตำแหน่งของผู้ตอบแบบสอบถาม

- ประธานคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา ผู้อำนวยการสถานศึกษา
 ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา อื่น ๆ (โปรดระบุ).....
 ในเขตพื้นที่การศึกษา.....เขต.....

2. ระดับการศึกษาสูงสุด

- ปริญญาเอก ปริญญาโท ปริญญาตรี ต่ำกว่าปริญญาตรี

3. คณะกรรมการเขตพื้นที่ศึกษามีจำนวนเขตละ 15 คน เหมาะสมหรือไม่ และเพราะเหตุใด

- เหมาะสม เพราะ.....

 ไม่เหมาะสม ควรมีจำนวน.....คน เพราะ.....

4. วาระการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการเขตพื้นที่ศึกษาวาระละ 2 ปี เหมาะสมหรือไม่ และ เพราะเหตุใด

- เหมาะสม เพราะ.....
 ไม่เหมาะสม ควรเป็น.....ปี เพราะ.....

5. บทบาทอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา เหมาะสมหรือไม่ และเพราะเหตุใด

เหมาะสม เพราะ.....

ไม่เหมาะสม เพราะ.....

.....

6. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาควรได้รับมอบอำนาจการบริหารการศึกษาเพิ่มเติมจากที่ได้รับมอบอำนาจแล้วในเรื่องใดบ้าง

.....

.....

.....

7. อำนาจการบริหารการศึกษาเรื่องใดที่ไม่ควรมอบให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาดำเนินการ

.....

.....

.....

8. องค์ประกอบของคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา ในเขตพื้นที่การศึกษาของท่าน เหมาะสมหรือไม่ และเพราะเหตุใด

เหมาะสม เพราะ.....

ไม่เหมาะสม เพราะ.....

.....

9. วิธีการสรรหาและคัดเลือกคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาของท่าน เหมาะสมหรือไม่ และเพราะเหตุใด

เหมาะสม เพราะ.....

ไม่เหมาะสม เพราะ.....

.....

10. การบริหารงานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาของท่าน หลังจากมีการกระจายอำนาจการบริหารการศึกษาให้เขตพื้นที่การศึกษา มีความเป็นอิสระและคล่องตัวในระดับใด

10.1 การบริหารงานด้านวิชาการมีความเป็นอิสระและคล่องตัวในระดับ

- มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย

10.2 การบริหารงานด้านงบประมาณมีความเป็นอิสระและคล่องตัวในระดับ

- มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย

10.3 การบริหารงานด้านการบริหารงานบุคคลมีความเป็นอิสระและคล่องตัวในระดับ

- มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย

10.4 การบริหารงานด้านการบริหารงานทั่วไปมีความเป็นอิสระและคล่องตัวในระดับ

- มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย

ตอนที่ 2 การดำเนินงานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ขอให้พิจารณาว่า จากอำนาจหน้าที่ในการบริหารการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาที่ได้รับมอบหมาย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาของท่านดำเนินงานได้มากน้อยเพียงใด โปรดระบุความมากน้อยของผลการดำเนินงานเป็นระดับ ดังนี้

- 4 หมายถึง ดำเนินงานได้มากที่สุด (ร้อยละ 76-100)
 3 หมายถึง ดำเนินงานได้มาก (ร้อยละ 51-75)
 2 หมายถึง ดำเนินงานได้ปานกลาง (ร้อยละ 26-50)
 1 หมายถึง ดำเนินงานได้น้อย (ร้อยละ 1-25)

การดำเนินงาน	ผลการดำเนินงาน			
	4	3	2	1
ด้านวิชาการ				
1. สำนักงานเขต ส่งเสริม สนับสนุนให้สถานศึกษามีความพร้อมในการทำหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย การศึกษาพิเศษ ผู้ด้อยโอกาสและผู้มีความสามารถพิเศษในรูปแบบที่เหมาะสมกับสถานภาพของสถานศึกษา				
2. สำนักงานเขต ส่งเสริม สนับสนุนให้สถานศึกษาจัดหลักสูตรเฉพาะด้าน เช่น โรงเรียนสองภาษา โรงเรียนตามแนวพุทธ โรงเรียนกีฬา เป็นต้น				
3. สำนักงานเขต ส่งเสริมการพัฒนาหลักสูตรการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เช่น Home School เป็นต้น				
4. สำนักงานเขต นิเทศ กำกับ ติดตามการพัฒนาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษา				

การดำเนินงาน	ผลการดำเนินงาน			
	4	3	2	1
5. สำนักงานเขต ส่งเสริม สนับสนุนให้สถานศึกษาออกแบบการเรียนรู้และจัดการเรียนรู้ตามแนวปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ				
6. สำนักงานเขต ส่งเสริม สนับสนุนให้มีการนิเทศการเรียนการสอนแก่ครูในสถานศึกษา				
7. สำนักงานเขต ส่งเสริม สนับสนุน ให้ผู้บริหารและครูทำการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้และแก้ไขปัญหาผู้เรียนในสถานศึกษา				
8. สำนักงานเขต ส่งเสริมให้สถานศึกษารวบรวมข้อมูล แหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เกี่ยวกับการพัฒนาการศึกษา				
9. สำนักงานเขต ส่งเสริมให้สถานศึกษา ศึกษาหลักสูตร แนวคิดและงานวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ				
10. สำนักงานเขต ส่งเสริม สนับสนุนให้ครูวัดและประเมินผลผู้เรียนตามแนวปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ				
11. สำนักงานเขต ส่งเสริมและพัฒนาเครื่องมือวัดและประเมินผลการศึกษาของสถานศึกษา				
12. สำนักงานเขต ดำเนินการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษารวมทั้งสื่อต้นแบบของหน่วยงาน เพื่อสนับสนุน ช่วยเหลือตามความต้องการของสถานศึกษา				
13. สำนักงานเขต นิเทศ ติดตามและประเมินผลการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษาของสถานศึกษา				
14. สำนักงานเขต สนับสนุนการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐและเอกชนในการส่งเสริมการใช้สื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา				
15. สำนักงานเขต ส่งเสริม สนับสนุนให้สถานศึกษาสร้างความตระหนัก ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพและการประกันคุณภาพการศึกษา แก่บุคลากร				
16. สำนักงานเขต นิเทศ ติดตามการสร้างและพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา				
17. สำนักงานเขต ส่งเสริม สนับสนุนและ/ หรือร่วมกับสถานศึกษาดำเนินการวิจัยมาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษา				

การดำเนินงาน	ผลการดำเนินงาน			
	4	3	2	1
18. สำนักงานเขต ส่งเสริม สนับสนุนให้สถานศึกษานำผลการวิจัยมาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษาไปใช้ในการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา				
19. สำนักงานเขต รวบรวมและเผยแพร่ผลการวิจัยมาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา				
20. สำนักงานเขต นิเทศ ติดตาม และประเมินผลการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา				
21. สำนักงานเขต กำกับ ดูแล ติดตาม และประเมินผลสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพื้นที่การศึกษา				
22. สำนักงานเขต ส่งเสริม สนับสนุน และเผยแพร่การวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษา				
23. สำนักงานเขต ประสานการระดมทรัพยากรด้านต่าง ๆ รวมทั้งทรัพยากรบุคคลเพื่อส่งเสริม สนับสนุนการจัดและการพัฒนางานวิชาการในเขตพื้นที่การศึกษา				
ด้านงบประมาณ				
1. สำนักงานเขต วิเคราะห์การจัดตั้งงบประมาณ เงินอุดหนุนทั่วไป ของหน่วยงานในเขตพื้นที่การศึกษา				
2. สำนักงานเขต สนับสนุนและให้ความช่วยเหลือให้สถานศึกษาจัดทำกรอบวงเงินงบประมาณรายจ่ายล่วงหน้าระยะปานกลาง (MTEF)				
3. สำนักงานเขต สนับสนุนให้สถานศึกษาปรับแผนงาน/ โครงการ/ กิจกรรมให้สอดคล้องกับกรอบวงเงินงบประมาณรายจ่ายล่วงหน้าระยะปานกลาง				
4. สำนักงานเขต จัดทำร่างข้อตกลงผลการปฏิบัติงานระหว่างเขตพื้นที่การศึกษา กับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และสถานศึกษากับเขตพื้นที่การศึกษา				
5. สำนักงานเขต ส่งเสริมให้สถานศึกษาได้รับการจัดสรรงบประมาณตามข้อตกลงผลการปฏิบัติงานจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน				
6. สำนักงานเขต จัดทำแผนการติดตามการใช้งบประมาณตามข้อตกลงผลการปฏิบัติงานของสถานศึกษา				
7. สำนักงานเขต ตรวจสอบการดำเนินการทางบัญชีของสถานศึกษาให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อยตามขั้นตอนที่ระเบียบกำหนด				

การดำเนินงาน	ผลการดำเนินงาน			
	4	3	2	1
8. สำนักงานเขต ตรวจสอบและติดตามการใช้จ่ายงบประมาณ สิ้นทรัพย์ และ รายได้ของสถานศึกษา				
9. สำนักงานเขต มีการเบิกเงินถูกต้อง รวดเร็ว เป็นไปตามกำหนดเวลา				
ด้านการบริหารงานบุคคล				
1. สำนักงานเขต มีแผนอัตรากำลังของหน่วยงานและแผนอัตรากำลังของ สถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา				
2. สำนักงานเขต เสนอแนะการบรรจุและแต่งตั้งและการบริหารงานบุคคลที่อยู่ใน อำนาจและหน้าที่ของ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษา				
3. สำนักงานเขต จัดทำแผนและส่งเสริมการพัฒนาข้าราชการครูและบุคลากร ทางการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา				
4. สำนักงานเขต จัดทำทะเบียนประวัติข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ในเขตพื้นที่การศึกษา				
5. สำนักงานเขต จัดทำมาตรฐานคุณภาพงาน กำหนดภาระงานขั้นต่ำและเกณฑ์ การประเมินผลงานสำหรับข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาของ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา				
6. สำนักงานเขต มีหลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติด้านการเกลี่ยอัตรากำลังของครู และบุคลากรที่ชัดเจน				
7. สำนักงานเขต พิจารณาเสนอความคิดเห็นความชอบของผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารการศึกษาในหน่วยงานการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา				
8. สำนักงานเขต ประสานการระดมและสร้างเครือข่ายทรัพยากรบุคคลของ สถานศึกษาและในเขตพื้นที่การศึกษา				
9. สำนักงานเขต ประเมินคุณภาพการบริหารงานบุคคลและจัดทำรายงานการ บริหารงานบุคคลเสนอ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษา				
10. สำนักงานเขต มีการดำเนินการสรรหาคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา อย่างบริสุทธิ์ ยุติธรรม มีคุณธรรมและมีประสิทธิภาพสูง				
11. สำนักงานเขต มีการดำเนินการสรรหาคณะอนุกรรมการข้าราชการครูและ บุคลากรทางการศึกษาอย่างบริสุทธิ์ ยุติธรรม มีคุณภาพ และมีประสิทธิภาพสูง				
12. สำนักงานเขต รับผิดชอบงานเลขานุการของ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษา				

การดำเนินงาน	ผลการดำเนินงาน			
	4	3	2	1
ด้านการบริหารงานทั่วไป				
1. สำนักงานเขต มีระบบรับ-ส่งหนังสือราชการที่ทันสมัย ลดขั้นตอนการปฏิบัติงานและนำไปสู่การปฏิบัติได้รวดเร็ว ถูกต้อง				
2. สำนักงานเขต นำระบบเครือข่ายเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสาร (ICT) มาใช้ในการติดต่อระหว่างหน่วยงานและสถานศึกษา				
3. สำนักงานเขต ให้บริการผู้มาติดต่อราชการกับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ให้ได้รับความสะดวกและความพึงพอใจ				
4. สำนักงานเขต มีการใช้อาคารสถานที่อย่างเหมาะสมและคุ้มค่า				
5. สำนักงานเขต จัดทำนโยบาย แผนพัฒนา และมาตรฐานการศึกษาเขตพื้นที่การศึกษาให้สอดคล้องกับนโยบาย มาตรฐานการศึกษา แผนการศึกษา แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน และความต้องการของท้องถิ่น				
6. สำนักงานเขต ประสานการดำเนินงานกับสถานศึกษาให้เด็กในวัยการศึกษาภาคบังคับอายุย่างเข้าปีที่เจ็ดจนถึงอายุย่างเข้าปีที่สิบหกได้เข้าเรียนในสถานศึกษา				
7. สำนักงานเขต ประสาน ส่งเสริม องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้สามารถจัดการศึกษาสอดคล้องกับนโยบายและมาตรฐานการศึกษา				
8. สำนักงานเขต ประสานรายละเอียดการส่งเด็กเข้าเรียนในสถานศึกษาและการจัดสรรโอกาสศึกษาต่อระหว่างสถานศึกษาที่อยู่ในเกณฑ์การศึกษาภาคบังคับในเขตพื้นที่การศึกษา				
9. สำนักงานเขต ส่งเสริมการจัดการศึกษาในระบบ นอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย				
10. สำนักงานเขต ส่งเสริมการจัดการศึกษาของเอกชนในเขตพื้นที่การศึกษา				
11. สำนักงานเขต ส่งเสริมการจัดการศึกษาเป็นพิเศษสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทาง ร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ หรือเด็กที่มีความสามารถพิเศษให้ได้รับการศึกษาภาคบังคับในเขตพื้นที่การศึกษา				
12. สำนักงานเขต ส่งเสริม สนับสนุนการจัดการศึกษาของบุคคล ครอบครัว องค์กรชุมชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษาในรูปแบบที่หลากหลายในเขตพื้นที่การศึกษา				
13. สำนักงานเขต กำกับ ดูแล จัดตั้ง ยุบรวม หรือเลิกสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพื้นที่การศึกษา				

การดำเนินงาน	ผลการดำเนินงาน			
	4	3	2	1
14. สำนักงานเขต ส่งเสริม สนับสนุนการวิจัยและพัฒนาการศึกษา ร่วมกับสถานศึกษา				
15. สำนักงานเขต ศึกษา วิเคราะห์ วิจัยและรวบรวมข้อมูล สารสนเทศด้านการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา				
16. สำนักงานเขต บริการเผยแพร่ ข่าวสารและผลงานเกี่ยวกับการจัดการศึกษาของเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาในสังกัดต่อสาธารณชน				
17. สำนักงานเขต ประสานการปฏิบัติราชการทั่วไปกับองค์กรหรือหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในฐานะสำนักงานผู้แทนกระทรวงศึกษาธิการในเขตพื้นที่การศึกษา				

ตอนที่ 3 ปัญหา อุปสรรคในการดำเนินงานตามภารกิจของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

3.1 ปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานด้านวิชาการ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหา

.....

.....

.....

.....

.....

.....

3.2 ปัญหา อุปสรรคในการดำเนินงานด้านงบประมาณ

.....
.....
.....

ข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหา

.....
.....
.....

3.3 ปัญหา อุปสรรคในการดำเนินงานด้านบริหารงานบุคคล

.....
.....
.....

ข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหา

.....
.....
.....

3.4 ปัญหา อุปสรรคในการดำเนินงานด้านการบริหารทั่วไป

.....
.....
.....

ข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหา

.....
.....
.....

3.5 ปัญหา อุปสรรคอื่น ๆ.....

.....
.....
.....

ข้อเสนอแนะ.....

.....
.....
.....

ภาคผนวก ง

แบบสัมภาษณ์

แบบสัมภาษณ์เรื่องการกระจายอำนาจการบริหารการศึกษาให้เขตพื้นที่การศึกษา

ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์.....ตำแหน่ง (ประธานคณะกรรมการ/ผอ.สพท/ผอ.สถานศึกษา)

ชื่อผู้สัมภาษณ์.....วันที่สัมภาษณ์.....

1. ความก้าวหน้าในการกระจายอำนาจให้เขตพื้นที่การศึกษา

1.1 ความก้าวหน้าด้านวิชาการ.....

.....
.....
.....
.....

1.2 ความก้าวหน้าด้านงบประมาณ.....

.....
.....
.....
.....

1.3 ความก้าวหน้าด้านการบริหารงานบุคคล.....

.....
.....
.....
.....

1.4 ความก้าวหน้าด้านการบริหารงานทั่วไป.....

.....
.....
.....
.....

2. ผลการดำเนินงานของเขตพื้นที่การศึกษา

2.1 ผลการดำเนินงานด้านวิชาการ.....

.....
.....
.....
.....

2.2 ผลการดำเนินงานด้านงบประมาณ.....

.....
.....
.....
.....

2.3 ผลการดำเนินงานด้านการบริหารงานบุคคล.....

.....
.....
.....
.....

2.4 ผลการดำเนินงานด้านการบริหารงานทั่วไป.....

.....
.....
.....
.....

3. ปัญหา อุปสรรค ในการดำเนินงานและข้อเสนอแนะ

3.1 ปัญหาด้านวิชาการ.....

.....
.....
.....
.....

ข้อเสนอแนะ.....

.....
.....
.....
.....

3.2 ปัญหาด้านงบประมาณ.....

.....
.....
.....
.....

ข้อเสนอแนะ.....

.....
.....
.....
.....

3.3 ปัญหาด้านการบริหารงานบุคคล.....

.....
.....
.....
.....

ข้อเสนอแนะ.....

.....
.....
.....
.....

3.4 ปัญหาด้านการบริหารทั่วไป.....

.....
.....
.....
.....

ข้อเสนอแนะ.....

.....
.....
.....
.....

3.5 ปัญหา ข้อเสนอแนะอื่น ๆ เกี่ยวกับการบริหารงานเขตพื้นที่การศึกษา

ปัญหา.....

.....

.....

.....

ข้อเสนอแนะ.....

.....

.....

.....

4. ความคิดเห็นอื่น ๆ เกี่ยวกับการกระจายอำนาจการบริหารการศึกษาให้เขตพื้นที่การศึกษา

4.1 องค์ประกอบของคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษาเหมาะสมหรือไม่

.....

.....

.....

4.2 วิธีการสรรหาและคัดเลือกคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษาเหมาะสมหรือไม่

.....

.....

.....

4.3 บทบาท/ อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษาเหมาะสมหรือไม่

.....

.....

.....

4.4 วาระการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษาคราวละ 2 ปี เหมาะสมหรือไม่ ถ้าไม่เหมาะสมควรเป็นกี่ปี

.....

.....

คณะผู้ดำเนินการ

ที่ปรึกษา

ดร.อ่ำรุ่ง จันทวานิช	เลขาธิการสภาการศึกษา
ดร.สมเกียรติ ชอบผล	รองเลขาธิการสภาการศึกษา
ดร.สวัสดิ์ ตีชีน	ที่ปรึกษาด้านระบบการศึกษา
ดร.รุ่งเรือง สุชาภิรมย์	ที่ปรึกษาด้านวิจัยและประเมินผลการศึกษา
นางสุรางค์ โพธิ์พฤษภาวรงค์	ผู้อำนวยการสำนักประเมินผลการจัดการศึกษา

ผู้พิจารณารายงาน

ดร.สมเกียรติ ชอบผล	รองเลขาธิการสภาการศึกษา
ดร.รุ่งเรือง สุชาภิรมย์	ที่ปรึกษาด้านวิจัยและประเมินผลการศึกษา
ดร.เจือจันทร์ จงสถิตอยู่	ที่ปรึกษารัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ
ดร.สุวัฒน์ เงินฉ่ำ	ที่ปรึกษาสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา
ดร.สวัสดิ์ ตีชีน	ที่ปรึกษาด้านระบบการศึกษา
นางสุรางค์ โพธิ์พฤษภาวรงค์	ผู้อำนวยการสำนักประเมินผลการจัดการศึกษา

ผู้วิจัย

รองศาสตราจารย์ ดร.วรรณดี แสงประทีปทอง คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช	หัวหน้าคณะวิจัย
รองศาสตราจารย์ ดร.กานดา พูนลาภทวี สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ	นักวิจัย
รองศาสตราจารย์ ดร.สุทธีวรรณ ตันติรจนาวงศ์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช	นักวิจัย

ผู้รับผิดชอบโครงการ

นางโสภณา ตาแก้ว	หัวหน้าโครงการ
นายสมชาย บัวเล็ก	นักวิชาการศึกษา 7
นางสาวบรรณากรณ์ อมรพรสิน	นักวิชาการศึกษา 6
นางสาวอุไรวรรณ พันธุ์สุจริต	นักวิชาการศึกษา 5